

התנועה למען איכות השלטון בישראל ע"ר 580178697

ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור ו/או רחלי

אל-שי רוזנפלד ו/או רותם בבלי דביר ו/או תמר באום ו/או

אורי הס ו/או סתיו לבנה להב ו/או טלילה דביר ו/או עדן

בוים ו/או יעל בלוך ו/או אייל קלסקין ו/או לירז גנון ו/או

ענת ברמן ו/או אייל גלזר

מרמ' יפו 208, ת.ד. 31348 ירושלים 9131301

טלפון: 02-5000073; פקס: 02-5000076

דוא"ל: office@mqq.org.il

העותרת

- נ ג ד -

1. ממשלת ישראל

2. שר הביטחון, ח"כ ישראל כ"ץ

3. הרמטכ"ל, רב אלוף אייל זמיר

4. היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב מיארה

המשיבים 1-4 באמצעות פרקליטות המדינה
שדרות וולפסון 2, קריית הממשלה ע"ש דוד בן גוריון, ירושלים

טלפון: 073-3925590; פקס: 02-6467011

דוא"ל: HCJ-dep@justice.gov.il

5. הכנסת

באמצעות הלשכה המשפטית בכנסת

משכן הכנסת, ירושלים

טל' 02-6408636; פקס: 02-6753495

דוא"ל: arkaot@knesset.gov.il

משיבים

עתירה דחופה למתן צו על תנאי וצו

ביניים, ובקשה לקיום דיון דחוף

מוגשת בזאת עתירה לבית משפט נכבד זה, למתן צו על תנאי וצו ביניים כנגד המשיבה 1 וכן

בקשה לקיום דיון דחוף בעתירה, בעניין החלטת הממשלה מיום 22.12.2025 לסגירת תחנת הרדיו גלי צה"ל, שהתקבלה בחריגה מסמכות, על יסוד שיקולים זרים ובהיסמך על תשתית עובדתית לקויה, ובאופן המוביל לפגיעה קשה בחופש הביטוי והעיתונות ובאינטרס הציבורי, והכל כפי שיפורט להלן:

א. הסעדים המבוקשים:

א.1. צו על תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא תחת ידיו צו על תנאי כנגד המשיבה 1 - היא הממשלה, המורה לה לבוא וליתן טעם מדוע לא תבוטל החלטת הממשלה מיום 22.12.2025 המורה לסגור את תחנת גלי צה"ל, וזאת, בין היתר, מן הנימוקים הבאים, ביחד ולחוד:

א.1.א. בשל העובדה שהחלטת הממשלה התקבלה בהיעדר סמכות, מקום בו הכנסת הכירה בקיומה של גלי צה"ל ועיגנה את קיומה בחקיקה ייעודית ומפורטת, כך שסגירת התחנה מחייבת חקיקה ראשית.

א.1.ב. בשל העובדה שההחלטה על סגירת תחנת שידור ציבורי ממלכתית, תוך פגיעה בחופש הביטוי, מהווה הסדר ראשוני המחייב חקיקה ראשית.

א.1.ג. בשל העובדה שההחלטה על סגירת התחנה התקבלה תוך שקילת שיקולים זרים, ובהם מתן הטבה כלכלית לבעליהם של גופי תקשורת המקורבים לממשלה, וניסיון לפגוע בכלי תקשורת הנתפסים כביקורתיים כלפי הממשלה.

א.1.ד. בשל העובדה שההחלטה התקבלה על יסוד תשתית עובדתית לקויה שעה שהוועדה לבחינת מעמדה של גלי צה"ל, שהמליצה על סגירת התחנה או על ביטול שידורי האקטואליה בה, גיבשה את מסקנותיה בחיפזון, תוך התעלמות מדוחות קודמים, ניגוד עניינים ומשוא פנים של חלק מחבריה, ועל בסיס איסוף נתונים לקוי ומוטה.

א.1.ה. בשל כך שסגירת תחנת גלי צה"ל תגרום לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בחופש הביטוי ובעיתונות החופשית, וכן תסב נזק משמעותי לשוק התקשורת בישראל, ומהווה פעולה מנהלית בלתי חוקתית.

א.2. צו ביניים

א.2.א. כמו כן, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו ביניים, המורה להקפיא את יישום החלטת הממשלה, ולא לפעול ליישומה או מתוך ציפייה כי תיושם, וזאת עד

להכרעה בעתירה זו. זאת, נוכח היעדר הסמכות של הממשלה לפעול לסגירת התחנה, ומן הטעמים הבאים:

א.2.ב. כידוע, הכלל הוא כי צו ביניים נועד לשמר את המצב הקיים ולמנוע נזקים בלתי-פיכים [ראו לעניין זה בספרו של א' סאמרלי, **סעדים זמניים**, בהוצאת "אוצר המשפט" כרך א', בעמ' 3(2005)].

א.2.ג. הלכה היא כי בבואו להכריע בבקשה למתן צו ביניים, יאזן בית המשפט הנכבד בין שני שיקולים עיקריים – סיכויי העתירה ומאזן הנוחות [וראו בר"ס 301/03 **אחים סקאל בע"מ נ' רשות שדות התעופה** (פורסם בנבו 18.3.2003)] בין השיקולים מתקיים יחס של "מקבילית כוחות", כך שככל שסיכויי העתירה גבוהים יותר, ניתן למעט בדרישת מאזן הנוחות, ולהיפך.

א.2.ד. מטרת הבקשה לצו ביניים בענייננו היא למנוע מצב בו יקודמו במחטף מהלכים בלתי הפיכים לסגירת גלי צה"ל, עוד בטרם יספיק בית המשפט הנכבד לדון בחוקיות הדברים, כך שבית המשפט והציבור הישראלי ייוותרו מול שוקת שבורה. בענייננו, קיימת הצדקה מובהקת למתן צו ביניים.

א.2.ה. **סיכויי העתירה בענייננו גבוהים:** החלטת הממשלה התקבלה בחופזה, חרף הערות הייעוץ המשפטי לממשלה, ותוך הפרה ברורה של חוקי הכנסת הנוגעים בגלי צה"ל, ובראשם חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 וחוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), תשס"ה-2005. ההחלטה אף פוגעת בבירור בזכויותיהם של עובדי התחנה, כתביה, והציבור הרחב הנזקק לשידוריה.

א.2.ו. **מאזן הנוחות בענייננו מוטא במובהק למתן צו ביניים:** גלי צה"ל פועלת זה כשבעים שנה, והמשיכה לפעול במהלך ולאחר מלחמות קשות, גם כאשר קודמו ניסיונות להביא לסגירתה, והשפעתה על תקציב המדינה זניחה. לפיכך, אין כל צורך דוחק להביא לסגירתה המיידית. לעומת זאת, קידום מהלכים לסגירת התחנה דוגמת הקצאת תדריה, פיטורי עובדיה או הפסקת המיונים אליה (כרשימה חלקית ובלתי ממצה) – הם תהליכים הרסניים בעלי השפעה מיידית ובלתי הפיכה.

א.3. קיום דיון דחוף

א.3.א. כן מתבקש בזאת בית המשפט הנכבד להורות על קיום דיון בעתירה בהקדם, וזאת לנוכח הצורך לברר את הסוגיות העומדות בבסיס העתירה, ונוכח הפגיעה החמורה במנהל התקין ובחופש הביטוי והעיתונות וכן במעמדה של הכנסת, הנגרמות מסגירת תחנת גלי צה"ל בהחלטת ממשלה ועל בסיס מסקנות הוועדה הממונה.

כל ההדגשות בעתירה זו נוספו על-ידי הח"מ, אלא אם כן נכתב אחרת.

ב. הצדדים לעתירה

העותרת:

1. התנועה למען איכות השלטון בישראל (להלן: "העותרת") היא עמותה, רשומה כדין, תנועה עצמאית ובלתי מפלגתית, המונה כ-75,000 חברים ופעילים רשומים. העותרת מובילה, זה 35 שנה, עשייה ציבורית ומשפטית, ופועלת לאור הערכים שחרטה על דגלה – בהם שמירה על טוהר המידות בשירות הציבורי, עידוד ערכי שלטון החוק, מיגור נורמות בלתי ראויות במנהל הציבורי והשרשת נורמות ראויות של מנהל ציבורי תקין.

המשיבים:

2. **המשיבה 1 היא ממשלת ישראל ה-37 ("הממשלה")**, הרשות המבצעת של מדינת ישראל המכהנת מכוח אמון הכנסת, אשר קיבלה ביום 22.12.2025 את ההחלטה בדבר סגירת תחנת גלי צה"ל, מושא עתירה זו.
3. **המשיב 2 הוא שר הביטחון**, חה"כ ישראל כ"ץ, המוביל את המהלך לסגירת גלי צה"ל, אשר מינה את הוועדה שיועדה להמליץ על סגירת גלי צה"ל, ושהביא את ההצעה להחלטת הממשלה.
4. **המשיב 3 הוא הרמטכ"ל, רב אלוף אייל זמיר**, הנושא באחריות הפיקודית על צה"ל ויחידותיו, ועמד בעבר בראש ועדה מקצועית שנועדה לבחון את עתיד פעילות צה"ל.
5. **המשיבה 4 היא היועצת המשפטית לממשלה**, עו"ד גלי בהרב מיארה (להלן: "היועמ"ש"), אשר מתוקף תפקידה וסמכותה אמונה על מתן ייעוץ משפטי שוטף לממשלה תוך שמירה על כללי הדין והמנהל התקין, מייצגת את הממשלה בערכאות השונות, ומופקדת על קידום האינטרס הציבורי ושמירה על קיום הדין.
6. **המשיבה 5 היא הכנסת**, אשר פעלה זה מכבר לעיגון והסדרת שידורי גלי צה"ל, והיא המוסמכת להכריע בדבר עתיד פעילות התחנה, בכפוף למגבלות הדין.

ג. מבוא

7. עניינה של עתירה זו היא באי חוקיותה של החלטת ממשלת ישראל, המשיבה 1, לסגור את תחנת הרדיו גלי צה"ל.
8. גלי צה"ל הוקמה בשנת 1950, תחילה בהחלטה פיקודית צה"לית ובהמשך בהחלטת ממשלה. כפי שיפורט בהמשך, עם הזמן קיומה של התחנה, אופן פעילותה, מימונה, ויחסה לרשות השידור (ובהמשך תאגיד השידור הציבורי) הוכר ועוגן על ידי הכנסת בחקיקה.
9. במרוצת השנים מאז הקמתה, קנתה גלי צה"ל מעמד של מוסד שידור מרכזי ומהימן, בעל תרומה ניכרת לשיח הציבורי בישראל. סקרים מצביעים על כך שהתחנה נהנית מפופולריות רחבה ומשיעורי האזנה גבוהים, וכי הציבור רוחש אמון רב למקצועיותם ולאמינותם של תכניה.
10. לאורך השנים עלו יוזמות שונות לסגירת התחנה או לשינוי מהותה, אולם אלו נתקלו פעם אחר פעם בהתנגדות ציבורית ופוליטית משמעותית. ואכן, עד כה אף יוזמה לסגירת התחנה לא קודמה. אך לפני כשנתיים הוקמה ועדה נוספת לצורך בחינת מתכונת הפעלתה של גלי צה"ל, ועדת זמיר, שהוקמה בשנת 2023 בראשות מנכ"ל משרד הביטחון דאז (וכיום הרמטכ"ל),

האלוף אייל זמיר. ועדת זמיר המליצה כי גלי צה"ל תמשיך לפעול כיחידה צה"לית, ודחתה את האפשרות לסגירתה, להפרטתה או להעברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי.

11. ואולם, החל מהקמת הממשלה הנוכחית, התבטאו חבריה לא אחת בדבר רצונם לסגור כלי תקשורת, ובהם את תחנת גלי צה"ל. התבטאויותיהם של ראש הממשלה, שר הביטחון ושר התקשורת מהשנים האחרונות, לצד יוזמות חקיקה שונות, מעידות על רצונם המפורש לסגור את גלי צה"ל ועל כך שהמהלך נחשב בעיניהם יעד מרכזי של הממשלה.

12. לשם כך, ביום 11.8.2025 מינה שר הביטחון ישראל כ"ץ ועדה מייעצת נוספת לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל [להלן: "**הוועדה הנוכחית**"], כשנתיים בלבד לאחר הגשת מסקנות ועדת זמיר. כבר במסגרת הודעתו על הקמת הוועדה, סימן השר את מטרת הוועדה והצהיר שהמצב הקיים לא יימשך, בטענה שהתחנה מותחת ביקורת על צה"ל. לא במפתיע, חלק מחברי הוועדה שמונתה, הם בעלי זיקה מובהקת למפלגת הליכוד, אשר הביעו לא פעם, עוד בטרם מונו לתפקיד, בגלוי ובאופן עקבי, עמדה ברורה בעד סגירת גלי צה"ל.

13. גם עבודת הוועדה עצמה התאפיינה בכשלים רבים: בהם ניהול חלק ניכר מדיוניה על ידי יושב ראש שפרש בשל חשש לניגוד עניינים; הטיה פוליטית; כשלים בקבלת נתונים מהימנים ומאוזנים ועוד. הוועדה אף התעלמה מהתרעות הייעוץ המשפטי לממשלה בנוגע לליקויים השונים שהתגלו בעבודתה. לאחר 19 ימי דיונים בלבד, הוועדה הגישה את המלצותיה, שלמעשה נקבעו מראש, ובהן שתי חלופות: סגירת התחנה הצבאית כליל, או הפסקת שידורי האקטואליה בה. ביום 12.11.2025 הודיע שר הביטחון כ"ץ כי יביא לאישור הממשלה החלטה בדבר סגירת תחנת גלי צה"ל, וכי שידוריה צפויים להיפסק עד ליום 1.3.2026.

14. כך, ועדה מוטה ובלתי מקצועית שהחלטותיה נקבעו מראש, ואשר פעולתה רצופה פגמים, המליצה לממשלה לסגור את גלי צה"ל. ואכן, ביום 22.12.2025 החליטה הממשלה על סגירת התחנה.

15. מהלך זה אינו עומד בחלל ריק – הוא מצטרף לשורה ארוכה של הצעות חוק מהעת האחרונה שנועדו לשנות את אופיה של התקשורת בישראל, להגביל ולצמצם את הביקורת כלפי הממשלה, להחליש את העיתונות החופשית ולהיטיב עם גופי תקשורת שמשרתים את השלטון.

16. על יסוד דברים אלו, העותרת תטען כי החלטת הממשלה התקבלה בהיעדר סמכות, מקום בו הכנסת הכירה בקיומה של גלי צה"ל ועיגנה את קיומה בחקיקה ייעודית ומפורטת, כך שסגירת התחנה מחייבת חקיקה ראשית. גם לולא הוסדר מעמדה בחקיקה, סגירת התחנה, תוך פגיעה קשה בחופש הביטוי, מהווה הסדר ראשוני המחייב חקיקה ראשית.

17. גם לו הייתה מוסמכת הממשלה לקבל החלטה עקרונית בנושא, הרי שהחלטתה לקתה בשורת פגמים מנהליים חמורים. ההחלטה התקבלה על יסוד תשתית עובדתית לקויה, שעה שההמלצה לסגירת תחנת גלי צה"ל או על ביטול שידורי האקטואליה בה נקבעה עוד בטרם החלה הוועדה לבחינת מעמדה של גלי צה"ל את עבודתה, הוועדה גיבשה את מסקנותיה בחיפזון, בסתירה ותוך התעלמות משורת דוחות קודמים בנושא, תוך ניגוד עניינים ומשוא פנים של חלק מחבריה, ועל בסיס איסוף נתונים לקוי ומוטה. יתר על כן, החלטת הממשלה התקבלה תוך חשש לשקילת שיקולים זרים, ובהם מתן הטבה כלכלית לבעליהם של תחנות רדיו פרטיות המקורבים לממשלה וניסיון לפגוע בתחנות הרדיו הציבוריות, הנתפסות כביקורתיות כלפי הממשלה.

18. גם אילו הייתה הממשלה מוסמכת להסדיר בעצמה את פעילות התחנה, וגם לו הייתה עושה זאת בהליך תקין, סגירת גלי צה"ל במתכונת שבחרה הממשלה תגרום לפגיעה קשה ובלתי מידתית בחופש הביטוי ובעיתונות החופשית, וכן תסב נזק משמעותי לשוק התקשורת בישראל, ולפיכך היא מהווה פעולה מנהלית בלתי חוקתית.

19. אין ענייננו, אם כן, בעתירה שעניינה דיון עיוני בדבר מקומה של תחנת שידור צבאית במדינה דמוקרטית. ענייננו בהחלטת ממשלה שנתקבלה בחוסר סמכות ובהליך מנהלי פגום, שמטרתה לפגוע פגיעה קשה ובלתי מידתית בתקשורת החופשית בישראל, בניסיון לעקוף את המחוקק ולהשפיע על שוק התקשורת.

20. אשר על כן, העותרת תבקש מבית המשפט הנכבד ליתן את הצווים המופיעים ברישא לעתירה ולעשותם מוחלטים. כמו כן, בשל חשיבות הדברים, בגין המועד הקרוב שנקבע לסגירתה הסופית של גלי צה"ל, והפגיעה הקשה בחופש הביטוי והעיתונות, במעמדה של הכנסת ובשלטון החוק, תבקש העותרת מבית המשפט הנכבד להורות על קיום דיון דחוף בנושא.

21. כל זאת, מתוך הטעמים אשר יפורטו להלן.

ד. רקע עובדתי

ד.1. הקמת גלי צה"ל ומעמדה כיום

22. תחנת גלי צה"ל (להלן: "גל"צ") הוקמה בשנת 1950, תחילה הקמת התחנה בהחלטה פיקודית של קצינים בצה"ל, אשר זכתה בהמשך לברכתו של ראש הממשלה ושר הביטחון, דוד בן גוריון. החלטתו של בן גוריון זכתה לביקורת בטענה כי הוא אינו מוסמך להחליט החלטה שכזו בעצמו, ובהמשך אושרה הקמת התחנה באישור ממשלת ישראל בישיבתה מיום 7.9.1950. [ורא, רפי מן "מסמך: הדיון בממשלה על הקמת גלי צה"ל ב-1950" קשר 50 157 (2017)].

העתק עמודים רלוונטיים מהחלטת ממשלה מיום 7.9.1950 מצורף בזה ומסומן כנספח 1/ע

23. עיקרי פעילותה ועקרונותיה הארגוניים של גלי צה"ל הוגדרו בהוראת הפיקוד העליון מס' 2.0167 שכותרתה "גלי צה"ל". בהוראה זו עוגנה עצמאותה העיתונאית של התחנה באופן רשמי: מפקד התחנה כפוף לקצין החינוך הראשי, אך בעניינים עיתונאיים מקצועיים, שבהם הוא פועל כעורך הראשי, הוא אינו כפוף למפקדיו ומחויב לשקול אך ורק שיקולים מקצועיים ועיתונאיים [סעיף 7 להוראת הפיקוד]. בנוסף, נקבע לגבי עובדי התחנה כי הם רשאים להתבטא בפומבי בנושאים צבאיים, מדיניים או מפלגתיים, וכן לקיים מגעים עם עיתונאים ועם דרג ממלכתי בכיר [סעיף 17 להוראת הפיקוד]. עוד נקבע שם כי במסגרת שידוריה תפעל התחנה לשידור מידע מהימן, הוגן ומאוזן, ובשידוריה תפעל למען שיקוף ההווה הישראלית על כל היבטיה והבאתה בשידור לכלל חיילי צה"ל ולכל שכבות הציבור בחברה הישראלית.

24. בתחילת דרכה נועדו שידורי התחנה בראש ובראשונה לחיילי צה"ל, ושודר בה תוכן לקהל האזרחי בהיקף מצומצם. עם זאת, מראשית שנות השבעים של המאה העשרים החלה התחנה להרחיב את היקף התכנים האזרחיים, שכללו תוכניות תרבות, חברה ואקטואליה, שהגדילו בהדרגה את קהל מאזיניה בציבור הרחב. בשנותיה הראשונות שידרה גלי צה"ל שעות אחדות בלבד במהלך היממה, ורק לאחר מלחמת יום הכיפורים עברה לשדר עשרים וארבע שעות

ביממה, צעד שסימן את התבססותה כתחנת שידור מרכזית במדינה.

25. בחלוף השנים חל תהליך מדורג של הפרדה בין תכניה הצבאיים והאזרחיים של התחנה, אשר הוכפפו לכללי האתיקה העיתונאית ולסטנדרטים מקצועיים של שידור ציבורי. בכך הלכה התחנה והתבססה כגוף תקשורת ציבורי ייחודי במבנהו ובמעמדו - תחנה צבאית, הפועלת במובהק באופן עצמאי ובשירות הציבור כולו. עם הזמן קנתה גלי צה"ל מעמד כמוסד שידור מרכזי ומהימן, בעל תרומה ניכרת לשיח הציבורי, לתרבות ולחיזוק זהות אזרחית המשותפת.

26. אף שחוקיות ההחלטה לסגור את התחנה אינה נוגעת בתפיסתה הציבורית, יוער, בחזקת למעלה מן הצורך, כי סקרי דעת קהל, נתוני האזנה והשפעת התחנה על השיח הציבורי אינם מותירים מקום לספק בדבר האמון הציבורי בתחנה. גלי צה"ל נהנית מפופולריות גבוהה במיוחד, כפי שמעידים אחוזי ההאזנה הגבוהים שלה בקרב הציבור הרחב לאורך השנים, והיא מהתחנות המואזנות בישראל, שנייה רק לרשת ב' בתחום האקטואליה.

27. סקר TGI [מחקר צרכני מקיף שנערך על ידי חברת "קנטאר מדיה"] מצביע כי גל"צ מדורגת במקום השני במדדי הפופולריות בישראל בשידורי אקטואליה. בחמש השנים האחרונות נתוני ההאזנה של התחנה עומדים על כ-18%-22%, שנייה רק לרשת ב' שעומדת על כ-20%-23%.

28. סקר אחר, שנעשה בהזמנת הוועדה לבחינת מעמדה של גלי צה"ל ב-2025 על ידי מכון "דיאלוג", בדק את עמדות האוכלוסייה אודות "מקצועיות השידורים בגלי צה"ל", לפיו 41% מהאוכלוסייה הכללית גורסים כי השידורים בגלי צה"ל הם מקצועיים "במידה רבה מאוד" או "במידה רבה", לעומת 16% אחוזים בלבד שענו ששידורי התחנה "כלל לא" מקצועיים או "במידה מועטה". ממצאי הסקר אף מדגימים כי ככלל, הציבור סבור ששידורי התחנה מחזקים את חיילי צה"ל.

העתק ממצאי סקרי TGI ו"דיאלוג" מתוך דוח הוועדה לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של גלי צה"ל 2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/2

2. ד. ועדות שהוקמו בעבר ומסקנותיהן

29. לאורך השנים עלו יוזמות שונות לסגירת התחנה או לשינוי מהותה, אולם אלו נתקלו פעם אחר פעם בהתנגדות ציבורית ופוליטית משמעותית, אשר העידה על חשיבות התחנה לציבור ועל תפיסתה כמרכיב חיוני במערך השידור הציבורי. מאז הקמתה של גלי צה"ל בשנת 1950, עלו לאורך השנים מספר יוזמות לבחינת המשך פעילותה, מעמדה ומיקומה במערך השידור הציבורי. זאת נוכח ההכרה באנומליה הכרוכה בפעילות תחנת רדיו צבאית במדינה דמוקרטית מחד גיסא, ובתרומתה המשמעותית והייחודית של התחנה לקידום השיח הציבורי והתקשורת החופשית במדינה, מאידך גיסא. ואולם, עד כה אף יוזמה לסגירת התחנה לא זכתה לתמיכה ציבורית או פרלמנטרית, ולא קודמה:

- א. כבר בשנת 1953 ועדה בראשות השר פנחס לבון בחנה את סגירת גלי צה"ל, והצעתה לא קודמה; גם בשנת 1977 קרא שר הביטחון עזר ויצמן לסגור את שידורי החדשות של גל"צ, אך המהלך לא קודם; בהמשך ביקשו הרמטכ"לים משה לוי (1984) ואהוד ברק (1991) לסגור את התחנה כדי לחסוך בתקציביה.

ב. **ועדת צוקרמן** – בשנת 1996 מינה ראש הממשלה דאז, בנימין נתניהו, ועדה ממשלתית לבחינת מעמד השידור הציבורי בישראל. הוועדה הורכבה משלושה חברים בעלי ניסיון רלוונטי, יו"ר הוועדה הפרופ' ארנון צוקרמן, שכיחן בעברו כמנהל הטלוויזיה הישראלית, חבר נוסף מומחה בתחום הכלכלי, ומשפטן. הוועדה דנה בהשלכות החברתיות, הכלכליות והמשפטיות הנוגעות לשידור הציבורי, ובסוף 1997 **המליצה כי גל"צ תוסיף לפעול ותמומן באופן מלא על ידי משרד הבטחון**. כמו כן, היא הציעה לעגן את מעמדה של גלי צה"ל בחוק השידור הציבורי, ושהפיקוח על התוכניות שאינן צבאיות יעשה על ידי מועצת המנהלים של הרדיו שתמנה גם את מפקד התחנה באישור שר הביטחון. הוועדה ציינה במסקנותיה כי תחנת רדיו צבאית היא אמנם נטע זר בעולם התקשורת במדינות דמוקרטיות, אבל במקרה הקונקרטי גלי צה"ל תורמת תרומה רבה וייחודית לעולם התקשורת, מייצרת תכנים איכותיים ומכשירה אנשי תקשורת. משכך קבעה הוועדה כי אף אם במישור העקרוני קיימת בעייתיות בקיום תחנה צבאית, הרי שתועלתה עולה על חסרונותיה, ככל שקיימים.

העתק דוח הוועדה לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל ומעמדו המשפטי ציבורי, בראשות פרופ' צוקרמן 1997, מצורף בזה ומסומן כנספח 3/

ג. **ועדת בראשית** – בשנת 2000 הקימה הממשלה ועדה נוספת לבחינת מעמד השידור הציבורי, בראשות פרופ' חיים בראשית. הוועדה המליצה להפסיק את הפעלתה הנפרדת של גל"צ כתחנה צבאית, ולאחדה עם "קול ישראל" והטלוויזיה החינוכית במסגרת גוף ציבורי חדש. הוועדה הדגישה את חשיבות שימור אופיה של התחנה.

העתק דוח מרכז המידע והמחקר של הכנסת "תחנת גלי צה"ל – היבטים שונים של פעילותה" מיום 13.2.2011, מצורף בזאת ומסומן כנספח 4/

ד. **ועדת יתום** – ב-2011 הוקם צוות בין משרדי לגיבוש המלצות בנוגע להחלת פיקוח ציבורי על שידורי התחנה, בראשות אלוף (מיל') דני יתום. הצוות הוקם על ידי שר הביטחון מכוח החלטת ממשלה. הוועדה הורכבה מאנשי צבא וביטחון שסקרו את המשמעויות הפיסקליות והצבאיות של השארת התחנה באחריות צה"ל. **הצוות המליץ להמשיך לקיים את התחנה ולהשאירה תחת אחריות הצבא**, תוך הידוק הפיקוח עליה על ידי ועדה ייעודית ברשות השידור.

העתק דוח מרכז המידע והמחקר של הכנסת "ועדת גלי צה"ל של רשות השידור" מיום 6.2.2012, מצורף ומסומן כנספח 5/

ה. **ועדת אדם** – ב-2016 הורה שר הביטחון, אביגדור ליברמן, למנכ"ל משרד הבטחון דאז, אלוף במיל' אודי אדם, להגיש המלצתו בדבר פעילות התחנה. הוועדה המליצה על שתי חלופות: **הותרת התחנה תחת צה"ל תוך הגברת הפיקוח האזרחי על תכניה החדשותיים, או הכפפת התחנה לתאגיד השידור הציבורי**. שר הביטחון בחר להכפיף את גלי צה"ל למשרד הביטחון, אך בעקבות לחצים ציבוריים התחנה נשארה תחת צה"ל (ר' **נספח 26/**, בעמ' 15).

העתק כתבתה של יפעת פרייז בגלובס מיום 7.2.2017, מצורף ומסומן כנספח 6/

ו. **ועדת אשל** – בשנת 2021 שר הביטחון בני גנץ מינה צוות בין משרדי בראשות מנכ"ל

משרד הביטחון דאז, האלוף אמיר אשל. הוועדה בחנה את הוצאת התחנה ממערכת הביטחון, אך לא סיימה את עבודתה בשל פירוק הממשלה, ולא גיבשה מסקנות (ר' **נספח ע/26**, בעמ' 15).

30. הנה כי כן, לאורך השנים שורת ועדות מקצועיות עסקו בפעילות גל"צ. מרביתן תמכו בהמשך פעילותה ושידוריה, במתכונת זו או אחרת, וקריאות לסגירת התחנה – מעולם לא קודמו.

ד.2.א. המלצות ועדת זמיר לבחינת פעילות גלי צה"ל (יולי 2023)

31. ועדה נוספת הגישה המלצותיה רק לאחרונה. ביום 4.4.2023 מינה שר הביטחון דאז, מר יואב גלנט, ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל. הוועדה, שבראשה עמד מנכ"ל משרד הביטחון באותה העת (והרמטכ"ל כיום), האלוף במילואים (דאז) אייל זמיר, כללה נציגי צה"ל, אנשי מקצוע מעולם העיתונות, חוקרים בתחום התקשורת ונציגי רשויות מנהליות רלוונטיות.

32. בפני הוועדה הוצגו שורה של קשיים מהותיים בפעילות התחנה, ובהם: המתח בין שיוכה הארגוני לצה"ל לבין תפקודה כגוף תקשורת בעל השפעה על השיח הציבורי; טענות להתערבות והשפעות פוליטיות בשידוריה; תמהיל משרתים בלתי מגוון, ועוד.

33. בחודש יולי 2023 הגישה הוועדה את המלצותיה לשר הביטחון. במסקנותיה קבעה ועדת זמיר כי יש להמשיך ולהפעיל את גלי צה"ל במתכונתה הנוכחית כיחידה צה"לית שעומד בראשה מפקד קבוע, ודחתה את האפשרות לסגור את התחנה, להפריטה או להעבירה למשרד הביטחון, בטענה כי צעדים אלו עלולים להביא לשינוי מהותי באופייה.

העתק המלצות הוועדה המייעצת לשר הביטחון לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל, יולי 2023, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/7

34. ועדת זמיר הייתה ועדה מקצועית שעסקה בבחינת פעילות התחנה לעומקה והציגה מסקנות מבוססות בצירוף תכנית יישום סדורה. מאז פורסמו מסקנותיה, גלי צה"ל פועלת לקיים את המלצותיה ובהתאם לכך מבצעת שינויים בתחנה, הבאים לידי ביטוי בין היתר בלוח השידורים, בימי שידור מיוחדים ובמיזמים שונים. חלק מהמלצות הוועדה כבר יושמו וחלקן מצויות בשלבי הטמעה. במכתבו של מפקד גלי צה"ל, מר טל לב רם, מיום 1.9.2025 לוועדה הנוכחית, הוצגו מספר צעדים שכבר הוטמעו או המצויים בגיבוש, בהם: הרחבת תוכניות הצבא והביטחון; צמצום שעות האקטואליה; עדכון הקוד האתי לעובדי התחנה בשיתוף מומחים; גיבוש נהלים שלפיהם אירועים פוליטיים מובהקים לא יסוקרו על ידי חיילים; הגשת בקשה לפתיחת תקנים אזרחיים בתחומים בעלי זיקה פוליטית עקיפה, ועוד.

העתק מכתבו של טל לב רם מיום 1.9.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/8

ד.3. ברקע לדברים - מאבק הממשלה הנוכחית בכלי התקשורת

ובתקשורת העצמאית בישראל

35. בשנת 2023 נפתחו, בהובלת שר התקשורת שלמה קרעי, מהלכים נרחבים בתחום החקיקה והרגולציה, שנועדו לשנות באופן מהותי את מבנה שוק התקשורת בישראל ולהגביר את

השליטה הפוליטית בתקשורת. בתוך כך קידמה הממשלה שורה של מהלכי חקיקה לצמצום וסגירת השידור הציבורי בישראל ולהגברת ההשפעה הממשלתית על כלי תקשורת, במטרה להביא לאפקט מצנן על התקשורת, ובהם:

א. הצעת חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ה-2025 (מ/1898). הצעת חוק

ממשלתית שמקודמת על ידי שר התקשורת שלמה קרעי, שעיקריה הם סגירת הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו ומועצת הכבלים והלוויין והקמת רשות שידור חדשה שחבריה ימונו על ידי השר; ביטול ההפרדה המבנית בין הערוצים המסחריים לבין חברות החדשות – צעד שצפוי להגביר השפעות מסחריות ופוליטיות; הסרת המגבלה על בעלות צולבת בגופי תקשורת, שמשמעותה הגדלת הריכוזיות בתקשורת; העברת מדידת הרייטינג לשליטה ממשלתית וחיוב ערוצי טלוויזיה לפרסם נתוני צפייה – המאפשרת תיעדוף כלי תקשורת התומכים בממשלה, ועוד. כל אלו יגבירו את ההשפעה הממשלתית על פעילות גופי התקשורת, על הרכב הדרג הניהולי בהם ועל יכולתם לפעול באופן מקצועי ועצמאי.

הצעת החוק נדונה תחילה בוועדת הכלכלה בראשות חבר הכנסת דוד ביטן, אשר התנגד להצעה במתכונתה הנוכחית, אך ביום 1.12.2025 אישרה ועדת הכנסת (בעידוד ראש הממשלה) הקמת ועדה ייעודית לקידום מואץ של הצעה זו, כדרך לעקיפת הביקורת הפרלמנטרית. בהתאם להחלטה, ועדת תקשורת ייעודית, בראשות חברת הכנסת גלית דיסטל-אטבריאן (ליכוד), הופקדה על הכנת ההצעה לקריאה השנייה והשלישית.

ב. הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון – דרך מינוי מועצת תאגיד השידור

הישראלי, תשפ"ה-2025 (פ/5389/25). הצעת חוק פרטית מטעם חבר הכנסת אושר שקלים מהליכוד, שמטרתה ביטול ועדת האיתור למינוי חברים למועצת התאגיד והסמכת הממשלה למנות את כלל נציגי מועצת התאגיד לפי המלצת שר התקשורת. ההצעה מונחת על שולחן ועדת הכלכלה בהכנה לקריאה ראשונה.

ג. החלטה מספר 2463 של הממשלה מיום 24.11.2024: הצהרה על כוונת הממשלה

לנתק כל קשר פרסומי עם עיתון "הארץ". החלטת ממשלה שקידם שר התקשורת קרעי, שהתקבלה בעקבות מאמרים המבקרים את מדיניות הממשלה שפורסמו בעיתון, לפיה גופי הממשלה והגופים המתוקצבים על ידה לא יתקשרו עם העיתון בכל דרך שהיא ולא יפרסמו בו.

ד. הצעת חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה –

חרבות ברזל) (תיקון מס' 4) (הפיכת הוראת השעה להוראת קבע והרחבת סמכויות) התשפ"ו-2025 (פ/4626/25). הצעת חוק פרטית מטעם חבר הכנסת אריאל קלנר (ליכוד) שעניינה לקבוע ששר התקשורת רשאי להגביל שידורים, להגביל גישה לאתר אינטרנט, להורות על שיבוש שידורי לוויין ולסגור כלי תקשורת זרים בישראל, מבלי להידרש לפיקוח משפטי. ההצעה הונחה על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ושלישית.

ה. **הצעת חוק חובת הצגה של נתוני צפייה לצופה, התשפ"ד-2024** (4726/25/פ).

הצעת חוק פרטית מטעם חבר הכנסת שלום דנינו (ליכוד) שעניינה בהסמכת שר התקשורת לקבוע את שיטת מדידת הרייטינג לגופי השידור. המשמעות היא הלאמת ועדת המדרוג והעברת השליטה בה לשר. בנוסף, גופי השידור יחויבו לפרסם את נתוני הצפייה בזמן אמת, בהתאם לאופן שיקבע השר. ההצעה מונחת כעת על שולחן ועדת הכלכלה בהכנה לקריאה ראשונה.

ו. **הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון – הפסקת שידורי חדשות ועידוד**

הפקות מקור ויצירה ישראלית בתאגיד השידור הישראלי, התשפ"ה-2025 (5609/25/פ). הצעת חוק פרטית מטעם חברת הכנסת מיכל מרים וולדיגר (הציונות הדתית) המבקשת לאסור על שידור חדשות ואקטואליה בשידור הציבורי ולבטל את מנגנון ועדת האיתור למינוי חברים למועצת התאגיד והחלפתו במנגנון פוליטי.

ז. **הצעת חוק הפרטת תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשפ"ג-2022**

(176/25/פ). הצעת חוק פרטית מטעם חברת הכנסת טלי גוטליב (ליכוד), המבקשת להפריט את תאגיד השידור על ידי הפסקת מימון פעילותו מתקציב המדינה והעברת האחריות להפעלת שידורי הטלוויזיה שלו ושידורי הרדיו ברשת ב' לבעלות פרטית. ההצעה, שמשמעותה המעשית היא סגירת תאגיד השידור, נמצאת כעת בהכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכלכלה.

ח. **הצעת חוק לשינוי מתכונת השידור הציבורי ולהסדרת שידורי רדיו ארציים**

(תיקוני חקיקה), התשפ"ה-2025 (5585/25/פ). הצעת חוק פרטית מטעם חברת הכנסת גלית דיסטל אטבריאן (ליכוד) המבקשת להפריט את החלקים בתאגיד השידור הישראלי אשר עוסקים בחדשות ואקטואליה בשפה העברית.

36. ממכלול הצעות החוק והמהלכים המפורטים מצטייר מהלך רחב ועקבי שמטרתו לפגוע בתקשורת החופשית בישראל, לצמצם את יכולתה לבקר את השלטון ולהכפיף אותה למרות פוליטית. בתוך כך, השידור הציבורי ניצב במוקד ומוחק באופן שיטתי וכוחה של הממשלה להשפעה על התקשורת הפרטית והציבורית מועצם, במטרה להשתיק ביקורת. את ההחלטה על סגירת גלי צה"ל יש לראות כחלק נוסף במהלך זה.

ד.4. עוד ברקע לדברים – הניסיון להרחבת תדרי התחנות האזוריות

37. החלטת הממשלה לסגור את תחנת גלי צה"ל תשפיע באופן ישיר גם על אפשרותן של תחנות הרדיו האזוריות להתרחב לאזורי שידור נוספים, ובהתאם לקהל מאזינים רחב יותר, באופן המשפיע על רווחיהן. אין המדובר בניסיון הראשון של השר קרעי לאפשר התרחבות שכזו, ויש לראות את ההחלטה גם בהקשר של מאמצים אלו.

38. כידוע, תדרי הרדיו בישראל הם משאב מוגבל השייך למדינה. כיום, התחנות היחידות המשדרות בפריסה ארצית הן 2 תחנות שמפעיל משרד הביטחון (גלי צה"ל וגלגל"צ), ו-8 תחנות שמפעיל תאגיד השידור הציבורי "כאן". שוק הרדיו הפרטי בישראל כולל 17 תחנות רדיו אזוריות, המשדרות בהתאם לתחומי הזיכיון שנקבעו להן, בגבולות גיאוגרפיים מוגדרים. לפי פרסומים בתקשורת, שוק הפרסום ברדיו הציבורי מוערך כיום בכ-125 מיליון ₪ בשנה.

העתק כתבתו של עדיאל איתן מוסטקי ב"כלכליסט" מיום 18.11.2025, מצורף בזאת ומסומן

כנספח ע/9

39. בשנים האחרונות נעשו ניסיונות חוזרים ונשנים לחלק תדרי רדיו ולאפשר לתחנות הרדיו האזוריות לשדר בפריסה ארצית. רק לאחרונה, ביום 18.11.2025 - משרד התקשורת פרסם תזכיר חוק להערוך הציבור ("תזכיר חוק התקשורת (רדיו), התשפ"ו-2025"), שלפיו תחנות הרדיו האזוריות יוכלו לשדר שידורי רדיו בפריסה ארצית, ללא הגבלות גיאוגרפיות, באמצעות מכרז פתוח. במכרז יוכלו להשתתף שחקנים חדשים ובעלי זיכיונות קיימים, והזוכים יוכלו לשדר בפריסה ארצית רחבה ולהחזיק עד שלושה אפיקי תדר.

40. לתזכיר האמור קדמו מאמצים בלתי פוסקים להגדיל את כוחן של התחנות האזוריות ולהפוך אותן לארציות, ובהם: תזכיר חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (הוראת שעה – חרבות ברזל) (הרחבת שידור רדיו אזורי מחוץ לאזור הזיכיון הקיים), התשפ"ד-2023, והצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – הרחבת המגוון בשידורי הרדיו), התשפ"ד-2024. שתי ההצעות ביקשו לאפשר לתחנות הרדיו האזוריות לשדר בפריסה ארצית, ללא מכרז, אף שמדובר במשאבים ציבוריים מוגבלים. על פי הצעת החוק, לשר התקשורת סמכות לאשר לבעל זיכיון לשידורי רדיו להקים תחנות שידור מחוץ לתחום האזור שנקבע לשידוריו בזיכיון.

41. ביוני 2025, שר התקשורת הורה ליושב ראש הרשות השנייה לתת לתחנות הרדיו האזוריות (החרדיות והערביות) אישור זמני לשידור מחוץ לאזור הזיכיון שלהן. מועצת הרשות אישרה את הבקשה של השר קרעי בניגוד לעמדת היועץ המשפטי שלה, שהצביע על קשיים משפטיים משמעותיים.

העתק כתבתה של יסמין גואטה ב"דה מרקר" מיום 18.6.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח

ע/10

42. מאמצים נמשכים אלו של שר התקשורת ושל הממשלה להיטיב עם תחנות הרדיו האזוריות אינם נעשים בחלל ריק, ויש מקום להניח שהם מושפעים מקשרים הדוקים של בעלי אינטרסים בתחנות אלו עם השר ומפלגתו. כך, המרוויחים המרכזיים ממהלכים אלה של חיסול השידור הציבורי ברדיו הם השחקנים הדומיננטיים בשוק הרדיו בישראל, בעלי קשרים עמוקים וידועים עם מפלגת הליכוד: בהם **יצחק מירילשויילי**, בעל השליטה בתחנת הרדיו החרדית "קול חי", בערוץ 14 ובאתר החדשות 0404. לצדו נמנה גם **צבי עמר**, בעליו של רדיו "קול ברמה", מקורבו של הרב מאיר מאזוז ז"ל ואחד התורמים המרכזיים לשיבת "כיסא רחמים" שהוא עמד בראשה. הרב מאזוז ז"ל גילה תמיכה פומבית בשר שלמה קרעי במהלך הפריימריז בליכוד, והוביל לגל של התפקדויות לליכוד בקרב תלמידי הישיבה במטרה לחזק את מעמדו של השר. **צבי שלום**, כיהן בעבר כיו"ר רשות שדות התעופה, היה חבר במרכז הליכוד ובמזכירות המפלגה, נחשב לגורם דומיננטי בליכוד. שלום מחזיק, יחד עם שותפים, ב-5 תחנות: רדיו דרום, רדיו חיפה, רדיו אשקלון, רדיו תל אביב ורדיו גלי ישראל, המזוהה עם הליכוד. **דוד בן בסט**, הבעלים של תחנת רדיו FM100, רדיו לב המדינה ופרבוייה רדיו (תחנת רדיו בשפה הרוסית) – חבר מרכז ליכוד לשעבר, ובעל זיקה לשר קרעי.

העתק כתבתה של יסמין גואטה ב"דה מרקר" מיום 29.6.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/11

העתק כתבתה של יסמין גואטה ב"דה מרקר" מיום 5.9.2023, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/12

43. נראה, אם כן, שהניסיונות לסגור את תחנות הרדיו של השידור הציבורי, לשחרר תדרים ארציים (ובכך להעביר תקציבי פרסום משמעותיים) לתחנות רדיו אזוריות פרטיות, הם חלק ממהלך עקבי וממושך. את הניסיון הנוכחי לסגור את תחנת גלי צה"ל יש לראות, לפיכך, כחלק ממהלך כולל לפנות תדרים בפריסה ארצית כדי לחלק אותם מחדש בעתיד לבעלי הון מקורבים לשלטון המחזיקים בתחנות הרדיו האזוריות ומבקשים להרחיב את שידוריהם ורווחיהם מפרסום.

ד.5. פעולות הממשלה הנוכחית מול גלי צה"ל והקמת הוועדה לבחינת

מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל 2025

ד.5.א. כ"ץ הקים ועדה שמטרתה הייתה לספק מסקנה שהוחלט עליה מראש

44. בהמשך למגמות האמורות של מתקפה על התקשורת בכלל, וניסיונות לסגור את גלי צה"ל בפרט, ומאמצים לפנות תדרי רדיו לטובת תחנות המקורבות למפלגת הליכוד, שרי הממשלה פעלו והתבטאו נגד תחנת גלי צה"ל זמן רב בטרם התקבלה ההחלטה מושא עתירה זו.

45. והנה, כבר בשנת 2021, טרם מינוי לשר התקשורת, תקף חבר הכנסת שלמה קרעי בחריפות את תחנת הרדיו גלי צה"ל, תוך תיוגה כ"תחנה שמאלנית". כך פורסם בחשבון ה-X שלו (לשעבר טוויטר):

"יש כבר הצעת חוק מוכנה שלי להפרטת גלי צה"ל ופתיחת התחנות האזוריות לתדרים ארציים. (...) כמו שזה נראה, הם הולכים להחליף פרה בחמור ולהמשיך לבזבז כספי ציבור על תחנה שמאלנית חדשה..."

צילום מסך מתוך חשבון X של שר התקשורת קרעי מיום 30.6.2021, מצורף בזה ומסומן כנספח 13/ע

46. בהמשך לכך, בחודש נובמבר 2022 כינה חבר הכנסת קרעי את גלי צה"ל "גלי גנץ", ברמזו כי התחנה מזוהה עם יריביו הפוליטיים, וקרא, שוב, להפריט אותה:

"מה הקשר בין תקציב הביטחון לבין המשך דיבור ההסתה של גלי גנץ? רק כי עד עכשיו הם היו יכולים. אנחנו בע"ה נפריט את התחנה הפוליטית הזאת, שאין שום קשר בינה לבין צה"ל".

צילום מסך מתוך חשבון X של שר התקשורת קרעי מיום 6.11.2022, מצורף בזה ומסומן כנספח 14/ע

47. לאחר הקמת הממשלה הנוכחית, ביום 30.3.2025 (כחצי שנה טרם מינוי הוועדה), ציין ראש הממשלה נתניהו בישיבת ממשלה כי פנה לשר הביטחון כ"ץ ולשר התקשורת קרעי בבקשה לבחון את סגירת גלי צה"ל, שכן תחנה זו "אינה נדרשת". אמירה זו של ראש הממשלה הוזכרה גם במכתבם של נציגי הייעוץ המשפטי לממשלה מיום 29.10.2025 בעניין הוועדה, שהביעו חשש שהוועדה מושפעת משיקולים פוליטיים.

העתק פנייה מטעם הייעוץ המשפטי לממשלה מיום 29.10.2025, מצורף בזה ומסומן כנספח 15/ע

48. בהערת אגב יוער כי התבטאות זו של ראש הממשלה – אשר ניתן לשער את השפעתה הרבה על שרי הממשלה – נעשתה תוך חריגה בוטה מהסדר ניגוד העניינים המחייב אותו, ואשר קובע כי על ראש

הממשלה נתניהו חלה חובה להימנע בכל דרך ממעורבות בנושאים הנוגעים להסדרת שוק התקשורת. זאת, כפי שנקבע גם על ידי בית המשפט הנכבד בבג"ץ 3056/20 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה** (פורסם בנבו 25.3.2021).

49. ואכן, עוד באותו היום, שלח שר התקשורת קרעי מכתב לשר הביטחון כ"ץ, ובו ביקש ממנו לקדם מהלך משותף לסגור את גלי צה"ל **"כדי לממש סדר יום ימני"**. להלן חלקים מהמכתב:

"אני פונה אליך מתוך אמונה בשותפות הדרך שלנו, לקדם יחדיו מהלך חשוב ומתבקש: **סגירת תחנת הרדיו הצבאית גלי צה"ל, תוך מימוש סדר היום הימני ליברלי שאנחנו חולקים**. גלי צה"ל, שבמקור הוקמה כתחנה צבאית לתמיכה ולחיבור עם חיילי צה"ל, הפכה זה מכבר למעוז פוליטי, מנותק מיעודה המקורי. **ביקורת על לוחמי צה"ל ופגיעה מתמשכת בערכי הלכידות הלאומית בזמן מלחמה – הפכו לשגרה**. אין זה סביר שבמדינה דמוקרטית תפעל תחנת רדיו צבאית, בוודאי כזו פוליטית, שבמקום להיות "הבית של החיילים", מנמיכה את רוחם. **לוחמינו חוזרים משדה הקרב ונאלצים לשמוע תכנים שלא רק שאינם תומכים בהם, אלא לעיתים מבקרים קשות את פועלם**".

העתק מכתבו של שר התקשורת לשר הביטחון מיום 30.3.2025, מצורף בזה ומסומן כנספח ע/16

50. הנה כי כן, לאחר שנים של מתקפות נגד התחנה, הממשלה הנוכחית פעלה החל מחודש מרץ 2025 – בהנחיית ראש הממשלה ובדחיפת שר התקשורת קרעי – לסגור את תחנת גלי צה"ל, לכאורה במטרה לקדם **"סדר יום ימני"**. לשם כך פנה שר התקשורת קרעי לשר הביטחון כ"ץ, בדרישה להפסיק את הביקורת על הממשלה.

51. והנה, הפצרותיו של השר קרעי לא נפלו על אוזניים ערלות, וביום 11.8.2025 מינה שר הביטחון ועדה מייעצת לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל. ביום 11.08.2025, מיד לאחר מינוי הוועדה, כתב שר הביטחון כ"ץ בחשבון ה-X שלו:

"מיניתי היום את חברי הוועדה לבחינת מעמד גלי צה"ל על מנת שיגישו לי בתוך 50 יום המלצות ביחס לעתיד התחנה. **הבהרתי מראש שאינני מוכן שהמצב הקיים יימשך – ומה שהיה לא יהיה**. גלי צה"ל הוקמה ע"י ממשלת ישראל כתחנה צבאית כדי שתשמש כפה ואוזן לחיילי צה"ל ומשפחותיהם **ולא כבמה להשמעת דעות אישיות שרבות מהן תוקפות את צה"ל** (...)"

צילום מסך מתוך חשבון X של שר הביטחון מיום 11.8.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/17

52. דבריו של כ"ץ עוד בטרם החלה הוועדה ("הבהרתי מראש שאינני מוכן שהמצב הקיים יימשך") בעבודתה מלמדים כי התוצאה נקבעה על ידו מראש: ההחלטה לחתור לסגירת גלי צה"ל התקבלה עוד לפני מינוי הוועדה. זאת, כזכור, כשנתיים בלבד לאחר הגשת המלצות ועדת זמיר, שהמליצו להותיר את פעילות התחנה במתכונתה הנוכחית.

ד.5.ב. הקמת הוועדה וחבריה

53. ביום 11.8.2025 הוקמה הוועדה הנוכחית, בהנחיית השר כ"ץ. הוועדה נדרשה לתת דעתה על מודלי ההפעלה של התחנה ולהמליץ על אופן ההפעלה המיטבי לעתיד.

54. לראש הוועדה הנוכחית מונה האלוף במיל' יפתח רון טל, המשמש גם כפרשן בערוץ 14. ואולם, ביום 11.9.2025 פרש האלוף רון טל מתפקידו, על רקע חשיפת החשש כי הוא מצוי בניגוד עניינים בין תפקידו בוועדה לבין תפקידו כפרשן בערוץ 14, המצוי בשליטת יצחק מירילשווילי,

בעלי הרדיו האזורי "קול חי". האלוף רון טל פרש לאחר שניהל 6 מתוך 19 ישיבות הוועדה.

העתק מכתב פרישתו של אלוף במיל' רון-טל מיום 11.9.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/18

55. לאחר פרישת רון טל, מונתה ליושבת ראש הוועדה ד"ר דליה זליקוביץ, שהייתה בעברה חברה במועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו. לחברי הוועדה הנוספים מונו מר דורון כהן, מר יונתן בן חמו, גבי שרה העצני כהן ומר אלעד מלכא, אשר שימש גם כמזכיר הוועדה. יודגש כי בניגוד לנוהג המקובל לא נכללו בהרכב גורמי מקצוע ממשלתיים, כמו כן לא כיהנו בו נציג צה"ל או נציג מתחום העיתונות המשודרת.

56. בזהירות המתבקשת, ומבלי להטיל דופי בכישוריהם של חברי הוועדה, בחינת הרקע של חברי הוועדה עשוי לשפוך אור על נסיבות מינויים. חלק מהחברים שמונו מזוהים פוליטית עם מפלגת הליכוד, והם או גורמים המזוהים איתם התבטאו באופן גלוי ופומבי בסוגיית סגירת גלי צה"ל עוד בטרם מינויים לוועדה:

א. כך לדוגמה, חבר הוועדה הנוכחית מר **אלעד מלכא**, שמשמש גם מזכיר הוועדה, התמודד בבחירות המקדימות למפלגת הליכוד ב-2019, כיהן בעבר כמשנה למנכ"ל משרד התקשורת תחת השר שלמה קרעי שפעמיים ניסה לקדמו לתפקיד מנכ"ל המשרד, וכיום מכהן כסגן יושב ראש "תנועת הליברלים בליכוד".
באתר הרשמי של "תנועת הליברלים בליכוד" היא מתוארת כך: "הליברלים בליכוד" היא קבוצה הפועלת בתוך תנועת הליכוד, בכנסת, במשרדי הממשלה ובציבור במטרה לקדם מדיניות ליברלית". אחד מיעדי המדיניות שהקבוצה מקדמת הוא "פתיחת שוק התקשורת לתחרות חופשית, הסרת דרישות רגולטוריות בתחומי התוכן, מתן אפשרות להוספת ערוצים בטלוויזיה ורדיו, שמירה על אינטרנט חופשי ופתוח, **סגירת השידור הציבורי וגלי צה"ל**". (אתר הקבוצה, בכתובת: <https://tinyurl.com/ynsjx4yw>).
זאת ועוד, דרישה המפורשת לסגירת גלי צה"ל עולה גם מהפרסומים שמפיצה התנועה ברשתות החברתיות.

העתק פרסומים של "הליברלים בליכוד" ברשתות החברתיות, מצורף ומסומן כנספח ע/19.

ב. גבי **שרה העצני-כהן**, פעילה פוליטית, חברת מרכז ליכוד ויושבת ראש עמותת "ישראל שלי", עמותה שבמרוצת השנים הביעה ביקורת חריפה על גלי צה"ל ועובדיה, לרבות קריאות לסגירתה. בשנת 2011, כשנה טרם מינויה של העצני-כהן לתפקיד, ניהלה העמותה קמפיין נגד גלי צה"ל, שבעקבותיו התחנה הגישה תלונה נגד העמותה, בטענה להסתה ולהתחזות לעובדיה. יתרה מכך, גבי העצני-כהן נוהגת לפרסם גם בשמה רשומות נגד גלי צה"ל ברשתות החברתיות.

העתק כתבתה של שלי פריצקר ב"כלכליסט" מיום 23.6.2011, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/20

העתק פרסומיה של גבי העצני כהן ו"ישראל שלי" ברשתות החברתיות, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/21

- ג. נוסף על כך, **חבר הוועדה דורון כהן** הוא מנכ"ל משרד האוצר לשעבר תחת השר יובל שטייניץ, הנחה בעבר אירוע של מפלגת הליכוד.
57. אם כך, שני חברי ועדה לפחות הביעו עוד בטרם עבודת הוועדה, בגלוי ובאופן עקבי, עמדה ברורה בעד סגירת גלי צה"ל. האחד באמצעות ארגון שמטרתו המוצהרת היא סגירת התחנה; והשנייה, באמצעות הארגון שבראשו היא עומדת ופרסומים פומביים מחשבוניתיה האישיים.
58. חרף כל המתואר מעלה, למיטב ידיעת העותרת, ובניגוד להנחיית היועץ המשפטי לממשלה (מס' 1.1502) בדבר מינוי והרכב ועדות ציבוריות מייעצות ודרכי פעולתן בסעיף 11(ה), חברי הוועדה לא חתמו על הסדר למניעת ניגוד עניינים קודם לעבודתם בוועדה או במהלכה.
- העתק הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1502, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/22**

ד.5.ג. קול קורא להערות הציבור והגשת מסקנות הוועדה

59. ביום 25.8.2025 פורסם קול קורא להגשת חומרים בפני הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל, במסגרתו **ניתנו לציבור 8 ימי עבודה בלבד לגיבוש והצגת עמדה באשר למודל ההפעלה הראוי לתחנה, התכנים שראוי שישודרו בה וההשפעות שיהיו לכך על שוק הרדיו בכלל**. פרק הזמן שנקבע חל בסוף חודש אוגוסט ותחילת ספטמבר - ימי החופשה האחרונים של מערכת החינוך ופתיחת שנת הלימודים - בהם, כידוע, חלק ניכר מהציבור אינו עובד באופן שגרתי.

- העתק קול קורא מאתר משרד הביטחון מיום 25.8.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/23**
60. בתגובה לכך, ביום 10.9.2025 פנתה העותרת לוועדה בדרישה לאפשר לציבור הזדמנות אמיתית להיערך לסוגיה ולהגיש עמדות בפרק זמן סביר. במכתב נטען שהזמן הקצר שהוקצב מהווה הפרה של חובת הוועדה להסתמך על תשתית עובדתית מלאה, ונפגע עקרון ההשתתפות הציבורית בהליך המנהלי. לא התקבלה תגובה לפניית העותרת, ולא ניתן לציבור פרק זמן נוסף.

העתק מכתבה של העותרת מיום 10.9.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/24

61. ביום 10.9.2025 המשנים ליועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גיל לימון ועו"ד אביטל סומפולינסקי, פנו ליועצת המשפטית של משרד הביטחון, עו"ד הילה ארליך עמר, והנחו כי הוועדה לא תגיש את המלצותיה עד לבחינת הדברים וגיבוש עמדה משפטית של הייעוץ המשפטי לממשלה. זאת, על רקע חששות מהותיים בנוגע לניגוד עניינים ולהליכים הנוגעים להקמת הוועדה, להרכבה ולהליכי המינוי של חבריה.

העתק מכתב מטעם הייעוץ המשפטי לממשלה מיום 10.9.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/25

62. ביום 28.10.2025, מבלי שהתקבלה חוות דעת של הייעוץ המשפטי לממשלה, ולאחר 19 ימי דיונים בלבד, הוועדה הגישה את המלצותיה. בתמצית, וכצפוי, הוועדה המליצה על שתי חלופות: סגירת התחנה הצבאית כליל, או הפסקת שידורי האקטואליה בה.

- העתק דוח מסקנות הוועדה לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של גלי צה"ל מיום 28.10.2025, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/26**

ד.5.ד. הליך הדיון בוועדה

63. נוסף על כל האמור לעיל, נדמה כי הליך הדיון בוועדה, כפי שמשמע מהדוח שפרסמה, הציב בפני חבריה תשתית עובדתית מוטת וחד צדדית:

64. **רוב הארגונים האזרחיים שהופיעו בפני הוועדה הם בעלי זיהוי פוליטי מובהק.** במהלך עבודתה נפגשה הוועדה עם גורמים שונים שהביעו בפניה את עמדתם, בהם מפקדי גל"צ בעבר, עובדי התחנה, אנשי תקשורת ואקדמיה, נציגי ממשלה, גורמים פרטיים וארגונים אזרחיים. בחינת הארגונים האזרחיים שהוזמנו להציג בפני הוועדה מגלה חוסר איזון: מתוך שמונה ארגונים, חמישה מזוהים בבירור עם הקואליציה הנוכחית, וחלקם נודעים כביקורתיים במיוחד כלפי גופי התקשורת הממסדיים, ובהם גלי צה"ל. כך, בין 8 הארגונים שהשתתפו בדיוני הוועדה נכלל **"הפורום לחברה אזרחית"**, המהווה מאז שנת 2018 חלק מ"פורום קהלת", הידוע בקשריו הענפים עם רשויות השלטון ובקידום מדיניות. בפני הוועדה הוזמנו לדבר גם נציגי ארגון **"בצלמו"**; **"פורום הגבורה"**, המזוהים עם גורמים בקואליציה; **"הפורום היהודי הלאומי בליכוד"**, המשוך למפלגת הליכוד; ועמותת **"רגבים"**, שנוסדה ב-2006 על ידי השר בצלאל סמוטריץ'.

העתק רשימת האנשים עמם נפגשה הוועדה, מתוך נספחי הוועדה, מצורף בזאת ומסומן כנספח ע/27

65. **מרבית הערות הציבור התקבלו באמצעות "בוטים" אוטומטיים.** עוד עולה מן הדוח כי תחת פרק "הערות הציבור" דנה הוועדה בפניות שהתקבלו באמצעות דוא"ל הוועדה. בדוח צוין כי מתוך כ-5,000 פניות שהתקבלו, כ-4,700 הופקו באמצעות מערכות דיוור אוטומטיות. כלומר, כ-95% מעמדות הציבור שהוצגו בפני הוועדה נוצרו ע"י "בוטים".

66. לסיכום, נראה שהוועדה הנוכחית, שהוקמה זמן קצר לאחר שוועדה מקצועית אחרת כבר דנה באותו עניין, הורכבה מחברים שעמדתם בנושא נקבעה מראש ושחלקם מצויים בניגוד עניינים ברור, ושמסקנותיה הרצויות הוכתבו מראש על ידי הדרג הממנה. עבודת הוועדה נוהלה בחלקה על ידי יושב ראש שנמצא בחשש לניגוד עניינים; הנתונים שהוצגו בפני הוועדה היו מוטים במתכוון; ולציבור הוקצה זמן קצר ביותר להתייחס לנושא.

ד.5.ה. תגובת הייעוץ המשפטי לממשלה לאחר פרסום מסקנות הוועדה

67. לאחר פרסום דוח הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל, ביום 29.10.2025 המשנים ליועצת המשפטית לממשלה, עו"ד לימון ועו"ד סומפולניסקי, פנו בשנית ליועצת המשפטית של משרד הביטחון, עו"ד הילה ארליך עמר. בפנייתם נכתב כי **"הנושא שבנדון מערב שאלות כבדות משקל בכל הנוגע לחופש הביטוי ולחופש העיתונות, כמו גם חשש מפני התערבות פוליטית בשידור ציבורי"**. עוד נכתב כי **"נדרש, בשלב הראשון ובטרם קידום הנושא, לקיים דיון ולהתייחס לקשיים המשפטיים ומשמעותם מבחינה חוקית. זאת, בפרט בראי השאלות כבדות המשקל המתעוררות בכל הנוגע לחופש הביטוי והעיתונות ונושאים אחרים שמקדמת הממשלה בעת הזו, אשר משפיעים על תחום התקשורת והעיתונות בישראל"**. (ר' **נספח ע/15**)

68. עמדת היועצת המשפטית לממשלה בנוגע להצעת ההחלטה לסגור את גלי צה"ל הובאה בחוות

דעתה שפורסמה ביום ההחלטה מושא העתירה, ולפיה ההחלטה היא חלק ממהלך כולל לפגיעה בשידור הציבורי בישראל ולהגבלת חופש הביטוי, היא אינה נתמכת בתשתית עובדתית ומקצועית כנדרש, מתעורר חשש כי היא לוקה בשיקולים זרים וקידומה מנוגד לדין.

העתק חוות דעת מטעם הייעוץ המשפטי לממשלה מיום 22.12.2025 מצורף בזאת ומסומן כנספח 28/ע

6.ד. החלטת הממשלה לסגור את גלי צה"ל

69. לאחר הגשת מסקנות הוועדה, ביום 12.11.2025 הודיע שר הביטחון כ"ץ כי יביא לאישור הממשלה החלטה בדבר סגירת תחנת גלי צה"ל, וכי שידוריה צפויים להיפסק עד ליום 1.3.2026. זאת על יסוד המלצותיה של הוועדה. וכך הודיע שר הביטחון:

"כפי שהבהרתי - מה שהיה לא יהיה. גלי צה"ל הוקמה על-ידי ממשלת ישראל כתחנה צבאית כדי שתשמש כפה ואוזן לחיילי צה"ל ומשפחותיהם - ולא כבמה להשמעת דעות שרבות מהן תוקפות את צה"ל וחיילי צה"ל עצמם. הפעלת תחנת רדיו אזרחית עלידי הצבא היא אנומליה שאין לה אח ורע באף מדינה דמוקרטית בעולם. המשך הפעלת התחנה מערב את צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי ופוגע פגיעה קשה במעמדו כצבא העם ובאופיו הממלכתי.
[...]

בשנתיים האחרונות, לאורך המלחמה, חיילים ואזרחים רבים, ובכללם גם בני משפחות שכולות, התלוננו פעמים רבות שהם מרגישים כי התחנה לא מייצגת אותם ואף פוגעת במאמצי המלחמה והמורל, וחמור מכך, אויבינו מפרשים את המסרים האלה כמסרים שמועברים על-ידי צה"ל. בכוונתי להביא לממשלה בקרוב את ההחלטה לסגירת התחנה – זהו המהלך ההכרחי לשמירת אופיו הממלכתי של צה"ל ולחיזוק אמון הציבור בו."

70. **אם כן, לפי הודעת שר הביטחון, מספר טעמים עמדו בבסיס החלטתו על סגירת התחנה:** התחנה משמיעה ביקורת כלפי צה"ל ואף פוגעת לכאורה במורל הלאומי; קיום תחנת רדיו צבאית היא אנומליה במדינה דמוקרטית; שידורי התחנה מקיימים שיח פוליטי ובכך פוגעים באופיו הממלכתי של צה"ל; ולבסוף, אויבי ישראל מפרשים מסרים שמושמעים בשידורי התחנה כעמדה רשמית של צה"ל, ועל כן יש לסגרה.

71. **ואכן, ביום שני 22.12.2025, התקיימה ישיבת הממשלה במסגרתה התקבלה ההחלטה לסגור את תחנת גלי צה"ל בתוך חודשים ספורים.**

העתק הצעה להחלטת סגירת תחנת השידור הצבאית גלי צה"ל בישיבת הממשלה מס' 132 ביום ב' 22.12.2025 מצורף בזאת ומסומן כנספח 29/ע

7.ד. מיצוי הליכים

72. כאמור, ביום 10.9.2025 פנתה העותרת לוועדה, לשר הביטחון כ"ץ וליועצת המשפטית לממשלה והתריעה על חשש לפגמים מהותיים בתשתית העובדתית שעומדת בפני הוועדה. בתמצית, בפנייתה עמדה העותרת על כך שנוכח התנהלותה, התשתית העובדתית העומדת בפני הוועדה לקויה באופן שעלול להעיב על תקינות המלצותיה (ר' **נספח 24/ע**). על פניה זו לא התקבל כל מענה. יצוין כי בנוסף, החשש מפני פגמים בעבודת הוועדה הובא בפניה גם על ידי הייעוץ המשפטי לממשלה במכתב מיום 10.9.2025 (ר' **נספח 25/ע**).

73. על מנת לשפוך אור על התמונה העובדתית שהונחה בפני הוועדה, הגישה העותרת ביום

10.9.2025 בקשה בהתאם לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 למשרד הביטחון. בבקשה זו דרשה העותרת לקבל את כל ניירות העמדה והמסמכים שהוגשו לוועדה, פרוטוקולים של הישיבות שכבר התקיימו ופירוט כל הגורמים שביקשו להציג בפניה את עמדתם.

העתק בקשת חופש מידע מטעם העותרת מיום 10.9.2025 מצורף בזאת ומסומן כנספח 30/ע

74. בחלוף כחודשיים מהגשת הבקשה לפי חוק חופש המידע, ומשלא נתקבל כל מענה בניגוד לחוק, ביום 9.11.2025, העותרת פנתה בשנית למשרד הביטחון בדרישה לקבל את המידע המבוקש אודות עבודת הוועדה. גם בפנייה זו הדגישה העותרת את קיומו של אינטרס ציבורי מוגבר במסירת המידע וחשיפתו בהקדם, במטרה לוודא כי לא נפל פגם בהליך עבודת הוועדה או במסקנותיה. עם זאת, לא נתקבל מענה לפניית העותרת עד למועד הגשת עתירה זו.

העתק פניית העותרת מיום 9.11.2025 מצורף בזאת ומסומן כנספח 31/ע

75. בהיעדר כל תגובה לפנייתיה, ביום 12.11.2025 פנתה העותרת לשר הביטחון, למזכיר הממשלה וליועצת המשפטית לממשלה, ועמדה על התנגדותה להחלטת שר הביטחון להביא לסגירת התחנה בהחלטת ממשלה, על יסוד המלצותיה של הוועדה. זאת, בין היתר, על רקע היעדר סמכות חוקית לממשלה לפעול לסגירת התחנה שלא בחקיקה ראשית של הכנסת, כמו גם הפגיעה הקשה הצפויה בחופש הביטוי ובחופש העיתונות ובשידור הציבורי.

העתק פניית העותרת מיום 12.11.2025 מצורף בזאת ומסומן כנספח 32/ע

76. משפניותיה של העותרת למשיבים לא נענו, ומשאלו ממשיכים במאמציהם לסגור את תחנת גלי צה"ל בלא סמכות ותוך פגיעה קשה בחופש הביטוי והעיתונות, לא נותרה לעותרת כל ברירה זולת הגשת עתירה זו לבית המשפט הנכבד.

ה. הטיעון המשפטי

77. החלטת הממשלה על סגירת גלי צה"ל מיום 14.12.2025 היא החלטה בלתי חוקית ומשוללת תוקף. כפי שיובהר להלן, המדובר בהחלטה שהתקבלה בחריגה מסמכות, ותוך דריסת סמכותה הבלעדית של הכנסת להכריע בדבר המשך פעילות התחנה; ממילא, המדובר בהחלטה שנשענה על תשתית עובדתית חלקית ומוטה, שנקבעה מראש ונועדה לשרת תכלית פוליטית זרה. ממילא, גם לולא נפלו בהחלטה פגמים אלו, המדובר בהחלטה הפוגעת פגיעה לא מידתית ובלתי חוקתית בזכויות יסוד חוקתיות, ומשכך דינה בטלות. והכל כפי שיפורט להלן:

ה.1. המסגרת הנורמטיבית

78. כאמור, תחנת גלי צה"ל הוקמה לכתחילה בהחלטה פיקודית בשנת 1950. ואולם, עם השנים עוגנה פעילות התחנה בשורה של החלטות ממשלה ובחקיקה ראשית, אשר הסתמכה על פעילותה והסדירה אותה. כך, המחוקק נתן ביטוי מפורש לקיומה ולמעמדה של גלי צה"ל במסגרת דברי החקיקה השונים, והעניק לה הכרה נורמטיבית ומעמד חוקי. הכרה זו של המחוקק בקיום התחנה מבססת מניעה משפטית מובהקת לסגור את התחנה בהחלטת ממשלה

או בהחלטה מנהלית. המחוקק הכיר בקיום התחנה, בין היתר, בדברי החקיקה הבאים :

חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014

79. חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 (חוק השידור הציבורי) נועד להקים את תאגיד השידור הציבורי הישראלי נועד להחליף את חוק רשות השידור, התשכ"ה-1965 ואת רשות השידור שפעלה מכוחו. בין היתר, מבקש החוק להסדיר את פעולת תאגיד השידור ואת יחסו למול גופי תקשורת אחרים, בהם גלי צה"ל. סעיף 85 לחוק עוסק בשימוש בתדרי הרדיו העומדים לרשות ישראל, וקובע כך :

"(א) האפיקים ותדרי הרדיו העומדים לרשותה של מדינת ישראל על פי הסדרים בין-לאומיים, לשם שידורי טלוויזיה ורדיו, ישמשו—

- (1) לשידורי תאגיד השידור הישראלי ;
 - (2) לשידורי גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל ;
 - (3) לשידורים לפי חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990.
- (ב) שר התקשורת יקבע את סדרי החלוקה והשימוש באפיקים ובתדרי הרדיו האמורים בסעיף קטן (א)."

80. כלומר, סעיף 85 מורה במפורש ובלשון מחייבת כי תדרי המדינה **ישמשו את גלי צה"ל**, ומחייב את המדינה להקצות לה את התדרים הנדרשים לפעילותה. גם סעיף קטן (ב) מסמך את שר התקשורת רק לקבוע את **סדרי** השימוש בתדרים אלו, ולא לאיין את הוראות סעיף קטן (א).

סעיף 88 לחוק זה מעניק למועצת תאגיד השידור הציבורי סמכויות מסוימות כלפי גלי צה"ל בכל הנוגע לתוכניות שאינן צבאיות. הסעיף קובע בנוסף כי מפקד גלי צה"ל, שמוגדר כ"מי ששר הביטחון מינהו למפקד גלי צה"ל או הסמיכו לכך", יוזמן להשתתף בישיבות המועצה כבעל דעה מייעצת, ולפעול בהתאם להחלטות והנחיות המועצה לגבי תוכניות שאינן צבאיות. מפקד התחנה רשאי לערור על כל החלטה של המועצה הנוגעת לתוכניות אלה.

חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), תשס"ה-2005

81. משנת 1982 עד שנת 2005 שידרה תחנת גלי צה"ל חסויות ופרסומות מכוח פרשנות לסמכות שהוקנתה בחוק לרשות השידור לשדרם. נוכח עתירה שהוגשה נגד נוהג זה, והערת בית המשפט הנכבד במסגרת הדיון בה לפיה מן הראוי להסדיר בחקיקה ראשית את שידורם של תשדירי חסות, נחקק בשנת 2005 חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), תשס"ה-2005 [להלן: "**חוק החסויות**"]. החוק נועד, כלשון דברי ההסבר לחוק, להסמך את גלי צה"ל לשדר תשדירים "באופן שישקף... את המצב הנהוג כיום".

82. בין היתר, החוק קובע הוראות באשר למשך זמן החסויות ותשדירי השירות, לעוצמת הקול שלהם ולהקמת ועדה שתפקח עליהם. מכוח הוראות החוק הותקנו גם תקנות גלי צה"ל - שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (תנאים לשידור תשדירים) התשע"ג-2013, המפרטות כללים והגבלות החלים על שידורי החסות ותשדירי השירות בתחנה.

83. גם חוק זה נחקק מתוך הנחת יסוד של קיומה של התחנה כגוף שידור פעיל, ובשאיפה מפורשת לעגן מצב זה בחקיקה ראשית.

84. כך, במהלך השנים, באמצעות חקיקת סעיפים שונים והתייחסויות להצעות לתיקונים, המחוקק הביע את רצונו להעניק לגלי צה"ל תוקף חוקי ולבסס את מעמדה של גלי צה"ל, שהוקמה מלכתחילה בפעולה מנהלית. אף שנשמעו לאורך השנים ביקורות על עצם קיומה של גלי צה"ל כתחנת רדיו צבאית, המחוקק בחר להמשיך להסדיר בחקיקה היבטים שונים של פעילותה. בכך העניק המחוקק אישור פורמלי לקיומה של גלי צה"ל. כאשר החקיקה מסדירה את רוב ההיבטים של פעילותו של גוף מסוים, הדבר מעיד על עיגונו והקמתו במסגרת הדין.

ה. העדר סמכות לסגור את התחנה בהחלטת ממשלה

85. כבר בפתח הדברים יובהר, כי הממשלה נעדרת סמכות להביא לסגירת גלי צה"ל, על דרך של החלטה מנהלית. מסקנה זו נובעת הן מסמכותה של הממשלה לפעול במסגרת החוק בלבד, והן מעקרון ההסדרים הראשוניים, המחייב כי עקרונות והסדרים מרכזיים בחברה ייקבעו על ידי נציגי העם, הוא הריבון, בכנסת. ונבהיר:

ה.2.א. הסמכות לסגירת גלי צה"ל, שפעילותה עוגנה בחקיקה, אינה נתונה לממשלה

86. החלטת הממשלה על סגירת גלי צה"ל חרגה מגבולות סמכותה של הממשלה, באשר היא ביקשה לסגור גוף שקיומו עוגן בחקיקת הכנסת. בכך, ביקשה הממשלה לעקוף את נציגי הריבון בכנסת, את ההליך הפרלמנטרי התקין, ואת גבולות החוק עצמם.

87. ככלל, סמכותה של הממשלה במדינת חוק היא מוגבלת, וסמכותה מסתיימת במקום בו מתחיל החוק. כלומר, לממשלה נתונה סמכות רחבה בתחומים רבים, אך היא אינה רשאית לעקוף את החלטות המחוקק. עיקרון בסיסי זה נובע בראש ובראשונה מעקרון חוקיות המינהל, לפיו רשויות המינהל אינן נהנות אלא מהסמכות שהוקנתה להן בחוק. גם סמכותה השיורית של הממשלה, המעוגנת בחוק-יסוד: הממשלה, נסוגה מקום בו חקיקה מסדירה את העניין [יואב דותן **ביקורת שיפוטית על שיקול דעת מינהלי** 347 (2022) (להלן: "**דותן, ביקורת שיפוטית על שיקול דעת מינהלי**"]. קבע כך בית המשפט בבג"ץ 11163/03 **ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש הממשלה** (נבו 27.2.2006):

"מקום שהמחוקק הסדיר במפורש ובמפורט מיגזר חיים פלוני, ברי כי סמכות שיורית לממשלה לא תבוא כלל לעולם. שאם יש משמעות כלשהי למושג "בכפוף לכל דין" או למושג ה"שיוריות" - זו היא המשמעות. כי תפעל הממשלה שלא בהיתר באותו תחום שהסדיר המחוקק, לא זו בלבד שלא ניתן יהיה לכנות את פעילותה כ"שיורית", אלא שתהא זו פעילות בניגוד לחוק". [בפסקה 14 לפסק דינו של המשנה לנשיא (בדימו') חשין].

88. עיקרון זה בדבר סמכותה המוגבלת של הממשלה לפעול במסגרת החוק בלבד, משמעה כי הממשלה אינה רשאית לבטל או לאיין מוסדות שפעילותם עוגנה בחקיקת הכנסת. ברי, כי חקיקת משנה ממשלתית אינה יכולה לבטל חקיקה ראשית. בענייננו, משמעות הדבר היא כי הממשלה אינה מוסמכת לסגור את גלי צה"ל, ככל שקיום התחנה הוסדר על ידי המחוקק.

89. כאמור לעיל, אין מחלוקת כי תחנת גלי צה"ל הוקמה בהחלטה מנהלית. משמעות הדבר, הנגזרת גם מעקרון "הפה שאסר הוא הפה שהתיר", היא כי **כל עוד** קיומה של התחנה לא עוגן בדבר חקיקה, הרשות המנהלית שכוננה את התחנה מוסמכת גם לסגור אותה, ככל שהדבר אינו פוגע בזכויות המוגנות בדין. ואולם, **קיומה של גל"צ אכן עוגן ואושרר בחקיקה, באופן הנוטל את הסמכות לסגרה מידי הגורם המנהלי שכונן אותה, ומעביר אותה לכנסת, ואליה בלבד**. זאת, כמובן, בכפוף לדין ולמגבלות חוקתיות מוכרות.
90. להלן נבחן כיצד דברי החקיקה בהם התייחס המחוקק לגלי צה"ל מעגנים ומאשררים את קיומה, באופן המגביל את סמכויות הממשלה באשר לפעילות התחנה:

חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד 2014

91. חוק השידור הציבורי עוסק בגלי צה"ל בפירוש, באופן המחייב במשתמע – אך באופן שאינו משתמע לשני פנים – את קיום התחנה.
92. כאמור, סעיף 85 לחוק השידור הציבורי קובע כי "האפיקים ותדרי הרדיו העומדים לרשותה של מדינת ישראל... ישמשו... לשידור גלי צה"ל". **פרשנות לשונית של סעיף 85 האמור מלמדת כי המדובר בהוראת חוק המנוסחת בלשון ציווי – "ישמשו" – אשר אינה מקנה לממשלה או לשר התקשורת שיקול דעת** בשאלה האם להקצות לגלי צה"ל תדרים. מכאן, שהמחוקק הביע את דעתו כי על המדינה מוטלת חובה משתמעת ברורה לקיים את התחנה ולהקצות לה תדרי רדיו.
93. בנוסף, כאמור, חוק השידור הציבורי מייחד סעיף ייעודי לגלי צה"ל – סעיף 88 (שכותרתו "גלי צה"ל). הסעיף מגדיר את התחנה, את מפקדה, וכן מגדיר מהי "תכנית צבאית". בהמשך מגדיר סעיף 88 את מערכת היחסים שבין מועצת תאגיד השידור הישראלי לבין התחנה, וקובע את סמכויות המועצה לגבי התוכניות שאינן צבאיות בתחנה, סדרי הפיקוח של המועצה על התוכניות שאינן צבאיות, ומתייחס למעמדו של מפקד גלי צה"ל למול המועצה. בין היתר, קובע הסעיף כי "מפקד גלי צה"ל יוזמן להשתתף, כבעל דעה מיעצת, בישיבות המועצה, ויפעל בהתאם להחלטות ולהנחיות המועצה לגבי התוכניות של גלי צה"ל שאינן תכניות צבאיות", וכי "מפקד גלי צה"ל רשאי לערוך על כל החלטה של המועצה הנוגעת לתכניות של גלי צה"ל שאינן תכניות צבאיות".
94. כך, סעיף 88 לחוק השידור הציבורי מייחד מעמד סטטוטורי וסמכויות לגל"צ ולעומד בראשה. בנסחו את החוק כך, המחוקק הכיר במציאות קיומה של גל"צ וביקש לעגנה בחקיקה מתאימה. הסעיף לא "מקים" את התחנה (שכן זו הייתה עובדת קיום מוגמרת בעת שנחקק), אך הוא מתקף את קיומה, מייחד סמכויות למפקדה ומבנה את היחסים בינה לבין גורמים סטטוטוריים אחרים.
95. **פרשנות לשונית של סעיף 88 מביאה למסקנה ההכרחית כי החוק מחייב את קיומה של תחנת גלי צה"ל**. כך, הקביעה המפורשת כי "מפקד גלי צה"ל יוזמן להשתתף... בישיבות המועצה" נעשית לחסרת פשר באין גלי צה"ל. לשון הציווי "יוזמן" מלמדת אף היא כי המועצה מחויבת להזמין את מפקד התחנה. כך, למעשה, יש לראות בחוק השידור הציבורי כקובע את הרכבה של מועצת התאגיד הן בסעיף 9(א) לחוק (המונה 12 חברי המועצה קבועים) והן בסעיף 88, הקובע שמפקד גלי צה"ל יוזמן להשתתף בישיבותיה. בנוסף, החוק מעניק למפקד גל"צ סמכות לערוך על החלטות המועצה, סמכות שבתורה מחילה על המפקד חובות מנהליות, ובהן החובה לשקול באופן מתמיד את הפעלת הסמכות [דפנה ברק ארז **משפט מינהלי** בעמ' 201 (2010)]. מכך שהחוק מחייב את המפקד להפעיל שיקול דעת, יש להסיק את קיומו ("מפקד גל"צ חושב משמע מפקד גל"צ קיים").

96. גם פרשנות תכליתית של סעיפי חוק השידור הציבורי מביאה למסקנה כי תכליתו לקיים את שידורי גלי צה"ל. כך, דברי ההסבר לסעיף זה (סעיף 75 בהצעת חוק השידור הציבורי שהוגשה לקריאה ראשונה ביום 26.5.2014) מלמדים כי סעיף זה (לצד סעיפים 74-78 בהצעת החוק, שמצאו את מקומם בשינויים קלים בסעיפים 84-88 לחוק השידור הציבורי) נועד לעגן בחקיקה מחודשת הסדרים שהיו קבועים בחוק רשות השידור. כלומר, החוק ביקש לעגן בחקיקה את המצב שהיה קיים עד לחקיקתו, באשר ליחס שבין רשות השידור (ובהמשך, תאגיד השידור הציבורי) לבין גלי צה"ל. מטבע הדברים, יחס זה מחייב את קיומה של גל"צ.

העתק עמודים רלוונטיים מדברי ההסבר לחוק השידור הציבורי, מצורף ומסומן כנספח ע/33

חוק גלי צה"ל – חוק החסויות

97. כאמור, חוק החסויות הוא חוק ייעודי שנועד להבטיח את המשך פעילות גלי צה"ל ומימונה, תוך הכרה ברורה של המחוקק בחשיבות התחנה. החוק מסדיר את אופן השידור של חסויות ותשדירי שירות בגלי צה"ל. גם בהקשרו של חוק זה, הקניית הסמכויות לגלי צה"ל מלמדת על חובת התחנה לשקול שיקולים שונים, ומשכך מלמדת על ההכרה ועיגון קיומה.

98. בהקשרו של חוק החסויות הדברים מובהקים אף יותר, שכן המחוקק הקדיש חוק ייעודי לקיומה ועיגונה של גלי צה"ל, במטרה להבטיח מקור מימון לתחנה, ואף הקדיש לו למעלה מעשר ישיבות של ועדת הכלכלה. תכליתו האובייקטיבית של החוק, לפיכך, היא עיגון והסדרה של סמכות גל"צ לשדר פרסומות ותשדירי חסות, גם תוך "נגיסה" בעוגת הפרסום של תחנות רדיו פרטיות, במטרה להבטיח את קיום התחנה.

99. **לא יכול להיות ספק, לפיכך, שתכליתו האובייקטיבית של חוק החסויות הייתה לשמר את תחנת גלי צה"ל ולהבטיח את המשך שידוריה.**

100. באשר לתכלית הסובייקטיבית של החוק, ניתן ללמוד באופן המובהק ביותר על כוונת המחוקק ביחס לגלי צה"ל מדברי חברי הכנסת בישיבות ועדת הכלכלה שעסקו בקידום החוק:

א. בהתייחס לוויכוח בוועדה סביב שאלת תקצוב התחנה לעומת ההיתר לשדר חסויות, תמה יושב ראש ועדת הכלכלה, חבר הכנסת שלום שמחון: "אני שואל את עצמי כמה טכניקות ומניפולציות צריך לעשות עד שתבינו, שלהחזיק את גלי צה"ל עולה כסף, כי מדינת ישראל רוצה את זה. אז תנו להם את הכסף, זה הכול, זה הרבה יותר פשוט. הרבה יותר פשוט לתת לגלי צה"ל את המסגרת הכספית, זה נכון לעם ישראל, זה נכון למדינת ישראל, זה מכשיר אוכלוסיית שדרים רחבה. למה צריך לגרור, ולעשות מניפולציות חוקיות כאלה ואחרות. פעם אחת אומרים גלי צה"ל זה דבר נחוץ, זה חלק מההווה הישראלי, תנו להם תקציב, נקודה".

ב. בהמשך הדיון, סביב התבטאות מפקד גלי צה"ל לפיה קידום האינטרס הציבורי בשידורי גלי צה"ל דורש מימון, באגרה או בפרסומות, הצהיר חבר הכנסת אבשלום וילן "אני מציע שנכיר במגבלת המציאות, ונלך לפתרון ההגיוני. **אתה יודע כמה שרי ביטחון ניסו לסגור את גלי צה"ל ולא הצליחו?**" לאחר שמפקד התחנה השיב "הכנסת לא נתנה להם", קבע ח"כ וילן כי "כנראה שיש משהו בתחנה הזאת, שחי ונושם כל

השנים... גלי צה"ל, לאורך כל השנים, לא נכנעו לפוליטיזציה, לא מימין ולא משמאל, ונשארו מבחינה זאת תחנה יפה. לכן אני מציע לדון בחוק... ונתקדם איתו".

העתק פרוטוקול ישיבה 250 של ועדת הכלכלה מיום 3.8.2004, מצורף ומסומן כנספח ע/34

ג. בישיבת המשך שהתקיימה ביום 14.12.2004, על רקע ויכוח בין מפקד גלי צה"ל לנציג תחנות הרדיו האזורי, פנה יושב ראש הוועדה ח"כ שלום שמחון לנציג התחנות וקבע בצורה ברורה **"אני רוצה להבהיר פה גם למועצת הרשות השנייה וגם לנציגי הרדיו האזורי, שאין לנו כוונה שגלי צה"ל תיעלם מהמפה. האפשרות החליפית היא לאפשר להם להתפרע בשוק החופשי ולקבל פרסומות, כמו רשת ב', וזה לא יהיה עבורכם טוב."**

העתק פרוטוקול ישיבה 323 של ועדת הכלכלה מיום 14.12.2004, מצורף ומסומן כנספח ע/35

101. אם כן, קשה לטעות בכוונת המחוקק בקדמו את חוק החסויות – המחוקק ביקש במוצהר ובמפורש להגן על תחנת גלי צה"ל ולהבטיח את המשך שידוריה, ועיגן את רצונו זה בחקיקה ברורה. הדברים אף קיבלו ביטוי מובהק במליאת הכנסת, כאשר יושב ראש ועדת הכלכלה סיכם את הצעת החוק שהוצגה בפני חברי הכנסת במילים: **"דומני כי יש הסכמה רחבה בבית זה בדבר ייחודיותה של תחנת גלי צה"ל", חשיבותה ותרומתה לחברה הישראלית, ולפיכך אני מבקש מכם להצביע בעד הצעת החוק בקריאה השנייה ובקריאה השלישית. תודה רבה". בסמוך לאחר דברים אלו, הצביעו חברי הכנסת על הצעת החוק, שנתקבלה ללא מתנגדים.**

102. מכל האמור ניתן ללמוד באופן ברור – אף שגל"צ לא הוקמה בחקיקה, המחוקק הכיר בה, פרש עליה את חסותו, אשרר את קיומה, ופעל באופן פוזיטיבי ונמרץ להבטיח את המשך פעילותה. כך, אף שנשמעו לאורך השנים ביקורות מרובות על עצם קיומה של גל"צ כתחנת רדיו צבאית, המחוקק בחר להמשיך ולהסדיר בחקיקה היבטים שונים של פעילותה. משכך, ביטול התחנה מחייב את החלטת המחוקק ואת ביטולם של מספר דברי חקיקה, בחזקת "הפה שאסר הוא הפה שהתיר".

ה.2.ב. פרשנות לפיה ניתן לסגור את התחנה בהחלטה מינהלית סותרת את כללי

הפרשנות, מרוקנת את החוק מתוכנו ואת הכנסת מסמכותה

103. בהחלטת הממשלה מושא עתירה זו, מסתמכים המשיבים על ההנחה לפיה ניתן לסגור את התחנה בהחלטה מינהלית. הנחה שגויה זו כלל לא נבחנה לעומקה במסגרת החלטת הממשלה, והייעוץ המשפטי למשרד הביטחון אף לא טרח להתייחס אליה, אולם הממשלה נשענת עליה במשתמע. כפי שיובהר להלן, הנחה זו רומסת את מעמד הכנסת ומפרה את כוונת המחוקק, חורגת מכללי הפרשנות המקובלים, ועוצמת עיניה לנסיבות קבלת ההחלטה.

104. בין היתר, נשענת ההנחה כי ניתן לסגור את התחנה בהחלטה מינהלית על חוות דעתו משנת 2021 של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה לשעבר, עו"ד מאיר לוי [העמדה מצורפת לדוח הוועדה]. ככלל, עמדתו של עו"ד לוי הייתה כי בעוד שדרך המלך לסגירת גלי צה"ל היא בחקיקה ראשית של הכנסת, הרי שאין מניעה משפטית לקדמה בהחלטת ממשלה, בטענה כי החקיקה הנוגעת לגל"צ אינה אלא חקיקת "מעטפת" המסדירה את פעילותה, ואינה מכוננת או מעגנת את עצם קיומה.

105. כך, באשר לחוק השידור הציבורי, סבר עו"ד לוי כי יש לפרש את החוק כך שהוא מסדיר את

פעילותה של גלי צה"ל רק אם זו קיימת, אך שהחוק כשלעצמו אינו מחייב את קיומה. עוד טוען עו"ד לוי כי כאשר המחוקק מבקש להקים גופים בחקיקה הוא עושה זאת באופן מפורש וברור, ו"אילו רצה המחוקק לקבע את מעמדה של גלי צה"ל יכול היה לעשות זאת באופן פוזיטיבי", ועל כן אין לראות בהסדרת פעילות גל"צ על ידי המחוקק גושפנקה לקיומה.

106. באשר לחוק החסויות, סבר עו"ד לוי כי הוא אינו מכונן את גלי צה"ל, ולטעמו גם אינו מחייב את קיומה, אלא מהווה "מעטפת בלבד" לשידוריה ומאפשר לה מימון מסוים, כך שהוא מסדיר במעלה הדרך את התנאים לשידורי חסות ושידורי שירות על ידה, "לאור המודעות וההכרה בעצם קיומה" עוד קודם לכן, אך ביטולו אינו מתחייב לשם סגירתה.

107. בקצרה, יובהר כי **המדובר בפרשנות שגויה ומאולצת, שאינה הולמת את כללי הפרשנות, את כוונת המחוקק, את המסגרת החקיקתית המקובלת ואת תנאי שוק התקשורת הקיימים**. ונסביר:

108. ראשית, הטענה לפיה המחוקק נוהג להקים גופים סטוטוריים באופן מפורש וברור היא בלתי רלוונטית ומטעה, שהרי אין מחלוקת כי גלי צה"ל הוקמה בהחלטה מנהלית. יחד עם זאת, כפי שנוהג המחוקק לעשות במקרים רבים, קיום התחנה אושרר והוסדר בחקיקה לאחר הקמתו, באופן שאינו מאפשר עוד לבטלו בהיעדר הסדרה מלאה ומחודשת. יוזכר, לדוגמה, כי מוסד היועץ המשפטי לממשלה לא כונן בחקיקה מעולם, והוא הוקם כמוסד מנהלי שעבר "בירושה" מהמנדט הבריטי. יחד עם זאת, לאורך השנים עוגנה סמכות היועצת המשפטית לממשלה בעשרות רבות של דברי חקיקה, ולא יעלה על הדעת כי הממשלה מוסמכת לבטל את מוסד היועץ"מ מבלי לקבל את אישור הכנסת. הדבר נכון גם לגבי שורת גופים נוספים, שהוקמו בהחלטה מנהלית, ומעמדן הוסדר בהמשך בחקיקה, דוגמת מערך הסייבר הלאומי, שהוקם בהחלטת ממשלה, וסמכויותיו מעוגנות בחוק להסדרת הבטחון בגופים ציבוריים, תשנ"ח-1998 ובחוק התמודדות עם תקיפות סייבר חמורות במגזר השירותים הדיגיטליים ושירותי האחסון (הוראת שעה), תשפ"ד-2023.

109. שנית, וככלל, בשיטתנו אין ללמוד מבחירתו של המחוקק להימנע מלהסדיר תחום מסוים בחקיקה ראשית מקיפה, על בחירתו המודעת שלא לקיים את אותו התחום. ובענייננו – מהעובדה שהמחוקק בחר להסדיר את פעילות גל"צ בחקיקה מבוזרת ולא הצהיר באופן חגיגי על כינונה – לא ניתן ללמוד דבר. עמד על כך בית המשפט הנכבד בעניין בג"ץ 8987/22 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת** (02.01.2025), בקבעו:

"לדברים אלו אבקש להוסיף הערה כללית בדבר שתיקת המחוקק בנסיבות מעין אלו. ככלל, לדידי, אין לייחס משקל פרשני של ממש לשתיקת המחוקק, כשהוא נמנע מלהפעיל את סמכות החקיקה... מהבחינה המהותית, הגוף המחוקק פועל במעשיו, ולא במחדליו... מהבחינה הראייתית, מתן משקל למחדל הכנסת מחוקק, בהקשרים דומים להקשרנו שלנו, מעורר קושי ניכר. כגוף המורכב ממאה ועשרים בעלי דעה, ועדות ומנגנונים נוספים, קשה עד בלתי אפשרי לעמוד על טיבו האמיתי של מחדל זה – על מקורו ועל תכליותיו... כאשר במסגרת בחינה חוקתית אנו פוגשים במצב דברים בו הכנסת נמנעה מחוקק בעניין מסוים, מוטב כי נמשיך הלאה אל החקיקה הקיימת והעומד מאחוריה, ולא נעמיק חקר בהיעדר" [שם, בס' 7 לפסק דינו של כב' השופט גרוסקופף].

110. שלישית, פרשנות של דברי החקיקה האמורים כך שאלו תקפים רק באם הממשלה תחליט להמשיך ולקיים את גלי צה"ל, כמוה כהפיכת חקיקת הכנסת לחקיקה-על-תנאי, אשר ברצות הממשלה תתקיים, וברצותה תתבטל. פרשנות לפיה קביעת המחוקק כי תדריה של מדינת ישראל יוקצו לגלי צה"ל וחקיקתו של חוק ייעודי בדבר אופן שידורי פרסומות בתחנה, נועדו אך ורק כדי לאפשר

לממשלה להחליט, בהתאם לרצונה הארעי ולשיקוליה, אם היא מעוניינת לקיים את גלי צה"ל – מהווה זלזול בכנסת ובמעמדה, ורומסת את מעמד המחוקק. ויוזכר כי חזקה בסיסית בפרשנות החקיקה קובעת כי המחוקק אינו משחית את לשונו לשווא [וראו, אהרן ברק **פרשנות החקיקה** בעמ' 595; ע"מ 4105/09 **עיריית חיפה נ' עמותת העדה היהודית הספרדית בחיפה** (פורסם בנבו, 2.2.2012)], וחזקה כי לא ניסח בקפידה רבה חוק ייעודי, במטרה שיהפוך לאות מתה וירוקן מתוכן.

111. לבסוף, יש לפרש את החוק גם בהתאם לשינוי העיתים ולנסיבות החיים. גם אם ניתן היה, בדוחק רב, לקבל בשנת 2021 את המסקנה כי הממשלה מוסמכת לסגור את גלי צה"ל בהחלטה מנהלית, (והעותרת סבורה כי גם אז הייתה פרשנות זו שגויה במובהק), הרי שבשלהי שנת 2025 – אין אלו פני הדברים. כמפורט לעיל, החלטת הממשלה להביא לסגירת גלי צה"ל אינה עומדת לבדה; היא מהווה חלק ממאמץ רב-חזיתי של הממשלה והקואליציה להביא לצמצום השידור הציבורי ולהכפפתו לאינטרסים קואליציוניים, לפגוע בכלי תקשורת פרטיים המבקרים את הממשלה ולהיטיב עם משבחה, ולצנן את חופש הביטוי והעיתונות באמצעות השתלחות בעיתונאים והסמכת הממשלה לסגור כלי תקשורת. זאת, כפי שיפורט בהמשך, במטרה ברורה לצמצם את חופש הביטוי בישראל.

112. זהו הרקע להחלטה הנוכחית, ועל בסיסו יש לפרש את הוראות החוק הנוגעות בגלי צה"ל. כידוע, בבואו לפרש דבר חקיקה, על בית המשפט להידרש למציאות הנורמטיבית של ישראל כמדינה דמוקרטית שוחרת חופש, ולפרש כל דבר חקיקה על יסוד ההנחה כי מטרתו היא לקדם את זכויות האדם, ולא לפגוע בהן. בהקשר של הזכות לחופש הביטוי, "ציפור נפשה של הדמוקרטיה", הרי שכל דבר חקיקה מוחזק כמבקש לקדמה, וחוק שנועד לפגוע או לצמצם זכות זו, עליו לציין זאת במפורש [אהרן ברק **פרשנות במשפט** בעמ' 553, 565]. החוקים האמורים, המעגנים את קיום גלי צה"ל, לא ביקשו לצמצם את חופש הביטוי ולא ניתן לפרשם ככאלו המתירים צמצום חופש הביטוי.

113. כפי שיפורט בהמשך, במציאות בה הממשלה מבקשת במוצהר ובאופן אגרסיבי לצמצם את חופש הביטוי ולהגביל כלי תקשורת ביקורתיים, הרי שסגירת גלי צה"ל – אחת משתי תחנות הרדיו היחידות המשדרות אקטואליה בתדר ארצי – מהווה השתקה מפורשת של ביקורת, ופגיעה ברורה בחופש הביטוי. במציאות זו, פרשנות חוק החסויות וחוק השידור הציבורי כמאפשרים לסגור את גלי צה"ל בהחלטה מנהלית, כמוה כפרשנות המעודדת פגיעה בחופש הביטוי. פרשנות שכזו אין לקבל.

114. כך או אחרת, המסקנה היא אחת – אף שגלי צה"ל הוקמה בהחלטה מינהלית, קיומה אושרר ופעילותה עוגנה בחקיקה ייעודית של הכנסת. חקיקה זו נועדה לעגן ולקדם את פעילותה של גלי צה"ל. משנתנה הכנסת את דעתה על פעילות גלי צה"ל והסדירה אותה, "הופקעה" סמכות הממשלה לבטל את פעילות התחנה לידי הכנסת. משכך, סגירת התחנה – העומדת בניגוד מובהק לכוונת המחוקק – דורשת חקיקה חדשה וייעודית, העומדת בכללים החוקתיים הנוגעים בשמירה על חופש הביטוי, והיא אינה יכולה להתבצע בהחלטה מינהלית.

ה.2.ג. קביעת מעמדה של גלי צה"ל מהווה הסדר ראשוני הנתון לסמכות המחוקק

115. כאמור, בהתאם לעקרון החוקיות רשאי המינהל לעשות רק את מה שהוסמך בחוק לעשותו, ולעקרון זה נודע תפקיד מרכזי בהגנה על זכויות יסוד, [ראו למשל בג"ץ 1/49 **בז'רנו נ' שר המשטרה**, פ"ד ב 80 (1949)]. אחת הנגזרות של עקרון חוקיות המנהל הוא כלל ההסדרים הראשוניים. בית המשפט העליון פסק שוב ושוב שעקרון שלטון החוק במדינה דמוקרטית מורה כי

הסדרים ראשוניים חייבים להיקבע בידי המחוקק הראשי - נבחר העם, בעוד הרשות המבצעת - הממשלה, אינה אמורה לקבוע אלא הסדרים משניים בלבד [בג"ץ 7922/19 עמותת צדק פיננסי נ' ראש המטה הכללי (פורסם בנבו 15.9.2025)]; בג"ץ 4491/13 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו 2.7.2014).

116. כך, סוגיות עקרוניות, עניינים מהותיים לציבור והסדרים הפוגעים בזכויות בסיסיות של הפרט או בעניינים אחרים בעלי חשיבות ראשונה במעלה, חייבים להיקבע בחקיקה ראשית, והמחוקק לא רשאי להתפרק מסמכותו ולאפשר לממשלה לקבעם בפעולה מנהלית [להרחבה ראו: יואב דותן, "הסדרים ראשוניים ועקרון החוקיות החדש" משפטים מב התשע"ב, 444 (2012)].

117. ככלל, רשימת התבחינים להכרה בהסדר ראשוני אינה סגורה, אך בפסיקה נקבעו עקרונות מנחים לקביעת אופיו של ההסדר. בבג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, סא(1) 1 (2006), נקבעו אמות מידה כלליות לזיהוי הסדר ראשוני:

"התשובה לשאלה אם פעילות פלונית של הממשלה מהווה הסדר ראשוני, אם לאו, תימצא לנו - אפוא - בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, בשים לב לטיבו ולמהותו של העניין, ותוך שניעור, כמובן, בשכל הישר והטוב ובהיגיון. כך, בין השאר, נבחן את **מידת השפעתו של ההסדר על הציבור בישראל**... נבחן, למשל, את תכלית הפעולה, אם נועדה היא לתכלית שנויה במחלוקת בציבור... עלותה של הפעולה אף היא תשפיע (...).

מידת מעורבותו של המחוקק בפעולה והשפעתו עליה תשליך אף היא על השאלה אם מדובר בהסדר ראשוני או מישני (...) ייבחן הצורך בדחיפותה של הפעילות - אם מדובר בפעולה דחופה שהממשלה נדרשת לעשותה בהיותה הרשות המבצעת של המדינה, או בקביעתה של מדיניות ארוכת טווח שהכנסת יכולה וצריכה להידרש לה. יינתן מישקל להסתמכות ציבור על הבטחת הממשלה, ועוד. רשימת השיקולים, למותר לומר, אין היא רשימה סגורה. ההכרעה נתונה, כאמור, לשכל הישר ולהיגיון, ובלבד שנדריך עצמנו על-פי עקרונות היסוד של שילטון החוק והעיקרים האחרים שדיברנו בהם למעלה". [פס' 38-39 לפסק דינו של המשנה לנשיא (בדימ') דאז, מ' חשין].

118. אם כך, בין המבחנים שנקבעו בפסיקה לזיהוי הסדר ראשוני נכללים - **מידת השפעה של הפעולה על הציבור; האם מדובר בפעולה שנויה במחלוקת או שהיא זוכה להסכמה ציבורית רחבה; היקף הפגיעה בזכויות הפרט הכרוכה בהסדר; דחיפות העניין ועוד.**

119. **מן הכלל אל הפרט: ההחלטה בדבר סגירת גלי צה"ל מהווה הסדר ראשוני.** מדובר בסוגיית מדיניות מהותית הנוגעת לא רק להיקפו ואופיו של השידור הציבורי והפרטי בישראל, אלא גם מעלה שאלות יסודיות ביחס להליכי ולדרכי קבלת החלטות והיחס בין הליכי חקיקה לפעולות מנהליות. המדובר בסוגייה עקרונית, בעלת השפעה משמעותית על השדה החדשותי והתקשורתי בישראל, והיא נמצאת בשיח הציבורי זמן רב, ומעוררת מחלוקת נרחבת.

120. **לסגירת גל"צ השפעה רחבה על החברה כולה.** ההחלטה לסגור את גלי צה"ל היא פעולה בעלת השלכות מבניות על אופיו של כלל שידורי הרדיו והשידור הציבורי בישראל. מעמדה הציבורי של התחנה, שהפכה במהלך השנים לנכס מרכזי של השידור הציבורי, מצביע על כך שסגירתה אינה מהלך נקודתי, אלא פעולה המעצבת את גבולותיו השידור הציבורי בישראל, ושוק התקשורת בכלל. **מסקנה זו מתחזקת לנוכח יוזמות פוליטיות המקודמות במקביל להחלטה זו, השואפות לבטל או לצמצם את מוסדות השידור הציבורי, או לקנות בהם השפעה פוליטית. התמונה הכוללת מצביעה על מהלך רחב היקף והשפעה, ולא על החלטה תחומה.**

121. **סגירת גל"צ מעוררת מחלוקת ציבורית חריפה.** הדיון הציבורי, היוזמות השונות והמסקנות

המגוונות שעלו בוועדות שהוקמו לאורך השנים, מלמדים כי קיימת מחלוקת ציבורית חריפה בסוגיה, ואין כל הסכמה חברתית המאפשרת לראות בהחלטה זו כצעד שאינו נושא אופי עקרוני. נראה שזה אחד המקרים אליהם התכוון כב' הנשיא ברק בבג"ץ 3267/97 **רובינשטיין נ' שר הביטחון**, פ"ד נב(5) 481 (1998) בדבריו:

"יש מקרים שבהם הרשות המבצעת צריכה להימנע מהכרעות עקרוניות בסוגיות חברתיות בסיסיות השנויות במחלוקת ציבורית קשה, ולהניח את ההכרעה למחוקק".

122. **סגירת גל"צ מהווה פגיעה בחופש הביטוי**. כאמור, ככל שהסדר שלטוני פוגע באופן משמעותי בזכות יסוד, כגון חופש הביטוי, הוא ייחשב ל"הסדר ראשוני" המחייב חקיקה ראשית של הכנסת.

ראו בהקשר זה את דברי הנשיא ברק בבג"ץ 3267/97 **רובינשטיין נ' שר הביטחון**, בעמ' 513:

"...הפגיעה בזכויות האדם, אפילו היא מקדמת את ערכיה של המדינה, אפילו היא לתכלית ראויה, ואפילו היא לא מעבר למידה הדרושה – צריכה להיקבע בחוק הקובע את ההסדרים הראשוניים ואין להסתפק בהסמכתה הפורמאלית של הרשות המבצעת למעשה חקיקה. (...) במשטר דמוקרטי יש לא פעם צורך... בפגיעה בזכויות הפרט. עם זאת, דרישה היא כי פגיעה זו, אפילו מוצדקת היא, תיקבע בחקיקה הראשית, ולא תימסר לידיה של הרשות המבצעת עצמה".

כפי שיפורט בהמשך, סגירת גל"צ מהווה פגיעה חמורה בחופש הביטוי כחלק מהמתקפה הכוללת על התקשורת החופשית בישראל, ובמיוחד לאור מעמדה של גלי צה"ל כגוף שידור אקטואליה מרכזי ודומיננטי בקרב הציבור הישראלי.

123. **אין כל דחיפות בסגירת גל"צ, והמהלך יכול להתבצע במסגרת הליכי חקיקה תקינים של הכנסת**.

לאחר 75 שנות פעילות, ולאחר שוועדות מקצועיות בחנו את עתידה של התחנה שוב ושוב, לא מתקיימת כל דחיפות שמצדיקה סגירה מיידי של גלי צה"ל דווקא כעת. מהלך כה משמעותי, שנוגע לגוף ציבורי ותיק ובעל השלכות רחבות, לא אמור להתבצע באופן חפוז. בנסיבות אלו אין כל הצדקה לעקוף הליך מוסדר, וההכרעה צריכה להתקבל אך ורק במסגרת הליך חקיקה של הכנסת.

124. עוד יצוין, כי סגירת גוף תקשורת, ובפרט תחנה ותיקה ומבוססת, כרוכה בהליכים טכניים, תקציביים ורגולטוריים משמעותיים. לא תהיה דרך מעשית להשיב את המצב לקדמותו ללא השקעת משאבים נרחבת ומשמעותית. **לפיכך, מדובר בהחלטה המובילה לתוצאה בלתי הפיכה**.

125. **על רקע מכלול זה, נראה כי החלטה כה מהותית הפוגעת במוסד בעל מעמד ציבורי ותקשורתי מרכזי, שכונן לאורך שנים בדברי חקיקה שונים, ושעל קבלתה אין הסכמה ציבורית; החלטה שאין בה דחיפות ושאינה ניתנת להשבה בפועל – מהווה הסדר ראשוני, שהסדרתו טעונה חקיקה ראשית. החלטת הממשלה לעקוף את הכנסת ולסגור את התחנה מבלי להיוועץ במחוקק, שאף נדרש לפעילות התחנה שוב ושוב, מהווה לפיכך חריגה בוטה מסמכותה**.

ה. ההחלטה לסגור את גלי צה"ל מבוססת על תשתית עובדתית לקויה

126. כמתואר בחלק העובדתי של עתירה זו, החלטת הממשלה מתיימרת להיסמך על מסקנות הוועדה שמינה שר הביטחון (זאת, אף שבפועל נראה שהשרים החליטו על סגירת התחנה עוד בטרם הוקמה הוועדה). ואולם, מינוי הוועדה ואופן עבודתה "מחוררים" את התשתית העובדתית ומבהירים כי

ההחלטה לא נסמכה על כל תשתית עובדתית מבוססת.

127. כידוע, המשפט המנהלי מחייב שכל החלטה של רשות מינהלית תישען על תשתית עובדתית שנאספה ועובדה כראוי. בהיעדר תשתית עובדתית מלאה ומספקת אין בידי הרשות את הכלים לקבל החלטה סבירה ומקצועית, וההחלטה פגומה ודינה עלול להיות בטלות (וראו, יצחק זמיר **הסמכות המנהלית, כך ה – עילות הביקורת המשפטית** (2020) בעמ' 3815) (להלן: "זמיר").

128. גם מקום שבו הרשות מסתייעת בקבלת ההחלטה בחוות דעתו של גורם חיצוני ומטילה עליו את המשימה לאסוף נתונים ולגבש תשתית עובדתית, אין בכך כדי לשחררה מחובתה להפעיל שיקול דעת ולהישען על תשתית עובדתית מקיפה, שנאספה באופן תקין ועובדה כראוי. [ר' בג"ץ 8082/15 **עמותת הל"ה העמותה למען הקשיש נ' משרד הרווחה והשירותים החברתיים** (נבו 10.7.2016); בג"ץ 8467/10 **זיק דינור בע"מ נ' שר התמ"ת** (29.11.2011); זמיר, בעמוד 6-3815].

129. בבג"ץ 987/94 **יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת** (16.11.1994), התווה בית המשפט ארבעה מבחנים להערכת תשתית עובדתית להחלטה מינהלית. נקבע כי על הרשות לאסוף את מלוא הנתונים הדרושים לפי נסיבות העניין; לברור מתוכם את הנתונים השייכים והרלוונטיים בלבד; להסתמך על מידע שיש בו מידת מהימנות מספקת לצורך קבלת החלטה מנהלית; ולהבטיח כי התשתית העובדתית הכוללת תהיה מוצקה ומספקת במידה הנדרשת כדי לתמוך בהחלטה ולהצדיקה במסגרת גבולות הסבירות (להלן: "מבחני יורונט").

130. החובה לבסס החלטה מינהלית על תשתית עובדתית תקינה - כפי שנקבע במבחני יורונט - היא תנאי יסוד לסבירותה ולחוקיותה. רשות מינהלית נדרשת לאסוף ולבחון מידע מספק, מהימן ורלוונטי. מקום בו ההחלטה עשויה לפגוע בזכויות יסוד, נקבע כי יש להקפיד הקפדה יתרה, ולהתבסס על נתונים מהימנים במיוחד [בג"ץ 987/94 **יורונט קווי זהב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת**, מח(5) 412 (1994); רע"א 8000/07 **היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני** (נבו 2.5.2012); עת"מ (מינהליים ת"א) 28857-06-17 **עמותת חברות הסייעות נ' משרד הביטחון** (נבו 1.7.2019)].

131. כלומר, החלטה מנהלית לסגור את גלי צה"ל, ככל החלטה מנהלית, צריכה הייתה להתבסס על תשתית עובדתית מהימנה, בין שנאספה על ידי הממשלה ובין שעל ידי הוועדה. כאמור, בעניין יורונט נקבעו ארבעה מבחנים מצטברים לאיכות התשתית העובדתית: א. איסוף מלוא הנתונים; ב. רלוונטיות הנתונים; ג. מהימנות הנתונים; ד. סבירות - תשתית עובדתית מוצקה. **בעניינו, לפי מבחנים אלו, ההחלטה על סגירת גל"צ התקבלה על יסוד תשתית עובדתית פגומה, ודינה פסלות:**

ה.3.א. התשתית העובדתית אינה עומדת במבחני איסוף הנתונים

132. **לא היה בסיס לסטייה מהמלצות ועדת זמיר, ולהקמת ועדה אחרת תחתיה.** כזכור, הוועדה הוקמה במטרה לחרוג ממסקנותיהן של מספר ועדות מקצועיות שפעלו בעבר, האחרונה שבהן לפני כשנתיים בלבד. ועדת זמיר הוקמה וגיבשה את מסקנותיה בהוראת הממשלה הנוכחית ובתקופת כהונתה, ונדרש נימוק מהותי המצדיק את הקמתה של ועדה נוספת.

133. חרף כך, החלטת הממשלה הופכת את המלצות ועדת זמיר, ובכך מבטלת מסקנות מקצועיות וניתוח מעמיק שכבר נערך רק משום שהמסקנות לא תואמות את התוצאה הרצויה מבחינת הממשלה. לעניין זה, יפים דבריו של השופט דנציגר בבג"ץ 8989/12 **אריאל משעל נ' נציב שירות**

המדינה (נבו 18.6.2014) בפסקה 5, בהקשר של מינוי גוף מקצועי מייצץ חלופי תחת גוף קודם, באופן שעלול לשמש אמצעי לקידום תכליות שאינן ראויות:

”כפי שראוי שהשר לא ידחה בנקל את המלצותיה של ועדת האיתור, הגורם המקצועי בעל המומחיות, שכן הן מחייבות במידה רבה את הגורם הממנה (...), כך גם ראוי שמשמליצה ועדת איתור כפי שהמליצה, לא תרוקן המלצתה מתוכן בדרך של הרחבתה או מינוי אחרת תחתיה. פעולה זו עלולה לפגוע במספר אינטרסים חשובים ואף חלילה לשמש כלי להגשמת תכליות שאינן ראויות אשר נורמות של מנהל תקין אינן יכולות להשלים עמן”.

134. לפיכך, הממשלה, שהתעלמה מדוח ועדת זמיר ולא שקלה את המלצותיו, ואף לא הצדיקה את מינוי הוועדה הנוספת, מעלה בחובתה לאסוף את כלל הנתונים ליצירת תשתית עובדתית מלאה ומוצקה שתשמש בסיס לקבלת ההחלטה בנושא.

135. יתר על כן, במסגרת איסוף הנתונים לקבלת ההחלטה בנושא, לא ביקשה הממשלה (ולא הוועדה שפעלה מטעמה) **דוח או חוות דעת הנוגעת בהשפעות הכלכליות של המהלך** על שוק התקשורת בישראל, על שוק הפרסום ברדיו או על השידור הציבורי בכללותו. ממילא, השפעות אלו לא נבחנו על ידי הוועדה או הממשלה.

136. **בנוסף, הזמן הקצר שניתן לציבור להגשת הערות והתנגדויות מנע מהוועדה לקבל תמונה מלאה.** פרק זמן של 8 ימי עבודה בפועל לא אפשר לציבור הזדמנות ממשית לגיבוש ולהצגת עמדה באשר לאופן ניהול התחנה, לאופייה הראוי של פעילותה, או לבחון את ההשלכות הצפויות לסגירתה על שוק הרדיו ועל שוק התקשורת בכללותו. יתרה מכך, פרק הזמן שנקבע חל בתקופה שבה חלק ניכר מהציבור מצוי בחופשות או נתון בעומס מיוחד, באופן המגביל עוד יותר את יכולת ההשתתפות. בנסיבות אלה, קשה לומר כי ניתנה לציבור הזדמנות אמיתית ורצינית להביע את עמדתו, ובכך נפגעה יכולת הוועדה להתבסס על תשתית עובדתית מלאה.

137. בכך, הוועדה כשלה בתפקידה לאסוף ולגבש ולו את הנתונים הבסיסיים ביותר הדרושים לצורך הגשת המלצה בנושא (ניתוח כלכלי, עמדות ועדות קודמות וכו'). ממילא, בהישענה על המלצות הוועדה, כשלה הממשלה במבחן איסוף הנתונים הבסיסי לצורך גיבוש תשתית עובדתית.

ה.3.ב. מהימנות הנתונים עליהם הסתמכה הוועדה נמוכה

138. **יתר על כן, מהימנות חלק מהנתונים עליהם מבוססות מסקנות הוועדה מוטלת בספק:**

139. **אלפי בוטים נחשבו ל"פניות ציבור"**. בדוח הוועדה (עמ' 30) פורטו פניות שהועברו באמצעות דואר אלקטרוני, אך מתברר כי עיקרן היו "פניות חזרתיות" שמקורן בשירותי דיור אוטומטיים - בוטים המאפשרים לגורם יחיד לייצר כמות גדולה של פניות בלחיצת כפתור. בדוח צוין כי התקבלו אלפי מיילים, אך בפועל מדובר במספר מצומצם של גורמים שעמדו מאחורי הפניות, ושלחו הודעות זהות בנוסחן ובהיקפים גדולים. עוד עולה כי מספר הבוטים ששלחו מסרים בעד סגירת התחנה, היה כמעט כפול ממספר הבוטים ששלחו מסרים נגד סגירתה. נסיבות אלה יוצרות תמונה מטעה של "סנטימנט ציבורי" רחב היקף, אף שבפועל מדובר בהפקה אוטומטית של מסרים אחידים ולא בביטוי אותנטי של עמדות הציבור.

140. **הוועדה שמעה גורמים שאינם מהימנים ורלוונטיים ובחנה חומרים שלא ניתן להעריך את**

איכותם. בחינת הארגונים האזרחיים שהוזמנו להציג בפני הוועדה מגלה חוסר איזון מובהק: מתוך שמונה ארגונים, חמישה מזוהים בבירור עם הקואליציה הנוכחית, וחלקם נודעים כביקורתיים במיוחד כלפי גופי התקשורת הממסדיים, ובהם גלי צה"ל. תמהיל זה יוצר תשתית עובדתית פגומה מיסודה: במקום הסתמכות על מידע מקצועי, מגוון ומאוזן, המאפשר בחינה רחבה ומבוססת של הסוגייה, הוועדה נשענה על עמדות של גופים בעלי זיקה פוליטית מובהקת או חסרי מומחיות בתחום הנדון. כך למשל, תנועת רגבים, העוסקת זה שנים בנושאי קרקע, התיישבות יהודית ו"אדמות הלאום", איננה גוף בעל מומחיות, ניסיון או זיקה כלשהי לתחומי התקשורת, העיתונות או שידור ציבורי, אך הוועדה מסתמכת על "מחקר" שערכה בנושא הנטייה הפוליטית של הדוברים בגל"צ. זאת, מבלי שמחקר זה הוצג, בוסס, או ששיטות המחקר בו נבחנו.

141. זאת ועוד, הוועדה הסתמכה על הערכות בלתי מבוססות ובלתי מהימנות של גורמים לא מוסמכים. כך, למשל, בעמוד 29 לדוח הוועדה מצוטט "גורם מתוך התחנה", שהעריך שכ-65% מאנשי התחנה מזוהים עם עמדות שמאל, ואילו 35% מזוהים עם עמדות ימין.

142. הכללתן של הערכות פוליטיות נעדרות תוקף שכאלו בדוח הוועדה, כמו גם הישענות על עמדות בלתי מבוססות של גופים בעלי הטיה ברורה באשר לתוצאות הוועדה, פוגעת במהימנות התשתית העובדתית שעליה מושתתות מסקנותיה, ובתקינות התשתית שעמדה בבסיס החלטת הממשלה.

ה.3.ג. התשתית העובדתית שגיבשה הוועדה לא מוצקה דיה, והישענות עליה להצדקת

סגירת התחנה היא בלתי סבירה באופן קיצוני

143. התשתית העובדתית שהונחה בפני הממשלה בטרם קבלת ההחלטה כושלת גם במבחן הרביעי, מבחן מהות הראיות, המחייב תשתית יציבה ומוצקה במידה מספקת כדי לתמוך בהחלטה. המבחן הוא מבחן של סבירות וכאשר החלטה מנהלית פוגעת בזכות יסוד, רמת ההקפדה הנדרשת מן הרשות גבוהה יותר. במצבים אלה, מצופה כי התשתית העובדתית שעליה תושתת ההחלטה תהיה איכותית, מלאה ומהימנה במיוחד, ומשקלם של הנתונים ייבחן בקפדנות יתרה. כך נפסק, בין היתר, ברע"א 8000/07 **היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני** (נבו 2.5.2012), שם הדגיש בית המשפט כי פגיעה בזכות יסוד מחייבת רמה מוגברת של ביסוס עובדתי:

"כאשר ההחלטה המנהלית עלולה לפגוע בזכויות אדם, מקבלים המבחנים השלישי (מבחן אמינות הנתונים) והרביעי (מבחן הראיות המהותיות) גוון נוקשה יותר, ועל הרשות המנהלית להציג תשתית ראייתית מוצקה ומשכנעת יותר".

144. **בענייננו, ההחלטה שהתקבלה על ידי הממשלה להסתמך על החלטות הוועדה לוקה בחוסר סבירות קיצוני, נוכח העובדה שמסקנות הוועדה הוכתבו לה מראש, שעמדת חברי הוועדה בעד סגירת גל"צ הייתה גלויה לכול, ונוכח העובדה שהוועדה הגישה את עמדותיה בניגוד להנחיות היועץ המשפטי לממשלה:**

ה.3.ג.1. מסקנות הוועדה נקבעו מראש

145. כפי שעולה מנסיבות הקמתה של הוועדה והתבטאויות שרי הממשלה עובר להקמתה, עולה חשש שמטרת הוועדה הייתה לספק מסקנה שהוכתבה מראש: סגירת גלי צה"ל. ומשכך, הישענות על המלצותיה כתשתית עובדתית כמוה כהישענות על משענת קנה רצוף.

146. כמפורט לעיל, חודשים קודם להקמת הוועדה הבהיר שר התקשורת חזור והבהר כי עמדתו היא שיש להביא לסגירת התחנה; ראש הממשלה הנחה את השרים לקדם את סגירת התחנה, ושר הביטחון הבהיר עם הקמת הוועדה כי מטרת הקמתה להבטיח "מה שהיה הוא לא מה שיהיה", קרי – סגירת התחנה. **ברי, כי ועדה שתוצאותיה הרצויות "סומנו" עבורה מראש אינה ועדה שניתן להיסמך על המלצותיה.**

לעניין זה יפים דבריו של הנשיא עמית בבג"ץ 54321-03-25 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נגד ממשלת ישראל** (נבו, 21.5.2025):

"קבלת החלטות מתוך רצון להגיע לתוצאה מסוימת תוך "סימון המטרה מסביב לחץ", וללא בחינת המצב העובדתי או שקילת השיקולים הרלוונטיים – היא החלטה שרירותית ופסולה שדינה בטלות".

147. שרירות, כך עולה, איננה רק החלטה המבוססת על תשתית עובדתית לקויה, אלא גם זאת שנתקבלה תוך עיוות העובדות וניתוח הנתונים על מנת להביא לתוצאה מסוימת. היטיב לתאר זאת פרופ' יצחק זמיר בספרו **הסמכות המינהלית כרז ב 733** (1996):

"אכן שיקול הדעת הוא חופש לבחור בין אפשרויות שונות, אך אין הוא חופש מוחלט. שיקול דעת אינו קפריזה. רשות מינהלית שמפעילה את שיקול הדעת שלה ללא בירור העובדות הנודעות לעניין, ומחליטה על יסוד תחושה בעלמא, או **שדעתה נחושה להגיע לתוצאה מסוימת ללא תלות בעובדות המקרה, אינה מפעילה שיקול דעת כנדרש בחוק.** במקרה זה ניתן לומר על הרשות כי היא פועלת בשרירות. שרירות היא סוג של שחיתות. יש בה חומרה קיצונית. היא עילה לפסול כל החלטה מינהלית"

148. דברים אלה יפים לענייננו במלוא עוצמתם. כאשר רשות מינהלית מכוננת מנגנון בדיקה שתכליתו המעשית אינה בירור כן ואמיתי של העובדות אלא יצירת הצדקה בדיעבד לעמדה שנקבעה מראש, נפגעים עקרונות היסוד של המשפט המנהלי. הכרה בתוקפה של החלטה שהתגבשה בשרירותיות מעניקה לשלטון כוח בלתי מבוקר, מתירה לרשות המבצעת לפעול כאוות נפשה, ומאיינת למעשה את נפקותה של הדרישה לקיומה של תשתית עובדתית ראויה.

149. בבואה לסגור את גלי צה"ל, לא נשענה הממשלה על תשתית עובדתית אובייקטיבית שקבעה הוועדה; היא יצרה תשתית "עובדתית" שהוכתבה מראש לוועדה, ואז נעזרה בה להצדקת החלטתה שהתקבלה מראש. המדובר בפגם חמור בהחלטה, שכשלעצמו עשוי להביא לבטלותה.

ה.3.ג.2. קיים חשש שפעולת חברי הוועדה נגועה בניגוד עניינים ומשוא פנים

ניגוד עניינים

150. כמפורט לעיל, כשליש משיבות הוועדה נערכו בניהולו של אלוף במיל' יפתח רון טל. רון טל, המשמש גם כפרשן בערוץ 14, מרוויח מהצלחתו הכלכלית של ערוץ 14 ובעליו, יצחק מירילשווילי. זאת, בעוד מר מירילשווילי הוא מרוויח פוטנציאלי מהמלצות הוועדה, באשר הרדיו האזורי שבשליטתו יזכה לנתח משמעותי יותר בעוגת הפרסום, ואף עשוי לזכות בתדר ארצי, אם גל"צ תיסגר. משמעות הדבר היא שיושב ראש הוועדה במשך השלבים המכריעים של ראשית פעילותה, היה מצוי בניגוד עניינים אישי חריף, שאף הוביל לפרישתו בהמשך.

151. כידוע, "כלל יסוד הוא בשיטתנו המשפטית כי אסור לו לעובד הציבור להימצא במצב בו קיימת

אפשרות ממשית של ניגוד עניינים" (בג"ץ 531/79 **סיעת "הליכוד" בעיריית פתח-תקוה נ' עיריית פתח תקוה**, פ"ד לד (2) 566, 568 (1980) (להלן: "פרשת סיעת הליכוד")). כלל יסוד זה מושרש ומעוגן היטב בדין המנהלי ובהלכה הפסוקה.

152. הכלל בדבר ניגודי עניינים חל על כל מי שממלא פונקציה שלטונית, לרבות גורם מייעץ לרשות שלטונית טרם קבלת החלטה. לעניין זה יפים דבריו של הנשיא ברק בבג"ץ 5734/98 **צדוק עזריאל נ' ועדת המשנה של מועצת מקרקעי ישראל** נגד (2) 8 (1999):

"הכללים בדבר ניגוד עניינים חלים על כל עובד ציבור, בלא הבחנה במהותה של הפונקציה המתבצעת על-ידיו. לעניין זה, **אין כל חשיבות להבחנה בין סמכות לקבל החלטה לבין סמכות להמליץ המלצה. גם מי שסמכותו היא ממליצה בלבד חייב להישמר בפני ניגוד עניינים, והאיסורים בדבר ניגוד עניינים חלים עליו.** אכן, סמכות ההמלצה חשובה היא. על הממליץ לפעול בלב פתוח, ומתוך שמירה על כל הכללים של המשפט המינהלי, לרבות הכלל בדבר האיסור להימצא במצב של ניגוד עניינים." [פס' 11]

153. בכך שהוועדה פעלה חלק ניכר ממשך פעילותה, והסדירה את מסגרת פעילותה, תחת הנהגתו של מי שעשוי להרוויח מהמלצותיה, נצבעה פעילות הוועדה בכללותה בחשש כבד לניגוד עניינים. כך, **מתעורר חשש, ולמצער מראית עין, כי המוזמנים לוועדה, סדר דיוניה, הנושאים בהם תדון – כולם הושפעו מהאינטרס האישי של מי שעמד בראשה.** מצב זה אינו מאפשר להסתמך על מסקנות הוועדה, בייחוד מקום בו מסקנותיה קידמו החלטה בעלת השלכות כבדות משקל על חופש הביטוי והעיתונות.

משוא פנים

154. ואולם, בכך לא די. כמפורט לעיל, ובהירות המתבקשת, מתעורר חשש כי חברי הוועדה לא היו זקוקים לאותה הנחיה של מסקנות מוכתבות מראש מטעם הממשלה, שכן דעתם בנושא גל"צ הייתה מגובשת מראש, ולמעשה נבחרו לוועדה כשתמיכתם בסגירת התחנה ידועה לכול.

155. מובן שבכך שחברי הוועדה החזיקו בעמדות מוקדמות בשאלת סגירת גל"צ אין כדי להטיל דופי בכשירותם או בכנות עמדתם, אולם הדבר מעורר חשש, ולמצער מראית עין, שהחלטתם נקבעה במידה רבה מראש, ואף שנבחרו לוועדה על יסוד עמדתם זו.

156. כמפורט לעיל, כמה מחברי הוועדה, ובראשם אלעד מלכא ושרה העצני הכהן, הביעו את עמדתם לא אחת בדבר הצורך בסגירת גל"צ, ואף עמדו בראש ארגונים שחרטו את סגירת התחנה על דגלם. מצב זה, שקשה להאמין שנותר מעיני השר בבואו למנות את חברי הוועדה, מטיל צל כבד על האפשרות לסמוך על מסקנות הוועדה, שקיים חשש כבד שחבריה פעלו תוך שמסקנתם, למעשה, הייתה מגובשת מראש.

157. הפסיקה קובעת כי חברי ועדה ציבורית מיעצת, בדומה לכל עובד ציבור, חייבים לפעול ללא משוא פנים, דעה קדומה או ניגוד עניינים. לעניין זה, די במראית עין של משוא פנים, ואף בהטיה בלתי מודעת כדי להביא לפגם בהחלטה המינהלית. יפים לעניין זה דבריו של בית המשפט בבג"ץ 279/60 **אולמי גיל בע"מ נגד משה יערי ואח'**, פ"ד טו 673, 676 (1961):

"כשנוקטים אנחנו לענין זה לשון משוא-פנים, אין כוונתנו לכך שהמשיב ישא במזיד וביודעין פני צד אחד, וכשנוקטים אנחנו לענין זה לשון דעה משוחדת, אין כוונתנו לכך שדעתו של המשיב שוחדת בשוחד ממש. **הכוונה היא שמשוא-הפנים הוא, מטבע הדברים, מחוייב המציאות, או קרוב לוודאי, אפילו שלא במזיד ובלא יודעין,** שהרי קרוב אדם אצל עצמו, ואין אדם רואה חובה לעצמו..."

158. כך, גם לולא הכתיבה הממשלה במפורש את תוצאות הוועדה הרצויות מבחינתה, נבחרו חבריה כאמצעי ברור "לסמן את המטרה מסביב לחץ", ולהביא לתוצאה ידועה מראש, שאינה תלויה בתשתית עובדתית או בראיות.

חברי הוועדה פעלו ללא הסדר ניגוד עניינים, בניגוד לדין

159. ככלל, לשר סמכות להקים ועדה ציבורית מייעצת במקרים בהם עליו לפעול במסגרת תחום הדורש ידע מקצועי או בעל השפעה רחבה על הציבור. הכללים הנוגעים לחברי ועדה ולאופן פעולתה של הוועדה הותוו בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 1.1502 בנושא "מינוי והרכב ועדות ציבוריות מייעצות ודרכי פעולתן" מיום 13.1.2003 (להלן: "**הנחיות היועץ**"), (ר' **נספח ע/22**).

160. בהנחיות אלו נקבע כי בעת בחינת מינוי חברי ועדה יש להסתמך, בשינויים המתאימים, על הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 6.5000 בנושא "מינויים בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים". הנחיה זו מבהירה כי יש לבחון הן את כשירות המועמד - מבחינת מומחיותו בתחום הרלוונטי - והן את כשרות המינוי, ובכלל זה קיומן של זיקות לגורם הממנה. בתוך כך, הנחיית היועץ מחייבת לבחון את קיומן של זיקות לשר בקרב המועמדים לחברות בוועדה. זאת, "היות שבחירה בחברי ועדה בעלי זיקה לשר (או לשר אחר) מעוררת קושי בהיבט ניגוד עניינים, או מראית עין של ניגוד עניינים, וחשש כי מינוי אותו חבר ועדה התקבל מתוך שיקולים זרים".

161. לפי ההנחיות, אין להמליץ על מועמד בעל זיקה כזו, אלא אם קיימים כישורים מיוחדים או שהוא בעל כשירות ייחודית הנדרשת לכהונה בוועדה. בנוסף, במקרה של זיקה כזו, ולמעשה בכל מקרה בו חבר הוועדה בכוח אינו מומחה בתחום פעולתה, יש לערוך לו הסדר ניגוד עניינים.

162. בענייננו, לפחות שניים מחברי הוועדה מחזיקים בזיקה פוליטית למפלגת הליכוד ו/או ממלאים תפקידים בכירים בארגונים המצהירים בגלוי על מחויבותם לקידום סגירת גלי צה"ל ורואים בכך יעד מוצהר של פעילותם. עם זאת, ובניגוד להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, לא נחתמו הסדרי ניגוד עניינים טרם מינוי חברי הוועדה. נציגי הייעוץ המשפטי לממשלה אף התריעו על כך במכתבים מיום 10.9.2025 ומיום 29.11.2025 שנשלחו ליועצת המשפטית של משרד הביטחון, ובהם הועלה חשש ממשי לניגודי עניינים בקרב חברי הוועדה ונתבקשה החתמתם על הסדרים מתאימים. חרף זאת, ההסדרים לא גובשו ולא נחתמו [ראו **נספחים ע/15, ע/25**].

ה.3.ג. הוועדה הגישה את המלצותיה חרף התראות הייעוץ המשפטי לממשלה

163. פגמים מרובים אלו בפעולת הוועדה לא נעלמו מעיני הייעוץ המשפטי לממשלה. במכתב מיום 10.9.2025, התריעו נציגי היועצת המשפטית לממשלה על חשש מ"פגמים משפטיים שונים אשר נפלו בהליכי הקמת הוועדה ובמינוי חבריה". במכתב נוסף, מיום 29.10.2025 נכתב כי "עזיבתו של יו"ר הוועדה בעיצומה של עבודתה, על רקע חשש מפני ניגוד עניינים; והעובדה ששניים מחברי הוועדה הם בעלי זיקה פוליטית למפלגת הליכוד, אחד מהם משמש גם מזכיר הוועדה – מעוררים קושי משמעותי". (ראו **נספחים ע/15, ע/25**) על כן, נציגי הייעוץ המשפטי לממשלה קבעו כי אל לוועדה להגיש מסקנותיה טרם גיבוש חוות דעת משפטית מסודרת, הגישה הוועדה את מסקנותיה ביום 28.10.2025. הדבר נעשה בטרם גובשה עמדת הייעוץ המשפטי ובניגוד מפורש להוראותיו.

164. החובה לציית לעמדת הייעוץ המשפטי לממשלה כאשר היא מתריעה על פגמים בהליך, נובעת מהמעמד המוסדי של היועץ המשפטי לממשלה כפרשן המוסמך של הדין. תפיסה זו זכתה לעיגון

מפורש בשורה ארוכה של פסקי דין של בית המשפט העליון [וראו בג"ץ 320/96 יעל גרמן נ' מועצת עיריית הרצליה 19 עמ'], (נב(2) 222 (1998)). הוועדה הפרה במודע את הנחיות היועמ"ש, והזדרזה להגיש את מסקנותיה בהקדם כדי לקדם את תכליתה – סגירת גל"צ בהתאם להנחיית הממשלה.

לסיכום

165. במצב דברים זה אין לראות בתשתית העובדתית שהונחה בפני הוועדה תשתית עובדתית ראויה על פי דין. מכלול הממצאים מלמד כי הוועדה פעלה בניגוד לעקרונות המנהל ולא אספה את מלוא הנתונים ליצירת תשתית עובדתית מלאה, כללה בה נתונים לא רלוונטיים ולא מהימנים, והחלטת הממשלה להישען על דוח הוועדה לוקה בחוסר סבירות קיצוני, שכן קיים חשש משמעותי שחברי הוועדה נגועים בניגוד עניינים ובמשוא פנים. על כן, התשתית העובדתית שהתגבשה לא יכולה לשמש בסיס להחלטה בעלת השלכות ציבוריות ניכרות המצויה במוקד השיח הציבורי.

166. אשר על כן, הסתמכות הממשלה על מסקנות הוועדה לשם קבלת ההחלטה בדבר סגירת התחנה מערערת את הלגיטימיות של ההליך המנהלי כולו. פגמים כה חמורים בתשתית העובדתית מהווים פגיעה חמורה בעקרונות היסוד של המשפט המנהלי, ובראשם חובת הסבירות ואיסור השרירותיות. בנסיבות אלה, ההחלטה לסגירת התחנה נעדרת תוקף משפטי, ודינה בטלות.

ה. חשש לקיומם של שיקולים זרים בדמות הטבות לבעלי הרדיו

האזורי

167. יתר על כן, וכעולה מן העובדות שהוצגו לעיל, מתעורר חשש כבד כי החלטת הממשלה התקבלה, בין היתר, מתוך שיקול זר שמטרתו להיטיב עם בעלי תחנות רדיו אזורי ברחבי הארץ, המקורבים למפלגת השלטון, ואשר צפויים להרוויח כתוצאה מסגירת תחנת גל"צ. ונבהיר.

168. הלכה מושרשת כי על הרשות המנהלית להפעיל את סמכותה על יסוד שיקולים עניינים, התואמים את תכלית החקיקה והסמכויות שניתנו בידה, ואסור לה לתת כל משקל לשיקולים זרים בבואה לקבל החלטה [וראו למשל: זמיר **הסמכות המנהלית** בעמ' 3493; דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי, כרך ב** (2010), בעמוד 635; בג"ץ 54321-03-25 **התנועה למען איכות השלטון נ' ממשלת ישראל**, בפס' 40 לעמדת כב' הנשיא עמית (נבו 21.5.2025)].

169. כפי שעמד על כך בית המשפט הנכבד, החובה המוטלת על כל רשות מנהלית לשקול שיקולים ענייניים בלבד ולהימנע משקילת שיקולים זרים תיבחן הן לאור הדין המסמך, הן לאור ההקשר בכל מקרה ומקרה, והן לאור ערכי היסוד של השיטה, המהווים בבחינת "מטריה נורמטיבית" כלשונו [ע"מ 343/09 **הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים**, בפסקה 37 לפס"ד של השופט (כתוארו אז) עמית (נבו 14.9.2010) (להלן: "עניין הבית הפתוח")]. למותר לציין כי ערכי היסוד של השיטה כוללים בין היתר את עקרונות ההגיונות, תום הלב, השוויון, ואף חופש הביטוי והפלורליזם [שם, בפסקה 37; בג"ץ 1438/98 **התנועה המסורתית נ' השר לענייני דתות**, פ"ד נג(5) 337, 375-377 (1999)].

170. מקרה מובהק וחמור של שקילת שיקולים זרים נוגע לשקילת שיקולים או אינטרסים פוליטיים,

מפלגתיים, קואליציוניים או אינטרסים אישיים. ככלל, שיקולים פוליטיים מסוג זה אינם שיקולים לגיטימיים, שכן על הרשות המנהלית מצופה לפעול בממלכתיות ולטובת האינטרס הציבורי הרחב, ולא לטובת אינטרסים של מקורבים (להרחבה ראו: יואב דותן **ביקורת שיפוטית על שיקול דעת מינהלי, כרך ב'** (2023), בעמודים 631-626). כפי שקבע המלומד זמיר בספרו, יש מקרים שהשיקול הזר עולה לכדי **"שיקול מושחת"** שבו "הרשות מפעילה את סמכותה כדי להיטיב עם מפלגה, גוף או קבוצה מקורבת מבחינה חברתית, רעיונית או אחרת" (זמיר, בעמ' 3532).

171. בפרט, שקילת שיקולים זרים היא פוגענית במיוחד מקום בו היא משפיעה על מתן טובות הנאה מהקופה הציבורית, שכן היא פוגעת בחובת השוויון בחלוקת משאבים ציבוריים [ראו: דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי, כרך ב'** (2010), בעמוד 655 והאסמכתאות המפורטות שם]. כך למשל נפסק לא אחת בסוגיות של חלוקת תמיכות [בג"ץ 1/98 **חבר-הכנסת איתן כבל נ' ראש-ממשלת ישראל**, פ"ד נג(2) 241 (1999); בג"ץ 5023/91 **ח"כ אברהם פורז נ' שר הבינוי והשיכון, אריאל שרון**, פ"ד מו(2) 793 (1992); יואב דותן **ביקורת שיפוטית על שיקול דעת מינהלי, כרך ב'** (2023), בעמוד 628].

172. כידוע, קיים קושי אינהרנטי בהוכחת העובדה כי הרשות המנהלית פעלה תוך שקילת שיקולים זרים, שכן אלו לרוב לא מקבלים ביטוי פומבי, ובית המשפט אינו בוחן כליות ולב של הרשות המנהלית. על כן, בתי המשפט יכולים להסיק את דבר קיומו של שיקול זר בדרכים שונות, ובהן הסתמכות על תשתית ראייתית נסיבתית, או לחלופין להידרש לפגמים חיצוניים שיש בהם להעיד על שקילת שיקול זר או פסול, כגון קיומו של ניגוד עניינים, התעלמות משיקול רלוונטי ועוד [ראו: **עניין הבית הפתוח**, בפס' 38 לפס"ד של כב' השופט (כתוארו אז) עמית; בג"ץ 4500/07 **ח"כ שלי יחימוביץ' נ' מועצת הרשות השניה לרדיו ולטלוויזיה**, בפסקה 12 לפס"ד של כב' הנשיאה ביניש (21.11.2007); בג"ץ 571/89 **מוסקוביץ' נ' מועצת השמאים**, פ"ד מד(2) 236, 245 (1990)].

173. **בענייננו, החלטת הממשלה להורות על סגירת גלי צה"ל נגועה בשיקולים זרים, באופן המצדיק, כשלעצמו, את התערבותו של בית משפט נכבד זה בדמות ביטול ההחלטה.**

174. ראשית, וכפי שיפורט בהרחבה בהמשך, ההחלטה להורות על סגירתה של גלי צה"ל נגועה כל כולה במניע זר ופסול – השתקת הביקורת על מעשי הצבא וקיום שיח תקשורת-ציבורי פוליטי, וכן יצירת אפקט מצנן על כל התבטאות שמכילה ביקורת שהשלטון אינו חפץ בהשמעתה. למעשה, במקרה דנן, שיקול פסול זה לא רק משתמע ממהלכי הממשלה ביחס לגלי צה"ל (וכחלק ממאבקה הכולל נגד גופי תקשורת ביקורתיים כלפי הממשלה המכהנת), והוא מוצהר בריש גלי. כאמור בהודעת שר הביטחון לתקשורת (בפס' 69 לעיל):

"גלי צה"ל הוקמה על-ידי ממשלת ישראל כתחנה צבאית כדי שתשמש כפה ואוזן לחיילי צה"ל ומשפחותיהם - ולא כבמה להשמעת דעות שרבות מהן תוקפות את צה"ל וחיילי צה"ל עצמם. [...] המשך הפעלת התחנה מערב את צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי ופוגע פגיעה קשה במעמדו כצבא העם ובאופיו הממלכתי."

175. **ואולם, כמפורט בחלק העובדתי, קיימות אינדיקציות משמעותיות כי מניע נוסף שעמד מאחורי החלטת הממשלה הוא הרצון לפנות את תדרי הרדיו (כמו גם להפנות תקציבי פרסום) בעבור שחקנים דומיננטיים אחרים בשוק התקשורת, שהם בעלי קשרים ומקורבים למפלגת השלטון.**

176. כמפורט לעיל, תדרי ארציים דוגמת התדר שבשימוש גל"צ הם משאב ציבורי מוגבל, וגם "עוגת הפרסום" היא מוגבלת. סגירת התחנה, אם כן, תפנה תדר משמעותי, אותו תוכל הממשלה להקצות למקורביה, המחזיקים בתדרי שידור אזוריים, באופן שייטיב עם בעלי תחנות הרדיו האזוריות,

וממילא יצמצם את התחרות על עוגת הפרסום.

177. כך, כמפורט לעיל, יצחק מירילשווילי, בעלי ערוץ 14 המזוהה עם השלטון, הוא גם בעל השליטה בתחנת הרדיו "קול חי" האזורית; צבי עמר, מקורבו של הרב מאזוז ז"ל – שקידם פוליטית את שר התקשורת קרעי, הוא בעליו של רדיו "קול ברמה" האזורי; צבי שלום, גורם דומיננטי במפלגת הליכוד שתרגם גם הוא לשיבתו של הרב מאזוז, הוא שותף לבעלות על 5 תחנות רדיו אזוריות; דוד בן בסט, המקורב למפלגת הליכוד, הוא בעליה של תחנת רדיו FM100 האזורית. **כלומר, סגירת גלי צה"ל תהווה הטבה כלכלית ישירה לשורה של אנשי עסקים המקורבים לממשלה בכלל ולמפלגת הליכוד בפרט – מפלגתם של שר הביטחון ושר התקשורת, שקידמו את ההצעה.**

178. ויודגש, לדאבוננו החשש כי שרי מפלגת הליכוד פועלים לקדם את האינטרס של בעלי תחנות הרדיו האזוריות ואמצעי התקשורת התומכים בממשלה – איננו חשש בעלמא. יוזכר כי בחודש יוני 2025, בחסות המלחמה עם איראן, פנה שר התקשורת ליושב ראש הרשות השנייה בדרישה לאפשר לתחנות הרדיו האזוריות "קול ברמה" ו"קול חי" לשדר מחוץ לאזור הזיכיון שלהן – אישור שהוגדר כבלתי חוקי על ידי יועמ"ש הרשות השנייה. עוד יוזכר כי מזה למעלה משנה פועל שר התקשורת במרץ להביא לסגירת תאגיד השידור הציבורי ולחלוקת תדרי הרדיו הארציים שבשליטתו לגורמים פרטיים. עוד יוזכר כי באוקטובר 2023 קידם שר התקשורת את חוק הפצת שידורים באמצעות תחנות שידור ספרתיות (תיקון מס' 7 – הוראת שעה), התשפ"ד-2024, שסייע להפיץ את שידורי ערוץ 14 במערך "עידן פלוס" ללא תשלום. כך, בשורה של מקרים פעלה הממשלה לעיצוב שוק התקשורת באופן שיקדם את האינטרסים הכלכליים של בעלי ערוצי התקשורת האוהדים אותה.

179. כך גם בענייננו נראה שניתן ללמוד על כך ששיקול זה קיבל משקל בהחלטה להורות על סגירת גלי צה"ל, וכי הוא מכתיב את תקינות ההחלטה. מובן כי לא ניתן להוכיח את צפונות ליבם וכוונות חברי הממשלה, אולם נדמה שניתן ללמוד עליהם בראש ובראשונה מתוצאת ההחלטה – סגירת גוף תקשורת משמעותי, הנהנה מקהל משמעותי, בעלות מינימלית לציבור. הפגיעה הניכרת באינטרס הציבורי הטמונה בהחלטה, מעידה כי לא האינטרס הציבורי הוא שעמד לנגד עיני הממשלה באשרה את ההחלטה.

180. זאת ועוד, מכלול הפגמים החיצוניים שנפלו באופן קבלת ההחלטה מעיד כאלף עדים על השיקולים והאינטרסים הזרים שעמדו ביסודה: התעלמות מהמלצות ועדה מקצועית קודמת בנושא וכינון ועדה חדשה שתוצאותיה הוכתבו לה מראש; מינוי האלוף במיל' רון-טל כיושב ראש הוועדה על אף ששימש כפרשן בערוץ 14 בשליטתו של מר מירילשווילי; הימנעות ממינוי נציגי ציבור בוועדה מקרב צה"ל כמו גם מקרב העיתונות המשודרת; התנהלות הוועדה בסד זמנים קצר שלא אפשר שימוע ציבורי אמיתי, וזאת על אף שאין כל דחיפות מיוחדת בפעילותה; בחירת הוועדה להגיש המלצותיה בקצב מעורר פליאה, מבלי להמתין לקבלת חוות הדעת של הייעוץ המשפטי לממשלה, ובניגוד להנחיות נציגי היועצת המשפטית לממשלה.

181. **במצטבר, עדויות אלו מעידות כי ביסוד קידום ההחלטה עמדו שיקולים זרים. זאת, באופן המצדיק כשלעצמו את בטלות ההחלטה.**

182. ממילא, יוזכר, מקום בו קיים ספק מהותי או מראית עין לקבלת החלטה ממניע פוליטי זר לקבלת החלטה מינהלית, עובר נטל הראיה לרשות המינהלית להוכיח שלא פעל מטעמים פסולים [וראו,

בג"ץ 37830-08-24 מכון לואיס ברנדייס נ' ממשלת ישראל (12.5.2025); דותן, ביקורת שיפוטית על שיקול דעת מינהלי, בעמ' 641-642.

ה.5. פגיעה בחופש הביטוי והעיתונות

183. ראינו, אם כן, כי החלטת הממשלה התקבלה בחריגה מסמכות, תוך התבססות על תשתית עובדתית לקויה והייתה נגועה בשיקולים זרים. אלו הם פגמים מינהליים כבדי משקל, אשר די בכל אחד מהם בנפרד, ובוודאי שבמשקלם המצטבר, כדי להביא לבטלות ההחלטה.

184. ואולם, גם לו הייתה ההחלטה מתקבלת בסמכות ובהליך מנהלי תקין, מתעורר חשש ממשי כי סגירת תחנת גלי צה"ל במתכונת שבחרה הממשלה – סגירה כמעט מיידית של כלי תקשורת מרכזי, מבלי שבוססה עבורו חלופה, ומבלי שנמצאו פתרונות לעובדיו, וכחלק ממתקפה מתוזמרת על כלי תקשורת רבים בישראל לצד רפורמות קיצוניות ומקיפות בתחום התקשורת – לא הייתה חוקית, בשל פגיעתה הקשה והבלתי מידתית בזכויות יסוד. ונסביר:

ה.5.א. חופש הביטוי והעיתונות

185. הזכות לחופש ביטוי נתפסת כ"אבן יסוד בהתנהלותה של חברה חופשית ודמוקרטית, התלויה בזרימה חופשית של דעות, השקפות, עמדות פוליטיות ואידיאולוגיות חברתיות". חופש הביטוי בנוגע לחיים הציבוריים ולזירה הפוליטית בפרט, עומד בלב ההליך הדמוקרטי ודורש הגנה נרחבת על מנת להבטיח חברה חופשית ודמוקרטית (דנ"פ 7383/08 יוסף אונגרפלד נ' מדינת ישראל, סה(1) 23(2011), פס' 18-19 לפסק דינה של השופט' פרוקצ'יה).

186. חופש הביטוי במובנו המהותי, נקבע בפסיקה, אינו כולל רק את הזכות להשמיע ולהביע דעה, אלא גם את הזכות לקבל מידע ולהיחשף לדעות אחרות (ר' בג"ץ 399/85 חבר הכנסת הרב מאיר כהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור, מא(3) 255(1987); בג"ץ 3472/92 יוסף ברנד ו- 286 אה' נ' שר התקשורת, מז(3) 143(1993). לעניין זה, יפים דבריו של נשיא בית המשפט העליון (בתוארו דאז) השופט שמגר, בעש"מ 5/86 גדעון ספירו נ' נציב שירות המדינה, מ(4) 227(1986), בפסקה 8:

"לא רק הדובר הוא בגדר מי שמפעיל חירויותיו ונהנה מן הזכות המוקנית לאדם בחברה חופשית. קהל השומעים או הקוראים בכוח זכאי לשמיעתם ולקריאתם של דברי הזולת, וצמצום ההאזנה והעיון בדברי אחרים הוא לא רק פגיעה בזכותו של הכותב או הדובר אלא לא פחות מכך גם בזכויותיהם של אלה, אשר אליהם מופנים דבריו".

187. כך גם חופש העיתונות, הנגזרת מהזכות לחופש ביטוי, היא לא רק זכותו של אדם להביע את דעתו, אלא גם זכותו של כל אזרח להיות חשוף למגוון דעות. כפי שכתב כב' השופט חיים כהן, וצוטט בעניין ע"א 751-10 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין-אורבך, סה(3) 369:

"חופש העיתונות הוא זכות כמו זכויות רבות יסודיות אחרות, וגם חירות כחירויות אחרות; והיא איננה זכות של העיתונות ואיננה זכות של עיתונאי. היא זכות של כל אחד ואחד מאיתנו. היא זכות הפרט. זכותי היא לקבל בצינורות האפשריים והמקובלים והחוקיים את האינפורמציה הטובה והמדויקת והמוסמכת והמקיפה והרבה ביותר, וזכותי היא להביא לאחרים בצינורות המקובלים והחוקיים והאפשריים האלה את כל מה שאני יכול להביא לידיעתם, על מנת שידעו הם ויכירו מה דעתי על העניינים העומדים על סדר יומה של הציבוריות. זוהי זכות הביטוי, זכות הדיבור, לא רק זכות הביטוי והדיבור הפעיל – אלא גם זכות הביטוי והדיבור הסביל". (חיים כהן "חופש הביטוי

וזכויות הפרט" ספר השנה של העיתונאים 189 (התשי"ח)).

188. כך, בבסיסה של הזכות לחופש הביטוי עומדת האפשרות לקבל מידע המאפשר לציבור לגבש עמדות מושכלות במשטר דמוקרטי ולהבחין בין אמת לשקר. בבג"ץ 2996/17 **ארגון העיתונאים בישראל נ' ראש הממשלה** (נבו 23.1.2019) (להלן: "ארגון העיתונאים") עמד כב' המשנה לנשיאה מלצר על חשיבותה של התקשורת למימוש חופש הביטוי של הציבור:

"עיתונות חופשית משמשת כלי מרכזי בחשיפת מידע על השלטון ועל אחרים ובהבאתו לידיעת הציבור. בסמכותה ובכוחה של התקשורת לחקור את דרכי ניהולן של רשויות הממשל ושל אחרים, לחשוף דרכי ניהול בלתי נאותות ולבקור. בשל תפקידים אלו, היו מי שכינו את העיתונות והתקשורת "הרשות הרביעית" (...) מלבד היכולת לפקח על הממשלה – התקשורת מבטיחה זרימה חופשית של מידע והשמעה תדירה של דעות שונות ומגוונות. היא מאפשרת לאזרחים רבים יותר להשתתף בתהליך הדמוקרטי תוך אספקת המידע הדרוש להם לשם כך. לבסוף, גופי התקשורת משמשים גם פלטפורמה לקיומו של חלק גדול ומרכזי של השיח הציבורי והפוליטי. (...) תקשורת חופשית היא, איפוא, הבמה שעליה מתקיים השיח הציבורי וכזאת היא גורם, אשר משמר, מקדם ומעצים אותו השיח. העולה מן המקובץ מלמד כי התקשורת הינה גורם מרכזי לשימורם ולקידומם של השיטה הדמוקרטית ושל ערכים דמוקרטיים ...".

189. בפרט, בית המשפט העליון עמד על חשיבות כינונו ושימורו של שידור ציבורי מקצועי, אמין ועצמאי, אשר מהווה רכיב חיוני בהבטחת חופש הביטוי, בגיוון הקולות במרחב הציבורי ובשימורו של שוק דעות עשיר וחופשי (וראו בעניין ארגון העיתונאים). שידור ציבורי עצמאי ובלתי תלוי מהווה נדבך מרכזי בקיומו של שוק תקשורת מגוון, חופשי וביקורתי, שאינו כפוף לבעלי שררה, הון או אינטרס. בכך, מגן השידור הציבורי על יסודות הדמוקרטיה ומקדם את מעורבותם של אזרחי המדינה בעיצוב זהותה וערכיה.

190. גלי צה"ל מהווה פורום ציבורי משמעותי ובולט לביטוי והחלפת דעות. היא אחת משתי תחנות הרדיו היחידות בישראל המשדרות תכני חדשות ואקטואליה בפריסה ארצית (כאשר גם התחנה השנייה – כאן חדשות ברשת ב' – מצויה תחת מתקפה והממשלה פועלת לסגירתה). סגירת גלי צה"ל תוביל לצמצום דרמטי של פלטפורמות שידורי האקטואליה ברדיו בישראל, ותוביל לפיטוריהם של עשרות עיתונאים. במצב הדברים הנוכחי, שבו התחנה פועלת מזה עשרות שנים ומחזיקה בדומיננטיות ציבורית מובהקת – שיעורי האזנה גבוהים, השפעה על השיח הציבורי, היכרות ומוניטין בקרב הציבור – סגירתה תפגע בזירה משמעותית של ביטוי. גריעת גורם בעל תרומה כה ניכרת לזירת התקשורת הישראלית, מהווה פגיעה קשה בזכות הציבור לחופש הביטוי.

ה.5.ב. מבחני פסקת ההגבלה

191. משנמצא כי החלטת הממשלה פוגעת פגיעה חמורה בזכות חוקתית, יש לבחון אם פגיעה זו עומדת בתנאי פסקת ההגבלה לפי סעיף 8 בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. כיודע, החוק קובע כי "אין פוגעים בזכויות שלפי חוק יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו". עילות אלה משמשות את בית המשפט כדי לברר את שאלת החוקתיות של הוראת חוק, ולפסול אותה אם היא פוגעת, בניגוד לפסקת ההגבלה, באחת הזכויות החוקתיות שעוגנו בחוקי היסוד, או שעל פי הפסיקה הן נגזרות מהזכויות שנקבעו במפורש בחוקי היסוד, ובעיקר מכבוד האדם, ובהן חופש הביטוי. (יצחק זמיר **הסמכות המינהלית, כך ה – עילות הביקורת המשפטית** (2020), בעמ' 3301).

192. **ההחלטה מנוגדת לחוק, וקודמה בחריגה מסמכות.** כפי שפורט בהרחבה לעיל, לממשלה אין

סמכות לסגור את התחנה בהחלטה, ולכן פגיעה זו אינה בחוק או מכוח הסמכה מפורשת בו.

193. **ההחלטה התקבלה לתכלית שאינה ראויה.** להחלטת הממשלה מספר תכליות, אשר פורטו על-ידי שר הביטחון כ"ץ, נשמעו מפי שר התקשורת קרעי, הוצגו בהרחבה בדוח הוועדה המייעצת שמינה ובהצעה להחלטה (ר' נספח ע/29, בעמ' 6-7). **תכלית מרכזית להחלטה, כפי שעולה מדברי השרים שהובאו בהרחבה לעיל היא נטרול הביקורת המושמעת בתחנה כלפי צה"ל, שלטענתם פוגעת במורל הלאומי.** תכלית זו אינה תכלית ראויה במדינה דמוקרטית, ואינה הולמת את ערכי היסוד של השיטה. תפקידה של תקשורת חופשית בדמוקרטיה הוא לשמש כלב שמירה על המנגנונים השלטוניים ולבחון את פעולותיהם בביקורתיות, ולא לפעול לשימור לכידות חברתית או להעלאת מורל.

194. לעניין זה יפים דברי המשנה לנשיאה ריבלין, בע"א 751/10 פלוני נ' דיין אורבך (נבו 8.2.12):

"עיתונות חופשית הינה תנאי הכרחי למשטר ייצוגי, לממשל תקין והוגן, לחירויות האדם. (...) לעיתונות החופשית תפקיד קריטי בחברה הדמוקרטית המודרנית. תפקידה מתבטא, בין היתר, בהיותה גורם בדיקה, ביקורת ופיקוח חיצוני על פועלן של רשויות המדינה השונות. לעיתונות תפקיד חשוב בהבעת ביקורת על מעשי השלטון ובחשיפת תופעות שליליות והבאתן לידיעת הציבור. (...)

להגנה על חופש הביטוי וחופש העיתונות חשיבות יתר דווקא במקום שבו הביטוי אינו פופולארי, אינו נעים לאוזן. חשיבותו הרבה ביותר של חופש הביטוי מתבטאת דווקא בהגנה על ביטויים קיצוניים וקשים, המעוררים מחלוקת ואף סלידה" [פסקאות 80-81].

195. **המדובר בהחלטה שאינה מידתית.** על פי עקרון המידתיות, יש לבחון האם האמצעי שנבחר משרת את תכליתו; האם קיימים אמצעים חלופיים שפגיעתם בזכויות פחותה, והאם מתקיים איזון ראוי בין התועלת הציבורית שיביא האמצעי לפגיעתו בזכויות.

196. בענייננו, גם אם נניח שתכלית סגירת התחנה הייתה ראויה, ועסקה אך ורק בתיקון ה"אנומליה" הכרוכה בתחנת שידור צבאית (וזו, כאמור, אינה התכלית), הרי שקיימים אמצעים לשיכון מתח זה שפגיעתם בזכויות פחותה. כך, לאורך השנים הוצעו מגוון פתרונות להתמודדות עם המורכבות בהפעלת תחנת רדיו צבאית במדינה דמוקרטית, ובהם מינוי מועצה מפקחת בלתי תלויה על שידורי התחנה, קביעת תבחינים לבניית לוח שידורי התחנה ולאיזון בין תכני האקטואליה ליתר התכנים, הפקדת העיסוק בתכנים פוליטיים בידי עובדי התחנה שאינם חיילים, וכד'. פתרונות אלו אף לא נבחנו ברצינות על ידי הממשלה בטרם קיבלה את החלטתה על הפתרון הקיצוני של סגירת התחנה.

197. **מידתיות במובן הצר: ההחלטה אינה מידתית משום שהאיזון בין התועלת שבהגשמת התכלית לבין הנזק שייגרם מסגירת התחנה, אינו סביר.** כך, בשל חשיבותה העליונה של הזכות לחופש הביטוי, עיצבה הפסיקה מבחן איזון מחמיר, לפיו אין להגביל את חופש הביטוי אלא מקום שבו הפגיעה הצפויה באינטרס המתנגש היא חמורה וממשית, ובהסתברות גבוהה ביותר - ברמת "ודאות קרובה". ראו: בג"ץ 337/81 מיטרני נ' שר התחבורה בעמ' 358; בג"ץ 399/85 כהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור בעמ' 286].

198. עוד נקבע כי כשמדובר במקרה של פגיעה ברגשות הציבור, יש לעמוד על עוצמת הפגיעה (ר' בג"ץ 316/03 מחמד בכרי נ' המועצה לביקורת סרטים, נח(1) (2003)). יש לבחון אם הפגיעה היא בעוצמה שאינה עולה על העוצמה הנסבלת בחברה דמוקרטית, ש"רמת הסיבולת" שלה גבוהה. עמד על

כך הנשיא ברק בבג"ץ 6126/94 סנש נ' רשות השידור, בעמ' 836-837, 839 :

"...רק פגיעות חמורות ברגשות מצדיקות הגבלה על חופש הביטוי וחופש היצירה. אכן, במשטר דמוקרטי יש להכיר בכך כי קיימת 'רמת סבולת' של פגיעה ברגשות, אשר בה מחויבים בניה של חברה דמוקרטית, והמתבקשת מעקרונות הסובלנות עצמם. רק כאשר הפגיעה ברגשות עולה על 'רמת סבולת' זו, ניתן להצדיק, במשטר דמוקרטי, הגבלה על חופש הביטוי וחופש היצירה. (...) רמת סבולת זו מצויה על סף גבוה ביותר, כאשר הפגיעה ברגשות באה למנוע הגנה מחופש הביטוי ומחופש היצירה".

199. בענייננו, התכלית המרכזית לסגירת התחנה היא ביקורת שנשמעת בשידורי התחנה על הממשלה או על צה"ל, בטענה כי הקול הביקורתי של התחנה מהווה פגיעה ברוח ובמורל העם. המסקנה היא שמצב זה אינו רצוי, וכספי ציבור לא צריכים לממן אותו :

"חיילים ואזרחים העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה אינה מייצגת אותם, לא משמיעה את קולם ופוגעת במאמצי המלחמה ובמורל העם". (דוח הוועדה בעמ' 45)

200. ואולם, ביקורת תקשורתית על השלטון איננה תופעת לוואי בלתי-רצויה, אלא מרכיב יסודי במטרותיה של תקשורת חופשית במדינה דמוקרטית, לרבות בשידור ציבורי. האנומליה הכרוכה בקיומה של תחנת רדיו צבאית המשדרת גם תכנים ביקורתיים היא סוגיה שניתן להתמודד עמה, אם יש צורך, באמצעים מידתיים יותר, שאינם כרוכים בפגיעה קשה בגוף תקשורת קיים, בעל מוניטין, פופולריות ותפקיד מרכזי בשוק התקשורת הישראלי. ממילא, אין מדובר בשיח שהדמוקרטיה אינה יכולה לשאת; נהפוך הוא – בחברה דמוקרטית רמת הסיבולת הנדרשת מפני ביטויים ביקורתיים היא גבוהה במיוחד. משכך, הנזק הכרוך בהנמכת סף הסבולת הציבורי ובסגירת תחנת רדיו עולה לאין שיעור על כל תועלת, ככל שקיימת, המצדיקה לכאורה את הסגירה.

201. למעלה מן הצורך נציין, שוב, כי הטענה שחיילים ואזרחים מרגישים כי התחנה אינה מייצגת אותם, לא משמיעה את קולם ופוגעת במורל אינה מבוססת, ואף סותרת את ממצאי הסקרים שהוזמנו על ידי הוועדה הנוכחית והוצגו בדוח שעל בסיסו התקבלה החלטת הממשלה מושא עתירה זו. ההפך הוא הנכון – גלי צה"ל נהנית מנתוני האזנה גבוהים ביותר (ר' סעיף 27 לעתירה זו); אזרחים וחיילים חשים כי שידורי התחנה מקצועיים ושהשידורים דווקא מחזקים את רוח צה"ל בזמן המלחמה. (ר' סעיף 28 לעתירה זו).

202. אם כן, ההחלטה לסגור את התחנה פוגעת פגיעה קשה בחופש הביטוי והעיתונות, ואינה עומדת במבחני פסקת ההגבלה. ההחלטה לא נעשתה בחוק או מכוחו; היא נועדה לשרת תכלית שאינה ראויה במדינה דמוקרטית – השתקת ביקורת על הממשלה; והיא מהווה פגיעה בלתי מידתית בחופש הביטוי. משכך, גם לו הייתה מתקבלת בסמכות ובהליך תקין, המדובר בהחלטה בלתי חוקית בשל פגיעתה בזכויות חוקתיות.

ו. סיכום

203. על שולחנו של בית המשפט הנכבד הונחה עתירה אשר אין להקל ראש בחשיבותה, אשר עניינה בניסיון לסגור גוף תקשורת מרכזי ודומיננטי בישראל, ללא סמכות, באמצעות החלטת ממשלה.

204. כפי שהראתה העותרת, החלטת הממשלה התקבלה בחריגה מסמכות, שכן הכנסת הכירה בקיומה של גלי צה"ל ועיגנה את קיומה בחקיקה ייעודית. ההחלטה אף מבקשת לקבוע הסדר ראשוני הנוגע

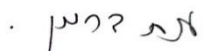
בליבת הסדרת התקשורת הציבורית. לפיכך, לא הייתה הממשלה מוסמכת לסגור את התחנה.

205. יתר על כן, ההחלטה על סגירת התחנה התקבלה תוך שקילת שיקולים פוליטיים זרים, ועל יסוד תשתית עובדתית לקויה שעה שההמלצה לסגירת תחנת גלי צה"ל או על ביטול שידורי האקטואליה בה נקבעה עוד בטרם החלה הוועדה המייעצת את עבודתה, שנעשתה בחיפזון ובאופן לקוי.

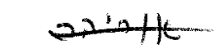
206. לבסוף, סגירת גלי צה"ל כעת תגרום לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בחופש הביטוי ובעיתונות החופשית, ותסב נזק משמעותי לתקשורת בישראל, ולפיכך מהווה פעולה מנהלית בלתי חוקתית.

207. אשר על כן, העותרת תבקש מבית המשפט הנכבד ליתן את הצווים המופיעים ברישא לעתירה ולעשותם מוחלטים. כמו כן, בשל חשיבות הדברים, בגין המועד הקרוב שנקבע לסגירתה הסופית של גלי צה"ל, והפגיעה הקשה בחופש הביטוי והעיתונות, במעמדה של הכנסת ובשלטון החוק, תבקש העותרת מבית המשפט הנכבד להורות על קיום דיון דחוף.

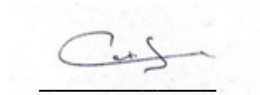
208. העתירה נתמכת בתצהירו של ד"ר שחף גל, מנכ"ל העותרת.

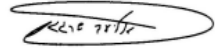
ענת ברמן, עו"ד

אורי הס, עו"ד

תומר נאור, עו"ד

ד"ר אליעזר שרגא, עו"ד

ב"כ העותרת

ירושלים, 22 בדצמבר 2025, ב' בטבת ה'תשפ"ו

התנועה למען איכות השלטון בישראל ע"ר 580178697

ע"י ב"כ עו"ד ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור ו/או רחל אל-שי רוזנפלד ו/או
רותם בבלי-דביר ו/או תמר באום ו/או אורי הס ו/או סתיו לבנה-להב ו/או טלילה
דביר ו/או עדן בויום ו/או יעל בלוך ו/או איל קלסקין ו/או לירז גנון ו/או ענת ברמן
ו/או אייל גלזר

מרחוב יפו 208 ירושלים, ת.ד. 31348, 9131301
טלפון: 02-5000073; פקס: 02-5000076
דוא"ל: office@mqg.org.il

העותרת

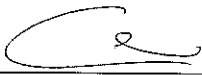
- נגד -

1. ממשלת ישראל
2. שר הביטחון, ח"כ ישראל כ"ץ
3. הרמטכ"ל, רב אלוף אייל זמיר
4. היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב מיארה
5. הכנסת

המשיבים

תצהיר מטעם העותרת

אני הח"מ שחף גל, מס' זהות 053438974, מנכ"ל העותרת, מצהיר בזאת כי העובדות המפורטות בעתירה זו
נכונות לפי מיטב ידיעתי ואמונתי.

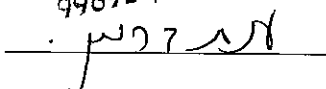

חתימת המצהיר

אישור

אני עו"ד ענת ברמן מ.ר. 99692, מאשרת בזאת כי ביום 22.12.2025 חתם לפניי מר שחף גל, מס' זהות
053438974, על הצהרתו דלעיל, לאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר ולומר את האמת, וכי יהיה צפוי לעונשים
הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, ולאחר שאישר את נכונות הצהרתו.

ענת ברמן, עו"ד
מס' רישיון 99692

ענת ברמן, עו"ד

תוכן עניינים

מס'	שם הנספח	עמ'
1/ע	העתק עמודים רלוונטיים מהחלטת ממשלה מיום 7.9.1950	47
2/ע	העתק ממצאי סקרי TGI ו"דיאלוג" מתוך דוח הוועדה לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של גלי צה"ל 2025	64
3/ע	העתק דוח הוועדה לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל ומעמדו המשפטי ציבורי בראשות פרופ' צוקרמן 1997	69
4/ע	העתק דוח מרכז המידע והמחקר של הכנסת "תחנת גלי צה"ל היבטים שונים של פעילותה" מיום 13.2.2011	173
5/ע	העתק דוח מרכז המידע והמחקר של הכנסת "ועדת גלי צה"ל של רשות השידור" מיום 6.2.2012	192
6/ע	העתק כתבתה של יפעת פרייז בגלובס מיום 7.2.2017	208
7/ע	העתק המלצות הוועדה המייעצת לשר הביטחון לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל, יולי 2023	210
8/ע	העתק מכתבו של טל לב רם מיום 1.9.2025	241
9/ע	העתק כתבתו של עדיאל איתן מוסטקי ב"כלכליסט" מיום 18.11.2025	254
10/ע	העתק כתבתה של יסמין גואטה ב"דה מרקר" מיום 18.6.2025	260
11/ע	העתק כתבתה של יסמין גואטה ב"דה מרקר" מיום 29.6.2025	265
12/ע	העתק כתבתה של יסמין גואטה ב"דה מרקר" מיום 5.9.2023	272
13/ע	צילום מסך מתוך חשבון X של שר התקשורת קרעי, מיום 30.6.2021	275
14/ע	צילום מסך מתוך חשבון X של שר התקשורת קרעי, מיום 6.11.2022	277
15/ע	העתק פנייה מטעם הייעוץ המשפטי לממשלה מיום 29.10.2025	279
16/ע	העתק מכתבו של שר התקשורת לשר הביטחון מיום 30.3.2025	282
17/ע	צילום מסך מתוך חשבון X של שר הביטחון מיום 11.8.2025	284
18/ע	העתק מכתב פרישתו של אלוף במיל' רון-טל מיום 11.9.2025	286
19/ע	העתק פרסומים של "הליברלים בליכוד" ברשתות החברתיות	290
20/ע	העתק כתבתה של שלי פריצקר בכלכליסט מיום 23.6.2011	292

מס'	שם הנספח	עמ'
21/ע	העתק פרסומיה של גב' העצני כהן ו"ישראל שלי" ברשתות החברתיות	294
22/ע	העתק הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1502	297
23/ע	העתק קול קורא מאתר משרד הביטחון מיום 25.8.2025	312
24/ע	העתק מכתבה של העותרת מיום 10.9.2025	314
25/ע	העתק מכתב מטעם הייעוץ המשפטי לממשלה מיום 10.9.2025	318
26/ע	העתק דוח מסקנות הוועדה לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של גלי צה"ל מיום 28.10.2025	321
27/ע	העתק רשימת האנשים עמם נפגשה הוועדה, מתוך נספחי הוועדה	369
28/ע	עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה מיום 22.12.2025	372
29/ע	הצעה להחלטת סגירת גלי צה"ל בישיבת הממשלה מס' 132 ביום 22-12-25	407
30/ע	העתק בקשת חופש מידע מטעם העותרת מיום 10.9.2025	419
31/ע	העתק פניית העותרת מיום 9.11.2025	425
32/ע	העתק פניית העותרת מיום 12.11.2025	428
33/ע	העתק עמודים רלוונטיים מדברי ההסבר לחוק השידור הציבורי	437
34/ע	העתק פרוטוקול ישיבה 250 של ועדת הכלכלה מיום 3.8.2004	440
35/ע	העתק פרוטוקול ישיבה 323 של ועדת הכלכלה מיום 14.12.2004	450

נספח ע/1

**העתק עמודים רלוונטיים מהחלטת
ממשלה מיום 7.9.1950**

עמ' 47

פ ר ט י - כ ל
ישיבה ס"ז/ס"י של הממשלה
כ"ה באלול תש"י - 7.9.50
(בירושלים)

נוכחים השרים:

ד. בן-גוריון
ד"ר ד. יוסף
הרב י. ס. לוין
הגב' ג. מאירסון
א. קפלן
ס. רוזן
ד. רמז
ז. שזר
ב. ש. שיטריט
ס. שפירא
ס. שרת

נעדר השר:

הרב י. ל. הכהן סימון (חולה)

ז. שרף - מזכיר
המסכל וסגן אלוף אהרון זאב (בסעיף ב')
ד. הורוביץ (מסעיף ג' ואילך)
ד"ר א. בארט
ד"ר א. גרנות
ע. גלובסן
ד"ר ל. גרינבאום
נ. הולנדר
פ. נפתלי
ד"ר ג. מירון (מסעיף ג' ואילך)

הישיבה נפתחה בשעה:

סדר היום:

א. מקורות
ב. תחנת השידור הצבאית
ג. המצב הכלכלי והכספי של המדינה
ד. נסיעת שר התחבורה לחוץ לארץ.

השר הרב י. ס. לוין:

שטענדיג על דבר הודעה סהנשיא טרוטמן
או סכתב לסר בן-גוריון. האם נכון הדבר?

ראש הממשלה ד. בן-גוריון:

היתה זאת רק דרישת שלום.
ראש השנה חל בימים ג' וד'. ישיבת
הממשלה תוכל להתקיים איפוא, רק ביום ה'. יום הכיפורים חל ביום ה',
ואנו נקדים ונערוך את ישיבת הממשלה ביום ג' של אותו השבוע.

ב. תחנת השידור הצבאית

ראש הממשלה ד. בן-גוריון:

אבקש את הממשלה לדון, עוד לפני הישיבה
הגדולה, בענין קטן אחד - בדבר השידור
הצבאי. הזמנתי לדיון בסעיף זה את הרמטכ"ל, היות ויש סכסוך בשטח זה
בין הצבא והאזרחים. נגמור בענין זה פעם.

סר ז. שרף:

הצבא החליט לפתוח תחנת שידור. כאשר
שמענו על כך, הרי אנו, שהננו אחראים
לשירות השידור במדינה (המנהל של שירות השידור, ראש שירותי הסודיעין
ועבודתם המופיע כאן כמנהל כללי של משרד ראש הממשלה, ששירות השידור הוא
בפיקוחו) מערערים על כך, ומערערים סכמה טעמים. אמנם, נכון היה שהפותר
בסעיף זה יהיה האיש הטוען כי לצבא יש צורך בתחנת שידור משלו, ולא איש
החושב שאין לו, לצבא, צורך בכך. (השר ד. יוסף: כוונת הערעור היא
על צמצום ענין של תחנת שידור לצבא או רק לזמני השידור?) לשני הדברים כאחד.
יש "תכנית לחייל" המסודרת על ידי קול

ישראל. אם צריך להעביר שעת השידור של התכנית הזאת לזמן נוח יותר,
יש מקום לדון על כך, ושירות השידור נכון לברר את השאלה. אם יש לצבא רצון
להשפעה סכרעת על "תכנית החייל" - יש מקום גם לכך, ומצד הנהלת שירות השידור
הוצע שתהא ועדה בת שלושה אנשים מבאי כוח הצבא ו-2 מבאי כוח שירות השידור,

וזו תקבע את ה"תכנית לחייל" אחת לחודש. אבל אין טעם להקים שירות שידור מקביל.

שירות השידור, בכלל, נאבק בעניו. הוא

נתקל בקשיים שונים. (רה"ט ד. בן-גוריון: בעניו הכללי והכספי?) גם הכספי. אביא לכם רק מספר אחד. שירות השידור בהנהלתו של סר אדוין מ ואל בשעתו, הוציא 55 לירות בעד שעת שידור. זאת אומרת השידור משעה 6 עד 7 למשל, עלה 55 לירות; "קול ציון לבולה", שאירגן את שירותו, מוציא 110 לירות לשעת שידור; "קול ישראל" - 110 לירות לשעת שידור; והמדינה - 48 לירות לשעת שידור. עלינו לזכור, ש-55 לירות לפני כמה שנים שווין היה כמו עתה 110 לירות. ברור איפוא, שב-48 לירות לשעת שידור אי אפשר לתת כיום-אותו שירות שאפשר היה לתת לפני שלוש שנים ב-55 לירות. (השר ז. שזר: מה סוד הזול של שעת השידור למדינה?) כי אין לנו לשלם להגב' רובינה בעד הופעותיה. כמו כן אנו נותנים רק מספר קונצרטים מקוריים לשנה ונאלצים לרוב להסתפק בתקליטים. העוני בכספי קובע עוני רוחני. (השר ד. יוסף: לאנגלים היו שלוש שפות) אנו מסדרים ב-7 שפות: אנגלית, ערבית, עברית, תורכית, רומנית, צרפתית, איספניולית. חלק מהזמן אנו מסדרים פסטי תחנות. התחנה השניה רלה סבחינה טכנית, כי אין לנו לפי שעה תקציב.

הצעת שירות השידור היא, שאם יש לצבא תחנת שידור משלו, לאחר את התחנות יחד, לשפר את השידור, גם זה המיועד לעולים - דבר שהנו בעיה חשובה למדי - ולאחד עב כמה שאפשר דברים שונים הנעשים אתה בנפרד. ואם הצבא צריך ללמד עברית, אין כל סיבה שאותם השיעורים לא ישודרו גם למחנות ולמעבדות. אלא שיש רק להתאים עד כמה שאפשר את השעה. אם זה לא יתקבל, הרי שירות השידור גם מציע שתיקבע תכנית הרצויה לצבא, אך הוא מתנגד לכך שיהיה שירות שידור מקביל של הצבא. הוא רוצה שיהיה שירות אחד של המדינה.

זה הויכוח השני שלי בעניני שידור.

הויכוח הראשון היה לי בפברואר 1948 עם ספקרת ההגנה, שהתחנה היתה בידיה, ואני הייתי נציג המדינה (אז - ועדת המצב) כלפיה. באותו ויכוח שכנעתי את הספקדה ואנו קבענו ששם תחנת השידור יהיה כפי שהיה בימי ההגנה: "קל ישראל" ושהתכנית תהיה מאוחדת, ובה יופרש חלק לצבא, ושתהיה הנהלה מוסכמת וכו'. אני רואה מה נשתנה מאז פברואר 1948 עד עתה. (רב אלוף י. ידין: קרא בשנתון שהוצאת ותרמה!) אני יודע מה נשתנה מפברואר 1948 ועד עתה, אבל אני מדבר על שטח זה של השידור.

אנו הצענו לצבא אוטונומיה בשטח זה ואיחוד התכנית. אני יודע, שיש לצבא אפשרויות גדולות יותר, היות והוא יכול לגייס אנשים ומגייסם. אבל במקום שהשידור שיארגן יהיה מיועד רק לחלק אחד, יוכל שירות השידור לנצל אותם הדברים לכל, במשך כל הזמן. (השר ב. ש. שיטריט: כמה שעות אתם משרדים ביום?) אנו משרדים 17 שעות ביום. (השר ב. ש. שיטריט: וכל שעה עולה 48 לירות? זאת אומרת 17 כפול 48?) כן.

רב אלוף יגאל ידין: אני רוצה להוסיף כמה פרטים טכניים. הענין הובא הנה לאחר אאאאא צאצאא שלצבא קיבל בזמנו הסכמה פרינציפיונית מצד ראש הממשלה, בתור שר הבטחון (וזה היה מספיק לצבא אז) להתחיל בהכנות להקמת תחנת שידור. בהיותנו קרובים כבר לגמר ההכנות, מצא שר הבטחון - ובצדק - כי הדבר שייך לראש הממשלה, ואז הוא מינה ועדה שתחקור את הענין. לפי המלצתנו, היה יושב ראש הועדה בסגנון מר אגרון, וחברי הועדה צריכים היו להיות ד"ר סוליאלי ועוד. חברי הועדה הגיעו בדיוניהם לכלל סיכום שהשביע את רצוננו ורצון שירות השידור, ועוד מעט ייסגר הסיכום, כפי שהיה.

כאשר צריך היה אחר כך מר אגרון לנסח בכתב את הסיכום יחד עם עוזריו, הגיעו משום מה לניסוח אחר מזה שהוסכם עליו. רציתי רק להוסיף פרט זה לדברי הפתוחה, לבל יחשבו חברי הממשלה שהדבר הובא הנה, מבלי לעבור כל אינסטנציה אחרת.

מה העניין? קודם כל, מאז ימי ההגנה

בשנת 1948 ועד עתה חל שינוי במבנה ובתפקידי הצבא. כי אחת המטרות העיקריות של צבא ההגנה לישראל כיום היא הטיפול בבעיית המילואים, דבר שלא היה קיים ב-1948.

זה כבר חדשים מספר שצבאנו עומד בפני

בעיה חמורה ביותר של חינוך והשכלה לאנשי הסדיר והעולים ולחיל המילואים. אנו מחפשים אחרי כל פני דרכים ושיטות, להגיע ולחדור אל ארון החייל ואל עינו. עד לפני כמה חדשים היה נראה לנו ששירות זה אמצעי טכני, בדיוק כמו אמצעים טכניים אחרים, על סנת להעביר ידיעות לאותו הצוף האחראי לענין זה. השירות - זה אמצעי טכני. ואם הצבא אחראי לחינוך חייליך ולאימונם וכו' והוא מחליט כי צריך להיעזר בעתוננים לשם כך, לא יסכים לעשות זאת על ידי קטע באיזה עתון, בתור "מדור לחייל" בלבד. הוא גם לא נדרש לנבט כך בשטח פרסום חוברות הדרכה וכדומה. על אחת כמה וכמה בשטח הרדיו, שזה אחד האמצעים החזקים ביותר בשטח החינוך, ביחוד בצבא. כי אנו יכולים הלא לתת הוראה, בתוקף של פקודה, לכל היחידות: בזמנים אלה ואלה עליכם להקשיב לשירות, כי אז יסבירו פרק חדש ופקודה חדשה. - דוקא בענין זה הצבא הוא עתה חסר אונים, ולא ניתנה לנו עוד ההסברה מדוע הרדיו הוא יותר מאמצעי טכני.

יכולים לבוא ולומר, שהיות זהרדיו

נשמע בפומבי, צריך שתהיה צנזורה לאו דוקא בטחונית. אם כן, הרי כלל זה חל גם על "במחנה" וכל הפרסומים שלנו. כאשר ניגשנו לספל בענין זה, לא עלה כלל על דעתנו שיכולה להיות כאן בעיה אחרת או גישה אחרת בלתי אם כאל אמצעי טכני.

לנו יש תחנת קבועה וחזקה לצרכים

האופרטיביים של הצבא. היא היתה עוד אז וממשיכה להיות קיימת גם עתה. אנו זקוקים לתחנה גם לקשרים עם חוץ לארץ וגם צרכים אחרים של הצבא וגם

למקרה שעת חירום. אנו מחזיקים צוות סינימלי שהוא ספיעל את התחנה. שעת השידור, כולל העבודה בשעות הנוספות, עולה לצבא 15 לירות, לא יותר. סרוע? א) בגלל זה שהתחנה קיימת בין כה וכה והיא מופעלת על ידי צוות הקשר לצרכים אחרים; ב) כל ההופעות בתכניות האסנתיות, ללא יוצא מן הכלל, שזה רק חלק קטן מהתכנית, תבוצענה על ידי אסנים בתוקף שירותם במילואים. כלומר, אנו הועמדנו בסבב אחר לגמרי. חברי התזמורת חייבי גניוס, למשל, חייבים לשרת בחיל המילואים חודש לשנה. אילו לקחנו אותם למילואים, היינו מפסיקים אזי את כל הפעולה האפנותית. התזמורת סבינה, איפוא, שהיא צריכה לשרת את הצבא. ג) היות ועיקר התכנית כוונתה לא לשעשע, אלא להסביר ולחנך, הסלנו את כל עול התכנית בין כה וכה על צוות אנשי ההסברה והכלכלה, המשקיע בזה את סרצו יומם ולילה. הוא כותב סאטרים בחוברות הסברה לעתוננים והוא יעשה זאת גם ברדיו.

התפקיד השלישי של הרדיו - היה ענין המצב האופרטיבי של המילואים. עד היום לא הגענו לשיטה מתקבלת על הדעת לקריאה של ה"היים-גארד" למילואים. יש אפשרות להעביר קשר מאיש לאיש על כך שהוא צריך לבוא; יש שיטה שניה של ססירת הודעה באמצעות של עתוננים ובאלחוט עם קודים סטויסימים. אנו מוכרחים להכריח את החיילים של המילואים שיתרגלו ויחוייבו להאזין בשעות סטויסיות לרדיו, על מנת שאם יהיה צורך למסור הודעה מיוחדת ובמחדות - תגיע זו אליהם במועד הנכון.

לשם ביצוע שלושת הדברים הללו ביחד, חשב המטה וענף ההסברה שבו, שיש צורך בשידור ברדיו במשך שלוש שעות ליום. שעות השידור צריכות להיות בין שעה 6.30 עד 9.30 בערב. היות ומצרות השידור אינו יכול להקדיש את השעות הללו בשביל הצבא, הרי זה לא ניתן לביצוע באמצעותו.

אני אומר שאיננו מעוניינים שזאת תהיה

תחנת שידור של צבא ההגנה לישראל. הוסכם איפוא שוב /איקרא אחרת:

"שירותי צבא הגנה לישראל". לסרות זה שעור לא התייעצתי עם חברי, אני מוכן שזה ייקרא "קול ישראל", שירותי צבא ההגנה לישראל, אבל בתנאי אחד: שהאחריות לתוכן תהיה מוטלת על הצבא ועל הצבא בלבד, לא על ידי ועדות. כי אנו רואים צאצא במכשיר הזה מכשיר טכני להעביר את הדברים שלנו. וכשם שאין ועדה אשר קובעת כיצד אנו צריכים להסביר את הדברים ב"מחנה", כן אין שום הבדל בין בועדה כזאת גם לגבי השירות. והיה אם שירות השירות יגיד אזי: "זה יסיל אחריות על 'קול ישראל'" - הרי אנו מוכנים לוותר על הטיפול של "קול ישראל".

אם זה צום ששירותי הצבא יהיו במסגרת

של "קול ישראל" בשם או בתיאום עם אחרים, אני מוכן לכך, בתנאי שלא ועדות תקבענה את התכנית, אלא שב-3 שעות אלו תהיה אוטונומיה לצבא וכל אשר הצבא יחליט להסביר - יוכל להסביר. אם זה ייעשה כך, אחשוב שאין בכך טעם אטון.

השר א. קפלון: חברי הממשלה קיבלו בכתב את הפרטי-כל

ואליו היה מצורף לוח השעות. האם זה נכון, שבתוך 3-5 השעות, ^{שהזכרת,} אאצאאאצאאצא סר ידיו, היו בערך 20%-25% דברים הקשורים לצבא, ויתרת האחוזים היו דברים שונים, כגון מוסיקה כזאת ואחרת, דברים כלליים? נסיתי לעשות את חשבון השעות, (ואני כולל בעניינים צבאיים גם תסכית, כי לפי השמות ראיתי שזה יכול להיות מעניין) "גם לאחר זה, כל הדברים המקצועיים פלוס אלה היו רק 20%-25%. היתר - זאת מוסיקה קלאסית או קלה וכו'.

רב אלון יגאל ירדן: על זה יענה סגן אלון אהרן זאב. אם יש

צורך לגבן מוסיקה קלה בשביל הצבא, הרי

שהצבא צריך להחליט איזו מוסיקה זו צריכה להיות, ולא א "קול ישראל". לדוגמה, אם ב"מחנה" הופיעה בעמוד האחרון תמונת חייל וחילית, יתכן שזה לא רצוי למישהו מחוץ לצבא. אבל אם זה לא טוב גם ל"מחנה" (ואני מוכן להסכים גם להשקפה כזאת) הרי זאת בעיה מיוחדת במינה.

האם פירוש הדבר שהשעה של "התכנית לחייל"
הכלולה בשידורים של "קול ישראל" תיפסק?

השר ז. שזר:

אנו מוכנים לוותר.

רב אלוף יגאל ידון:

אם אתם רוצים לשרר באותן השעות שסדר
"קול ישראל", כיצד יוכל הציבילי להקשיב

השר ז. שזר:

לשידוריהם? (ר"מ ד. בן-גוריון: זה גל אחר.) בזה מסיתים את הקהל לא
לסמוע.

חייל מקבל תפריט מוכן ואיננו מוכרח להקשיב
למשהו אחר.

רב אלוף י. ידון:

בדברנו על תיאום, כוונתנו לא היתה שהנהלת
השידור תקבע לצבא מה צריך להיות התוכן

מר ז. שרף:

של השיעורים לעברית. ברור שלא. הכוונה היתה שאם יש, למשל, קונצרט
תקליטים מיצירותיו של צ'יקובסקי, לא ישודר הקונצרט הזה תחילה מסעה
7 עד 7.30 בערב בתחנה הצבאית ואחר כך בתחנה הכללית. לשם כך צריכה להיות
ועדה שתתאם את הדברים. (רב אלוף י. ידון: לזה הסכמנו.)

מונחת לפני התכנית של שידורי הרדיו סטעם
הצבא. בתוך צבא הגנה לישראל יש גם חיילים

השר הרב י. מ. לוי:

דתיים, אך אין אני רואה בתכנית שום דבר בשבילם. רק 15 דקות מוקדשות
לקריאת בתנ"ך. (סגן אלוף א. זאב: כל התכנית הזאת נוטלה!) מדוע לא יהיה
גם חלק כזה?

יש לי שאלה: מדוע לא תקראו לזה "שופר"?
כתוב: "תקעו שופר, קראו עזרה".

השר ד. רמז:

מה הנוהג בענין זה בארצות אחרות?

השר מ. רוזן:

השר ב. ש. שיטתית:

כיצד זה יתבטא מבחינת ההוצאה הכספית,

אם נלך לפי: א) שיטתו של סר שרף;

ב) שיטתו של רב אלוף יגאל ידין?

לצבא זה עולה ב-30 לירות לשעה צולל יותר.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון:

כדאי אולי להגיד מלים מספר על כל אאא

סגן אלטף א. זאב:

פעולת ההסברה, אם אתם מעוניינים בכך.

(רה"ט ד. בן-גוריון: עכשיו אין לכך מקום.) כאשר החלטנו על השידורים מטעם

הצבא, שוחחתי עם ד"ר סוליאלי והיינו בדעה אחת שזה נחוץ וכי זה צריך

להיות נפרד. רק אחר כך הסתבכו העניינים. בקבעה ועדה ואף היא סיכמה פה

אחד שזה דבר נחוץ וכי הוא צריך להיות נפרד. חילוקי הדעות בין אנשי

הועדה היו רק בענין אחד: אם זאת צריכה להיות תחנת שידור לחור או לא.

גם אני הסכמתי שזאת לא תהיה תחנת שידור מיוחדת, וקיבלתי גם את הסכמת

הרמטכ"ל שזאת לא תהיה תחנת שידור של הצבא. התכנית המונחת לפניכם אינה

סוסמכת. ד"ר סוליאלי ביקש להכין תכנית, וזו חוברה על דעת איש אחד בלבד

ולא אושרה אפילו על ידי. כך שהתכנית בטלה. אבל הכוונה לקבוע עשרים

וחמשה אחוזים או קצת יותר מזה להסברה והיתר למוסיקה - היא נכונה. בהתחלה

לא ניתן^{ול}מאשר 25% להסברה, כדי למשוך את החיילים.

צריך לקחת בחשבון ששידור זה צריך להיות

מיועד בעיקר לעולים החדשים, לאלה שאינם יודעים עדיין עברית על בוריה

ואינם מכירים עדיין את העניינים בארץ. אנו צריכים ליצור, קודם כל, איזה

שהוא הווי בקרבם. אנו ניתן להם תחילה דברים שיקשרו אותם למכשיר הזה

ואחר כך נגדיל את מספר שעות ההסברה, כדי שיקלטו אותן לפי רוחם ועניינם.

הסברתי זאת לד"ר סוליאלי והוא הסכים.

אסרתי שכל פעולתנו צריכה להיות מותאמת לאנשים אלה ולזמן הזה. דיברתי

אתו גם על זה שאחר התפקידים שאני רואה אותו בכל ענין ההסברה הוא להקנות

לצבא את הכרת ערך עצמו. בקרב כל העמים בעולם ישנה, בדרך כלל, התחושה

שהצבא קיים ומוכרח להיות קיים בתוכו, באשר זהו חלק של גמדינה שמשרת אותה.

אצלנו כל הענין הזה של צבא הוא דבר חדש. אנו צריכים להקנות לצבא שלנו את הרגשת קיומו בתור גוף ואת התחושה שחיל האוויר, חיל הרגלים וחיל הים וכל חיל אחר שבתוכם הם שלמות. לכן, לא "פצה לחייל", אלא שידורי הצבא לצרכיו הוא. הנח"ל וחיל האוויר וחיל הים וכדומה יספרו על עצמם לצבא. בכל יתר הערכים יהיו השידורים מותאמים לעניינים הכלליים של הצבא בתפקדו. בתוך הועדה הסכימו החברים לתכנית.

קודם כל, הסכימו לכך שאנו צריכים עתה שלוש שעות. לפנייהם פירטתי גם ופרשתי את תכניות ההסברה, אשר במשך הזמן צא תתרחבנה. אמרתי שאם ישדר את זה "קול ישראל", הרי זה יהיה שירות השידור של המדינה. השידור שלנו יעמוד אולי במידה ידועה בדרגה גבוהה יותר, כי יהיה מותאם לחיילים אשר מוצאים מאלג'יר ומארוקו. אנחנו עם שיעור לא עיכלנו את הענין הזה של צבא. יכולים לשאול אותי: כיצד אתה בותן

רק 4 שעות מתוך 16 שעות שאפשר לשדר? הלא זה רק רבע הזמן. - כל אחד מבין שאנו צריכים לחנך את הצבא, גם אם ניתן עשר שעות. כל אחר הבין, שזה צריך להיות זרם הזורם בפני עצמו. הסכמתי שהשם יכול להיות: "קול ישראל/ שידורי הצבא". אבל הטיפול מוכרח להיות על ידי חיילים. כי התכניות שלנו מכוונות לזמני ביצוע של מפעלים שונים, אשר לפני ביצועם הם נשמרים בסוד. לכן, צריך זה להיעשות על ידי חיילים בלבד, שהושבעו לא לגלות את הסוד הזה.

מפאת כל הנימוקים הללו, הננו מסוכנעים

שאנו צריכים אצאצא בשבילנו את הזמן הזה ולנצלו לשידור תכנית הנקבעת על ידי הצבא וכולה נתונה צאצא לרשותו.

כדי שלא תהיינה חזרות בתכניות, הסכמנו

בינינו על תיאום בפעולה. כך שהסיכום היה שהשידור שלנו צריך להיות דבר בפני עצמו. אם תקראו את הדין וחשבון של הועדה, תיווכחו שזה גם מנוסח כך.

השר ד. יוסף:

אתם מוכנים לפעול בהתאם להחלטת הועדה
על תיאום?

סגן אלוף א. זאב:

בדוא"ל

ראש המסעלה ד. בן-גוריון:

אילו היתה פה שאלה של הוצאות נוספות גדולות

- היה זה ענין רציני. אבל גם השאלה של

סך רוזן אינה מעניינת כל כך. כי אין בענין זה משטר אחד בכל מקום.
באמריקה יש אלפי תחנות רדיו. שם זה ענין פרטי. ברור שלצבא יש שם רדיו
מסלול. אנו צריכים להתחשב בסגב בארץ. הצבא שלנו אינו כמו בכל ארץ אחרת,
אשר בה הוא בן אומה אחת. בין כך וכך צריך לצבא להיות שידור מסלול לצרכים
צבאיים. התאמת הפרוגרמה יכולה להיות רק בידי הצבא. גם ההוצאה הכספית
לא תהא גדולה, כי שעת שידור תעלה בזול יותר. לכן, איני רואה טעם
להתעקשות שיטבה, כי אין לזה שום נימוק לגופו של דבר. יש רק לדאוג לכך
שיהיה תיאום מספיק. מכל מקום, צריך לתת לצבא לסדר את הדבר ברשותו, לפי
צרכיו ובהתאם לזמן שהוא צריך יהיה לשדר. אם זה ייקרא "קול ישראל" או לא -
זה לא חשוב.

השר ס. שרת:

אני סבור שעל כל פנים ראוי לעשות נסיון.

וייחשב הדבר כנסיון. הייתי אומר, לשנה.

אבל אפשר להתפק גם בחצי שנה. זאת צריכה להיות תקופת זמן, אשר בה יוכל
הסגבון לקבל מרחב מספיק לתנופה, כדי להראות מה הוא יכול לעשות. כתום
הזמן הזה, אפשר יהיה לשקול שכר או הפסד: אם זה השביח את שירות הצבא או
לא; אם זה עלה בהוצאות יתירות רבות או לא; ואם כדאי הערך הנוסף מול
ההוצאות הנוספות או לא כדאי? אני סבור, שזה על כל פנים ראוי לניסוי.

השר א. ספלן:

אני בדעה בדיוק הפוכה. אני בעד זה

שייעשה נסיון או יימשיך הנסיון שיש רק

תחנה מסלולית אחת.

אני רוצה להעיר שתי הערות. לפי דעתי,

גם בשביל הצבא חשוב שהוא ירגיש את עצמו כגוף הנמצא במסגרת המדינה ולא כאותה יחידה נפרדת, שמדבר עליה סר זאב.

טוב שגם הציבור הכללי ישמע במיניסום על

הצבא. במידה שיש לי פנאי ואני מקשיב לרדיו, הריני מקשיב לפעמים גם לפנת החייל. לא אומר שאני תמיד בדעה שזהו האיריאל שביכולתנו לתת. מולם, גם יתר הפנות בשידורים רחוקות מאיריאל זה. אבל טוב מאד שחוגי הציבור השונים יכולים להקשיב לפנת החייל.

יכול להיות, שמנקודת ראות של הצבא,

טוב הדבר או לא. איני רוצה להיכנס בויכוח על כך. אבל לי היה נדמה, שאנו צריכים לספק במדינתנו את צרכי הצבא עד כמה שאפשר במסגרת הכללית של המדינה. ברור שצריך לתת לו לצבא אמצעים בכמה דברים, ולא רק אמצע אוטונומיה, כי אם גם עצמאות.

מכיון שלא ראיתי את התכנית החדשה,

והישנה מבוטלת, איני יכול לחוות דעה בשטח זה.

השר ד. רמז:

ביקשתי רשות הריבור לפני סר קפלן, אבל

דעתי אתי, גם לאחר ששמעתי את דבריו. לי

נראה, שאם מוצדקת הפרדה, אזי כאן היא מוצדקת. זה עולם לבשרי אחר וצריך שתהיה בזה השראת אותו העולם. אבל אותי פראיגה המגמה שריברו עליה: שזה יותר זול ובדרגת שידור נמוכה יותר. אין סחצכים ופושכים בזול יותר.

השר הגב' ג. סאירסון:

סר קפלן וחברי ממשלה אחרים אומרים,

שאנו רוצים שהציבור הציבילי יקשיב

לשידורים אשר מקשיב להם הצבא. אבל אני חושבת שיש עוד ענין אחר, אך

איני יודעת באיזו מידה קיימת דאגה לכך: שהחייל, גם זה שהוא בא פטארוקו

או סאלג'יר, במידה שהוא מתחיל כבר להבין עברית (שאם לא כן גם את השידורים

של הצבא לא יבין) שישמע גם את הרדיו הציבילי.

איננו הוצים בעם ציבלי ובעם צבאי לחוד.

הענינים האדמיניסטרטיביים והאחרים אינם מעניינים אותי כל כך, כמו שני הדברים ששמענו עליהם פה. את האחד מהם ציין מר רמז. לא ראיתי את התסונה ב"בסחנה", שדובר עליה. אבל אם זוהי דוגמה - הרי היא רעה. אני יודעת, שבעולם הגדול מקצבל, שחייל זה ייצור אנושי אחר. אבל אצלנו זה לא יכול להיות כך. שנית, נכון שהחייל שלנו, במסירה שהוא סתיל להבין ולסמוע עברית, צריך גם לשמוע כל אשר כל איש בישוב שומע, בשידורי הרדיו.

השר ז. שזר:

אני בעד הצעת מר קפלן. אנו מוראגים לכך שהרדיו שלנו אינו רשן כל כך. שאלתי:

מהו סוד הזול? והוסברו הדברים. אני חושב איפוא, כי במסירה שאנו יכולים לדשן את השולחן הכללי הזה, אנו כולנו מעוניינים בכך. אין כל ספק, שאם יוכל הצבא לגייס אמנים ולשתפם בשידור ולקבוע שעות כאלו אשר שידור זה יהיה פתוח לכל המוכן להאזין, מבלי שאאזיבולע לצבא - הרי יהיה בכך מסום שיפור ניכר של שירות השידור לארץ כולה.

אני רוצה שגם ליתר הדברים הנשמעים ברדיו

יאזינו אנשי הצבא. אני יודע שמותר להם. אבל יש הבדל בין מותר ובין חובה המוטלת בפקודת הרמטכל והקובעת שבשעות אלו ואלו החייל צריך להאזין לרדיו.

אם יש יכולת לשיתוף פעולה כשלהו, הייתי

חושב זאת לדבר טוב. לכן, הנני נוסה לקבל את ההצעה שהציע אותה מר שרת,

אבל בצורה הפוכה. אני מציע שנחליט שהשידור הצבאי יהיה שייך לרדיו

הממשלתי, תוך כדי מתן אוטונומיה ועצמאות מלאה, לשלוש השעות הללו לצבא,

אשר בידו גם עיבוד וביצוע התכנית, למשך חצי שנה. נראה איך יתפתחו

הדברים. אם האוטונומיה הזאת לא תפריע לשירות השידור - מה טוב; ואם

תפריע - נשב יחד ונדון בדברים ונבטלה. מכל מקום, אני מציע לעשות את

הדבר כנסיון אבל בתוך תחומי השידור הממשלתי.

השר ב. שטרית:

אני משלב את הצעת מר קפלן ומר שרת יחד.

(רה"ס ד. בן-גוריון: הן מתנגדות זו לזו)

במירה שזה נובע לנסיון. ברמה לי, שהנוער בארצנו מתעניין בצבא יותר מאשר בכל ארץ אחרת. ילדים בני 12 מחפשים את פינת החייל, כרי להאזין לה. אין זאת רק שאלה של בני 18, המגויסים כבר לצבא. (השר ס. שרת: הלואי וימשיכו גם בהיותם בני 18, להיות כאלהו) לכן, טוב אם זה יהיה לנסיון.

השר ד. יוסף:

אני רוצה להביא נימוק, שאולי יצלצל סוזר באזניכם. אני בעד קיום המסדר המיוחד של הצבא, מניכוכי בטחון. אנו חיים בארץ סוזרה, עם כל מיני בעיות הניצבות מדי פעם בפעם בפני הממשלה. אני בטוח שאילו יכלו אנשי "חירות" לארגן פוץ' היו תופסים בראש וראשונה, או סנסיים לתפוס את תחנות השירות שלנו. אני איפוא בעד זה שיהיה לנו מסדר במקום בו נוכל להיות בטוחים, /כמה שאפשר להיות בטוח, שדבר כזה לא יקרה. (השר הרב י. ס. לוי: אפשר לתפוס גם את תחנות השירות הצבאית!) אם יתפסו את המסדר הצבאי וישתלטו על מחנות הצבא שלנו - אזי נגמר העניין... אבל זה לא כמו ברריו הציבילי. כי על ידו עומד, לכל היותר, שוטר דרכים. מה, יעשה אם תתנפל עליו פלוגה גדולה? להיכנס למחנה צבאי הרבה יותר קשה.

בכל אופן, אני רואה ערך בזה שלצבא

יהיה מסדר מסלול. אני חושב, שהצבא רשאי לסדר את ענייניו. אבל יחד עם זה לא יהיה זה סוצדק^לבבזבוז של 3 שעות, אם נחזק לו לשדר רק שעה אחת. לבן, הייתי אומר: שליטתו על ענייניו, אבל סכסיסום של שיתוף פעולה, כדי לנצל דבר שני. כי גם אני בדעתה של הגב' מאירסון, שהחייל יקשיב שלוש שעות אלו ולא יקשיב לשירות האזרחי. לכן, סכסיסום של שיתוף.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון:

אני רוצה להגיד למר שזר, שזה אבסורד להניח שהצבא יגייס אנשים לעבוד בשירותים

של שירות השירות. (השר ז. שזר: ואם לצרכיו הוא?) לפלוי צרכיו הוא - הוא יכול לגייסם. (השר ז. שזר: אבל הצבא לא יפסיד^לשגם אזרחים יאזינו לשירותו) אבל מי אפשר לומר להולך לעתורות שיעבוד אצל ד"ר טוליאלי.

רב אלון י. ירינו:

כאשר ראיתי את התמונה ב"במחנה" נבהלתי,

כאזרח. לא שנבהלתי, אלא חשבתי שזה

לא המקום בשבילה. עד שבא אלי אדם חשוב מאד, אזרח ואני אמרתי לו שהנני מתנצל על אשר ב"במחנה" הופעה תמונה כזאת. אבל הוא אמר לי: "אתה טועה. לדעתי, בשביל חיילים - התמונה טובה מאד". ואמנם, התמונה היתה צנזורית בהחלט. אבל התכוונתי לבעיה אחרת לגמרי.

לא שמעתי פה תשובה משכנעת במה שונה

הרדיו מעתון. אני מבין, שזה אמצעי טכני ולא מסרה בפני עצמה. הצבא אחראי לפעולתו החינוכית בתוך שורותיו לפי הסטטוס של עתה. הרדיו הוא אמצעי מחנך מסדרה ראשונה. כיצד ייתכן שרוקא באמצעי זה לא תהיה לצבא האפשרות להשתמשו עם רוצים צנזורה - בבקשה. אברוק אם זה אפשרי. אך איני חושב שזה הכרחי.

היו מקרים, גם בארץ הזאת, שלצבא היתה

תחנה משלו. כי אם גם תחליטו אחרת בעניינים אלה, הצבא בין כך יחזיק ברשותו תחנת שידור, היות והדבר הכרחי למקרה של שעת חירום. אם כן, אין כאן שאלה של בזבוז. אנשי שירות השידור אצאאאא סבקים להעמיד את המסדר שלנו לרשותם, לרשות "קול ישראל", ואז יהיה מוכן זה האחרון להקצות לנו שלוש שעות ביום. אין זה סתקבל על דעתנו.

אמרנו שאיננו רוצים לבטל את "התכנית

לחייל" המסודרת ב"קול ישראל". אני בעד זה שתהיה לנו גם עתה פצה לחייל בשירות זה. אם "קול ישראל" רוצה בזה - נסכים לכך. הכוונה היתה שבסוף השעה ורבע של השידור, נעביר את החיילים ל"קול ישראל", ל"תכנית לחייל" ואחר כך שוב תהיה תכנית של שעה וחצי בשביל הצבא.

אני מוכן לכך שזה ייקרא "שופר" או בכל

שם אחר. בהתחלת כל שידור תבוא הודעה סטנדרטית: "בתיאום עם 'קול ישראל' של שידורי ישראל" - ואז לא יטיל הדבר את האחריות על "קול ישראל", גם אם יהיו איזה דברים בלתי נוחים לו. אני מסכים להצעת מר שרת: לקבוע שנת נסיון.

ראש הממשלה ד. בן-גוריון:

יש שתהצעות: א) הצבא יסדר, לתקופה של שנה, לנסיון, שידור מסלול; ב) "קול ישראל"

יקצה בשידוריו שלוש שעות בשביל הצבא.

ס ח ל י ט י ס (ברוב של 4:5 קולות) לאשר הקמת שרות שידור לצה"ל בתיאום עם "קול ישראל" - לשנת נסיון אחת.

- - - -

ראש הממשלה ד. בן-גוריון:

יש ענין חשוב מאד, שלא נדבר עליו, אך הממשלה תצטרך להסיק את מסקנותיה לגביה. אני מתכוון לכינוס עם באי כוח יהדות אמריקה שהתקיים זה עתה בירושלים. מכיון ששיבתנו הפעם מוקדשת לעניינים הכלכליים, נסיים בהם תחילה, כי מהם תהיינה נובעות גם מסקנות אלו או אחרות. טוב איפוא, שעה שנבוא להסיק מסקנות מהכינוס האמריקני, שיהיו לנו עניני מסקנות הממשלה בעניינים הכלכליים.

השר הנכב' ג. מאירסון:

אני רוצה להזכיר בפני פעולה מסויימת בקשר לכינוס האמריקני. עוד לפני הכינוס יצא קול באמריקה, שזה כאילו טריק של סגבית. הסיכום שנתקבל אתמול בכינוס היה שבענין אחר צריכה תחילה הממשלה להחליט ורק אם זו תחליט, יפעלו באי הכינוס בשאלה זו.

איני מציעה להיכנס לאיזה דיון רחב.

לפי דעתי, עלינו להחליט בנקודה אחת, שלמעשה, נדמה לי, הוחלט בה עוד לפני הכינוס: שיחר עם הסגבית, אנו מחליטים גם על פעולת סלווה באמריקה.

(השר א. מפלון: אני מציע להחליט שלא לפרסם שום דבר) אני מציעה שהממשלה

תקבל עתה החלטה זו שהצעתיה: שלא להיכנס לדיון רחב.

נספח ע/2

**העתק ממצאי סקרי TGI ו"דיאלוג"
מתוך דוח הוועדה לבחינת מעמדה
ומתכונת הפעלתה של גלי צה"ל
2025**

עמ' 64

שוק הרדיו, ומשמעויותיו בהקשר לגלי צה"ל וגלגלצ

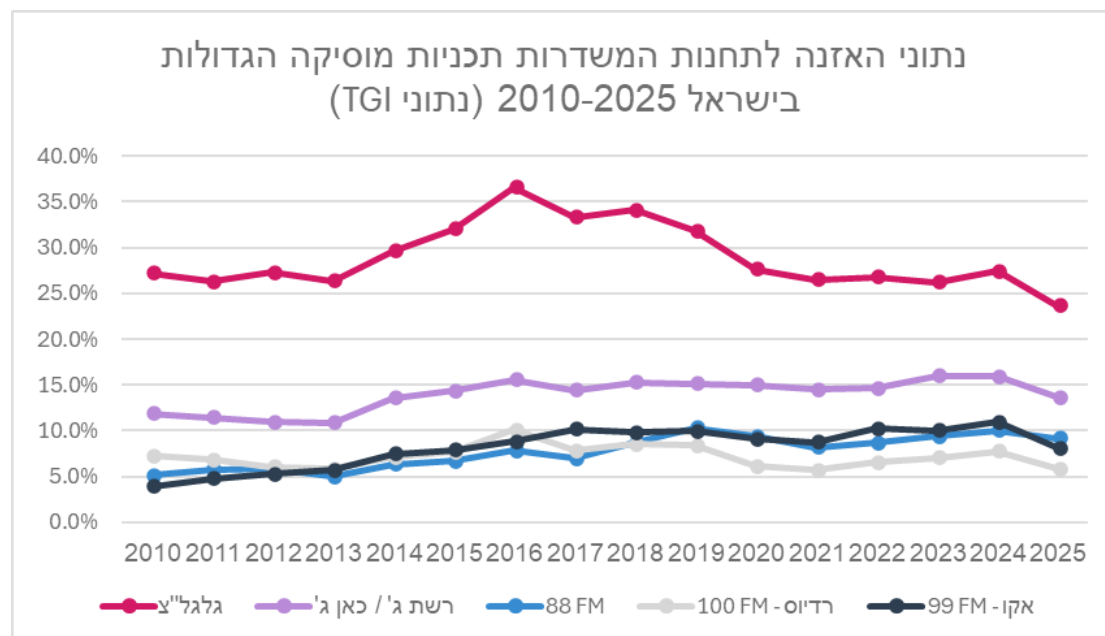
נתוני האזנה לרדיו ולגלי צה"ל בפרט

כאמור, על מנת להבין את השפעת התחנה על שוק הרדיו בכלל ואת משקלה בשוק ובשיח הציבורי ביקשה הוועדה את דו"חות TGI לשנים 2010-2025. דו"ח TGI הוא מחקר שנערך בישראל פעמיים בשנה מאז שנות ה-90 על ידי חברת "קנטאר מדיה". המחקר בודק איך הישראלים צורכים מדיה: איזה עיתונים הם קוראים, לאילו תחנות רדיו וטלוויזיה הם מאזינים או צופים, ואילו אתרי אינטרנט פופולריים אצלם. לשם כך נשאל מדגם מייצג של אלפי אנשים בגילאי 18 ומעלה על הרגלי הצפייה, ההאזנה והקריאה שלהם. התוצאות מאפשרות להבין אילו כלי תקשורת זוכים לחשיפה רבה יותר, מי קהל היעד שלהם, ואיך מפרסמים יכולים להגיע אל קהלים שונים בצורה יעילה.⁸

נתוני ההאזנה בעולם כולו ובישראל בפרט מלמדים ככלל על ירידה בדפוסי ההאזנה לרדיו. הדבר לא מפתיע בהינתן עליה בשימוש בפלטפורמות האזנה דיגיטליות למוסיקה (דוגמת ספוטיפיי, אפל מיוזיק וכדומה); יישומי הסככים; ורשתות חברתיות הצוברות נתח שוק הולך וגדל.

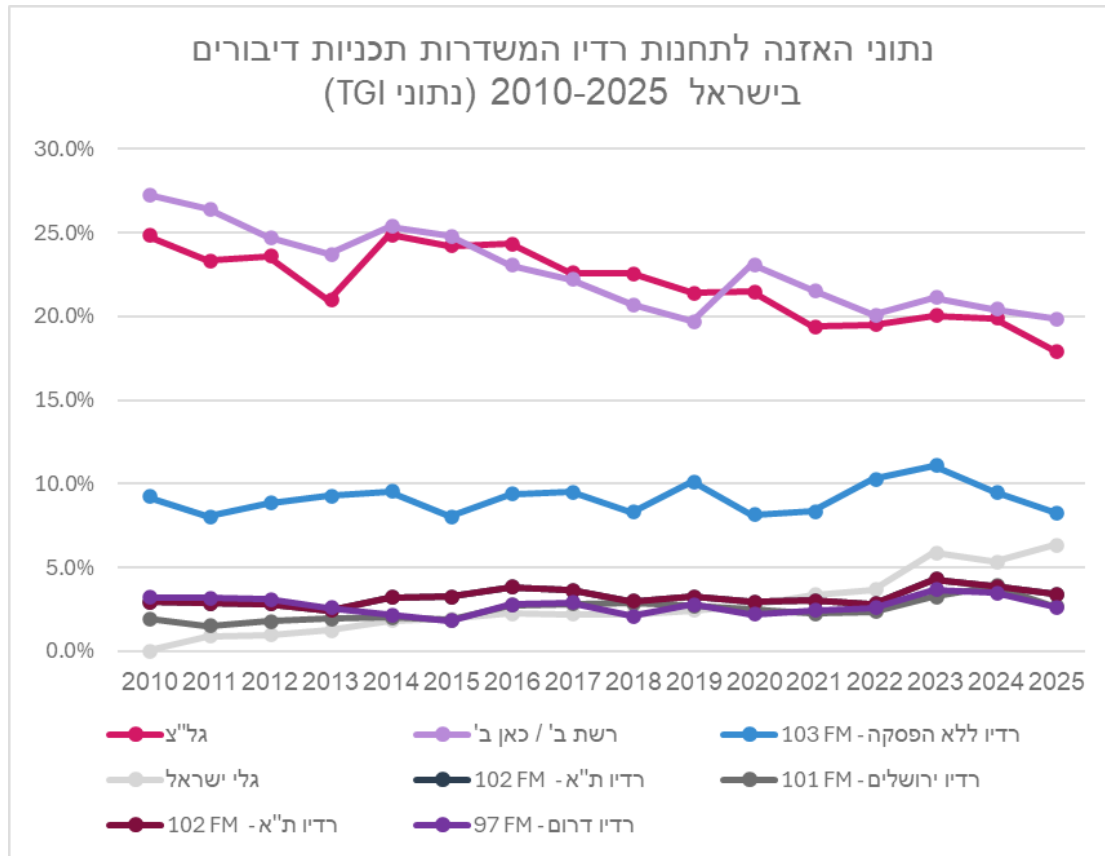
הבחנה מקובלת בתחום הרדיו היא בין תחנות רדיו המשדרות תכניות שיח (Talk) לתחנות רדיו הממוקדות בשידורי מוסיקה (Music). בנתוני TGI שהתקבלו, ניתן לראות בבירור את הירידה בהאזנה בכל תחנות הרדיו המתמקדות בשידורי מוסיקה, כפי שנראה בתרשים הבא המתייחס לאחוזי ההאזנה לתחנות הרדיו המרכזיות.

גלגלצ היא תחנת הרדיו המשדרת רק מוזיקה, והיא המואזנת בישראל, כאשר כרבע מהישראלים מאזינים לה. לאחר תחנות הרדיו הארציות המתמחות בתכניות שיח כאשר כאן ב' נטלה את ההובלה למול גלי צה"ל. ולאחר מכן כאן ג' וכאן 88 ולאחריהן תחנות הרדיו האזוריות בהובלת אקו 99 המשדרת בעיקר מוזיקה, רדיו 103 ללא הפסקה המשדרת בעיקר תכניות שיח וגלי ישראל.

⁸ קנטאר מדיה ישראל – הסבר על סקר. TGI: [Kantar Media Israel](https://www.kantarmedia.com/tgi).

כאשר בודקים את תחנות הרדיו הממוקדות בתכניות שיח ניתן לראות מגמה כללית של ירידה, וזאת לאחר עליה חריגה בנתוני האזנה לאחר פרוץ מלחמת התקומה. בשנים האחרונות גלי צה"ל מואזנת מעט פחות מכאן ב' המתחרה הארצית, וביתר שאת בשנה האחרונה סובלת מירידה חדה יותר בהאזנה מאשר כאן ב'.

למען שלמות התמונה, כלל התחנות, למעט גל"צ, גלגלצ ותחנות תאגיד השידור, מוגבלות בשידוריהן לאזור גיאוגרפי מסוים בהתאם לתנאי הזיכיון שלהן, לכן ההשוואה של נתוני ההאזנה הארציים אינה מלמדת על היחס בין תחנות הרדיו האזוריות לתחנות הארציות.

בכדי לבחון את חלקה של גלי צה"ל אל מול התחנות האזוריות באזורים השונים, הוועדה בחנה גם את נתוני ההאזנה על פי זיכיונות הרדיו האזורי. בבחינת נתוני ההאזנה בחתכים אזוריים, ניתן לראות שיש שונות בין נתוני ההאזנה באזורים השונים בין גלי צה"ל לתחנות האזוריות המשדרות שיח. באזור הצפון 21% מאזינים לגלי צה"ל לעומת 11% לרדיו צפון; באזור העמקים, 20% מאזינים לגלי צה"ל לעומת 11% לרדיו קול רגע; באזור הכרמל מאזינים 24% לגלי צה"ל לעומת 18% לרדיו חיפה; בעמק חפר מאזינים 15% לגלי צה"ל ו-10% לרדיו 103; באזור השרון מאזינים 27% לגלי צה"ל ו-16% לרדיו 103; 17% מתושבי גוש דן מאזינים לגלי צה"ל בעוד 13% מאזינים לרדיו 103; בשפלת יהודה מאזינים 20% מהציבור לגלי צה"ל לעומת 8% לרדיו 103; באזור ירושלים מאזינים 12% לגלי צה"ל, 10% לרדיו קול חי, 9% לגלי ישראל ו-8% לרדיו ירושלים; בנגב מאזינים 13% לגלי צה"ל לעומת 10% המאזינים לרדיו דרום וביהודה ושומרון 10% מהתושבים מאזינים לגלי צה"ל בעוד 13% מאזינים לגלי ישראל ו-12% לרדיו קול חי.

ממצאי סקר

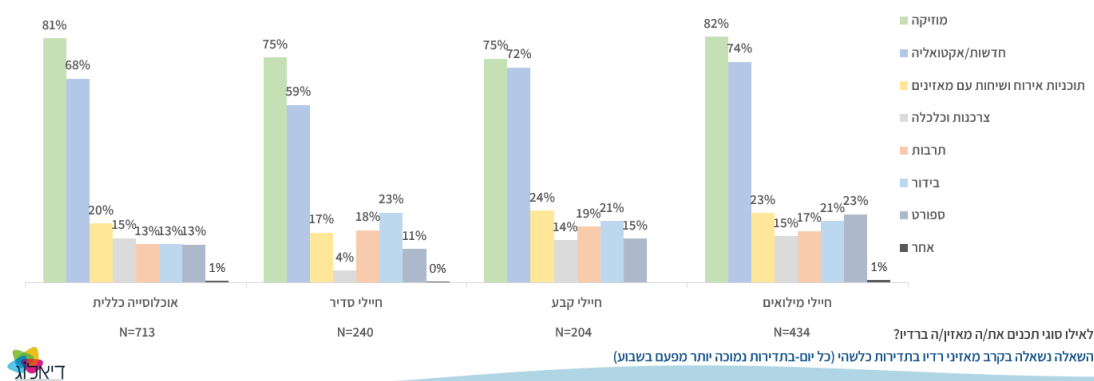
במסגרת הסקר ביקשה הוועדה לבדוק מהם הרגלי ההאזנה בענף הרדיו ומהם הרגלי ההאזנה של הציבור הכללי ושל חיילי הסדיר, הקבע והמילואים ביחס לגלי צה"ל ולגלגלצ. הסקר נערך בין התאריכים 28.8.25-9.9.25, באמצעות מדגם אינטרנטי, בקרב 1,668 משיבים (813 מהם מהאוכלוסייה הכללית, מתוכם 138 חיילים אשר נכנסו גם למדגם החיילים, סה"כ 993 חיילי צה"ל), טעות הדגימה עומדת על $\pm 3.4\%$.

מהסקר עולה שכמחצית מהאוכלוסייה בישראל מאזינה לרדיו כל יום או כמעט כל יום, בעוד כרבע מהאוכלוסייה לא מאזינה כלל או מאזינה בתדירות נמוכה מפעם בשבוע. בקרב חיילי הסדיר, כרבע מהם מאזינים כל יום או כמעט כל יום לעומת 39% שאינם מאזינים כלל או מאזינים בתדירות נמוכה מפעם בשבוע.

בין 93%-85% מציבור מאזיני הרדיו, מאזינים בזמני נסיעה ברכב, כאשר התוכן המועדף על המאזינים הוא תכני מוסיקה, להם מאזינים 82% מהאוכלוסייה הכללית, 75% מחיילי הקבע והסדיר ו-81% מחיילי המילואים. התוכן השני בסדר העדיפות בקרב מאזיני הרדיו, הוא אקטואליה לה מאזינים 74% מחיילי המילואים, 72% מחיילי הקבע, 68% מהאוכלוסייה הכללית ו-59% מחיילי הסדיר. נתון זה מושפע מימי המלחמה בה ציינו 40% מאנשי המילואים כי הם מאזינים יותר לרדיו, 42% מחיילי הקבע, 32% מחיילי הסדיר ו-31% מהאוכלוסייה הכללית. הנתונים בפסקה זו מתייחסים לציבור מאזיני הרדיו בלבד.

סוגי תכני האזנה

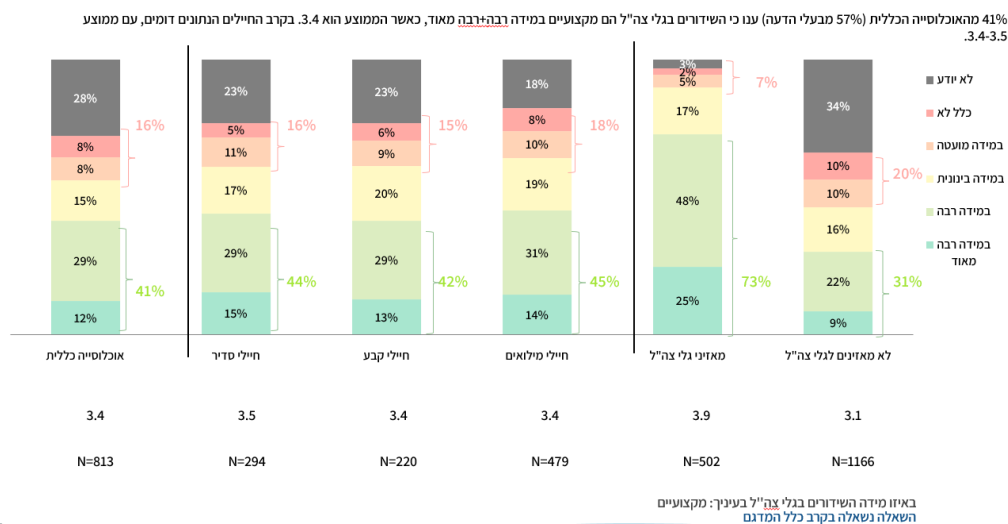
המראיינים מאזינים בממוצע ל-2.2 סוגי תכנים שונים, כאשר הסוגים הכי פופולריים הם מוזיקה (81% באוכלוסייה הכללית) וחדשות/אקטואליה (68%). חיילי הסדיר מאזינים פחות לתוכניות צרכנות וכלכלה לעומת האוכלוסייה הכללית (4% לעומת 15%), ולתוכניות חדשות/אקטואליה (59% לעומת 68%). לעומת זאת, הם מאזינים יותר לתוכניות בידור מאוכלוסייה הכללית (23% לעומת 13%). חיילי המילואים מאזינים יותר לתוכניות ספורט לעומת האוכלוסייה הכללית (23% לעומת 13%).

התחנה המועדפת על ציבור מאזיני הרדיו היא גלגלצ כאשר 29% מחיילי המילואים ציינו אותה כתחנה המועדפת עליהם, 35% מחיילי הקבע, 31% מחיילי הסדיר ו-23% האוכלוסייה הכללית. גלי צה"ל שניה בסדר עדיפויות ההאזנה, אולם בפער גדול מגלגלצ ובפער נמוך יחסית מיתר תחנות הרדיו כאשר 10% מחיילי המילואים ציינו את גלי צה"ל כתחנה המועדפת עליהם, 6% מחיילי הקבע, 11% מחיילי הסדיר ו-9% מהאוכלוסייה הכללית.

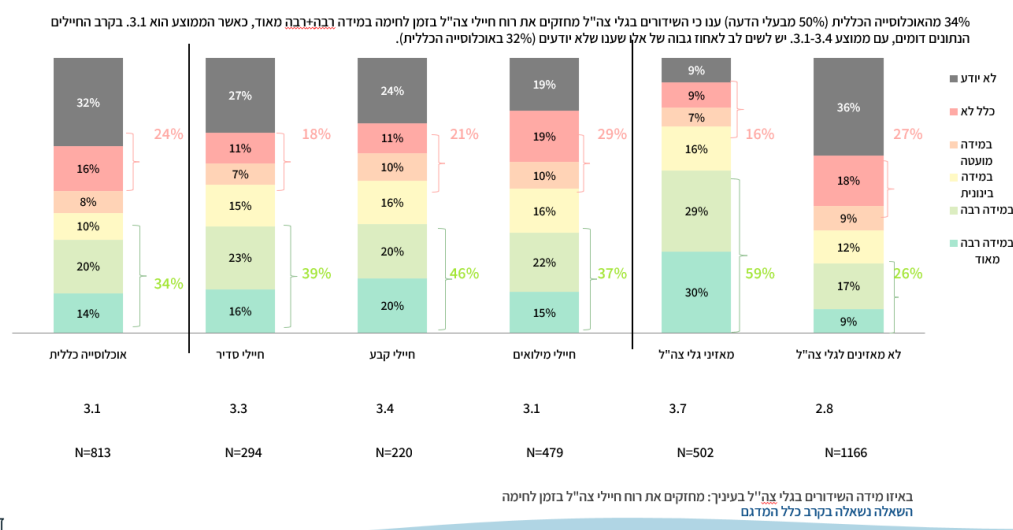
בסדרת שאלות נבדקו מאפייני השידורים הבאים: מקצועיות, אמינות, מידת העניין, ייצוג מגוון דעות, חיזוק רוח החיילים בזמן מלחמה ועידוד שירות קרבי. ביחס לרמת מקצועיות שידורי התחנה 41% מהאוכלוסייה הכללית חושבת שהשידורים מקצועיים או מקצועיים מאוד לעומת 16% החושבים שהשידורים אינם מקצועיים כלל או מקצועיים במידה מועטה.

מאפייני השידורים בגלי צה"ל – המאפיין שנבדק "מקצועיות"

ביחס למאפיין מידת העניין בשידורי התחנה, ניתן לראות שבכל חתכי האוכלוסייה, למעט אלו שאינם מאזינים לגלי צה"ל, יותר נשאלים השיבו שהשידורים מחזקים את חיילי צה"ל בזמן לחימה במידה רבה או רבה מאוד מאשר אלו שהשיבו כי הם אינם מחזקים כלל או מחזקים במידה מועטה.

מאפייני השידורים בגלי צה"ל – המאפיין שנבדק "מחזקים את רוח חיילי צה"ל בזמן לחימה"

נספח ע/3

העתק דוח הוועדה לבחינת מבנה
השידור הציבורי בישראל ומעמדו
המשפטי ציבורי בראשות פרופ'
צוקרמן 1997

עמ' 69

הוועדה לבחינת מבנה השידור הציבורי ומעמדו המשפטי והציבורי

חברי הוועדה:

פרופ' ארנון צוקרמן, יו"ר

אליהו בן טובים, עו"ד

אמנון ספרן

מזכיר הוועדה:

אמיר קלויזנר

תוכן עניינים

5	מכתב הגשת הדו"ח.....
6	כתב המינוי של הוועדה.....
7	תמצית דו"ח הוועדה והמלצותיה.....
16	פתח דבר.....
19	1. רקע - השידור הציבורי.....
19	1.1 השידור הציבורי עד להקמת רשות השידור.....
19	1.2 הקמת רשות השידור.....
20	1.3 מבנה רשות השידור ותקציבה.....
28	1.4 תפקידיה של רשות השידור.....
30	1.5 עצמאות השידור הציבורי בישראל.....
34	1.6 הטלוויזיה החינוכית.....
34	1.7 גלי צה"ל.....
36	2. המהפך בעולם התקשורת.....
36	2.1 מיקומו וחשיבותו של השידור הציבורי בסביבה רב-ערוצית.....
39	2.2 המהפך במפת התקשורת בישראל.....
40	2.3 תפקידי השידור הציבורי במפת התקשורת החדשה.....
42	3. מצבו של השידור הציבורי כיום.....
42	3.1 כללי.....
43	3.2 בעיות ארגוניות, מבניות ובעיות כוח אדם.....
47	3.3 בעיות מימון.....
48	3.4 תכנים.....
49	3.5 הבראה עצמית.....
50	3.6 הטלוויזיה החינוכית.....
52	3.7 גלי צה"ל.....

3.8. ערוץ 33 53

4. מימון השידור הציבורי..... 55

4.1. דרכי המימון האפשריות..... 55

4.2. מימון רשות השידור - המצב כיום..... 59

4.3. מימון השידור הציבורי באירופה..... 61

5. הפרטת השידור הציבורי..... 62

5.1. מבוא..... 62

5.2. בחינה כלכלית של חלופת הפרטת השידור הציבורי..... 63

5.3. סיכום ומסקנה..... 64

6. מסקנות והמלצות הוועדה..... 66

6.1. כללי..... 66

6.2. חקיקת חוק השידור הציבורי..... 68

6.3. מוסדות השידור הציבורי, הרכבם ודרכי מינויים..... 70

6.3.1. המבנה המוצע..... 70

6.3.2. ועדת המינויים לענין השידור הציבורי..... 71

6.3.3. מועצות המנהלים של הטלוויזיה הציבורית ושל הרדיו הציבורי..... 72

6.4. המנהלים של השידור הציבורי..... 74

6.5. רשות הטלוויזיה הציבורית..... 75

6.6. רשות הרדיו הציבורי..... 80

6.6.1. בחינת הרשתות השונות..... 81

6.6.2. סיכום המלצות הוועדה בתחום הרדיו..... 85

6.7. הפרטת ערוץ 33..... 86

6.8. גלי צה"ל..... 88

6.9. מימון השידור הציבורי..... 90

6.10. עובדי השידור הציבורי..... 93

6.11. ההשלכות הכלכליות של השינוי המוצע..... 94

7. ביצוע המלצות הוועדה 96

7.1. כללי..... 96

7.2. הקמת המוסדות המכוננים של השידור הציבורי 97

7.3. מינוי מנכ"ל זמני לרשות השידור 97

7.4. חקיקת הוראות המעבר 98

8. נספחים 99

8.1. רשימת הגורמים עימם נפגשה הוועדה 99

8.2. דו"ח כלכלי בענין רשות השידור (נספח חיצוני) 100

8.3. רשימת מקורות 101

לכבוד
מר בנימין נתניהו
ראש הממשלה
ירושלים

אדוני ראש הממשלה,

הננו מתכבדים להגיש לך את דו"ח הוועדה שמונתה על ידך ב- 16 בספטמבר 1996, לבדיקת האפשרויות לשינויים במעמדה המשפטי, המבני והציבורי של רשות השידור ואת ההשלכות הנובעות מכך על מערכת התקשורת בישראל.

כידוע לך, כמעט במקביל למינוי הוועדה החליטה הממשלה על הקמת ועדה נוספת שמונתה על ידי שרת התקשורת להרחבה וארגון מחדש של מערך השידורים לציבור, אשר הגישה את מסקנותיה והמלצותיה ביוני 1997.

השלמת הדו"ח והגשתו התעכבו מעבר לזמן המקורי שנקבע, בין היתר עקב אי הבהירות בתפקידי שתי הוועדות, נקבע כי הוועדה שלנו תעסוק במכלול הבעיות של השידור הציבורי.

כל המלצות הוועדה התקבלו פה אחד. הסכמה זו התאפשרה לאור העובדה, כי ההמלצות מהוות יחד מקשה אחת, מכלול אשר יש בו איזונים בין השיקולים השונים, והגיון פנימי מובנה.

ביצוע מכלול ההמלצות ישכיל להביא, לפי מיטב שיפוטה ותקוותה של הוועדה, לשיפור מצבו של השידור הציבורי בישראל ולהערכות נכונה שלו בעתיד למילוי מטרותיו החשובות. לפיכך, מבקשת הוועדה להדגיש כי כל בחינה וביצוע של ההמלצות המופיעות בדו"ח זה, חשוב וראוי כי תיעשה ביחס להמלצות כמכלול אחד.

אנו מודים לך על מידת האמון שנתת בוועדה ומקווים, כי המלצותינו אמנם תיושמה.

אמנון ספרן

אליהו בן-טובים

ארנון צוקרמן, יו"ר

תמצית דו"ח הוועדה והמלצותיה

חוק רשות השידור נחקק בשנת 1965 וקבע את המעבר של הרדיו (קול ישראל) מהיותו מחלקה ממשלתית במשרד ראש הממשלה לרשות עצמאית הפועלת על פי חוק; בשנת 1969 הותאם החוק לקליטת הטלוויזיה. בשנים אלה נקבעו הדפוסים לעבודת רשות השידור ומאז לא נערכו בה שינויים מהותיים. למעלה מעשרים שנה פעלה רשות השידור כמונופול, וכדרכם של מונופולים רבים צברה בצד הישגיה סירבול, חוסר יעילות וחוסר רענון, שבאו בסופו של דבר לידי ביטוי גם בלוח שידוריה. גם הסכמי העבודה ברשות מסורבלים ואינם מאפשרים עבודה יעילה.

משך שנות פעילותה עשתה רשות השידור לביסוס עצמאותו של השידור הציבורי ולקיום שידורים מהימנים, במיוחד בתחום של שידורי חדשות ואקטואליה, ובכך תרמה לעיצוב המבנה הדמוקרטי, ערכי המדינה וזכויות האדם.

הישגים אלה של רשות השידור התאפשרו הודות למסירותם ולנאמנותם של עובדי הטלוויזיה והרדיו לעבודתם.

עם כניסתם של הערוץ השני, שידורי הכבלים ותחנות הרדיו האזוריות בתחילת שנות ה-90, נקלע השידור הציבורי למצוקה הולכת וגוברת. כניסת הערוץ השני הביאה לזעזוע רב עוצמה לטלוויזיה הישראלית, חלק ניכר מטובי אנשיה עזבו אותה לטובת הערוץ השני, אך מה שקשה יותר הוא שהציבור נטש אותה, עובדה המתבטאת בירידה דראסטית בצפייה.

הוועדה התרשמה, כי הרשות לא השכילה להתמודד כראוי עם השינויים במפת התקשורת, הן מבחינה טכנולוגית והן מבחינת איכות לוח המשדרים שלה, למעט בתחום החדשות ועניני היום. האתגר היצירתי של הרשות כמעט כבה ולוח השידורים שלה מקרי וחסר דמיון.

רשות השידור והטלוויזיה החינוכית נמצאות היום במצב שבו הן צריכות להגדיר לעצמן בבירור את יעדיהן. הן צריכות להתאים את עצמן לתנאים המשתנים של השוק והחברה. הן חייבות לעבור מערכת ייעול קיצונית שתשחרר אותן מצד אחד מהסכמי עבודה אנכרוניסטים ומעובדים בלתי

נחוצים ומצד שני שתאפשר להן לבנות מערכות ניהול והפקה מודרניות, כך שתוכלנה לבצע ביעילות ובאיכות את משימותיהן הציבוריות.

על פי מיטב שיפוטנו, אין כל אפשרות להשיג את המטרות הללו על ידי הבראה פנימית הדרגתית ואיטית. המערכת חייבת לעבור שידוד מערכות ושינויים דראסטיים כאלה, שאין בכוחה של הרשות לעשות בעצמה "מבפנים". הצעות ייעול והבראה הוצעו למכביר בעבר, אך לא נעשה כמעט דבר לבצע את השינויים שנדרשו. יש צורך ברביזיה ממשית ועמוקה, בשינויים מבניים וחוקיים מהותיים שצריכים להיעשות קודם כל על ידי הממשלה והכנסת.

השידור הציבורי נמצא בצומת דרכים. דרך אחת מובילה להמשך המצב הקיים ואף להדרדרות. הדרך השנייה היא ביצוע שינויים מהותיים, שרק הם יאפשרו ליצור מערכת שידור ציבורי טובה ואיכותית שתגשים את מטרותיה.

הוועדה מצאה, בין היתר, דברים אלה :

1. הדרג הניהולי חסר הכשרה מספקת בתחום הניהול, בין היתר, עקב העובדה שרובו ככולו צמח בעולם התקשורת ולא בעולם הניהול. ליקויים בהגדרות וחלוקת עבודה בין הגופים המקצועיים לבין הגופים המפקחים מובילים לקונפליקטים, להעדר פיקוח נאות ולביצוע משימות לקוי. חוק רשות השידור אינו יוצר קווים ברורים בין סמכויות ותפקידי הגורמים השונים ברשות, ובמיוחד בין המליאה והועד המנהל למנכ"ל ובין המנכ"ל למנהלי המדיה.

2. קיים ביזור בלתי מספיק של סמכויות מן המרכז למנהלי המדיה. סמכויות רבות מידי בתחומי האדמיניסטרציה, כוח האדם והכספים מרוכזות במטה הרשות. הדבר מוביל לפגיעה באפשרות ניהול יעיל ומקצועי של המדיה על ידי מנהליה, כמו גם באפשרות הכנת תכניות ומימושן עקב קשיים שונים שמערימה המערכת המרכזית המסורבלת על הגורמים המקצועיים.

3. כוח האדם - בעיקר בתחום ההפקה, הבימוי וההנדסה בטלוויזיה, כמו גם העריכה וההנדסה ברדיו - צמח וגדל הרבה מעבר לנדרש ביחס לפעולות אותן מבצעת הרשות. בהשוואה למערכות דומות המערכת סובלת מעודף כוח אדם ותפוקת עבודה נמוכה.

4. מבנה שכר מעוות המורכב רובו משכר שעות נוספות, הוצאות רכב ואש"ל אינו מאפשר פרישתם מרצון של עובדים מיותרים מן המערכת בתנאים סבירים, ומוביל לחוסר רצון פנימי בדרגים הניהוליים ברשות – שממילא כבולים למסגרת העסקה מגבילה - לבצע את הצמצומים הדרושים כנגזר ממצבה של הרשות.

5. הסכמי עבודה נפרדים ומסובכים לכל סקטור של העובדים אינם מאפשרים ארגון יעיל של העבודה. הסכמים אלה מובילים לקשיים בהכנסת טכנולוגיות חדשות, לחוסר בגמישות בשעות העבודה ובסרבול בלתי מוצדק של צוותי הפקה. דווקא ארגון העוסק בתקשורת דורש גמישות רבה בענייני כוח אדם ופעילותו.

6. ביטול המונופול של רשות השידור כתוצאה מפתיחת השוק חייב הערכות תכניתית אחרת. ההשקפה השלטת היום היא שמחד גיסא אין מחויבות לרייטינג, אך מאידך גיסא לא ניתן להתעלם ממנו או לזלזל בו. אי בהירות זו יוצרת בעיה של זהות ויחוד השידור הציבורי. לא נעשתה הגדרה מחודשת של תפקידי השידור הציבורי, ולפיכך, לא נעשה שינוי תכניתי כנדרש.

7. היצירה המקורית הרצינית בטלוויזיה איננה זוכה לתכנון מערכתי ותקצוב מספיקים, ואינה מבוססת על תכנון וגיבוש יסודי ורציני של מערכת השידורים. שידורי ההפקה המקורית של הטלוויזיה נגזרים פעמים רבות ממקורות ומרצון נקודתיים של יוצרים. התוצאה הישירה של מצב זה הוא שתפוקת המערכת בתחומים אלה דלה למדי.

8. בתחום שידורי הרדיו לא נעשתה התאמה של שידורי הרדיו למציאות הרדיו החדשה הנובעת מהקמת הרדיו האזורי, אלא ננקטה גישה של נסיון להתחרות בו, תוך כדי התרחבות.

9. בשנים האחרונות קיבלה הטלוויזיה החינוכית שעות שידור נוספות: שביעית מיחידת השידור של הערוץ השני וערוץ כבלים.

10. הטלוויזיה החינוכית תרמה רבות למערכת השידור החינוכי-לימודי בישראל, אולם, היא איבדה את המצפן התכני שלה, בין היתר, בשל התרחבותה הבלתי מבוקרת. הטלוויזיה החינוכית אינה מצליחה לשדר די תכניות חינוכיות-לימודיות איכותיות בשעות השידור הרבות שלה ובמשאבים העומדים לרשותה. כמו כן, היא אינה יוזמת די שימוש בטכנולוגיות מתקדמות, כגון לימוד מרחוק אינטראקטיבי, ואינה מתמקדת מספיק בשיפור משדריה החינוכיים-לימודיים. כל אלה פוגעים בהגשמת תכליתה ובביסוס מעמדה כחלק מן החינוך בישראל.

11. התרחבותה של הטלוויזיה החינוכית רק פגעה בה. השידורים שלה בערוץ מסחרי המבוסס על הכנסות מפרסומות הם בעייתיים היות שהם פוגעים בזהותה התכנית של הטלוויזיה החינוכית, גם השידורים בערוץ הכבלים העומד לרשותה לא נוצלו כלל להעמקת וביסוס התכנים החינוכיים - לימודיים בתכניות איכות למגזרים שונים בישראל.

העקרונות שהינחו את פעולת הוועדה:

1. חיוני שבמדינת ישראל תתקיים מערכת תקינה ואיתנה של שידור ציבורי ברדיו ובטלוויזיה אשר יפעל במסגרת של רשות ציבורית עצמאית על פי דין.
2. אין להפריט את השידור הציבורי בישראל בכללותו, אך יש צורך בעריכת שינויים מבניים, כלכליים וחוקיים מהותיים בו. תפקידו של השידור הציבורי חיוני שיוגדרו מחדש, כך שיתאימו למפת השידורים המתפתחת בישראל כמו גם לעידן האינפורמציה.
3. על מנת לבצע את השינויים הדרושים יש צורך במסגרת סטטוטורית חדשה במקום המערכת החוקית הקיימת, שתבטא את העקרונות החדשים של מבנה השידור הציבורי.
4. יש לדאוג לכך שהשידור הציבורי יוכל לפעול תוך שמירת עצמאותו המירבית מפני השפעות פוליטיות או כלכליות.

5. השינויים המבניים מטרם העיקרית היא לאפשר לשידור הציבורי להפיק תכנים ברמה המקצועית הגבוהה ביותר ולהעמיד לכך את מירב המשאבים.
6. ערוצי שידור ששידוריהם אינם שידור ציבורי מובהק ושהשוק המסחרי יכול לספק אותם בצורה טובה, איכותית ויעילה יועברו לפעילות השוק.
7. לא יהיה מימון משידורי פרסומת בשידור הציבורי. פרסומת תממן ערוצי שידור מסחריים בשוק תחרותי חופשי.
8. שידורים יעודיים שהמדינה מעוניינת לקיים אותם מטעמיה היא, ימומנו מתקציב המדינה.

המלצות הוועדה:

לאור מכלול הראיות והעובדות שהיו לפניו, בכתובים ובעל פה, ולאחר ניתוח יסודי ומעמיק של המצב ברשות השידור ובשידור הציבורי בכלל, ושל מעמדו ותפקידיו של השידור הציבורי, הגיעה הוועדה למסקנה כי יש לעגן את השידור הציבורי במסגרת סטטוטורית חדשה. חוק השידור הציבורי החדש יבוא במקום חוק רשות השידור אשר יבוטל, ויכלול את המלצות הוועדה כדלקמן:

1. מוסדות השידור הציבורי, הרכבם ודרכי מינויים

- א. תוקמנה שתי רשויות נפרדות, עצמאיות ובלתי תלויות האחת לטלוויזיה והשניה לרדיו.
- ב. בראש כל אחת משתי הרשויות תעמוד מועצת מנהלים בת שבעה חברים, שתפקידה יתמקד בקביעת המדיניות ובפיקוח על יישומה, מבלי להתערב בביצוע השידורים.
- ג. נשיא המדינה ימנה את מועצות המנהלים ויושבי ראשן, על פי המלצת ועדת מינויים מיוחדת לענין השידור הציבורי, שבראשה יעמוד שופט בית המשפט העליון בדימוס.
- ד. מקום מושבם של רשויות השידור הציבורי ומוסדותיו יהיה בירושלים.

2. מעמד, סמכויות וכפיפויות של מנהלי השידור הציבורי

- א. יבוטלו תפקידי המנכ"ל של הרשות ומנהל הטלוויזיה החינוכית כפי שהם כיום, עם כל פונקציות המטה שלהם.
- ב. כל מועצת מנהלים תמנה מנהל כללי למדיום הספציפי, ובידי המנהל יהיו הסמכויות המקצועיות של "עורך ראשי", כמו גם כל הסמכויות הניהוליות על המדיום.
- ג. כל מנהל יהיה מופקד על ביצוען ויישומן של מדיניות מועצת המנהלים והחלטותיה, ויהיה אחראי בפניה.

3. הטלוויזיה הציבורית

- א. כל תכניות הטלוויזיה יוצאו להפקה לחברות הפקה ולמפיקים עצמאיים, למעט תכניות בתחומי החדשות, ענייני היום וספורט. במסגרת הארגונית החדשה לא יהיה מנגנון הפקה (חוץ מחדשות, ענייני היום וספורט) וההפקות תימסרנה להפקה בשוק בהתאם ללוח התכניות של הטלוויזיה על פי שיקול דעתה והאמצעים שיעמדו לרשותה.
- ב. הטלוויזיה החינוכית במתכונתה הקיימת תבוטל, ומשימותיה יהיו חלק ממשימות הטלוויזיה הציבורית במבנה החדש. תוקם ועדה מייעצת לענייני השידורים החינוכיים – לימודיים שתיעץ למועצה בענין תכניות חינוכיות ולימודיות. מימון השידורים הללו יהיה מהמשך הקצבת משרד החינוך והתרבות.
- ג. שביעית זמן השידור בערוץ השני, המוחזקת על ידי הטלוויזיה החינוכית על פי זכיון שהוענק לה, יימכר לזכייני הערוץ השני בתמורה מתאימה.
- ד. רשת הכבלים של הטלוויזיה החינוכית (ערוץ 23) תפעל בכפיפות למנהל הטלוויזיה. הערוץ יוקדש לשידורים לימודיים לכל הגילאים, תוך שימוש בטכנולוגיות שידור חדשות. הערוץ יעביר את שידורי הכנסת במימון מלא של הכנסת, במקום ערוץ 33 העושה זאת כיום.

4. שידורי הרדיו

- א. רשת א', רשת ב' וקול המוסיקה – רשתות אלה הן בעלות אופי ציבורי מובהק. הרשתות יפעלו בכפוף למועצת הרדיו הציבורי במימון אגרת רדיו.
- ב. קול ישראל בערבית (רשת ד') - גם רשת זו תפעל בכפיפות למועצת הרדיו הציבורי, ותמומן בחלקה מאגרת רדיו ובחלקה מתקציב המדינה.
- ג. רשת א', רשת ב', קול המוסיקה ורשת ד' תעבורנה הליך התייעלות וצמצום בכוח אדם.
- ד. רשת ג', קול הדרך לעסקים והגל הבטוח – תימכרנה לזכיינים פרטיים. ביצוע המכירה יהיה באמצעות הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו.
- ה. רשת השידורים לחו"ל (רשת ה') והרשות לקליטת עליה (רק"ע) – רשתות אלה תפעלנה במימון ישיר של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, על פי סדרי הקדימויות שלהם. הם יוכלו לפעול באמצעות הרדיו הציבורי, אשר ישמש במקרה זה כקבלן מבצע.

5. ערוץ 33

- א. ערוץ 33 במתכונתו הנוכחית יבוטל.
- ב. יוענק זכיון באמצעות מכרז להפעלת הערוץ באמצעות הכבלים ובאמצעות לוויין כערוץ מסחרי נוסף, כשהוא ממומן מפרסומת, על פי הכללים הנהוגים בערוץ השני. אם וכאשר יתפנה ערוץ טריסטריאלי יוכל הערוץ לשדר שידור חופשי באויר.
- ג. הפרטת הערוץ תעשה על ידי הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו, העוסקת היום בשידורים המסחריים.

6. גלי צה"ל

- א. גלי צה"ל יפעלו כשהם ממומנים מתקציב משרד הבטחון, במסגרת הצבאית הקיימת, ללא תשדירי פרסומת, תשדירי שירות או חסות. מעמד גלי צה"ל יעוגן בחוק השידור הציבורי.
- ב. מועצת המנהלים של הרדיו תפקח על התכניות הלא-צבאיות של גלי צה"ל, וכן תמנה את מפקד גלי צה"ל באישור שר הבטחון.

7. מימון השידור הציבורי

- א. פעילותה של הטלוויזיה הציבורית תמומן על ידי אגרת טלוויזיה ששיעורה יובטח בחוק. בנוסף, יועבר תקציב ממשרד החינוך לשם הפקת תכניות חינוכיות-לימודיות.
- ב. מימון פעילות הרדיו הציבורי יתבסס על אגרת הרכב, כפי שהדבר כיום.

8. האגרות

- א. שיעור האגרות ישאר בשלוש השנים הראשונות ליישום הדו"ח בגובהו כיום (מעודכן על פי שיעור העדכון השנתי הקיים). לאחר מכן ייקבע שיעור האגרה מחדש, על פי הערכת העלויות של השידור הציבורי במסגרת הסטטוטורית החדשה.
- ב. שיעור האגרה יקבע אחת לחמש שנים, על פי המלצת מועצות המנהלים של הרדיו והטלוויזיה, על ידי ועדת הכספים של הכנסת. במהלך חמש השנים יתעדכן שיעור האגרה במלואו על פי מדד המחירים לצרכן מידי שנה.
- ג. אגרת הרדיו תיגבה בדרך הקיימת, דהיינו, בצמוד לאגרת הרכב. הוועדה סבורה, כי חשוב למצוא דרך לגביית אגרת הטלוויזיה בדומה לדרך הגבייה של אגרת הרדיו.

9. עובדים

א. חלק מעובדי רשות השידור והטלוויזיה החינוכית יעברו למסגרת הסטוטורית החדשה שתוקם, על פי צרכיו ומשימותיו של מבנה השידורים החדש.

ב. יש לקבוע לעובדי רשות השידור והטלוויזיה החינוכית שיפרשו תנאי פרישה הוגנים, שיכללו תיקון של עיוותים קיימים במבנה השכר.

ג. העובדים שיעברו למסגרת הסטוטורית החדשה יועסקו במסגרות העסקה חדשות גמישות יותר, המתאימות לתנאים המיוחדים של מערכת משדרת מודרנית.

ד. לתקופת מעבר בת שנתיים תינתן עדיפות של זכות סירוב ראשונה לקבוצות הפקה חיצוניות שיתארגנו מתוך עובדי רשות השידור והטלוויזיה החינוכית בתנאים ובמגבלות של איכות ומחירי הפקה, בהתאם לכללים שתיקבענה מועצות המנהלים.

10. מימון המהלך

ההכנסות מהפרטת ערוצים ייועדו לכיסוי חלק מההוצאות הכרוכות בשינויים המיבניים של השידור הציבורי. כך גם יעשה בעודפי האגרה שייווצרו עקב שינויים שייעשו בעקבות הדו"ח ובהכנסות מפרסומת שתהיינה עד לביטולה המוחלט.

פתח דבר

בעשור האחרון עברה מפת התקשורת האלקטרונית בישראל שינויים חשובים ומהותיים, אשר הביאו אותה למציאות של ריבוי ערוצים, לעומת המונופול שהיה נחלת רשות השידור עד אז. שינויים אלו, והמציאות החדשה אשר נוצרה, השפיעו, כמובן, על מצבה, מעמדה ותפקידיה של רשות השידור, אשר צריכה היתה לפעול ולהתאים את עצמה לעולם בו תחרות הוא שם המשחק.

עם כניסתה של הטלוויזיה לרשות השידור נעשו שגיאות רבות ורבים חשבו, כי מוטב היה לסגור ולהתחיל הכל מן ההתחלה בדרך מקצועית ובריאה יותר. באותה תקופה אולי ניתן היה לערוך את השינויים בפחות כאב, אך אף פעם לא היה מספיק אומץ לב במערכת הפוליטית ובצמרת הרשות לבצע את הניתוח הדרוש. אף מנכ"ל שהתמנה לחמש שנים לא רצה לכלות את כוחותיו בארגון מחדש של המערכת. כל המנכ"לים העדיפו להתרכז בהמשך קיום השידורים על מי מנוחות (במידת האפשר), ואולי בצדק, כי בסופו של דבר מה שחשוב הוא לוח השידורים המובא לציבור. הבעיה היא שהמשתקף בלוח השידורים הוא תוצאה ישירה של הנעשה בתוך הארגון, וזה – לא מספיק טוב.

הרשות לא תוכל להישרד במפת התקשורת החדשה אם לא ייעשו בה שינויים מרחיקי לכת, שינויים שיאפשרו לה להתמודד על מקומה הראוי בכבוד ובגאווה. ללא שינויים כאלה היא צפויה להתפוררות ולגסיסה. נסיונות העבר מלמדים, כי הרשות אינה יכולה לבצע את השינוי הדרוש בכוחות עצמה, מאחר ששינוי זה קשה ומכאיב.

הנכס העיקרי שרשות השידור מנסה לשמור עליו מאז הקמתה הוא עצמאותה ואי תלותה במערכת הפוליטית. תחום זה ראה עליות ומורדות, אך בעיקרו של דבר, הצליחה הרשות לשמור על עצמאותה על ידי שיקוף המציאות הציבורית והפוליטית על כל גווניה ללא משוא פנים, במיוחד בשידורי החדשות והאקטואליה בטלוויזיה וברדיו. עצמאות זו חשוב שתישמר ככל הניתן.

הוועדה מונתה ופעלה כוועדה מקצועית, וכללה שלושה חברים: בראש הוועדה עמד פרופ' ארנון צוקרמן, אשר, בין יתר תפקידיו הציבוריים, כיהן כמנהל הטלוויזיה הישראלית בשנים 1973-1979, וחבריה היו אמנון ספרן, מנכ"ל חברת שיכון ופיתוח בע"מ, ולשעבר סגן הממונה על אגף

התקציבים במשרד האוצר, ועו"ד אליהו בן-טובים, מומחה למשפט העבודה, ולשעבר מנהל המחלקה לסכסוכי עבודה בפרקליטות המדינה במשרד המשפטים, כך שכל אחד מחברי הוועדה הביא אליה את נסיונו מהתחום ממנו בא. הוועדה בחנה את שאלת הצורך בקיום שידור ציבורי וזאת על רקע האלטרנטיבות הקיימות כיום בתחום התקשורת האלקטרונית. הוועדה הגיעה למסקנותיה והמלצותיה באופן עצמאי ונטול פניות, על פי מיטב שיפוטם המקצועי של חבריה, על יסוד החומר שהובא בפניה.

הוועדה שמעה את הגורמים המוסמכים המופקדים על רשות השידור, הן בתחום הניהול והביצוע והן בתחום הפיקוח הציבורי, את הגורמים המוסמכים המופקדים על הטלוויזיה החינוכית וגלי צה"ל, את נציגי הערוץ השני והזכיינים, ואת נציגי הרדיו האזורי. כן שמעה הוועדה את כל מי שפנה אליה ובקש להשמיע את עמדתו בנושא. לוועדה הוגש גם חומר כתוב מאת חלק מהגורמים שהופיעו בפניה ומגורמים אחרים, וכן היא עיינה ונעזרה בדו"חות קודמים הנוגעים לרשות השידור ולנושא התקשורת האלקטרונית. הוועדה נעזרה במומחה כלכלי, אשר אסף והביא בפניה את הנתונים הכלכליים להם נזקקה ביחס לחלופות השונות שבחנה. רשימה מלאה של העדים אשר הופיעו בפני הוועדה ושל החומר הכתוב אשר הובא בפניה מפורטת בנספח לדו"ח.

המלצותיה של הוועדה מטרתן להתאים את השידור הציבורי למציאות המשתנה. בגיבוש המלצותיה עמדו מול עיני הוועדה חשיבותו של השידור הציבורי, הבטחת קיומו ועצמאותו ותפקידה החשוב של התקשורת בחברה הדמוקרטית, מחד; והצורך בהתאמתה לעולם התקשורת העתידי הנבנה והולך - מאידך. כמו כן עמד בפני הוועדה הצורך להבטיח את זכויותיהם של עובדי רשות השידור דהיום, אשר להם חלק עיקרי בהישגיה של הרשות.

הדו"ח המוצג בזה מבקש להתוות לא רק את המסקנות הסופיות אליהן הגיעה הוועדה, אלא גם את הרקע העיוני בנושא השידור הציבורי. זאת, על מנת להוות מסמך כולל ומקיף, אשר יוכל לשמש נאמנה כל מי שיבוא - עכשיו או בעתיד - לבחון את האפשרויות השונות לדרכי הפעלתו והערכתו של השידור הציבורי - אם ביחס בינו לבין ערוצי השידור הפרטיים, אם בתחום המימון, ואם בתחום המטרות החברתיות העומדות בבסיסו של השידור הציבורי.

השלמת הדו"ח והגשתו התעכבו מעבר לזמן המקורי שנקבע, בין היתר עקב הצורך להמתין עד לאחר הגשת דו"ח ועדת פלד ומסיבות שונות שאינן תלויות בחברי הועדה.

לבסוף, מבקשת הוועדה להודות לכל אותם אנשים אשר סייעו לה במהלך עבודתה ואשר בלעדיהם לא היה מתאפשר גיבושם של ההמלצות ושל דו"ח מסכם זה. ראשית מודה הוועדה לרשות השידור ולגורמיה השונים על שיתוף הפעולה לו זכתה ממנה לכל אורך עבודתה. כן מודה הוועדה למר שלמה קרמר, יועצה הכלכלי (אשר דאג לספק לוועדה את הנתונים, התחשיבים וההערכות הכלכליות להם נזקקה) ולצוות העובדים שעשה עימו במלאכה. תודות רבות מגיעות למזכיר הוועדה, מר אמיר קלויזנר, על עבודתו המסורה ותרומתו לגיבוש הדו"ח. כמו כן, מודה הוועדה לעו"ד מיכל בן-דב (מילול) ולאביבה עברי משו"פ, על עזרתן וסיוען בעבודת הוועדה. יבואו כולם על התודה והברכה.

1. רקע - השידור הציבורי

1.1. השידור הציבורי עד להקמת רשות השידור

עד לחקיקתו של חוק רשות השידור, התשכ"ה - 1965 (להלן: "החוק" או "חוק רשות השידור") פעלו בארץ שלושה גורמים משדרים, כולם תחת פיקוח ממשלתי הדוק: הרדיו - "קול ישראל" - פעל כמחלקה במשרד ראש הממשלה, הכפופה למנכ"ל המשרד, גלי צה"ל - בכפיפות לקצין חינוך ראשי והטלוויזיה הלימודית - שהוקמה בשנת 1963, לצורך שידורים לבתי הספר על ידי קרן רוטשילד, עד שהועברה לפעול כיחידה במשרד החינוך והתרבות בכפיפות לשר.

1.2. הקמת רשות השידור

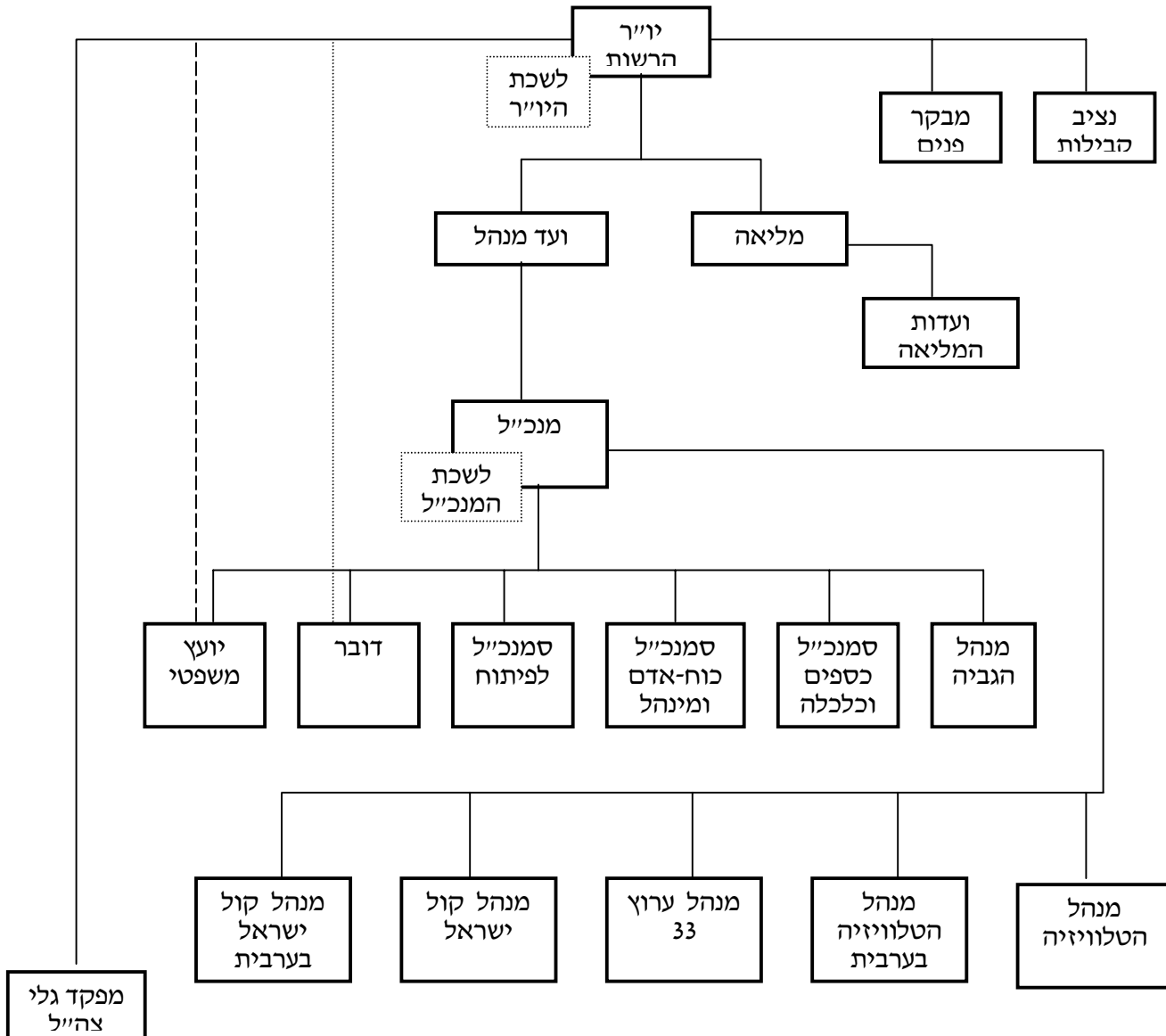
רשות השידור הוקמה לפי חוק רשות השידור, שנתקבל בכנסת ביום ד' באדר ב' תשכ"ה (8 במרס 1965). הרשות הוקמה כרשות לשידור תכניות רדיו בלבד, ובאה לשנות את המצב ששרר לפני החלת החוק, בו שידורי הרדיו היו חלק ממשרד ראש הממשלה והואשמו בדיווחים מגמתיים שחסר בהם ביטוי למכלול הדעות הרווחות בציבור.

אחרי מלחמת ששת הימים החליטה הממשלה, כי יש צורך בהקמת רשת טלוויזיה ישראלית. הרחבת שידורי הטלוויזיה הירדנית, והגידול בכמות המקלטים בישראל, הולידו חשש בקרב החוגים הפוליטיים מפני הפקרת זירת שידורי הטלוויזיה לתעמולה הערבית. נוסף לכך, המציאות הדמוגרפית החדשה הולידה רצון לנסות ליצור גשר בין שני העמים בעזרת שידורי טלוויזיה.

הטלוויזיה הכללית הוקמה בשנת 1968, וביום העצמאות אותה שנה בוצע השידור הנסיוני הראשון. בשנת 1969 הוחלט על צירוף הטלוויזיה לרשות השידור, והחוק תוקן בהתאם. באוקטובר 1969 התחילה הטלוויזיה לשדר באופן רציף לאורך כל השבוע. בשנותיה הראשונות שידרה הטלוויזיה הכללית משעה 17:30 ועד השעה 22:00 - 22:30, כאשר בשעות הבוקר שידרה באותו ערוץ הטלוויזיה הלימודית. עם השנים התרחבו שידורי הטלוויזיה והרדיו, עד שהתגבש לוח השידורים כפי שהוא כיום.

1.3. מבנה רשות השידור ותקציבה

המבנה הארגוני של רשות השידור מתואר בתרשים להלן:

השידור הציבורי בישראל מתבטא בעיקרו בשידוריה של רשות השידור. כן ניתן לכלול בתוכו את שידורי הטלוויזיה החינוכית, ואת שידורי גלי צה"ל. פרק זה יתן סקירה תמציתית על המבנה הכללי של רשות השידור. מידע נוסף על פעילות הרשות, על כוח האדם בכל מחלקה בטלוויזיה ובכל רשת ברדיו, על נכסי הרשות, תקציב הערוץ הראשון על פי מחלקות, נתונים על ערוץ 33 ועל הטלוויזיה החינוכית, נתונים על קול ישראל, כולל עלויות, כוח אדם, ותקציב הרשתות השונות מופיע בעמ' 17-35 למסמך הכלכלי שהוכן עבור הוועדה על ידי חברת ייעוץ כלכלית.

מליאת רשות השידור:

בראש הפירמידה עומדת מליאת רשות השידור, ובראשה יושב ראש רשות השידור. המליאה מונה לפי החוק 31 חברים שעליהם ממליצה הממשלה לאחר התייעצות עם גופים ציבוריים שונים. תקופת כהונתה של המליאה היא שלוש שנים מיום מינויה. המליאה מתכנסת שש פעמים בשנה לפחות, ובכל עת על פי דרישת עשרה מחבריה (סעיף 11 לחוק). מנכ"ל הרשות משתתף בישיבות המליאה ועל פי החוק הוא בעל זכות לייעץ למליאה.

תפקידי המליאה מוגדרים בסעיף 13 לחוק, ועיקרם להתוות את קווי פעולתה של הרשות, לדון בדינים וחשבונות של ועדות שהקימה הרשות ובדו"ח השנתי שהגיש המנכ"ל, להנחות את הוועד המנהל במילוי תפקידיו, לאשר את המערכת העונתית של השידורים ולקבל מהוועד המנהל את הצעות התקציב, לדון בהן ולהעביר את המלצותיה לוועד המנהל. כן מוסמכת המליאה לדרוש מהוועד המנהל ומהמנכ"ל דו"חות וסקירות על הפעילות השוטפת, לדון בהם ולקבוע מסקנות, ולדון בכל ענין אחר שיראה לה. המליאה רשאית להקים ועדות מתוך חבריה ולאצול להן סמכויות מסמכויותיה. כיום קיימות ועדות שונות, כגון, ועדות נסיעות, כספים, פיצויים, לשון, מוסיקה ועוד.

הוועד המנהל:

לרשות השידור ועד מנהל של שבעה חברים, והם: יושב ראש הרשות ומשנהו, המשמשים גם כיושב ראש הוועד המנהל ומשנהו, ועוד חמישה מחברי המליאה המתמנים על ידי הממשלה לשלוש שנים. הוועד המנהל כפוף למליאה, צריך לפעול לפי קווי הפעולה שמתווה המליאה ולפי החלטותיה, הנחיותיה ומסקנותיה, וליתן דעתו על המלצותיה. תפקידיו לפי החוק הם בעיקר לדון ולהחליט

בענייני הרשות, לקבל מהמנכ"ל דו"חות על הפעילות השוטפת של הרשות, להכין את תקציב הרשות ולפקח על ביצועו ולהגיש למליאה דו"חות על פי בקשתה.

מנכ"ל הרשות:

לפי החוק השר הממונה או לא פחות מתשעה חברי מליאה רשאים להעלות שמו של מועמד למשרה. לאחר דיון המליאה במועמדים, השר מציע לממשלה מועמד מבין המועמדים שהוצעו. הממשלה ממנה את מנכ"ל הרשות, לקדנציה של חמש שנים. המנכ"ל צריך לפעול על פי החלטות הוועד המנהל והנחיותיו, ומשתתף בישיבות הוועד המנהל בהן יש לו זכות להבעת דעה מייעצת.

בכפוף למנכ"ל מצויים גופים אלה: קול ישראל, קול ישראל בערבית, הטלוויזיה, הטלוויזיה בערבית, ערוץ 33, סמנכ"ל כספים וכלכלה, סמנכ"ל כוח אדם ומינהל, סמנכ"ל תפקידים מיוחדים ופיתוח ואגף הגבייה. כמו כן, מצויים ברשות אלה: לשכת המנכ"ל, לשכת יו"ר, יועצים, לישכה משפטית, דובר וביקורת פנים. בראש כל אחת מהמדיה המפורטות להלן עומד מנהל.

הטלוויזיה בעברית:

הטלוויזיה בעברית מורכבת משתי חטיבות תוכן: החדשות והתכניות, ומשלוש יחידות שרותים: שרותי הנדסה, חטיבת הפקה ומבצעים ושרותי מינהל. על פי אומדן שעות השידור בטלוויזיה בעברית לשנת 1997 - כפי שהוא מתבטא בהצעת התקציב של הרשות - 76.6% מהתוכניות תהיינה בהפקה עצמית של הרשות, ו- 23.4% הן תוכניות קנויות.

חטיבת החדשות אחראית על שידורי החדשות, האקטואליה ושידורי הספורט. בין התכניות המשודרות במסגרת החטיבה: "מבט", "בוקר טוב ישראל", "מהיום למחר", "יומן השבוע", "רואים עולם", ואירועים חדשותיים שונים במסגרת משדרים מיוחדים. בראש החטיבה עומד מנהל החטיבה ועובדיה עוסקים בהפקה, בעריכה ובכתבות.

חטיבת התוכניות מורכבת ממחלקות הבידור והאמנויות, הדרמה, התעודה, הילדים והנוער והמחלקה למורשת ישראל. בחטיבה עובדים מתחומים שונים וביניהם, מפיקים, עורכים, מגישים, כתבים, תחקירנים ועוד.

ארגון שרותי ההנדסה בטלויזיה מאגד תחתיו שתי חטיבות: חטיבת אחזקה ופיתוח וחטיבת ביצוע. הארגון מרכז את נושאי ההפעלה, האחזקה והפיתוח תוך שהוא מספק שרותים לחטיבות ההפקה.

חטיבת ההפקה והמבצעים מספקת אמצעים ושרותים (הפקה, צילום ועריכת סרטים) לצורך ביצוע המשימות על ידי חטיבות התוכן.

על ערוץ 33 ראה להלן בפרק 3.9.

הטלויזיה בערבית:

הטלויזיה בערבית הוקמה לאחר מלחמת ששת הימים. בעשור הראשון לפעולתה פעלה במסגרת הטלויזיה הכללית, אך בשנת 1978 הפכה למדיום עצמאי. הטלויזיה בערבית משדרת כ- 20 שעות בשבוע, מרביתן בימים שישי ושבת.

על פי אומדן שעות השידור בטלויזיה בערבית לשנת 1997 - כפי שהוא מתבטא בהצעת התקציב של הרשות - 57% מהתוכניות תהיינה בהפקה עצמית של הרשות, ו- 43% הן תוכניות קנויות.

הטלויזיה בערבית מורכבת מחטיבת החדשות ומחטיבת התוכניות. חטיבת החדשות מפיקה ומשדרת מהדורת ערב באורך של חצי שעה, מהדורת בוקר באורך של 15 דקות, יומן שבוע באורך של שעה, תכנית דיון שבועית "מפגש", מגזין ספורט שבועי ומוסף טלויזיה המטפל בנושאי חוץ. כן מפיקה החטיבה סרטים דוקומנטרים בנושאים אקטואליים.

מערכת החדשות פועלת באופן עצמאי, באמצעות שלוש מערכות: בירושלים, בתל אביב, ובחיפה והצפון, ומקיימת קשר מקצועי עם חטיבת החדשות בטלויזיה בעברית. הטלויזיה בעברית אף מספקת לה שרותי צילום, עריכה והנדסה.

חטיבת התוכניות פועלת בשלוש מחלקות: נוער וילדים, תעודה ובידור. מנהלי המחלקות הינם מפיקים, ואף עוסקים במלאכת ההפקה בפועל.

הרדיו בעברית:

הרדיו בעברית כולל את רשתות אלה:

1. רשת א' - משדרת 18 שעות ביממה בתדרי AM ו-FM תכניות תעודה, דרמה, דת, מדע, חינוך, תרבות, ספרות, אמנות, מסורת, פולקלור ותכניות לקהלי יעד ספציפיים.
2. רשת ב' - משדרת 24 שעות ביממה בתדרי AM ו-FM תכניות חדשות, אקטואליה, ספורט, תכניות ראיונות, תכניות בידור ומגזינים.
3. רשת ג' - משדרת 19 שעות ביממה בתדרי AM ו-FM מוסיקה קלה, פופ, שירים עבריים, בידור, משחקי רדיו ומצעדי פזמונים. החל בחודש נובמבר '97 החלה הרשת לשים את הדגש על שידור שירים עבריים.
4. רשת ה' - משדרת בגלים קצרים למאזינים בחו"ל. הרשת מופעלת על ידי החטיבה לשידורים לעולים ולחו"ל. רשת ה' משדרת כ- 6.5 שעות ביום ב- 13 שפות שונות, שהעיקריות ביניהן רוסית (22.5% מזמן השידור), אנגלית (19%), צרפתית (16%) ויידיש (12.5%).
5. קול המוסיקה – משדרת 18 שעות ביממה בתדרי FM מוסיקה קלאסית, קונצרטים, אופרות וכד'.
6. רשת קליטת עליה (רק"ע) - משדרת 15 שעות ביממה תוכניות בשפה הרוסית (73% מהזמן), האמהאית (15% מהזמן) ובשפות אחרות.
7. "קול הדרך" - רשת אזורית המשדרת באזור המרכז. משדרת 18 שעות ביממה מוסיקה קלה, שירים עבריים, דיווחי תנועה ותשדירים למלחמה בתאונות דרכים.
8. "גל בטוח חיפה" - משדרת 14 שעות ביממה במתכונת דומה ל"קול הדרך", באזור חיפה וסביבתה.

בנוסף לכך, הרשות מפעילה כיום מספר תחנות רדיו חינוכיות של "קול ישראל" בעלות רדיוס מצומצם, המשתלבות בלימודי התקשורת במספר מוסדות חינוך. הוצאות ההפקה חלות על מוסדות החינוך שבמסגרתם פועלות התחנות.

חטיבת החדשות ברדיו בעברית מפיקה תכניות חדשות, מגאזינים ויומנים וכן תכניות בענייני ספורט ואקטואליה. חטיבת האומר מפיקה קרוב ל- 70 תוכניות לשבוע בתחומי התעודה, האמנות והדרמה, הנוער והפולקלור, הספרות והדת והמסורת. עיקר פעילות החטיבה היא בהפקת תכניות המשודרות ברשת א'. כמו כן, קיימות חטיבות הבידור והתכניות הקלות, המוסיקה והשידורים לחו"ל.

חטיבת הביצוע מספקת שירותים לרשתות השונות, וביניהם שרותי שידור והקלטה, שרותי פרסומת, קריינות, הכנת חומר לשידור ועוד. שרותי ההנדסה אחראים על אספקת שרותי ההנדסה השונים לרשתות הרדיו, כולל שרותי אולפן וטיפול שוטף בצידוד, בתיקונים, בפיתוח וכיו"ב. יחידת שרותי המינהל אחראית על הפן האדמיניסטרטיבי של ארגון הרדיו בעברית, ובעיקר על כוח אדם, תחבורה, הנהלת חשבונות, דפוס ומינהלה.

הרדיו בערבית:

הרדיו בערבית משדר כ- 18 שעות ביממה בתדרי AM ו- FM ברשת ד', לערביי מדינת ישראל ולערבים במדינות השכנות. הרדיו משדר במשדרים מיושנים, שהראשי ביניהם בן יותר מ- 25 שנים.

תחת מנהל הרדיו בערבית ישנן שלוש חטיבות: חדשות, ביצוע ותכניות. חטיבת הביצוע נותנת שרותי הנדסה והפקה לחטיבת החדשות ולחטיבת התוכניות.

תקציב רשות השידור:

מבנה הוצאות והכנסות רשות השידור מתואר בטבלאות להלן:

הכנסות הרשות:

שם	הצעת תקציב 1997 (ש"ח)	אחוז מההכנסות ב- 1997	תקציב מאושר 1996 (ש"ח)
סה"כ	653,900,000		605,500,000
הכנסות מגביית אגרות	372,692,000	57.0%	322,800,000
השתתפות משרדים בפטור מאגרות	25,728,000	3.9%	21,500,000
הכנסות מפרסומת ברדיו	82,000,000	12.5%	70,000,000
הכנסות מתשדירי שירות בטלויזיה	19,800,000	3.0%	19,800,000
הכנסות שונות	7,000,000	1.1%	5,500,000
הכנסות מותנות בחסות לטלויזיה	2,800,000	0.4%	2,600,000
העברות משרד התחבורה בגין אגרת רישוי לרכב	143,880,000	22.0%	124,300,000
השתתפות האוצר	0	0.0%	39,000,000

הוצאות הרשות:

שם	הצעת תקציב 1997 (ש"ח)	אחוז מההוצאות ב- 1997	תקציב מאושר 1996 (ש"ח)
סה"כ	653,900,000		605,500,000
הנהלה	9,822,493	1.5%	12,446,502
רדיו בעברית	187,452,783	28.7%	173,268,208
רדיו בערבית	27,060,686	4.1%	25,683,568
טלוויזיה עברית	291,502,923	44.6%	279,076,632
טלוויזיה ערבית	17,958,556	2.7%	17,482,671
מינהל, כספים וגבייה	66,542,754	10.2%	60,905,153
העברות ורזרבות	53,559,805	8.2%	36,636,906

1.4. תפקידה של רשות השידור

רשות השידור היא תאגיד, כשר לכל זכות, חובה ופעולה משפטית, והיא מהווה גוף מבוקר כמשמעו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב].
סעיף 2 לחוק מצהיר כדלקמן:

"הרשות תקיים את השידורים כשירות ממלכתי".

מכלול התפקידים המוטלים על הרשות על פי החוק מהווים הגדרה רחבה ומקיפה של שידור ציבורי במתכונתו הקלאסית. כך קובע סעיף 3 לחוק:

"הרשות תקיים את השידורים לשם מילוי תפקידים אלה:

(1) לשדר תכניות חינוך, בידור ואינפורמציה בשטחי המדיניות, החברה, הכלכלה והמשק, התרבות, המדע והאמנות, במגמה-

(א) לשקף את חיי המדינה, מאבקה, יצירתה והישגיה;

(ב) לטפח אזרחות טובה;

(ג) לחזק את הקשר עם המורשת היהודית וערכיה ולהעמיק את ידיעתה;

(ד) לשקף את חייהם ונכסי תרבותם של כל שבטי העם מהארצות השכנות;

(ה) להרחיב השכלה ולהפיץ דעת;

(ו) לשקף את חיי היהודים בתפוצות הגולה;

(ז) לקדם את מטרות החינוך הממלכתי כמתואר בחוק החינוך הממלכתי, התשי"ג - 1953;

(2) לקדם את היצירה העברית והישראלית;

(3) לקיים שידורים בשפה הערבית לצרכיה של האוכלוסיה הדוברת ערבית ושידורים לקידום

ההבנה והשלום עם המדינות השכנות בהתאם למגמות היסוד של המדינה;

(4) לקיים שידורים ליהודי התפוצות;

(5) לקיים שידורים לחוץ לארץ".

"הרשות תבטיח כי בשידורים יינתן מקום לביטוי מתאים של השקפות ודעות שונות הרווחות בציבור ותשודר אינפורמציה מהימנה".

מטרתה של רשות השידור מקיפות קשת רחבה של נושאים ועניינים שעל הרשות לכסות בשידוריה. מטרתה של הרשות, כמו גם סעיף 4, מבטיחים מתן במה לביטוי של הדעות וההשקפות השונות הרווחות בציבור, ובכך משרתים את האינטרס הציבורי למתן בימה חופשית שתבטא את מגוון הדעות הקיים, ולא רק את דעת השלטון (ואכן, סעיף מקביל לסעיף 4 נשמר ונקבע גם בחוקים המסדירים את פעילותם של הרשות השניה והכבלים).

בענין זה ראוי לצטט דברים שאמר השופט שמגר (כתוארו אז) בבג"צ 1/81 ויקי שירן ואח' נ' רשות השידור ואח', פ"ד לה (3) 365, בעמ' 374 :

"בית המחוקקים שלנו העניק סמכויות רחבות למשיבה הראשונה (היא רשות השידור – הוועדה), עת כונן אותה על-פי חוק, והוא עשה כן כדי לאפשר לה מילוי תפקידה ומשימותיה, אשר נועדו לשרת את טובתו ועניינו של הציבור הרחב. הוזה אומר, הקניית הסמכויות ועיצובה - על-פי חוק - של מערכת עצמאית, שאינה תלויה בפעולתה ברשויות השלטון, לא נבעו מן הרצון להאדיר את כוחה של רשות סטטוטורית נוספת או את כוחם של עובדיה, ולא ביקשו לשחררה מן הכבלים, הנובעים מהגדרת ייעודיה, ומן החובה לשאוף להגשמתם הלכה למעשה.

הרשות כוננה כפי שכוננה, כי זו נראתה הדרך לשם יצירתה של מסגרת ממלכתית מאוזנת, אחראית והוגנת, כפי שמתחייב, כאשר מדובר בכלי תקשורת, שהוא נכס של הציבור בכללותו ונועד לשרתו, ואשר חייב להיות אמון על עקרונות חירות הביטוי והשוויון, שהם תפיסות יסוד של חברתנו".

1.5. עצמאות השידור הציבורי בישראל

בראשיתו – לפני הקמת רשות השידור - פעל השידור הציבורי בישראל כדובר הממשלה. לאורך כל שנות קיומו ניסו אישים מן הממשלה להשפיע על עיצוב דרכו ועל התכנים המשודרים בו. הקמת רשות השידור בשנת 1965 לא הפסיקה לחלוטין מגמה זו. רשות השידור קיימה לאורך כל שנות קיומה מאבק בלתי פוסק על שמירת עצמאותה התכנית. ראשי ממשלות, שרים ואישים פוליטיים בכירים אחרים ניסו לא פעם, לאורך כל שנות קיומה של רשות השידור, להשפיע על תוכן השידורים ועל מדיניות הרשות. לא אחת אף נדרש בית המשפט העליון להתערב בשידורים הציבוריים, כמו למשל, הנסיון למנוע שידורי טלוויזיה בערב שבת (בג"צ 281/69 **ראש ממשלת ישראל נ' עדי קפלן ורשות השידור**, פ"ד כג(2) 394). דוגמאות נוספות בהן נדרש בית המשפט העליון להתערב בשידורי הרשות הן העתירה בה נתבקש למנוע את הקרנת סידרת הטלוויזיה "עמוד האש" (בג"צ **ויקי שירן הנ"ל**) והעתירה בה דחה את בקשתו של צלי רשף להכריח את רשות השידור לשדר דיווח מצולם בטלוויזיה מהפגנה מסוימת הקשורה במלחמת לבנון לפני הבחירות לכנסת ב- 1984 (בג"צ 323/84 **צלי רשף נ' רשות השידור**, פ"ד לח(2) 586).

על חשיבות עצמאותו של השידור הציבורי אין צורך להרבות בדברים. לענין זה די אם נצטט מדבריו של נשיא בית המשפט העליון אהרן ברק בבג"צ 4562/92 **זנדברג נ' רשות השידור** פ"ד נ(2) 793 בעמ' 818 :

"לא זה המקום לעמוד על חשיבותה של רשות שידור ממלכתית ועצמאית, שאינה תלויה ברשות המבצעת, למבנה הדמוקרטי שלנו, ותרומתה לעיצוב ערכי המדינה וזכויות האדם. די אם נצביע על החשיבות שבקיומו של אמצעי תקשורת ציבורי, שאינו מסחרי, ואשר לנגד עיניו אינטרסים ציבוריים נרחבים ולא שיקולים כלכליים בלבד".

לכאורה, רשות השידור כתאגיד סטטוטורי הפועל על פי החוק, היא רשות ציבורית עצמאית, הממלאת תפקידה על פי דין. אך החוק הקיים שומר על זיקתה של רשות השידור לממשלה בכמה תחומים, כדלקמן :

1. ביטוי מובהק להשפעה הפוליטית על רשות השידור הציבורי הוא בקביעת ההרכב הפרסונלי של דרגי הניהול של הרשות:

א. על פי הוראת סעיף 7 לחוק, חברי מליאת רשות השידור מתמנים על פי המלצת הממשלה. הממשלה אף קובעת מי יהיו יושב ראש הרשות והמשנה לו.

ב. על פי סעיף 14 לחוק, הממשלה קובעת מי יתמנו לועד המנהל של הרשות.

ג. סעיף 23 לחוק קובע, כי גם מנכ"ל הרשות מתמנה על ידי הממשלה.

דהיינו, כל הגופים האחראים על השידור הציבורי המתבצע על ידי הרשות, מתמנים על ידי הדרג הפוליטי. יש לציין, כי שיטת המינויים הקבועה בחוק למוסדות רשות השידור נוצלה לעיתים על ידי ממשלות ישראל למינויים של אנשים על פי קריטריון פוליטי מובהק, ולא תמיד על פי קריטריונים מקצועיים טהורים.

2. קיימת תלות בממשלה במישור הכלכלי-מימוני, תלות שאינה תורמת לעצמאות הרשות. אישור תקציב הרשות צריך לעבור הן את המשוכה של הממשלה והן את המשוכה של ועדת הכספים. על פי החוק גם גובה האגרה, המהווה הבסיס העיקרי לתקציב הרשות, מותנה באישור ועדת הכספים. תלות כלכלית זו של הרשות בממשלה ובכנסת פוגעת בעצמאותה הכלכלית של הרשות, פותחת פתח ללחצים פוליטיים על הרשות ומנהליה, ויוצרת אי ודאות וחוסר בטחון כלכלי, דבר הפוגע בפעילות הרשות ובאפשרות התכנון לטווח הארוך.

על הבעייתיות במצב הקיים בענין עמד גם הוועד המנהל של הרשות בדו"ח פעילות מוסדות הציבור של הוועד המנהל לשנת 1996 (שנכתב על ידי פרופ' רינה שפירא, יו"ר הוועד המנהל; להלן: "דו"ח הוועד המנהל לשנת 1996"), בעמ' 19, כדלקמן:

"במצב בו הממשלה ממנה את הוועד המנהל ואת המנכ"ל, והמנכ"ל הוא המציע והדומיננטי, באופן טבעי, במינויים של ראשי המדיה, קיימות פניות ישירות של בכירי הרשות לגורמים ממשלתיים ולהיפך. במיוחד בדיונים על התקציב – אך לא רק. מצב זה

גורם לחשיפה אפשרית ללחצים והוצרות אפשרית של יחסי תלות בין הנהלת הרשות לגורמים בממשלה".

3. ביטוי נוסף לזיקה בין רשות השידור לבין הממשלה הוא בסעיף 2 לחוק, המגדיר את מסגרת פעולתה של הרשות השידור כדלקמן:

"הרשות תקיים את השידורים כשירות ממלכתי" (ההדגשה לא במקור).

סעיף 2 לחוק מגדיר את השירות שנותנת הרשות כשירות ממלכתי. זאת בניגוד לשידור המוגדר כציבורי, שתפקידו העיקרי של הגוף המקיים אותו הוא לשקף נאמנה את מגוון דעותיו של הציבור ולשמור על האינטרס הציבורי למידע, תוך שמירה על עצמאותו וללא הטיה או משוא פנים.

4. סעיף 24 לחוק קובע, כי מעמדם של עובדי רשות השידור ותנאי עבודתם יהיו כשל עובדי מדינה. סעיף 24(ב) קובע הוראה זו:

"התפקוד של עובדי הרשות, התקן, השכר, הגימלאות, ותנאי העבודה יהיו כשל עובדי המדינה למקצועותיהם - בהתחשב באופיים המיוחד של תפקידים המיוחדים לרשות בלבד; ובשים לב לכך הם ייקבעו, לפי הצעת הועד המנהל, על ידי השר, לאחר שיתיעץ עם שר האוצר". (ההדגשה לא במקור)

עקב השפעת הממשלה בנושאי שכר, גמלאות, תנאי עבודה, כיסוי גרעונות וכיו"ב, עלול להיווצר לחץ פוליטי ישיר או עקיף על עובדי הרשות.

יצוין אף, כי מסגרת ההעסקה הנוקשה הקבועה בחוק פוגעת באפשרות לניהול עצמאי וגמיש של הרשות.

5. לממשלה נשמרת הזכות לכפות את מדיניותה על הרשות או לכפות את תוכנם של השידורים בשלושה מקרים :

א. במקרה של מחלוקת במליאת הרשות או בוועד המנהל (סעיפים 12א ו-21 לחוק).
כאשר עשרה מחברי המליאה או שניים מחברי הוועד מערערים על החלטת המליאה או הוועד בפני השר, רשאי השר לעכב את ביצוע ההחלטה ולהביאה בפני הממשלה או המליאה אשר רשאית לבטלה או לשנותה;

ב. לצורך מתן הודעות רשמיות (סעיף 46 לחוק);

ג. בתנאי חירום (סעיף 47 לחוק).

חשוב להעיר, כי בניגוד לסמכויות הממשלה להתערב במינויים של דרגי הניהול, הרי שהממשלות מיעטו ביותר להשתמש בסמכותם להתערב בתוכן השידורים ובהחלטות הוועד המנהל והמליאה – וטוב שכך נעשה. שידור הודעות רשמיות ניכפה על הרשות במקרים בודדים, כמו בשידור הודעותיהם של מנחם בגין בהיותו ראש ממשלה ושל יורם ארידור כשהיה שר אוצר. ממשלות ישראל אף נמנעו מלהשתמש בכוח ההשפעה שהערר לשר מקנה להן, וגילו גישה של אי התערבות בשידורים.

מסקירת הוראות החוק עולה בברור, כי למרות הקמתה של רשות עצמאית - לכאורה - בחוק רשות השידור, הרי שלמעשה נותרה רשות שידור קשורה ותלויה בממשלה ובכנסת, כשהתחומים הבולטים בהם מתבטאת זיקה זו היא בתחום המינויים ואישור התקציב של הרשות והאגרה. קיים מתח אינהרנטי לחוק – הנגזר מהוראות החוק הנ"ל – בין העצמאות התכניתית של הרשות (למעט אפשרות הערר בפני השר) לבין ההוראות המקנות השפעה לממשלה ולכנסת על הרשות.

1.6. הטלויזיה החינוכית

הטלויזיה החינוכית נוסדה בשנת 1963 על ידי קרן "יד הנדיב" מיסודה של משפחת רוטשילד כטלויזיה "לימודית", ולאחר שנים אחדות הועברה לידי משרד החינוך, התרבות והספורט. מאז ועד היום פועלת הטלויזיה החינוכית כיחידת סמך במשרד החינוך והתרבות, כשהפיקוח על תכניותיה נתון בידי שר החינוך והתרבות ומנכ"ל המשרד. הטלויזיה ה"לימודית" החליטה לשנות את שמה לטלויזיה ה"חינוכית", בכדי לשוות לשידוריה צביון רחב יותר מתכניות המיועדות למערכת החינוך לילדים בלבד אלא גם למבוגרים ולמשפחה כולה.

בתחילה שידרה הטלויזיה החינוכית אך ורק לצורך שידורי העשרה לבתי הספר. אך עם השנים הרחיבה את פעילותה להפקת תכניות חינוך שונות, תכניות בידור, אקטואליה ועוד. למשל, התכנית "ערב חדש" החלה את שידוריה במלחמת "שלום הגליל" כתכנית זמנית למסירת דרישות שלום מחיילים לבני משפחותיהם, לאחר הפכה להיות תכנית חדשות ואקטואליה, וכיום היא אחד מעמודי התווך של הטלויזיה החינוכית. דוגמה נוספת היא התכנית "זהו זה", שהפכה מתכנית לילדים לתכנית בידור למבוגרים.

חשוב להדגיש כבר עתה שהטלויזיה החינוכית הינה יחידה ממשלתית מובהקת ואיננה פועלת מכוח חוק המסדיר את פעולותיה או המחייב אותה לפיקוח ציבורי כלשהו.

1.7. גלי צה"ל

גלי צה"ל החלה לשדר בראשית שנות ה-50 בשם "שידורי צבא ההגנה לישראל". היות שלא התעוררה התנגדות לשידורי התחנה, אלה המשיכו להתקיים, וזאת למרות שהתחנה לא אושרה על ידי המטכ"ל. לאחר מלחמת יום הכיפורים וכתוצאה ממנה החליט מפקד גלי צה"ל על הרחבת השידורים לתחום האקטואליה והחדשות.

פעילות גלי צה"ל אינה מוסדרת בחוק. הפעילות מוסדרת בהוראות הפיקוד העליון ובפקודות מטכ"ל, וזאת בהתאם לסעיף 5 לחוק יסוד: הצבא, ולסעיף 2א לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו – 1955.

גלי צה"ל משדרת שידורים ארציים בתחום תדרי FM ו-AM, ובהם שידורי חדשות, תכניות בתחומים שונים, תכניות אירוח ומוסיקה, ותכניות מועטות בענייני צבא ובטחון. בתחילת שנות השמונים החלה התחנה לשדר בערוץ נוסף - "צה"ל 2" - בתדר FM. שידורים אלה הפכו בשנת 1993 לשידורים ארציים, והערוץ כונה "גלגל"צ". ערוץ זה משדר בעיקר מוסיקה, דיווחי תנועה ותשדירי בטיחות בדרכים.

חוק רשות השידור קובע (סעיף 48), כי לרשות השידור יהיו לגבי התכניות הלא-צבאיות של גלי צה"ל אותן סמכויות שיש לה לגבי שידורי הרשות, והיא תמלא לגבי תכניות אלה אותם תפקידים שהיא ממלאת לגבי תכניותיה היא. סדרי הפיקוח על התכניות הלא-צבאיות של גלי צה"ל ייקבעו על ידי הוועד המנהל של הרשות, אך אישורם על ידי השר יעשה לאחר התייעצות עם שר הבטחון. לפי החוק מפקד גלי צה"ל יוזמן להשתתף, בזכות דעה מייעצת, בישיבות הוועד המנהל של הרשות, ויפעל לגבי התכניות הלא-צבאיות של גלי צה"ל בהתאם להחלטות והנחיות הוועד המנהל.

היינו, לפי חוק רשות השידור ישנם פיקוח ובקרה של הרשות על השידורים הלא-צבאיים של גלי צה"ל. מבחינה פורמלית, הוועד המנהל מאשר את התכניות הלא צבאיות. אך למעשה, סעיף זה הפך כמעט לאות מתה. למעשה, גלי צה"ל כפופה לקצין חינוך ראשי, ומבחינה טכנית האחריות עליה היא בידי חיל הקשר. מפקד גלי צה"ל מתמנה על ידי הרמטכ"ל, והוא בדרך כלל אזרח עובד צה"ל, שלו רקע מתחום התקשורת והעיתונות.

2. המהפך בעולם התקשורת

2.1. מיקומו וחשיבותו של השידור הציבורי בסביבה רב-ערוצית

מקורותיו של השידור הציבורי הם במערב אירופה. במשך שנים רבות היה השידור הציבורי מונופול ברוב הארצות, כאשר הוא ממומן על ידי אגרות ונמצא בפקוח ישיר או עקיף של המדינה. במחצית שנות ה-80 בהשפעת התפתחות הטכנולוגיה והמגמה הגוברת של כלכלת שוק חופשי נשבר המונופול רב השנים של השידור הציבורי והוא נאלץ לעמוד בתחרות עם עשרות, ובקרב עם מאות, ערוצי שידור, רובם ככולם ממומנים משידורי פרסומת או מדמי מוני.

כיום, ארגוני השידור הציבורי במדינות מערב אירופה הם גדולים, כבדים, סובלים מעודף כוח אדם, בלתי יעילים, נמצאים בקשיים תקציביים ומאבדים בהדרגה אך בהתמדה את קהל הצופים. ארגונים אלה ניצבים בפני מצב משברי ובפני השאלה הקריטית, מה תפקידם ומה צריכה להיות צורת המימון שלהם במערכת רב-ערוצית.

השידור הציבורי במערב אירופה, כמו גם בישראל, מתוך רצון לשמור על צופיו, מנסה להיות פופולרי ובידורי יותר ולשדר למכנה משותף רחב יותר, ואז הוא נמצא מזניח את תפקידו המקורי. בעולם תקשורת רב-ערוצי, השידור הציבורי נע בין הצורך למלא את תפקידיו הציבוריים על פי החוק לבין הצורך להשיג רייטינג כדי להצדיק, לכאורה, את קיומו. דבר זה מתבטא בהיסוס בקביעת התכניות בין התפיסה של "תן לצופה מה שהוא רוצה" לבין זו של "תן לצופה מה שהוא צריך". במצב זה, הסכנה של איבוד הפילוסופיה של השידור הציבורי הופכת למוחשית. לכן יש להגדיר מחדש את מטרותיו ותפקידיו של השידור הציבורי, כדי להבטיח שידור ציבורי נאות בעל תרומה חברתית, חינוכית ותרבותית בעידן רב-ערוצי.

ראוי לציין בהקשר זה, כי דווקא בשנים האחרונות, עם ההתרחבות המהירה העוברת על עולם התקשורת, מודגשת בעיקר באירופה חשיבות השידור הציבורי. בועידת השרים האירופאים הרביעית לענין מדיניות התקשורת (Mass Media Policy) שנערכה בפראג ב-1994 חזרו ואימצו השרים האירופיים את עקרונות השידור הציבורי של הוועידה הראשונה שנערכה בווינה ב-1986.

בהחלטתם - הנוגעת לעתיד השידור הציבורי - הדגישו השרים האירופאים את חשיבות השידור הציבורי, הן בתחום הטלוויזיה והן בתחום הרדיו. מן הראוי לצטט חלק מן ההחלטה, הנוגע לקביעתם בדבר חשיבות השידור הציבורי במדינות דמוקרטיות:

“The Ministers of the States...:

...

Acknowledging that public service broadcasting, both radio and television, support the values underlying the political, legal and social structures of democratic societies, and in particular respect for human rights, culture and political pluralism;

Stressing the importance of public service broadcasting for democratic societies;

Recognizing therefore the need to guarantee the permanence and stability of public service broadcasting so as to allow it to continue to operate in the service of the public;

Underlying the vital function of public service broadcasting as an essential factor of pluralistic communication accessible to everyone...”

ועדת השרים הפועלת במסגרת המועצה האירופית הגישה המלצתה ב- 1996 לשם הבטחת עצמאות השידור הציבורי, ובה הדגישה מחדש את חיוניותו של השידור הציבורי בחברה פלורליסטית כאמצעי תקשורת המשדר תכניות אינפורמציה, חינוך, תרבות ובידור לכל האוכלוסיה.

שרי התרבות ושרי התקשורת האירופאים הדגישו במפגשם בספטמבר 1996 את חשיבות הבטחת השידור הציבורי כשידור עצמאי, שאינו תלוי בשלטון או בתחרות המתקיימת בעולם התקשורת.

כאמור, ההתפתחויות הטכנולוגיות לא פסחו על ישראל. עם ההצפה של שידורי טלוויזיה בכבלים, ובקרב שידורים דיגיטלים ישירים מלוויינים, הקמתם של ערוצים יעודיים בכבלים וערוץ מסחרי נוסף, תהפוך ישראל אף היא לרבת-ערוצים.

יתכן שמכל מקום בעוד 10-15 שנה, עם ההתפתחות הטכנולוגית, וקיומה של אוטוסטרדת מידע גלובאלית ואינטראקטיבית, שתספק לנו בכל עת כמעט כל דבר שנרצה בתמונה, בקול או בטקסט, ועם התפתחות היכולת לא רק לקבל את המידע אלא גם להגיב עליו – עם ההתפתחויות הללו, עלול השידור הציבורי לאבד ממעמדו המיוחד.

אולם, כל ההתפתחויות הללו מתרחשות כאשר בבסיס עדיין מתקיים קונפליקט בין שני קטבים, זה הגלובאלי וזה המקומי. מצד אחד קיים אמנם הכפר הגלובאלי, כאשר בני אדם מסביב לעולם יכולים לצפות בשידורים חיים בזמן אמת באותם ארועים עצמם, יהיה זה משחק כדורגל, הלוויה של הנסיכה דיאנה או פיגוע טרור בירושלים. הערוצים הגלובאליים מביאים הכל לכל מקום, כדור הארץ כאילו מתכווץ ונוצרת מעין תרבות טלוויזיה אוניברסלית. אך, מצד שני, קיימת אצל מדינות, ואפילו קבוצות חברתיות קטנות יותר, כמיהה לזהות לאומית של תרבות ושל שפה, של מסורת, היסטוריה וזיכרון לאומי משותף. השתתפות התקשורת בהגשמת מאוויים אלה היא אך מובנת מאליה. כלומר, מול אותו מבול רב ערוצים גלובאלי קיימת דרישה חזקה וחשיבות רבה לשידורים מקומיים המבטאים תרבות מקורית ומהווים כוח חברתי אינטגרטיבי הרוצה לשמר את הזהות התרבותית והלאומית.

על רקע מציאות זאת, ובמיוחד בארצות קטנות בעלות שפה ותרבות יחודיים, נשאלת השאלה האם יהיה נכון לוותר על ערוץ שידור ציבורי. השאלה אף מתחדדת בישראל, שהיא מדינה הנמצאת בתהליכים של התהוות תרבותית, חברתית ופוליטית, מדינה הקולטת עליה, שטרם הגיעה לידי שלום עם חלק משכנותיה, מדינה שאין בה קונצנזוס לגבי ערכיה המרכזיים. **ראוי לציין בהקשר זה, כי כל הגופים והאישים שהופיעו בפני הוועדה ושנשאלו לדעתם בענין זה, הדגישו את החשיבות שהם רואים בהמשך קיומו של ערוץ ציבורי בישראל.**

2.2. המהפך במפת התקשורת בישראל

מאז הוקמה רשות השידור בשנת 1965, חלו שינויים מרחיקי לכת בכל תחומי התקשורת בישראל, ושינויים נוספים צפויים עוד להתרחש בעשור הקרוב. בין השינויים העיקריים שחלו בשנים האחרונות ראוי לציין את תיקון מס' 4 לחוק הבזק, אשר הסדיר מתן זיכיונות לשידורי כבלים בכל אזורי הארץ. מאוחר יותר, בשנת 1990, נשלמו הליכי חקיקתו של חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990, אשר מיסד רשות שידור שנייה הפועלת על בסיס מסחרי באמצעות הענקת זכיונות ליזמים פרטיים. בתמצית, ניתן לאמר שמפת התקשורת בישראל עברה מטאמורפזה, בהופכה לרב-ערוצית. השינוי נגזר הן מגידול דרכי הפצת השידורים והכנסת טכנולוגיות חדשות (למשל כבלים ולווינים) והן מגידול במספר ערוצי השידור הטריסטריאליים. גם בתחום הרדיו התרבו ערוצי השידור עקב התיקון לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, אשר הסדיר את פעולתן של תחנות רדיו אזוריות פרטיות. מדיניות "השמים הפתוחים", שאומצה על ידי הממשלה – אם תיושם – תוסיף עוד ערוצי טלוויזיה ורדיו רבים בשנים הקרובות.

עם השינויים במפת השידורים בארץ, נכנס השידור הציבורי בישראל למשבר עמוק. העידן התקשורתי החדש פותח אופקים חדשים ואפשרויות רבות, והרשות מצאה עצמה בתחרות עם ערוצים אחרים על קהל הצופים והמאזינים. מהפכת התקשורת בעולם – עם התפתחות השידור הדיגיטלי, המעבר לשידור באמצעות סיבים אופטיים, רשתות השידור הגלובאליות וההתפתחות העתידית של השידור האינטראקטיבי – פותחת עולם תקשורת חדש, הרבה יותר רחב ומגוון, המשפיע על תפיסת השידור ומפת השידורים בישראל. לאור השינויים האמורים, יש לבחון מחדש את מקומו ומהותו של השידור הציבורי.

2.3. תפקידי השידור הציבורי במפת התקשורת החדשה

עיקר חשיבותו של השידור הציבורי הוא בהיותו פורום לאומי לזרימה חופשית של השקפות ודעות הרווחות בציבור כחלק חשוב של המרקם הדמוקרטי, ולכן עיקר הצדקת קיומו הוא בכוחו לספק שידורי חדשות ותכניות בענייני היום שיהיו בלתי-תלויים, מאוזנים, אמינים ומדויקים. אולם יש לו תפקידים נוספים חשובים לא פחות.

תפקידיו של השידור הציבורי צריכים לכלול, בין השאר:

1. לספק שידורי חדשות ותכניות בענייני היום שיהיו בלתי תלויים, מאוזנים, אמינים ומדויקים, תוך מתן נגישות לכל מגוון הדעות הרווחות בציבור.
2. לשדר בתכניות אינפורמציה מהימנה ובלתי-מוטה בנושאים פוליטיים, חברתיים, תרבותיים וכלכליים, ובכלל זאת לשדר לציבור אירועים לאומיים חשובים.
3. להפיק ולהפיץ תכניות שישקפו את התרבות הישראלית את המורשת והמסורת היהודית והיצירה הישראלית המקורית על גווניה השונים.
4. לספק תכני ושירותי שידור לציבור כולו, ובכלל זה לשכבות השונות של הציבור ולמיעוטים שונים בתוכו, תוך מתן במה לביטוי דעות ועמדות שונות.
5. לקיים שידורים בשפה הערבית לערביי ישראל ושידורים לקידום ההבנה והשלום עם העם הפלשתינאי והארצות השכנות.
6. לשמש במה ומסגרת תומכת לשיח הציבורי בין חלקים שונים של הציבור לבין עצמם ובין האזרחים לבין הממשל - לשם ביסוס המשטר הדמוקרטי - תוך הקניית אפשרות לביקורת על פעולת הממשל, מדיניותו והחלטותיו.

7. לספק לכלל האוכלוסייה ולכל הגילים תכניות חינוכיות- לימודית ראויות.

8. להוות מודל של חידוש ואיכות בתכניות תוך העמדת אתגר ליוצרים המקומיים.

יש להעיר, כי היו מבין אלה שהופיעו בפני הוועדה שטענו, כי תכליתו העיקרית של השידור הציבורי הוא במתן מענה לצרכים תרבותיים, חברתיים ופוליטיים שהשידור המסחרי אינו עוסק בהם בשל היותם דלי-צפיה (Rating) או כאלה שהם קונטרוורסיאלים מידי לטעם של המפרסמים. לדעת הוועדה, בכך אין די; סיפוק הנישה הזאת בלבד יכול להפוך את השידור הציבורי לשולי וזניח. מנגד, שידור ציבורי הממלא את התפקידים שנימנו לעיל ממלא פונקציה חברתית לאומית חשובה, בסביבה תקשורתית רב-ערוצית, ותרומתו לחברה הדמוקרטית, לגיבושה ולהתהוותה – רבה.

3. מצבו של השידור הציבורי כיום

3.1. כללי

בניתוח המצב הקיים הסתייעה הוועדה בעדויות שהובאו בפניה על ידי יו"ר הוועד המנהל וחברי הוועד המנהל של רשות השידור, מנכ"ל הרשות ומנהלי המדיה, מנהלת הטלוויזיה החינוכית, מפקד גלי צה"ל ומדו"חות חיצוניים ופנימיים כמו: דו"ח ועדת לבני (אוגוסט 1993), דו"ח חברת תיאום (ינואר 96) דו"חות מבקר המדינה, דו"ח של אליעזר יערי, דו"ח אגף התקציבים במשרד האוצר, דו"ח גרניט בענין כוח האדם ברשות, דו"ח הוועד המנהל של הרשות לשנת 1996, דו"חות של מבקרת הפנים של הרשות מן השנים האחרונות ומבדיקות כלכליות שנערכו במיוחד עבור הוועדה. מכל אלה למדה הוועדה על מצבו של השידור הציבורי על היבטיו השונים. מפאת אריכות הדברים, ובכדי לא לחזור על דברים ידועים שנכתבו ונאמרו בעבר, לא נחזור על כל הנאמר בעדויות ובדו"חות הנ"ל ולא נכנס לפירוט של כל מה שהוועדה למדה. להלן נסכם רק את הנקודות העיקריות והמהותיות הנוגעות למצבו של השידור הציבורי כיום, והנראות לנו כדורשות פתרון.

כבר עתה ייאמר, כי השידור הציבורי עומד בפני קשיים רבים ונמצא במצוקה גוברת בשנים האחרונות. כניסת הערוץ השני הביאה לעזוץ רב עוצמה לטלוויזיה הישראלית. חלק ניכר מטובי אנשיה עזבו אותה לטובת הערוץ השני; אך מה שקשה יותר הוא שהציבור נטש אותה, עובדה המתבטאת בכך שממוצע הצפייה בערוץ השני הוא כפול מזה של הערוץ הראשון.

הוועדה התרשמה, כי הרשות לא השכילה להתמודד כראוי עם השינויים במפת התקשורת, הן מבחינה טכנולוגית והן מבחינת איכות לוח המשדרים שלה. הגיל הממוצע של עובדיה גבוה, הסכמי העבודה מסורבלים ואינם מאפשרים עבודה יעילה, חלק גדול מידי מתקציבה מיועד להחזקת המערכת ולא לפיתוח, התחדשות ויצירת תכניות ברמה גבוהה, האתגר היצירתי שלה כמעט כבה ולוח השידורים שלה מקרי וחסר דמיון.

3.2. בעיות ארגוניות, מבניות ובעיות כוח אדם

ברשות השידור קיימת אי יעילות ארגונית יחד עם כשלים ניהוליים כתוצאה מהדברים הבאים:

1. הדרג הניהולי חסר הכשרה מספקת בתחום הניהול, בין היתר, עקב העובדה שרובו ככולו צמח בעולם התקשורת ולא בעולם הניהול.

2. ליקויים בהגדרות וחלוקת עבודה בין הגופים המקצועיים לבין הגופים המפקחים מובילים לקונפליקטים, להעדר פיקוח נאות ולביצוע לקוי של משימות. חוק רשות השידור אינו יוצר קווים ברורים בין סמכויות ותפקידי הגורמים השונים ברשות, ובמיוחד בין המליאה והוועד המנהל למנכ"ל ובין המנכ"ל למנהלי המדיה.

בענין זה ראוי להביא דברים מדו"ח הוועד המנהל לשנת 1996, בעמ' 19-20:

"בעוד שתפיסת תפקידו של הוועד המנהל עמומה ומתפרשת על ידי כל אחד מהגורמים המשתתפים בתהליכים השונים בצורה שונה, הגדרת תפקידו של דירקטוריון בכל חברה או רשות ברורה, מובנת ומוסכמת ומפורטים בה בד"כ תחומי האחריות והדרכים באמצעותם מקבל הדירקטוריון מידע על המתרחש בחברה ואשר לו הוא זקוק לצורך מילוי תפקידו ולצורך נשיאה באחריות למתרחש בחברה. עמימות חוק רשות השידור והתקנות שנקבעו במהלך השנים כדי להסדיר את פעילות הגופים הפכה את המצב לכך שהוועד המנהל אינו נחשב למעשה לדירקטוריון ובפועל מערכת היחסים בין הוועד המנהל לבין הנהלת הרשות הינה תלויה אישיות מה שמאפשר עבודה שוטפת אך אינו פותר את הבעיות האחרות הנובעות ממצב זה... בהשוואה למיקום סמכויותיו ואחריותו של הוועד המנהל לדירקטוריון בחברות נמצא שתחומי אחריותו של הוועד המנהל אינם מוגדרים דים, אחריות מצופה ללא מתן סמכות והעדר סנקציות ברורות ואפשרויות פעולה הינן כאמור "מלכודת ניהולית". במשולש הכוחות שנוצר (ממשלה – וועד מנהל – מנכ"ל) עשוי הוועד המנהל להפך, ללא סנקציות, לדרג ביניים ללא שיניים בין

**המנכ"ל לממשלה ולהתפס כאחראי חסר כוח על הקורה ברשות ובמיוחד בנושאי
תקציב ותכני שידור".**

3. קיים ביזור בלתי מספיק של סמכויות מן המרכז למנהלי המדיה. סמכויות רבות מידי בתחומי האדמיניסטרציה, כוח האדם והכספים מרוכזות במטה הרשות. הדבר מוביל לפגיעה באפשרות ניהול יעיל ומקצועי של המדיה על ידי מנהליהן, כמו גם בהכנת תכניות ומימושן עקב קשיים שונים שמערימה המערכת המרכזית המסורבלת על הגורמים המקצועיים.

מצבה של רשות השידור בתחום הארגוני זכה לתיאור זה בדו"ח הועד המנהל לשנת 1996, בעמ' 31-32 :

"המבנה הארגוני של הרשות כולל אמנם מספר רב של תפקידי מנהלים אך אין מספיק ביזור סמכויות ואין מספיק אוטונומיה לתתי המערכות השונות. במצב הקיים, בשל תפיסת הניהול, חוסר היכולת וחוסר האמצעים של המדיה לנהל את פעילותן, האצלת הסמכויות למדיה הינה מינימלית בלבד... הארגון כארגון כמעט לא השתנה במשך השנים למרות השינויים שחלו בעולם התקשורת ובתפיסות הארגוניות בישראל ובעולם (כניסת הערוץ השני, הכבלים, אינטרנט וכו')..."

4. כוח האדם - בעיקר בתחום ההפקה, הבימוי וההנדסה בטלוויזיה, כמו גם העריכה וההנדסה ברדיו - צמח וגדל הרבה מעבר לנדרש ביחס לפעולות אותן מבצעת הרשות. בהשוואה למערכות דומות המערכת סובלת מעודף כוח אדם ותפוקת עבודה נמוכה.

בהערת אגב, ניתן לציין, כי ניפוח המערכת והכשל הניהולי המתבטא בחוסר השליטה על המתרחש בה הוביל למצב שלא ידוע כמה עובדים ישנם ברשות (ובכלל זאת כמה עובדים בשוברי תשלום). כך, צויין, למשל, בדו"ח פעילות מוסדות הציבור של הועד המנהל לשנת 1996, בעמ' 73 :

"... כוח אדם ברשות, שעקב סוגי ההעסקה השונים, מספרו אינו ידוע. יש להבהיר כמה אנשים עובדים ברשות ובאלו קטגוריות. הנהלת הרשות מתחבטת בנושא כוח האדם שנים רבות... יש לפתור את שאלת השעות הנוספות ואת בעיית העובדים בשוברי תשלום (שמספרם, יש הטוענים, נע בין עשרות למאות ואפילו שני אלפים) שאין עליהם בקרה ומידע..."

5. על פי דו"ח גרניט רק 43% בממוצע משכרם של עובדי הרשות הוא פנסיוני, עוד 34% הוא משכר שעות נוספות ו- 10% הם הוצאות רכב ואש"ל. מבנה השכר המעוות אינו מאפשר פרישתם מרצון של עובדים מן המערכת בתנאים סבירים, ומוביל לחוסר רצון פנימי בדרגים הניהוליים ברשות – שממילא כבולים למסגרת העסקה מגבילה - לבצע את הצמצומים הדרושים כנגזר ממצבה של הרשות.

6. הסכמי עבודה נפרדים ומסובכים לכל סקטור של העובדים, שאינם מאפשרים ארגון יעיל של העבודה. הסכמים אלה מובילים לקשיים בהכנסת טכנולוגיות חדשות, לחוסר בגמישות בשעות העבודה ובסרבול בלתי מוצדק של צוותי הפקה. דווקא ארגון העוסק בתקשורת דורש גמישות רבה בענייני כוח אדם ופעילותו, וישנה פגיעה קשה בעבודה המקצועית וביעילות הארגון עקב הסכמי העבודה הקיימים.

המצב בתחום כוח האדם משתקף גם בדברים שנאמרו בדו"ח הועד המנהל לשנת 1996, בעמ'

: 31

"מתוך שיחות עם מנהלי מדיה, ביקורים ושיחות עם אנשי המפתח במדיה השונים, דו"ח מבקרת המדינה ודו"ח מבקרת הפנים התגלה ארגון ציבורי מורכב המיוצג על ידי 11 ועדים שונים, מסורבל ו"כפות" בהסכמי שכר קיבוציים שאינם מתאימים לתקופה שבה הדינמיות, היצירתיות והיכולת להשתנות בהתאם לנסיבות המשתנות הם הכרח ו"סם" החיים...

...כתבים, עורכים, מפיקים, מגישים, קריינים וצלמים... חלקם מאבדים את כושרם היצירתי עם השנים, ואלה המועסקים כעובדים קבועים הופכים למעמסה

על הרשות, כאשר מצד אחד לא ניתן להם להמשיך בתפקידם הנוכחי, ומצד שני לא תוכנן עבורם עיסוק אלטרנטיבי או שלא ניתן להעבירם לתפקיד אחר ו/או חדש לאור הסכמי ההעסקה הקיימים ברשות. מצב זה הוליד מעמד של עובדים ב"שוברי תשלום" (ש"ת), הבאים למלא את החסר, שמספרם הלך וגדל בשנים האחרונות".

7. חוסר מודרניזציה בצידוד, במחשוב וחוסר במחשבה קדימה ובהשקעה לקראת העתיד. הפיתוח ברשות השידור הוא דל ביותר: תקציב הפיתוח עומד כיום על סכום נמוך של כ- 17 מליון ש"ח המהווים קצת יותר מ- 2.5% מתקציב הרשות, הרבה פחות מההקצאה המקובלת בגופים דומים. דווקא בעידן בו חייבים גורמי תקשורת להתעדכן ולעמוד בקצב הפיתוח המהיר של השוק, עומדת הרשות במקום ואינה דואגת לצעוד קדימה ביחד עם גורמי השידור האחרים בארץ ובעולם, ובטח שאינה מובילה בתחום זה. יוער אף, שמערך משדריה בזבזני ביותר, ומצב המשדרים הוא גרוע.

על ההשלכות של העדר המחשוב עמדה יו"ר הוועד המנהל בדו"ח הוועדה המנהל לשנת 1996, בעמ' 32, כדלקמן:

"רשות השידור המפעילה ציוד טכנולוגי מתקדם וחדיש מבצעת את מרבית פעילויותיה באמצעים ארכאיים ידניים. נדרשת תפיסה חדשה לגבי – אגף הגבייה, שעובדיו ראויים לשבח על מסירותם ואחריותם, אך יש להתאימו יותר למחר. ועדת הביקורת מצאה שכמעט כל הנושאים הבעייתיים מבחינת יעילותם קשורים להעדר מערכת מחשוב שיכולה לעזור בתפקוד היומיומי של הגורמים השונים".

ראוי לציין, כי דברים אלה קיבלו ביטוי גם בפגישות הוועדה עם מנהלי המדיה ונושאי התפקידים הציבוריים ברשות השידור.

3.3. בעיות מימון

הבעיות העיקריות בתחום זה הן אלה :

1. עיקרו של תקציב רשות השידור מקורו מגביית אגרות. גובה האגרה נקבע למעשה על ידי ועדת הכספים של הכנסת, ולאחרונה נעשו נסיונות מתוך הועדה לבטל את האגרה ולהעביר את המימון לתקציב המדינה. קביעת גובה האגרה מנותקת מבסיס קבוע, גובה האגרה טעון אישור שנתי של המערכת הפוליטית, ולפיכך - האגרה נשחקת. בלא הבטחת גובה האגרה על פי חוק, נפתח פתח ללחצים פוליטיים על רשות השידור. בלא יציבות באגרה אין לרשות השידור בטחון כלכלי, ונפגע התכנון לזמן ארוך.

2. עלויות הרכישה של תכניות, ובעיקר של סרטי קולנוע מחו"ל, עלו בצורה משמעותית עם כניסתם לשוק של קניינים נוספים (ערוץ 2 והכבלים), דבר המקשה על הרשות לרכוש ולשדר תכניות איכותיות. גם קצב ההתפתחויות הטכנולוגיות דורש השקעה רבה יותר מבעבר בציד ובמחשוב מתקדמים.

3. אגרת הטלוויזיה נגבית מכ- 850 אלף מבתי האב בישראל מתוך כ- 1.5 מליון בתי אב. הפער נובע, לדברי הרשות, מפטורים שונים ובתי אב שאין בהם טלוויזיה (סה"כ כ- 350 אלף בתי אב), כמו גם נמענים שמכתבים הנשלחים אליהם על ידי הרשויות מוחזרים לשולח (כ- 120 אלף בתי אב). עלות הגבייה גבוהה ומגיעה לכ- 7% מסה"כ הגבייה (כ- 27 מליון ש"ח מתוך כ- 370 מליון ש"ח על פי הצעת התקציב לשנת 1997). בעבר נשקלה האפשרות לגבות האגרה באמצעות גופים אחרים, כגון : ביטוח לאומי וחברת חשמל, אך הרעיון לא יצא לפועל מסיבות שונות.

4. לרשות אין מערכת תמחיר מודרנית מסודרת. לא קיימים סטנדרטים ומסגרות לביצוע משימות הרשות, ואלה נעשים אד הוק לכל הפקה והפקה. עלויות ההצטיידות והאחזקה של משאבים כגון אולפנים, כוח אדם, ניידות שידור, לוינים, ציוד טכני וכד' הן גבוהות. ניצול מקורות אלה על ידי הרשות בלא מערכת תמחור מודרנית וטובה, בלא תקני שימוש ובלא

תעריפי שימוש מחושבים, מוביל לכך שהקצאת המשאבים והאמצעים אינה יעילה. מערך
הבקרה והפיקוח בתחום הכספים והכלכלה לוקה בחסר.

3.4. תכנים

בתחום תכני השידור הצטיירה התמונה כדלקמן:

1. ביטול המונופול של רשות השידור כתוצאה מפתחת השוק חייב הערכות תכניתית אחרת, אך
לא נעשתה כל רביזיה בנושא. ההשקפה השלטת היום ברשות היא שמחד גיסא אין מחויבות
לרייטינג, אך מאידך גיסא לא ניתן להתעלם ממנו או לזלזל בו. אי בהירות זו יוצרת בעיה של
זהות ויחוד השידור הציבורי. לא נעשתה הגדרה מחודשת של תפקידי השידור הציבורי, ולפיכך,
לא נעשה שינוי תכניתי כנדרש.

2. היצירה המקורית הרצינית בטלוויזיה איננה זוכה לתכנון מערכתי ותקצוב מספיקים, ואינה
מבוססת על תכנון וגיבוש יסודי ורציני כפי שנעשה במערכות שידור ציבוריות מקבילות בעולם,
ובעיקר באירופה. היות שכך, שידורי ההפקה המקורית של הטלוויזיה נגזרים ממקורות ומרצון
נקודתיים של יוצרים. המאמץ בתחום הדרמה הרצינית, למשל, הוא ספורדי ומקרי מידי, וכך
גם בתחום היצירה הדוקומנטרית. התוצאה הישירה של מצב זה הוא שתפוקת המערכת
בתחומים אלה דלה למדי.

3. בתחום שידורי הרדיו לא נעשתה התאמה של שידורי הרדיו למציאות הרדיו החדשה הנובעת
מהקמת הרדיו האזורי, אלא ננקטה גישה של נסיון להתחרות בו, תוך כדי התרחבות.

3.5. הבראה עצמית

רשות השידור נמצאת היום במצב שבו היא צריכה להגדיר לעצמה בבירור את יעדיה. היא צריכה להתאים את עצמה לתנאים המשתנים של השוק והחברה. היא חייבת לעבור מערכת ייעול קיצונית שתשחרר אותה מצד אחד מהסכמי עבודה אנכרוניסטים ומעובדים בלתי נחוצים ומצד שני, שתאפשר לה לבנות מערכות ניהול והפקה מודרניות, כך שתוכל לבצע ביעילות ובאיכות את משימותיה הציבוריות.

יאמר כבר כאן, כי על פי מיטב שיפוטנו אין כל אפשרות להשיג את המטרות הללו על ידי הבראה פנימית הדרגתית ואיטית. המערכת חייבת לעבור שידוד מערכות ושינויים דראסטיים כאלה, שאין בכוחה של הרשות לעשות בעצמה "מבפנים". הצעות ייעול והבראה הוצעו למכביר בעבר, אך לא נעשה כמעט דבר לבצע את השינויים שנדרשו. יש צורך ברביזיה ממשית ועמוקה, בשינויים מבניים וחוקיים מהותיים שצריכים להיעשות קודם כל על ידי הממשלה והכנסת.

השידור הציבורי נמצא בצומת דרכים. דרך אחת מובילה להמשך המצב הקיים ואף להדרדרותו. הדרך השנייה היא ביצוע שינויים מהותיים, שרק הם יאפשרו ליצור מערכת שידור ציבורי טובה ואיכותית שתגשים את מטרותיה.

3.6. הטלויזיה החינוכית

הטלויזיה החינוכית הישראלית פועלת כיום כיחידת סמך במשרד החינוך והתרבות, בפקוח שר החינוך והתרבות ובתקצוב ישיר של המדינה. מן ההיבט הזה, הטלויזיה החינוכית היא למעשה טלויזיה ממשלתית. בשנת 1997 תקציבה הוא כ- 172 מליון ש"ח, ומספר עובדיה 385.

פעולת הטלויזיה החינוכית אינה מוסדרת בחוק, אך לפי סעיף 44א לחוק רשות השידור ניתן ללמוד, כי תפקידה המרכזי הוא לשדר תכניות לבתי הספר. לשם מילוי מטרותיה הוקצה לטלויזיה החינוכית זמן שידור בערוץ הראשון בשעות הבוקר ואחה"צ, בין השעות 00:08-17:30. זמן שידור זה מאפשר לטלויזיה החינוכית לסייע למשרד החינוך והתרבות במילוי משימותיו הלימודיות – חינוכיות באמצעות שידור תכניות העשרה בשעות הצהריים ואחר-הצהריים.

עם הזמן, הטלויזיה החינוכית הישראלית הרחיבה את פעולותיה אף מעבר לשידורים לבתי הספר בלבד. ראוי לציין, כי התכניות שמפיקה הטלויזיה החינוכית הן בדרך כלל תכניות טלויזיה ברמה גבוהה. יחד עם זאת, הרחבת תחומי הפעילות של הטלויזיה החינוכית פגעה בביצוע תפקידה כנדרש. פעילות הטלויזיה החינוכית זכתה לביקורת על ידי מבקרת המדינה כבר בדו"ח השנתי שלה לשנת 1989. דו"ח זה קבע, כי הטלויזיה החינוכית לא הקפידה על תפקידה הראשוני, שהוא הפקת תכניות לימודיות לבתי הספר, ו"מגמה זו הביאה לשידורי תכניות לימודיות מיושנות ולירידה בשיעורי הצפייה בתכניות בתי הספר...". עוד קבע דו"ח זה:

"מן התיאור דלעיל עולה, כי שיעור התכניות הלימודיות, שהפקתן הוא תפקידה הראשוני של הטלויזיה, הוא קטן במיוחד ביחס לסוגים אחרים של תכניות שהטלויזיה החינוכית מפיקה, לדעת המבקר מוטלת על הטלויזיה החינוכית האחריות למציאת איזון נאות בין סוגי התכניות, תוך שימת דגש על תכניות לימודיות וחינוכיות במובן הרחב של המילה... נמצא שהתכניות הלימודיות זוכות לחלק קטן יחסי ממשאבי ההפקה, ואילו חלקן של תכניות הבידור, הבידור החינוכי והאקטואליה יחסית גדול".

בשנים האחרונות קיבלה הטלוויזיה החינוכית ללא מכרז וללא תמורה שעות שידור אלה: שביעית מיחידת השידור של הערוץ השני וערוץ כבלים. בשל הוספת שעות השידור רק הוחמר המצב מאז דו"ח מבקרת המדינה לשנת 1989.

השידורים בערוץ 1: בשעות השידור של הטלוויזיה החינוכית בערוץ 1 משודרות תכניות המופנות לאוכלוסיית התלמידים ובתי הספר. חלק מהתכניות משולבות במערכת החינוך וחלקן מהוות תכניות העשרה לילדים. כן מלוות חלק מהתכניות בחומרים משלימים: ספרים, תקליטורים, חוברות וקלטות, המשמשים, בין היתר, כחלק ממערך ההפעלה בבתי הספר.

הוועדה סבורה, כי עם השינויים הטכנולוגיים מערך שידורים זה היה צריך להעלם לפני זמן רב ולפנות מקום לתחליפים טובים בהרבה. הצפייה בשידור חי בשידורי הטלוויזיה החינוכית היא דלה ביותר (אם היא קיימת בכלל); ההנחה שמערכת החינוך בארץ תתאים את עצמה לשידורי טלוויזיה חיים היא מופרכת מיסודה. השימוש בוידאו הוא פשוט, זול, ונוח בהרבה. גם ה-BBC – שיש לו מחויבות רבה לתכניות לימודיות-חינוכיות לבתי הספר ולאוניברסיטה הפתוחה (באנגליה) – החליט לעבור להפצת התכניות שהוא מפיק בעיקר באמצעות קלטות וידאו, תקליטורים וספרי עזר, הנמצאים בשימוש גובר והולך בבתי הספר ובאוניברסיטאות באנגליה. יש לציין, כי עד כה דרך זו הוכיחה את עצמה וזכתה להצלחה בקרב "צרכני" התכניות באנגליה.

כיום ניתן אף להעביר שיעורים במערכת אינטראקטיבית בשידור חי (Distant Learning). במערכת כזו יכול התלמיד (הצופה בתכנית) לשאול את המורה המופיע בתכנית שאלות במהלך התכנית ולקבל עליהן תשובות מיידיות. האוניברסיטה הפתוחה, המשדרת בערוץ 8 של הכבלים, קיימה ניסויים של מערכת כזו, ויש לבחון את יעילות המערכת.

השידורים בערוץ הכבלים: הטלוויזיה החינוכית רואה את תפקידה בשידוריה בערוץ הכבלים בהקניית השכלה ודעת למבוגרים. הכבלים הם ערוץ מוצלח להשגת מטרה זו, שכן הם מאפשרים להגיע לכ- 70% מן האוכלוסיה בשעות צפייה נוחות, כולל שידור שידורים חוזרים בשעות שונות. בינתיים, השימוש בערוץ הכבלים הוא בלתי ממוקד ואינו משיג יעדים לימודיים.

השידורים בערוץ השני: שידורי הטלוויזיה החינוכית בערוץ השני מופנים בעיקר לאוכלוסיית הנוער. התכניות מותאמות לאופי הערוץ המסחרי, ולפיכך, יש בהם מרכיב בידורי גבוה ביחד עם מעט מאפיינים חינוכיים.

שילוב של טלוויזיה מסחרית עם ערוץ לימודי-חינוכי אינו קיים בשום מקום בעולם, שכן המדובר בעולמות נפרדים לחלוטין בנוף הטלוויזיוני. שילוב טלוויזיה חינוכית-לימודית בערוץ המבוסס על תשדירי פרסומת הוא בעייתי מיסודו. כללו של דבר, טלוויזיה חינוכית משדרת לקבוצות מיעוט יעודיות באוכלוסיה והיא דלת רייטינג מעצם טיבה, ולפיכך לא ניתן לבצעה באמצעות מימון מסחרי אלא יש להשתית על תמיכה כספית ציבורית או ממשלתית. גם שילוב תכניותיה של הטלוויזיה החינוכית עם שידורי פרסומת פוגע באופי שידוריה ובהגשמת תכליתה.

סיכומו של דבר, הטלוויזיה החינוכית היא נדבך חשוב במערכת השידור בישראל. אולם, היא איבדה את המצפן התכני שלה, בין היתר, בשל התרחבותה הבלתי מבוקרת. הטלוויזיה החינוכית אינה מצליחה לשדר די תכניות חינוכיות-לימודיות איכותיות בשעות השידור הרבות שלה ובמשאבים העומדים לרשותה. היא גם אינה יוזמת די שימוש בטכנולוגיות מתקדמות, כגון לימוד מרחוק אינטראקטיבי. כל אלה פוגעים בהגשמת תכליתה ובביסוס מעמדה כחלק מן החינוך בישראל.

3.7. גלי צה"ל

מעת לעת עולה השאלה האם יש מקום להמשיך בשידורי גלי צה"ל. אהוד ברק כמו גם משה לוי, בהיותם רמטכ"לים רצו לסגור את התחנה. לחילופין, עלה הרעיון להעביר את גלי צה"ל אל מחוץ למשרד הבטחון, לידיים פרטיות או ציבוריות, או להוציא מלוח שידוריה את התכניות העוסקות בפוליטיקה וענייני היום. פעמים רבות זכתה גלי צה"ל לביקורת על כי היא עוסקת מעט מידי בעניינים צבאיים ויותר מידי בפוליטיקה וענייני היום.

תקציבה של גלי צה"ל הוא כ- 30 מליון ש"ח, כולל מימון משרד הבטחון, חיל הקשר, מינהל הבטיחות ומימון מתשדירי שירות. מתוך תקציב זה עלותה של גלגל"צ הוא כ- 5 מליון ש"ח. אין

ספק, כי העלות הנמוכה יחסית נגזרת, בין היתר, מן השימוש בכוח אדם של חיילים סדירים, שעלותם פחותה בצורה משמעותית מכוח האדם הרגיל בעולם התקשורת.

עלות הפעלת גלי צה"ל וגלגל"צ היא, כאמור, נמוכה יחסית. מנגד, עומדים שיעורי ההאזנה הגבוהים לה זוכה התחנה. על פי סקרי האזנה שהועברו לוועדה, בשנת 1996 שיעור ההאזנה לגלי צה"ל היה כ- 21% ולגלגל"צ 7-8%, ובשנת 1997 18-19% לגלי צה"ל ו- 8-9% לגלגל"צ. כלומר, שיעור ההאזנה לתחנה הוא בין 25% ל- 30%. מבחינת שיעורי האזנה, גלי צה"ל היתה במקום השני, לאחר רשת ב'. דהיינו, חלק גדול ביותר מן הציבור נהנה משידורי התחנה, מעוניין להאזין לשידוריה ומעדיף אותה על פני התחנות האחרות שעולם התקשורת מציע לו.

לוח שידוריה של גלי צה"ל כולל תכניות אירוח, חדשות, אקטואליה, בידור, מגזינים וכיו"ב, כמו גם שידורי מוסיקה מכל הסוגים: פופ, ג'ז ושירים עבריים וכו'. גלי צה"ל יצרה תכניות מקוריות שזכו לפופולריות רבה בציבור הרחב, ומצאה דרכים לפנות לקהלים השונים בארץ ולמשוך את קהל המאזינים הרחב בלא לוותר על איכות שידוריה, ותוך הצגת תכניות איכותיות מהדרגה הראשונה. הגישה של גלי צה"ל ותכניותיה, והיצירתיות והדינמיות של התחנה, תרמו לא רק לרמת השידורים בארץ בכלל, אלא אף להווי הישראלי היחודי.

3.8. ערוץ 33

ערוץ 33 משדר החל מינואר 1995 כ- 9 שעות שידור יומיות באמצעות לוויין בכבלים. שידוריו נקלטים מפרס במזרח ועד תוניס במערב, מדרום המפרץ הפרסי מדרום ועד צפון מדינות חבר העמים. בימי ישיבות הכנסת, בדרך כלל ימים ב', ג' ו- ד', משדר הערוץ את ישיבות הכנסת; עם סיום השידור חוזר הערוץ ללוח השידורים הרגילים שלו עד חצות. בימי פגרת הכנסת משדר הערוץ את לוח התכניות הרגיל שלו בצורה מלאה משך כל ימי השבוע.

הערוץ משדר תכניות בכל התחומים: תעודה, אקטואליה, דרמה, חברה, כלכלה, מוסיקה, קולנוע, בידור וספורט. חלק מהתכניות הן תכניות קנויות, וחלקן - הפקה מקורית. הערוץ מעביר בשעה 19:30 את החדשות בערבית מהערוץ הראשון ובשעה 20:00 את "מבט". בשעה 16:00 ישנה

מהדורה מקורית של חדשות בערבית, אך לעיתים היא משודרת בשעה 19:00, הכל תלוי בלוח השידורים מן הכנסת.

ערוץ 33 אמור לשמש ערוץ תקשורת בשפה העברית ובשפה הערבית לעמי האיזור. לפי הנתונים שמציג הערוץ, במצרים לבדה יש מאות אלפי צלחות בהן ניתן לקלוט את הערוץ. לפי אותם הנתונים, סקרי צפייה שנעשו על ידי מדינות זרות (ה- BBC וסקר צרפתי) מראים, כי שיעור הצפייה בערוץ במדינות האזור הוא גבוה יחסית. ראוי לציין, כי אנשי הערוץ בעצמם מודים, שמהימנות הסקרים מוטלת בספק.

יש לציין, כי התפתחות שידורי הטלוויזיה באמצעות ערוצי לוויין זכתה להתרחבות מהירה בשנים האחרונות, ותמשיך להתרחב בעשור הקרוב. עם התרחבות שידורים אלה, צפוי לגדול אף מספר צלחות הקליטה הקולטות את השידורים.

בערוץ כ- 20 עובדים, בכל תחומי הפעילות: הפקה, עיתונות, מינהל, כספים וכו'. בנוסף לצוות הקבוע, מועסקים על ידי הערוץ כ- 15 עובדים על בסיס ארעי. הערוץ שוכר עובדי הנדסה וצלמים מהערוץ הראשון. סך הכל הוצאות השכר לשנת 1996 הוא כ- 5 מליון ש"ח, המהווים כשליש מתקציב הערוץ. ראוי להדגיש, כי הערוץ אינו ממומן מהתקציב הרגיל של רשות השידור, אלא יש לו תקציב נפרד מהקצאת הממשלה.

ב – 7.7.96 קיבלה הממשלה החלטה (מס' 92) בענין ערוץ 33. הממשלה החליטה על דברים אלה :

1. לבחון את מימון הפעלת הערוץ משידורי פרסומת.
2. להטיל על רשות השידור להפעיל את השידורים מהכנסת באמצעות חברה חיצונית.
3. להעביר את עודף ההכנסות של ערוץ 33 (אם יהיה כזה) למימון הערוץ הראשון.

החלטה לא יצאה לפועל, אך ממנה ניתן ללמוד, כי הממשלה חשבה שיש מקום לממן את פעולתו של הערוץ משידורי פרסומת ולהפעיל את השידורים מן הכנסת באמצעות חברה חיצונית.

4. מימון השידור הציבורי

4.1. דרכי המימון האפשריות

ישנן דרכים שונות למימון השידור הציבורי. להלן תיסקרנה הדרכים המקובלות בעולם, תוך בחינת מהותה, יתרונותיה וחסרונותיה של כל דרך. מובן שלא כל אמצעי מימון עומד בהכרח בפני עצמו, וניתן לממן את השידור הציבורי על ידי שילוב של כמה דרכי מימון, אם כי חלק מהשילובים עלולים להעלות בעיות שונות. למשל, ניתן לטעון, כי גוף המקבל מימון ציבורי, לא ראוי שיתחרה בשוק הפרסומת עם גופים שכל מימנם הוא מפרסומת. תחרות כזו מהווה תחרות בלתי הוגנת, כשלגוף הנהנה מגב כלכלי ציבורי יש יכולת תמרון גבוהה בשוק והוא יכול לבצע מניפולציות שונות כגון הצעת "מחירי טרף" וכד'. צורות המימון הקיימות הן:

1. **תיקצוב ממשלתי:** בדרך מימון זו בתקציב המדינה מופיע סעיף הוצאה בו ישנה הקצאה מיוחדת למימון השידור הציבורי. דרך זו גוררת מניה וביה סכנה להתערבות ממשלתית וללחצים ממשלתיים על גורמי השידור הציבורי, בחינת קח ותן. תיקצוב ישיר של הממשלה דורש מאבק שנתי על הנתח בתקציב המדינה. יתר על כן, עלול להיווצר חשש תמידי של גורמי השידור שלא לבצע דברים שיהיו למורת רוחה של הממשלה, שהרי תמיד מרחף באויר המאבק על התקציב של השנה הבאה. דרך מימון זו פוגעת באוטונומיה של השידור הציבורי ובעצמאותו, ולפיכך בעקיפין גם במהימנותו. יודגש, כי בניגוד לפעילויות אחרות הממומנות מתקציב המדינה, יחודו של השידור הציבורי הוא בסכנה לפגיעה באוטונומיה שלו עקב דרך מימון זו.

השידור הציבורי חייב שיהיה לו מרחק מן הממשלה כדי שיוכל לקיים את אי-תלותו הפוליטית. תקצוב ממשלתי גורם לתלות של הנהלת הגוף המשדר ברצון הטוב ובנטיות ליבו של שר זה או אחר. מצב זה גורם אף לבזבוז משאבים של הנהלת הרשות על שתדלנות, ועיסוקה בעניינים שמן הראוי שלא תצטרך לעסוק בהם, כדי להבטיח את השידור הציבורי, היקפו ואיכותו.

השידור הציבורי צריך שיוכל לסמוך על מקור יציב של מימון לטווח ארוך, כך שיוכל לייצר תכניות בעלות איכות גבוהה. לחצים כספיים ואי-ודאות כספית מביאים מחד גיסא לרצון להתמסחר, ומאידך גיסא - בשל אי הבטחון הכספי – להפקת תכניות בלתי מסודרת ובלתי מתוכננת.

2. **אגרה:** במודל למימון השידור הציבורי מאגרה צריך שיתקיימו מספר תנאים:

א. במובחן ממס, באגרה התשלום צריך להיות קשור לשירות, דהיינו, צריך שהציבור יוכל לזהות את סוג השירות שהוא מקבל בתמורה לתשלום, מעין אפשרות "עקיבה" אחר יעוד הכסף שהוציא מכיסו.

ב. התשלום הינו קבוע (Flat Rate), כלומר, תשלום אחיד לכל ציבור המשלמים. עקב כך, תשלום האגרה הינו רגרסיבי, ובהיותו כזה, ראוי שיהיה תשלום נמוך, למזער את הפגיעה בשכבות החלשות מבחינה כלכלית.

ג. התשלום צריך להיבחן מעת לעת ולהתעדכן בהתאם לצרכים, ללא תהליך אישור מסובך, והוא צריך להיות קל לגביה ולאכיפה.

ד. כאשר האגרה משמשת למימון שירות המותנה בתשומות שמחיריהן עולים, אם מעוניינים לשמור על אותו השירות באותה הרמה, יש להבטיח הצמדת גובה האגרה להתייקרויות.

במה שונה האגרה מתיקצוב על ידי המדינה?

האגרה אמנם מהווה למעשה מימון על ידי המדינה, אך המדובר בתיקצוב עקיף, דבר ההופך אותה לשונה מתיקצוב ממשלתי. בתיקצוב ממשלתי, הממשלה מעניקה מסך הכנסותיה השונות סכום מסוים לטובת השידור הציבורי, וסכום זה יכול להשתנות לפי ראות עיניה. מאידך, באגרה המימון הוא על ידי האזרחים המשלמים את האגרה, כשהמדינה אמנם מאשרת תשלום זה, אך הוא אינו עובר תחת ידיה. אף כי מבחינת התוצאה הפיסקלית אגרה ותיקצוב כאמור, חד הם, מבחינה פרוצדורלית יש הבדל בין מימון על ידי אגרה ומימון על ידי תיקצוב

ממשלתי; ויתכן שמבחינת תחושת הציבור ומידת הלחץ שמפעילים הפוליטיקאים על הרשות ישנו הבדל גם כן. שידור ציבורי הממומן על ידי אגרה חייב דין וחשבון לציבור ולנציגיו במוסדות המשדרים, וכך, נאמנותו הראשונית היא למשלמי האגרה ולא לממשלה.

3. **פרסומת:** מימון השידורים באמצעות פרסומת בלבד, משמעו, שהשידור יפעל בצורה מסחרית ויתנהל על ידי כוחות השוק. אין ספק ששידור הממומן **כולו** על ידי פרסומת מוטה על ידי כוחות השוק, וגם פה מתקיים הכלל שבעל המאה הוא בעל הדעה. מי שמצטרף לתחרות על המפרסמים, חייב להתאים עצמו במידה מסויימת לשידורים המתאימים למפרסמים, והם שידורים עתירי רייטינג.

אין חולקין, כי מבחינה טכנולוגית וכלכלית, השידור הציבורי יכול, לכאורה, לפעול על פי כוחות השוק. אולם, העובדה שהדבר אפשרי אינה אומרת שהוא גם רצוי.

אמנם, מימון על ידי פרסומת יתרונותיו בצידו. היתרונות הבולטים הם שהציבור אינו צריך להוציא מכיסו כסף למימון השידור, ושאמצעי הלחץ העיקרי של הפוליטיקאים על השידור הציבורי נעלם. יתרונות אלה הם חשובים. אך שידור הממומן על ידי פרסומת מוביל גם לתופעות לא רצויות. עקב תחרות המשדרים השונים על נתח בשוק הפרסומת, נוצרת תחרות על אחוזי צפייה גבוהים ככל הניתן, ובעיקר בשעות השיא (הפריים טיים). תחרות זו מובילה ל"התיישרות" של התכניות על פי המכנה המשותף הנמוך דווקא, והתכניות היותר איכותיות הולכות ומתמעטות לטובת תכניות בידוריות פופולריות. השוק בטווח הארוך לא ירצה ליצור די תכניות איכותיות, משום שהן על פי אופיין בדרך כלל דלות רייטינג. צורת מימון זו אף פותחת פתח ללחצים מסחריים על הגופים המשדרים, תופעה שלכל הדעות אינה רצויה. גם ועדת Peacock (1986) שבדקה, בין היתר, את נושא הכנסת פרסומת ל-BBC בבריטניה, החליטה שהכנסת פרסומת ל-BBC תפגע בשידור הציבורי.

4. **מנויים:** שידור למנויים לשידור הציבורי אינו רלוונטי בישראל בשלב זה. ניתן לאמר, כי הוא אולי יעמוד על הפרק בעתיד כשמפת התקשורת בארץ תשתנה לחלוטין, ובעיקר, שיהיו הרבה יותר ערוצים. באנגליה המליצה ועדת Peacock שבעתיד, כשהיו הרבה יותר ערוצים, אפשר יהיה לשקול את הפיכתו של ה-BBC לערוץ מנויים, כשדמי התשלום הוא למנויים בלבד. יש

לציין, כי שידור בדרך זו אינו מתיישב עם העקרון שהשידור הציבורי צריך להיות ממומן לכל תושבי המדינה. בכל אופן, רעיון זה אינו רלוונטי בשלב זה בישראל.

5. **תמלוגים מבעלי זכויות שידור או הולכה:** צורת מימון נוספת היא העברת תמלוגים שמשלמים זכיינים עבור זכיון השידור או ההולכה לשם מימון ערוץ שידור ציבורי. יש לציין, כי מבחינה רעיונית יש טעם רב בדרך זו. במה דברים אמורים? למדינה אחריות ציבורית להבטיח שבמכלול עולם השידורים יהיו גם שידורים בעלי תכנים מסוימים, ולשם כך אף יש להבטיח את קיום השידור הציבורי. אולם, השידור הציבורי מוגבל על ידי המדינה בהתחרות בשוק הפרסום. לפיכך, כל ההכנסות מפרסום נופלות לידי הזכיינים הפרטיים. במצב זה, בו מוציאים תכנים מסויימים מהשוק החופשי, תכנים הנחשבים לפחות כלכליים, ובכך מגדילים את הכנסותיו, לכאורה מן הראוי לקחת חלק מהכנסות אלה כדי להבטיח את שלמות היצע השידורים הרצוי. כך יוצא שסך ההכנסות הנגזרות מהשידורים מבטיחות קיומו של היצע מלא של כל השידורים הראויים.

יש להעיר, כי מבחינת היקף המימון נראה, כי במצב שוק התקשורת בשנים הקרובות לא ניתן לממן ערוץ שידור נוסף מתמלוגי הזכיינים, תוך שמירה על שיעור תמלוגים סביר. מה גם שמקור מימון זה הוא בלתי יציב, קשור לרווחי הזכיינים, ושיעורו נגזר ממו"מ המתקיים מעת לעת בין הזכיינים לבין הממשלה על גובה התשלומים.

6. **צורות מימון נוספות:** ישנן אפשרויות נוספות להגדיל את מימון השידור, בעיקר על ידי פעילות עסקית של הרשות. לדוגמה, ניתן לשווק תכניות וקלטות, ולהוציא לאור ספרים ופרסומים, להשתתף יותר בקופרודוקציות מקומיות ובינלאומיות, למכור סרטים ותכניות בשוק הבינלאומי, הן תכניות חדשות והן מתוך ארכיון הרשות, המהווה אוצר בלום של תכניות. אך צורות מימון אלה מהוות מימון משלים ושולי לערוץ שידור ולא צורת מימון עיקרית.

7. **שילוב בין מספר דרכי מימון:** קיימת אפשרות של שילוב בין כמה דרכי מימון. למשל, שילוב של מימון על ידי אגרה ופרסומת קיים בכמה מדינות באירופה. הדילמה כאן היא בין הרצון במקסימיזציה של הרווחים (או המינימיזציה של גביית כספים מהציבור) לבין מקסימיזציה של מיצוי האפשרויות ומימוש התפקידים והיעוד של השידור הציבורי. נקודת שיווי המשקל אינה

ברורה וחד-משמעית. במצב בו ישנו מימון משולב של אגרה ופרסומת, קיימת סכנה לירידה מבחינת האיכות למכנה המשותף הרחב, והשידור הציבורי מתקשה למלא את יעודו כראוי.

4.2. מימון רשות השידור - המצב כיום

מימון הרשות בשנים 7-1995 מוצג בטבלה המופיעה בעמוד הבא. בטבלה מוצגות הכנסות הרשות בשנים אלה: בשנת 1995 הכנסות בפועל, ובשנים 7-1996 הכנסות על פי הצעת התקציב של הרשות.

גביית אגרה על ידי הרשות:

הליך אישור האגרה ותקציב הרשות נסקר לעיל, והודגשו שם הבעיות הנובעות מדרכי האישור האמורות, ובעיקר הלחצים הפוליטיים על הרשות בעקבות תלותה במערכת הפוליטית.

גביית האגרה ברשות השידור החלה בשנת 1969. בראשיתה, גרעון של הרשות היה מכוסה על ידי תקצוב ממשלתי. במחצית השניה של שנות השמונים הוקמו משרדי גביה במספר ערים, וגביית האגרות שופרה. שיפור נוסף נעשה עם מיחשוב מערכת הגביה, לקראת סוף שנות השמונים, ובראשית העשור הנוכחי. בשל שיעורי הגבייה הנמוכים (והנמוכים ביותר במגזרי המיעוטים), נעשו בעבר נסיונות להעביר את גביית אגרת הטלוויזיה מרשות השידור לגופים אחרים, כגון חברת החשמל. נסיונות לא צלחו, מסיבות שונות.

גביית אגרת רדיו נעשית כיום על ידי משרד התחבורה, בהיותה צמודה לתשלום עבור הטסט השנתי שנעשה לכל רכב.

טבלה: הכנסות הרשות בשנים 1995-7:

שם	הצעת תקציב 1997 (ש"ח)	אחוז מההכנסות ב- 1997	תקציב מאושר 1996 (ש"ח)	אחוז מההכנסות ב- 1996	תקציב בפועל 1995 (ש"ח)	אחוז מההכנסות ב- 1995
סה"כ	653,900,000		605,500,000		587,983,673	
הכנסות מגביית אגרות	372,692,000	57.0%	322,800,000	53.3%	324,264,909	55.1%
השתתפות משרדים בפטור מאגרות	25,728,000	3.9%	21,500,000	3.6%	20,020,484	3.4%
הכנסות מפרסומת ברדיו	82,000,000	12.5%	70,000,000	11.6%	73,392,575	12.5%
הכנסות מתשדירי שירות בטלויזיה	19,800,000	3.0%	19,800,000	3.3%	16,453,646	2.8%
הכנסות שונות	7,000,000	1.1%	5,500,000	0.9%	6,024,445	1.0%
הכנסות מותנות בחסות לטלויזיה	2,800,000	0.4%	2,600,000	0.4%	2,127,488	0.4%
העברות משרד התחבורה בגין אגרת רישוי לרכב	143,880,000	22.0%	124,300,000	20.5%	112,700,126	19.2%
השתתפות האוצר	0	0.0%	39,000,000	6.4%	33,000,000	5.6%

4.3. מימון השידור הציבורי באירופה

כמעט בכל רשויות השידור באירופה נהוגה אגרה. בצד האגרה נהוגה בחלק מהן גם פרסומת. בדרך כלל הפרסום מוגבל בהיקפו ובזמני השידור, ובחלקן (למשל, גרמניה) הוא מוגבל לרצועות שידור שאינן זמן צפיית השיא (Block Advertising). כאמור, באנגליה נדחה הרעיון של מימון השידור הציבורי במימון (מלא או חלקי) של פרסומת על ידי ועדת Peacock (1986).

בטבלה הבאה מוצג מידגם של מדינות אירופאיות בהן מתקיים שידור ציבורי, וצורת המימון של ארגוני השידור הציבורי במדינות אלה :

מימון (באחוזים מתוך התקציב הכללי)				הארגון	מדינה
אחר	פרסום	תקצוב ציבורי אחר	אגרה (licence fees)		
1.5	15.5	4	79	רשות השידור	ישראל
15.5	40.5	0	44	ORF	אוסטריה
15.4	20	64.5		RTBF	בלגיה
6.4			93.6	DR	דנמרק
8.6	3.6	1.5	86.3	GRF/SRF	צרפת
11.7	41.8		46.5	GRF/FT2	
4.8	28.2	1.9	65.1	GRF/FT3	
8.3	15.8	1996: 0	1996: 75.9	ZDF	גרמניה
5.9	11.8	1997: 0	1997: 82.3		
13.3	31.3	0	55.4	RAI	איטליה
5.1	0	1.1	93.8	NRK	נורווגיה
6	34	0	60	NOS	הולנד
18	0	0	82	BBC	אנגליה
6.9	0	0	93.1	SVT	שוודיה

5. הפרטת השידור הציבורי

5.1. מבוא

במדינות רבות בעולם מהווה הפרטה (privatization) נדבך חשוב בדרך לייעול כלכלי. גם בישראל ראינו בשנים אחרונות הפרטה הולכת וגוברת בחברות ממשלתיות שונות.

בבסיס התפיסה הדוגלת בהפרטה עומדת הדעה, שאין זה מתפקידה של המדינה לנהל עסקים כלכליים, וכן שאינה עושה זאת ביעילות, ולפיכך יש להעביר נכסים מבעלות ממשלתית לבעלות פרטית. לפי תפיסה זו, ניהול חברות ממשלתיות על ידי המדינה מוביל לבזבז, לחוסר יעילות, לביצוע החלטות עסקיות משיקולים פוליטיים, ולפגיעה בליברליזציה ובתחרות, וכיו"ב, וכך – לפגיעה במשק כולו.

מבחינה אידיאולוגית, הדוגלים בהפרטה סבורים, כי היא תגדיל את הגשמת חירות הפרט ותהפוך את החברה לדמוקרטית יותר, בהעבירה את קבלת ההחלטות האישיות של פרטים בחברה לסקטור הפרטי, ובהפסקתה את שליטת הממשלה בתחומים שונים. התומכים בהפרטה מבססים את עמדתם על עדיפותה של הכלכלה החופשית העומדת ביסודה של הגישה הקפיטליסטית המודרנית על פני שיטות אחרות ככלי למיקסום הרווחה החברתית.

אין חולקין, כי בשוק תחרותי חברות פרטיות מנוהלות בצורה יעילה יותר מאשר חברות בידיים ממשלתיות. אך כשמדובר בשוק לא תחרותי אין תוצאות חד-משמעיות בענין יעילותן של חברות ממשלתיות, וישנן דעות וממצאים לכאן ולכאן.

בחברות ממשלתיות ניתן למצוא מנהלים בדרגות בכירות עם כישורים ניהוליים ומקצועיים שאינם מספיקים. מינוי מנהלים הוא בדרך כלל לתקופה קצובה, פעילותם אינה תמיד עומדת לפיקוח ולביקורת נאותים, ולעיתים מילוי מאוויי הפוליטיקאי מהווה תחליף מספק למילוי תפקידם כנאות. זאת לעומת חברות פרטיות, בהן לא רק שהתמריצים של בעלי הפירמות למינוי מנהלים מוכשרים רבים יותר, אלא גם למנהלים עצמם ישנם תמריצים לביצוע תפקידם בצורה הטובה ביותר.

חברות ממשלתיות רואות לנגד עיניהן, לעיתים, שיקולים שונים מהשיקולים הכלכליים. דהיינו, פונקציית התועלת שרואה הפירמה הפרטית אינה בהכרח אותה פונקציית תועלת שרואה החברה הממשלתית. החברה הממשלתית רואה לעיתים תועלת בדברים שהפירמה הפרטית אינה מייחסת להם כל משמעות. שיקולים ציבוריים המנחים את הפירמה הממשלתית אינם רלוונטים למנהלי ולבעלי הפירמה הפרטית, שכל מטרתם היא מיקסום רווחי הפירמה. למשל, הפירמה הממשלתית מחויבת לקיום מכרזים במרבית המקרים, בשל כפיפותה לחובות מן המשפט הציבורי, הגוזרות חובת שוויון והגינות. לעיתים קיום המכרז אינו כלכלי, ופירמה פרטית מעדיפה צורת התקשרות אחרת. דוגמה נוספת היא הסכמי עבודה קיבוציים הכובלים לעיתים את ידי הפירמה הממשלתית, ולפיכך, פוגמים במיקסום רווחיה, אך יש בהם יתרונות ציבוריים שונים, כגון, בטחון לעובדים.

סיכומו של דבר, יתרונה של ההפרטה הוא בשיפור היעילות של הפירמה, ובחיזוקו של שוק פרטי תחרותי, על יתרונותיו המרובים. אך, לעיתים, עדיפה אספקת המוצר או השירות על ידי הממשלה, עקב מבנה השוק של המוצר או השירות או עקב טיבו של המוצר ואי התאמתו לשוק הפרטי. מכאן, שלא תמיד יש לראות בהעברת חברות ממשלתיות לידיים פרטיות משאת הכל, אלא יש לבחון כל מקרה לגופו על היבטיו השונים.

5.2. בחינה כלכלית של חלופת הפרטת השידור הציבורי

בפרק זה נסקור את אפשרויות ההפרטה של השידור הציבורי. הניתוח בשלמותו מופיע בדו"ח הכלכלי המפורט המתלווה לדו"ח זה, שהוכן עבור הוועדה על ידי היועץ הכלכלי של הוועדה, חבי שלמה קרמר – ניהול וייעוץ כלכלי בע"מ.

ניתן להפריט את רשות השידור במספר צורות:

1. הפרטת הארגון השלם בכללותו.
2. הפרטת חלקים מרשות השידור, כגון ערוץ טלוויזיה מסויים או רשת רדיו מסויימת.
3. הוצאה אל השוק של פעולות המתבצעות בתוך הרשות (outsourcing) - דרך זו אינה הפרטה ממש, והיא מתבצעת כיום בצורה מינימלית ברשות.

בפרק זה תיבחן האפשרות של הפרטת רשות השידור בכללותה.

על פי חישוב צפי מקורות ושימושים של מהלך סגירת רשות השידור ומכירת נכסים, לרבות זכויות שידור, ניתן ללמוד כי סך כל השימושים הוא כ- 706 מליון ש"ח (ברובם הוצאות למימון פרישת עובדים). סך המקורות הבטוחים הכוללים פקדונות בבנק "יהב", יתרת זכות בבנקים, רכוש קבוע ונדל"ן רוממה הם כ- 276 מליון ש"ח. למקורות אלה יש להוסיף את ערך מכירת מכלול התדרים ורשיונות השידור שבחזקת רשות השידור, המוערכים בשווי של 454 מליון ש"ח.

שווי התדרים והרשיונות של רשות השידור מותנה בעיקר בהנחות לגבי מספר המתחרים בשוק הטלוויזיה באופק של 10 שנים קדימה (על תחום הרדיו ראו ההנחות במסמך הכלכלי). בהנחה שערוצי הטלוויזיה המסחריים ישארו כמות שהם היום, ויתווסף לכך הערוץ המופרט, ערך המקורות הנוספים הוא, כאמור, 454 מליון ש"ח, וסך הכל מהלך ההפרטה יצור עודף של 25 מליון ש"ח (זאת בלא להתייחס להשפעות כלכליות נוספות של מהלך זה, הדומות בעיקרן להשלכות המצוינות בפרק 6.11 לדו"ח).

יש להעיר, כי תוספת התמלוגים לאוצר המדינה כתוצאה מפעילות ערוצים מסחריים נוספים של טלוויזיה ורדיו ב- 10 השנים הבאות נאמדת בסך כולל של 250-280 מליון ש"ח בכל החלופות, סכום הנגזר מהכנסות זכיינים בשוק הפרסום בכללותו.

המסקנה מהמקובץ היא, כי מההיבט הכלכלי-מסחרי גרידא ניתן כיום להפריט את רשות השידור מבלי שהממשלה תצטרך להשקיע כספים במהלך.

5.3. סיכום ומסקנה

אף על פי שמבחינה כלכלית ניתן לבצע מהלך של הפרטה, הוועדה סבורה, כי אין להפריט את השידור הציבורי בישראל. השידור הציבורי הוא שירות יחודי, שאין אפשרות לקיימו בשוק תחרותי. שוק התקשורת המסחרי אינו מציע שידורים מהסוג שהשידור הציבורי נועד לשדר, שכן שירות זה אינו כלכלי. שידור ציבורי במימון ציבורי על ידי רשות עצמאית יהווה משקל נגד ואלטרנטיבה לתמהיל התכניות הבידוריות המשודר בערוצים האחרים.

השיקולים בקיום שידור ציבורי אינם שיקולים כלכליים, אם כי יש לקחת בחשבון גם את עלותו. ההחלטה האם לקיים שידור ציבורי, על תרומתו הגדולה לחברה הדמוקרטית בכלל, ובמדינה כישראל בפרט, נגזרת משיקולים עקרוניים-ערכיים. דהיינו, השאלה הראשונה העומדת על הפרק היא האם צריך שידור ציבורי בישראל? תשובת הוועדה לשאלה זו היא - ללא כל ספק - כן.

בענין זה יצוין, כי הוועדה דוחה את המודל של צמצום השידור הציבורי ל"רצועות שידור" ציבוריות משולבות בערוצים המסחריים. צעד כזה היה מחליש את השידור הציבורי, פוגע במעמדו, ולא מאפשר לו למלא את תפקידיו כראוי, ודוגמת הטלוויזיה החינוכית מוכיחה זאת.

יחד עם זאת, הוועדה סבורה, כי :

1. אין מקום לכך שהשידור הציבורי יעסוק בשידור תכניות שממילא שוק התקשורת המסחרי מספק לו חלופות בצורה מוצלחת.
2. אין מקום שהציבור בישראל יממן ישירות שידורים שאינם מגיעים אליו כלל, כמו למשל, שידורים המשודרים לחו"ל.

הוועדה בדעה, שגם בלא הפרטת השידור הציבורי אלא תוך הפעלתו במסגרת רשות ציבורית הפועלת על פי דין, ניתן להגיע לחלק מהתוצאות החיוביות שהפרטה מנסה להוביל אליהן, כמוצע על ידה.

6. מסקנות והמלצות הוועדה

6.1. כללי

הוועדה בדעה, כי חיוני שבמדינת ישראל תתקיים מערכת תקינה ואיתנה של שידור ציבורי ברדיו ובטלוויזיה, שיתבצע במסגרת של רשות עצמאית על פי דין. הרשות האמונה על השידור הציבורי חייבת להיות חופשית מהתערבות ממשלתית במידה הגדולה ביותר האפשרית, הן במישור הכלכלי והן במישור הרגולטורי.

הוועדה סבורה, כי אין מקום להפרטתו המלאה של השידור הציבורי, לא מן הבחינה העקרונית ולא מן הבחינה הכלכלית.

יחד עם זאת, הוועדה בדעה, כי יש צורך בשינויים מבניים, כלכליים וחוקיים מהותיים בשידור הציבורי - ובכלל זאת הפרטה של חלקים ממנו - שיתאימו אותו למפת השידורים המתפתחת בישראל כמו גם לעידן האינפורמציה. לדעת הוועדה, השינויים הללו אינם יכולים להעשות מתוך המערכות הקיימות באופן הדרגתי במסגרת הנוכחית, ועל כן, חייב הדבר להתבצע תוך יצירת מסגרת סטטוטורית חדשה.

כבר עתה יודגש, כי כל המהלך של השינוי המבני, הארגוני, הניהולי והמימוני עליו ממליצה הוועדה, לא נועד ביסודו של דבר אלא למטרה אחת ויחידה, והיא היכולת להפיק תכניות איכותיות ברמה המקצועית הגבוהה ביותר במנגנון שידור יעיל ומתקדם, ולהעמיד לכך את מירב המשאבים. המהלך נועד להפוך את השידור הציבורי בישראל לסמן המוביל של השידור בישראל מבחינה תכניתית ומבחינה טכנולוגית. זוהי המהות, והיתר - רק הטכניקה להשגתה.

העקרונות שהינחו את פעולת הוועדה:

בגיבוש המלצותיה לענין השינויים בטלוויזיה וברדיו עמדו לנגד עיני הוועדה כמה עקרונות:

1. חיוני שבמדינת ישראל תתקיים מערכת תקינה ואיתנה של שידור ציבורי ברדיו ובטלוויזיה אשר יפעל במסגרת של רשות ציבורית עצמאית על פי דין.
 2. אין להפריט את השידור הציבורי בישראל בכללותו, אך יש צורך בעריכת שינויים מבניים, כלכליים וחוקיים מהותיים בו, תפקידיו של השידור הציבורי חיוני שיוגדרו מחדש, כך שיתאימו למפת השידורים המתפתחת בישראל כמו גם לעידן האינפורמציה.
 3. על מנת לבצע את השינויים הדרושים יש צורך במסגרת סטטוטורית חדשה במקום המערכת החוקית הקיימת, שתבטא את העקרונות החדשים של מבנה השידור הציבורי.
 4. יש לדאוג לכך שהשידור הציבורי יוכל לפעול תוך שמירת עצמאותו המירבית מפני השפעות פוליטיות או כלכליות.
 5. השינויים המבניים מטרם העיקרית היא לאפשר לשידור הציבורי להפיק תכנים ברמה המקצועית הגבוהה ביותר ולהעמיד לכך את מירב המשאבים.
 6. ערוצי שידור ששידוריהם אינם שידור ציבורי מובהק ושהשוק המסחרי יכול לספק אותם בצורה טובה, איכותית ויעילה יועברו לפעילות השוק.
 7. לא יהיה מימון משידורי פרסומת בשידור הציבורי. פרסומת תממן ערוצי שידור מסחריים בשוק תחרותי חופשי.
 8. שידורים יעודיים שהמדינה מעוניינת לקיים אותם מטעמיה היא, ימומנו מתקציב המדינה.
- כן חשוב להדגיש, כי המסקנות וההמלצות של הוועדה הן על יסוד כל החומר שהונח בפניה, ובכללן עדויות, דו"חות, נתונים כלכליים ונתונים אחרים. ניתוח הדברים בעיקרו הובא כבר בפרקים הקודמים, ובפרק זה נכללות רק המסקנות וההמלצות של הוועדה. מובן שאין לנתק בין ניתוחם של הדברים למסקנות, ויש לראות בהם מיקשה אחת. יודגש פעם נוספת אף שההמלצות עצמן כרוכות וקשורות זו בזו, ויש לראותן כמכלול שלם שלא ניתן להפרידו.

6.2. חקיקת חוק השידור הציבורי

המלצות הוועדה כוללות שינויים יסודיים בכל הקשור במבנה השידור הציבורי בישראל, מוסדותיו, פעילותו, דרכי המינוי, דרכי הפיקוח הציבורי, הזיקה לרשויות השלטון ובנושא העסקת עובדים; רעיון זה צריכה להתבצע תוך תיקון חקיקתי בהתאם להמלצות. היות שהשינויים הנדרשים הם בשידור הציבורי כולו, ולא ברשות השידור בלבד, והם מהווים שינוי כה יסודי ומהותי ביחס למצב הקיים, יש לבצע את ההמלצות בדרך של חקיקת חוק חדש, שיבטא את העקרונות החדשים ויבוא במקום חוק רשות השידור.

חוק השידור הציבורי החדש יבטא ויכלול את המלצות הוועדה ואת האמור בפרק על תפקידי השידור הציבורי בדו"ח זה. כן יכלול החוק הוראות כלליות מן החוק הקודם שמתאים לשלב בחוק השידור הציבורי החדש, לאור העקרונות המובאים בדו"ח, למשל, ביקורת על ידי מבקר המדינה, מינוי אחראי על קבילות הציבור, מעמד הרשות בהליכים משפטיים המושווה למעמד המדינה בעניינים שונים, הסדרת זכויות יוצרים, וכיו"ב.

יש לציין, כי הסדרת תקופת המעבר של השידור הציבורי ממועד קבלת המלצות הדו"ח ועד לפעילות במסגרת המבנה החדש המוצע כרוכה אף היא במעשה חקיקה. במהלך תקופת מעבר זו יעשו שינויים ברשות השידור שיצריכו חקיקת הוראות מעבר בהתאם. על כך ראה בפרק על שלבי ביצוע ההמלצות.

השידור הציבורי והרשות הלאומית לתקשורת:

בחוק החדש יוקמו לשידור הציבורי גופים מפקחים משלו. גופים אלה יהיו הגופים העליונים במערכת השידור הציבורי, ותפקידיהם מפורטים בפרק 6.3 לדו"ח. דו"ח הוועדה להרחבה ולארגון מחדש של מערך השידורים לציבור בישראל (להלן: "דו"ח פלד"), שעסק בתכנון השידורים בישראל באופן כללי, המליץ על הקמת רשות לאומית לתקשורת. משרד התקשורת כבר החל בהקמת רשות זו.

על פי דו"ח פלד הרשות הלאומית לתקשורת "תפעל כגוף סטטוטורי-רגולטורי, שעיקר תפקידו להבטיח לצרכן התקשורת את מיטב שירותי התקשורת במיטב התנאים" והוא אמור להקיף את כל התקשורת האלקטרונית במובנה הרחב, כולל שירותי טלקום. תפקידי הרשות הלאומית לתקשורת אמורים להיות, בין היתר, קידום התחרות בענף, רישוי, ניהול תדירים, הבטחת תחרות הוגנת ופיקוח על מונופולים בענף לשם כך, פיקוח על מחירים, הגנה על הצרכן ופיתוח סטנדרטים טכניים. מכך ניתן ללמוד, כי התפיסה שעומדת מאחרי פעילות רשות זו היא תפיסת שוק מסחרי כלכלי שיש להבטיח פיקוח נאות עליו. משימתה המרכזית של הרשות הלאומית לתקשורת היא להבטיח שוק שידורים מסודר ותחרותי.

התפיסה שעומדת מאחורי הרשות הלאומית לתקשורת עומדת בניגוד לתפיסת השידור הציבורי מניה וביה. השידור הציבורי הוא בעל אופי שונה לחלוטין מן השידור המסחרי, והוא חייב להתקיים תוך עצמאות מלאה ובמסגרת סטטוטורית נפרדת. יתרה מכך, השידור הציבורי דורש טיפוח ושמירה מתמידים על עצמאותו התכניתית מלחצים פוליטיים וכלכליים, דברים קשים להשגה תחת המטרייה הפיקוחית של גוף המאגד תחתיו את כל שוק התקשורת המסחרי. יש להעיר, כי את המודל של הרשות הלאומית לתקשורת אימץ דו"ח פלד מהמודל של ה-FCC בארה"ב (ראה עמ' 19 לדו"ח פלד). ראוי להדגיש, כי בארצות הברית הטלוויזיה הציבורית היא גוף נפרד שיש לו גופים מפקחים משלו. כך גם המצב באירופה.

בכדי שהשידור הציבורי יוכל למלא את תפקידיו הציבוריים כראוי, ובשל מעמדו, מטרותיו ויחודו, הוא אינו יכול לפעול תחת אותו גוף העוסק בניהול שוק התקשורת האלקטרונית העסקית – המסחרית לסוגיה.

אי לכך, לדעת הוועדה, אם תוקם רשות לאומית לתקשורת, ראוי שהשידור הציבורי יהיה בפיקוח של רשות ציבורית נפרדת ממנה. מוסדות הפיקוח על השידור הציבורי יעבדו בתיאום עם הרשות הלאומית לתקשורת בנוגע לתדירים, תקני שידור, הפצה וטכנולוגיה.

6.3. מוסדות השידור הציבורי, הרכבם ודרכי מינויים

כפי שעולה מפרק 3, מוסדות הרשות על פי חוק רשות השידור הם מסורבלים, פוליטיים יתר על המידה, בלתי יעילים ומזמינים קונפליקטים מיותרים. מליאת הרשות היא הסמכות העליונה בענייני תכנים, אך השפעתה המעשית בתחום זה מוגבלת. הועד המנהל, כמו גם המליאה, מורכב על פי מפתח פוליטי מובהק. כתוצאה מכך, מתקיים קונפליקט מובנה בין הועד המנהל וסמכותו לבין ההנהלה המקצועית של הרשות.

יש צורך בנוסחה חדשה שתענה על שני צרכים עקרוניים:

1. תאפשר לגוף הציבורי לפעול באופן עצמאי ויעיל, בראשותה של מועצת מנהלים, שאיננה מתערבת ישירות בביצוע.
2. תנטרל ככל האפשר מינויים פוליטיים מובהקים.

6.3.1. המבנה המוצע

א. במסגרת חוק השידור הציבורי תוקמנה שתי רשויות נפרדות לחלוטין: רשות אחת תהיה ממונה על שידורי הטלוויזיה הציבורית, והשניה - על שידורי הרדיו הציבורי. למרות האכסניה המשותפת תחת כנפיו של חוק השידור הציבורי, שתי הרשויות תהיינה עצמאיות ובלתי תלויות זו בזו באופן מוחלט.

ב. הוועדה לקחה בחשבון את היתרונות והחסרונות של מבנה זה ביחס לרשות אחת המאגדת תחתיה רדיו וטלוויזיה, והגיעה למסקנה, כי במפת התקשורת החדשה בישראל יש צורך ברשות עצמאית נפרדת לרדיו ציבורי ורשות אחרת לטלוויזיה ציבורית. הפרדה זו תעמיד כל אחת מרשויות אלה בפני עצמה, עם מימון משלה, הסכמי עבודה ונהלים המתאימים לאופייה. כך, בעידן השידורים המודרני, בו הן שוק הטלוויזיה והן שוק הרדיו הם שווקים גדולים והטרונניים, תוכל כל אחת מהמדיה לחזק את מעמדה בתחום פעילותה הספציפית ותוכל לתפוס את המעמד הראוי לה.

ג. בראש כל רשות יעמוד גוף מנהל בעל סגולות מקצועיות וציבוריות.

ד. הוועדה רואה חשיבות רבה לכך שרשויות השידור הציבורי ומוסדותיו ימוקמו ויתפקדו בירושלים וממנה. כיום ממוקמים עיקר מוסדות רשות השידור בירושלים (על אף שהדבר אינו מעוגן בחוק רשות השידור), וגם ביחס לרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו – על אף שמדובר בשידור מסחרי – מצא המחוקק לנכון לקבוע הוראה בחוק לפיה מקום מושבם של הרשות השניה, מוסדותיה, וחברת החדשות שלה, יהיה בירושלים (סעיף 3א לחוק הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו).

למיקומם של רשויות השידור הציבורי ומוסדותיו בירושלים נודעת חשיבות בשל מספר גורמים: ראשית, אחד מתפקידיה העיקריים של התקשורת, והשידור הציבורי בפרט, הוא הקשר עם רשויות השלטון והביקורת עליהם. היות שכך, חשוב שמוסדות השידור הציבורי ישבו קרוב ככל האפשר למרכזי הפעילות השלטונית על כל שלוחותיה, הנמצאים, כידוע, בירושלים. שנית, מבחינה חברתית ותעסוקתית, המצאות גופים אלו בירושלים מהווה מקור תעסוקה חשוב בעיר, ומהווה גם גורם חברתי חשוב ומאזן בעיר.

6.3.2. ועדת המינויים לענין השידור הציבורי

א. כדי לשמור ולהבטיח את עצמאותו של השידור הציבורי, יש לנתק ככל האפשר את השידור הציבורי מן המערכת הפוליטית.

ב. לפיכך, תוקם ועדת מינויים לענין השידור הציבורי ("ועדת המינויים"). ועדה זו תהא מורכבת מאנשים שהאובייקטיביות והרמה האישית שלהם אינה מוטלת בספק, ומשקלם הציבורי ונסיונם רבים. בראש הוועדה יעמוד שופט בית המשפט העליון בדימוס, שייקבע על ידי נשיא בית המשפט העליון, וחבריה יהיו: יושב-ראש ועד ראשי האוניברסיטאות, נשיא מועצת העיתונות, יושב-ראש האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל, ושלושה נציגים שתמנה הממשלה שימונו על פי המלצת השר הממונה.

ג. הרכבה המוצע של ועדת המינויים בא להבטיח איזון נאות של כל האינטרסים הרלוונטיים לפעילותו של השידור הציבורי. על פי המלצת הוועדה, בראש הוועדה יעמוד שופט בית המשפט העליון בדימוס, אשר ייקבע על ידי נשיא בית המשפט העליון. כיושב ראש הוועדה, ומתוקף נסיונו ומקצועו, יביא השופט לוועדה את הגישה השיפוטית המאוזנת, אשר מאזנת בין האינטרסים השונים, במעלתה הגבוהה ביותר. שלושת חברי הוועדה שימונו על ידי הממשלה על פי המלצת השר הממונה, יביאו אל הוועדה את ההיבט והאינטרס הציבורי, הפוליטי והחברתי בפעילותו של השידור הציבורי.

שלושת חברי ועדת המינויים, אשר יכהנו בה בתוקף תפקידם יביאו לוועדה את האינטרסים עליהם הם אמונים: הראשון – את האספקט החינוכי החשוב הנודע לתקשורת בכלל, ולשידור הציבורי בפרט, והשניים האחרים – בהיותם מייצגים ועומדים בראש גופים האמונים על ערכי חופש הביטוי, התקשורת והמידע. יושב ראש האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל ייצג ויבטא, כמובן, גם את האינטרס המקצועי של העיתונאים בפעולת השידור הציבורי.

הוועדה סבורה, כי יש בהרכב המוצע לוועדת המינויים כדי לבטא ולאזן נכונה בין ההיבטים הציבוריים-חברתיים, לבין ההיבטים המקצועיים-ערכיים הרלוונטיים לעבודת התקשורת בכלל והשידור הציבורי בפרט.

ד. נשיא המדינה ימנה את מועצות המנהלים של שתי הרשויות (טלוויזיה ורדיו), על פי המלצת ועדת המינויים. ועדת המינויים תבחר את יושבי ראש מועצות המנהלים מבין חבריהן.

6.3.3. מועצות המנהלים של הטלוויזיה הציבורית ושל הרדיו הציבורי

א. בראש כל רשות תעמוד מועצת מנהלים בת 7 חברים, שיתמנו על ידי ועדת המינויים המיוחדת.

ב. הוועדה רואה חשיבות ממדרגה ראשונה לרמתם האישית של חברי מועצות המנהלים, וצריך שהם יהיו בעלי כישורים מתאימים ויוכלו להשרות מנסיונם ומסמכותם על פעולתו האיכותית והתקינה של השידור הציבורי.

ג. תפקידי מועצות המנהלים יתמקדו באלה :

1. לקבוע את מדיניות השידורים הכוללת על פי מטרות השידור הציבורי המוגדרות בחוק.
2. לאשר את התקציב.
3. לאשר את לוח תכניות השידורים העונתי.
4. לפקח על ביצוע החלטותיה, מבלי להתערב בביצוע ובתוכן השידורים לגופם.

ד. מועצות המנהלים תפעלנה באופן דומה ככל האפשר למקובל בחברות עסקיות.

לאור כל האמור לעיל, בתחום מוסדות השידור הציבורי, הרכבם ודרכי מינויים, הוועדה ממליצה כדלקמן :

1. תוקמנה שתי רשויות נפרדות, האחת לטלוויזיה והשניה לרדיו. הרשויות הללו, אף שתוסדרנה במסגרת אותו חוק, תהיינה עצמאיות ובלתי תלויות זו בזו באופן מוחלט בדרך פעולתן.

2. בראש כל אחת משתי הרשויות תעמוד מועצת מנהלים בת שבעה חברים, ובתוכם יושב-ראש. תפקידי מועצות המנהלים יתמקדו בתחומי קביעת המדיניות והפיקוח על יישומה, מבלי להתערב בביצוע השידורים.

3. חברי מועצות המנהלים יהיו אנשי ציבור בעלי מוניטין, נסיון ואוטוריטה מקצועית בתחומם. הם יבואו מתחומי החינוך, התרבות, השידור והניהול העיסקי, וישקפו ככל האפשר את מגוון הדעות וההשקפות הרווחות בציבור. חברי המועצות יהיו אנשים שאינם שייכים לכל ממסד מפלגתי, לא יהיו חברי כנסת ולא יהיו עובדי מדינה, ותקופת מינויים תהיה לקדנציה אחת בת חמש שנים.

4. נשיא המדינה ימנה את מועצות המנהלים ויושבי הראש שלהן על פי המלצת ועדת מינויים מיוחדת לענין השידור הציבורי, שתהיה בת שבעה חברים והרכבה יהיה כדלקמן: בראשה יעמוד שופט בית המשפט העליון בדימוס שיקבע על ידי נשיא בית המשפט העליון, וחבריה יהיו: יושב-ראש ועד ראשי האוניברסיטאות, נשיא מועצת העיתונות, יושב-ראש האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל, ושלושה נציגים שתמנה הממשלה על פי המלצת השר הממונה על השידור הציבורי. תקופת המינוי של חבר ועדה תהיה בת חמש שנים. כהונת חבר ועדה שיכהן בה מתוקף תפקידו הציבורי תסתיים עם סיום תפקידו.

5. מקום מושבם של רשויות השידור הציבורי ומוסדותיו יהיו בירושלים.

6.4. המנהלים של השידור הציבורי

כאמור לעיל, מינוי המנכ"ל, מעמדו, סמכויותיו ודרך פעולתו היו תמיד בעייתיים ברשות השידור. העובדה שהסמכות למינויו יוחדה לממשלה הפכה את ענין המינוי לפוליטי ויצרה אנומליה מבנית וקונפליקט בינו לבין הוועד המנהל. הוועד המנהל אמנם ממונה על המנכ"ל, אך אינו ממנה אותו ואינו יכול לפטר אותו. תפקידו של המנכ"ל וסמכויותיו אינם מוגדרים בחוק; מצב זה יוצר בעיות בהגדרת ובחלוקת הסמכויות ובעיות בניהול התקין.

תפקיד המנכ"ל נמצא גם בקונפליקט מתמיד עם מנהלי המדיה בכל הקשור בסמכויות מנהליות ותכניותיות. המערכת הארגונית היא ריכוזית ואינה מאפשרת למנהלי המדיה – שתפקידם אינו מוגדר פורמלית בחוק – לפעול בגמישות מספקת, לשם הפקת תכניות בצורה הטובה ביותר.

מתחייב שהמנכ"ל של כל רשות יתמנה על ידי מועצת המנהלים שלה, יהיה אחראי בפניה ויהיה כפוף לפיקוחה.

הוועדה ממליצה, כי בחוק החדש יקבע מעמד, סמכויות וכפיפויות של המנהלים כדלקמן:

1. מועצת המנהלים של הטלוויזיה ומועצת המנהלים של הרדיו ימנו מנהל כללי למדיום הספציפי, לתקופה של ארבע שנים, עם אפשרות הארכה.

2. בידי כל מנהל יהיו הסמכויות המקצועיות של "עורך ראשי", כמו גם כל הסמכויות הניהוליות על המדיום.

3. כל מנהל יהיה מופקד על ביצוען ויישומן של מדיניות מועצת המנהלים והחלטותיה, ויהיה אחראי בפניה.

4. בידי כל מועצת מנהלים תהיה הסמכות לפטר את המנהל בתנאים מסויימים.

5. תפקידי מנכ"ל רשות השידור ומנכ"ל הטלוויזיה החינוכית כפי שהם היום יבוטלו, וכך גם כל פונקציות המטה שלהם.

6. האחראים על השידורים בערבית בטלוויזיה וברדיו יהיו כפופים למנכ"ל הטלוויזיה והרדיו, בהתאמה.

6.5. רשות הטלוויזיה הציבורית

הטלוויזיה הישראלית והטלוויזיה החינוכית לא עברו תהליך מהותי של ארגון מחדש מאז הקמתן בשנות השישים. יתר על כן, השינויים הטכנולוגיים והמבניים של מפת התקשורת בישראל, אשר לכאורה היו צריכים להכריח ארגונים אלה לחשוב מחדש על פילוסופיות השידור שלהם ולבצע רויזיה במערכת התכניות, רק שיבשו במידה רבה עוד יותר את דרך פעולתן.

הטלוויזיה הישראלית (ערוץ 1) לא הצליחה להתאים את עצמה למציאות החדשה שהשתרשה, עקב אובדן המונופול שלה עם כניסת הכבלים, ולאחר מכן כניסת הערוץ השני. אחוזי הצפייה שלה נמוכים – בממוצע כמחצית מן הצפייה בערוץ השני, היא לא הצליחה למצוא את מיקומה ואת הכיוון שלה במצב החדש, ולא השכילה למקד מאמצים ביצירת תכניות איכותיות שהשידור המסחרי אינו מספק. אי-הצלחתה לתפוס את מקומה נובעת, בין היתר, מהסכמי עבודה שאינם מתאימים למשימות של ארגון יצירתי, מכוח אדם עודף, בירוקרטיה מסורבלת, מורל ירוד ודעיכה של היכולת היצירתית.

הטלוויזיה החינוכית גם היא אינה מוצאת את מקומה בעולם השידורים בישראל. היא הסתבכה שלא לצורך עם זמן השידור שניתן לה בערוץ השני ובטלוויזיה בכבלים. בלא המימון והיכולת למלא זמן זה בתכנים חינוכיים ראויים, הפכו שידוריה גם בערוצים אלה לשידורים ברמה נמוכה ללא תרומה ציבורית-חינוכית.

מן האמור בפרק 3 על הטלוויזיה החינוכית, המסקנה היא, כי אין כל הצדקה לקיומה של הטלוויזיה החינוכית במתכונתה הקיימת. עם זאת, הוועדה סבורה, כי ישנה חשיבות רבה לכך שהשידור הציבורי יקיים שידורים לימודיים – חינוכיים באיכות וברמה גבוהה, לכלל הציבור בישראל, בגילאים השונים. הוועדה בדעה, כי יש מקום לקיים שידורים אלה על ידי רשות הטלוויזיה החדשה שתוקם. קיום השידורים על ידי רשות הטלוויזיה החדשה תבטיח את עצמאותם ואת ניתוקם מהשפעות פוליטיות. הטלוויזיה תוכל לשלב את השידורים החינוכיים – הלימודיים בזמנים שונים בלוח השידורים שלה על פי שיקול דעתה, ובלא מסגרת זמנים נוקשה, בניגוד למצב כיום. כך גם תוכל להגיע לקהלי יעד בצורה טובה ונכונה יותר. יצירת מיקשה אחת למכלול שידורי הטלוויזיה הציבוריים, במסגרת ערוץ שידור אחד, תחזק את השידור הציבורי בסביבה הרב-ערוצית.

השינויים שהוועדה ממליצה לערוך בטלוויזיה הציבורית מטרותם העיקרית היא להביא לכך שרוב התקציב יוצא לתכניות ברמה גבוהה ולא להחזקת המנגנון. לשם הגשמת מטרה זו, הוועדה ממליצה להוציא לשוק החופשי (Outsourcing) של המפיקים העצמאיים את כל הפקת התכניות המיועדות לשידור בטלוויזיה למעט חדשות, ענייני היום וספורט.

1. אפשרות לניצול מירבי של הכשרונות היצירתיים בתחום הטלוויזיה בישראל, והכנסת כוחות צעירים, בוגרי בתי ספר לקולנוע וטלוויזיה, למאגר היצירה הטלוויזיונית.

2. יצירת תחרות חיובית בשוק ההפקה בישראל, אשר תשפר את האיכות והמקצועיות של ההפקות, כמו גם את הגיוון והעומק בלוח השידורים ותיתן אפשרות ביטוי יצירתי-הפקתי לקבוצות שונות באוכלוסיה.

3. תחרות בשוק ההפקות תעודד מצוינות בשוק היוצרים, ותבטיח יצירת שוק יותר דינמי ויצירתי, בו כישורי היוצרים יבואו לידי ביטוי רב יותר, ביחס למצב כיום, בו קיימת תלות במנגנון יוצרים בעלי קביעות.

4. הקטנה מסיבית של כוח האדם בטלוויזיה, תוך צמצום בזבז משאבים על ידי הרשות על אנשי הפקה שתרומתם לרשות אינה מספקת.

5. עידוד קופרודוקציות של השוק העצמאי עם הטלוויזיה תוך אפשרות לשיתוף פעולה גם עם גורמים בינלאומיים, וכניסה לשוק הגלובאלי.

6. שליטה ברורה ומוחלטת בתהליכי קבלת ההחלטות התכניתיות והתקציביות.

7. עידוד משמעותי לתעשיית הטלוויזיה בישראל.

המצב בו יתקיים שוק הפקות חופשי, והרשות תופיע בו כרוכש, עדיף לאין ערוך מהמצב כיום. הוצאת ההפקות לשוק תבטיח נגישות של השידור הציבורי למאגר רחב בהרבה של יוצרים, יבטיח רענון מתמיד בכוחות היוצרים שלה ויצמצם את הקיפאון המתמשך בו מצויה הרשות בתחום ההפקות.

קיומו של שוק הפקות תחרותי נרחב יאפשר עידוד כשרונות צעירים מאוריינטציה חברתית, מקצועית ותרבותית מגוונת, דבר שיבטיח גיוון ויצירתיות רבים יותר בשידור הציבורי. רכישת הפקות מבחוץ תיצור הגמשה ניכרת באפשרויות התכניות העומדות לידי הרשות, ועל ידי כך תסייע בידה לשדר מגוון שידורים העונה על הציפייה מהשידור הציבורי בישראל בעולם רב-ערוצי, תוך מילוי מכלול מטרותיה על פי החוק.

דוגמה מעניינת ומוצלחת ליעילות השיטה אפשר למצוא בנסיון של ערוץ 4 באנגליה, שם כל ההפקה נעשית על ידי מפיקים עצמאיים חיצוניים. גם רשתות הטלוויזיה הלאומיות בארה"ב אינן מפיקות בדרך כלל את התכניות שלהן בעצמן. רובן המכריע של סדרות הדרמה מופקות עבור הרשתות באולפני הוליווד על ידי חברות הפקה ומפיקים עצמאיים.

על פי השיטה החדשה יפעלו בכפיפות למנהל הטלוויזיה שורה של מנהלים שכל אחד מהם יהיה אחראי לתחום תכני. כך יהיו מנהלים לתחומי התכניות הדוקומנטריות, תכניות הדרמה, תכניות ילדים, תכניות לימודיות, בידור, דת ומסורת וכו'. מנהלי התחומים יחליטו על סוגי ונושאי התכניות אשר הם מעוניינים לשדר, ועל ההיקף התקציבי של התכניות, ולאחר קבלת הצעות הפקה משוק המפיקים העצמאיים בסמכותם יהיה להחליט על ההצעה שנראית להם הטובה ביותר מבחינת איכות התכנית ועלותה.

בענין זה ראוי לאזכר את החוק לעידוד ההפקה של יצירה ישראלית מקורית בשידורי הטלוויזיה (תיקוני חקיקה), התשנ"ו – 1996 שנכנס לתוקף ביום 1.1.97. בחוק זה חוייבה רשות השידור, בין היתר, להפנות 30% מהחלק בתקציבה המיועד ישירות להפקות, לרכישת הפקות מקומיות קניות ולרכישת שירותי הפקה ואמנות מחוץ לרשות או ממשי שאינו נמנה עם עובדי הרשות. התרשמונו, כי הרשות לא מיצתה את היתרונות הגלומים בחוק זה.

כללו של דבר, הוצאת ההפקות אל מחוץ לטלוויזיה הציבורית תפרה את שידורי הטלוויזיה, תשפר ותגוון אותם, ותחסוך ממנה את הצורך בהחזקת מערכת מסורבלת, ולעיתים מתוסכלת של כוח אדם לצורך הפקה עצמית.

לפיכך, הוועדה ממליצה, כי המסגרת הסטטוטורית החדשה תסדיר את תחום הטלויזיה הציבורית כדלקמן:

1. תכניות הטלויזיה יוצאו להפקה לחברות הפקה ולמפיקים עצמאיים. הפקות אלה ימסרו להפקה על פי לוח התכניות של הטלויזיה, על פי שיקול דעתה ועל פי האמצעים שיעמדו לרשותה.

2. הטלויזיה הישראלית תפיק בעצמה רק מישדרים ותכניות בתחומי החדשות, ענייני היום, ספורט ושידורים חיים של תכניות או של אירועים מיוחדים. במסגרת הארגונית החדשה לא יהיה, אם כן, מנגנון הפקה כלל (למעט חדשות, ענייני היום וספורט), ובכלל זאת מפיקים, במאים, וכל המנגנון ההנדסי והמנהלי התומך בהפקה בטלויזיה.

3. הטלויזיה החינוכית במתכונתה הקיימת תבוטל, ומשימותיה יהיו חלק ממשימות הטלויזיה הציבורית במבנה החדש.

תוקם ועדה מייעצת לענייני השידורים החינוכיים-לימודיים שתורכב מאנשי חינוך בעלי מוניטין בענייני חינוך ולימוד ואנשים בעלי ידע בשימוש בטכנולוגיות שידור מתקדמות וחדשניות. הוועדה תמונה על ידי שר החינוך והתרבות, בהתייעצות עם מועצת הטלויזיה ותייעץ למועצת הטלויזיה בכל נושאי השידורים החינוכיים והלימודיים.

מימון השידורים הללו יהיה מהמשך הקצבת משרד החינוך והתרבות.

4. שביעית זמן השידור בערוץ השני, המוחזקת על ידי הטלויזיה החינוכית על פי זכיון שהוענק לה, יימכר לזכייני הערוץ השני בתמורה מתאימה.

5. רשת הכבלים של הטלוויזיה החינוכית (ערוץ 23) תפעל בכפיפות למנהל הטלוויזיה. הערוץ יוקדש לשידורים לימודיים לכל הגילאים, תוך שימת דגש על שידורים של האוניברסיטה הפתוחה ועל שימוש בטכנולוגיות חדשות של מולטימדיה-אינטראקטיבית וטכנולוגיות עתידיות. הערוץ יעביר את שידורי הכנסת במימון מלא של הכנסת, במקום ערוץ 33 העושה זאת כיום.

6.6. רשות הרדיו הציבורי

תחנות הרדיו של רשות השידור פורטו ותוארו לעיל (פרק 3.2). בנוסף לכך, מפת השידורים בתחום הרדיו כוללת גם את תחנות אלה:

1. גלי צה"ל - מפעילה שתי רשתות ארציות, גלי"צ וגלגלי"צ, שתיהן ממומנות בעיקר מתקציב משרד הבטחון. על גלי צה"ל ראה במפורט בפרקים 1.5 ו- 3.8.

2. הרדיו האזורי - מפעיל כיום 14 תחנות אזוריות במסגרת הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו. שידורים אלה ממומנים על ידי פרסומת.

3. רדיו פיראטי - על פי הערכות שונות פועלות בארץ כ- 70-80 תחנות רדיו פיראטיות (ויש המעריכים גם יותר), מהן קרוב לשלושים במגזר הערבי. הרשת הפיראטית המצליחה ביותר היא ערוץ 7.

מתמונת שידורי הרדיו הקיימים אנו למדים, אם כן, כי בתחום זה קיימת פעילות רבה. פעילות זו עוד תורחב בהרבה בעתיד. כך, ועדת פלד המליצה לפתוח בהדרגה את תחום שידורי הרדיו על פי עקרון "השמיים הפתוחים" (עמ' 14-18 לדו"ח פלד, וכן עמ' 76-77). המפה החדשה והעתידית של שידורי הרדיו מחייבים את קול ישראל להערכות חדשה, כך שיוכל למלא ביעילות את אותן הפונקציות ששידור ציבורי חייב בהן.

העקרון המנחה בתחום זה הוא כי הרדיו הציבורי יהיה מצומצם בהיקפו ביחס למצבו כיום, תוך מכירת חלק מן הרשתות, והתייעלות הרשתות שתישארה. הוועדה סבורה, כי היות שקיימות אלטרנטיבות רבות לחלק מרשתות הרדיו הציבורי, יש להעביר רשתות שונות לשוק הפרטי. גם מבחינת התכנים, ישנן תחנות שהוועדה סבורה שאין הצדקה לקיומם כחלק מן הרדיו הציבורי, הממומן ברובו המכריע על ידי הציבור.

6.6.1. בחינת הרשתות השונות

תאור הרשתות השונות, העלויות שלהן וכוח האדם בהן מתואר בעמ' 29-35 בדו"ח הכלכלי הנלווה לדו"ח זה. מפאת אורך היריעה לא מצאה הוועדה מקום לחזור על הדברים.

להלן תוצגנה המסקנות וההמלצות הנגזרות מן הניתוח ומהחומר שהיה בפני הוועדה בעניינה של כל אחת מן הרשתות.

רשת ב':

רשת ב', רשת החדשות והאקטואליה היא רשת הרדיו המצליחה ביותר בישראל, הן מבחינת אחוזי ההאזנה והן מבחינת הכנסותיה מפרסומות. שיעור ההאזנה הממוצע לרשת ב' היה בשנים 96-97' כ- 24%.

רשת ב' היא לכאורה הרווחית ביותר ויכולה לקיים את עצמה ואף להרוויח יפה תוך כדי יעול והקטנת ההוצאות. למרות זאת, סבורה הוועדה, כי אין להפריטה אלא יש להשאירה כרשת של השידור הציבורי בשל חשיבותה הרבה, כגל המרכזי לחדשות וענייני היום בישראל, אשר בשלב זה אין לו תחליף.

הוועדה סבורה, כי באופן עקרוני השידור הציבורי לא צריך לנגוס נתח משוק הפרסום. השידור הציבורי הוא שירות בעל תרומה חברתית-ציבורית, הוא נכס של הציבור, הוא חב לציבור חובת אמון, וככזה הציבור צריך לממנו. הפרסומות ברדיו הציבורי היא תולדה של התפתחות היסטורית, שאין לה יותר מקום במפת התקשורת החדשה.

טעם חשוב נוסף לחסימת השידור הציבורי מלנגוס בשוק הפרסום הוא על מנת לאפשר לרשתות הפועלות בשוק, כמו גם רשתות נוספות שתיכנסנה לשוק – בין תחנות אזוריות ובין ארציות – להנות מן האפשרות היחידה למימון, והיא שוק הפרסומת. על ידי כך, תשתפר התחרות בין תחנות אלה ומוצריהן יהיו איכותיים ומוצלחים יותר, והדבר יתרום, כמובן, לציבור כולו.

הוועדה סבורה אף, כי יש טעם לפגם בכך שערופ ציבורי הממומן על ידי כספי ציבור יתחרה בשוק הפרטי במקביל למימונו הציבורי גם על מימון הבא מידיים פרטיות, כלומר, משוק הפרסום. שילוב מימון ציבורי במימון על ידי פרסום עלול להוביל (ויש הטוענים, כי כבר היום מוביל) לכך שה"גב" הכלכלי הציבורי המובטח לשידור הציבורי יוביל לתחרות בלתי הוגנת עם יתר המתחרים בשוק הפרסום, שהם גופים שכל מימוןם בא להם משוק זה. כרית הבטחון הכלכלית מאפשרת לשידור הציבורי לדחוק מתחרים מן השוק על ידי הצעת "מחירי טרף" וכד'.

רשת א' וקול המוסיקה:

הוועדה סבורה, כי השירותים שמספקות רשת א' וקול המוסיקה, הם שירותים חשובים ביותר לחלק מן הציבור. כוחות השוק לא מספקים את סוג התכניות שמספקות רשתות אלה, בהיות שידורים אלה דלי האזנה. אך שידורים אלה, ובכללם, תכניות איכותיות הן בתחום המוסיקה הקלאסית והן שידורי ההעשרה בתחומים השונים, הם נכס שידורי שאין לוותר עליו, ושומה על השידור הציבורי לספק גם אותו לציבור המעוניין.

שיעור ההאזנה לשתי הרשתות יחדיו הוא כ- 5%. על פי סקרי האזנה שיעור ההאזנה לרשת א' ירד לכ- 2.5-3% בשנת 97 לעומת כ- 4% בשנת 96. שיעור ההאזנה לקול המוסיקה נותר בשיעור קבוע של כ- 2-3% בשנים 96-97, עם ירידה קלה בהאזנה.

הוועדה סבורה, שיש לשפר ולייעל במידה רבה את שידורי הרשתות, ובעיקר את שידורי רשת א', ולנסות להפנותם לקהלים יותר רחבים, באותה אוריינטציה שהרשת משדרת כיום.

הוועדה התלבטה האם ראוי לאגד שתי רשתות אלה ולהופכן לרשת אחת. לחברי הוועדה נראה, כי כל רשת עומדת בפני עצמה ותרומתה היחודית לשידור הציבורי ראויה לטיפול. עם זאת, עלות רשתות אלה כיום היא גבוהה מידי ונטל הפעלתן הגבוה - הרובץ על שכמי הציבור - ראוי ואף ניתן לצמצמו בצורה משמעותית. אין הצדקה למימון השידורים שהן משדרות, בשיעורי ההאזנה שלהן הן זוכות, בעלות של יותר מ- 40 מליון ש"ח לשנה (שתי הרשתות ביחד).

על פי החומר שהונח בפניה, הוועדה בדעה, כי שתי הרשתות הללו יכולות להתקיים זו לצד זו, כשעלותן המשותפת היא לכל היותר 50% מעלותן כיום. עקב הנחה זו, הוועדה סבורה, כי יש מקום להמשיך את שידוריהן בנפרד, תוך התייעלות ממשית שתקטין עלות כל אחת מהן לפחות במחצית.

קול ישראל בערבית (רשת ד'):

קול ישראל בערבית ממלא שני תפקידים: האחד שידורים לערביי ישראל והשני שידורים לארצות ערב הקרובות והרחוקות. בעוד השידורים לערביי ישראל הם מתן שירות לאזרחי המדינה, ובכך ההצדקה לתשלום האגרה, הרי שאין הצדקה למימון באגרה של השידורים מחוץ לגבולות ישראל, שהם עניינה של המדינה, משלמי האגרה אינם נהנים מהם ישירות. אי לכך, הוועדה סבורה, כי אם המדינה מעוניינת לקיים שידורים אלה, היא צריכה לשאת מתקציביה בחלק מעלות רשת ד', שהוא החלק של השידורים לחו"ל.

העלות הכוללת לשנה של המשדרים ברדיו בערבית היא כ- 9 מליון ש"ח. ללא כל ספק, המדינה חייבת לשאת בכל עלות המשדרים, תפעולם והחזקתם.

רשת ג':

עם כניסתם של ערוצי הרדיו האזוריים ירדה ההאזנה לרשת ג'. על פי סקרי האזנה שיעור ההאזנה לרשת ג' בשנת 97' הינו בממוצע כ- 8% לעומת כ- 20% בשנת 96'.

רשת ג' מספקת מוצר, שהשוק ממילא מספק לקהל המאזינים, ואין חשש, כי מוצר זה "יעלם" ממפת שידורי הרדיו, אלא להיפך – רק יתסוּפו עוד תחנות המשדרות מוסיקה (כולל מוסיקה

בעברית), תכניות בידור וכו'. על פי הערכה כלכלית שנעשתה על ידי חברת ייעוץ כלכלית עבור הוועדה, ערך רשת ג' כיום, במכירה כעסק חי הוא כ- 15.8 מליון דולר.

הוועדה לא מוצאת מקום למימון ציבורי לשידורי רשת ג' במפת שידורי הרדיו הנוכחית והעתידית. יודגש, כי החלטת רשת ג' לשדר בעיקר שירים עבריים אינה משנה במאומה את המלצתנו.

רשתות קול הדרך לעסקים והגל הבטוח:

על פי סקרי האזנה שיעור ההאזנה לרשתות קול הדרך לעסקים והגל הבטוח ירד בשנת 97' ביחס לשנת 96'. עם זאת, הכנסותיהן מפרסומת גדלו.

הערכה כלכלית שנעשתה על ידי חברת ייעוץ כלכלית עבור הוועדה מורה, כי ערך רשת קול הדרך לעסקים ורשת הגל הבטוח כיום, במכירה כעסק חי הוא 8.95 מליון דולר (כרשת רדיו ארצית).

רשתות אלה מספקות לציבור המאזינים שירות המוצע ממילא על ידי כוחות השוק, תכניותיהן הן תכניות הפונות לקהל הרחב על בסיס המכנה המשותף הרחב. תכניותיהן אינן בעלות ערך ציבורי יחודי, שהאזרחים צריכים לממן, ואינן ממלאות פונקציות חברתיות המהוות חלק אינטגרלי מהשידור הציבורי. תחנות הרדיו האזוריות והארציות הקיימות והמתוכננות ממלאות במלואן אחר הפונקציות שרשתות אלה ממלאות, ולכן מן הראוי להעבירן לשוק, ולהוציאן מידי השידור הציבורי.

שידורים לחו"ל (רשת ה'):

השידורים לחו"ל אינם צריכים להיות ממומנים מכספי האגרה. תושבי ישראל, משלמי האגרה, אינם נהנים מן השידורים הללו ואם המדינה סבורה שיש להם חשיבות לאומית, היא צריכה לממן שידורים אלה מתקציבה.

כמו המשדרים של קול ישראל בערבית, כך גם המשדרים המיועדים לשידורים לחו"ל נמצאים במצב קשה מבחינת אחזקתם וחידושם. העלות השנתית של המשדרים היא כ- 9 מליון ש"ח. גם

דו"ח ועדת פלד ממליץ לארגן מחדש את השידורים לחו"ל במימון ממשלתי (עמ' 78 בדו"ח). יצוין אף שה-BBC World Radio Service מממן על ידי משרד החוץ הבריטי, ה-Voice of America מממן מתקציב פדראלי אמריקאי, והמצב דומה גם בגרמניה ובצרפת.

הוועדה סבורה אף, כי אם המדינה מעוניינת לקיים את השירות, ניתן לצמצם את ההוצאות בכמה דרכים. למשל, ניתן לרכוש זמן שידור מתחנות מקומיות בארצות בהם רוצים לשדר. כן ניתן להעביר אינפורמציה לקהל המטרה ברחבי העולם באמצעות האינטרנט, ובעתיד גם באמצעות רשתות תקשורת גלובאליות נוספות.

רק"ע:

רק"ע היא הרשת לקליטת עליה. שידוריה מופנים לעולים בשפות שונות, והם עניין המשתנה מעת לעת על פי ארצות העליה. זהו שירות שהיקפו המשתנה צריך להיקבע על ידי הממשלה ולהיות מממן על ידה. הגופים האחראיים על הקליטה יוכלו להזמין שירות שידורים בשפות שונות לעולים ממערכת השידור הציבורי או בדרך אחרת, ולממן את השידורים הללו על פי סדר הקדימויות שיבחרו בו.

6.6.2. סיכום המלצות הוועדה בתחום הרדיו

על יסוד הניתוח והמסקנות הנ"ל, בסביבה המשתנה של שידורי הרדיו, ממליצה הוועדה כדלהלן:

1. רשתות הרדיו הציבורי (במימון אגרה):

א. רשת א', רשת ב' וקול המוסיקה – רשתות אלה הן בעלות אופי ציבורי מובהק, ויפעלו בכפוף למועצת הרדיו הציבורי במימון אגרת רדיו. מועצת הרדיו תשאף ככל האפשר להוציא הפקות לגופים חיצוניים.

ב. קול ישראל בערבית (רשת ד') - רשת זו תפעל אף היא בכפיפות למועצת הרדיו הציבורי, ותמומן בחלקה מאגרת רדיו ובחלקה מתקציב המדינה. המדינה תישא בכל עלות השידורים לחו"ל, כולל עלות המשדרים ועלות חידושם, תפעולם והחזקתם.

ג. רשתות אלה תעבורנה הליך התייעלות וצמצום בכוח אדם.

2. רשתות להפרטה:

רשת ג', קול הדרך לעסקים והגל הבטוח – ימכרו לזכיינים פרטיים כעסק חי, כל אחת בנפרד. ביצוע המכירה יהיה באמצעות הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו (בדומה לרדיו האזורי).

3. ערוצים שימומנו מתקציב המדינה:

רשת השידורים לחו"ל (רשת ה') והרשות לקליטת עליה (רק"ע) – רשתות אלה תפעלנה במימון ישיר של משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, על פי סדרי הקדימויות שלהם. הם יוכלו לפעול באמצעות הרדיו הציבורי, אשר ישמש במקרה זה כקבלן מבצע.

6.7. הפרטת ערוץ 33

תפריט השידורים של ערוץ 33 כיום אינו ממוקד כלל ועיקר. יש בו שידורים המכסים את ישיבות מליאת הכנסת (הממומנים בחלקם על ידי הכנסת), יש בו שידורים המכוונים לכאורה למדינות ערב, ותכניות כלליות בתחומים שונים.

על פי סקרים של חברות הכבלים הצפייה בישראל בערוץ 33 היא נמוכה ביותר, בממוצע 0.5%. מידת הקליטה של שידורי הערוץ במדינות ערב אינה ברורה, ומכל מקום, ברשות הפלשתינאית, בירדן, בדרום לבנון, בסוריה ובחלקים של מצרים אפשר לקלוט ממילא את שידורי הטלוויזיה הישראלית, המשדרת גם בערבית.

עוד יאמר, כי בתקציב העומד לרשות הערוץ כיום, כ- 18 מליון ש"ח, אין כל סיכוי להעמיד ערוץ אטרקטיבי לציבור.

לאור החלטת הממשלה מס' 92 מיום 7.7.96 ועל פי התרשמותה של הוועדה והנתונים שהובאו בפניה, הגיעה הוועדה למסקנה, כי אין מקום להמשך הפעלתו של ערוץ 33 במתכונתו הנוכחית. הוועדה סבורה, כי ניתן לשלב בין המלצתה של ועדת פלד להקמת ערוץ מסחרי נוסף (דו"ח פלד, עמ' 10) לבין הפיכתו של ערוץ 33 לערוץ המסחרי הנוסף. מאחר וכיום אין תדר טריסטריאלי חופשי, ממילא אין אפשרות לבצע את הקמתו של ערוץ מסחרי נוסף, המשדר באופן חופשי באוויר (כדוגמת ערוץ 1 וערוץ 2). בעזרת הכבלים יכסה הערוץ כ- 70% מבתי האב ואת השאר באמצעות שידורי לוויין.

לפיכך, הוועדה ממליצה לענין ערוץ 33 כדלקמן:

1. ערוץ 33 במתכונתו הנוכחית יבוטל.

2. יוענק זכיון באמצעות מכרז להפעלת הערוץ באמצעות הכבלים ובאמצעות לוויין, כשהוא ממומן מפרסומת, על פי הכללים הנהוגים בערוץ השני. אם וכאשר יתפנה ערוץ טריסטריאלי יוכל הערוץ לשדר שידור חופשי באויר.

3. הפרטת הערוץ תעשה על ידי הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו, העוסקת היום בשידורים המסחריים.

4. ההכנסות מן הפרטה יועדו לכיסוי חלק מן ההוצאות הכרוכות בשינויים המבניים של השידור הציבורי.

6.8. גלי צה"ל

רשת המשדרת שידורים צבאיים מהווה נטע זר בעולם התקשורת במדינה דמוקרטית. במדינה דמוקרטית ליברלית אין עקרונית מקום לשידורים בפקוח צבאי, ולכוחות הבטחון לא מוקצית נישה תקשורתית, שכן לא מצפים מהשלטונות ליטול חלק בשיג ושיח הציבורי באמצעות שידורים עליהם אמונה מערכת הבטחון. תחנה ממשלתית המשדרת שידורים צבאיים מהווה פתח להתערבות שלטונית בלתי רצויה. הדבר אך מתחדד כאשר התחנה הצבאית עוסקת בשידורי פוליטיקה ואקטואליה.

גם השימוש בתקציבי מערכת הבטחון לשם קיום תחנת רדיו המשדרת שידורים אזרחיים, מעלה סימני שאלה, בעיקר נוכח הקיצוצים שעברה מערכת הבטחון במהלך השנים.

מאידך גיסא, גלי צה"ל קיימת עשרות שנים כתחנה צעירה, דינמית, תוססת ויצירתית. יתרה מזאת, תרומתה לעולם התקשורת בישראל היא רבה ויחודית. זה שנים שגל"צ מכשירה הלכה למעשה את הדור הבא של השדרנים ואנשי התקשורת.

אכן, נראה לועדה, כי במישור העקרוני אין מקום שמערכת הבטחון תממן את השידורים שמשדרת גלי צה"ל. הרי שידורים אלה הם בחלקם המכריע שידורים אופייניים לרשת רדיו אזרחית רגילה, בין אם זה חדשות, תכניות שונות או מוסיקה. לפיכך, אם היה צורך לבחון היום הקמת תחנה כזו, אין ספק, כי המלצתנו היתה שלא להקימה. אך היות שהשאלה היא האם להשאיר את התחנה פועלת ומשדרת, יש לבחון את השאלה על רקע המצב הקיים ולא בחלל ריק.

על רקע הצלחתה הרבה של התחנה, העניין הציבורי הגדול בה, איכות שידוריה, תרומתה היחודית לתקשורת בישראל, ותוך שלוקחים בחשבון את אופי שידוריה הניחנים במקצועיות, פתיחות, אמינות וחוסר משוא פנים - וכמובן, בלא להתעלם מעלותה הנמוכה יחסית - נראה לוועדה, כי במצב הנוכחי התועלת מקיומה של גלי צה"ל עולה על העלות והנזק (אם קיים) הנגרמים כתוצאה משידוריה.

לענין גלי צה"ל הוועדה ממליצה, אם כן, כדלקמן :

1. גלי צה"ל ימשיכו לפעול כשהם ממומנים מתקציב משרד הבטחון, ללא תשדירי פרסומת, תשדירי שירות או חסות.

2. פעילות התחנה תעשה במסגרת הצבאית בקיימת, שכן בלא מסגרת זו אין הצדקה לקיומה.

3. מעמד גלי צה"ל יעוגן בחוק השידור הציבורי.

4. מועצת המנהלים של הרדיו תפקח על התכניות הלא-צבאיות של גלי צה"ל.

5. מועצת המנהלים של הרדיו תמנה את מפקד גלי צה"ל באישור שר הבטחון.

6.9. מימון השידור הציבורי

סוגיית דרך המימון של השידור הציבורי נותחה במפורט בפרק 4, ולהלן תוצגנה מסקנות הוועדה בתחום זה:

א. מניתוח צורות המימון האפשריות והיתרונות והחסרונות של כל צורה, הנזכרות בפרק 4.1, הגיעה הוועדה למסקנה שהדרך הטובה ביותר לממן שידור ציבורי ולהבטיח הן את קיומו והן את עצמאותו, כמו גם את איכות שידוריו, היא על ידי מימון השידור הציבורי באמצעות אגרה. בין היתר, מימון על ידי אגרה משפר את עצמאות השידור הציבורי ומבטיח קשר ישיר בין המממן למשדר, והגברת מחויבותו של השידור הציבורי לציבור המממן אותו.

בענין זה ראוי לאזכר מדבריו של השופט מצא בענין אגרת הרדיו בבג"צ 5503/94 **לילי סגל וד"ר זאב סגל נ' יו"ר הכנסת ואח'** (לא פורסם), בעמ' 15, כדלקמן:

"מטרת גבייתה של תוספת זו (דהיינו, אגרת הרכב – הוועדה) היא להבטיח מקור תקציבי עצמאי למימון צרכיה של רשות השידור. בקיומה של תכלית זו מותנית הגשמת עצמאותה הכלכלית של רשות השידור, שבלעדיה עלולה להיפגע גם האוטונומיה שלה... ביכולתה של רשות השידור לפעול כ"במה ציבורית" טמונה ערובה חשובה להגשמתו של עקרון חופש הביטוי; ויכולת זו מותנית בהבטחת אי-תלותה של רשות השידור ברשות המבצעת, גם לעניין האמצעים הכספיים הנדרשים לפעילותה".

ב. השידור הציבורי אינו צריך להיות ממומן מתשדירי פרסומת לא בטלוויזיה ולא ברדיו.

ג. הוועדה סבורה, שעל מנת לשמור, ככל האפשר, על עצמאותה ויציבותה התקציבית של הטלוויזיה הציבורית, אין להעמיד את האגרה לאישור כל שנה אלא יש להקים מנגנון שיבטיח אותה בחוק אחת למספר שנים.

ד. בקביעת שיעור האגרה יהיה צורך לקחת בחשבון את השינויים המבניים, אשר אמורים להפחית בצורה ניכרת את עלויות הפעלתה של הרשות ולייעל את פעילותה. אמנם, לאור

הוצאת ההפקות לגופים חיצוניים, תצטרך הרשות לקנות הרבה יותר תכניות בשוק הפרטי. אך בסיכומם של דברים העלות התפעולית של המערכת תהא נמוכה מעלותה כיום. לפיכך, צפוי, כי בטווח הבינוני והארוך שיעור האגרה ירד לעומת שיעורה כיום. בטווח הקצר יהיה צורך לממן בצורה חלקית את עלות פרישתם של עובדי הרשות מן האגרה ולפיכך לא יופחת גובה האגרה.

ה. גביית אגרת הרדיו בצמוד לאגרת הרכב הוכיחה את יעילותה, ואף קיבלה חיזוק בפסיקת בית המשפט העליון (בג"צ סגל הנ"ל)

ו. אשר לגביית אגרת הטלוויזיה, הוועדה שקלה מספר מודלים אפשריים של גבייה, בכדי לחסוך את העלות הגבוהה מידי הכרוכה בהפעלת מנגנון הגביה הקיים (ראו פרק 3.4). לדעת הוועדה, אין הצדקה כלכלית לקיומו של מנגנון גביה נפרד. כחלופות חיפשה הוועדה מנגנון כפיה בעל בסיס רחב של נגישות לציבור, ולפיכך, נשקלו האפשרויות של גביה באמצעות חברת חשמל או באמצעות מנגנון הגביה של המוסד לביטוח לאומי. כל אחת מדרכים אלו מעוררת קשיים שונים, ועל מנת להכריע יש לבחון לעומק את ההסדרים המוצעים יחד עם הגופים הרלוונטיים.

אשר על כן ממליצה הוועדה כדלקמן:

1. מימון שידורי הטלוויזיה:

פעילותה של הטלוויזיה הציבורית תמומן על ידי אגרת טלוויזיה ששיעורה יובטח בחוק. בנוסף, ימשיך משרד החינוך והתרבות להעביר תקציב מתאים לשם הפקת תכניות חינוכיות-לימודיות.

2. מימון שידורי הרדיו:

א. מימון פעילות מועצת הרדיו יתבסס על אגרת הרכב, כפי שהדבר כיום.

ב. שיעור האגרה, דרכי ומועדי עדכונה ייקבעו בחוק.

ג. במימון שידורי הרדיו בערבית תשתתף המדינה מתקציבה. המדינה תישא בכל עלות השידורים לחו"ל, כולל עלות המשדרים ועלות חידושם, תפעולם והחזקתם.

3. האגרות כמקור למימון השידור הציבורי:

א. גובה האגרות ישאר בשלוש השנים הראשונות ליישום הדו"ח בגובהו כיום (מעודכן על פי שיעור העדכון השנתי הקיים).

ב. החל מהשנה הרביעית ליישום הדו"ח ייקבע שיעור האגרה מחדש, על פי הערכת העלויות של השידור הציבורי במסגרת הסטטוטורית החדשה.

ג. שיעור האגרה יקבע אחת לחמש שנים, על פי המלצת מועצות המנהלים של הרדיו והטלוויזיה, על ידי ועדת הכספים של הכנסת. במהלך חמש השנים יתעדכן גובה האגרה במלואו על פי מדד המחירים לצרכן מידי שנה.

ד. אגרת הרדיו תיגבה בדרך הקיימת, דהיינו, בצמוד לאגרת הרכב.

ה. הוועדה סבורה שיש צורך בבדיקה מעמיקה יותר של אפשרויות גבייה באמצעות מנגנונים קיימים (כמו חברת החשמל או המוסד לביטוח לאומי), ובדרך דומה לגביית אגרת הרדיו. בהעדר אלטרנטיבה תישאר בינתיים גביית האגרה באמצעות מחלקת הגבייה, על כל מגבלותיה, תוך התייעלות והשתכללות.

ו. במבנה החדש מחלקת הגבייה תהא כפופה ישירות למנכ"ל רשות הטלוויזיה

הציבורית.

10.6. עובדי השידור הציבורי

השינויים המוצעים בדו"ח הינם בעלי השלכות על מספר רב של עובדים הן ברשות השידור והן בטלוויזיה החינוכית. רשויות השידור הציבורי החדשות שתוקמנה על פי חוק יעסיקו מספר קטן יותר של עובדים ביחס למצב כיום.

מבנה השכר המעוות ברשות השידור, לפיו רק 43% משכרם של העובדים (בממוצע) הוא פנסיוני, מחייב תיקונים של עיוותים במסגרת תנאי הפרישה שייקבעו לעובדים.

בתחום העובדים ממליצה הוועדה כדלקמן:

1. חלק מעובדי רשות השידור והטלוויזיה החינוכית יעברו למסגרת הסטוטורית החדשה שתוקם, על פי צרכיו ומשימותיו של מבנה השידורים החדש, כפי שיקבע בלעדית על ידי רשות הטלוויזיה ורשות הרדיו.

2. יש לקבוע לעובדי רשות השידור והטלוויזיה החינוכית שיפרשו תנאי פרישה הוגנים. תנאי הפנסיה צריך שיכללו תיקון של עיוותים קיימים.

3. העובדים שיעברו למסגרת הסטוטורית החדשה יועסקו במסגרות העסקה חדשות גמישות יותר, המתאימות לתנאים המיוחדים של מערכת משדרת מודרנית.

4. לתקופת מעבר בת שנתיים תינתן עדיפות של זכות סירוב ראשונה לקבוצות הפקה חיצוניות שיתארגנו מתוך עובדי רשות השידור והטלוויזיה החינוכית, בתנאי שאיכות התכניות תהיה נאותה וראויה ומחירי ההפקה תחרותיים. כל אלה כפופים לכללים שתקבענה מועצות המנהלים.

11.6. ההשלכות הכלכליות של השינוי המוצע

ההשלכות הכלכליות העיקריות של ביצוע המלצות הוועדה הן אלה :

1. ביטול הפרסומת ברדיו הציבורי יאפשר קיומם הכלכלי של ערוצי רדיו מסחריים אזוריים וארציים תוך תחרות הוגנת. הכנסות המדינה מתמלוגים וממיסים מהגופים המסחריים הללו תגדלנה.

2. הוצאת הפקות תכניות הטלוויזיה למפיקים עצמאיים תביא לשכלול השוק, לשיפור התחרות והאיכות של התכניות ולתגבור השוק המתפתח של חברות הפקה בענפי הטלוויזיה והקולנוע. גידול השוק אף הוא יגדיל את הכנסות המדינה ממיסים.

3. ביצוע ההמלצות יאפשר לשידור הציבורי לצמצם את עלותו תוך כדי שיפור ההיצע של תכניותיו. בטווח של מספר שנים יהיה אפשר לבחון את הורדת נטל האגרה.

יוער, כי הסברים כלכליים מפורטים ומקיפים נמצאים בדו"ח הכלכלי הנלווה לדו"ח.

להלן יפורטו ההוצאות וההכנסות הצפויות במימוש המלצות הוועדה.

מקורות (במליוני ש"ח):

1. מכירת רשיון שידור ותדרים של ערוץ 3 להקמת ערוץ מסחרי 330
2. מכירת רשיון שידור ותדרים של רשת ג' להקמת תחנת רדיו ארצית מסחרית 38
3. מכירת רשיון שידור ותדרים הגל הבטוח וקול הדרך להקמת תחנת רדיו ארצית מסחרית 38
4. מכירת שביעית זמן השידור של הטלוויזיה החינוכית בערוץ השני 7
5. הכנסות מפרסום ברשת ב' – עד לביטול הסופי של הפרסום 70
6. הפסקת תיקצוב ממשלתי לערוץ 33 למשך שנה אחת 20
7. מימוש פקדונות בגין החזר הלוואות מעובדים 32
8. מימוש מתחם רוממה 70

שימושים (במליוני ש"ח):

1. הקדמת פרישת עובדי רשות השידור (כולל פיצויים לש.ת.)* 619
2. הוצאות הקמה לרשות הטלוויזיה הציבורית 10
3. הוצאות הקמה לרשות הרדיו הציבורי 5

634

סך הכל

גרעון: 29 מליון ש"ח

* ההוצאה של 619 מליון ש"ח מניחה את הקדמת הפרישה של כל עובדי רשות השידור. מובן שלא כל העובדים יפרשו וחלקם יעברו למסגרות החדשות שתוקמנה. לכן, סכום זה הינו המקסימלי ויש להניח שיהיה קטן בהרבה. מאידך גיסא, תיתכן הוצאה נוספת כתוצאה מהמו"מ עם העובדים.

הטלוויזיה החינוכית: עקב קושי בהשגת הנתונים מהטלוויזיה החינוכית אין לוועדה תחשיב מדויק של מקורות ושימושים. על פי הערכת היועצים הכלכליים של הוועדה עלות הקדמת פרישת עובדי הטלוויזיה החינוכית היא כ- 150 מליון ש"ח. בצד המקורות עומדים נכסי הטלוויזיה החינוכית.

המסקנה מהמקובץ היא כי ניתן לבצע את המהלך המוצע על ידי הוועדה בלא שהדבר יצריך הוצאת כספים מאוצר המדינה, אלא תוך "מימון-עצמי" של המהלך.

7. ביצוע המלצות הוועדה

7.1. כללי

הוועדה סבורה, כי יש להבטיח שהליכי המעבר מרשות השידור והטלוויזיה החינוכית אל רשויות הטלוויזיה והרדיו הציבוריות החדשות (אשר תוסדרנה בחוק השידור הציבורי החדש), יעשו באופן חלק, כך שרציפות עבודת השידור הציבורי לא תפגע. זאת בעיקר בשים לב לחיוניותו של השידור הציבורי, ובנזק הקשה שיגרם לו אם יופסקו שידוריו - ולו לתקופה קצרה.

הוראות המעבר המוצעות על ידי הוועדה כוללות שני ראשים עיקריים:

1. ראשית, מינוי של ועדת המינויים לענין השידור הציבורי על ידי הממשלה. ועדת המינויים תבחר את מועצות המנהלים הראשונות של הטלוויזיה הציבורית והרדיו הציבורי, ואלו תבחרנה את מנהל הטלוויזיה הציבורית ומנהל הרדיו הציבורי. המנכ"לים שימונו יתחילו בהקמתן של המערכות החדשות.

2. שנית, מוצע כי עם סיום כהונתו של המנכ"ל הנוכחי, הממשלה לא תמנה מנכ"ל חדש לרשות השידור. במקום זאת ימונה מנכ"ל זמני, שסמכויותיו יתוארו להלן. כמו כן מוצע לא לאייש את התפקיד המתפנה של מנהל הטלוויזיה החינוכית.

מעמדם של ועדת המינויים, מועצות המנהלים והמנכ"לים המקימים של הטלוויזיה והרדיו וסמכויותיהם של גורמים אלו בשלב המעבר ייקבעו בהחלטת ממשלה. החלטה זו תפרט גם את התקציב אשר יוקצה לביצוע המלצות הדו"ח.

7.2. הקמת המוסדות המכוננים של השידור הציבורי

לצורך הערכות יעילה להקמתו של השידור הציבורי במתכונתו החדשה, מוצע כי יוקמו בלוח זמנים קצר יחסית, כמפורט להלן, המוסדות המכוננים של השידור הציבורי החדש, אשר יתחילו בהערכות להקמתם והפעלתם של שידורי הטלוויזיה והרדיו הציבוריים.

מוצע, כי הממשלה תמנה, תוך חודש, את ועדת המינויים המיוחדת לענין השידור הציבורי, בהרכב המפורט בהמלצות לעיל. ועדת המינויים, תמנה, תוך חודש מיום מינויה, את מועצות המנהלים של הטלוויזיה והרדיו הציבוריים, ואלו ימנו, שוב תוך חודש, את מנהלי הטלוויזיה הציבורית והרדיו הציבורי, אשר יעסקו בהקמתן של המערכות.

הגורמים האמורים ישמשו מכוח החלטת הממשלה כמוסדות מכוננים עד להשלמת הליכי החקיקה של חוק השידור הציבורי החדש והקמת הטלוויזיה והרדיו הציבוריים.

7.3. מינוי מנכ"ל זמני לרשות השידור

מוצע, כי הממשלה לא תמנה מנכ"ל חדש לרשות השידור לאחר סיום תפקידו של המנכ"ל הנוכחי (בינואר 1998), אלא תעשה שימוש בסמכות הנתונה לה בסעיף 23 לחוק רשות השידור, ותמנה מנכ"ל זמני.

אם כי **מקצועית** יהיה על המנכ"ל הזמני למלא את תפקידו בדומה למנכ"ל, יהא התחום **הארגוני** בתפקידו שונה מהותית מתפקידו של מנכ"ל רשות השידור כפי שהיה עד כה. המנכ"ל הזמני יבצע את שלב המעבר מרשות השידור למסגרות השידור הציבורי החדשות. יוקנו לו - בהוראת מעבר בחוק רשות השידור - הסמכויות לביצוע מכירת הרשתות בהתאם לדו"ח זה, וכן יהיה עליו, ביחד עם הגורם המוסמך במשרד האוצר, לנהל את המו"מ עם נציגויות העובדים של רשות השידור. במקביל ינוהל מו"מ מקביל לענין סגירת הטלוויזיה החינוכית ופרישת עובדיה.

לפיכך, בכל הנוגע לביצוע המלצות דו"ח זה, לא די בהפעלת סמכות הממשלה על פי סעיף 23ב לחוק רשות השידור. על מנת שיוכל לעמוד במשימות שהותוו לעיל, יוענקו למנכ"ל הזמני שימונה סמכויות ארגוניות נרחבות הדרושות לצורך ביצוע המעבר. כמו כן, הוא ישוחרר מן הכפיפות לוועד המנהל של רשות השידור ויפעל בתאום עם מועצות המנהלים והשר הממונה בעניינים הנוגעים לכינון הרשויות החדשות של השידור הציבורי.

7.4. חקיקת הוראות המעבר

מאחר שחקיקת חוק השידור הציבורי כרוכה בתקופה ארוכה יחסית, מוצע לחוקק הוראת מעבר בחוק רשות השידור אשר תאמץ את הדו"ח ואת השינוי המוצע בעיקרו, ותסדיר את פעילות רשות השידור בתקופה זו. הוראות המעבר תהיינה בתוקף עד לחקיקתו של חוק השידור הציבורי החדש.

הוראות המעבר יסדירו את מעמדו, פעילותו וסמכויותיו של המנכ"ל הזמני אשר ימונה לרשות השידור, יקבעו את היחס בינו לבין מועצות המנהלים המכוננות של הטלוויזיה הציבורית והרדיו הציבורי בכל הנוגע לביצוע המעבר מרשות השידור לרשויות החדשות שיוקמו, וישחררו אותו לעניינים אלו מן הכפיפות לוועד המנהל של רשות השידור. כן תקבע בהוראות המעבר סמכותו לבצע את הפרטות של הרשות בהתאם לדו"ח זה ולנהל מו"מ עם נציגויות העובדים של רשות השידור. לשם כך יוקנו למנכ"ל הזמני בהוראות המעבר הסמכויות הארגוניות והניהוליות הנדרשות.

8.נספחים

8.1. רשימת הגורמים עימם נפגשה הוועדה

במהלך עבודתה קיימה הוועדה פגישות עם גורמים אלה:

1. **מנכ"ל רשות השידור** – מוטי קירשנבאום.
2. **הוועד המנהל של רשות השידור** - פרופ' רינה שפירא – יו"ר; יהודה בן מאיר, ד"ר אלי כהן ג'ור, חדווה שפיגל, גיל סמסונוב – חברים.
3. **רשות השידור** - עמרם עמר - סמנכ"ל לכוח אדם; מוטי לוי – סמנכ"ל לכספים; יאיר שטרן - מנהל הטלוויזיה בעברית; יוסף בניה – מנהל הטלוויזיה בערבית; אמנון נדב - מנהל הרדיו בעברית; אדמונד סחייק – מנהל הרדיו בערבית; יוסי בראל - מנהל ערוץ 33; אמנון שילוני - מנהל רשת ג'; עו"ד עמית שכטר – יועץ משפטי.
4. **הטלוויזיה החינוכית** - אהובה פיינמסר – מנהלת.
5. **שר החינוך והתרבות** – זבולון המר.
6. **שרת התקשורת** – לימור לבנת.
7. **משרד התקשורת** - שלמה וקס – מנכ"ל (לשעבר).
8. **משרד המשפטים** - דוידה לחמן-מסר - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי – פיסקלי); עו"ד עדנה הראל.
9. **משרד הקליטה** – ירח גלטר – מנהל אגף מידע הסברה במשרד הקליטה.
10. **אגף תקציבים במשרד האוצר** - אבשלום פלבר – סגן הממונה; אבי גבאי.
11. **הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו** – נחמן שי – מנכ"ל.
12. **"רשת תקשורת והפקות"** – בעלת זכיון בערוץ השני - יוחנן צנגן – מנכ"ל משותף; דן שילון – מנכ"ל משותף.

13. **"שידורי קשת"** – בעלת זכיון בערוץ השני - אורי שנער - מנכ"ל; עו"ד רוני קלינגר – יועצת משפטית.

14. **"טלעד"** - עוזי פלד - מנכ"ל.

15. **התאחדות תחנות הרדיו האזוריות (בהקמה)** – רוני אלגרנטי – מנכ"ל; עו"ד צח גרניט ממשרד הרצוג, פוקס, נאמן ושות' – יועץ משפטי.

16. **ועדי עובדים** – נציגי האיגוד המקצועי של איגוד עיתונאי ישראל; נציגי האיגוד המקצועי של הסתדרות הטכנאים; ועד עובדי עיתונות הפקה של רשות השידור; ועד הטכנאים של רשות השידור.

8.2. דו"ח כלכלי בענין רשות השידור - הערכת עלויות סגירה והערכת שווי

תדרים ורשיונות (נספח חיצוני)

8.3. רשימת מקורות

א. חוקים:

חוק רשות השידור, התשכ"ה – 1965, והתקנות שהוצאו מכוחו
חוק הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו, התש"ן – 1990
חוק הבזק, התשמ"ב – 1982 (פרק ב')
החוק לעידוד ההפקה של יצירה ישראלית מקורית בשידורי הטלוויזיה (תיקוני חקיקה), התשנ"ו –
1996
חוק יסוד: הצבא
חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו – 1955
הוראות הפיקוד העליון
פקודת השידור הבריטית (Broadcasting Act) מ-1990

ב. פסקי דין של בית המשפט העליון

בג"צ 1/81 ויקי שירן ואח' נ' רשות השידור ואח', פ"ד לה (3) 365
בג"צ 281/69 ראש ממשלת ישראל נ' עדי קפלן ורשות השידור, פ"ד כג (2) 394
בג"צ 323/84 צלי רשף נ' רשות השידור, פ"ד לח (2) 586
בג"צ 4562/92 זנדברג נ' רשות השידור פ"ד נ (2) 793
בג"צ 5503/94 לילי סגל וד"ר זאב סגל נ' יו"ר הכנסת ואח' (לא פורסם)

ג. דו"חות ועדות ציבוריות בתחום התקשורת:

דו"ח ועדת פלד – להרחבה ולארגון מחדש של מערך השידורים לציבור בישראל.

דו"ח ועדת לבני

דו"ח ועדת וקס-ברודט-ליאון

ד. דוחות שונים:

דו"ח חברת תאום – לאבחון תפקוד רשות השידור

דו"ח גרניט – הצעה לשינויים בהסכם קיבוצי ובמערכת השכר

דו"ח פעילות מוסדות הציבור של רשות השידור לשנת 1996

אליעזר יערי – השידור הציבורי לקראת שנת 2000 – דו"ח פנימי ברשות השידור

דו"חות מבקרת המדינה

דו"חות מבקר הפנים של רשות השידור

דו"ח הרשות השניה לטלוויזיה ולרדיו לשנת 1995

ה. סקירות וניירות עמדה:

רשות השידור

המכון הישראלי לדמוקרטיה

הטלוויזיה החינוכית

אגף התקציבים במשרד האוצר

משרד הקליטה

שידורי קשת

התאחדות תחנות הרדיו האזורי (בהקמה)

ערוץ 33

דוידה לחמן-מסר

קטעי עיתונות מישראל ומחו"ל בענייני תקשורת ושידור ציבורי

החלטות והמלצות ארגונים אירופאים בענין השידור הציבורי

BBC – A Structure for the Digital Age, Press Briefing

French Channel Almanach

ו. מאמרים

מ. אגמון, "מניית זהב" וההפרטה", הפרקליט מא, 138.

E. Mahan & J.R. Schement, "The Broadcast Regulatory Process: Toward a New Analytical Framework", in Progress in Communication Sciences, Vol. 4, edited by B. Dervin & M. J. Voigt, p. 1.

ז. ספרים

S. E. Barnett, Funding the BBC's Future, 1993, British Film Institute, London.

J. G. Blumler & T. J. Nossiter, Broadcasting Finance in Transition, 1991, Oxford University Press, N.Y.

T. E. Congdon, Paying for Broadcasting: The Handbook, 1994, Routledge N.Y.

T. E. Congdon, The Cross Media Revolution, Ownership and Control, 1995, John Libbey, London..

L. Forgan & A. Yentob, People \$ Programmes, BBC Radio & TV for an Age of Choice, 1994, BBC, London.

S. Lambert, Channel Four – Television with a Difference?, 1982, British Film Institute.

נספח 4/ע

העתק דוח מרכז המידע והמחקר של
הכנסת "תחנת גלי צה"ל היבטים
שונים של פעילותה" מיום 13.2.2011

עמ' 173

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

תחנת "גלי צה"ל" – היבטים שונים של פעילותה

כתיבה: אוריאנה אלמסי

ט' באדר א' תשע"א

13 בפברואר 2011

אישור: הודיה קין, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 64 08 24 0 / 1

פקס: 02 - 64 96 10 3

www.knesset.gov.il/mmm

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשתו של חה"כ יעקב כץ, והוא עוסק בתחנת הרדיו הצבאית בישראל – "גלי צה"ל" (להלן: גל"צ), בדגש ביעדיה, תפקידיה ופעילותה של התחנה.

במסמך מוצגים ההתפתחות שחלה עם השנים בהסדרת תפקידיה, באופייה ובאופן פעילותה של התחנה וכן הגורמים המפקחים עליה ומידת הפיקוח בפועל. עוד נדונות במסמך סוגיות שונות הנובעות מאופייה הייחודי של התחנה כגוף תקשורת צבאי וציבורי.

בעצם קיומה של תחנת שידור צבאית במדינה דמוקרטית טמון מתח מהותי בין חופש העיתונות לבין האינטרס הביטחוני. עם מתח זה מתמודדים אנשי התחנה הצבאית מדי יום ביומו, בשל מחויבותם הן לפקודות הצבא והן לקודים העיתונאיים, שני עקרונות שלא אחת מגיעים לכדי התנגשות. המתח הזה קיים בעיקר במשדרי חדשות ובעיסוק בסוגיות השנויות במחלוקת ציבורית, ומתעצם בעת עיסוק בנושאים ביטחוניים.

מהמסמך עולים הממצאים העיקריים שלהלן:

- תחנת "גלי צה"ל" הוקמה ב-1950 והיא תחנת שידור צבאית וציבורית, המשדרת תכנים צבאיים ואזרחיים. התחנה כפופה לקצין חינוך ראשי, שפועל באגף כוח-אדם בצה"ל. עם זאת, בכל הנוגע לתוכניות הלא צבאיות, התחנה כפופה לפיקוחה של ועדת "גלי צה"ל" של רשות השידור.
- הסדרת פעילותה של גל"צ קבועה בהוראות פיקוד עליון של הצבא ובפקודת הארגון של התחנה. לאחרונה גובשה הוראת פיקוד עליון חדשה לגל"צ, ובימים אלו היא מצויה בסבב חתימות סופי לקראת אישורה. הסדרת התוכניות הלא צבאיות מצויה בסעיף 48 לחוק רשות השידור, התשכ"ה–1965.
- מפקד גל"צ מתמנה על-ידי שר הביטחון, לאחר שוועדת איתור מקצועית המליצה לשר הביטחון על כמה מועמדים לתפקיד.
- משנות ה-70 חל שינוי באופייה של התחנה: מספרם של האזרחים העובדים בתחנה גדל, וכן גדל היקף השידורים העוסקים בנושאים לא צבאיים, כגון יומני חדשות, תרבות, אקטואליה וכיו"ב. תהליך זה מכונה "תהליך האזרח" של התחנה.
- בפקודת הארגון האחרונה של גל"צ, משנת 2008, נוספו שני אלמנטים חדשים לעניין התנהלותה של התחנה: שידור תוכניות אקטואליה ופנייה לקהל יעד רחב, הכולל את כל אזרחי המדינה נוסף על חיילי צה"ל. אלמנטים אלה מדגישים את האופי האזרחי של גל"צ ועולים בקנה אחד עם תהליך האזרח שהתרחש בה.
- בחינת לוח השידורים של התחנה מעלה כי בתחנה משודרות כיום חמש תוכניות צבאיות בלבד, שהן 4% מכלל השידור השבועי. תוכניות אלה משודרות בשעות אחר-הצהריים המאוחרות ובסופי שבוע. לעומתן, התוכניות הלא צבאיות הן עוגן מרכזי בלוח השידורים, ותוכניות האקטואליה משובצות ברצועות שידור שזוכות לשיעורי האזנה גבוהים. יצוין כי לוח השידורים של התחנה מאושר על-ידי מפקד גלי צה"ל, שהוא העורך הראשי שלה, וכן על-ידי ועדת "גלי צה"ל" של רשות השידור, אשר מתכנסת פעמיים בשנה.
- עובדי התחנה הם חיילי חובה, אנשי מילואים ואזרחים עובדי צה"ל. רבים מעובדי התחנה הבכירים, הן שדרנים ועורכים והן עובדי הדרג המינהלי, הם אזרחים. על-פי פסיקת בג"ץ בנושא, למפקד התחנה יש שיקול דעת רחב בכל הנוגע למינוי בכירים בתחנה ולשיבוץ מגישים בתוכניותיה.

- גל"צ ממומנת מתקציב משרד הביטחון ומכספים המגיעים מחסויות. נתוני התקציב של גל"צ אינם מפורסמים בספר התקציב ואינם זמינים לציבור הרחב. מנתונים שמסר מפקד גל"צ, סא"ל יצחק טוניק, לוועדת הכלכלה של הכנסת במאי 2010, עולה כי תקציב התחנה הוא כ-40 מיליון ש"ח בשנה.
- הפיקוח של ועדת "גלי צה"ל" על התכנים האזרחיים של התחנה, שכאמור נעשה כיום מכוח סעיף 48 לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965, הוסדר הסדרה חלקית. יש טענות בדבר הצורך בעיגונם של כללי פיקוח ברורים, אך תהליך גיבושם של כללים כאלה, אשר החל לפני כ-10 שנים, לא הסתיים עד כה.
- בית-המשפט העליון נדרש לא אחת לשאלת מעמדה של גל"צ ולדיון בנורמות החלות עליה, בין היתר לנוכח התכנים המשודרים בתחנה וסוגיית האיוון בין תכנים שונים. בפסיקה שניתנה ביוני 2010 קבעו שופטי בג"ץ כי התחנה היא גוף ציבורי ומשום כך כפופה לנורמות החלות על גופי תקשורת ציבוריים, ובהן "דוקטרינת ההגיונות", שמשמעה שבשידורים יש לתת במה למגוון העמדות בציבור בסוגיות ציבוריות השנויות במחלוקת, תוך איוון ראוי ביניהן.
- בצד מחויבותה זו של גל"צ, קבע בית-המשפט כי לגל"צ, כמו לכל גוף תקשורת ציבורי אחר, יש מתחם סבירות ושיקול דעת רחב בהגשמת חובת השידור המהימן. לפיכך, הגופים המנהלים את התחנה הם המופקדים על קביעת לוח השידורים, שיבוץ התוכניות, סגנון ואופיין, זהות המגישים בהן וכיו"ב. עם זאת, שופטי בג"ץ התייחסו לעובדת היותה של גל"צ גוף צבאי ולמחויבותה, הנובעת ממעמדה זה, לשקף את אופיו הא-פוליטי והממלכתי של הצבא.
- מהתבטאויות של עובדי התחנה בכלי התקשורת עולה כי ניתנת להם עצמאות מוחלטת בעבודתם העיתונאית וכי הם עומדים באמות המידה המקצועיות הנדרשות בעת סיקור עיתונאי של אירועים שונים, לרבות אירועים ביטחוניים. עם זאת, מסקירה של אירועים בעבר שהיתה בהם חריגה מהקו הרשמי של הצבא בעתות משבר ביטחוני, עולה כי הפיקוח בתקופות אלו על תוכני השידור בתחנה הדוק יותר וננקטים צעדים משמעותיים נגד שדרני התחנה על רקע זה.
- לגל"צ אין תקנון אתי משל עצמה אך מאחר שהיא חברה במועצת העיתונות היא כפופה לתקנון האתיקה של המועצה, ואפשר להעמיד לדין את אנשי התחנה בבית-הדין לאתיקה של המועצה במקרה של הפרת התקנון. יש לציין כי הסנקציות היחידות הקבועות בתקנון הן אזהרה, נזיפה, פרסום התנצלות ופרסום החלטת בית-הדין בפומבי. בשנים האחרונות הוגשו למועצת העיתונות תלונות ספורות נגד אנשי גל"צ. כמו כן, בגל"צ מייחסים חשיבות רבה לסוגיית האתיקה ונעזרים בעניין זה בכללי רשות השידור, הידועים בשם "מסמך נקדי", אך מסמך זה אינו מחייב אותם.
- לגל"צ יש נציג פניות הציבור, וכיום המכהן בתפקיד זה משמש גם שדר בתחנה. בארבע השנים האחרונות הוגשו נגד התחנה מאות תלונות בכל שנה. בשנת 2010 הוגשו 800 תלונות, ו-150 מהן עסקו בסוגיית האיוון בין תוכני השידור; מחצית מהן נמצאו מוצדקות. פניות אלו טופלו בכלים אלה: התנצלות בפני הפונה או בפני נשוא הפנייה, מסירת הבהרה בשידור, התנצלות בשידור, הקראה של הודעה מאזנת ובירור על-ידי מפקד גל"צ.
- לאורך השנים, מאז הקמתה של גל"צ, נשמעו קריאות לסגירתה או להכפפתה לרשויות שידור אחרות, משיקולים תקציביים ואחרים, אך הניסיונות להוציא לפועל הצעה זו לא צלחו. עם זאת, מבקרים רבים אחרים סבורים כי מהלך כזה יביא לפגיעה בשיח התקשורתי-דמוקרטי בישראל.

1. "גלי צה"ל" – רקע

"גלי צה"ל" הוקמה ב-1950 בשם "שידורי צבא-הגנה-לישראל", מתוך אמונה כי על צה"ל למלא גם תפקידים חינוכיים וחברתיים. בדברי הברכה בטקס חנוכת התחנה ציין ראש הממשלה ושר הביטחון דאז, דוד בן-גוריון, את יעדיו של השידור הצבאי: "המשדר הצבאי, המתחיל היום בפעולתו, נועד לשתיים: לשמש מכשיר ביטחון והתגוננות, אמצעי קשר יעיל ומהיר לגיוס ולאיוון... הוא נועד גם לשמש בצבא מכשיר לחינוך הנוער והעם, אמצעי עזר לקליטת עולים, להנחלת הלשון, להקניית ידיעת הארץ ותולדות האומה, לליכוד שבטי ישראל, לחישול הרצון הלאומי ואחריות ממלכתית, להאדרת החזון ההיסטורי של עם ישראל לחיי עבודה, שלום, צדק, חירות ואחוה".¹

בתחילת דרכה שידרה התחנה תוכניות בעלות אופי צבאי בלבד, ומראשית שנות ה-70 של המאה ה-20 שודרו בתחנה גם תוכניות בעלות אופי אזרחי, כגון תוכניות תרבות ואקטואליה. כמו כן, בשנותיה הראשונות שידרה גלי"צ שעות אחדות במהלך היממה, ורק אחרי מלחמת יום הכיפורים החלה לשדר 24 שעות ביממה.

בשנת 1994 הוקמה במסגרת "גלי צה"ל" רשת שידור נוספת, המכונה גלגל"צ, אשר משדרת בעיקר דיווחי תנועה ומוזיקה.

גל"צ היא יחידה צבאית שכפופה לקצין חינוך ראשי, שפועל באגף כוח-אדם בצה"ל. בנוגע לתכנים האזרחיים המשודרים בתחנה, היא כפופה לפיקוחה של רשות השידור (וראו להלן, פרק 4.2).

המימון לתחנה הוא מתקציב משרד הביטחון ומתשדירי חסויות. **נתוני התקציב של גל"צ אינם מפורסמים בספר התקציב**, ומנתונים שנמסרו על-ידי מפקד גל"צ, סא"ל יצחק טוניק, לוועדת הכלכלה של הכנסת במאי 2010, עולה כי תקציב התחנה הוא כ-40 מיליון ש"ח בשנה.²

הסדרת פעילותה של גל"צ באופן כללי כיחידה צבאית קבועה בהוראות פיקוד עליון³ של צה"ל ובפקודת הארגון⁴ של התחנה. הסדרת פעילותה בכל הנוגע לתוכניות הלא צבאיות המשודרות בה קבועה בסעיף 48 לחוק רשות השידור, התשכ"ה–1965 (להלן: חוק רשות השידור).⁵ במקרה של סתירה בין הוראת פיקוד עליון לסעיף 48 לחוק, גוברת ההוראה השנייה על הראשונה.⁶

¹ רפי מן וציפי גון-גרס, **גלי צה"ל – מדברים מהשטח**, תל-אביב: משרד הביטחון, 2002, עמ' 60.

² פרוטוקול מס' 225 של ועדת הכלכלה של הכנסת, 10 במאי 2010.

³ הוראות הפיקוד העליון (הפ"ע) – הפקודות הכלליות שמוציא הרמטכ"ל באישור שר הביטחון ובהן מפורטות פקודות הנוגעות לארגון הצבא, למינהל, למשטר ולמשמעת שבו ולהבטחת פעילותו התקינה של הצבא. כאשר יש סתירה בין הפ"ע לבין פקודות המטה הכללי או לפקודות כלליות אחרות, יועדפו הוראות הפיקוד העליון; מתוך: **המילון למונחי צה"ל**, צה"ל, הוצאת אג"ם – תוה"ד, התשנ"ח, עמ' 127.

⁴ פקודת ארגון (פא"ר) – מסמך ארגוני המפרט את ייעודה של מסגרת ארגונית, את תפקידה, את מעמדה ואת מסגרת הפעילות שלה. זוהי האסמכתא החוקית לפעילותה של המסגרת מרגע הקמתה ועד לביטולה, והיא תקפה רק לאחר אישור הגורם המוסמך. מתוך: **המילון למונחי צה"ל**, צה"ל, הוצאת אג"ם – תוה"ד, התשנ"ח, עמ' 509.

⁵ **חוק רשות השידור, התשכ"ה–1965.**

⁶ הלל סומר, "חופש ביטוי בחאקי – לתחולתן (או אי-תחולתן) של הנורמות המגבילות את חופש הביטוי על 'גלי צה"ל'", **משפט וצבא** 1 (התשמ"ח), עמ' 70.

2. ההתפתחות בתפקידיה של גל"צ

בעבר נקבעו תפקידיה של גל"צ בהוראת פיקוד עליון,⁷ ועל-פי האמור בה על התחנה להפיק ולשדר תוכניות בנושאים האלה:

1. צבא וביטחון, מורשת צה"ל, ידיעת הארץ, מורשת היישוב והכרת העם, עיקרי הציונות והיהדות ויסודות בחברה ובמדינת ישראל.
2. הנעשה בצה"ל, פקודותיו ועמדותיו בנושאים הקשורים לשירות הצבאי.
3. המתרחש במדינה ובעולם הרחב, תוך הדגשת הנושאים הקשורים לביטחון ישראל.
4. תרבות, אמנות ובידור, תוך הדגשת היצירה הישראלית המקורית.

באוקטובר 2001 בוטלה הוראה זו⁸ ובמקומה יושמה "פקודת ארגון של גלי צה"ל", שאלה עקרונותיה:⁹

1. התחנה תעסוק בהעברת מידע לחיילים על הנעשה בצה"ל, במדינת ישראל ובעולם תוך הדגשת נושא הביטחון, חיי המדינה והחברה, נושאים הקשורים לפעילות צה"ל והשירות הצבאי.
2. התחנה תשדר תוכניות בנושא צבא, ביטחון, מורשת קרב, תולדות ישראל, חינוך וחברה.
3. התחנה תביא לטיפול ערכי תרבות בצה"ל באמצעות שידורי תוכניות מקוריות והדגשת היצירה בשירים ובחומר המשודר.
4. גל"צ תביא את צה"ל לתודעת הדור הצעיר בפרט והציבור הרחב בכלל.
5. גל"צ תפעיל את רשת גלגל"צ למלחמה בתאונות הדרכים.
6. התחנה תשקף את ההווה הישראלית על היבטיה השונים, ותביא אותה בשידור למערך הסדיר, המילואים, משפחות חיילי צה"ל ומועמדים לשירות הביטחון.
7. התחנה תאתר ותמייין עיתונאים צבאיים לקורס קד"צ ותכשירם.
8. גל"צ תשמש אמצעי לגיוס כוחות, להעברת הנחיות והוראות של הצבא לגורמים המוסמכים, לציבור ולחיילים, בתיאום עם דובר צה"ל.

בדוח מבקר המדינה משנת 2004 קבע המבקר: "...מאפייני הפעילות הייחודיים של 'גלי צה"ל' במסגרת הצבא מחייבים בסיס נורמטיבי מתאים, ואין בפקודת הארגון של 'גלי צה"ל' – העוסקת במבנה הארגון של התחנה, בהגדרת התפקידים והכפיפויות – כדי לענות על הצורך שעקרונות הפעולה של התחנה יעוגנו בהנחיות של הדרג הבכיר במערכת הביטחון".¹⁰ לאור ההערה של מבקר המדינה בוטלה פקודת הארגון הזאת, ובינואר 2008 הוצאה פקודת ארגון חדשה¹¹ התקפה עד היום. בפקודה זו קבועים אותם התפקידים המנויים בסעיפים 1–7 האמורים

⁷ ראו הפ"ע מס' 2.0617, 25 במאי 1990.

⁸ בתשובה על שאלת מבקר המדינה מדוע בוטלה ההפ"ע ובמקומה יושמה פקודת ארגון, ענו נציגי משרד הביטחון וצה"ל: "ההפ"ע לא עמדה באמות המידה שנקבעו להפ"ע, מאחר שאינה עוסקת בגופים הראשיים במערכת המקצועית והמבצעית בצה"ל"; משרד מבקר המדינה, דוח מבקר המדינה מס' 55 לשנת 2004, עמ' 147.

⁹ שם.

¹⁰ שם.

¹¹ מס' פקודת הארגון 01/08; עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

לעיל, ועליהם נוספו שני אלמנטים מרכזיים: שידור תוכניות אקטואליה¹² ופנייה לכלל הציבור הישראלי נוסף על חיילי צה"ל.¹³ אלמנטים אלו מבטאים את השינוי שחל במהלך השנים באופייה של התחנה, תוך הדגשת תוכני שידור לא צבאיים (וראו להלן הפרק העוסק ב"תהליך האזרח" של גל"צ). בתקופת חירום תפקידי התחנה, על-פי פקודת הארגון החדשה, הם כדלקמן:

1. העברת מידע ומסרים לכלל הציבור על-פי הנחיות דובר צה"ל, פיקוד העורף או מרכז תיאום והסברה באגף מבצעים.

2. העברת מידע ומסרים לציבור בהתאם למדיניות צה"ל, החל בהחלטה לגייס סד"כ (סדר כוחות) וכלה בהוראות לשעת חירום.

לאחרונה גובשה הוראת פיקוד עליון חדשה בנוגע לגל"צ, ובימים אלה היא מצויה בסבב חתימות סופי, לקראת אישורה.¹⁴

3. "תהליך האזרח" של גל"צ

בעוד שבשנות ה-50 וה-60 התקיים איזון בין מספר התוכניות הצבאיות למספר התוכניות הלא צבאיות בגל"צ, בראשית שנות ה-70 חל שינוי באופייה של התחנה, והוא בא לידי ביטוי בשני מישורים:¹⁵

הראשון – גידול במספרם של השדרים שעובדים כאזרחים עובדי צה"ל והפקדת התפקידים המרכזיים בידיהם, בעוד החיילים בשירות חובה נותבו, במקרים רבים, לתפקידים המשניים.

השני – הרחבת היקף השידורים שעסקו בנושאים לא צבאיים.

תהליך זה, המכונה "תהליך האזרח" של התחנה, תפס תאוצה אחרי מלחמת יום הכיפורים, בזמן כהונתו של יצחק לבני כמפקד גל"צ. לבני סבר שהתחנה הצבאית בישראל צריכה לתת מענה על מגוון צרכיו של החייל כאזרח וכאדם: "כשם שחיילים... אינם מוכנים להסתפק בתפריט שכל כולו לחם צבאי אלא הם מבקשים גם את הבשר, הירקות, המרק והפודינג, כך זכאים המאזינים למיזוג הנכון בין ענייני הצבא לנושאים אחרים המעניינים אותם".¹⁶ נימוק נוסף שנתן היה הצורך לפנות לבני-הנוער הנמצאים לפני גיוס ולמאזינים המבוגרים הנמנים עם כוחות המילואים.¹⁷

פקודת הארגון החדשה של התחנה משנת 2008, אשר לפיה, כאמור, התחנה תשדר גם תוכניות אקטואליה ותפנה לכלל האוכלוסייה, נותנת למעשה תוקף פורמלי לתהליך האזרח שהתרחש במשך השנים.

להלן יוצגו השינויים שחלו בשני המישורים האמורים:

3.1 היקף התוכניות הצבאיות לעומת היקף התוכניות הלא צבאיות

¹² סעיף 8(ב) לפקודת הארגון 01/08: "שידור תוכניות בנושא צבא, ביטחון, מורשת קרב, תולדות עם ישראל, חינוך, חברה ואקטואליה".

¹³ סעיף 8(ו) לפקודת הארגון 01/08: "שיקוף ההוויה הישראלית על כל היבטיה והבאתה בשידור לכלל חיילי צה"ל ולכל שכבות הציבור בחברה הישראלית".

¹⁴ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

¹⁵ דן כספי ויחיאל לימור, "גלי צה"ל – מתחנה המיועדת לחיילים לתחנה המיועדת לאזרחים", בספרם המתווכים, תל-אביב: עם עובד, 2002, עמ' 108 (להלן: המתווכים).

¹⁶ רפי מן וציפי גון-גרוס, גלי צה"ל – כל הזמן, תל-אביב: משרד הביטחון, 1991, עמ' 59, הערת שוליים 34.

¹⁷ המתווכים, עמ' 109.

כאמור, בגל"צ משודרות תוכניות בעלות אופי צבאי ותוכניות בעלות אופי אזרחי. בין התוכניות הלא צבאיות יש תוכניות בנושאי אקטואליה, תרבות, מוסיקה, ספורט וכיוצא בזה.

3.1.1. מהי תוכנית צבאית?

בסעיף 48 לחוק רשות השידור נקבע ש"תוכנית צבאית היא תוכנית ששר הביטחון קבע אותה ככזו".¹⁸ ההגדרה מעוגנת בצו שהוצא ב-1965 על-ידי שר הביטחון דאז לוי אשכול, המפרט מהם רכיביה של תוכנית צבאית. להלן נוסח הצו כלשונו:¹⁹

1. אינפורמציה, רפורטגיה ופרשנות על בעיות ביטחון ישראל, על בעיות הביטחון השוטף ועל בעיות הביטחון באזור.
2. תיאור מבצעים, אימונים, עבודה, טקסים, חגיגות, פעולות חינוך, ספורט וחיי שגרה בצה"ל.
3. הצגת זרועות, חילות, עוצבות, יחידות, בעלי תפקידים ומקצועות בצה"ל וכן הצגת משרד הביטחון.
4. הסברת זכויותיו וחובותיו של החייל וחידושים בסדרי הצבא ובהוראות החלות על החיילים.
5. הסברה ותעמולה בנושא התנדבות, משמעת, ביטחון שדה, שמירת רכוש, חיסכון, נימוסים, זהירות בדרכים וכיו"ב.
6. שידורים מיוחדים המתארים תמרונים ומפגנים צבאיים או מפעלים המאורגנים על-ידי צה"ל.
7. תוכנית לגדנ"עים ולחיילים בענייני חילותיהם ועוצבותיהם וכן תוכניות הרבנות הצבאית.
8. אינפורמציה ופרשנות בעלת אופי מקצועי על המתרחש בצבאות העולם ועל חידושים באמצעי לחימה.
9. סקירות על ספרות ועיתונות צבאית, ישראלית וזרה.
10. דוקומנטציה וסיפורים על מסורת הלחימה של צה"ל.
11. הדרכה לסיורים ומסעות וחידונים בידעת הארץ הנערכים במסגרת צה"ל.
12. משדרים המוקדשים לתוכניות חיות או מוקלטות של הלהקות הצבאיות.

3.1.2. מהי תוכנית לא צבאית?

החוק אינו מגדיר מהי תוכנית לא צבאית. היות שהוועד המנהל של רשות השידור אחראי לתוכניות הלא צבאיות בגל"צ, נהוג לגזור את יעדיהן של תוכניות אלה מתפקידיה הכלליים של רשות השידור, המנויים בסעיף 3 לחוק רשות השידור. בין התפקידים:

1. שידור תוכניות חינוך, בידור ואינפורמציה בשטחי המדיניות, החברה, הכלכלה והמשק, תרבות, מדע ואמנות, במגמה: א) לשקף את חיי המדינה, מאבקה, יצירתה והישגיה; ב) לטפח אזרחות טובה; ג) לחזק את הקשר עם המורשת היהודית וערכיה ולהעמיק את ידיעתה; ד) לשקף את חייהם ונכסי תרבותם של כל שבטי העם מהארצות השכנות; ה) להרחיב השכלה ולהפיץ דעת; ו) לשקף את חיי היהודים בתפוצות הגולה; ז) לקדם את מטרות החינוך ממלכתי, כמתואר בחוק חינוך ממלכתי.
2. קידום היצירה העברית והישראלית.

¹⁸ סעיף 48 (א) לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965.

¹⁹ צו מספר 8.0451 מ-1 ביולי 1965; עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

3.1.3. לוח השידורים של התחנה

כאמור לעיל, לאחר מלחמת יום הכיפורים הוחלט בגל"צ לדבוק בסיקור אינטנסיבי של שידורי חדשות ואקטואליה ולא להסתפק עוד ביומנים המוגבלים לנושאים צבאיים. בספרם "המתווכים", מציינים פרופ' דן כספי ופרופ' יחיאל לימור כי "פריטים בודדים ביומן שהוקדשו לנושאים צבאיים, בעלי ערכיות חדשותית נמוכה, היו מעין מס שפתים לצבא".²⁰

בחינה של לוח השידורים הנוכחי של התחנה מלמדת שהתוכניות הלא צבאיות תופסות מקום נכבד בשידוריה: 59 תוכניות מתוך 64 תוכניות. נוסף על כך, תוכניות האקטואליה משובצות בשעות שבהן שיעורי ההאזנה לרדיו גבוהים; לעומתן, התוכניות הצבאיות, כיום חמש תוכניות בלבד שמשכן מסתכם בשש שעות שידור שבועיות (מתוך 168 שעות), משודרות בשעות אחר-הצהריים המאוחרות או במהלך סוף השבוע, בשעות שאינן זוכות לשיעורי האזנה גבוהים.²¹

עם התוכניות הלא צבאיות נמנות תוכניות האקטואליה כגון "מה בוער" עם רזי ברקאי, "נכון להבוקר" עם ניב רסקין ו"בוקר טוב ישראל" עם מיכה פרידמן וגולן יוכפז, הנחשבות כיום לבעלות השפעה רבה על סדר-היום הציבורי, והן משובצות בשעות הבוקר, שעות שבהן שיעורי ההאזנה לרדיו גבוהים.

על-פי תשובת משרד הביטחון על פנייה של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא זה, **לוח השידורים של התחנה אמור לשקף את ייעודה של גל"צ כתחנת רדיו צבאית וציבורית**, והוא מאושר על-ידי מפקד התחנה, שמשמש גם העורך הראשי שלה. לדברי המשרד, "תמהיל השידורים מורכב מנושאים רבים ומגוונים, בין היתר – משדרים צבאיים, נושאי ביטחון והשירות בצה"ל, תכנים המיועדים לחיילים, ענייני היום, נושאי חינוך וחברה, תרבות ואמנות".²²

אשר לשיקול הדעת בקביעת תוכני השידור ושיבוץ התוכניות בלוח השידורים, ראו להלן בפרק 4.

²⁰ המתווכים, עמ' 109.

²¹ בסקר משנת 2008 שערך מכון הסקרים "מדגם" עבור הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו בקרב בני 18 ומעלה, עולה כי שעות השיא בהאזנה לרדיו הן 09:00–07:00 באמצע השבוע. בסוף השבוע שיעור המאזינים ככלל נמוך יותר, וזמן השיא בהאזנה הוא בשעות 12:00–10:00.

²² עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

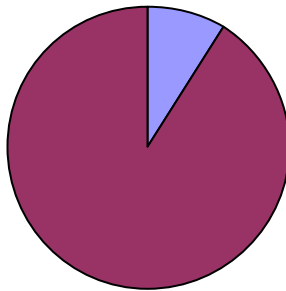

פילוח התוכניות ב"גלי צה"ל": ראשון-שבת

תוכניות צבאיות/ תוכניות לא צבאיות

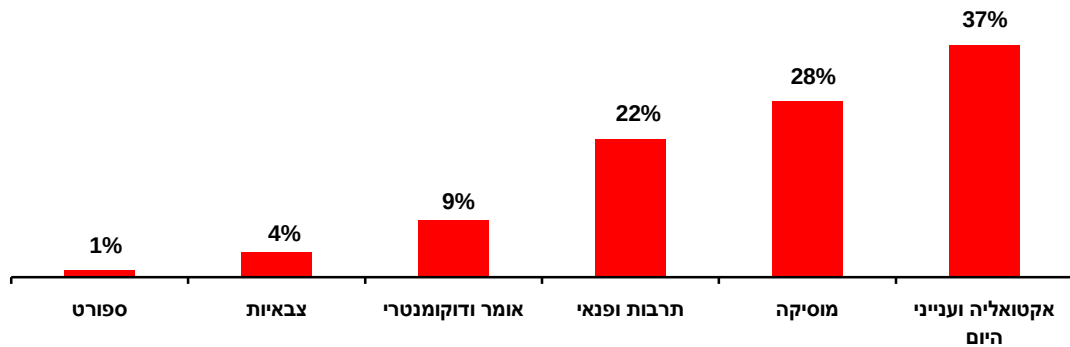
5 תוכניות צבאיות

59 תוכניות לא צבאיות

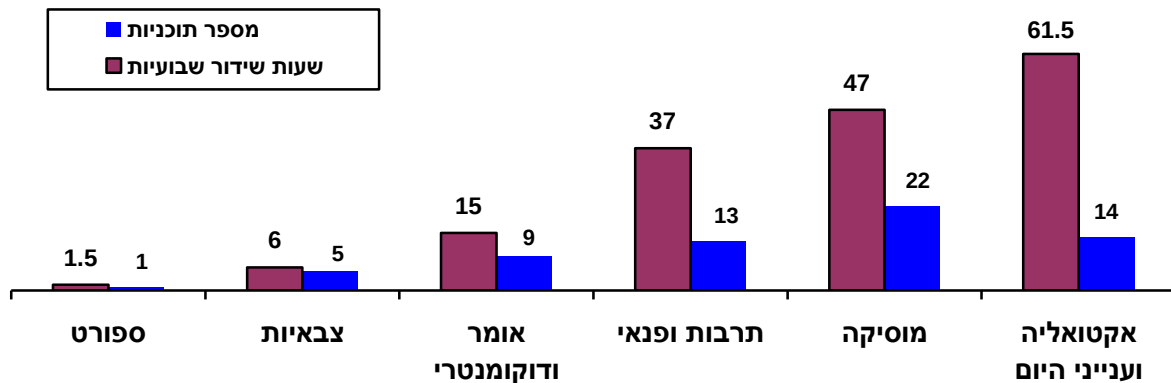

סוגי התוכניות לפי שעות שידור שבועיות (באחוזים)

■ שעות שידור שבועיות- באחוזים [168=100% שעות שידור שבועיות]

פילוח תוכניות לפי מספר תוכניות ומספר שעות שידור שבועיות

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

3.2. כוח-האדם בגל"צ

העובדים בתחנה הם חיילי חובה, אנשי מילואים ואזרחים עובדי צה"ל. מינוים ושיבוצם של חיילים ואזרחים עובדי צה"ל בגל"צ נעשים כבכל יחידות הצבא, על-פי פקודות הצבא.²³ אין בידנו נתונים עדכניים על מצבת כוח-האדם בתחנה. עם זאת, מנתונים שהוצגו בעבר על-ידי מבקר המדינה בשנת 2006 עולה כי כוח-האדם מנה אז 306 עובדים וחיילים ונוסף על כך 294 חיילי מילואים.²⁴ בדיון בוועדה לביקורת המדינה של הכנסת בשנת 2004 מסר מפקד גל"צ דאז, אבי בניהו, כי בתחנה עובדים יותר מ-100 אזרחים עובדי צה"ל.²⁵

בית-המשפט העליון נדרש בעבר לסוגיית המינויים בגל"צ במסגרת עתירה שהוגשה כנגד מינוי עובדת לתפקיד בכיר בתחנה. בפסק-דינם קבעו שופטי בג"ץ: "...המערכת הצבאית בנויה על אדני ההיררכיה הפיקודית, שבה נקבעים ההסדרים מכוח הסמכות המוקנית לרשויות הצבאיות לדרגיהן... אין להעלות על הדעת, כי בכל הנוגע למינוי נושאי תפקידים צבאיים לסוגיהם יהיה על הרשויות הפיקודיות בצבא עולו של גורם כלשהו, שאינו בין אלו שלהם כפופה המערכת הצבאית מכוח הוראותיו של חוק-יסוד: הצבא. מבחינה זו אין מקום להבחנות בין יחידות הנמנות עם הדרג המסותר, הדרג המסייע או דרג השירותים. יחידה צבאית כשמה כן היא, וכל עוד לא הוטלה הגבלה מפורשת כחוק על דרך ניהולה ועל האחריות לגביה, דין כל אחת מהן הוא כדין אחד. מאחר שאין הוראה מחייבת, היוצרת דרכי ניהול יוצאות דופן בעניין מינוי נושאי תפקידים בכירים ביחידת 'גלי-צה"ל', רשאות הרשויות הצבאיות הפיקודיות המוסמכות לנהוג בנושא שלפנינו במסגרת מרווח הסמכויות המוקנה להן לגבי כל גיוס לצה"ל ולגבי כל מינוי במערכת הצבאית" (ההדגשה אינה במקור).²⁶

להלן פירוט תמציתי של הליכי הבחירה והמינוי של העובדים והמשרתים בתחנה במגוון תפקידים:

- **מפקד גל"צ** – מינויו של מפקד גל"צ אינו מוסדר באופן מפורש. עם זאת, מסעיף 48(ד) לחוק רשות השידור למדים ששר הביטחון הוא הגורם האחראי למינוי זה, שכן הסעיף קובע, בהקשר אחר, כי "מי ששר הביטחון מינהו למפקד 'גלי צה"ל'..." בשנים האחרונות ממנה שר הביטחון ועדת איתור מקצועית שכוללת נציגי תקשורת, חינוך וצבא.²⁷ הוועדה מפרסמת מודעה באתר האינטרנט של הממשלה ובעיתונות, ועל-פיה הוועדה "מזמינה מועמדים מקרב הציבור הרואים עצמם מתאימים לתפקיד מפקד 'גלי צה"ל'".²⁸ לאחר מכן היא עורכת ראיונות עם המועמדים ובוחרת שניים או שלושה מועמדים סופיים; ההכרעה בדבר המינוי נתונה בידי שר הביטחון. מינוי זה אינו טעון אישור הממשלה. יצוין כי תקופת כהונתו של מפקד גל"צ אינה מוגבלת בזמן.
- **חיילים בשירות חובה** – גל"צ עורכת מיונים למעוניינים לשרת בתחנה עוד לפני גיוסם לצבא. בשלב הראשון נבחנים המועמדים בידע כללי ובקיאיות באקטואליה²⁹ ובתחומים נוספים, בכתב ובעל-פה.

²³ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

²⁴ משרד מבקר המדינה, דוח מבקר המדינה 58א לשנת 2007, [ממצאי מעקב תחנת גלי צה"ל](#), עמ' 541.

²⁵ פרוטוקול מס' 127 של [הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת](#), 8 בנובמבר 2004.

²⁶ בג"צ 676/82 הסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל ואח' נ' הרמטכ"ל ואח', 2 באוקטובר 1983.

²⁷ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

²⁸ מודעה שפורסמה באתר האינטרנט של [נציבות שירות המדינה](#), כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2011.

²⁹ [שאלון המועמדים לגל"צ](#), כפי שפורסם באתר האינטרנט של "מעריב" בינואר 2011, כניסה אחרונה: 9 בפברואר 2011.

לאחר טירונות כלל-צה"לית עוברים החיילים קורס שמשכו כשלושה חודשים ובסיומו הם משובצים לתפקידים בגל"צ.

■ **אזרחים עובדי צה"ל** – על-פי תשובת משרד הביטחון, גיוס אזרחים עובדי צה"ל לגל"צ נעשה באמצעות מרכז תעסוקת אזרחים עובדי צה"ל. בחירת המועמדים נעשית על-פי צורכי התחנה.³⁰

■ **מינוי בכירים לגל"צ** – בכירים רבים בתחנה הם אזרחים עובדי צה"ל ולכן המינוי שלהם הוא כמו מינויו של כל אזרח עובד צה"ל בצבא. בין הבכירים: עוזר המפקד, היועצת המשפטית, ממונה פניות הציבור, הדובר, מנהל פיתוח תוכניות, מנהל אתר האינטרנט של גל"צ, מנהל כלכלי ושיווקי, ראש מחלקת פרומו, ראש מחלקת אחריות שידור, ראש מחלקת חדשות, ראש מחלקת שידורי האומר והתעודה, ראש מחלקת קריינים, ראש מחלקת מבצעים מיוחדים, ראש חטיבת ההנדסה, מנהלת שידורי גל"צ, ראש מחלקת מוסיקה וראש מחלקת תרבות. כאמור, על-פי פסיקת בג"צ הנזכרת לעיל,³¹ לרשויות הצבא מוקנה שיקול דעת רחב בכל הנוגע למינוי בכירים בתחנה, בדומה לכל מינוי במערכת הצבאית.

■ **בחירת מגוישים** – על הליך קבלת המגוישים לתחנה ושיבוצם בתוכניות אפשר ללמוד מתשובתו של מפקד גל"צ על עתירה לבג"ץ שהוגשה נגדו על-ידי המגיש דודו אלהרר, לאחר שהודח מהגשת תוכנית בתחנה: **"שיבוץ המגוישים לתוכניות השונות, וכן קביעת סגנונו של השידור ורמתו, הם עניינים המסורים לשיקול דעת העורך הראשי של התחנה. לגופים המנהלים את תחנות השידור שיקול דעת מקצועי רחב לקבוע את תוכנם של השידורים, סגנונם ואיוש מגישי התוכניות ועורכיהן..."** (ההדגשה אינה במקור).

ואכן בפסק-הדין שניתן ביוני 2010 בעניין זה קבעו שופטי בג"ץ כי לצד חובת ההגינות המוטלת עליהם, **לגופים המנהלים את רשתות התקשורת נתון שיקול דעת רחב בכל הנוגע לתוכני השידור ולזהות המגוישים בהן.**³²

4. הגורמים המפקחים על גל"צ

שני גורמים מפקחים על גל"צ, האחד צבאי והאחר אזרחי. קצין חינוך ראשי מפקח על התחנה מעצם היותה יחידה צבאית הכפופה לסולם ההיררכי בצה"ל, וועדת "גלי צה"ל", שנבחרת מחברי מליאת רשות השידור, מפקחת על התוכניות הלא צבאיות של התחנה.

4.1. קצין חינוך ראשי

גל"צ היא יחידה צבאית השייכת למפקדת קצין חינוך ראשי ולאגף כוח-אדם בצה"ל. הכפיפות באה לידי ביטוי במבנה הארגוני והניהולי של התחנה,³³ אך נטען כי למעשה מעורבותו של קצין חינוך ראשי בעבודת התחנה

³⁰ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

³¹ בג"צ 676/82 הסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל ואח' נ' הרמטכ"ל ואח', 2 באוקטובר 1983.

³² בג"צ 8707/08 דוד אלהרר נ' יצחק טוניק, מפקד "גלי צה"ל". פסק-הדין ניתן ביום 30 ביוני 2010.

³³ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

מוגבלת למדי.³⁴ גם מבקר המדינה קבע בדוח מ-2004 כי "הפיקוח והבקרה של מפקדת קצין חינוך ראשי הינם חלקיים"³⁵ (לסוגיית הפיקוח על תוכני השידור הצבאיים ראו להלן, פרק 5).

4.2 ועדת "גלי צה"ל" (ברשות השידור)

מכוח סעיף 48 לחוק רשות השידור, ועדת "גלי צה"ל", שחבריה נבחרים מחברי מליאת רשות השידור, מוסמכת לפקח על התוכניות הלא צבאיות של התחנה ועל תשדירי החסות המשודרים בה.³⁶ בראש הוועדה עומד היום דוד נוימן, ועם חבריה נמנים גלעד קריב, ראובן שלום, דן פתיר וסועוד אבו-רוקון.³⁷

הוועדה מתכנסת כפעמיים בשנה. בישיבותיה מציגים מפקד גל"צ וצוותו את לוח השידורים המתוכנן לעונה הקרובה. לאחר מכן משיבים אנשי גל"צ על שאלות חברי הוועדה ומתבקשים להתייחס להערות ולהארות שלהם. בתום הדיון מתקבלת החלטה.³⁸ סעיף 48(ד) לחוק רשות השידור קובע כי מפקד גל"צ "יוזמן להשתתף, בזכות דעה מייעצת, בישיבות הוועד המנהל, ויפעל בהתאם להחלטות והנחיות הוועד המנהל לגבי התוכניות הלא צבאיות של 'גלי צה"ל'". כמו כן, מוקנית לו הזכות לערער על החלטותיה של הוועדה, וההכרעה בעניין מסורה לשר הביטחון ולשר הממונה על רשות השידור.³⁹ הפיקוח של ועדת "גלי צה"ל", יכול שיהיה מבעוד מועד ויכול שיהיה בדיעבד.⁴⁰ בדוח צוקרמן לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל מ-1997 נקבע ש"סעיף זה [בנוגע לפיקוח של ועדת גלי צה"ל] הפך כמעט לאות מתה".⁴¹

בתגובה על טענות שנשמעו בדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת שעסקה בנושא גל"צ במאי 2010, שלפיהן ועדת "גלי צה"ל" אינה מתכנסת כלל וכלל, אישר מפקד התחנה את הדברים אך הטיל את האחריות על כך על רשות השידור.⁴² במענה על שאלת מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא, כתב סגן היועצת המשפטית של רשות השידור עו"ד תומר קרני, כי **לאחרונה התכנסה ועדת גלי צה"ל ב-18 בנובמבר 2010** וישיבתה הקודמת נערכה כשלושה חודשים לפני כן. כמו כן, לדבריו, **על-פי המתוכנן תתכנס הוועדה במחצית השנייה של פברואר 2011**.⁴³

אשר להסדרת הפיקוח של ועדת "גלי צה"ל" על התחנה, נשמעו בעבר טענות על הצורך בעיגונם של כללי פיקוח ברורים. בדיון שהתקיים בוועדת הכלכלה של הכנסת במאי 2010 טען פרופ' אלי פולק, לשעבר יו"ר ועדת "גלי צה"ל",⁴⁴ כי עוד לפני כ-40 שנה נאמר שייקבעו תקנות להסדרת הפיקוח על גל"צ אך הדבר לא נעשה עד היום.⁴⁵

בתשובה על שאלת מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא, כתב סגן היועצת המשפטית של רשות השידור כי לפני יותר מעשר שנים הוכנה טיוטת כללים להסדרת הפיקוח על שידורי גל"צ ברשות השידור. טיוטה זו לא

³⁴ ראו: "גלי צה"ל מתחנה המיועדת לחיילים לתחנה המיועדת לאזרחים", **המתווכים**, תל-אביב: עם-עובד 1993, עמ' 110.

³⁵ ראו משרד מבקר המדינה, **דוח מבקר המדינה 555 לשנת 2004**, עמ' 172.

³⁶ **חוק שידורי רדיו של צבא-הגנה-לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) הוראת שעה, התשס"ה-2005**. לוועדת "גלי צה"ל" יש גם הסמכות לפקח על תשדירי שירות וחסויות בגל"צ, כל עוד לא מונתה ועדת פיקוח על החוק. מכיוון שלא הותקנו תקנות לחוק זה, לא ניתן לקיים פיקוח כקבוע בחוק; עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית, רשות השידור, מכתב, 4 בינואר 2011.

³⁷ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית, רשות השידור, מכתב, 18 בינואר 2011.

³⁸ שם.

³⁹ סעיף 48 (ה) לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965.

⁴⁰ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

⁴¹ ראו **דוח הוועדה לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל ומעמדו המשפטי והציבורי** בראשות פרופ' ארנון צוקרמן, 1997, עמ' 35.

⁴² ראו פרוטוקול מס' 225 של **ועדת הכלכלה של הכנסת – הצעת חוק "גלי צה"ל"**, 10 במאי 2010.

⁴³ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית, רשות השידור, מכתב, 18 בינואר 2011.

⁴⁴ כיום מכהן פרופ' פולק כיו"ר האגודה "זכות הציבור לדעת".

⁴⁵ ראו פרוטוקול מס' 225 של **ועדת הכלכלה של הכנסת – הצעת חוק "גלי צה"ל"**, 10 במאי 2010.

אושרה עד היום. יצוין כי מדובר בכללים שנקבעים על-פי דין על-ידי הוועד המנהל של רשות השידור וטעונים אישור של השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור, לאחר התייעצות עם שר הביטחון.⁴⁶

4.3 נציב פניות הציבור של גל"צ ובית-הדין לאתיקה של מועצת העיתונות

בגל"צ יש נציב פניות הציבור. כיום משמש בתפקיד זה מר עודד לוינסון, שהוא גם שדר בתחנה. להלן נתונים על מספר התלונות שהופנו לנציב פניות הציבור בשנים 2007–2010:

שנה	מס' תלונות
2007	כ-700 תלונות
2008	כ-400 תלונות
2009	כ-500 תלונות
2010	כ-800 תלונות

מ-800 התלונות שהוגשו בשנת 2010, 150 פניות עסקו באיזון בין תוכני השידורים; מחצית מהן נמצאו מוצדקות. הפניות שנמצאו מוצדקות טופלו בכלים אלה: התנצלות בפני הפונה או בפני נשוא הפנייה, מסירת הבהרה או התנצלות בשידור, הקראה של הודעה מאזנת ובידור על-ידי מפקד גל"צ.⁴⁷

יש לציין כי נציב קבילות הציבור ברשות השידור (האחראית, כאמור, לתוכניות הלא צבאיות של התחנה) אינו מטפל בתלונות המתייחסות לשידור בגל"צ. תלונות המגיעות אליו מועברות לנציב פניות הציבור בגל"צ.⁴⁸

כפי שיוצג להלן, גל"צ חברה במועצת העיתונות ומחויבת לתקנון האתיקה שלה.⁴⁹ תקנון האתיקה הוא ה"אני מאמין" המקצועי-נורמטיבי של קהילת העיתונות בישראל. לעניין תקנון זה, **מעמדה של גל"צ במועצה זהה למעמדם של גופי התקשורת האחרים**. על-פי התקנון, את כתבי התחנה ועורכיה אפשר להעמיד לדין בפני בית-הדין לאתיקה של המועצה. התקנון קובע כללים אתיים והסנקציות היחידות על הפרתם הן אזהרה, נזיפה, פרסום התנצלות ופרסום ההחלטה בעניין מי שעמדו לדין בפומבי.⁵⁰

בשנים האחרונות הוגשו נגד אנשי גל"צ תלונות ספורות למועצת העיתונות, אך אנשיה לא הועמדו לדין בבית-הדין של המועצה.⁵¹ בשנת 2009 הוגשו שתי תלונות נגד אנשי גל"צ, אך המתלוננים חזרו בהם מהתלונה עוד לפני שהחל הטיפול בה. גם ב-2010 הוגשו שתי תלונות, והן נדחו על הסף (העלבת טרנסג'נדרית, הפרת צו של בית-משפט).⁵²

5. אתיקה, איזון ואי-תלות בשידורי גל"צ

⁴⁶ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 4 בינואר 2011.

⁴⁷ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

⁴⁸ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 4 בינואר 2010.

⁴⁹ נציגי גל"צ במועצת העיתונות הם יצחק טוניק – מפקד התחנה, וגלית אלטשטיין – מנהלת מחלקת החדשות.

⁵⁰ ראו [תקנון האתיקה של מועצת העיתונות בישראל](#), באתר האינטרנט של מועצת העיתונות.

⁵¹ אריק בכר, מזכיר מועצת העיתונות, מכתב, 20 בינואר 2011.

⁵² כלל התלונות שהוגשו למועצת העיתונות נגד גופי התקשורת החברים בה: בשנת 2007 – 36 תלונות (7 תלונות נדונו בבית-הדין); בשנת 2008 – 58 תלונות (9 מהן נדונו בבית-הדין); ב-2009 – 38 תלונות (11 מהן נדונו בבית-הדין); ב-2010 – 209 תלונות (20 תלונות נדונו בבית-הדין).

בית-המשפט העליון התייחס בפסיקות שונות לסוגיית מעמדה של גל"צ ולנורמות החלות עליה. בבג"ץ דוד אלהרר נ' יצחק טוניק, מפקד "גלי צה"ל" (להלן: בג"ץ אלהרר), אשר ניתן כאמור ביוני 2010, נקבע כי גל"צ היא תחנה ציבורית הכפופה לנורמות שונות מהמשפט הציבורי: "רשות השידור והתחנות הכפופות לפיקוחה הינן גופים ציבוריים שלחובת ההגיונות בשידורים מעמד מיוחד במסגרתן..."⁵³.

לגל"צ אין תקנון אתי משל עצמה. אנשי התחנה כפופים לתקנון האתיקה של מועצת העיתונות,⁵⁴ המסדיר את כלל ההיבטים הקשורים לאיזון, לאובייקטיביות ולא-תלות בשידור.⁵⁵ נוסף על כך, בגל"צ מייחסים חשיבות רבה לתקנון האתיקה של רשות השידור, הידוע בכינויו "מסמך נקדי",⁵⁶ ואף נעזרים בתקנון זה, אך הוא אינו מחייב אותם.⁵⁷

תחילה נגדיר את המושגים המרכזיים הרלוונטיים לדיון בפרק זה:

- **טיפול מאוזן** – "טיפול המביא בהוגנות ובפרופורציות נכונות דעות שונות ומנוגדות שהביעו בנושא זה בני-אדם שיש להם סמכות, מיומנות או זיקה ממשית לנושא האמור. אין פירושו שיש לאזן עד לאבסורד, כלומר להגיע לאיפוס מוחלט, מחמת איזון ואיזון חוזר. גם אין פירוש הדבר שיש להעיר ולעורר את כל הצדדים הנוגעים בדבר כדי להביא את תגובתם מייד בצמוד לפרסום הראשון דווקא..."⁵⁸.
- **אובייקטיביות** – "אובייקטיביות עיתונאית הינה הבחנה ברורה בין ידיעות לבין דעות. פרסום ידיעות בצורה הוגנת וללא הטיה".⁵⁹
- **אי-תלות בשידור** – "לא יונחו עיתון ועיתונאי במילוי תפקידם על-ידי כל גורם חיצוני שאינו גלוי, ובמיוחד לא על-ידי מפרסמים וגופים שלטוניים, כלכליים ופוליטיים".⁶⁰
- **"דוקטרינת ההגיונות"** – על-פי עיקרון זה יש להעניק בשידורים במה לכל מגוון העמדות בסוגיות ציבוריות שנויות במחלוקת תוך איזון ראוי ביניהן. תכליתה של הדוקטרינה היא "לאפשר לציבור הרחב לקלוט את המסרים השונים המובעים, ובאמצעות זרימת מידע אמין ושוטף, לגבש עמדתו בענייני השעה על יסוד תשתית מידע ונתונים מלאים..."⁶¹.

5.1. האיזון בין תוכני השידור והפיקוח עליהם

⁵³ בג"ץ 8707/08 דוד אלהרר נ' יצחק טוניק, מפקד "גלי צה"ל"; פסק-הדין ניתן ביום 30 ביוני 2010.

⁵⁴ מועצת העיתונות בישראל היא גוף וולונטרי שהוקם במשותף על-ידי העיתונות ונציגי הציבור. המועצה מופקדת על שמירת הערכים של עיתונות חופשית, ובמסגרת זו היא קובעת את כללי האתיקה החלים על כלי התקשורת ואוכפת אותם. מועצת העיתונות דנה בתלונות על הפרת כללי האתיקה העיתונאית. היא מפעילה בתי-דין לאתיקה שבסמכותם לגזור על עיתונאי או כלי-תקשורת עונשים שונים, החל באזהרה ופרסום התנצלות וכלה בפרסום ההחלטה בעניין בעיתונים. נשיאת מועצת העיתונות כיום היא שופטת העליון בדימוס הגב' דליה דורנר.

⁵⁵ ראו תקנון האתיקה של מועצת העיתונות, באתר האינטרנט של מועצת העיתונות.

⁵⁶ ראו מסמך נקדי, מאת נקדימון רוגל, באתר האינטרנט של רשות השידור.

⁵⁷ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, משרד הביטחון, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 בינואר 2011.

⁵⁸ ראו מסמך נקדי, סעיף 41, באתר האינטרנט של רשות השידור.

⁵⁹ ראו תקנון האתיקה של מועצת העיתונות, סעיף 6, באתר האינטרנט של מועצת העיתונות.

⁶⁰ ראו תקנון האתיקה של מועצת העיתונות, סעיף 19, שם.

⁶¹ בג"ץ 8707/08 דוד אלהרר נ' יצחק טוניק, מפקד "גלי צה"ל".

נראה כי סוגיית האיזון בין תוכני השידור מתחדדת יותר בעניינה של גל"צ לעומת אמצעי התקשורת האחרים, בשל השתייכותה של גל"צ לצה"ל, צבאו של העם. בבג"ץ אלהרר האמור טען דוד אלהרר, בעקבות הורדת תוכניתו "הפוגה" מלוח השידורים של התחנה, כי "החלטת מפקד גל"צ להפסיק את שידור התוכנית נבעה אך ורק בשל התכנים היהודיים-ציוניים שבאו לידי ביטוי בתוכנית, שהובנו על-ידי הנהגת התחנה כתכנים המשקפים השקפת עולם ימנית קיצונית".

בתשובתו על העתירה טען מפקד גל"צ "כי אין כל גיבוי בעובדות לטענה כי גל"צ אינה מקפידה על איזון בשידוריה מבחינת ביטוי פוליטי ואידיאולוגי... בתחנה משודרות תוכניות מכל קצות הקשת הפוליטית והחברתית וניתן ביטוי מגוון לגישות והשקפות עולם שונות. ככלל, זכותו של הציבור להיחשף למגוון דעות והשקפות עולם נשמרת בתחנת גל"צ. דוקטרינת ההגינות בשידורים מקוימת על-ידי התחנה, המשדרת תוכניות רבות ומגוונות בקשת רחבה של תכנים, דעות והשקפות פוליטיות וחברתיות..."⁶².

העתירה נדחתה פה אחד, ובנימוקיהם התייחסו השופטים לאופייה של גל"צ כגוף ציבורי ולתחולת "דוקטרינת ההגינות" עליה: **"עקרון ההגינות מחייב את רשות השידור כרשות ציבורית ואת התחנות הכפופות לה**... לדוקטרינת ההגינות בשידורים משקל מיוחד בגופי שידור ציבוריים... החובה להבטיח שידור מהימן מושפעת גם מן התפיסה כי אמצעי התקשורת הציבורי הוא רכוש של הציבור ואיננו רכוש של פרט כלשהו. גורם התקשורת המקצה 'במה ציבורית' להשמעת דעות והשקפות חייב בחובת ההגינות והשוויון בשידור. הוא מחויב לעקרון תום הלב, הסבירות, והיעדר ניגוד עניינים. עליו להבטיח שוויון הזדמנויות בשידור והיעדר אפליה בשיח הציבורי, ולמנוע השפעה בלתי הוגנת על ציבור המאזינים"⁶³. עם זאת, השופטים ציינו כי **"בצד כפיפותה של גל"צ לדוקטרינת ההגינות, נתון לה שיקול דעת מקצועי רחב להחליט על הדרך והאופן שבאמצעותם יש להגשים את חובת השידור המהימן**. האיזון בין זרמי הדעות, הרעיונות וההשקפות עשוי למצוא את ביטוי בדרכים שונות, ובסגנונות שונים... הגופים המנהלים את רשתות התקשורת הם המופקדים על קביעת מסגרת השידורים הכוללת, על שיבוץ התוכניות ותכניהן, על זהות מגישיהן, על סגנון ואופיין של התוכניות, על מועדיהן ועל המינונים הנדרשים בתכנים על-פי העניין... מתחם הסבירות הנתון לגורם התקשורת בבניית לוחות השידורים וקביעת תוכנם הוא רחב מאוד, והוא פתוח למגוון גדול של אפשרויות..." (ההדגשות אינן במקור).⁶⁴

עוד הוסיפו שופטי בית-המשפט העליון כי מאחר שגל"צ היא תחנת שידור של צה"ל, הכפופה מבחינה ארגונית לצבא וחיילי צה"ל הם קהל היעד שלה, הרי "שאין להוציא מכלל אפשרות כי התחנה עשויה לאמץ מדיניות שידורים שתבקש לשמור על סגנון מתון במיוחד בשיח הפוליטי-אידיאולוגי המתנהל בשידוריה, ותחתור להרחיק אלמנטים מתסיסים בשידור, שיש בהם כדי להלהיט את הרוחות ולגרום לקיטוב בסגנון הקיצוני והבוטה, וכל זאת מתוך הסתכלות אל עבר אופיו הא-פוליטי והממלכתי של הצבא, המדגיש את היסודות המאחדים והמשותפים לחברה ולמדינה. מתוך כך מחויבת התחנה לאיזון, אובייקטיביות ועצמאות בשידור"⁶⁵.

5.2. עצמאותם של אנשי גל"צ בסיקור העיתונאי בכלל ובנושאים ביטחוניים בפרט

מעצם מהותה של גל"צ ככלי-תקשורת צבאי וציבורי מתקיים מתח מתמיד בין המחויבות לשמירה על ממלכתיות מחד גיסא ובין מחויבותו של גוף תקשורת למלא את תפקידו העיתונאיים מאידך גיסא.

⁶² שם.

⁶³ שם.

⁶⁴ שם.

⁶⁵ שם.

במשברים ביטחוניים, למשל מבצעים צבאיים, מלחמות ופיגועי טרור, ובסיקורם של נושאים הקשורים למערכת הביטחון ולצה"ל, סוגיית אופי הסיקור בגל"צ נעשית מורכבת יותר, היות שבמיוחד בנסיבות אלו מצופה מתחנת שידור צבאית לשרת את האינטרסים הצבאיים.

מנהלת מחלקת החדשות של התחנה, גלית אלטשטיין, ציינה בריאיון בתקשורת כי "...במקרה של אירוע כמו מלחמה, פרשת גלנט, תקרית המשט, לא אתקשר למפקד גל"צ יצחק טוניק ואשאל אותו היכן אנחנו עומדים ומה המדיניות שלנו בעניין. הוא גם לא מתקשר אלי. אנחנו לא מתדרכים את העורכים, הם יודעים איפה הם עובדים, והאירוע יסוקר כמו בכל כלי תקשורת אחר... כל מה שצריך להיאמר – ייאמר, ואם צריך למתוח ביקורת – נמתח ביקורת, אחרת נאבד את הרלוונטיות שלנו... המו"ל שלנו הוא הצבא ומשרד הביטחון, ובתוך המסגרת הזו התכנים הצבאיים כפופים לרמטכ"ל והתכנים האזרחיים כפופים לוועדת משנה לרשות השידור. אך העובדה שאנחנו כפופים לרמטכ"ל לא מונעת מאתנו לבקר ולחלוק על כל גורם. אנחנו לא עושים הקלות למפרסמים, כפי שקורה בתחנות המסחריות, וגם לא למו"ל..."⁶⁶.

מסקירה של אירועים שאירעו בעבר בגל"צ, כפי שהתפרסמו בכלי-התקשורת ובמאמרים בנושא, דומה כי בעת משברים ביטחוניים הפיקוח על תוכני השידור בתחנה הדוק יותר וננקטים צעדים משמעותיים נגד שדרני התחנה על רקע זה. לדוגמה: במלחמת לבנון הראשונה הונהג בתחנה נוהל שלפיו מפקד התחנה וסגנו אישרו את הדברים שנאמרו בשידור בטרם שידורם.⁶⁷ היו שטענו כי עורכי התוכניות בתחנה והמגישים נקטו קו שמסתייג מהמלחמה ובכך פגעו במורל של הלוחמים; איש התחנה אבשלום קור אמר לרמטכ"ל דאז רפאל איתן: "לצה"ל לא היתה תחנת רדיו במלחמה הזו, גל"צ שירתה במלחמה את מטרות המחבלים..."⁶⁸. כמה שדרנים ועורכים שביקרו את מהלכי המלחמה הושעו מהתחנה. כבר בשבוע הראשון למלחמה הורה שר הביטחון דאז אריאל שרון להפסיק את פרשנותו של העיתונאי זאב שיף ז"ל בגל"צ בשל דברי ביקורת שכתב עליו ב"הארץ".⁶⁹ שירות המילואים של דן שילון בתחנה הופסק בהוראת שר הביטחון והרמטכ"ל, לאחר ששאל בשידור "כיצד יוצאים מהפלונטר הזה?". בשיחה עם מפקד גל"צ אמר אריאל שרון: "הייתי רוצה להרחיק את המשדרים בגלי צה"ל מכל נושא פוליטי, שתהיה דה-פוליטיזציה מוחלטת של המשדרים, אין זה בדיוק המצב הקיים. אסור שתהיה פוליטיקה בתחנה צבאית. זה חייב להיות ברור באופן מוחלט".⁷⁰

בעקבות כל האירועים הללו מינה הרמטכ"ל את אלי"מ במיל' ראובן גל לקצין בודק לבחינת תפקודה של גל"צ בזמן המלחמה. גל קבע כי לא נמצא כל דופי בתפקודה של התחנה בזמן המלחמה ולא נמצא יסוד לטענה שהתחנה נקטה בעת המלחמה עמדה ביקורתית או מסויגת כלפי המלחמה.⁷¹

במלחמת לבנון השנייה הושעתה לצמיתות השדרנית רונית כפיר בשל הביקורת שהשמיעה נגד הביטוי "בנק המטרות של צה"ל", שנשמע, לדבריה, "כל כך בנקאי או כלכלי – בנק מטרות... כאילו שאין בבנק המטרות ילדים בני שלוש".⁷² בריאיון עיתונאי הסביר אבי בניהו, מפקד גל"צ דאז, את השעייתה של כפיר: "גל"צ היא תחנה מקצועית וחופשית... לאורך כל המלחמה, כמו בכל ימות השנה, גל"צ מקיימת את השיח הציבורי, כך היה

⁶⁶ הילה וייסברג ומורן הרפז, [איך פועלת תחנה צבאית עם תקציב של 40 מיליון שקלים](#), **זה מרקר**, 30 באוקטובר 2010.

⁶⁷ דן שילון, **בשידור חי**, תל-אביב: ידיעות אחרונות 1998, עמ' 226.

⁶⁸ נחום ברנע, **"גלי צה"ל: הכיתור/הטיהור/הכיבוש"**, **דבר**, 6 באוגוסט 1982, עמ' 17; מצוטט בתוך: רפי מן וציפי גוון-גרורס, **גלי צה"ל – כל הזמן**, תל-אביב: משרד הביטחון 1991, עמ' 124–125.

⁶⁹ אמנון רובינשטיין, "הרדיו של שרון", **הארץ**, 8 באוגוסט 1982, עמ' 7; מצוטט בתוך: טל שפר מיכלס, **גלי צה"ל כמקרה בוחן לתקפות התזה בדבר מיליטאריזם בחברה הישראלית**, עבודה לשם קבלת תואר מוסמך, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן 2001, עמ' 56.

⁷⁰ שם.

⁷¹ מתוך דוח גל: "הן האווירה והן המדיניות המכוונת של התחנה במשך כל ימי המלחמה היו של תחנה צבאית מגויסת הפועלת ומשרתת את הצבא ומכוונת כולה לתמוך ולחזק את ידי הלוחמים בחזית ואת רוחו של הציבור בעורף..." רפי מן וציפי גוון-גרורס, **גלי צה"ל כל הזמן**, תל-אביב: משרד הביטחון 1991, עמ' 134–135.

⁷² ראו אסף כרמל, **רונית כפיר הושעתה לצמיתות מהגשת תוכנית הבוקר "יוצאים לאור" בגל"צ**, **הארץ**, 24 באוגוסט 2006.

גם במלחמת לבנון השנייה. אבל תחנת רדיו חופשית אינה במה להשתלחויות ולהבעת דעות אישיות קיצוניות ולכן נאלצתי להפסיק את התוכנית".⁷³

גם לאחרונה התעוררה שוב השאלה אם אפשר לשדר הכול בגל"צ, בעקבות שידור דבריה של מירב מיכאלי בזכות אי-השירות לצה"ל: "אני חושבת שנשים לא צריכות לשלוח את ילדיהן לצבא, כשהשלטון בישראל לא עושה מאמצים... הן צריכות להפסיק להיות מוכנות לשלוח את הילדים לצבא בלי חשבון..."⁷⁴. מפקד התחנה הסתייג מדבריה של מיכאלי.

עם זאת, לפי התבטאויות שונות של שדרני גל"צ בתקשורת, ניתנת להם עצמאות בשידור. לדוגמה, רזי ברקאי, שדר בכיר של התחנה אמר בריאיון ל"גלי צה"ל": "אין מקום חופשי כמו גלי-צה"ל, לפעמים עד כדי אנרכיה. אומנם בעניין תקיפת הרמטכ"ל יש סוג של צנזורה פנימית... עם תקיפת שר הביטחון אין לי בעיה ואני עושה את זה... לתקוף קציני צבא זה בעייתי, אם כי זה לא בלתי אפשרי. גלי צה"ל זה אי של חופש בתקשורת הישראלית".⁷⁵ בתשובה על שאלת מרכז המחקר והמידע של הכנסת אשר למידת מעורבותו של קצין חינוך ראשי בצה"ל בתכנים המשודרים בתחנה, השיב משרד הביטחון כי ישנה חשיבות עילאית לכך שלא תהיה כל התערבות בשידורי התחנה, מעצם היותה תחנה ציבורית.

6. הניסיונות לסגירת גל"צ – סקירה

מאז הקמתה של גל"צ הועלו קריאות שונות ואף נעשו כמה ניסיונות לסגור את התחנה או להעבירה לרשויות תקשורת אחרות – לעתים על-ידי גורמים במערכת הביטחון, בעיקר משיקולים תקציביים, ולעתים מצד גורמים חיצוניים כמו תחנות הרדיו האזרחיות, בטענה שיש בקיומה לפגוע באינטרסים הכלכליים שלהן.

שנה וחצי לאחר הקמתה של גל"צ כבר עלתה קריאה לסגירתה משיקולים תקציביים. עם מינויו לשר ביטחון ב-1977 הצהיר עזר ויצמן כי אין צורך ב"גלי צה"ל". ניסיון ממשי לסגירת התחנה בא מהרמטכ"ל משה לוי בסוף 1984, כשהורה על ביטול מחלקת החדשות של התחנה כחלק מקיצוץ בתקציב התחנה.

בדיון בוועדת החינוך של הכנסת משנת 1985 אמר רא"ל לוי: "...מאחר שאני איש צבא, אני לא רואה איך זה מתיישב, שהצבא מחזיק מערכת חדשות משל עצמו. זו שאלה בדמוקרטיה, שאינה קשורה לעניין זה. אבל אין זה מתפקידו של הצבא לקיים את האיזון הזה. אני רואה שום סיבה שבמסגרת הקיצוצים הנוראים שבהם עוסק היום צה"ל, נקיים את המערכת הזאת, שאין לה תרומה ביטחונית, אפילו לא בעקיפין, במידה כזו שהיא נכנסת לגרעין החיוני ביותר. בצבא אנחנו עוסקים היום בתחום של שמירה על החיוני ביותר..."⁷⁶. לבסוף הושגה פשרה שהביאה להקמת מחלקת אקטואליה במקומה של מחלקת החדשות.

שבע שנים לאחר מכן, עם כניסתו לתפקיד הרמטכ"ל, הצהיר אהוד ברק כי "כל מה שלא יורה, או שלא יעזור ישירות לירות – יקוצץ", ותכנן לצרף את גל"צ לרשות השידור. בדיון במליאת הכנסת בנושא הסביר סגן שר הביטחון דאז, חה"כ עובדיה עלי, את עמדת משרד הביטחון בנושא: "במישור הרעיוני – עמדת משרד הביטחון, כפי שהיא באה לכלל ביטוי בעמדת השר, מתנגדת להישארות גלי צה"ל במסגרת מערכת הביטחון בכל צורה

⁷³ "יצאה מהפקק", ידיעות אחרונות, 8 בינואר 2010.

⁷⁴ מתוך המשדר "המילה האחרונה", במסגרת יום שידורים מיוחד במלאות 60 שנה ל"גלי צה"ל", 17 באוקטובר 2010.

⁷⁵ ריאיון עם קובי מידן ב"גלי צה"ל", 10 באוקטובר 2011, באתר האינטרנט של "גלי צה"ל", כניסה אחרונה: ינואר 2011.

⁷⁶ פרוטוקול מס' 30 של ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, 28 בינואר 1985.

שהיא. בבסיסה של עמדה זו מתקיימת תפיסה עקרונית, הגורסת שצבא בכלל, וצה"ל בפרט, אינו צריך לנהל תחנת שידור...".⁷⁷

בסופו של דבר, ועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת החליטה שגל"צ תישאר בצבא וייערכו בה שינויים קלים, בהנחה ש"כל שינוי במתכונת הנוכחית ובמעמד התחנה עלול להעביר מעולם התקשורת מוסד חשוב שאין לו תחליף".⁷⁸

הקריאות לסגירת התחנה לא פסקו. בינואר 1997 אמרה שרת התקשורת דאז, לימור לבנת: "אין מקום לתחנת רדיו צבאית במדינת ישראל". שנתיים לאחר מכן הצהיר הרמטכ"ל דאז, שאול מופז, כי יבחן דרך להפרטת גל"צ, שכן לא ראוי שחייל במדים מגיש מיקרופון לפוליטיקאי, אך גם יוזמה זו ירדה מהפרק. ב-2001 יזם שר האוצר דאז, סילבן שלום, תוכנית להפרטת התחנה במסגרת חוק ההסדרים ולהמשך פעילותה בביקוח של הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו. גם יוזמה לא צלחה.

הוועדה לבחינת השידור הציבורי משנת 2000, בראשותו של פרופ' חיים בראשית, המליצה לשר המדע, התרבות והספורט לסגור את גל"צ ולאחדה עם "קול ישראל" והטלוויזיה החינוכית, בגוף ששמו "הרשות לשידור ציבורי", תוך שמירה על אופיו המיוחד של הערוץ ודאגה לכך שתקציב גל"צ יועבר על-ידי האוצר מתקציב משרד הביטחון.⁷⁹

לצד המבקרים והניסיונות לסגור את התחנה, יש הסבורים כי מהלך שכזה יביא לפגיעה בשיח התקשורתי-דמוקרטי במדינה. **בדוח צוקרמן**⁸⁰ לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל משנת 1997, נכתב: "אם יהיה צורך לבחון היום הקמת תחנה כזו, אין ספק כי המלצתנו היתה שלא להקימה. אך היות שהשאלה היא אם להשאיר את התחנה פועלת ומשדרת, יש לבחון את השאלה על רקע המצב הקיים ולא בחלל ריק. על רקע הצלחתה של התחנה, העניין הציבורי הגדול בה, איכות שידוריה, תרומתה הייחודית לתקשורת בישראל, ותוך שלוקחים בחשבון את אופי שידוריה הניחנים במקצועיות, פתיחות, אמינות וחוסר משוא פנים – וכמובן, בלא להתעלם מעלותה הנמוכה יחסית – **נראה לוועדה כי במצב הנוכחי התועלת של גל"צ עולה על העלות והנזק (אם קיים) הנגרמים כתוצאה משידוריה**".⁸¹

⁷⁷ ראו דיון בהצעת חוק "גלי צה"ל", התשנ"א-1991, דברי הכנסת ה-12, ישיבה מס' 333, 16 באוקטובר 1991, באתר האינטרנט של הכנסת.

⁷⁸ מתוך: רפי מן וציפי גון-גרוס, **גלי צה"ל מדברים מהשטח**, תל-אביב: משרד הביטחון, 2002, עמ' 96.

⁷⁹ **דוח ועדת השידור הציבורי, מוגש לשר המדע, התרבות והספורט**, ספטמבר 2000, עמ' 47.

⁸⁰ **דוח הוועדה לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל ומעמדו המשפטי והציבורי**, 1997.

⁸¹ שם, עמ' 88.

נספח 5/ע

העתק דוח מרכז המידע והמחקר של
הכנסת "ועדת גלי צה"ל של רשות
השידור" מיום 6.2.2012

עמ' 192

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

ועדת "גלי צה"ל" של רשות השידור

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240 / 1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

כתיבה: אוריאנה אלמסי

אישור: הודיה קין, ראש צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

י"ז באדר תשע"ב

6 בפברואר 2012

מבוא

מסמך זה, שנושאו ועדת "גלי צה"ל" של רשות השידור, נכתב לבקשת חה"כ יעקב כץ. במסמך נציג את החוקים שמכוחם הוועדה פועלת, נסקור את הסמכויות המוקנות לה על-פי חוק ונבחן את מידת יישום החוקים ואת הקשיים ביישומם המלא. כמו כן נציג את פעילות הוועדה, את דרכי עבודתה ואת מידת הפיקוח שלה הלכה למעשה, אך בתחילת המסמך ננסה להתחקות אחר הרקע ההיסטורי והסיבות להכפפת "גלי צה"ל" לפיקוח רשות השידור.

תמצית

- ועדת "גלי צה"ל" ברשות השידור, כמו שאר ועדות רשות השידור, פועלת מתוקפו של חוק רשות השידור, התשכ"ה-1965. היא הוקמה כדי לתאם בין שידורי "גלי צה"ל" לשידורי "קול ישראל" ולמנוע כפילות ביניהם.
- יו"ר וחברי ועדת "גלי צה"ל" נבחרים מחברי מליאת רשות השידור, על-פי רצונם ובאישור מליאת רשות השידור. חבר ועדת "גלי צה"ל" אינו יכול לשמש חבר בוועדות התוכן האחרות של הרשות, בשל חשש לניגוד עניינים. ועדת "גלי צה"ל" הנוכחית נבחרה במרס 2011, ובראשה עומדת הגב' גאולה אבידן.
- ועדת "גלי צה"ל", כמו שאר ועדות הרשות, פועלת על-פי נוהלי עבודה פנימיים. בחודשים האחרונים יו"ר רשות השידור מגבש נוהל עבודה חדש ייחודי לוועדת "גלי צה"ל", שטרם הושלם. דיוני ועדת "גלי צה"ל" מתועדים באופן עקרוני, וככלל, בכל ועדות הרשות מתקיים מעקב של פרוטוקולים ומוזמנות הקלטות של הדיונים.
- ועדת "גלי צה"ל" פועלת מכוח **סעיף 48 לחוק רשות השידור, תשכ"ה-1965**, הנותן לה סמכויות על התוכניות הלא-צבאיות של "גלי צה"ל", בדומה לסמכויות מליאת רשות השידור על תוכניות הרשות, שמתבטאים באישור לוח השידורים העונתי של "גלי צה"ל", ומכוח **חוק "גלי צה"ל" – שידורי צבא-הגנה לישראל – תשדירי שירות וחסות, תשס"ה-2005 (הוראת שעה)**, שלפיו הוועדה אחראית לתשדירי השירות והחסות המשודרים ב"גלי צה"ל". בחוק זה נקבע ששר הביטחון יקים ועדת פיקוח על התשדירים ב"גלי צה"ל", וכל עוד לא הוקמה הוועדה, השר יקבע תקנות לביצוע החוק בהתייעצות עם השר הממונה על רשות השידור ועם ועדת "גלי צה"ל".
- בשני החוקים הללו נקבע כי שר הביטחון יקבע ויאשר כללים או תקנות לביצוע החוקים, שייצקו תוכן לפעילותה של ועדת "גלי צה"ל". עד היום לא הסתיים תהליך הגיבוש והאישור של הכללים והתקנות הללו, ועובדה זו מקשה את יישומן המלא של סמכויות הוועדה.
- לפני יותר מעשר שנים גובשו כללים להסדרת עבודתה של ועדת "גלי צה"ל" כפי שנקבע בסעיף 48 לחוק רשות השידור. אף שכללים אלו אושרו על-ידי הוועד המנהל, שר הביטחון לא אישר אותם עד היום.

הכנסת

- טרם גובשו התקנות לביצוע חוק "גלי צה"ל" – תשדירי שירות וחסות, אף שבכל דיוני ועדת הכלכלה, בבואה להאריך את הוראת השעה, עלו טענות בדבר הצורך הדחוף בקביעת תקנות לחוק, ולמרות הבטחות נציגי משרד הביטחון כי הכללים נמצאים בשלב אחרון של גיבוש.
- בספטמבר 2010 פורסם תזכיר חוק "גלי צה"ל" ולפיו מוצע להפוך את הוראת השעה לחוק קבוע, אך מאז לא חלה התקדמות בנושא. בדברי ההסבר לתזכיר נכתב כי במקביל לקידומה של הצעת חוק זו החלו מחדש הליכי התקנת תקנות לקביעת הכללים האמורים ובמקביל גם ננקטים צעדים מעשיים להקמת ועדת הפיקוח. עם זה, עד היום לא חלה כל התקדמות בחקיקת החוק.
- פעילותה העיקרית של ועדת "גלי צה"ל" היא אישור לוח השידורים העונתי של "גלי צה"ל" בלבד, ולשם כך היא מתכנסת פעמיים עד שלוש בשנה. בשש שנים האחרונות הוועדה אישרה את כל לוחות השידורים. מעדויות יו"ר הוועדה לשעבר עולה כי הערות הוועדה והארותיה על לוח השידורים מצאו אוזן קשבת בהנהלת "גלי צה"ל".
- ועדת "גלי צה"ל" אינה מאשרת את לוח השידורים של גלגל"צ ואינה עוסקת ברשימת השמעות השירים ("פלייליסט") בגלגל"צ, שכן לדעת אנשי רשות השידור עריכת פרטנטי של שידורים אינה בתחום סמכותה.
- ועדת "גלי צה"ל" אינה משמשת כתובת לפניות ותלונות של מאזינים על השידורים ב"גלי צה"ל". הכתובת לפניות כאמור היא הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל". בשנים 2007–2011 הוגשו לנציב פניות הציבור ב"גלי צה"ל" כ-2,400 תלונות. התלונות הספורות על "גלי צה"ל" שהופנו לממונה על פניות הציבור ברשות השידור הועברו לממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל".
- בדיוני ועדת הכלכלה של הכנסת עלה הצורך להסדיר את מעמדו ואת סמכויותיו של הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל". בדיון שהתקיים ביוני 2011 הציע יו"ר הוועדה חה"כ כרמל שאמה הכהן לאמץ את מנגנון נציב פניות הציבור של הרשות השנייה ב"גלי צה"ל", וקצין חינוך ראשי התבקש על-ידי חברי הוועדה לפעול לחיזוק מעמדו של הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל" ולרציע לוועדה דרכי פעולה בתחום זה בתוך חודשים אחדים. גם הוועדה לבחינת מבנה "גלי צה"ל" בראשות דני יתום המליצה לקבע את מעמדו של הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל" ולקבוע שזה יהיה עיסוקו היחיד.
- על-פי החלטת הממשלה במאי 2011 הוקמה ועדה לבחינת המבנה והמעמד של "גלי צה"ל". בראש הוועדה עמד האלוף (במיל') דני יתום. המלצות הוועדה הוגשו לשר הביטחון, אך עדיין לא הונחו על שולחן הממשלה ולא פורסמו בציבור, מלבד פרסום מינורי בכלי התקשורת, למרות ההחלטה כי יוגשו לממשלה ב-15 בדצמבר 2011.
- המלצות ועדת יתום לבחינת המעמד והמבנה של "גלי צה"ל": (1) השארת הפיקוח על "גלי צה"ל" ברשות השידור; (2) אימוץ טיוטות הכללים הקיימות לביצוע סעיף 48 לחוק רשות השידור וחוק "גלי צה"ל"; (3) קיבוע מעמדו של הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל"; (4) עיגון נושא התשדירים ב"גלי צה"ל" בחקיקה ראשית; (5) מינוי מפקד "גלי צה"ל" על-ידי שר הביטחון משלושה-ארבעה מועמדים שיאותרו על-ידי ועדת איתור לכהונה קבועה של ארבע-חמש שנים.

- שר הביטחון החליט על הקמת מועצה מייעצת ליד מפקד "גלי צה"ל", בראשות שופט בדימוס, שתשמור על שידור מאוזן ותסייע למפקד התחנה בקבלת החלטות קרדינליות. נציין כי חברי ועדת יתום היו חלוקים בדבר הצורך בהקמת מועצה מייעצת ליד מפקד "גלי צה"ל".

1. "גלי צה"ל" – רקע¹

"גלי צה"ל" היא תחנת הרדיו של צה"ל. התחנה הוקמה בשנת 1950 ומשדרת תכנים צבאיים ואזרחיים המיועדים לחיילים ולאזרחים. בשנת 1994 הוקמה גלגל"צ, תחנה המשדרת מוזיקה ודיווחי תנועה, שהיא חלק בלתי נפרד מהתחנה הצבאית.

"גלי צה"ל" היא יחידה צבאית בצה"ל שבראשה עומד מפקד בדרגת תת-אלוף הכפוף לקצין חינוך ראשי שתחת פיקודו של ראש אכ"א. שר הביטחון ממנה את מפקד התחנה מכמה מועמדים שהמליצה עליהם ועדת איתור מקצועית. למינוי לא נדרש אישור הממשלה. תקופת כהונתו של מפקד "גלי צה"ל" אינה מוגבלת בזמן.

הסדרת פעילות התחנה כ**יחידה צבאית** קבועה בהוראות הפיקוד העליון של צה"ל² ובפקודת הארגון של התחנה.³ התחנה ממומנת מתקציב משרד הביטחון ומכספים המשולמים בעבור תשדירי החסות והשירות המשודרים בה.

בשנות ה-70 של המאה הקודמת החלה "גלי צה"ל" בתהליך של "אזרח", שבמסגרתו גדל מספר האזרחים העובדים בתחנה בד בבד עם הגדלת היקף התוכניות הלא-צבאיות, שהן עוגן מרכזי בלוח השידורים של התחנה. יצוין כי לוח השידורים של "גלי צה"ל" מאושר על-ידי מפקד התחנה, שהוא העורך הראשי שלה, ועל-ידי ועדת "גלי צה"ל" של רשות השידור.

מתמונת מצב זו עולה כי שני גורמים מפקחים על התכנים המשודרים ב"גלי צה"ל" – ובגלגל"צ – גורם צבאי וגורם אזרחי; הגורם הצבאי הוא קצין חינוך ראשי, המפקח על התוכניות הצבאיות בתחנה, והגורם האזרחי הוא ועדת "גלי צה"ל" של רשות השידור, המפקחת על התוכניות הלא-צבאיות⁴ בתחנה, מכוח סעיף 48 לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965. כאמור, מסמך זה מתמקד בפעילות של ועדה זו.

¹ ראו: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [תחנת "גלי צה"ל" – היבטים שונים של פעילותה](#), כתבה אוריאנה אלמסי, פברואר 2011, באתר האינטרנט של הכנסת.

² הוראות הפיקוד העליון (הפ"ע), הפקודות הכלליות שהרמטכ"ל מוציא, באישור שר הביטחון, ומפורטות בהן פקודות הקשורות לארגון הצבא, למינהל, למשטר ולמשמעת שבו ולהבטחת פעילותו התקינה. כאשר יש סתירה בין פקודות המטה הכללי או פקודות כלליות אחרות, יועדפו הוראות הפיקוד העליון; מתוך: [המילון למונחי צה"ל](#), הוצאת אג"ם תוה"ד, תשנ"ח, עמ' 127.

³ פקודת ארגון (פא"ר) – מסמך ארגוני המפרט את ייעודה של מסגרת ארגונית בצה"ל, את תפקידה, את מעמדה ואת מסגרת הפעילות שלה. זוהי האסמכתה החוקית לפעילותה מרגע הקמתה ועד לביטולה, והיא תקפה רק לאחר אישור הגורם המוסמך. שם, עמ' 509.

⁴ הגדרת תוכנית צבאית ותוכנית לא צבאית ראו במסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת [תחנת "גלי צה"ל" – היבטים שונים של פעילותה](#), כתבה אוריאנה אלמסי, פברואר 2011, באתר האינטרנט של הכנסת.

2. הכפפת "גלי צה"ל" לפיקוח רשות השידור – רקע היסטורי

עם הקמת "גלי צה"ל", בראשית שנות ה-50, התנגדו ראשי שירות השידור (כך כונה בעבר השידור הממלכתי בישראל) להקמת תחנת רדיו צבאית, בטענה שמדובר בכפילות ובבזבוז משאבים: "עוד טרם הונח היסוד של ממש למפעל שידור אחד, זה של המדינה כולה, וכבר קם לו יריב ורועץ... זאת היא הקללה הרובצת על העם הזה, שסופו (של השידור הממלכתי – א.א.) התפוררות גם כשעוטפים אותו בטלית שכולה תכלת".⁵ חרף התנגדות זו החליט ראש הממשלה דאז, דוד בן-גוריון, על הקמת "גלי צה"ל", ובהודעת הממשלה נכתב: "הממשלה החליטה בישיבתה ביום כ"ח באלול תשי"י (7 בספטמבר 1950) לאשר הקמת שירות שידור לצה"ל בתיאום עם "קול ישראל" לשנת ניסיון אחת".⁶

סוגיית התיאום בין "גלי צה"ל" ל"קול ישראל" עלתה בדיוני הכנסת 13 שנה לאחר הקמת "גלי צה"ל", עם הנחת הטיטוה הראשונה לחוק רשות השידור בשנת 1963, כאשר נדון סעיף 47 להצעה, שלפיו החוק לא יחול על שידורים מתחנות צבאיות.⁷

בעקבות ההתנגדות לסעיף זה החליטה הממשלה ב-16 ביוני 1963 על הקמת ועדת שרים לתיאום בין שידורי "קול ישראל" ו"גלי צה"ל",⁸ בראשות שר החינוך דאז, אבא אבן.⁹ ועדת אבן המליצה כי: (1) סמכויות רשות השידור תחולנה, בחלקי השידור שאינם צבאיים, גם על "גלי צה"ל"; (2) רשות השידור תפעל למניעת כפילויות בין שידורי "קול ישראל" לבין שידורי "גלי צה"ל"; (3) יש לייפות את כוחו של ראש הממשלה להציע לכנסת תיקון מתאים לסעיף 47 להצעת חוק רשות השידור, התשכ"ג-1963.¹⁰

הרמטכ"ל דאז, צבי צור, הסתייג מההמלצות בדבר הכפפת "גלי צה"ל" לרשות השידור, אף שהן היו מקובלות על נציג המטכ"ל בוועדה. לטענתו, "גלי צה"ל" היא תחנה צבאית, שבראשה עומד קצין בדרגת רס"ן – שכפיפותו ברורה; הוא כפוף לקצין חינוך ראשי – מעליו ראש אכ"א, מעליו הרמטכ"ל ושר הביטחון, ולא ייתכן שעל גוף צבאי (ולו גם תחנת שידור) יהיו שני גופים שנותנים פקודות. בצה"ל הנחיה פירושה פקודה". נוסף על כך טען צור: "יש ויכוח אין-סופי מהו שידור לא צבאי... ותמיד ירצה 'קול ישראל' למנוע בעזרת רשות השידור מ"גלי צה"ל" לשדר דברים שהוא רוצה לעסוק בהם".¹¹ תחת זאת הציע הרמטכ"ל צור שאם יהיו לרשות השידור טענות כלפי "גלי צה"ל", היא תוכל להביאן בפני שר הביטחון כהערות בלבד, ולא כפקודות והנחיות, ושר הביטחון יבחן אותן ויחליט אם יש מקום לתיקון, או שיביא את הנושא לדיון בוועדת השרים לביטחון.¹²

⁵ ד"ר מ' סוליאלי, מנהל שירות השידור, מכתב, 13 באוגוסט 1950 (גנזך המדינה). הנמען אינו ידוע.

⁶ מזכיר הממשלה, מכתב לראש שירותי הביטחון ולמנהל שירות השידור, 19 בספטמבר 1950 (גנזך המדינה).

⁷ הטיטוה הראשונה של חוק רשות השידור, התשכ"ג-1963, הונחה על שולחן הכנסת ב-17 ביוני 1963 (ארכיון הכנסת).

⁸ מתוך פרוטוקול ישיבת מליאת הכנסת, מס' 260 של הכנסת החמישית, 18 ביוני 1963 (ארכיון הכנסת).

⁹ חברי הוועדה: שר הדואר אליהו ששון; שר הסעד יוסף בורג; שר החקלאות משה דיין, שר העבודה יגאל אלון וקצין חינוך ראשי סא"ל מרדכי בראון (נציג מטכ"ל). ראו: החלטת הממשלה מס' 493, 16 ביוני 1963 (גנזך המדינה).

ישיבתה הראשונה של הוועדה היתה ב-15 בספטמבר 1963.

¹⁰ ראו: מזכירות הממשלה ומזכיר הוועדה מיכאל ניר, מכתב לסגן ראש הממשלה ואחרים, 11 בספטמבר 1963.

המלצות ועדת השרים לתיאום בין תוכניות "גלי צה"ל" לתוכניות "קול ישראל", הוגשו לממשלה ב-29 באוקטובר 1963 (גנזך המדינה).

¹¹ המשנה למנכ"ל משרד ראש הממשלה, מכתב למנהל לשכת ראש הממשלה, 10 בנובמבר 1963 (גנזך המדינה).

¹² מסמך של הרמטכ"ל בנושא "גלי צה"ל", 24 בנובמבר 1963 (גנזך המדינה).

חודשים אחדים לאחר מכן, בינואר 1964, החליטה הממשלה שלרשות השידור יהיו סמכויות בכל הקשור לתוכניות הלא-צבאיות ב"גלי צה"ל"; הנהלת "גלי צה"ל" תוכל לערער בפני שר הביטחון על החלטות רשות השידור, והחלטתו בעניין תהיה סופית. הממשלה החליטה גם שהרשות תפעל למניעת כפילות בין שידורי "קול ישראל" לשידורי "גלי צה"ל".

בסופו של דבר בוטל סעיף 47 בנוסח הסופי של הצעת חוק רשות השידור, שכאמור קבע כי החוק לא יחול על תחנות צבאיות, ובמקומו נוסף לנוסח הסופי סעיף 48, שעוסק במפורש ב"גלי צה"ל". חה"כ דאז משה אונא, יו"ר הוועדה שדנה בהצעת החוק, הסביר את מהותו של סעיף זה: "סעיף 48 הוא סעיף חדש, שבא לספק את הדרישה שהושמעה, להטיל גם על שידורי צה"ל הכלליים את הזיקה לרשות השידור. הוועדה מצאה שיש צורך להבטיח את התיאום בין השידורים האלה ובין השידורים של 'קול ישראל', וקבעה שלרשות השידור יהיו לגבי 'גלי צה"ל', בכל הנוגע לתוכניותיו הלא-צבאיות, אותן הסמכויות שיש לה לגבי שרות השידור, והיא תמלא לגבי תוכניות כאמור את אותם התפקידים. לשם התיאום קבענו שהמפקד הממונה על 'גלי צה"ל' ישתתף, בזכות דעה מיעצת, בישיבות הוועד המנהל. כמו כן קבענו שיש לו רשות לערור על החלטות מוסדות הרשות שנוגעות לתוכניות הלא-צבאיות של צה"ל, והערר הזה יובא להכרעתם המשותפת של ראש הממשלה ושר הביטחון. בדרך זו הבטחנו את הקשר והתיאום שבין 'גלי צה"ל' ובין רשות השידור ו'קול ישראל'. התיאום והקשר נראים לנו רצויים, ואולי אף הכרחיים".¹³

3. החוקים שמכוחם ועדת "גלי צה"ל" פועלת, ומידת יישומם

ברשות השידור פועלת ועדת "גלי צה"ל", שחבריה נבחרים מקרב חברי מליאת הרשות, על-פי סעיף 12(ג) לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק רשות השידור).¹⁴ כאמור, הוועדה אחראית לתוכניות הלא-צבאיות המשודרות ב"גלי צה"ל" ולתשדירי השירות והחסות המשודרים בה. פעילות הוועדה מוסדרת בשני חוקים: סעיף 48 לחוק רשות השידור, וחוק "גלי צה"ל" – שידורי צבא-הגנה לישראל – תשדירי שירות וחסות, התשס"ה-2005 (הוראת שעה). כפי שיוצג להלן, שני החוקים האמורים קובעים ששר הביטחון והשר הממונה על רשות השידור יקבעו כללים או תקנות שייצקו תוכן לפעילות הוועדה, אך עד היום לא הסתיים התהליך לגיבוש ולאישור הכללים והתקנות הללו.

3.1. סעיף 48 לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965

סעיף 48 לחוק רשות השידור, המסדיר את פעילותה של ועדת "גלי צה"ל", קובע בין השאר כי:

"(ב) לרשות יהיו לגבי 'גלי צה"ל'... בכל הנוגע לתוכניותיו הלא-צבאיות, אותן הסמכויות שיש לה לגבי שידורי הרשות, והיא תמלא לגבי תוכניות כאמור אותם תפקידים.

(ג) סדרי הפיקוח על התוכניות הלא-צבאיות של 'גלי צה"ל' ייקבעו במסגרת הכללים שהוועד המנהל מוסמך לקבועם על-פי סעיף 33, אולם השר לא יאשר את הכללים החלים על 'גלי צה"ל' אלא לאחר התייעצות עם שר הביטחון.

(ד) מי ששר הביטחון מינהו למפקד 'גלי צה"ל' או הסמיכו לכך... יוזמן להשתתף בזכות דעה מיעצת

בישיבות הוועד המנהל ויפעל בהתאם להחלטות והנחיות הוועד המנהל לגבי התוכניות הלא-צבאיות

¹³ מתוך דבריו של חה"כ לשעבר משה אונא, שעמד בראשות הוועדה המשותפת לוועדת החינוך ולוועדת החוקה של הכנסת, שדנה בחוק רשות השידור. ראו: פרוטוקול מס' 456 של הכנסת החמישית, 8 במרס 1965 (ארכיון הכנסת).

¹⁴ סעיף 12(ג) לחוק רשות השידור קובע: "המליאה רשאית להקים ועדות מתוך חבריה ולאצול להן מסמכויות בעניינים שיפורשו בהחלטת המליאה...". מכוח סעיף זה מונו ועדות שונות, ובהן ועדת הרדיו, ועדת ביקורת, ועדת אתיקה ועוד.

של "גלי צה"ל".

(ה) המפקד רשאי לערור על כל החלטה של מוסדות הרשות הנוגעת לתוכניות הלא-צבאיות של "גלי צה"ל".

הערר יוגש באמצעות שר הביטחון להכרעתם המשותפת של השר (הממונה על רשות השידור) ושר הביטחון; היה הערר נגד החלטה להפסיק תוכנית קבועה של "גלי צה"ל", או נגד החלטה לשדר תוכנית חד-פעמית של "גלי צה"ל" – רשאי שר הביטחון לעכב את ביצוע ההחלטה עד להכרעה בערר".

כבר לפני יותר מעשר שנים הוכנה טיוטת כללים להסדרת עבודתה של ועדת "גלי צה"ל" לפיקוח על התוכניות הלא-צבאיות של התחנה, כפי שנדרש בסעיף 48(ג) האמור, לחוק רשות השידור. את הכללים ניסחו חברי ועדת "גלי צה"ל" דאז, בראשות פרופסור אלי פולק, בשיתוף עם תא"ל (מיל') זאב דרורי, שכיחן באותה עת כמפקד התחנה.¹⁵ הכללים התקבלו בפברואר 1999 פה-אחד על-ידי חברי הוועדה, ולפיהם:

1. מליאת רשות השידור תמנה ועדה של שבעה מחבריה ותאצול לה מסמכויותיה לפי סעיפים 12(ג) ו-48 לחוק רשות השידור.
2. לא ימונה לחבר הוועדה ולא ישמש חבר הוועדה מי שהוא חבר בוועדת תוכניות רדיו של המליאה.
3. הרכב הוועדה ישקף ככל האפשר את מגוון הדעות הרווחות בציבור כפי שהן מיוצגות במליאה.
4. תקופת כהונתו של חבר הוועדה לא תעלה על תקופת כהונתו כחבר המליאה.
5. הוועדה תשתף את מפקד "גלי צה"ל" דרך קבע בישיבותיה, בזכות דעה מייצגת.
6. הוועדה תפקח על התוכניות הלא-צבאיות של "גלי צה"ל".
7. הוועדה תאשר את לוח השידורים העונתי, בלי לגרוע מסמכותה להחליט מדי פעם בפעם על משדר מסוים מכל בחינותיו.
8. הצעה לשינויים בלוח השידורים תוצג בפני הוועדה בידי מפקד "גלי צה"ל", ותובא לאישורה.
9. בהחלטותיה תפעל הוועדה על בסיס העקרונות והתפקידים שנקבעו לרשות בסעיף 3 לחוק ועל בסיס כללי האתיקה הנהוגים ברשות, שאישר הוועד המנהל, ככל שהם ישימים לשידורי "גלי צה"ל".
10. מפקד "גלי צה"ל" ידווח לוועדה, על-פי דרישתה, על התוכניות הלא-צבאיות של "גלי צה"ל" מכל בחינותיהן.
11. חברי הוועדה יקבלו עותק מלוח השידורים העונתי של "גלי צה"ל".

כללים אלו אושרו על-ידי הוועד המנהל של רשות השידור בנובמבר 1999,¹⁶ וכחודשיים לאחר מכן, בינואר 2000, הועברו לאישורו הסופי של ראש הממשלה ושר הביטחון דאז, אהוד ברק,¹⁷ אך עד היום, 11 שנים לאחר מכן, הם לא אושרו.¹⁸ לדברי עו"ד ישי יודקביץ' מהמחלקה המשפטית של משרד הביטחון,

¹⁵ פרופסור אלי פולק, לשעבר יו"ר ועדת "גלי צה"ל" וכיום מנכ"ל האגודה לזכות הציבור לדעת, פגישה, 13 בספטמבר 2011.

¹⁶ הכללים אושרו לראשונה על-ידי הוועד המנהל של רשות השידור ב-18 באפריל 1999, ומשרד המשפטים אישר את ניסוחם הסופי ב-27 ביולי 1999. מתוך פרוטוקול ישיבת ועדת "גלי צה"ל", 19 ביולי 1999.

¹⁷ מתוך פרוטוקול ישיבת ועדת "גלי צה"ל", 21 בדצמבר 1999.

¹⁸ פרופסור אלי פולק, מנכ"ל האגודה לזכות הציבור לדעת, יו"ר ועדת "גלי צה"ל" בשנים 1998-2000, שיחה, 13 בספטמבר 2011, וכן עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 18 בינואר 2011.

הצעת כללי רשות השידור אומנם הועברה בשנת 1999 לאישור שר הביטחון, "אך התהליך לא אושר ואין תיעוד לגבי הסיבות לכך".¹⁹

בדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת בשנת 2010 ציין סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, עו"ד תומר קרני, כי לעניין הפיקוח של ועדת "גלי צה"ל" על לוחות המשדרים ב"גלי צה"ל" טרם הותקנו התקנות.²⁰ באותו דיון הטיל מפקד "גלי צה"ל" לשעבר תא"ל יצחק טוניק את האשמה באי-תפקודה של ועדת "גלי צה"ל" על דרכי ההתנהלות של רשות השידור. בתגובה על דבריו אמרה היועצת המשפטית של ועדת הכלכלה עו"ד אתי בנדלר כי "אין לתלות את האשמה בכך שאין תקנות בזה שמליאת רשות השידור בשנה האחרונה לא מתפקדת או לא מונו פרסונות חדשות למליאת רשות השידור...".²¹

3.2. חוק "גלי צה"ל" – שידורי צבא-הגנה לישראל – תשדירי שירות וחסות, התשס"ה-2005 (הוראת שעה)

כאמור, ועדת "גלי צה"ל" אחראית בין השאר לתשדירי החסות והשירות ב"גלי צה"ל", מכוח חוק "גלי צה"ל" – שידורי צבא-הגנה לישראל – תשדירי שירות וחסות, התשס"ה-2005 (הוראת שעה).

על-פי סעיף 5(א) לחוק זה (להלן: חוק "גלי צה"ל"), על שר הביטחון והשר הממונה על חוק רשות השידור למנות ועדת פיקוח שתפקידה לפקח על השידור של תשדירי חסות ושירות ב"גלי צה"ל", לפי הוראות החוק. חברי ועדת הפיקוח ימונו מקרב חברי מליאת רשות השידור.²² **בהתאם לסעיף 4 לחוק, על שר הביטחון לקבוע הוראות לעניין יישום חוק זה, בהתייעצות עם השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור ועם ועדת הפיקוח. לפי סעיף 8(ג) לחוק, כל עוד לא מונתה ועדה זו יקבע השר את התקנות מכוח סעיף 4 האמור בהתייעצות עם השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור ועם ועדת "גלי צה"ל".**²³

חוק "גלי צה"ל" התקבל בכנסת בשנת 2005 כהוראת שעה לתקופה של שנתיים מיום תחילתו, כדי לבחון את יישומו. בשנת 2007 הוארך תוקף הוראת השעה בשלוש שנים, בשנת 2010 הוארך תוקפה בשנה, ולאחרונה, ביוני 2011, הוארך תוקף הוראת השעה בשנה נוספת. החוק מסדיר את נושא שידור תשדירי השירות ושידורי החסות ב"גלי צה"ל" ואת הפיקוח על שידורים אלה. הוא נחקק בעקבות עתירה שהוגשה על-ידי כמה תחנות רדיו אזוריות נגד מפקד "גלי צה"ל" ואחרים,²⁴ ובמסגרת הדיונים בעתירה המליץ בית-המשפט העליון להסדיר את הנושא בחקיקה ראשית.

כאמור, החוק מסמך את שר הביטחון להתקין תקנות במטרה להסדיר את הכללים לשידורי החסות ולתשדירי השירות, אך התקנות האלה לא הותקנו עד היום, ונראה שהדבר גורם קשיים ביישום החוק ומוועדת "גלי צה"ל" נמנעת האפשרות למלא את תפקידה כנדרש בחוק.

¹⁹ עו"ד ישי יודקביץ', מנהל בכיר במחלקה המשפטית של משרד הביטחון, מכתב, 3 באוקטובר 2011.

²⁰ ועדת הכלכלה של הכנסת, פרוטוקול מס' 225, הצעת חוק "גלי צה"ל" – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (הוראת שעה)(תיקון מס' 3) התש"ע-2010, 10 במאי 2010.

²¹ שם.

²² סעיף 5(ב) לחוק: ועדת הפיקוח תהיה בת שלושה עד חמישה חברים, שימונו מקרב החברים במליאת רשות השידור, ובלבד שלא ימונה לוועדת הפיקוח מי שחבר בוועדה שהקימה מליאת רשות השידור לפי סעיף 12(ג) לחוק רשות השידור אשר תפקידה לעסוק בתחום הרדיו ברשות השידור.

²³ לשון סעיף 8(ג) לחוק "גלי צה"ל": "כל עוד לא מונתה ועדת הפיקוח לפי הוראות סעיף 5, יקבע השר את התקנות לפי סעיף 4 בהתייעצות עם השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור, ועם הוועדה שהקימה מליאת רשות השידור לפי סעיף 12(ג) לחוק רשות השידור, אשר תפקידה לפקח על התוכניות הלא-צבאיות של 'גלי צה"ל' כמשמעותן בסעיף 48 לחוק האמור".

²⁴ בג"ץ 1551/02 רדיו "קול רגע", "שידורי העמקים" בע"מ ואחרים נגד מפקד "גלי צה"ל" ואחרים. העתירה נמחקה לאחר חקיקת חוק "גלי צה"ל".

עיקר הטענות על אי-הסדרת הנושא נשמעו בדיוני ועדת הכלכלה של הכנסת בבואה להצביע על הארכת תוקף הוראת השעה. בדיון בוועדה בשנת 2007 ציינה היועצת המשפטית של הוועדה עו"ד אתי בנדלר: "טרם הספיקו השרים לבצע את הוראת החוק ולמנות את ועדת הפיקוח, שתפקידה לפקח על שידורי חסות ותשדירי שירות בגלי צה"ל...".²⁵ שלוש שנים אחר כך, בדיון של הוועדה בשנת 2010, ציין סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, עו"ד תומר קרני, כי התקנות לחוק "גלי צה"ל" עדיין לא הותקנו.²⁶ עו"ד אתי בנדלר הוסיפה כי "העובדה ששר הביטחון לא מתקין תקנות להסדרת הפיקוח על 'גלי צה"ל' כפי שנדרש בחוק עלתה כבר בדיונים קודמים של הוועדה... וכל אלו לא נעשו. נשלחו כבר הערות. בעבר הופנתה תשומת הלב לכך שתקנות לא הותקנו, מה שאני מנסה לומר הוא שאין חדש תחת השמש. אנחנו ממחזרים דיונים שנעשו בעבר". במענה על כך אמר היועץ המשפטי של משרד הביטחון, עו"ד ישי יודקביץ': "אני חייב לומר שבחמש השנים האחרונות נעשו כמה סבבים ברמת הפקידים לגבי גיבוש תקנות. יש לנו כרגע מסמך שאני חושב שהוא סגור בדרג הפקידים".²⁷

בספטמבר 2010 פורסם תזכיר חוק "גלי צה"ל" (ביטול הוראת שעה ותיקון מס' 4), התשע"א-2010, המציע להפוך את חוק "גלי צה"ל" מהוראת שעה לחוק קבוע. בדברי ההסבר לתזכיר נכתב: "במקביל לקידומה של הצעת חוק זו החלו מחדש הליכי התקנת תקנות לקביעת הכללים האמורים שמיושמים הלכה למעשה במסגרת פקודות הצבא... במקביל גם ננקטים צעדים מעשיים להקמת ועדת הפיקוח כאמור בסעיף 5 לחוק".²⁸

בדיון נוסף בוועדת הכלכלה של הכנסת, ביוני 2011, ציין עו"ד יודקביץ' כי משרד הביטחון לא הגיע להסדר כפי שהבטיח במאי 2010, היות ש"הממשלה התחרטה מספר פעמים על הצעת החוק". בתגובה אמרה עו"ד אתי בנדלר: "כדי לוודא שאכן התשדירים שמשודרים בתחנה עומדים במתווה שהמחוקק קבע במסגרת אותה הצעת חוק מתקיימת הוראה אחרת, שלצד שר הביטחון התעלם ממנה עד כה, למרות שהוועדה הזאת הזכירה לו, ולא פעם אחת, את קיומה. סעיף 4 לחוק 'גלי צה"ל' קובע ש'השר בהתייעצות עם השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור ועם ועדת הפיקוח יקבע הוראות לעניין התנאים לשידור שידורי חסות ותשדירי שירות בגלי צה"ל'... 'יקבע' – זה כמובן ייקבע בתקנות... **ויש גם הוראת שאומרת מי תשמש כוועדת פיקוח, כל עוד לא הוקמה ועדת הפיקוח.** ובכן, הוראות לא נקבעו, תקנות לא הובאו לאישור ועדת הכלכלה, אבל הדברים ממשיכים להתנהל... עד כה עבודה כזאת למיטב ידיעתי לא נעשתה, ואני שומעת עכשיו שהממשלה הטילה על שר הביטחון פעם נוספת לעשות עבודה זו".²⁹

מרשות השידור נמסר כי כל הניסיונות של נציגי הרשות להניע את שר הביטחון למנות ועדת פיקוח כפי שחוק "גלי צה"ל" דורש לא נשאו פרי. גם הצעתו של מר דוד נוימן, לשעבר יו"ר ועדת "גלי צה"ל", למנות את ועדת "גלי צה"ל" שתשמש כוועדת תשדירי חסות לא נענתה.³⁰ בתגובה על כך טוען עו"ד יודקביץ' ממשרד הביטחון כי "נעשו ניסיונות למנות ועדת פיקוח על-ידי הגעה להסכמות בין שני השרים הממנים,

²⁵ ועדת הכלכלה של הכנסת, פרוטוקול מס' 272, הצעת חוק "גלי צה"ל" – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל – שידורי חסות ותשדירי שירות, התשס"ז-2007, 11 ביוני 2007, באתר האינטרנט של הכנסת.

²⁶ ועדת הכלכלה של הכנסת, פרוטוקול מס' 225, הצעת חוק "גלי צה"ל" – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (הוראת שעה) (תיקון מס' 3) התש"ע-2010, 10 במאי 2010, שם.

²⁷ שם.

²⁸ מתוך דברי ההסבר לתזכיר חוק "גלי צה"ל" – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (ביטול הוראת שעה ותיקון מס' 4) התשע"א-2011, פורסם ב-20 בספטמבר 2010.

²⁹ ועדת הכלכלה, פרוטוקול מס' 556, הצעת חוק "גלי צה"ל" – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (הוראת שעה) (תיקון מס' 4), 27 ביוני 2011, באתר האינטרנט של הכנסת.

³⁰ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 7 באוגוסט 2011.

אך מסיבות שעיקרן בתחלופה הגבוהה של השרים הממונים על ביצוע חוק רשות השידור וחילופי גברי במליאת רשות השידור עד לשנה האחרונה הדבר נמנע".

אשר להצעתו של מר נוימן השיב עו"ד יודקביץ': "ועדת 'גלי צה"ל' אינה זקוקה לאישורו של שר הביטחון כדי להפעיל את סמכויות הפיקוח המוקנות לה מכוח חוק 'גלי צה"ל' משנת 2005. לצערנו רשות השידור לא הפעילה את סמכויותיה על-פי חוק זה.³¹ נציין כי לא היתה מניעה מצד מערכת הביטחון בעניין זה, הקבוע, כאמור, בחוק".³²

במענה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא השיב עו"ד ישי יודקביץ': "כבר לפני כמה שנים גובש מסמך תקנות ראשוני, המצוי עדיין בתהליכי התייעצות עם רשות השידור, ולפיכך אין אפשרות להעבירו לכנסת טרם מיצוי ההליכים בתוך משרד הביטחון ומול רשות השידור". לדבריו, "נעשו כמה סבבים של התייעצויות עם רשות השידור לגבי מסמך תקנות, אך זה לא הושלם. האחרון בהם היה לפני כמה חודשים, ובעקבות מינוי ועדת יתום לבחינת המעמד והמבנה של 'גלי צה"ל' (ראו להלן פרק 7) הוחלט להמתין עם המשך גיבוש התקנות עד ללמידת המלצות הצוות".³³

לדברי עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, הפיקוח על תשדירי השירות והחסות ב"גלי צה"ל" מתקיים בפועל גם כיום ומעוגן בהוראת משרד הביטחון ובפקודת מטכ"ל. טיוטת התקנות בעניין זה הוכנה על-ידי היועץ המשפטי של משרד הביטחון ונמצאת בימים אלו בליטוש סופי.³⁴ אף שלא גובשו תקנות, לדבריה, בהוראת משרד הביטחון שכותרתה "מכירת תשדירי שירות / חסות והתקשרויות עבור 'גלי צה"ל'" נקבע כי: "ב'גלי צה"ל' תפעל ועדה בראשות מפקד 'גלי צה"ל' ונציג של אגף מבצעים לוגיסטיים ונכסים (אמו"ן), שתקבע מדיניות וקריטריונים לתוכני תשדירי השירות / שידורי החסות, וזו תקבע נוהל פנימי ב'גלי צה"ל' לאישור תוכנם של תשדירי השירות / שידורי החסות, וראש היחידה הכלכלית ב'גלי צה"ל', יחד עם היועץ המשפטי של התחנה, יבחנו את תוכנה של כל בקשה לתשדיר טרם שידורו".³⁵ בפקודת מטכ"ל³⁶ נקבע שכל שידור של תשדירי שירות וחסות ב"גלי צה"ל" מצריך אישור מפקד התחנה לאחר שקיבל המלצה של המנהל הכלכלי השיווקי וחוות דעת של היועץ המשפטי. עוד נקבע בפקודה כי ועדת החסות³⁷ תתכנס אחת לחצי שנה, תפקח על התשדירים ב"גלי צה"ל", תפיק לקחים ממקרים בעייתיים ותתווה מדיניות כללית לגבי שידורי תשדירים כאמור בעתיד.

³¹ הכוונה לסעיף 8(ג) לחוק "גלי צה"ל" המפורט לעיל.

³² עו"ד ישי יודקביץ', מנהל בכיר במחלקה המשפטית של משרד הביטחון, מכתב, 3 באוקטובר 2011.

³³ שם.

³⁴ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, מכתב, 23 באוקטובר 2011.

³⁵ הוראת משרד הביטחון מס' 41.14, מכירת תשדירי שירות / חסות והתקשרויות עבור 'גלי צה"ל', פורסמה ב-25 בפברואר 2007.

³⁶ ראו: פקודת מטכ"ל 33.0147, פרסומת מסחרית בצה"ל, תשדירי שירות וחסות ב'גלי צה"ל', 1 במאי 1985, סעיפים: 10; 14; 18 ו-19 (סעיף 18 נכנס לתוקף ב-30 באפריל 2009).

³⁷ חברי ועדת החסות: מפקד "גלי צה"ל", המנהל הכלכלי של "גלי צה"ל", קצין ארגון ב"גלי צה"ל", קצין תקציבים ב"גלי צה"ל", נציג קצין חינוך ראשי והיועץ המשפטי של "גלי צה"ל".

4. פעילותה של ועדת "גלי צה"ל"

ועדת "גלי צה"ל" היא אחת מוועדות רשות השידור, שפועלות מתוקף חוק רשות השידור. ועדות אחרות הן: ועדת כספים; ועדת ביקורת; ועדת טלוויזיה; ועדת רדיו; ועדת אתיקה; ועדת אינטרנט ועוד.³⁸ חברי הוועדה ויושב-הראש שלה מתמנים מקרב חברי המליאה, ולמינויים דרוש אישור המליאה.³⁹ חבר ועדת "גלי צה"ל" אינו רשאי לכהן במקביל בוועדות תוכן אחרות של רשות השידור, בשל חשש לניגוד עניינים.⁴⁰ ועדת "גלי צה"ל" הנוכחית נבחרה באפריל 2011; בראשה עומדת הגב' גאולה אבידן, וחבריה הם: יוסי דרמר, ילנה זינשטיין וד"ר בלהה כהנא.⁴¹ לכל ועדות הרשות יש נוהלי עבודה פנימיים,⁴² וכיום אין נוהל ייחודי שעל-פיו ועדת "גלי צה"ל" פועלת. בחודשים האחרונים החל יו"ר רשות השידור בגיבוש נוהל עבודה חדש לוועדה, שטרם הושלם.⁴³ כאמור, נראה כי אי-הסדרת הכללים והתקנות לפי חוק רשות השידור וחוק "גלי צה"ל" אינו מאפשר לוועדה למלא את תפקידה כנדרש.

ככלל, ועדת "גלי צה"ל" מתכנסת פעמיים-שלוש בשנה לאישור לוח השידורים העונתי של "גלי צה"ל".⁴⁴ זוהי למעשה פעילותה העיקרית, ובוזה מתבטא הפיקוח שלה על השידורים הלא-צבאיים בתחנה, היות שהיא שואבת את סמכויותיה מסמכויות מליאת רשות השידור שנקבעו בסעיף 13(ג) לחוק: "לאשר את מסגרת תוכניות השידורים השנתית ולאשר את המערכת העונתית של השידורים, בלי לגרוע מסמכותה להחליט מדי פעם בפעם על משדר מסוים מכל בחינותיו".⁴⁵

הוועדה אינה מאשרת את לוח השידורים של גלגל"צ. לדברי מר דוד נוימן, לשעבר יו"ר הוועדה, אין עניין מהותי בלוח השידורים של גלגל"צ שמצריך דיון ואישור.⁴⁶ בשנת 2009 הוגשה עתירה לבג"ץ בדרישה להסדיר בחקיקה את פעילות גלגל"צ והפיקוח על התכנים המשודרים בה.⁴⁷ העתירה נדחתה נוכח הודעת משרד הביטחון כי נחתמה הוראת פיקוד עליון שעוסקת בהסדרת פעילות גלגל"צ. אשר לפיקוח על שידורי גלגל"צ עמדת רשות השידור היא שוועדת "גלי צה"ל" אינה אמורה לעסוק בגיבוש רשימת השמעת השירים (פלייליסט) בגלגל"צ, כי לא בסמכותה לעסוק בנושאים שהם נושאי עריכה או תוכן פרטניים של שידורים – לא ב"גלי צה"ל" ולא בגלגל"צ.⁴⁸

³⁸ סעיף 12(ה) לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965.

³⁹ לשכת יו"ר רשות השידור, שיחת טלפון, 8 בנובמבר 2011. תפקיד מליאת רשות השידור הוא להתוות את פעולת הרשות. חברה נבחרים לכהונה של שלוש שנים ואינם יכולים לכהן יותר משתי תקופות כהונה רציפות. חברי המליאה נבחרים על-ידי הממשלה לאחר שהתייעצה עם גופים וארגונים ציבוריים.

⁴⁰ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 7 בספטמבר 2011.

⁴¹ יושב-ראש ועדת "גלי צה"ל" לשעבר הם: דוד נוימן (2006–2011), ד"ר יוסי דהאן (2000–2007) ופרופסור אלי פולק (1998–2000).

⁴² לשכת יו"ר רשות השידור, שיחת טלפון, 28 בנובמבר 2011.

⁴³ שם, דואר אלקטרוני, 13 בדצמבר 2011.

⁴⁴ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 7 בספטמבר 2011.

⁴⁵ ראו סעיף 13(ג) לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965.

⁴⁶ מר דוד נוימן, לשעבר יו"ר ועדת "גלי צה"ל", שיחת טלפון, 4 בדצמבר 2011.

⁴⁷ בג"ץ 8226/09 עו"ד גיא אופיר נגד שר הביטחון ואחרים.

⁴⁸ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 7 בספטמבר 2011.

בשש השנים האחרונות אישרה ועדת "גלי צה"ל" את כל לוחות השידורים שהוצגו בפניה. לדברי עוזר היועצת המשפטית של רשות השידור, עו"ד תומר קרני, "הוועדה עבדה בהרמוניה טובה עם שני מפקדי "גלי צה"ל" שניהנו בשנים אלו, והערות חברי הוועדה בנושאי לוחות השידורים של התחנה זכו ליחס הולם מצד "גלי צה"ל".⁴⁹ לדברי יו"ר הוועדה לשעבר אלי פולק, ועדת "גלי צה"ל" אינה חותמת גומי לאישור לוח השידורים; לדבריו, בתקופת כהונתו קיבלו חברי הוועדה את לוח השידורים מבעוד מועד ובדיון העירו את הערותיהם, ולא אחת הלוח עודכן בהתאם להערות חברי הוועדה.⁵⁰ עו"ד קרני טוען כי אין טעם בדיון בדיעבד במה ששודר, אלא רק במקרה שהערות חברי הוועדה עשויות להועיל לתכנון לוח השידורים העתידי.⁵¹ במענה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא נמסר מלשכת יו"ר רשות השידור כי דיוני ועדת "גלי צה"ל" מתועדים באופן עקרוני,⁵² וככלל, לכל ועדות הרשות מתקיים מעקב של פרוטוקולים ומוזמנות הקלטות של הדיונים.⁵³

5. הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל"

ועדת "גלי צה"ל" ברשות השידור אינה משמשת כתובת לפניות ולתלונות של מאזינים בכל הקשור לתכנים המשודרים ב"גלי צה"ל". הכתובת היא הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל", וכיום מכהן בתפקיד שדר התחנה מר עודד לוינסון. בשנים 2007–2010 הגיעו לממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל" כ-2,400 תלונות ופניות.⁵⁴

יצוין כי בשנים 2009–2011 הגיעו לרשות השידור **שתי** תלונות על התבטאות של שדרנים בתחנה. במענה על פניות אלה השיב נציב פניות הציבור של רשות השידור למתלוננים כי עליהם להפנות את תלונותיהם לנציב פניות הציבור של "גלי צה"ל" בצירוף פרטי ההתקשרות אתו.⁵⁵

בדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת ביוני 2011 עלתה סוגיית הצורך בהסדרת תפקידו, מעמדו וסמכויותיו של הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל". קצין חינוך ראשי, תא"ל אילן שרמייסטר, ציין בדיון: "בצבא אנחנו יודעים בדרך כלל לפקח על אנשינו ועל יחידותינו, ואנחנו עושים את זה, לרבות טיפול בחלק מהפניות... חלקן מגיע אלי, מגיע למזכירות הפיקוד העליון ומגיע גם לממונה על תלונות הציבור ביגלי צה"ל... יש תלונות מעת לעת... ואנחנו מטפלים בהן עניינית, אחת-אחת".⁵⁶

בנושא זה הציע חה"כ נחמן שי כי הוועדה תבקש מקצין חינוך ראשי לפעול לחיזוק מעמדו של הממונה על פניות הציבור ב"גלי צה"ל", לנוכח השינויים שנעשו בנושא זה בחוק רשות השידור, ולהביא לפני הוועדה הצעת פעולה בתחום זה בתוך חודשים אחדים. יו"ר הוועדה, חה"כ כרמל שאמה הכהן, הציע לאמץ את מנגנון הפיקוח של נציב פניות הציבור ברשות השנייה גם בכל הקשור ל"גלי צה"ל" (כמו כן הומלץ לאמץ

⁴⁹ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 7 בספטמבר 2011.

⁵⁰ פרופסור אלי פולק, לשעבר יו"ר ועדת "גלי צה"ל" וכיום מנכ"ל האגודה לזכות הציבור לדעת, פגישה, 13 בספטמבר 2011, וכן פרוטוקול ישיבת ועדת "גלי צה"ל", 21 בדצמבר 1999.

⁵¹ עו"ד תומר קרני, סגן היועצת המשפטית של רשות השידור, מכתב, 7 בספטמבר 2011.

⁵² לשכת יו"ר רשות השידור, שיחת טלפון, 28 בנובמבר 2011.

⁵³ שם, שיחת טלפון, 13 בדצמבר 2011.

⁵⁴ עו"ד רות בר, עוזרת שר הביטחון, מכתב, 12 בינואר 2011.

⁵⁵ לשכת יו"ר רשות השידור, מכתב, 10 בנובמבר 2011.

⁵⁶ ועדת הכלכלה, פרוטוקול מס' 556, הצעת חוק "גלי צה"ל" – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (הוראת שעה) (תיקון מס' 4), 27 ביוני 2011, באתר האינטרנט של הכנסת.

מנגנון זה גם ברשות השידור).⁵⁷ על-פי חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990, נציב פניות הציבור ברשות השנייה רשאי לברר כל תלונה שמגיעה אליו, בכל דרך שראויה בעיניו, ולדרוש מכל אדם להתייצב בפניו בתוך זמן הראוי בעיניו. הנציב גם רשאי לדרוש למסור לו כל ידיעה או מסמך שלדעתו עשויים לסייע לו בבירור התלונה, בזמן ובאופן שראוי בעיניו. אם מצא הנציב שהתלונה מוצדקת, במלואה או בחלקה, הוא רשאי לדרוש את תיקון הליקוי ולקבוע את דרך התיקון ואת מועד התיקון. אם התיקון לא הניח את דעתו, או שההודעה על התיקון לא נמסרה כנדרש, הנציב רשאי להביא את העניין לידיעת שר התקשורת.⁵⁸ ועדת יתום, שבחנה את המבנה והמעמד של "גלי צה"ל", המליצה לקבוע את משרת נציב פניות הציבור של התחנה כך שנושא משרה זו יעסוק אך ורק בתפקידו זה (וראו להלן פרק 7, העוסק בהמלצות ועדת יתום).⁵⁹

6. המלצות בנושא מבנה השידור הציבורי בישראל

ועדות ציבוריות, גופים שונים וגורמים נוספים שבחנו את מבנה השידור הציבורי בישראל התייחסו בהמלצותיהם גם לסוגיית הכפיפות של "גלי צה"ל" לפיקוח רשות השידור, בהתאם לסעיף 48 לחוק רשות השידור, כפי שיפורט להלן.

ועדת צוקרמן, שבחנה את מבנה השידור הציבורי בישראל (1997), המליצה על הקמת שתי רשויות נפרדות, עצמאיות ובלתי תלויות, אחת לרדיו ואחת לטלוויזיה, שבראש כל אחת מהן תעמוד מועצת מנהלים שתקבע את מדיניותה ותפקח על יישומה, בלי להתערב בביצוע השידורים.

אשר ל"גלי צה"ל" המליצה הוועדה כי התחנה תמשיך לפעול במסגרת הצבאית הקיימת ומעמדה יעוגן בחוק השידור הציבורי. היות שהוועדה סברה כי סעיף 48 לחוק רשות השידור "**הפך כמעט לאות מתה**",⁶⁰ היא המליצה כי מועצת המנהלים של הרדיו תפקח על התוכניות הלא-צבאיות ב"גלי צה"ל" ותמנה את מפקד התחנה, באישור שר הביטחון.

בהמלצות הדוח שחיבר השר לשעבר רענן כהן ליישום הרפורמה ברשות השידור (2001) נכתב כי השידור הציבורי צריך לכלול את כל הערוצים הממלכתיים, ובהם "גלי צה"ל" והטלוויזיה החינוכית, כדי שיפעלו בתיאום וביתר יעילות. על "גלי צה"ל" נכתב בדוח כי אין הצדקה להמשך פעילותה העצמאית כערוץ שידור עצמאי ויש לבחון את האפשרות לשלבה ברשות השידור ולהפעילה במסגרת השידור הציבורי.⁶¹

הוועדה לרפורמה בשידור הציבורי (2005), בראשות רענן דינור, לשעבר מנכ"ל משרד ראש הממשלה, המליצה להחליף את מליאת רשות השידור במועצת השידור הציבורי, שתפקח כרגולטור עצמאי על מפעילי השידור הציבורי – רשות השידור, גלי צה"ל ושידורי הכנסת. חברי המועצה יהיו אישי ציבור בעלי ניסיון וסמכות מקצועית בתחומם, שיבואו ככל האפשר מתחומי השידור, הקולנוע, החינוך והתרבות, האמנות, הניהול והכלכלה, ההנדסה והמשפט, וישקפו ככל האפשר את מגוון הדעות הרווחות בציבור. המועצה תפקח על כך שתוכני השידור של כל גוף יותאמו למטרות שלשמן הוקם ולתפקידים שהוטלו עליו בחוק, בהתאם לכללים שקבעה המועצה, ותהיה לה סמכות לקבוע סנקציות, ובכללן הטלת קנסות על גוף

⁵⁷ ועדת הכלכלה, פרוטוקול מס' 556, הצעת חוק "גלי צה"ל" – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשידורי שירות) (הוראת שעה) (תיקון מס' 4), 27 ביוני 2011, באתר האינטרנט של הכנסת.

⁵⁸ מתוך: סימן ג', חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990.

⁵⁹ דני יתום, ריאיון בתוכנית "חקירה נגדית" ב"גלי צה"ל", 1 בדצמבר 2011.

⁶⁰ ראו: דוח הוועדה לבחינת מבנה השידור הציבורי בישראל ומעמדו המשפטי והציבורי, בראשות פרופסור ארנון צוקרמן, 1997, עמ' 14 ו-35.

⁶¹ מתוך תוכנית השר לשעבר ד"ר רענן כהן ליישום הרפורמה ברשות השידור, יוני 2001.

משדר שלא עמד בכללים שקבעה. בכל הקשור לתוכניות הלא-צבאיות המשודרות ב"גלי צה"ל" יהיו למועצה אותן סמכויות שיהיו לה לגבי רשות השידור. מפקד "גלי צה"ל" יהיה רשאי להגיש ערר על החלטות אלה באמצעות שר הביטחון, להכרעתם המשותפת של השר הממונה על ביצוע חוק רשות השידור ושר הביטחון.⁶²

האגודה לזכות הציבור לדעת, שעוסקת בבקרת גופי תקשורת בארץ, ניסחה הצעת טיוטה לחוק "גלי צה"ל" שמוצע בה לנתק את "גלי צה"ל" מרשות השידור, וכפועל יוצא מכך לבטל את ועדת "גלי צה"ל" ברשות השידור. לפי טיוטת החוק, "תחנת הרדיו תהווה גוף שידור ציבורי עצמאי ללא תלות ו/או התקשרות עם גופי שידור ציבוריים אחרים". האגודה הציעה שהממשלה, בהמלצת שר הביטחון, תמנה מועצה ציבורית ל"גלי צה"ל", שתאשר את לוח השידורים ותפקח על התכנים המשודרים בה כך שיתאימו למטרות התחנה. הרכב המועצה ישקף את מגוון הדעות הרווחות בציבור, ויושב-ראשה יהיה בעל מעמד בתחום הביטחון, התקשורת, החברה או התרבות, עם ניסיון של חמש שנים באחד מהתחומים הללו ובעל תואר אקדמי. במועצה יהיו שני נציגים מתחום הביטחון, נציג אחד מתחום התקשורת, התרבות, החינוך, היהדות והציונות או מדעי החברה, נציג אחד מתחום הכלכלה והניהול, חבר אחד פעיל למען הציבור והחברה וחבר הידוע בתרומתו לחברה הישראלית.⁶³

עו"ד מיכאל ספרד גיבש טיוטה להצעת חוק הרשות לשידורי טלוויזיה ורדיו ציבוריים, התשס"ד-2004, ובמסגרתה הציע לשמר את המצב הקיים, קרי לא לנתק את "גלי צה"ל" מרשות השידור. על-פי הצעתו יש להקים מועצת רשות לשידורי טלוויזיה ורדיו ציבוריים, שחבריה ייבחרו על-ידי ועדת מינויים;⁶⁴ הרכבה ישקף ככל האפשר את מגוון הדעות וההשקפות הרווחות בציבור, וחבריה יהיו אנשים בעלי מוניטין וניסיון מוכח בתחומי השידור, היצירה, החינוך או התרבות, או בעלי כישורים מיוחדים בתחום שעשוי לתרום תרומה משמעותית לשידור הציבורי. תפקיד המועצה יהיה לפקח על הרשות, להתוות את מדיניות השידורים הכוללת בטלוויזיה וברדיו ולאשר את לוח השידורים העונתי.

למועצה יהיו סמכויות בכל הקשור לתוכניות הלא-צבאיות של "גלי צה"ל" שיהיו דומות לסמכויותיה לגבי שידורי הרדיו הציבורי, שמכוחן היא תהיה רשאית לקבוע לרדיו הציבורי "כללים לניהול הרשות, לפיקוח על השידורים ולביצוע יעיל של תפקידיה לפי חוק זה". סדרי הפיקוח על "גלי צה"ל" ייקבעו במסגרת כללים אלה, שיתקבלו על-ידי המועצה לאחר היוועצות בשר הביטחון. המועצה תמנה את מפקד "גלי צה"ל", באישור שר הביטחון, ומפקד "גלי צה"ל" יוזמן להשתתף בישיבות המועצה בזכות דעה מייעצת ויפעל בהתאם להחלטות המועצה והנחיותיה לגבי התוכניות הלא-צבאיות של "גלי צה"ל".⁶⁵

7. הוועדה לבחינת המבנה והמעמד של "גלי צה"ל" (ועדת יתום)

במאי 2011 החליטה הממשלה כי שר הביטחון יקים צוות לגיבוש המלצות בדבר החלת הפיקוח הציבורי על התוכניות והתשדירים ב"גלי צה"ל". בהחלטה נקבע כי על בסיס המלצות הוועדה יביא שר הביטחון לממשלה הצעה כוללת להסדרת מעמדה ועתידה של התחנה, בהתייעצות עם השרים והגורמים

⁶² הוועדה לרפורמה בשידור הציבורי בראשות רענן דינור, ינואר 2005.

⁶³ נילי בן-גיגי, האגודה לזכות הציבור לדעת, מכתב, 14 בנובמבר 2011.

⁶⁴ חברי ועדת המינויים: שופט עליון בדימוס, יו"ר ועד ראשי האוניברסיטאות, נשיא מועצת העיתונות, נשיא האקדמיה לטלוויזיה ורדיו ושלושה נציגים שתמנה הממשלה על-פי הצעת השר הממונה.

⁶⁵ מתוך הצעת החוק של עו"ד מיכאל ספרד, הרשות לשידורי טלוויזיה ורדיו ציבוריים, התשס"ד-2004.

הרלוונטיים.⁶⁶ שר הביטחון מינה את חברי הוועדה; בראשה עומד האלוף (במיל') דני יתום וחבריה הם: תא"ל (במיל') רון כתר, לשעבר דובר צה"ל; נציבת שירות בתי-הסוהר לשעבר אורית אדאטו; יועצת משפטית לשעבר במשרד הביטחון עו"ד צביה גרוס; ד"ר רונן הופמן, מרצה ליחסים בין-לאומיים, ותא"ל (במיל') שמואל בן-צבי.⁶⁷ את עבודת המטה של הצבא ריכו קצין חינוך ראשי תא"ל אלי שרמייסטר.

מסקנות ועדת יתום הונחו על שולחנו של שר הביטחון, והוא בוחן את יישומן, אך עדיין לא הוגשו לממשלה, אף שהמועד שנקבע להגשתן היה 15 בדצמבר 2011.⁶⁸ על-פי פרסומים בתקשורת⁶⁹ הוועדה ממליצה להשאיר את הפיקוח על "גלי צה"ל" בידי ועדת "גלי צה"ל" של רשות השידור, אך כדי להוציא לפועל את סמכויותיה, הנגזרות מחוק רשות השידור ומחוק "גלי צה"ל", הוועדה ממליצה לאמץ את טיטות הכללים שכבר גובשו בנושא, אשר יסדירו את עבודת הוועדה וייצקו תוכן לפעילותה. כאמור, הוועדה ממליצה לחזק את מעמדו ואת משרתו של נציב פניות הציבור בתחנה ולקבוע כי המכהן בתפקיד זה יעסוק אך ורק בכך. כמו כן הוועדה ממליצה לעגן בחקיקה ראשית את תשדירי השירות והחסות. יו"ר הוועדה, האלוף (במיל') דני יתום, סבור כי בשל אי-תפקודה של ועדת "גלי צה"ל" יש צורך בהקמת מועצה ציבורית מייעצת ליד מפקד "גלי צה"ל", שבראשה יהיה שופט בדימוס שימנה שר הביטחון וחבריה ימונו על-ידיו. תפקיד המועצה יהיה לשמור על שידור מאוזן ונטול השפעות פוליטיות ולסייע למפקד התחנה בקבלת החלטות מקצועיות קרדינליות בתחום התקשורת והמשפט. בקרב חברי הוועדה היתה מחלוקת בדבר הצורך במועצה מייעצת ולכן העבירו את ההחלטה בנושא זה לשר הביטחון. השר החליט לאמץ את המלצתו של יתום. אשר למינוי מפקד התחנה המליצה הוועדה כי ועדת איתור תגיש לשר הביטחון רשימה של שלושה-ארבעה מועמדים, והשר יבחר מרשימה זו את המפקד לתקופת כהונה של ארבע עד חמש שנים.

⁶⁶ החלטת ממשלה מס' 3210, [תחנת הרדיו "גלי צה"ל"](#), 15 במאי 2011, באתר האינטרנט של משרד ראש הממשלה.

⁶⁷ [שר הביטחון מינה צוות לבחינת הפיקוח על "גלי צה"ל"](#), [גלובס](#), 7 ביולי 2011.

⁶⁸ בהחלטת הממשלה מס' 3801, [החלטת הממשלה 3210, מ-15 במאי 2011, בעניין תחנת הרדיו "גלי צה"ל" – הארכת מועדים](#), 10 בנובמבר 2011, דחתה הממשלה את מועד הגשת ההמלצות בחודש, קרי עד 15 בדצמבר 2011.

ממערכת הביטחון נמסר כי ההמלצות יוגשו בקרוב. אתי ברנט, מזכירות הממשלה, שיחת טלפון 10 בינואר 2012.

⁶⁹ [ועדת בדיקה שמינה ברק ממליצה לעגן בחוק את שידורי החסות ב"גלי צה"ל"](#), [הארץ](#), 30 בנובמבר 2011, וכן ריאיון עם דני יתום על מסקנות דוח הוועדה שבראשה עמד בתוכנית "החזית האזרחית" ב"גלי צה"ל", 1 בדצמבר 2011.

נספח ע/6

**העתק כתבתה של יפעת פרייז
בגלובס מיום 7.2.2017**

עמ' 208

ליברמן מתקפל: גל"צ לא תעבור לאחריות משרד הביטחון

זאת לאור "הקשיים שיוצרת הכוונה להעביר את התחנה מצה"ל למשרד הביטחון, בהקשר של אי-תלותה ועצמאותה כגוף שידור ציבורי, והצורך להסדיר את המהלך בחקיקה"

יפעת פרייז 5/2/17

שר הביטחון אביגדור ליברמן חוזר בו: תחנת הרדיו הצבאית גלי צה"ל לא תעבור לאחריות משרד הביטחון אלא תישאר תחת אחריות צה"ל - כך עולה מהודעה שהוציא היום (א') משרד הביטחון.

בהודעת המשרד נכתב כי "שר הביטחון, אביגדור ליברמן, ומנכ"ל משרד הביטחון, אלוף (מיל') אודי אדם, קיימו הבוקר (א') התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, אביחי מנדלבליט, בנושא תחנת גלי צה"ל. בהתייעצות נדונו האפשרויות השונות בנוגע למיקומה של גלי צה"ל במערכת הביטחון וההשלכות והקשיים שיוצרת הכוונה להעביר את התחנה מצה"ל למשרד הביטחון, בהקשר של אי-תלותה ועצמאותה של התחנה כגוף שידור ציבורי, הפרוצדורה המורכבת שבקליטת התחנה במשרד הביטחון והצורך להסדיר את המהלך בחקיקה ראשית.

"לאור הקשיים הללו ומתוך הרצון לשמור על צביונה המיוחד של גלי צה"ל, החליט שר הביטחון כי התחנה תישאר במקומה הנוכחי בצה"ל".

נזכיר כי בחודש שעבר הודיע ליברמן כי קיבל את המלצת מנכ"ל משרד הביטחון, האלוף במיל' אודי אדם, על הפיכת גלי צה"ל מיחידה צבאית ליחידת סמך במשרד הביטחון, וזאת "עקב בקשת הרמטכ"ל איזנקוט, כחלק מההתמקדות במשימות הליבה של צה"ל".

הודעה זו עוררה ביקורת רבה. כך למשל ח"כ נחמן שי, חבר ועדת חוץ וביטחון ומפקד גלי צה"ל לשעבר, מסר אז בתגובה: "עכשיו לליברמן תהיה תחנת שידור? זהו שינוי מהותי במעמד התחנה. לא עולה על הדעת כי יעשה דבר כזה ללא דיון ציבורי רחב ומקיף".

בהמשך נערך דיון בנושא בוועדת הכלכלה של הכנסת, ובו הביעו חברי הכנסת מהאופוזיציה דאגה מהעברת התחנה מצה"ל למשרד הביטחון. היועצת המשפטית של ועדת הכלכלה, עו"ד אתי בנדלר, אמרה כי "אי-אפשר לעשות זאת ללא חקיקה"; ואילו המשנה ליועמ"ש, עו"ד דינה זילבר, אמרה כי "המהלך לא יתבצע אם לא יהיו מנגנונים שישמרו על גלי צה"ל כגוף עצמאי". יו"ר ועדת הכלכלה, ח"כ איתן כבל, הדגיש כי "יש לקבוע קיר ברזל בין התחנה לפוליטיקאים".

היום, כאמור, הודיע שר הביטחון כי החליט להשאיר את גלי צה"ל במיקומה הנוכחי, תחת צה"ל. ח"כ נחמן שי מסר בתגובה לכך: "ההיגיון והשכל הישר ניצחו. כל התעתועים שטלטלו את התחנה היו מיותרים מלכתחילה. לגלי צה"ל יש תפקיד חשוב מתמיד באווירת העליהם התקשורתית בישראל. צריך לשמר כל אמצעי תקשורת כדי לבטא את חופש הדיבור ולחזק את הדמוקרטיה".

נספח ע/7

**העתק המלצות הוועדה המייעצת
לשר הביטחון לבחינת פעילות תחנת
גלי צה"ל, יולי 2023**

עמ' 210

משרד הבריאות
לשכת מונ"ל

המלצות הוועדה המייעצת לשר הבריאות לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל יולי 2023

המלצות הוועדה המייעצת לשר הביטחון לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל – יולי 2023

תקציר מנהלים

1. ביום 4.4.23 מינה שר הביטחון, אלוף (מיל') יואב גלנט, ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל. כיושב ראש הוועדה מכהן מנכ"ל משרד הביטחון, אלוף (מיל') אייל זמיר, ועם חבריה נמנו, המשנה ליועץ המשפטי למערכת הביטחון, עו"ד הילה ארליך עמר, קצין חינוך ראשי, תא"ל אופיר ליוויס, מר שמעון אלקבץ, גברת נורית דאבוש, מר אבי נשר וגברת שרון עמית. כמזכירת הוועדה שימשה עוזרת היועץ המשפטי למערכת הביטחון, עו"ד טל שטראוס-קאופמן ונקבע כי המלצותיה תוגשנה לשר הביטחון עד ליום 20.7.2023.
2. במסגרת **כתב מינויה** (המצורף כנספח א'), נתבקשה הוועדה לבחון:
 - א. היתכנות, יתרונות וחסרונות הגלומים באפשרויות ההפעלה השונות של התחנה, לרבות העברתה לניהול גוף אזרחי או איחודה עם גוף תקשורת חיצוני.
 - ב. יתרונות וחסרונות הגלומים בהותרתה כיחידה צבאית או בעלת זיקה לצה"ל.
 - ג. השלכות אפשרות סגירת התחנה על שוק הרדיו.
 - ד. יעדי עבודה רב-שנתיים מומלצים לתחנה.
 - ה. כישורים ואמות מידה הנדרשים למפקד התחנה, ככל שיוחלט להותירה במתכונתה הנוכחית כיחידה צבאית.
3. ערכה הציבורי-תרבותי של התחנה ומקומה בנוף תרבות התקשורת הישראלית לצד האתגרים שפעילותה מעוררת מזה שנים, לא נעלמו מעיני ועדה זו בבואה לבחון את פעילות התחנה והחלופות העומדות על הפרק, ביניהן הותרת התחנה במיקומה הארגוני כיום כיחידה צבאית תוך הוספת מנגנוני פיקוח על אלו הקיימים; שינוי אופי התחנה וליבת שידוריה; העברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי; הפרטת התחנה והעברתה לבעלות וניהול גוף פרטי; סגירת התחנה.
4. הוועדה התכנסה וקיימה ימי דיונים מלאים בימים 7.5.23, 29.5.23, 11.6.23 ו-26.6.23. במועדים אלו נפגשה הוועדה עם מספר בעלי תפקידים ונציגים מעולם התקשורת, צה"ל, אנשי תרבות, נציגי ארגונים מקצועיים רלוונטיים ומפקדי התחנה לשעבר, ובהם:

א. פאנל מפקדי התחנה בעבר – אבי בניהו, משה שלונסקי, אפרים לפיד ורון בן ישי.

ב. מנכ"ל תאגיד השידור, גולן יוכפז, ויו"ר תאגיד השידור, גיל עומר.

ג. נשיא מועצת העיתונות הארצית, השופט (בדימוס) חנן מלצר.

ד. יו"ר ארגון עובדי צה"ל, מאיר בן הרוש.

ה. יו"ר התאחדות תחנות הרדיו האזוריות, דוד בן בסט.

ו. יו"ר ארגון העיתונאים והעיתונאיות, נורית קנטי.

ז. הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') גדי איזנקוט.

ח. הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') אביב כוכבי.

ט. העיתונאים עמוס הראל ובן דרור ימיני.

י. מנכ"לית הרשות השניה מישל קרמרמן, ויו"ר הרשות השניה עדן בר טל.

יא. פאנל אנשי אקדמיה – אילנה דיין, אבישי בן חיים, אייל צור ותהילה אלטשולר.

יב. מנכ"ל משרד התקשורת מימון שמילה, והמשנה למנכ"ל אלעד מלכה.

יג. ר' אכ"א, אלוף יניב עשור, ורמ"ט אכ"א, תא"ל יורם כנפו.

5. במסגרת השיח אודות פעילותה של התחנה, נדונו מספר קשיים מרכזיים:

א. פעילות התחנה כיחידה צבאית במקביל להיותה גוף תקשורת מרכזי המהווה פלטפורמה להבעת דעה בנושאים שעל סדר היום, ומסקר, בין היתר, ידיעות חדשותיות, אקטואליה ופרשנות. **עמדותיהם העקביות של שני הרמטכ"לים האחרונים, גדי איזנקוט ואביב כוכבי, ועמדת הרמטכ"ל הנוכחי, רא"ל הרצי הלוי, לפיהן מיקומה של תחנת שידור, המשדרת גם תכנים אקטואליים, בתחומי הצבא מסבה לו קושי מהותי בשל עירוב צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי המקוטב. בנוסף, התחנה משמשת כיחידה צבאית וכגוף תקשורת ובשל כך, מתוך הרצון להימנע מהתערבות בפעילותה, נוצר קושי של ממש בפיקוד עליה. בהתאם, עמדת צה"ל הרשמית מזה מספר שנים מבקשת להביא לניתוק הזיקה בין הצבא לתחנה והעברתה למסגרת ארגונית אחרת.**

ב. הטענות לחדירת השפעות פוליטיות על בעלי תפקידים בה ובתכנים המשודרים בה ובכך להדרת קולותיהם של מי שלא משתייכים לקבוצות אלו ולהצגת תמונת מצב מגמתית ומוטה.

ג. תמהיל המשרתים והעובדים בתחנה אינו מגוון והטרונגי דיו, וניכר ביניהם פרופיל אחיד ודומה, המעיד על שוויון ההזדמנויות המוגבל בתחנה עבור קהלים נוספים.

ד. איכות התכנים המשודרים והסגנון בו נוקטים הכתבים והפרשנים בתחנה ממלכתית ציבורית, הפועלת במסגרת הצבא, מחוללים לא אחת סערות ציבוריות, אשר אף מתבררות לעיתים במסגרת תביעות בבתי המשפט.

6. המלצות הוועדה:

א. בקרב חברי הוועדה התגבשה הסכמה כי בשל חשיבותה ותרומתה של התחנה, יש להימנע מסגירתה ולהמליץ על המשך פעילותה במקומה הארגוני הנוכחי כיחידה צבאית.

ב. ביחס לאפשרות להעברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי או בהפרטתה והעברתה לאחריות גוף פרטי, התרשמה הוועדה כי תהליכים אלו יובילו, באופן בלתי נמנע, לשינוי ניכר באופייה של התחנה ובתמהיל העובדים בה, לצד קשיים אופרטיביים כגון העברת התדרים והשימוש במוטג "גלי צה"ל".

ג. יש להנחות את הנהלת התחנה לתעדף ולהגדיל בהיקף ניכר את מספרן של התכניות העוסקות במערכת הביטחון בכלל, ובצה"ל ובחייליו בפרט. תכניות אלו צריכות להוות עוגן מרכזי בלוח השידורים ולהשתבץ ברצועות שידור הזוכות לאחוזי האזנה גבוהים. תכניות אקטואליה ופרשנות יכללו ברצועות השידור בתחנה, אך לא יהוו את החלק הארי בשידוריה.

ד. הוועדה התרשמה כי מנגנוני הפיקוח הקיימים כיום בתאגיד השידור לא מיושמים באופן מיטבי, ושידורי התחנה נותרים ללא רגולציה אפקטיבית או עין ביקורתית.

ה. הוועדה ממליצה כי לוועדת גל"צ בתאגיד ייקבעו כללים לפיקוח על התחנה ופעילותה תתבצע בצורה מקצועית, סדירה ואפקטיבית. בנוסף, נוכח ניגוד העניינים המובהק בסוגיית הפיקוח על תחנת גלי צה"ל

באמצעות מועצת תאגיד השידור, יישקל לאמץ, חלף מנגנון הפיקוח האמור, הקמת ועדה מייעצת, לצד מפקד התחנה, שתתמנה על ידי ועדת איתור מקצועית שימנה שר הביטחון, ותייעץ למפקד התחנה בעניינים הקשורים בתחנה.

ו. עיגון, בחקיקה או בהוראות הצבא, של אופן מינוי מפקד התחנה על ידי ועדה מקצועית ובלתי תלויה אשר תמליץ לשר הביטחון על המועמד הראוי לטעמה, לרבות קביעת מועדים ולוחות זמנים מחייבים לתהליכי המינוי באופן שימנע, עד כמה שניתן, מינויים זמניים לתפקיד רגיש ומשמעותי זה.

ז. חברי הוועדה סבורים כי קיומו של קוד אתי עדכני הוא הכרח בגוף שידור ממלכתי, ויש לגבשו תוך התייעצות עם גורמים רלוונטיים.

ח. הוועדה ממליצה למנות, בהקדם האפשרי, מפקד קבוע לתחנה, ולהימנע בעתיד ככל הניתן ממינוי מפקד זמני.

ט. הוועדה ממליצה על הכישורים הנדרשים ממפקד התחנה, לרבות כישורי עריכה, ניסיון עיתונאי וניהולי עשיר בדגש על מצוינות והישגים מקצועיים, ניהול תקציב, היכרות מעמיקה עם מערכות תקשורת ורדיו בפרט, כישורים בינאישיים מצוינים, סמכותי, הגון וישר, חזק אופי, יצירתי ובעל חזון, בוגר שירות צבאי.

י. באחריות מפקד התחנה לוודא כי לובשי המדים בתחנה יימנעו מעיסוק וסיקור אירועים ותכניות בעלי אופי פוליטי מובהק, וכן להפעיל שיקול דעת מחמיר באשר לשילוב חיילים בתפקידי עריכה.

יא. על לובשי המדים המשרתים בתחנה בשירות צבאי, להתמקד ולהשתלב בתכניות בעלות זיקה לצה"ל, היסטוריה, תרבות, שפה וזמר עברי וברצועות ייחודיות המשודרות לקראת מועדי ישראל.

יב. יו"ר הוועדה, מנכ"ל משרד הבטחון וחברת הוועדה המשנה ליועמ"ש למעלהב"ט הוסיפו כי לעמדתם על לובשי המדים המשרתים בתחנה בשירות צבאי, להימנע מעיסוק בדיווחים פוליטיים, או מנשיאה בכל תפקידי עריכה ושידור בתכניות פוליטיות ופרשנות, אלא בתפקידי מעטפת טכניים בלבד בתכניות אלה. קיים טעם לפגם במצב בו חייל לובש מדים נשלח לסקר אירוע בעל אופי פוליטי בנוכחות נבחר ציבור, או נדרש לערוך את תוכנה של ידיעה חדשותית מעוררת מחלוקת.

פרק א' – רקע להקמת הוועדה ומתווה עבודתה

הקמת הוועדה

7. ביום 4.4.23 מינה שר הביטחון, אלוף (מיל') יואב גלנט, ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל. כיושב ראש הוועדה מכהן מנכ"ל משרד הביטחון, אלוף (מיל') אייל זמיר, ועם חבריה נמנו, המשנה ליועץ המשפטי למערכת הביטחון, עו"ד הילה ארליך עמר, קצין חינוך ראשי, תא"ל אופיר ליוויס, מר שמעון אלקבץ, גברת נורית דאבוש, מר אבי נשר וגברת שרון עמית. כמזכירת הוועדה שימשה העוזרת המשפטית של היועץ המשפטי למערכת הביטחון, עו"ד טל שטראוס-קאופמן ונקבע כי המלצותיה תוגשנה לשר הביטחון עד ליום 20.7.2023.

8. במסגרת כתב מינויה (המצורף כנספח א'), נתבקשה הוועדה לבחון:

א. היתכנות, יתרונות וחסרונות הגלומים באפשרויות ההפעלה השונות של התחנה, לרבות העברתה לניהול גוף אזרחי או איחודה עם גוף תקשורת חיצוני.

ב. יתרונות וחסרונות הגלומים בהותרתה כיחידה צבאית או בעלת זיקה לצה"ל.

ג. השלכות אפשרות סגירת התחנה על שוק הרדיו.

ד. יעדי עבודה רב-שנתיים מומלצים לתחנה.

ה. כישורים ואמות מידה הנדרשים למפקד התחנה, ככל שיוחלט להותירה במתכונתה הנוכחית כיחידה צבאית.

רקע

9. ביום 31.8.21 סיים את תפקידו מפקד תחנת גלי צה"ל, מר שמעון אלקבץ. למחרת, ביום 1.9.2021 נכנסה לתפקיד גברת גלית אלטשטיין כממלאת מקום מפקד תחנת גלי צה"ל במינויו של שר הביטחון דאז, רא"ל (מיל') בני גנץ.

10. בחודש מאי 2021, במקביל להגשת עתירה לבג"ץ בנושא מינוי מפקד קבוע לתחנת גלי צה"ל, מינה שר הביטחון דאז, רא"ל (מיל') בני גנץ, ועדה מייעצת לשר הביטחון לאיתור מפקד תחנת גלי צה"ל בראשות אלוף (מיל') אמיר אבולעפיה (להלן: ועדת האיתור). לקראת סיומה של עבודת ועדת האיתור, הודיע ראש הממשלה דאז על פיזור הכנסת ה-24 והקדמת הבחירות. בשל

היציאה לתקופת בחירות, הנחתה היועצת המשפטית לממשלה כי קיימת מניעה משפטית להשלים את הליכי מינויו של המועמד המומלץ על ידי ועדת האיתור, אשר המלצתה טרם נמסרה באופן רשמי עד למועד זה, ואלו יושלמו לאחר הקמת הממשלה החדשה.

11. בראשית חודש ינואר 2023 נכנס לתפקידו שר הביטחון אלוף (מיל') יואב גלנט. בסמוך לכניסתו לתפקיד הובאה בפניו סוגיית מינוי מפקד קבוע לתחנה. במסגרת הדיונים בסוגיה זו, ביקש שר הביטחון, לבחון באופן מושכל את אופן פעולתה ועתידה של תחנת גלי צה"ל, בטרם יידרש למינוי קבוע למפקד התחנה. לשם כך, החליט שר הביטחון למנות ועדה מייעצת בהשתתפות אנשי תקשורת ונציגי ציבור אשר תבחן את אפשרויות ההפעלה השונות של התחנה. עוד הוחלט כי ככל שהתחנה תישאר תחת אחריות שר הביטחון, המלצות הוועדה המייעצת שתוקם יהוו בסיס להגדרת כישורים ואמות מידה נדרשים אשר על בסיסם ימונה לתחנה מפקד קבוע. בהמשך לכך מונתה הוועדה ונמסר לה כתב המינוי, כאמור לעיל.

12. הוועדה התכנסה וקיימה ימי דיונים מלאים בימים 7.5.23, 29.5.23, 11.6.23 ו-26.6.23. במועדים אלו נפגשה הוועדה עם מספר בעלי תפקידים ונציגים מעולם התקשורת, צה"ל, אנשי תרבות, נציגי ארגונים מקצועיים רלוונטיים ומפקדי התחנה לשעבר, ובהם:

א. פאנל מפקדי התחנה בעבר – אבי בניהו, משה שלונסקי, אפרים לפיד ורון בן ישי.

ב. מנכ"ל תאגיד השידור, גולן יוכפז, ויו"ר תאגיד השידור, גיל עומר.

ג. נשיא מועצת העיתונות הארצית, השופט (בדימוס) חנן מלצר.

ד. יו"ר ארגון עובדי צה"ל, מאיר בן הרוש.

ה. יו"ר התאחדות תחנות הרדיו האזוריות, דוד בן בסט.

ו. יו"ר ארגון העיתונאים והעיתונאיות, נורית קנטי.

ז. הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') גדי איזנקוט.

ח. הרמטכ"ל לשעבר, רא"ל (מיל') אביב כוכבי.

ט. העיתונאים עמוס הראל ובן דרור ימיני.

י. מנכ"לית הרשות השניה מישל קרמרמן, ויו"ר הרשות השניה עדן בר טל.

יא. פאנל אנשי אקדמיה – אילנה דיין, אבישי בן חיים, אייל צור ותהילה אלטשולר.

יב. מנכ"ל משרד התקשורת מימון שמילה, והמשנה למנכ"ל אלעד מלכה.

יג. ר' אכ"א, אלוף יניב עשור, ורמ"ט אכ"א, תא"ל יורם כנפו.

13. כמו כן קיימה הוועדה התייעצויות פנימיות על מנת לגבש את המלצותיה אשר יובאו במסגרת מסמך זה.

פרק ב' – עתידה, אופייה ומיקומה של התחנה

14. תחנת גלי צה"ל הוקמה בשנת 1950 בהחלטת ממשלה אשר אושרה ברוב דחוק, והוכרזה על ידי ראש הממשלה דאז, דוד בן גוריון, כתחנה שנועדה "לשמש מכשיר ביטחון והתגוננות, אמצעי קשר יעיל ומהיר לגיוס ולאימון... מכשיר לחינוך הנוער והעם, אמצעי עזר לקליטת עולים, להנחלת הלשון, להקניית ידיעת הארץ ותולדות האומה...".

15. מעמדה של גלי צה"ל קיבל תוקף בחקיקה בסעיף 48 לחוק רשות השידור, תשכ"ה-1965, שהעניק לגלי צה"ל מעמד של תחנת רדיו של צבא הגנה לישראל. עם ביטולו של חוק רשות השידור הוחלף סעיף זה בסעיף 88 לחוק השידור הציבורי הישראלי תשע"ד-2014.

16. בתחילת דרכה שידרה תכניות בעלות אופי צבאי בלבד ובמשך חלק משעות היממה בלבד. ברבות השנים החלה לשדר באופן רציף גם תכניות מגוונות בעלות אופי אזרחי, כגון תכניות תרבות ואקטואליה שזכו לפופולריות רבה, מגמה אשר ביססה את מקומה המרכזי במפת התקשורת הישראלית, חשיבותה ותרומתה הניכרת לצה"ל ולעושרו של הפסיפס התרבותי-ישראלי. במקביל, עלתה לא אחת שאלת הלגיטימיות והצידוק לקיומה של התחנה בימינו, במתכונתה הנוכחית כיחידה בצה"ל ולהשפעתה על תחום הרדיו הישראלי.

17. כך, לאורך השנים עמדה גל"צ לעיתים קרובות בעין הסערה ובמרכז השיח הציבורי. מספר שרי ביטחון ורמטכ"לים הביעו מורת רוח מקיומה והעלו ספקות לגבי ההצדקות להמשך הפעלתה, אשר הציבו את התחנה בפני סכנת סגירה או צמצום תקציבי. מספר ועדות הוקמו על מנת לבחון את הצורך בהמשך פעילותה ובמתכונת הראויה לעשות זאת. כך למשל, כבר בשנת 1953 בחנה ועדה בראשות שר הביטחון דאז פנחס לבון את אפשרות סגירתה של התחנה, וברבות השנים הוקמו גם ועדות בראשות המנהלים הכלליים לשעבר

של משרד הביטחון, אלוף (מיל') אודי אדם ואלוף (מיל') אמיר אשל. כמו כן, עסקו בנושא, בין היתר, גם שרי הביטחון לשעבר שמעון פרס, עזר ויצמן, אביגדור ליברמן ובני גנץ והרמטכ"לים לשעבר משה לוי, אהוד ברק, גדי איזנקוט ואביב כוכבי.

18. במסגרת השיח הציבורי אודות פעילותה של התחנה, נדונו מספר קשיים מרכזיים, כאשר העיקרי שבהם הוא, כאמור, פעילות התחנה כיחידה צבאית. גלי צה"ל פועלת כיחידה של אגף כוח האדם בצה"ל, והיא כפופה, ארגונית, לר"אכ"א. אחד המאפיינים הייחודיים לגלי צה"ל הוא שילובם של חיילים בשירות סדיר בתפקידים בתחום התקשורת, כולל קריינים, כתבים, עורכים, מפיקים, מגישי חדשות, מגישי מוזיקה, עורכים מוזיקליים ועוד. לצידם עובדים בתחנה עיתונאים המועסקים כאזרחים עובדי צה"ל או נותני שירותים (פרילנסרים).

19. מאידך, התחנה היא גוף תקשורת מרכזי המהווה פלטפורמה להבעת דעה בנושאים שעל סדר היום, ומסקר, בין היתר, ידיעות חדשותיות, אקטואליה ופרשנות ובכלל זה עימותים פוליטיים, מערכות בחירות ודיונים בנושאים לאומיים שנויים במחלוקת ציבורית. כל אלו יוצרים מתח עז למול עקרון העל של צה"ל לפיו הצבא הינו גוף ממלכתי המדיר עצמו מהשדה הפוליטי ואינו נוטל בו חלק או מביע עמדה.

20. אתגר מרכזי נוסף בפעילות התחנה הוא הטענות לחדירת השפעות פוליטיות על בעלי תפקידים בה ובתכנים המשודרים בה, אשר מביאים להחלפת ערכים מקצועיים ושיקולי עריכה בשיקולים זרים שאין להם מקום בתחנת שידור ציבורית, לא כל שכן צבאית. כמו כן, נטענות טענות סותרות לפיהן בתחנה פועלים אנשי מקצוע המחזיקים בהשקפות עולם דומות, כך לטענת קולות משני צדי המפה הפוליטית, והעמדות המקבלות ביטוי בתכניות המשודרות, בדגש על תכני הפרשנות והאקטואליה, אינן מאוזנות ולא משקפות את כלל המנעד בחברה הישראלית. אלו מביאים, כך נטען, להדרת קולותיהם של מי שלא משתייכים לקבוצות אלו ולהצגת תמונת מצב מגמתית ומוטה.

21. בהקשר זה נשמעת טענה נוספת לפיה תמהיל המשרתים והעובדים בתחנה אינו מגוון והטרונגי דיו, אלא שניכר ביניהם, גם כיום, פרופיל אחיד ודומה, המעיד על שוויון ההזדמנויות המוגבל בתחנה עבור קהלים נוספים המייצגים פלחים שונים בחברה הישראלית. יצוין כי בפני הוועדה צוין לא אחת השינוי החל בתחנה בשנים האחרונות במטרה לאפשר לקהלים נוספים להתמייין לתחנה ולהשתלב בעשייה בה.

22. ביקורת נוספת מושמעת מדי פעם על איכות התכנים המשודרים ועל הסגנון בו נוקטים הכתבים והפרשנים בתחנה ממלכתית ציבורית, הפועלת במסגרת הצבא. אלו מחוללים לא אחת סערות ציבוריות, המתבררות לעיתים במסגרת תביעות בבתי המשפט והיוצרות למערכת הביטחון עיסוק אינטנסיבי בנושא, נזק ציבורי רב ולעיתים גם נזק כלכלי.

23. מנגד, לרבים מתכני התחנה ערך היסטורי, ממלכתי, ציבורי ותרבותי יוצא דופן וישנן תכניות סמליות ואייקוניות, המזוהות עמה באופן ייחודי ומעוררות בקהל המאזינים תגובות אמוציונליות ורגשות נוסטלגיה. כך למשל 'קולה של אמא', האוניברסיטה המשודרת, באופן 'מילולי', 'עוד מעט נהפוך לשיר' (אשר שינה את שמו ל'אלה האחים שלי'), שעה היסטורית, ועוד תכניות תעודה והיסטוריה המזוהות עם צביונה הייחודי של התחנה וימי הצדעה או ימי שידור מיוחדים דוגמת 'השירותים'.

24. ערכה הציבורי-תרבותי של התחנה ומקומה בנוף תרבות התקשורת הישראלית לצד האתגרים שפעילותה מעוררת מזה שנים, לא נעלמו מעיני ועדה זו בבואה לבחון את פעילות התחנה והחלופות העומדות על הפרק, ומרואיינים רבים שבו והדגישו את המורכבות הרבה שבקיומה ובפעילותה של התחנה. ניכר היה כי התחנה עודנה מעוררת דיון ציבורי רגיש, והדברים נכונים ביתר שאת בתקופה נפוצה זו, המאופיינת במחלוקת ציבורית עזה.

הדעות בעניין עתיד התחנה

25. בעבודתה בחנה הוועדה מספר חלופות הנוגעות לעתיד התחנה, ביניהן הותרת התחנה במיקומה הארגוני כיום כיחידה צבאית תוך הוספת מנגנוני פיקוח על אלו הקיימים; שינוי אופי התחנה וליבת שידוריה; העברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי; הפרטת התחנה והעברתה לבעלות וניהול גוף פרטי; סגירת התחנה.

26. בקרב חברי הוועדה התגבשה הסכמה כי בשל חשיבותה ותרומתה של התחנה, יש להימנע מסגירתה ולהמליץ על המשך פעילותה. חלק מאנשי התקשורת ומפקדי התחנה לשעבר אשר הופיעו בפני הוועדה דחו אף הם מכל וכל את אפשרות סגירת התחנה, בשל תרומתה המקצועית המשמעותית לעולם העיתונות, התרבות ורוח צה"ל, ייחודיות התכנים המשודרים בה והערך הרב שהתחנה מייצרת עבור לכידות החברה הישראלית, הזהות הלאומית וצה"ל.

27. כך, בקרב חלק מהדוברים בפני הוועדה נרשמה הסכמה לפיה אין לסגור את התחנה ויש לאפשר את המשך שידוריה, בתוך מערכת הביטחון או מחוצה לה.

חלקם סברו כי מקומה הארגוני הנכון של התחנה הינו בתוך צה"ל כיחידה צבאית, תוך המשך סיקור החדשות והאקטואליה בשידורי התחנה, בהיקפים משתנים, וזאת על מנת לאפשר לתחנה לשמור על רלוונטיות ונתוני האזנה. יחד עם זאת, סברו כי אל לתחנה להוביל את הסיקור הפוליטי בעולם התקשורת הישראלי או למקד את שידוריה ולבלוט בתחום זה, אלא להוסיף תכנים צבאיים וביטחוניים בהתאם למסגרת בה היא נמצאת. לעמדתם, הוצאת התחנה אל מחוץ לצבא תביא להפסקת שירות חיילים במסגרתה ולשינוי ניכר באופייה ובתכנים הייחודיים בה.

28. מאידך, חלק מן הדוברים סברו כי התחנה היא נכס שיש לשמרו, אך יש להוציאה ממערכת הביטחון, מאחר והמטרות המקוריות לשמן הוקמה הושגו ואינן רלוונטיות כיום לשם הותרתה בתוך המסגרת הצבאית. כמו כן ציינו כי התחנה סובלת כיום מהתערבות פוליטית ומסבה נזק למערכת הביטחון בהיבט זה. אף עיסוק חיילים בדיווחי אקטואליה מצמיח קושי ועל כן מוטב שתפעל במסגרת אחרת.

29. גורם נוסף מעולם התקשורת שהתראיין סבר אף הוא כי אין להורות על סגירת התחנה ויש להותירה במערכת הביטחון, תוך ניסיון להביא לפתרון הכשלים שהצטברו בה, השבת אופייה הייחודי ומתן קרקע פורייה וחופש יצירה לשדרנים. מנגד, יש למנוע התערבות משום סוג בתכנים ובלוח השידורים להקפיד בתחנה על קו א-פוליטי, מייצג ולא מוטא.

30. ביחס לאפשרות העברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי ציין מרואיין אחר מעולם התקשורת כי הנושא נבחן בעבר ונקבע כי אין הצדקה לקיומן של שתי תחנות שידור ציבוריות העוסקות באקטואליה (גל"צ ורשת ב') תחת גוף אחד (התאגיד), ככל שאין הבדל או שוני מובהק ביניהן. עוד הוסיף כי אין מקום לשינוי אופייה הייחודי של גל"צ ועל כן אינם רואים מקום לתחנה נוספת תחת התאגיד.

31. מרואיין נוסף העוסק בתחום העיתונאות טען שאין לסגור תחנת שידור ציבורי בשל חשיבותה הערכית, וככל שלא ניתן להותירה עצמאית וייחודית מחוץ למערכת הביטחון, ראוי להמשיך ולהפעילה כיחידה צבאית, ויש בכך גם יתרונות. ביחס לאפשרות להפריט את התחנה ציין כי המהלך יכניס לתחנה אינטרסים כלכליים, ולעמדתו אין להעבירה לתאגיד השידור משום העיוות העלול להיווצר בכך שגוף אחד ישמש כבעלים וכרגולטור על תחנת גלי צה"ל.

32. לעמדת מרואיין נוסף מעולם התקשורת אין לסגור את התחנה בשל תרומתה לערכי הדמוקרטיה וחופש הביטוי. אשר לאפשרות הפרטת התחנה או העברתה לתאגיד השידור, ציין מרואיין כי בהיעדר חיילים המשרתים בה, גל"צ תאבד חלק ניכר מזהותה הייחודית ולטענתו אין טעם בהמשך קיומה ללא זהות זו. עוד הוסיף ביחס לאפשרות להימנע ככל הניתן מסיקור אקטואליה בתחנה, כי מדובר בחלוקה מלאכותית וכי תכנים חדשותיים ואקטואליים כיום הם חלק מכל ידיעה. לכן לא ניתן להימנע לחלוטין משידורי אקטואליה אלא ניתן להקפיד על מינון נכון ולשקף במסגרתן מגוון רחב של דעות.

33. מנגד, נשמעו קולות לפיהם יש לשקול בכובד ראש את סגירת התחנה גם במחיר פגיעה מסוימת בשוק התקשורת הישראלי, שעה שהתחנה כיום אינה מאוזנת, רוויית מעורבות פוליטית ומיקומה כיחידה צה"לית אינו נאות, ועל כן, אין הצדקה להמשך פעילותה. עוד צוין כי יש לתת תשומת לב יתרה לעמדתם הנחרצת והעקבית של הרמטכ"לים האחרונים, לצד הרמטכ"ל הנוכחי, הקוראים להוצאת התחנה אל מחוץ למערכת הביטחון או לסגירתה המוחלטת, ולכל הפחות לשקול את העברתה מחוץ לצבא.

34. כמו כן נאמר כי קיימת הצדקה לסגירת התחנה על פני האפשרות להפריטה או להעבירה לתאגיד, משום שאין צורך בתחנת שידור צבאית שהוקמה עבור מטרות מיושנות. עוד נטען כי ככל שיוחלט על המשך הפעלתה, מן הראוי להעבירה לתאגיד ולהוציאה ממערכת הביטחון, על אף הקשיים הטמונים בכך. מרואיין נוסף סבר כי אין היתכנות להפרטת התחנה בשל הקושי לפרק ולחלק נכס השייך למדינה, שזכויות היוצרים על שמו אינן ניתנות להעברה. אשר להגבלת העיסוק בתכני אקטואליה צוין כי ישנו קושי להבדיל בין ידיעה אינפורמטיבית לאקטואליה ולעמדתו החלוקה מלאכותית ולא מעשית ובפועל תיגרר התחנה לתכנים אקטואליים.

35. איש תקשורת אשר שוחח עם הוועדה הציע להשאיר את התחנה במקומה הארגוני כיום ולחזק את הקשר בין התחנה ובין חיילי צה"ל, קהל היעד המקורי של התחנה, באמצעות הגדלת היקף התכנים הרלוונטיים לקהל זה. לעמדתו, אין לסגור את התחנה בשל היותה בית גידול יוצא דופן לעיתונאים ולתכנים ייחודיים הקורמים עור וגידים רק במסגרתה. אשר להגבלת העיסוק באקטואליה טען כי בשוק תקשורת חופשי לא ניתן להטיל מגבלה מסוג זה. כמו כן, לא מדובר בכשל המרכזי בתחנה ועדיף להימנע מהתערבות בהיקף התכנים. איש תקשורת נוסף סבר שאין לסגור את התחנה ויש להותירה בתוך המסגרת הצבאית משום שהצבא הינו הגוף היחיד המצוי בקונצנזוס לאומי

ותחנה ייחודית הפועלת במסגרתו עשויה לתרום ללכידות החברה בישראל ולשיקום הרוח הישראלית בתקופה רגישה ומקוטבת זו. לתחנה משמעות ציבורית גבוהה ובפעילותה היא מייצרת מחדש את 'מדורת השבט' לה זקוקה החברה הישראלית.

36. לעומת זאת, בקרב נציגי הצבא **נשמעה עמדה עקבית וחד משמעית** ביחס

למיקומה הראוי של התחנה מחוץ לצה"ל, נוכח האתגרים שהיא מציבה למערכת הצבאית, ביתר שאת בשנים האחרונות. רא"ל (מיל') **גדי איזנקוט** תיאר כי החל לעסוק בנושא עת כיהן כרמטכ"ל והקים ועדה שבחנה את הדרך הנכונה להוצאת התחנה ממערכת הביטחון, אך המלצותיה לא יושמו. לעמדתו, ייעודה המקורי של התחנה כאמצעי חינוך וקשר אינו רלוונטי זה שנים ארוכות וברבות השנים התחנה הפכה למעורבת פוליטית באופן המקשה על הצבא, כגוף ממלכתי שאינו נוטל חלק בוויכוח הציבורי, להכילה כחלק ממנו. לפיכך, נכון לשמר את התחנה אך להוציאה ממערכת הביטחון, וכשלב ביניים להעבירה לאחריות משרד הביטחון. ביחס לאפשרות שינוי אופי התחנה ציין איזנקוט כי אין רלוונטיות לכתיבת קוד אתי, וכי יש לפעול לצמצום המשרתים בתחנה באופן הדרגתי ולהחליפם באזרחים או למצער, בעובדי צה"ל (מחוץ לצה"ל).

37. רא"ל (מיל') **אביב כוכבי** סבר כי לתחנה אין כיום זכות קיום ויש לסגור אותה,

על אף הרגישות שבסגירת כלי תקשורת בעת הנוכחית. קיומה של תחנה צבאית הוא זר במדינה דמוקרטית ואינו מתקבל על הדעת בימינו. עיסוק של חיילים באקטואליה מהווה אנטייתזה לרצון הצבא לשמר עצמו כגוף ממלכתי. לחילופין, ניתן לעמדתו להפוך את התחנה לתחנת רדיו לשעת חירום, להפריט אותה או למנוע ממנה מלעסוק באקטואליה אלא בתכנים של חינוך, תרבות וידע כללי, גם אם קהל המאזינים יקטן.

38. ר' אכ"א, אלוף **יניב עשור** ורמ"ט אכ"א, תא"ל **יורם כנפו** הציגו את עמדת

הרמטכ"ל הנוכחי, **רב אלוף הרצי הלוי**, ולפיה יש להוציא את התחנה מחוץ לצה"ל. לעמדת הרמטכ"ל, על אף הערך ההיסטורי, התרבותי והעיתונאי הרב שתרכזה התחנה, היא גוררת את הצבא כיום ללב הדיון הפוליטי. הלכה למעשה, בשל הרצון להימנע ממעורבות הצבא בסוגיות אקטואליות, נוצר קושי לפקד על גל"צ כיחידה צבאית ומוטב שתועבר אל מחוץ למערכת, או אף למשרד הביטחון. ביחס לאפשרות להגביל את העיסוק באקטואליה בתחנה או להכניס לתחנה חטיבת חדשות ממקור חיצוני, השיב ר' אכ"א כי אין בכך משום פתרון הקושי של הצבא.

39. מרואיין אחר סבר כי אין הכרח להוציא את התחנה ממערכת הביטחון או לסגור אותה ויש מקום להמשך פעילותה, אך קיימת חובה לשמור עליה מפני התערבות לא רצויה. ככל שלעמדת הצבא נדרש להוציא את התחנה מצה"ל, יש לתאם זאת מול שר הביטחון ולבחון את האפיק המתאים לעשות זאת. לעניין שינוי אופי התחנה או לוח השידורים בה, ציין כי מפקד התחנה, קל וחומר מפקד זמני, רשאי לערוך שינויים טכניים בלבד.

40. מרואיין נוסף ציין כי קיימת חשיבות בהמשך הפעלת התחנה, גם עבור העובדים בה, וכי ישנה הנחיה לפיה יש להפסיק שילוב חיילים בתכני אקטואליה. אחר ציין כי אין לסגור את התחנה, אך יש להשיב את האיזון בתכנים המושמעים בה.

41. מגוון הדעות המפורטות לעיל בדבר קיומה של התחנה, אופיה ומיקומה הראוי, אם בכלל, משקפות את המורכבות החריגה בהפעלת התחנה. קיומה של תחנת שידור צבאית הממלאת תפקיד מרכזי בשיח הציבורי במדינה דמוקרטית מעורר קשיים ניכרים, ואין ספק כי היום לא היה עולה על הדעת להקים תחנת רדיו צבאית העוסקת בחדשות ואקטואליה.

מסקנות הוועדה ביחס לעתידה, אופייה ומיקומה של התחנה

42. על אף המורכבות האמורה, ולאחר שמיעת כלל הדעות ושקילתן, חברי הוועדה הגיעו לכלל מסקנה כי בסגירת התחנה יש משום סיכון באובדן נכס צאן ברזל תרבותי, המהווה גם כר פורה ליצירת תכני תרבות, תחקירים, היסטוריה, מורשת קרב, נושאי צבא והווי צבאי וביטחוני, אשר טיפוחם והקפדה על המשך יצירתם בתחנה מהווה מרכיב משמעותי בשימור האתוס והלכידות החברתית והלאומית, בעידוד החשיבות במגוון דעות בקרב הציבור הישראלי, ובשימור הקשר העבות בין הצבא לחברה. ישנה משמעות רבה ליצירתם של תכנים אלו בתחנת שידור אשר מקומה במערכת הצבאית, וקיים ספק רב אם תכנים מסוג זה ייוצרו בפלטפורמות שידור אחרות. לפיכך, ממליצים חברי הוועדה על המשך פעילותה של התחנה והימנעות מסגירתה ואובדן ערכה המשמעותי.

43. לא נסתרה מעיני הוועדה גם תרומתה העצומה של התחנה לשוק התקשורת הישראלי בהיותה בית גידול לכתבים, שדרנים, עורכים ומפיקים מהשורה הראשונה בישראל.

44. ביחס לאפשרות להעברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי או בהפרטתה והעברתה לאחריות גוף פרטי, התרשמה הוועדה כי תהליכים אלו יובילו, באופן בלתי נמנע, לשינוי ניכר באופייה של התחנה ובתמהיל העובדים בה, בשל

הקושי בהעסקת חיילים בגוף תקשורת פרטי ובהיפוך המגמה הנוכחית לצמצום השירות מחוץ לסד"כ. כמו כן, בכך תנותק הזיקה לנושאי צבא, ביטחון ומורשת קרב, ותכניה הייחודיים של התחנה העוסקים בכך, יאבדו את תיעדופם הגבוה ואת ההקשר הרלוונטי שלהם לטובת תכנים מסחריים ושיקולים כלכליים. בכך לא יוותר דבר מהזהות המקורית והייחודית של התחנה החשובה לשימור, זאת לצד קשיים אופרטיביים כגון העברת התדרים, השימוש במוטג "גלי צה"ל" ושאלת הצורך בתחנה נוספת המשדרת אקטואליה בתאגיד לצד רשת ב'.

פרק ג' – מנגנוני הפיקוח על התחנה

45. כאמור, גלי צה"ל מתפקדת כיחידה צבאית, ובהתאם לכך הסמכות ליתן הוראות ארגוניות באשר לפעילותה, ואיוש התפקידים בה, לבד מתפקיד מפקד התחנה, מסורה לדרג הצבאי. אלא שבכל הנוגע לתכנים מקצועיים-עיתונאיים נהנית התחנה מעצמאות, ושידוריה אינם מוכתבים על ידי גורמים צבאיים או על ידי שר הביטחון. יצוין כי בשל היותה יחידה צבאית, רשאים מבקר צה"ל ומבקר מערכת הביטחון לערוך בתחנת גל"צ ביקורות עיתיות.
46. על התכנים הצבאיים המשודרים בתחנה אחראי באופן בלעדי מפקד התחנה (המשמש גם כעורך הראשי שלה). ואילו בנוגע לתכנים האזרחיים המשודרים בתחנה, מפקחת מועצת תאגיד השידור הישראלי על החלטותיו של המפקד, בהתאם לסמכותה הקבועה בסעיף 88 לחוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014. כמו כן, מפקד התחנה רשאי להשתתף בישיבות המועצה ואף לערור על החלטותיה, באמצעות שר הביטחון, ובערר ידונו ויחליטו במשותף שר הביטחון ושר התקשורת.
47. מרואיינים רבים ציינו בפני הוועדה את עצמאותו של מפקד גל"צ והיותו גורם יחיד בתהליך קבלת ההחלטות, ומאידך את הפיקוח הדל של מועצת התאגיד על התכנים האזרחיים המשודרים בתחנה. קרי, כלי הפיקוח הקיימים אינם מיושמים בצורה מיטבית או בעלת משמעות אמיתית. נראה כי שילוב הדברים (דהיינו, מעמדו של מפקד התחנה אל מול הפיקוח הדל) מוביל לבקרה מינימלית, מצומצמת ולא מספקת דיה על הנעשה בתחנה.
48. בפני הוועדה צוין כי מפקד התחנה הוא הגורם המקצועי העליון והבלעדי המקבל את ההחלטות הסופיות בתחנה. עוד נאמר כי בהיעדר ועדה או דירקטוריון לצד המפקד, הוא רשאי למעשה להחליט ככל העולה על רוחו,

ואילו מועצת התאגיד המוסמכת אינה נוהגת להתערב בסוגיות ליבה, על אף סמכותה הסטטוטורית.

49. במענה לשאלת הוועדה ביחס לאפשרות להקים מועצה ציבורית מקצועית שתפעל לצד מפקד התחנה ותיקח חלק בתהליך קבלת ההחלטות, השיבו חלק מהמוראיינים כי הסמכות שניתנה לוועדה הקיימת, לפקח על התכנים האזרחיים בתחנה, אינה מאוזנת ומהווה אנומליה בולטת שכן התאגיד כגוף מפקח על תחנת גלי צה"ל מחזיק במקביל גם בתחנה המתחרה עם גל"צ. מרואיין נוסף השיב כי באווירה הציבורית הנוכחית, הקמת מועצה ציבורית לצד מפקד גל"צ תעורר ביקורת ותרעומת שתעלה על התועלת שבהקמתה, ויש להעדיף גורם מוביל אחד. **גדי איזנקוט** ציין כי נחיצותה ויעילותה של ועדה זו מוטלת בספק בעיניו וכי ממילא הקמתה תעורר ויכוח ציבורי ביחס למינוי חבריה.

50. מנגד, מרואיין אחר השיב כי ראוי שיכהן גוף רגולטורי מעל או לצד מפקד התחנה וייקח חלק בתהליך קבלת ההחלטות, ואחר הוסיף כי ועדה מקצועית מסוג זה תגביר את האמון בתחנה ובאובייקטיביות של תכניה. מרואיין נוסף ציין כי בראייתו, ניתן להקים לצד מפקד התחנה מעין דירקטוריון שיסייע בשמירה על גבולות השיח והשידור, ויסב את תשומת לב מפקד התחנה כאשר נעשים או נאמרים דברים חריגים. בראייתו, הדבר מקבל משנה חשיבות היות וגם מי שרשאי כיום להעיר או לפקח, נמנע לדבריו מלעשות זאת בשל חשש מפני תיוג תקשורתי ותרעומת ציבורית. בנוסף, טען שהקמת ועדה מפקחת תסייע גם באיזון תופעת חדירת הפוליטיקה לתחומי התחנה ותמתן את הביקורת בנושא. איש תקשורת ששוחח עם הוועדה הוסיף כי גם טיב תפקודה של ועדה תלויה במפקד שימונה לתחנה וכי ככל שיתמנה מפקד ראוי, מועצה שתפעל לצדו תיטיב לעשות כן. בנוסף, צוין כי אין צורך בהקמת ועדה חדשה, אלא ניתן להרחיב את סמכויותיה של מועצת התאגיד, מעבר לקבוע כיום בחוק.

51. הוועדה התרשמה כי פיקוח כאמור לא מתקיים בפועל, ושידורי התחנה נותרים ללא רגולציה אפקטיבית או עין ביקורתית. יתרה מכך, הפיקוח אמור להתבצע בידי מועצת תאגיד השידור המוסמכת על פי חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 לפקח על חלק מן התכניות המשודרות בתחנת גל"צ. אולם היות ורשת ב', תחנת הרדיו של תאגיד השידור הישראלי משדרת בפריסה ארצית תכנים דומים בחלקם לאלו המשודרים בתחנת גל"צ, הרי שמועצת תאגיד השידור הציבורי נמצאת במצב של ניגוד עניינים בבואה לפקח על תחנת רדיו

מתחרה, ומכאן כי הציפיה לפיקוח אפקטיבי על ידי גוף המשמש כרגולטור וכמתחרה, אינה מציאותית. בנוסף, מספר מרואיינים ציינו כי לוועדת גלי צה"ל בתאגיד לא נקבעו כללים מנחים לפעילותה וכי לאחרונה אינה מבצעת פיקוח משמעותי כמצופה. מאידך חברת הוועדה נורית דאבוש סברה כי מנגנוני הפיקוח הקיימים כיום ראויים אמנם, אך לא מיושמים בצורה מיטבית.

52.

כמו כן, כידוע, מפקד התחנה משמש גם כעורך הראשי של תכניה. בכך למעשה, הוא מתפקד כגורם מאשר יחיד ואחרון, לצד כפיפיו המקצועיים, של מרבית התכנים המשודרים בתחנה. ריכוזיות זו, בהיעדר גורם מקצועי נוסף המייצג ומבקר החלטות הנוגעות לשידורי גוף תקשורת ציבורי מרכזי כתחנת גל"צ, נראית לוועדה כתהליך מצומצם יתר על המידה.

53.

לפיכך, מוצאת הוועדה לנכון להמליץ על טיוב מנגנוני הפיקוח על התחנה, כך שמפקד התחנה, כעורך ראשי, לא ישמש כגורם בלעדי בתהליך קבלת החלטות הנוגעות לתחנה. הוועדה ממליצה כי לוועדת גל"צ בתאגיד ייקבעו כללים לפיקוח על התחנה ופעילותה תתבצע בצורה מקצועית, סדירה ואפקטיבית. בנוסף, נוכח ניגוד העניינים המובהק כאמור, בסוגיית הפיקוח על תחנת גלי צה"ל באמצעות מועצת תאגיד השידור, יישקל לאמץ, חלף מנגנון הפיקוח האמור, הקמת ועדה מייעצת, לצד מפקד התחנה, שתתמנה על ידי ועדת איתור מקצועית שימנה שר הביטחון, ותייעץ למפקד התחנה בעניינים הקשורים בתחנה. ועדה זו תסייע בהגברת אמון הציבור בתחנה כגוף תקשורת אמין, מאוזן ושקול ואף תקהה את הטענות לחדירת שיקולים פוליטיים לתחנה.

54.

חברי הוועדה סבורים כי קיומו של קוד אתי **עדכני** הוא הכרח בגוף שידור ממלכתי, ויש לגבשו תוך התייעצות עם גורמים רלוונטיים. מטרתו העיקרית של קוד אתי, ביתר שאת בתחנת שידור ציבורי ממלכתית המתפקדת גם כיחידה צבאית וממומנת מכספי הציבור, הוא בהגברת אמון כלל הציבור בתחנה וביושרה המקצועית של העובדים בה, והדהוד השליחות הלאומית הייחודית שיש בגלי צה"ל ובשירות בה, חיילים ואזרחים כאחד. קוד אתי ישרטט קווי פעולה מנחים ואמות מידה להתנהלות מקצועית ראויה וכן ידייק את קווי היסוד בזהותה הייחודית של התחנה. דומה כי על רקע האווירה הציבורית הנוכחית והסערות הציבוריות סביב התחנה בשנים האחרונות, השגת מטרות אלו חשובה ונצרכת במיוחד.

פרק ד' – מפקד התחנה

55. הליך מינוי מפקד תחנת גלי צה"ל אינו מוסדר במפורש בחקיקה. סעיף 88(א) לחוק השידור הציבורי הישראלי תשע"ד-2014 קובע כי מפקד התחנה הוא מי "ששר הביטחון מינהו למפקד גלי צה"ל או הסמיכו לכך". סעיף זה החליף את הוראתו של סעיף 48(ד) לחוק רשות השידור, תשכ"ה-1965, אשר קבע אף הוא כי מפקד גלי צה"ל יהיה "מי ששר הביטחון מינהו למפקד גלי צה"ל או הסמיכו לכך".
56. בשנת 2000 שלח היועץ המשפטי לממשלה דאז, השופט (בדימוס) אליקים רובינשטיין מכתב לשר הביטחון בו נכתב כי כבר בשנת 1997 "הצעתי לשר הביטחון לקבוע כי למינוי מפקד גלי צה"ל על-ידי יקדם תהליך סינון על-ידי ועדה מקצועית שתחווה דעתה על כשירותם של מועמדים".
57. ואכן, מאז שנת 2000 השתרש נוהג לפיו קודם למינוי מפקד גלי צה"ל נערך הליך תחרותי, פומבי וסדור, במסגרתו מכונסת ועדה מקצועית, אשר קובעת תנאי סף לתפקיד, מאתרת מועמדים מתאימים, מדרגת אותם לאחר התרשמות מכישוריהם וקיום ראיונות אישיים וממליצה לשר הביטחון על מועמד או מספר מועמדים המתאימים ביותר לתפקיד. לאורך השנים ועדות מקצועיות אלו אוישו על ידי אישי תקשורת, משפטנים בכירים בדימוס וכן נציגי צבא, מכהנים או שפרשו, אשר מונו על ידי שר הביטחון.
58. בהתאם, וכפי שהוזכר לעיל, ביום 31.8.2021 סיים את תפקידו מפקדה הקבוע האחרון, עד כה, של תחנת גלי צה"ל. ממועד זה כיהנה בתפקיד גברת גלית אלטשטיין, כממלאת מקום מפקד התחנה במינויו של שר הביטחון דאז, בני גנץ. במקביל, במהלך חודש מאי 2021, הקים שר הביטחון דאז ועדה מייעצת לאיתור מפקד תחנת גלי צה"ל, אשר בין חבריה נמנו אלוף (מיל') אמיר אבולעפיה כיושב ראש הוועדה, ר' אכ"א אלוף יניב עשור, הפרקליט הצבאי הראשי לשעבר אלוף (מיל') אילן שיף והגב' זוהר קדמון.
59. בטרם החלה לפעול, פנתה הוועדה למספר אישי תקשורת, אקדמיה ומפקדי תחנה לשעבר על מנת לקבל את עמדתם בכתב אודות התחנה, צרכיה והכישורים הנדרשים למפקדה. בהמשך, קבעה הוועדה תנאי סף לאיוש התפקיד, תבחינים ומשקלות ופורסם קול קורא בעיתונות להגשת מועמדות. לאחר סינון טכני, בחינת תנאי הסף וניקוד המועמדים הרלוונטיים, הוועדה ראינה מועמדים ובתום התהליך דירגה אותם בהתאם לתבחינים והמשקלות שנקבעו. לבסוף, חתמה הוועדה על המלצתה לשר הביטחון. המלצות אלו לא

הוצגו לשר הביטחון דאז, שכן, כאמור, עבודתה של ועדת האיתור לא הושלמה לאור התפזרות הכנסת ה-24 ועמדת היועצת המשפטית לממשלה לפיה לא ניתן להציג המלצות ועדת האיתור בפני שר הביטחון עד לאחר תקופת הבחירות.

60. בד בבד עם הקמת ועדת האיתור, הוגשה עתירה לבג"ץ על ידי עמותת 'הצלחה' כנגד שר הביטחון (בג"ץ 2975/22 הצלחה לקידום חברה הוגנת נ' שר הביטחון). במסגרת העתירה, ביקשה העותרת לדעת, בין היתר, מדוע שר הביטחון לא מורה על מינוי לאלתר של ועדת איתור לבחירת מפקד קבוע לגלי צה"ל ומדוע הוא אינו פועל להשלמת המינוי כמינוי קבע בלא דיחוי נוסף.

61. שר הביטחון, אלוף (מיל') יואב גלנט, אשר נכנס לתפקידו בחודש ינואר 2023, מינה את מפקדה הזמני הנוכחי של התחנה, מר דני זקן, החל מיום 1.3.23. במקביל, ביקש שר הביטחון לבחון באופן מושכל את עתידה של התחנה, לאחר שיונחו בפניו המשמעויות וההשלכות של אפשרויות ההפעלה השונות של התחנה, כולל סגירתה. במצב דברים זה, סבר השר כי אין מקום למנות מפקד קבוע לתחנה, וכי ככל שבעקבות המלצותיה של ועדה זו יוחלט על הותרת התחנה תחת אחריות שר הביטחון, יושלם תהליך מינוי מפקד קבוע לתחנה. על רקע זאת, וכדי לאפשר את בחינת הדברים, ניתנה שהות נוספת על ידי בית המשפט לעדכון בדבר המשך הליכי מינוי מפקד התחנה, עד ליום 31.7.23.

62. רבים מהמרואיינים אשר הופיעו בפני הוועדה חיזקו והדגישו את ההשפעה המשמעותית ורחבת ההיקף שיש לדמותו של מפקד התחנה על הנעשה בה, הרגישות הציבורית סביבה, האיזון של התחנה והנאותות של התכנים המשודרים בה. כמו כן, רבים מהם שבו והדגישו את החשיבות היתרה שיש במינוי מפקד קבוע לתחנה, והנוק שהסב היעדרו של מפקד קבוע בשנתיים האחרונות. המרואיינים התייחסו להליכי המינוי ולדמות המפקד כדלקמן:

63. חלק ממפקדי התחנה סברו כי הדרך הנהוגה כיום לבחירת מפקד לתחנה ראויה ומאוזנת. עוד נטען כי על המפקד הקבוע להיות בעל כישורי ניהול, היכרות רחבה עם השירות הציבורי וכן כי עליו להיות יוצא צבא, בין היתר גם לצורך ההיכרות המעמיקה עם המערכת הצבאית, במסגרתה פועלת התחנה.

64. איש תקשורת ציין כי על המפקד לגלות עמידות בפני לחצים פוליטיים וניסיונות התערבות בתכנים, והדגיש כי התופעה כיום אינה חדשה ונעשו ניסיונות גם בעבר להתערב בתכני התחנה, ואלו נבלמו על ידי חלק מהמפקדים. עוד ציין כי להתרשמותו ועדת האיתור בראשות אלוף (מיל') אמיר אבולעפיה פעלה באופן מקצועי, ולפיכך המליץ לעשות שימוש בעבודת הוועדה

ובהמלצותיה ולהימנע מאי ודאות נוספת עבור התחנה והתחלת ההליך מראשיתו. מרואיין נוסף ציין כי על מפקד התחנה להיות בעל מומחיות וניסיון בעולם הרדיו ולמנות תחתיו אנשי צוות ראויים שיראו בו אוטוריטה מקצועית. עוד הודגש כי על מפקד התחנה להתמנות במינוי קבוע וכי כהונות זמניות אינן ראויות ומזיקות לתחנה ולמשרתים בה. מינוי מפקד ראוי ומקצועי במינוי קבוע ישיב לתחנה את יוקרתה המקצועית וייחודיותה.

65. עמדה נוספת שהושמעה בפני הוועדה גרסה כי מפקד זמני אינו רשאי לבצע שינויים משמעותיים בתחנה וכי עליו לשמר ולתחזק את הקיים, עד למינוי קבוע.

66. מרואיין נוסף ציין כי נכון יהיה למנות מפקד שיצמח מהתחנה, לאחר שירות צבאי משמעותי, בעל אסרטיביות והבנה בתקשורת, הקפדה על משמעת בין משרתי התחנה, ואמפתיה כלפי כוח האדם העובד בה.

67. איש תקשורת אשר שוחח עם הוועדה המליץ להפריד בין תפקיד מפקד התחנה למשרת העורך הראשי של תכניה מאחר והשילוב ביניהם מצמצם את המועמדים העשויים להתאים לתפקיד, וכי בתחנת גלי"צ שילוב זה לא הוכיח עצמו לחיוב.

68. עיתונאי אחר המליץ אף הוא לשמוע את המלצות ועדת האיתור, ככל שיוחלט על המשך הפעלת התחנה. עוד ציין כי על מפקד התחנה להיות בעל ניסיון בהתמודדות עם דילמות עיתונאיות ואתיות מורכבות וכי בראייתו, אין צורך להפריד בין תפקיד מפקד התחנה לתפקיד העורך הראשי. נוסף על אלו, קיים יתרון במינוי קצין קרבי לפיקוד על התחנה בשל ההיכרות המעמיקה עם הצבא. עיתונאים נוספים הדגישו את הנזק הטמון במינוי זמני של מפקד והקושי ביצירת סמכות ניהולית ותחושת אחריות שמינוי מסוג זה יוצר.

69. רא"ל (מיל') **אביב כוכבי** ציין כי בעת מינוי מפקד קבוע לתחנה יש לשקול מספר תכונות מרכזיות, ובהן ממלכתיות; ערכיות (לאחר בדיקת רקע); כושר ניהול; יצירתיות והבנה בתקשורת. כמו כן יש להקפיד כי המפקד יהיה נעדר שיוך פוליטי ובעל רקע של שירות צבאי משמעותי. לשאלת הוועדה, הוסיף כוכבי כי על הרמטכ"ל להימנע מלהיות מעורב במינוי מפקד גלי"צ לצד שר הביטחון. לעמדתו יש בכך משום פגיעה בתדמית הרמטכ"ל, ובשונה ממינוי אלופי המטכ"ל המתמנים על ידי הרמטכ"ל ובאישור שר הביטחון, יש להקפיד על הריחוק המתאים במקרה של מינוי איש תקשורת לפיקוד על התחנה, הגם שהיא יחידה צבאית.

70. איש תקשורת נוסף ציין בפני הוועדה כי חלק מן הקשיים עמם מתמודדת התחנה והטענות לפוליטיזציה הנשמעות כנגדה מקורן בהחלטות שגויות או מרחיקות לכת שקיבלו מפקדי התחנה הזמניים. לעמדתו, תפקיד המפקד חשוף ביותר לביקורת וככל שיתמנה מפקד קבוע איכותי, בעל יושרה וסמכותיות, כלל המנגנונים בתחנה יפעלו כשורה, ולהפך.
71. השפעתו הכבירה של מפקד התחנה, המשמש גם כעורך הראשי, על הנעשה במסגרתה, סגנון התכנים המשודרים, האווירה השוררת ומידת העיסוק הציבורי בה ניכרת והודגשה לחברי הוועדה. הוועדה התרשמה כי לצורך פעילות מיטבית וממוקדת והמשך יצירה פורה של התכנים המזוהים עם התחנה, נדרשים לה כעת, יותר מכל, יציבות, ניהול שוטף וקבוע, על ידי מפקד המתווה מדיניות מקצועית, ממלכתית, מאוזנת, רציפה וארוכת טווח.
72. לאחר ששמעה את הדוברים ושקלה את העמדות שהוצגו, הוועדה סבורה, כי לאחר כשנתיים של מינויים זמניים למפקד התחנה, בעת האחרונה עמדה התחנה במרכזן של מספר סערות ציבוריות, אשר חלקן אף הובילו להתמודדות בשדה המשפטי, ונשמעו טענות ביקורתיות אודות השינויים והתמורות החלים בה. האמור לעיל מבהיר את הצורך במינוי קבוע לתפקיד מפקד התחנה, של דמות מקצועית וסקולה, בעלת שיעור קומה, חפה מזיהוי או השתייכות פוליטיים, בעלת ניסיון ניהולי ותקשורתי, היכרות עם המערכת הצבאית והבנת זהותה הייחודית של גל"צ.
73. הוועדה התרשמה כי המפתח **החשוב ביותר** לחיזוק התחנה ולהשבת ימיה כתחנת שידור מובילה בשוק הרדיו הישראלי, הינה מינוי מפקד קבוע, דמות אשר תנחיל ערכי מקצועיות תקשורתית, ממלכתיות ואיזון, ותחזיר את התחנה, ככל שיוחלט על המשך פעילותה במתכונתה הנוכחית, לדרך המלך.
74. הוועדה סבורה שנכון למנות מפקד קבוע לתחנה, מוקדם כל הניתן, ולהימנע בעתיד ממינוי מפקדים זמניים, אלא להיערך מראש למינוי מחליף.

75. מקורותיה התקציביים של תחנת גלי צה"ל נובעים בחלקם מתקציב הביטחון, בעיקר לצורך התשלומים המיועדים לחיילים המשרתים בתחנה, ובחלקם מתשדירי התחנה. לצד זאת, התחנה פועלת כ"משק אוטרקי", ומממנת את פעילותה בעצמה. בשל תפקודה גם כיחידה צבאית, מגישה התחנה מאזן הוצאות והכנסות חודשי למשרד הביטחון.

76. שידורי החסות והשירות בתחנה, המהווים מקור מימון עבודה, מוסדרים בחוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) תשס"ה-2005. החוק קובע הוראות לעניין משך זמן שידור החסויות; עוצמת הקול שלהם; הוראות בדבר ועדת פיקוח על שידורי החסות ותשדירי השירות וכן מסמך את שר הביטחון בהתייעצות עם שר התקשורת ועם ועדה מפקחת לקבוע הוראות לגבי שידורי החסות. בהתאם לכך, מכוח חוק החסויות הותקנו תקנות גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (תנאים לשידור תשדירים) תשע"ג-2013 אשר קובעות גם הן הוראות ותנאים לעניין שידורי חסות ותשדירי שירות.

77. בפני הוועדה נאמר כי גלי צה"ל נהנית מיתרון בלתי הוגן בהיותה נתמכת על ידי תקציב ציבורי, אך במקביל ממומנת גם מתשדירי חסות ופרסומות. בכך, מהווה התחנה מתחרה בשוק הפרסום המוגבל ממילא למול תחנות אחרות, שאינן נתמכות על ידי המדינה ונדרשות לממן את פעילותן באופן עצמאי. עוד נטען כי התחנה אינה עומדת בהתחייבויותיה הנוגעות לתשדירי חסות ופרסומות מסחריות, עובדה המעצימה את הקושי של התחנות האזוריות, בייחוד על רקע הירידה ברווחיות עולם הפרסום.

78. מרואיין אחר ציין אף הוא את תמיכת המדינה בשידור הציבורי וכרסומו בהכנסות השוק הפרטי, גם ביחס לתמחור הפרסומים בתחנה. לדבריו, תמיכתה התקציבית של המדינה בתחנת גלי"צ מאפשרת לה להציע שטחי פרסום בשידוריה במחירים אטרקטיביים למפרסמים, במחירים שתחנות אחרות לא יכולות לעמוד בהן.

79. מנכ"ל משרד התקשורת מימון שמילה ציין כי משרד התקשורת מקצה תדירים לגופים המשדרים בארץ, לרבות תחנות ארציות, תחנות אזוריות וסקטוראליות. לדבריו, הרפורמה הצפויה בשוק התקשורת, אשר תכלול גם היבטים הנוגעים לעולם הרדיו, תתייחס גם למשדרים וחלוקת תדירים, המהווים משאב מוגבל שיש לתת את הדעת על חלוקתו בצורה צודקת והגונה.

כמו כן צפויה הרפורמה לעסוק בתשדירי חסות ופרסומות, וצינון התחרות בין השידור הציבורי לפרטי בהקשר זה. המשנה למנכ"ל משרד התקשורת **אלעד מלכה** ציין כי המעבר לעולם הדיגיטל והאפליקציות ייתר בעתיד את סוגיית חלוקת התדרים, אך בשלב זה, זהו משאב מוגבל שיש לחשוב מחדש על הקצאתו באופן הוגן. עוד הזכיר מלכה את החיילים והחיילות המשרתים בתחנה, ואשר עלות העסקתם אינה משתווה לעלות העסקת עובד מן המניין בתחנות רדיו אחרות אשר אינן נהנות משירות חיילים במסגרתן.

80. בתחנה משרתים חיילים בשירות חובה, אנשי קבע, אזרחים עובדי צה"ל, משרתי מילואים ויועצים. בראיונות שקיימה הוועדה הוזכרה איכותם של עובדיה ומשרתיה, ותמהיל העובדים הייחודי בתחנה, המעניק לה חלק ניכר מזהותה המקורית.

81. במסגרת הראיונות שקיימה הוועדה, צוין כי עובדי התחנה מסורים לה מאוד וכי ההרכב והתמהיל הייחודי של חיילים צעירים לצד עובדים ותיקים, בצורות העסקה שונות, תורם לאווירה הייחודית השוררת בה. כמו כן ציין כי הסערות הציבוריות סביב התחנה עלולות להשפיע על הלך הרוח של העובדים ועל תחושת המחויבות שלהם.

פרק ו' – המלצות סופיות

82. לאורך השנים סוגיית אופן הפעלתה של תחנת גלי צה"ל וכפיפותה למערכת הביטחון נבחנו לא אחת על ידי שרי הביטחון השונים, באמצעות ועדות שהקימו.

83. כאמור לעיל, בהתאם לכתב המינוי שניתן לוועדה זו, התמקדה עבודתה בבחינת אפשרויות ההפעלה השונות של התחנה, לרבות העברתה לניהול גוף אזרחי או תאגיד ממשלתי, איחודה עם גופי תקשורת אחרים, וכן בחינת היתרונות והחסרונות שבהותרת זיקתה לצה"ל או כיחידה צה"לית והשלכות אפשרות סגירתה על שוק הרדיו בישראל. במקביל, בחנה הוועדה גם את הכישורים והמאפיינים הנדרשים למפקד התחנה, במידה והמלצותיה הסופיות יובילו לצורך במינוי קבוע על ידי שר הביטחון.

84. לצורך כך נפגשה הוועדה עם נציגים בולטים מעולמות התקשורת, צבא ומשפט הנוגעים בדבר שעמדותיהם הובאו מעלה, וכן קיימה התייעצויות פנימיות בין חבריה.

85. לגלי צה"ל תרומה משמעותית לשיח הציבורי הישראלי. התחנה היא כלי תקשורת ציבורי מואזן מאוד, וכאמור לעיל, אחת משתי תחנות הרדיו

המשדרות אקטואליה בפריסה ארצית (לצד תחנות רדיו אזוריות). היא בעלת היסטוריה מפוארת ותרומה ניכרת לדמוקרטיה ולחופש הביטוי בארץ ולחשיפת הציבור לדעות מגוונות ולפעילות רשויות השלטון, ולעמדת חברי הוועדה סגירתה, עלולה להביא לצמצום של זירת התקשורת הרדיופונית בישראל.

86. הוועדה מצאה כי לאור חשיבותה הניכרת של תחנת גלי צה"ל לתרבות והחברה הישראלית, לרוח צה"ל, לחופש הביטוי ולאתוס הלאומי שנוצר סביבה, היות והפכה ברבות השנים לנכס צאן ברזל בעל מקום של כבוד בתרבות והציבוריות הישראלית ואף הצבאית, **יש להימנע מסגירתה או מהוצאתה ממערכת הביטחון (לרבות הפרטה או העברה לתאגיד), אלא להותירה במקומה הארגוני הנוכחי, כיחידה צבאית, אשר בראשה עומד מפקד קבוע.**

87. התחנה משדרת תכנים אזרחיים לצד תכנים צבאיים, והיא מהווה זירה בולטת ומשמעותית לשיח הציבורי הישראלי. הוועדה התרשמה כי בהתאם, נתוני ההאזנה לתחנה גבוהים וקהל מאזיניה מגוון ומשקף את הפסיפס החברתי העשיר בישראל. אין תימה כי חלק מן התכנים המשודרים כיום בתחנה, בדגש על אלו בעלי אופי חדשותי, מעלים הדים רבים בציבור וזוכים לתגובות והתייחסות מכל קצוות החברה. מנגד, תכני התרבות, מורשת הקרב, והזמר העברי מעוררים תחושת לכידות חברתית, נוסטלגיה והזדהות.

88. חברי הוועדה השתכנעו כי ייחודיותה זו של גלי צה"ל נובעת, בין היתר, ממיקומה הארגוני כיחידה בתוך צה"ל, גוף הזוכה למעמד מלכד בחברה הישראלית ובקונצנוס הלאומי. בנוסף, תכנים ייחודיים המאפיינים את התחנה, אשר ספק לו היו מתגבשים ומשודרים בפלטפורמות שידור אחרות, משווים לה מעמד יוצא דופן כגוף תקשורת ציבורי, המבודל מרשתות שידור אחרות. על רקע האווירה הציבורית הרגישה, התרשמה הוועדה כי לתחנה פוטנציאל להניב תרומה משמעותית לתחושת האחדות והמכנה הלאומי המשותף, כאשר היא ממוקמת כחלק מהמערכת הצבאית.

89. לצד זאת, לא ניתן להתעלם מעמדותיהם העקביות של שני הרמטכ"לים האחרונים, גדי איזנקוט ואביב כוכבי, ועמדת הרמטכ"ל הנוכחי, רא"ל הרצי הלוי. לעמדתם, מיקומה של תחנת שידור, המשדרת גם תכנים אקטואליים, בתחומי הצבא מסבה לו קושי מהותי בשל עירוב צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי המקוטב. בנוסף, התחנה משמשת כיחידה צבאית וכגוף תקשורת ובשל כך, מתוך הרצון להימנע מהתערבות בפעילותה, נוצר קושי של ממש

בפיקוד עליה. בהתאם, עמדת צה"ל הרשמית מזה מספר שנים מבקשת להביא לניתוק הזיקה בין הצבא לתחנה והעברתה למסגרת ארגונית אחרת.

90. נוכח האמור, ולשם הגישור בין העמדות – חשיבות הותרת התחנה במצבה הארגוני הנוכחי, תוך מתן מענה אופטימלי לקשיים האותנטיים אותם שיקפו עמדות נציגי צה"ל הבכירים, גיבשה הוועדה מספר המלצות הנוגעות לאופי התחנה, מתווה פעילותה והעסקת המשרתים בה ומגוון התכנים המשודרים בה.

תחנה ממלכתית, מאוזנת ומגוונת

91. ראשית, כיחידה צבאית, על התחנה לשקף את מגוון הקולות הקיימים בכלל הציבור הישראלי, תוך הקפדה על גבולות גזרה ממלכתיים ומדויקים. גם במקרים בהם נדרש ללבן מחלוקות או לשדר עימות בין עמדות ניציות, יש לעשות זאת בשיח מתורבת ומכבד, תוך איזון התוכן המושמע ושיקוף מנעד דעות. דברים אלו אף מובאים בסעיף הייעוד הראשון הקבוע לתחנת גלי צה"ל בפקודת הארגון הצבאית "גלי צה"ל": "לפעול לשיקוף ההווה הישראלית על כלל היבטיה, והבאתה בשידור לכלל חיילי צה"ל ולכל שכבות הציבור בחברה הישראלית...".

92. בנוסף, על התחנה להקפיד על מתן הזדמנויות לאוכלוסיות חדשות אשר אינן מקבלות ייצוג כיום בקרב החיילים המשרתים בתחנה והעובדים בה. פתיחת והנגשת תהליכי המיונים לתחנה בפני אוכלוסיות נוספות, תוך בחינה עדכנית של יעילות סף הקבלה הנוכחי והתאמתו לכלל הקבוצות בחברה, יובילו להגברת הגיוון, הפלורליזם והשוויון הראויים לתחנה.

הרחקת לובשי מדים מעיסוק בנושאים שנויים במחלוקת

93. בתחנה משרתים חיילי חובה ומשרתי קבע, המזוהים עם צבא הגנה לישראל, לצד אזרחים עובדי צה"ל ויועצים. כגוף ממלכתי האמון על ביטחון המדינה אשר בשורותיו משרת רוב של האוכלוסייה הישראלית, חלה על הצבא חובה להיות חף מזיהוי או עיסוק פוליטי.

94. על מפקד התחנה להביא בחשבון את הקווים המנחים האמורים ובאחריותו לוודא כי לובשי המדים בתחנה יימנעו מעיסוק וסיקור אירועים בעלי אופי פוליטי מובהק, וכן להפעיל שיקול דעת מחמיר באשר לשילוב חיילים בתפקידי עריכה. על לובשי המדים המשרתים בתחנה בשירות צבאי, להתמקד ולהשתלב בתכניות בעלות זיקה לצה"ל, היסטוריה, תרבות, שפה וזמר עברי וברצועות ייחודיות המשודרות לקראת מועדי ישראל.

95. יו"ר הועדה, מנכ"ל משרד הבטחון וחברת הוועדה המשנה ליועמ"ש למעשה"ט הוסיפו כי לעמדתם על לובשי המדים המשרתים בתחנה בשירות צבאי, להתמקד ולהשתלב בתכניות בעלות זיקה לצה"ל, היסטוריה, תרבות, שפה וזמר עברי וברצועות ייחודיות המשודרות לקראת מועדי ישראל ולהימנע מעיסוק בדיווחים פוליטיים, או מנשיאה בכל תפקידי עריכה ושידור בתכניות פוליטיות ופרשנות, אלא בתפקידי מעטפת טכניים בלבד בתכניות אלה. קיים טעם לפגם במצב בו חייל לובש מדים נשלח לסקר אירוע בעל אופי פוליטי בנוכחות נבחר ציבור, או נדרש לערוך את תוכנה של ידיעה חדשותית מעוררת מחלוקת.

96. הוועדה ממליצה לעגן זאת בפקודות הצבא הרלוונטיות ובהנחיות פנים-ארגוניות צבאיות.

הגדלה משמעותית של התכנים העוסקים במערכת הביטחון וצה"ל ותכנים

חברתיים

97. על התחנה לכוון את תכניותיה ותכניה, בראש ובראשונה, לקהל המאזינים בצבא, ורק לאחר מכן לכוון לאוזנו של קהל המאזינים הרחב. נראה כי שיעורן של התכניות האזרחיות, לרבות רצועות האקטואליה והפרשנות, עולה כיום על שיעורן של התכניות העוסקות במערכת הביטחון ובצה"ל ובכך נוצר חוסר התאמה למהות התחנה, עיסוקה המרכזי וקהל היעד הראויים לתחנה. בכך אף נגררת התחנה לעיסוק עודף בנושאים שאינם מצויים בליבת עשייתה ואשר בהם היא ייצרה טביעת אצבע ייחודית.

98. על הנהלת התחנה לתעדף ולהגדיל בהיקף ניכר את מספרן של התכניות העוסקות במערכת הביטחון בכלל, ובצה"ל ובחייליו בפרט, ובכך גם להצדיק, במידת מה, את שיוכה הארגוני לצה"ל ואת שירות החיילים במסגרתה. כך, יש לתת ביטוי הולם בלוח השידורים לתכניות העוסקות בין היתר, בהיסטוריה, ציונות, מורשת קרב, חדשות בינ"ל, שפה עברית, מוזיקה, אמנות וכיוצ"ב. תכניות אלו צריכות להוות עוגן מרכזי בלוח השידורים ולהשתבץ ברצועות שידור הזוכות לאחוזי האזנה גבוהים. תכניות אקטואליה ופרשנות יכללו ברצועות השידור בתחנה, אך לא יהוו את החלק הארי בשידוריה. כמו כן, יש להקפיד כי גם תכניות אלו תישארנה במתחם הממלכתי והציבורי ותהורנה בסיס לשיח מאוזן, ממלכתי, מכבד ושקול, שיבוא לכלל ביטוי גם בבחירת המגישים והמראיינים.

הגברת הפיקוח על התחנה

99. ביחס לסוגיית הפיקוח על תכני התחנה, התרשמה הוועדה כי המנגנונים הקיימים כיום לוקים בחסר ואינם מאפשרים פיקוח וביקורת מעשיים ואפקטיביים. כאמור, גלי צה"ל מתפקדת כיחידה בתוך המסגרת הארגונית של הצבא, ובהתאם לכך הסמכות ליתן הוראות ארגוניות באשר לפעילותה מסורה לדרג הצבאי. לעומת זאת, בכל הנוגע לתכנים מקצועיים-עיתונאיים נהנית התחנה מעצמאות ושידוריה אינם מוכתבים על ידי גורמים צבאיים או על ידי שר הביטחון, והללו אינם מתערבים בשיקולים מקצועיים ועיתונאיים.
100. כפי שהוזכר לעיל, סעיף 88 לחוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 קובע, בין היתר, כי למועצת התאגיד תהיינה, בכל הנוגע לתכניות שאינן תכניות צבאיות בגל"צ, סמכויות דומות לאלו שיש לה לגבי שידורי התאגיד. עוד קובע הסעיף כי מפקד גלי צה"ל יוזמן להשתתף, כבעל דעה מייעצת, בישיבות המועצה, ויפעל בהתאם להחלטות ולהנחיות המועצה לגבי תכניות שאינן תכניות צבאיות. כמו כן, מפקד גלי צה"ל רשאי לערור על כל החלטה של המועצה הנוגעת לתכניות התחנה שאינן תכניות צבאיות להכרעה משותפת של שר הביטחון ושר התקשורת.
101. הוועדה מצאה לנכון להמליץ, כי לצד הפעלה אפקטיבית של סמכויות מועצת התאגיד הקיימות באמצעות קביעת כללים לוועדת גל"צ בתאגיד לפיקוח על התחנה באופן רציף ואפקטיבי, יישקל לאמץ, חלף מנגנון הפיקוח האמור ונוכח ניגוד העניינים הטמון בו, הקמת ועדה מייעצת, לצד מפקד התחנה, שתתמנה על ידי ועדת איתור מקצועית שימנה שר הביטחון, ותייעץ למפקד התחנה בעניינים הקשורים בתחנה.
102. בנוסף, ממליצה הוועדה על **קיומו של קוד אתי עדכני**, אשר יגובש תוך התייעצות עם גורמים רלוונטיים וכן עיגון, בחקיקה או בהוראות הצבא, של אופן מינוי מפקד התחנה על ידי ועדה מקצועית ובלתי תלויה אשר תמליץ לשר הביטחון על המועמד הראוי לטעמה, לרבות קביעת מועדים ולוחות זמנים מחייבים לתהליכי המינוי באופן שימנע, עד כמה שניתן, מינויים זמניים לתפקיד רגיש ומשמעותי זה.

מפקד התחנה

103. אשר למינויו של מפקד התחנה, סבורה הוועדה כי יש להימנע מהארכות חוזרות ונשנות של מינוי זמני על דרך מילוי מקום ונדרש למנות בהקדם מפקד קבוע לתחנה, בהתאם לסמכותו הסטטוטורית של שר הביטחון ועל פי

הפרקטיקה הנהוגה כיום, דהיינו, מינוי שר הביטחון לאחר היוועצות עם ועדת איתור מקצועית. תחנת גלי צה"ל הינה יחידה צבאית המשמשת כגוף תקשורת מרכזי במדינת ישראל, וככזו היא זקוקה לניהול שוטף וקבוע, על ידי מפקד המתווה מדיניות מקצועית רציפה וארוכת טווח. המדובר בתפקיד משמעותי המשפיע על מאות אלפי מאזינים, ויש צורך חיוני לאישו באופן קבוע ויציב. ככלל, נדרש להיערך אפריורית בהליך מינוי מפקד קבוע חדש, עוד בטרם פוקעת כהונת המפקד הקבוע הנוכחי.

104. לאורך עבודת הוועדה התגבשה ההבנה סביב מרכזיותו של תפקיד מפקד תחנת גלי צה"ל בשדה התקשורת הישראלי, וביתר שאת, השפעתו הישירה על הנעשה בין כותלי התחנה, שכן מתוקף תפקידו משמש מפקד התחנה כעורך הראשי של התכנים המשודרים בה, לצד נשיאה באחריות לתקציב התחנה וכוח האדם בה.

105. לאור ההמלצה לשמר את התחנה כיחידה צבאית אשר בראשה עומד מפקד המתמנה על ידי שר הביטחון, מצאה הוועדה לנכון להמליץ כי מפקדה הקבוע של התחנה יאחוז **בכישורים ואמות מידה** כמפורט להלן, אשר הוזכרו באופן עקבי על ידי מרואיינים רבים שהופיעו בפני הוועדה ככאלו שעל מפקד התחנה להתברך בהם.

106. ברובד המקצועי, ראוי כי המפקד הקבוע יחזיק, בין היתר, בכישורי עריכה; ניסיון עיתונאי וניהולי עשיר בדגש על מצוינות והישגים מקצועיים, לרבות ניהול תקציב; היכרות מעמיקה עם מערכות תקשורת ורדיו בפרט; בקיאות בתחום הדיגיטל והחדשנות הטכנולוגית. מרואיינים רבים הזכירו את המושג "מזג עריכתי", ולחבנת הוועדה מדובר ביכולת לנהוג במקצועיות ובשמירה על עקרונות הליבה של התחנה תוך הקפדה על איזון, גיוון, דרך ארץ ונורמות אתיות.

107. ברובד האישי ראוי כי המפקד הקבוע יהיה אדם בעל כישורים בינאישיים מצוינים, סמכותי, הגון וישר, חזק אופי, יצירתי ובעל חזון. כמו כן, לאור המלצת הוועדה להמשיך את פעילות התחנה כיחידה צבאית, ניכר כי קיים צורך בהיכרות מעמיקה עם צה"ל ובהקפדה על ממלכתיות. אשר על כן, נכון כי מפקד התחנה יהיה בוגר שירות צבאי, בעל הבנה ביטחונית וללא זיהוי מפלגתי מובהק.

108. אין חולק כי בשנים האחרונות עברה התחנה טלטלות רבות, חילופים תדירים של מפקדים זמניים ועיסוק תקשורתי רב בנעשה בה ובחילופי גברי שבוצעו בתחנה. חברי הוועדה סבורים כי מינוי מפקד **קבוע** לתחנה, אשר ייבחר בהמלצת ועדת איתור, צפוי להביא עמו כוחות מקצועיים ראויים, ויחד יבססו תחושת יציבות וסמכותיות. לפיכך, נכון יהיה לקדם מינוי מפקד קבוע לתחנה, בהקדם האפשרי.

מתוך הכרה בתרומתה וחשיבותה של התחנה לחברה, האתוס הלאומי ורוח צה"ל, ותוך מתן תשומת לב לעמדות לפיהן אתגריה של תחנה עולים על יתרונותיה, ממליצה הוועדה להותיר את תחנת גלי צה"ל בשיוכה הארגוני הנוכחי כיחידה צבאית, ובתמהיל המשרתים והעובדים בה כיום. מאידך, מוצע כי יינתן דגש רב ומשמעותי על תכניות בעלות אופי ביטחוני-צבאי או אזרחי וכי תכניות אלה יתפסו את מרבית רצועות השידור המרכזיות בתחנה, זאת, לצד יצירת מנגנוני פיקוח ובקרה הולמים ואפקטיביים אשר יסייעו בשמירה על שיח מכבד ותוכן הולם. לצד זאת, ממליצה הוועדה לעגן את הליך מינוי מפקד התחנה, אשר ישכיל לשמר את הממלכתיות, הגיוון, ניקיון השית, הלכידות והכבוד ההדדי בתכני התחנה ומניעת הכתמה של צה"ל באמצעות חייליו בתכנים שנויים במחלוקת. ומוצע כי יקודם הליך מינוי של מפקד קבוע לתחנה, ללא דיחוי, אשר יחרוט על דגלו את הגברת השוויון, הגיוון והאיזון בתחנה, כלפי עובדיה ומשרתיה, לרבות בהליך המיונים לתחנה.

אלוף (מיל') אייל זמיר, מנכ"ל משרד הביטחון
יו"ר הוועדה

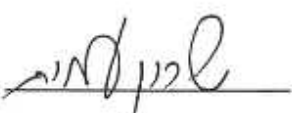
מר שמעון אלקבץ

תא"ל אופיר ליוויס
קצין חינוך ראשי

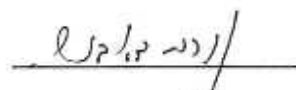
עו"ד הילה ארליך עמר
המשנה ליועמ"ש מעהב"ט

גב' שרון עמית

מר אבי נשר

גב' נודית דאבוש

נספח ע/8

העתק מכתבו של טל לב רס מיום

1.9.2025

עמ' 241

לשכת המפקד

גלי
לשכת
צה"ל
המפקד
טלי
03-5126277
מטכ"לי
0398-6277
פקס
03-5126710
ח' אלול תשפ"ה
01 ספטמבר 2025

שלום רב,

הנדון: פעילות גלי צה"ל בשנתיים האחרונות והשינויים שנעשו לאור מסקנות וועדת זמיר

רקע

לפני פחות משנתיים התכנסה ועדה לבחינת המשך פעילותה של גלי צה"ל בראשות הרמטכ"ל אייל זמיר, מנכ"ל משהב"ט דאז. לאחר בחינה מעמיקה וראיונות עם עשרות אנשים, הוועדה קבעה כי יש להימנע מסגירת גלי צה"ל או מהוצאתה ממערכת הבטחון לאור "חשיבותה הניכרת לתרבות ולחברה הישראלית, לרוח צה"ל, לחופש הביטוי ולאתוס הלאומי הנוצר סביבה, היות והפכה ברבות השנים לנכס צאן ברזל בעל מקום של כבוד".

לצד קביעה זו, הוועדה גיבשה שורת המלצות בתחום הארגוני ובתחומי התוכן וכן המליצה על מינוי מפקד קבוע לתחנה. מאז כניסתו של טל לב רם לתפקיד מפקד התחנה לפני כשנה וחצי, התחנה פועלת לנוכח המלצות אלה כתפיסה ורואה בהן מצפן בכל צומת קבלת החלטות.

בשנה וחצי האחרונות הונעו בתחנה עשרות תהליכי מטה ותהליכי תוכן, חלקם הושלמו וחלקם נמצאים עדיין בעיצומם- ישנה חשיבות עליונה לכך שתהליכים אלה לא יקטעו. בין התהליכים: השקת תוכנית ייעודית למשרתי המילואים, הגדלת היקף שידורי השטח של התחנה באופן ניכר, הקמת מחלקה לשידורים צבאיים, התנעת תהליך לגיבוש קוד אתי חדש והשקת רצועה שתעסוק בעולמות התרבות, המורשת, הבידור והפנאי, על חשבון רצועה שהוקדשה לחדשות בעבר.

כל אלה בנוסף לאלפי ראיונות עם משרתי כוחות הבטחון שבוצעו בתכניות השונות במהלך המלחמה, מאות שידורים מבסיסים בכל רחבי הארץ, עשרות הסכתים, סדרות רשת ופינות קבועות בשידורים ובדיגיטל אשר הוקדשו לכוחות הביטחון, מיזמים מיוחדים למען פצועי מערכות ישראל, לצד דיווחים עיתונאיים מסביב לשעון ותכנים מעמיקים לציון מועדי ישראל.

גלי צה"ל פועלת בכל יום ובכל שידור למימוש חזונה כתחנה צבאית שמביאה את קולות החיילים מהשטח ופועלת למען המשרתים וכגוף שידור ציבורי ממלכתי המביא לציבור תכנים בעלי ערך ודיווחים חדשותיים.

במסמך שלהלן ריכזנו את כלל השינויים והתהליכים שנעשו בתחנה, הן בעקבות מלחמת חרבות ברזל שהדגישה יותר מתמיד את תפקיד גלי צה"ל כתחנה צבאית והן בעקבות ההמלצות שהגישה ועדת זמיר.

נשמח להציג את העשייה הנרחבת ואת האופן בו מיושמות מסקנות ועדת זמיר ככל שיידרש.

כללי

- תחנת גלי צה"ל הוקמה בשנת 1950 ופועלת ברצף כשבעים וחמש שנים. עם השנים הפכה גלי צה"ל לכלי תקשורת משמעותי במדינה ולאחת מתחנות הרדיו המואזנות בישראל. גלגלצ, תחנת הבת שלה הינה התחנה המואזנת ביותר בארץ. אנו גאים בשלל תכניות שהפכו לחלק מהפסקול

לשכת המפקד

הישראלי, ומהזיכרון המשפחתי של כל סלון ורכב בארץ. ניידות השידור, האותות הקבועים, תכניות וותיקות, תחקירים משמעותיים, חשיפות, קולות ומשדרים מהשטח, כל אלה הם חלק בלתי נפרד מהתוכן המחבר את התרבות והתקשורת בישראל לגלי צה"ל. אנו מאמינים כי זהו מפעל חשוב המקיים חלק קריטי באיזון העיתונאי ובגיוון העיתונאי בישראל.

- **כתחנה צבאית גלי צה"ל הייתה ותמשיך להיות הבית של החיילים. הדבר בא לידי ביטוי בשעות שידור רבות שמוקדשות הן בגל"צ והן בגלגלצ למשרתים ולכוחות הביטחון וביתר שאת בשנתיים האחרונות בהן ניידת השידור שלנו חרשה את הארץ עם מגשינו לצד מיטב אמני ישראל במטרה להרים את מורל החיילים שבשטח ולהביא את קולותיהם לציבור. בתקופת המלחמה תחת מחלקות התוכן של גל"צ יוצרו עשרות מיזמים בעלי ערך למען המשרתים בהיקף עשייה אדיר שאין דומה לו. לאורך תקופה זו קיבלנו אלפי הודעות מחיילים, מאנשי קבע וממשרתי מילואים שמאזינים לנו מכל קצוות הארץ ומעבר לגבולות האויב; הם סיפרו לנו על שיר ששמעו בשידורינו ונתן להם כח, על שידור מיוחד שעזר להם להעביר את השמירה, על הקדשה שהגיעה בדיוק ברגע של געגוע. כל אלה רק חידדו עבורנו יותר מתמיד את כוחו של הרדיו, את כוחה של גל"צ באופן ספציפי ואת חשיבות המשימה העיתונאית הייחודית בתחנה צבאית, אליה אנו קמים כל בוקר.**
- **לצד העיסוק המשמעותי בתכנים צבאיים, גלי צה"ל היא מוסד מפואר ליצירת תכנים בעלי ערך מעולמות התרבות, המורשת, ההיסטוריה והחברה בישראל. כחלק מכך, גל"צ מייצרת כל שנה מחדש מאות תכנים לציון מועדי ישראל, מקדמת תכנים לציון אירועים משמעותיים בתרבות הישראלית וממשיכה לפעול יום יום ליצירת תוכן בעל ערך לחברה בישראל; אלו מתאפשרים בין היתר בשל היותה גוף שידור ציבורי שאינו נתון לשיקולים מסחריים.**
- **כגוף שידור ציבורי ממלכתי התחנה פועלת גם בזירת האקטואליה על מנת להביא דיווחים חדשותיים בעלי ערך לידיעת הציבור. זאת, תוך שמירה על איזון עיתונאי ועל שקיפות. אנו סבורים כי סיקור חדשותי הוא בעל ערך לציבור ולכן יש לשמור עליו, בתוך מסגרת הכללים הברורה והמורכבת המובנית. בשידורי האקטואליה שלנו, אנו נוהגים במקצועיות ובענייניות, תוך השמעת מגוון דעות וישנה הימנעות של חיילים מעיסוק בנושאים פוליטיים. יש לציין כי גם ועדת זמיר לא סברה כי יש להשבית את שידורי החדשות אלא כי לא יהיו את החלק הארי בשידורינו, מגמה שאכן באה לידי ביטוי בקבלת ההחלטות של הנהלת התחנה בשנתיים האחרונות.**
- **ביוני 2023 ועדת זמיר בראשותו של רב-אלוף אייל זמיר, מנכ"ל משרד הבטחון דאז, בחנה את פעילות גלי צה"ל לאורכה ולרוחבה וקבעה כי "יש להימנע מסגירתה או מהוצאתה ממערכת הביטחון (לרבות הפרטה או העברה לתאגיד), אלא להותירה במקומה הארגוני הנוכחי, כיחידה צבאית, אשר בראשה עומד מפקד קבוע" (עמוד 23). בוועדה היו חברים קצין חינוך ראשי תת-אלוף אופיר ליוויס, מ' גל"צ לשעבר שמעון אלקבץ, המשנה ליועץ המשפטי למערכת הבטחון עו"ד הילה ארליך עמר ודמויות משמעותיות מעולם התקשורת, האקדמיה והתרבות; נורית דאבוש, אבי נשר ושרון עמית.**

לשכת המפקד

- לצד קביעה זו, הוועדה הגישה שורת המלצות שמיושמות בשנתיים האחרונות בתחנה בחדת קודש, מתוך הבנה מוחלטת של תפקידנו להביא יום-יום בשידור את קולם של החיילים, אנשי הקבע ואנשי המילואים ואת אחריותנו כלפי המאזינים כגוף שידור ציבורי.

המלצות ועדת זמיר בנושאי תוכן ויישומן בתחנה בשנתיים האחרונות

- המלצת המרכזית של ועדת זמיר הייתה "לתעדף ולהגדיל בהיקף ניכר את מספרן של התכניות העוסקות במערכת הביטחון בכלל, ובצה"ל ובחייליו בפרט" (עמוד 3 ועמוד 25).
להלן פירוט אודות פעולות שננקטו בתחנה בשנתיים האחרונות ליישום המלצה זו:

(1) השקת רצועות חדשות שעוסקות בנושאי צבא ובטחון בשעות הפריים של שידורי גל"צ; "יומן סיכום השבוע" - יומן שטח שבועי לסיכום השבוע מבסיסי צה"ל השונים (ימי ה', 17:00-19:00), "שגרת חירום" - רצועה יומית המוקדשת לאנשי המילואים (ימים א'-ד', 11:00-12:00).

(2) הרחבה שיטתית של שעות השידור של התכניות הצבאיות הקיימות; מגזין החיילים "הקשב" הורחב לשידור יומי של שעותיים (ימים א'-ד', 20:00-22:00), התכנית "קולה של אמא" הורחבה משעת שידור אחת לשעתיים מדי שבוע (ימי ו', 10:00-12:00), החזרת "רצועת הבטחון" לשידור יומי קבוע (ימים ד'-ה', 19:00-20:00) לאחר שירדה משידור החל מפרוץ המלחמה לטובת שידורי אקטואליה מתמשכים. שינויים אלה בוצעו לצד שימור רצועות השידור החשובות "גל עברי ירוק" בגל"צ (ימי שבת, 16:00-18:00) ו"קולות החיילים" בגלגלצ (ימים א'-ה', 10:00-12:00).

(3) הגדלת היקפי שידורי השטח של התחנה מבסיסי צה"ל במאות אחוזים; בשנתיים האחרונות בוצעו מאות שידורי חוץ מבסיסי צה"ל עם כוחות הבטחון בסדיר, בקבע ובמילואים. בתוך כך גלי צה"ל וגלגלצ נמצאות למעשה בשטח בין 4-5 פעמים בשבוע בממוצע. בלוחות השידורים של התחנה מוסדו שידורי שטח קבועים כגון: יומן שטח שבועי (בכל יום ה' בין 17:00-19:00), שידור שטח שבועי של התכנית "קולה של אמא" (בכל יום ו' בין 10:00-12:00), שידור שטח שבועי של התכנית "הקשב" (אחת מתוך משבצות הרצועה בימים א'-ד' בין 20:00-22:00) ושידור שטח שבועי אחד לפחות של גלגלצ, במשבצות שידור מתחלפות, במסגרתו מגישי התחנה יורדים לשטח לצד אמנים שמגיעים להעלות את מורל החיילים וכן שידורים נוספים הנקבעים מדי שבוע על פי אירועים ספציפיים. נוסף על אלה, גל"צ היא כלי התקשורת היחיד בישראל שמשדר באופן עקבי שידורים חיים מטקסי צה"ל המרכזיים (סיום קורס טיס, קורס חובלים וקורס קציני יבשה) וכן מגיע לשידור קבוע מהבקו"ם בכל תקופת גיוסים, לצד שיבוץ פינות ברכה יומיות לחיילים המתגייסים בשידורי התחנה בהתאם לגיוס היומי.

(4) שילוב פינות קבועות בנושאי צבא ובטחון בתכניות גל"צ השונות; פינת "מאחורי השמות" בתכנית בוקר טוב ישראל בה הובא מדי בוקר פרט מידע ייחודי על נופל או נרצח מהמלחמה; פינת "תזכרו אותם" בתכנית "יומן הערב", אשר מביאה את סיפורי פצועי המלחמה מדי יום

לשכת המפקד

לקהל המאזינים (17:00-18:00, א'-ד'); פינה קבועה המוקדשת לעסקים של משרתי צה"ל במילואים בתכנית "החזית הכלכלית" (18:00-19:00, א'-ד') וכן שידור תחזית מזג האוויר ייעודית לכוחות הלוחמים בעזה ובצפון במהדורות החדשות המשודרות בכל שעה עגולה. כמו כן, בגלגלצ מקדישים באופן קבוע פינות למען כוחות הבטחון הכוללות הקדשות שירים אישיות לחיילים ולמפקדים מדי שעה, לצד הפינה הקבועה בתכנית "מדינה בדרך" במסגרתה מובאות הקדשות של משפחות שכולות ליקיריהם שנפלו.

5) **אפיון הקטעים הרדיופוניים המשמשים כמעברים בין התוכניות ותשדירי התחנה על מנת**

לספק פסקול וצבע צבאי לשידורינו; תשדירי "יחד במלחמה" המביאים את סיפורי הגבורה מהמלחמה האחרונה ותחושת האחדות שמורגשת בשטח; קטעים מרכזיים מראיונות עם פצועים במסגרת פינת "תזכרו אותם" ביומן הערב; פינות של חיילים חרדים בצה"ל המכוונות לעידוד מוטיבציה לגיוס בקרב המגזר החרדי; פינה חדשה מתוך ראיונות של אנשי הקבע בתוכנית "רצועת הבטחון" ועוד.

6) **הרחבת היקפי סדרות הרשת בנושאי צבא ובטחון בפלטפורמות דיגיטל של גל"צ**; הסדרה

"מסע כומתות" המופקת על ידי חיילי גל"צ וסוקרת את פעילות היחידות השונות בצה"ל; הסדרה "נופל וקם" אשר עוסקת בחיילים בעלי מוגבלויות; הסדרה "נועזות" שמביאה את סיפורן של נשים שונות אשר הפגינו אומץ ותעוזה. כל אלה עומדים לצד תכני דיגיטל רבים אחרים בפלטפורמות של גל"צ וגלגלצ העוסקים בצבא, הכוללים תכני דיגיטל עצמאיים לצד תכנים שנגזרו משידורי התחנה הצבאיים ותורגמו לתוצר דיגיטלי.

7) **הפקת מיזמי תוכן אדירים בגל"צ ובגלגלצ להוקרת פצועי מערכות ישראל**; יום שידורים

מיוחד של שתי התחנות במסגרת יום ההוקרה לפצועים (18.12.24); שידור חי מהאירוע המרכזי להוקרת הפצועים של אגף השיקום במשהב"ט (17.12.24); שידור מיוחד של גלגלצ מ"יום שידורים" שארגנו אכ"א בגני התערוכה למען פצועי צה"ל (29.10.24); השקת ההסכתים "גיבורים מספרים" המביא את סיפורי הפציעה והשיקום של הפצועים ו"הבית של יעל" אשר עוסק באופן ספציפי בפצועי נפש ובהתמודדות עם פוסט טראומה. תכני הסכתים אלו הודוהו בשידורי התחנות ובדיגיטל להגברת המודעות לאתגרים עימם מתמודדים הפצועים וליום ההוקרה החשוב. עבודת התחנה על יום ההוקרה הבא שעתיד לחול ב-7 בדצמבר 2025 נמצאת כבר בעיצומה.

8) **יצירת מיזמי זיכרון רבים לחללי צה"ל ע"י גל"צ וגלגלצ וליווי המשפחות השכולות**; המיזם

המוזיקלי "שבעה שירים באוקטובר" במסגרתו מיטב אמני ישראל הלחינו וביצעו שירים שנכתבו ע"י נופלים, תוך מפגשים אישיים עם המשפחות השכולות; ההסכת "סיפורי חיים" אשר מביא יומנים וסיפורים של שבעה כותבים שנפלו או נרצחו במלחמת "חרבות ברזל"; מיזם "הנאהבים והנעמיים בחייהם" אשר הביא את סיפורי חברי קהילת הלהט"ב שאיבדו את יקיריהם בלחימה. אלה מצטרפים לעשרות תכניות, תכני דיגיטל ומיזמים תיעודיים אשר הפיקו גלי צה"ל וגלגלצ במסגרת אירועי ימי הזכרון ויום הציון לשנה לשבעה באוקטובר. כמו כן, בימים אלה אנחנו נמצאים בשלבי הקלטה ועריכה של הפרקים הראשונים בהסכת חדש שיעסוק בשיח בין אבות שכולים בהובלת אבי הרוש, אביו של ריף ז"ל.

לשכת המפקד

(9) הקדשת שבוע שידורים מיוחד למשרתי המילואים; במסגרת אירועי ההוקרה לאנשי המילואים בצה"ל, גל"צ וגלגלצ ערכו שבוע שידורים מיוחד במסגרתו שודרו שמונה שידורי שטח ובוצעו עשרות ראיונות עם משרתים, בני משפחה, חברים וארגונים המסייעים לאנשי המילואים. זאת כאמור בנוסף לרצועה היומית "שגרת חירום" העוסקת לאורך כל השנה באנשי המילואים ולפינה הקבועה שעוסקת בכך בתכנית "החזית הכלכלית".

(10) גיבוש תוכן שפונה לאנשי הקבע; בשיחות שקיימו אנשי גל"צ עם גורמים בכירים בצה"ל עלה נושא אנשי הקבע כנושא שאינו נמצא מספיק על סדר היום וכי יש צורך בחיזוק תחושת ההוקרה על פועלם. בעקבות כך התחנה שמה לה ליעד בחודשים האחרונים (יולי-אוגוסט 2025) לפתח תכנים מסוג זה ולקדם אותם בחודשים הקרובים. כחלק מכך, נחנכה פינה שבועית במסגרת התכנית "רצועת הבטחון", אשר נקראת "חותמת קבע" ובה יובאו באופן קבוע שיחות עם אנשי ונשות קבע בנושאים שונים. בכוונת התחנה לקדם את פינה זו בתשדיריה לטובת הגברת המודעות לעשיית אנשי הקבע וחשיבותם לחברה הישראלית.

(11) הפקה והוצאה לפועל של עשרות מיזמי שידור נוספים בנושאי צבא ובטחון; שידור קבוע של שתי התחנות מפסטיבל המתגייסים השנתי של מועדון "יותר"; הקדשת המצעד השנתי העברי של גלגלצ לשנת תשפ"ד לכוחות הבטחון וביצוע שלוש הופעות מרכזיות מבסיסי צה"ל עם זמרים מובילים מהמצעד; שידורים מיוחדים מאירועים מרכזיים אליהם הצבא מזמין את גלי צה"ל ועוסקים בסוגיות צבאיות-ערכיות-חברתיות; שידורים מיוחדים של התוכנית "יהיה בסדר" (א-ד', 15:00-16:00) לסיוע בבעיות הנוגעות לנושאים כמו שירות מילואים, גיוס, רפואה בצה"ל ועוד.

(12) ביצוע שינויים ארגוניים לקידום נושאי צבא ובטחון בשידורי התחנה; רק החודש (אוגוסט 2025) הושלם סופית תהליך שמאחוריו חודשים רבים של עבודה והוקמה מחדש המחלקה הצבאית של גל"צ, אשר תרכז תחתיה את כלל התכניות הצבאיות (היושבות כיום תחת מחלקת תכניות) ותפעל להרחבת התוכן הצבאי בשידורים ובדיגיטל, כחלק מצביונה של התחנה. בנוסף, במהלך המלחמה הורחב הדסק הצבאי של מחלקת אקטואליה ומונתה חיילת לתפקיד חדש - כתבת לענייני צבא-חברה, לצד הכתב הצבאי והפרשן לענייני צבא. שינויים אלה הם חלק מדירקטיבה כוללת שמקדם מפקד התחנה מרגע כניסתו לתפקיד (מרץ 2024) להרחבת התוכן הצבאי בשידורי התחנה ובדיגיטל.

(13) כתפיסת עבודה, במנעד שבין תפקידה של גלי צה"ל כגוף שידור עיתונאי ציבורי ועצמאי לבין תפקידה המרכזי כתחנה צבאית, מודגש ביתר שאת בשנה וחצי האחרונות ניצול ההזדמנויות ההדדיות ושיתופי הפעולה בין גל"צ לצבא, בכל הקשור לתחומים ערכיים כמו עידוד מוטיבציה לגיוס, מורל החיילים, סוגיות צבא-חברה ועוד. סוגיה זו באה לידי ביטוי באופן פרקטי בחיבור שהתהדק באופן ניכר בין צה"ל לתחנה בשנה וחצי האחרונות וכן בבקשות הרבות שמגיעות מהצבא לשיתופי פעולה ולהגעת ניידת השידור של גל"צ לבסיסי צה"ל השונים.

לשכת המפקד

- הוועדה המליצה על הגדלת מספר התכנים בנושאי תרבות ומורשת, תכנים חברתיים ועל "מתן ביטוי הולם בלוח השידורים לתכניות העוסקות בהיסטוריה, ציונות, מורשת קרב, חדשות בינ"ל, שפה עברית, מוזיקה, אמנות וכיוצא בזה" (עמוד 25).

להלן פירוט אודות פעולות שננקטו בתחנה בשנתיים האחרונות ליישום המלצה זו:

(1) סדרת שינויים ברצועות הצהריים של גל"צ; ראשית נוספה הרצועה הקומית "הפסקת צהריים" (ימים א'-ד', 14:00-15:00), שמטרתה לייצר הפוגה תרבותית וחברתית ברצף היום של המאזינים. בהמשך הודיע מפקד גל"צ כי החל מיולי 2025 תרד משידור רצועת האקטואליה "עושים צהריים" בהגשת יעל דן וכי שעת השידור בין 13:00-14:00 תוקדש במקום לחדשות לנושאי הרחבת דעת, פנאי ותרבות במגזין חדש שיושק לאחר חגי תשרי הקרובים. תהליך הפיתוח של התכנית החדשה נמצא בעיצומו, כאשר בינתיים בגל"צ משודרת בין 13:00-15:00 תכנית הקיץ "מהמקצה", מגזין קיץ שפותח על פי אותם עקרונות מנחים ואינו עוסק בחדשות.

(2) השקת יומן חוץ חדש בחודש יולי 2024; יומן החוץ בהפקת דסק החוץ של התחנה (יום ה', 12:00-13:00) מסכם את אירועי השבוע בשלל תחומים מכל העולם ונותן ביטוי לחדשות חוץ, ליהדות התפוצות ולאירועים משמעותיים וסיפורים מעניינים מרחבי תבל.

(3) השקת מוצרי שידור ודיגיטל חדשים בתחום התרבות; מיזמים מוזיקליים שהופקו לרגל ימי הזכרון כמו "שבעה שירים באוקטובר" המחבר בין אמני ישראל לבין משפחות שכולות דרך עיבוד מוזיקלי לטקסטים שהותירו אחריהם הנופלים, חידוש השיר "בלדה לשוטר" על ידי עמיר בניון לצד ילדים שאבותיהם נפלו בקרב בתחנת המשטרה בשדרות ושיר שהופק בשיתוף עם הזמר מ' המסתערב לזכרו של החייל החטוף אורי דנינו ז"ל; כמו כן, שבוע שידורים מיוחד בגל"צ לרגל שבוע הספר, רצועת שידור חדשה בהגשת איתי לוי בגלגלצ והשקה של שורת הסכתים בנושאי תרבות ומוזיקה כמו "החצר האחורית", "דור הביט", "פודקאסט על מוזיקה וטכנולוגיה", "פופ טוק" ועוד. כל אלה מצטרפים לעשרות מוצרים לציון אירועי תרבות משמעותיים כמו למשל תכניות מיוחדות של התכנית "ארבע אחר הצהריים" לציון מפעלם של אמנים ספציפיים, תכניות מיוחדות בגלגלצ לכבוד יום הולדתו ה-70 של רמי פורטיס וציון 40 שנה ליציאת האלבום "עיניים שלי" של יהודה פוליקר ותכניות מיוחדות בגל"צ כמו זו לציון 20 שנה לפטירתו של אהוד מנור ז"ל.

(4) השקת מוצרי שידור ודיגיטל חדשים בתחומי ההיסטוריה, הציונות והמורשת; לרגל מועדי ישראל מופקים בגלי צה"ל מדי שנה עשרות רבות של תכנים חדשים הנוגעים למנהגי ישראל, למסורת היהודית ולהיסטוריה של העם היהודי בישראל ובגולה. בין מיזמים אלה נכללים גם מיזמים מיוחדים לזיכרון השואה והגבורה, ביניהם מיזם "בקולם" של גל"צ בשיתוף "יד ושם" הכולל מפגשים אישיים בין חיילי גל"צ לניצולי שואה ומיזם "פסקול שלישי" של גלגלצ בשיתוף "זיכרון בסלון" במסגרתו נכתבו והולחנו שירים בהשראת סיפורים של שורדי שואה. כמו כן, בשנתיים וחצי האחרונות הושקו הסכתים חדשים בנושאים אלה כמו "אלטלנה- שתי נקודות מבט" המגולל את אירועי

לשכת המפקד

"אלטלנה" משנת 1948, "הצרף הנודד" על מורשתו של דוד בן-גוריון, "הסכת ארצישראל מצי" המשותף לגל"צ ולרשות הטבע והגנים ועוד.

(5) גל"צ חרטה על דגלה לקדם שיח מחבר ומכבד בין קבוצות שונות בחברה הישראלית

וביצעה סדרת צעדים למימוש מטרה זו; גל"צ יצרה והדהדה בשנה האחרונה את הקמפיין הערכי "קולות שונים מקום אחד", מתוך רצון להאיר את המשותף והמאחד בין קבוצות שונות באוכלוסייה ובמסגרתו נוצרו סדרת מפגשים מוקלטים של אנשים מרקעים שונים, שעברו מאז פרוץ המלחמה חוויות דומות. כמו כן, נולדה פינה שבועית בתכנית של ספי וינר (א'-ד', 08:00-10:00) בהובלת האם השכולה שרית זוסמן מטעם מיזם "הדיבור" שמטרתו לעודד ולטפח שיח מכיל ומכבד, גם כאשר יש מחלוקות עמוקות בין קבוצות בחברה הישראלית. על רקע אלו הושק גם ההסכת "שלוש שתיים אחת" בהובלת מיה מורנו ולילך גדול, ששתייהן התמודדו עם שכול אישי ונפגשו במסגרת ההסכת עם אנשים שמרכיבים בעיניהן את הפנים של התקווה, הכוח והחמלה הישראלית וכן הסכת חדש שנמצא בשלבי הקלטה בהגשת מנחם קלמנזון ואודי גורן, בני משפחות שכולות המגיעים בעצמם מרקעים שונים, אשר יעסוק בחשיבות השיח המחבר במציאות של שסעים בחברה הישראלית. מיזמים מיוחדים אלה מצטרפים לשורת שידורים מיוחדים שביצעה התחנה בשנתיים האחרונות בנושאים חברתיים וערכיים כמו חזרת המפונים לביתם, שיקום הצפון, חזרה ללימודים האקדמיים במוסדות שהושבתו כמו מכללת ספיר, שידורים עם משפחות החטופים ואירוחן באופן קבוע בגלגלצ מדי שישי ועוד. היקפי עשייה אדירים אלה בחזית החברתית והערכית, שאין להם אח ורע בתקשורת הישראלית, מתאפשרים בין היתר הודות להיותנו גוף שידור ציבורי שאינו כפוף לשיקולים מסחריים.

(6) הגדלה משמעותית של היקף שידורי הופעות חיות בלוח השידורים של גל"צ וגלגלצ;

כדירקטיבה פעלנו בשנה וחצי האחרונות לשידור הופעות בהיקף נרחב בהרבה מזה של שנים קודמות. זאת, תוך גיוון ניכר בסוגי ההופעות שנבחרות לשידור, מיקומן הגיאוגרפי, קהלי היעד שלהן, הסגנונות המוזיקליים וכן ייצוג של אמנים צעירים וותיקים.

(7) שימור מגוון רצועות גל"צ וגלגלצ המיתולוגיות בתחומי התרבות והחברה בישראל;

התכנית החברתית "יהיה בסדר" (ימים א'-ד', 15:00-16:00) שהפכה למוקד פניות הציבור הלא רשמי של ישראל ונאבקה לצד האזרח הקטן למול המערכות הגדולות; התכנית "ארבע אחר הצהריים" המעלה על נס את הזמר העברי והפכה לסמל תרבות ישראלי (ימים א'-ה' 16:00-17:00); רצועת "הג'אם של קוטנר" (ימי ה', 14:00-15:00) אשר נותנת במה לאמנים צעירים; המצעדים השנתיים העבריים והלועזיים בגלגלצ; פינת התרבות היומית בבוקר טוב ישראל. אלה עומדים לצד שעות שידור רבות בגל"צ ובוודאי בגלגלצ של השמעת מוזיקה, אירוחי אמנים ישראליים עכשוויים וותיקים באולפן, שידורי הופעות חיות ותוכן עשיר מאין כמוהו לקידום ולפיתוח היצירה הישראלית והעברית.

לשכת המפקד

- באשר לתכניות האקטואליה בתחנה, הוועדה המליצה כי הן "יכללו ברצועות השידור בתחנה, אך לא יהיו את החלק הארי בשידוריה" וכי "יש להקפיד כי גם תכניות אלו תישארנה במתחם הממלכתי והציבורי ותהווה בסיס לשיח מאוזן, ממלכתי, מכבד ושקול, שיבוא לכלל ביטוי גם בבחירת המגישים והמרואיינים" (עמוד 25).

להלן פירוט אודות פעולות שננקטו בתחנה בשנתיים האחרונות ליישום המלצה זו:

(1) ראשית נחדד - שידורי האקטואליה אינם מהווים כיום את החלק הארי בשידוריה;

מפילוח שנעשה של שעות השידור השבועיות בגלי צה"ל (כל ימות השבוע, מהשעה 06:00 בבוקר ועד 00:00 בלילה) עולה כי כ-45% משעות השידור השבועיות של התחנה הם תכנים העוסקים בתרבות, מוזיקה, דעת ומורשת. שידורי האקטואליה תופסים כ-30% משעות השידור השבועיות, הרצועות הצבאיות עומדות על כ-20% וה-5% הנותרים הינם תכנים שעוסקים בנושאי ספורט, חוץ וכלכלה. נוסף על כך יש לציין כי אל שעות השידור השבועיות המוקדשות בגל"צ לנושאי צבא ובטחון (20% כאמור), מתווספות רצועות שידור צבאיות נוספות התופסות כ-10.5% משעות השידור השבועיות של גלגלצ. נתונים אלה כאמור משקפים מצב קיים נכון לכרגע, בעודנו נמצאים בעיצומם של עשרות תהליכים וכשלפנינו עוד דרך ארוכה למימוש המטרות שהצבנו לעצמנו ואשר פורטו מעלה. עוד יצוין כי גם בשעות האקטואליה בשידורי התחנה ניתנת התייחסות יוצאת דופן לנושאי צבא, בהקשרי המלחמה אך לא רק, עם אלפי ראיונות של חיילים ומפקדים בסדר, בקבע ובמילואים בתכניות החדשות היומיות; יומן הבוקר בהגשת אפי טריגר (06:00-08:00), התכנית של ספי עובדיה ויניר קוזין (08:00-10:00), יומן הצהריים בהגשת אמיר איבגי (12:00-13:00) ויומן הערב בהגשת ירון וילנסקי (17:00-18:00).

(2) תעדוף תכני צבא ובטחון לצד תכני תרבות ומורשת על פני תכני אקטואליה; התחנה

בהובלת טל לב רם מקדמת מגמה להרחבת התוכן הצבאי ותכני ההעשרה בשידוריה, גם כאשר אלו באים בחשבון על שידורי האקטואליה של התחנה, שאין להפחית בחשיבותם. כחלק מכך, הושקה הרצועה הצבאית "שגרת חירום" ב"שעות הפריים" של שידורי גל"צ (ימים א'-ד', 11:00-12:00) במקום לשבץ רצועת אקטואליה נוספת בשעה זו. נוסף על כך, הוחלט על המרת רצועת אקטואליה יומית לטובת מגזין צהריים חדש שיעסוק בנושאי הרחבת דעת, פנאי ותרבות ויושק לאחר חגי תשרי הקרובים (ימים א'-ד', 13:00-15:00).

(3) הקפדה על סטנדרט עיתונאי מחמיר בכל הנוגע לענייניות, סיקור מאוזן וממלכתי;

גבולות הגזרה בכל הנוגע להבעת עמדות פוליטיות אישיות בשידור ולהימנעות מסיקור מוטה ככלי תקשורת ציבורי ידועים וברורים לכל בעלי התפקידים בתחנה. בישיבות הנהלה ובשיחות אישיות מתקיימים דיונים כל העת בנוגע לסטנדרט העיתונאי שאנו מחוייבים לעמוד בו בכל ידיעה, כתבה או משדר מיוחד. במקרים נקודתיים בהם ישנה סטייה מהסטנדרט המקצועי המצופה מתקיימות שיחות הבהרה לפי צורך ומקרים אלה אינם עוברים על סדר היום.

לשכת המפקד

המלצות ועדת זמיר בנושאים ארגוניים מקצועיים ויישומן בתחנה בשנתיים האחרונות

- **הוועדה המליצה כי "לוועדת גל"צ בתאגיד ייקבעו כללים לפיקוח על התחנה ופעילותה תתבצע בצורה מקצועית, סדירה ואפקטיבית" (עמוד 3).**
יישום: נושאים אלה אינם עומדים לפתחה ולהחלטתה של תחנת גלי צה"ל. התחנה תעמוד בכל הוראה והנחייה שיינתנו לה בנושא. **מפקד התחנה השתתף בישיבה שבה הציג את לוח השידורים של גלי צה"ל.**
- **הוועדה המליצה על מינוי מפקד קבוע לתחנה בהקדם ועל "עיגון בחקיקה או בהוראות הצבא של אופן מינוי מפקד התחנה ע"י ועדה מקצועית ובלתי תלויה אשר תמליץ לשר הביטחון על המועמד הראוי לטעמה" (עמוד 4).**
יישום: בחודש ינואר 2024 בחר שר הביטחון בטל לב רם לשמש כמפקד התחנה. זאת, לאחר שוועדת איתור בראשות האלוף במיל' אמיר אבולעפיה המליצה על מינויו, בתום בחינה של כ-20 אנשי תקשורת שהגישו מועמדותם לתפקיד. טל לב רם נכנס לתפקידו במרץ 2024. בהתאם לכך, החלק הראשון של המלצה זו יושם במלואו. לגבי עיגון תהליך מינוי מפקד התחנה בחקיקה או בהוראות הצבא – לא מדובר באחת מסמכויותיה של גלי צה"ל ויש לבחון כיצד הדבר קודם במשרד הביטחון. בעניין זה חשוב להדגיש כי עם כניסת מפקד קבוע לתחנה לאחר מספר שנים בהן התחנה התנהלה באי יציבות ללא מינוי שכזה, הושקעו זמן רב ומשאבים להסדרת ליקויי התשתיות שבתחנה ושיפור המשמעת, הטיפול בחיילים והשגרה הצבאית. אלה, לצד הסדרה של תהליכי מטה ההכרחיים ליחידה צבאית כדוגמת מיסוד קורס העיתונאים והפעלת המיונים השנתיים. אנו מזמינים את הוועדה לפנות בעניין זה לצבא ולהתרשם מהיקף העשייה של התחנה בשנה וחצי האחרונות בין אם בתהליכים פנימיים ובין אם בשיתוף גורמי צה"ל הממונים על התחנה באגף כח האדם ובבסיס מטכ"ל.
- **הוועדה קבעה כי "קיומו של קוד אתי עדכני הוא הכרח בגוף שידור ממלכתי, ויש לגבשו תוך התייעצות עם גורמים רלוונטיים" (עמוד 4).**
יישום: כיום תחנת גלי צה"ל פועלת לפי "מסמך נקדי" (שחובר בידי איש "קול ישראל" נקדימון רוגל בשנת 1972 ובו מפורטים כללי אתיקה החלים על העוסקים בעיתונאות המשודרת) ולפי הקוד האתי של שידורי גלי צה"ל, אשר מפורסם באתר האינטרנט של התחנה. הקוד האתי עודכן בשנת 2018 על ידי מפקד התחנה דאז שמעון אלקבץ לאחר עבודה שנעשתה בתחנה. לצד זאת, עם כניסת מפקד התחנה לתפקיד, החל בתחנה תהליך מעמיק לבחינת האפשרות לגיבוש קוד אתי מעודכן. במסגרתו התקיימה פגישה של מפקד התחנה ודוברת התחנה עם אורי פז, ד"ר לאתיקה עיתונאית והממונה על קבילות הציבור ויו"ר ועדת האתיקה הפנימית של תאגיד השידור הישראלי. בחודשים הקרובים תימשך העבודה בסוגייה זו ביתר שאת, תחת הרעיון שהקוד האתי החדש יספק כלי אפקטיבי לניהול התחנה. נציין כי לצד זאת, התחנה פועלת כיום לאור חזון התחנה, המפורסם באתר האינטרנט של התחנה, ולמסמך רוח צה"ל. כמו כן, התחנה פועלת בהתאם להוראות החוק ופקודות צה"ל, ובפרט הפ"ע 2.0617 "גלי צה"ל" המסדירה את פועלה של התחנה.

לשכת המפקד

- **הוועדה המליצה כי "לובשי המדים בתחנה יימנעו מעיסוק וסיקור אירועים ותכניות בעלי אופי פוליטי מובהק, וכן להפעיל שיקול דעת מחמיר באשר לשילוב חיילים בתפקידי עריכה" (עמוד 4).**

יישום: נושא זה נלקח ברצינות רבה בתחנה והותנעו מספר תהליכים על מנת ליישמו. ישנה הנחייה ברורה כי אירועים בעלי אופי פוליטי מובהק יסוקרו ע"י האזרחים עובדי התחנה ולא ע"י החיילים. נוסף על כך, למחלקת החדשות של התחנה גויסו שורה של עורכים אזרחים על מנת לצמצם את העיסוק של חיילים בנושאים אלה. בנוסף, הוגשה בקשה להקצאת תקני אזרחים נוספים (ששכרם משולם באמצעות הכנסות התחנה מפרסום) למילוי תפקידי כתבות נוספים בעלי זיקה פוליטית עקיפה (משפט ושטחים).

- **הוועדה קבעה כי "כיחידה צבאית, על התחנה לשקף את מגוון הקולות הקיימים בכלל הציבור הישראלי, תוך הקפדה על גבולות גזרה ממלכתיים ומדויקים" (עמוד 24).**

יישום: עקרון זה בא לידי ביטוי בעבודת עריכה קפדנית ברמה היום-יומית, בכל תכנית ותכנית, משלב בניית הליין-אפ ועד לשידור עצמו בו נדרש להקפיד על שיח המכבד את מגוון הקולות הקיימים בציבור הישראלי וכזה שמעודד דיאלוג פתוח ופלורליסטי. יתרה מכך, המגוון מתבטא בצורה עמוקה בתחנה; בלוח השידורים, ברקע המגוון ממנו מגיעים מגישי התחנה והחיילים המשרתים בה. בנוסף, אנחנו פועלים להדגשת הנושא דרך פינות קבועות ומיזמים שונים כמו הקמפיין "קולות שונים, מקום אחד" המציג את קשת החברה הישראלית בתדירות יומית.

- **הוועדה המליצה על "מתן הזדמנויות לאוכלוסיות חדשות" ועל "פתיחת והנגשת תהליכי המיון בפני אוכלוסיות נוספות" (עמוד 24).**

יישום: זה כבר שנים רבות שגלי צה"ל משקיעה מאמצים ומשאבים לאיתור ולשילוב חיילים בעלי פוטנציאל מקצועי ואישיותי לשירות בגל"צ מקבוצות שונות באוכלוסייה. בניגוד למה שנהוג לחשוב, בגל"צ משרתים חיילים וחיילות מכל רחבי הארץ וכן מיישובי הפריפריה. יתרה מזאת, משנה לשנה ישנה עלייה בכמות החיילים שהצבא מגדיר כאוכלוסיות מיוחדות המשרתים בגל"צ; חיילות ממסגרות דתיות (כיום ישנן 14), חיילי מסגרות פיקוח חרדי (כיום ישנם שישה) ויוצאי העדה האתיופית (כיום ישנם 12). אנו עושים עבודה רבה על מנת לשמור על גיוון זה ואף להרחיב אותו לקבוצות אוכלוסייה נוספות בשיתוף פעולה עם מיט"ב (כמו למשל עידוד מוטיבציה בקרב דרוזים לגיוס לגל"צ). כלל השיקולים שהוזכרו באים בחשבון כבר בשלב המיונים ובקליטת החיילים לתחנה. כמו כן, תחנת גלי צה"ל מתגאה מאד בכך שמשרתים בה גם 33 מתנדבים (חיילים שקיבלו פטור מסיבה רפואית או נפשית ובחרו להתנדב לצבא), 11 חיילים ממסלול "תתקדמו" (חיילים על הרצף האוטוטי בתפקוד גבוה המתגייסים במסלול גיוס מותאם ועוברים הכשרה במחווה אלון), 11 חיילים ממסלול "מנעד הכשירות" (חיילים עם רקע נפשי המתגייסים במסלול גיוס מותאם) ושמונה חיילים בודדים. מדובר בנתונים גבוהים מאד ביחס ליחידות אחרות בצה"ל, גם כאלה הגדולות בהרבה מגל"צ, עליהם התחנה זוכה לשבחים מגורמי צה"ל השונים העוסקים בגיוס וקליטת מתנדבים בצבא ואוכלוסיות מיוחדות. כחלק מתפיסה ערכית שמוביל מפקד התחנה, אנו מאמינים כי גיוון האוכלוסיות המשרתות בגלי צה"ל הופך אותה

לשכת המפקד

לתחנה טובה ואיכותית יותר, ומשפר גם את האנשים המשרתים והעובדים בה – חיילים ואזרחים.

סיכום

גם במציאות בה גלי צה"ל נמצאת תחת ביקורת, וראוי שתושמע ביקורת ככל שיש כזאת, יש לזכור את נתוני ההאזנה הגבוהים של גלי צה"ל ושל גלגלצ, המצביעים על מידת הפופולריות הרבה של שתי התחנות, הקשר שהציבור הישראלי חש אליהן ומכאן החשיבות על שמירתן. יתרה מכך, אותה פופולריות מתחברת גם לביקוש גבוה מצד מפרסמים להמשיך ולשדר חסויות בתחנה, מה שמאפשר לתחנה לשאת ברובן המוחלט של הוצאותיה לרבות שכר העובדים וזאת בניגוד לנטען בפרסומים שונים כי לכאורה תקציבה של גלי צה"ל מקורו במערכת הבטחון, כאשר בפועל רוב תקציבה מגיע מכספי החסויות.

בנימה אישית,

כמי ששירת ועבד בגלי צה"ל במצטבר 12 שנה, אני יודע כי גלי צה"ל לא חפה מביקורת וטעויות. אבל, כפי שאפשר להתרשם ממסמך זה, הוא מבטא יישום של תכנית עבודה סדורה ומתוכננת שאנו נמצאים עדיין בעיצומה ואשר כוללת בתוכה שינויים רבים שכבר מורגשים מאד בתחנה ומחוצה לה. שינויים אלה נעשים באחריות, מתוך עבודת מטה פנימית ומצפן ערכי של התחנה בהתאם לעקרונות שנקבעו בוועדת זמיר, תוך שמירה על חופש העיתונות. תהליכי עבודה דורשים זמן, אנו מזמינים את חברי הוועדה שהוקמה לבחון את התהליכים שכבר בוצעו ומתבצעים ברגע זה ממש, מאחוריהם אנו ואני באופן אישי עומדים בגאווה.

בברכה,

לשכת המפקד

טל לב רם
מפקד גלי צה"ל
והעורך הראשי

נספח ע/9

העתק כתבתו של עדיאל איתן
מוסטקי ב"כלכליסט" מיום

18.11.2025

עמ' 254

שר התקשורת שלמה קרעי. מייצר כאוס בשוק התקשורת כמדיניות (צילום: דני שם טוב, דוברות הכנסת)

עוד שלב בהפיכה התקשורתית של קרעי: תחנות רדיו אזוריות יוכלו לשדר בפריסה ארצית

על רקע מבול הצעות החוק לפגיעה בתקשורת מצד הקואליציה, שר התקשורת רוצה לשנות את שוק הרדיו. תזכיר חוק חדש שפרסם יטיב עם בעלי התחנות הפרטיות החזקות, תאפשר להם לשדר בפריסה ארצית ותגדיל את הכנסותיהם מפרסום; כל זאת כשהוא עלול להימצא בניגוד עניינים

עדיאל איתן מוסטקי 11:46, 18.11.25

שר התקשורת שלמה קרעי לא עוצר [בסגירת גל"צ](#) ובהתנפלות על התאגיד, והחל היום (ג') בשלב הבא של השתלטות על יתר שוק התקשורת. קרעי פרסם תזכיר חוק להערוך הציבור שיאפשר לתחנות הרדיו האזוריות לשדר בכל הארץ, ללא מגבלות גיאוגרפיות. זאת, בניגוד למצב כיום, בו הן משדרות לפי רישיון המגביל אותן לזיכיון אזורי. על פי תזכיר החוק החדש, ייערך מכרז חדש שיקצה תדרים לבעלי תחנות רדיו מקומיות קיימות או משתתפים חדשים.

הצעד החדש משרת בראש ובראשונה את בעלי תחנות הרדיו המקומיות הגדולות, ביניהם אלי עזור שמחזיק ברדיו 103, רדיו 99 ורדיו צפון, ויצחק מירלשווילי, בעלי ערוץ 14 שמחזיק גם ברדיו קול חי, תחנה המובילה בקרב הציבור הדתי והחרדי.

בג"ץ גיהץ את הדילמה, העניק כלוין מתנה, וניסח פסיקה שהיא בכייה לדורות

by Taboola

יה והאחריות מצליחות להרים

[לקריאת התוכן הבא <](#)

: ועם הון עצמי של 39 אלף

ש"ח בלבד"

חושבים לקנות ביטקוין? כדאי לקרוא את זה קודם

ממומן | Bits of Gold

קראו עוד

גורם חזק נוסף בשוק הרדיו האזורי, בנוסף למירלשוילי ועזור, הוא צביקה שלום המקושר למפלגת הליכוד ומחזיק בבעלותו (גם דרך שותפויות) במספר תחנות רדיו – ביניהן רדיו חיפה ורדיו תל אביב. גם דוד בן בסט, המחזיק בתחנות לב המדינה ורדיוס, נחשב בעבר לאיש ליכוד.

שולטים בגלי התדר האזוריים

בעלי המניות הבולטים בתחנות הרדיו האזוריות המובילות בישראל

צבי עמאר
ויצחק אזולאי

קול ברמה – המרכז

אלי עזור

רדיו ללא הפסקה – גוש דן

אקו 99 – השרון

רדיו צפון (החזקות מיעוט)
– הגליל והגולןמיכאל הלוי,
ענבל נישלים
ודן ארנון

רדיו חיפה – הכרמל והמפרץ

קול הים האדום – אילת

רדיו תל אביב – גוש דן

צבי שלום ויוסי סבן

רדיו דרום – הנגב

גלי ישראל – יהודה ושומרון

רדיו תל אביב
(החזקות מיעוט)
– גוש דן

דוד בן בסט

רדיוס – השרון

רדיו לב המדינה –
שפלת יהודהיצחק
מירלשווילי

רדיו קול חי – המרכז

אתר הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו

בג"ץ גיהץ את הדילמה, העניק כלוין מתנה, וניסח פסיקה שהיא בכייה לדורות

לקריאת התוכן הבא <

ביל — מוסיף כוח רב לבעלי תחנות

החוקים החדשים יאפשרו לבעלי תחנות רדיו אזוריות להשיג תמיכה פיננסית מהממשלה

של התאגיד ולקיחת התדרים שלהן. בכך, קרעי למעשה מחסל את כל תחנות הרדיו הציבוריות ומשאיר את השוק לחברות הפרטיות. אלה, אם כל הצעדים יתממשו, יחלשו על כ־300 מיליון שקל הכנסות שנתיות מפרסום בכל תחנות הרדיו.

ישנן שני סוגים של תחנות רדיו: תחנות ארציות שהן ציבוריות — 8 תחנות הרדיו של תאגיד השידור הציבורי והתחנות הצבאיות גל"צ וגלגל"צ, שהן באחריות משרד הביטחון. תזכיר החוק הנוכחי לא עוסק בהן כלל, אך ייתכן ואם גל"צ תיסגר, והחוק יעבור, התדרים של התחנה, שהפכו פופולאריים, יכללו במסגרת האסדרה החדשה גם כן.

הסוג השני הן תחנות רדיו אזוריות שבבעלות פרטית. ישראל מחולקת ל־13 אזורי זיכיון, בהם משדרים 17 תחנות מסחריות. ברוב האזורים משדרת תחנת רדיו אחת, ובחלקם הקטן משדרות שתי תחנות. הגוף המפקח על תחנות הרדיו האזוריות הוא הרשות השנייה, שמפקחת גם על ערוצי החדשות המסחריים.

במשרד התקשורת רוצים לערוך מכרז ולקצוב את משך הזמן שבו יוחזק התדר ל־10 שנים. לאחר מכן התדר יוצע מחדש בהליך מכרזי. תנאי הסף עוד מציעים במסמך המצורף לתזכיר החוק ליישם את המעבר ממודל אזורי לארצי באופן הדרגתי. לפי ההצעה גורם אחד יוכל להחזיק לכל היותר האפיקים – ובכך להגיע לכיסוי של 95% משטח ישראל. במינהל הנדסה במשרד התקשורת מעריכים שהדבר יאפשר ל־10 שחקנים לפחות לפעול בפריסה כלל ארצית במקביל.

שוק שמכניס כ־250 מיליון שקל בשנה

הזיכיונות הקיימים של התחנות האזוריות צפויים להסתיים בהדרגה, מדצמבר הקרוב ועד אמצע 2029. לפי משרד התקשורת עם סיום הזיכיון, יוכרו בהליך תחרותי התדרים של התחנות. התדרים הם משאב במחסור, בעיקר בשל הצורך הרב של מערכת הביטחון בישראל בתדרים. לכן, תחנות הרדיו האזוריות זוכות במכרזים בהתאם לאזור שבו הן משדרות למספר שנים, והן מוגבלות רק אליו.

כיום יש 39 אפיקים בתחנות האזוריות. במינהל הנדסה במשרד התקשורת מעריכים שאפיק אחד יכול לכסות 55% משטח המדינה, שני אפיקים 80% משטח המדינה ושלושה אפיקים 95% משטח המדינה. במשרד התקשורת מציינים שהחלוקה החדשה של מכרזים ארציים תאפשר לעשות שימוש טוב יותר בתדרים.

עד סיום מועד הזיכיונות של תחנות הרדיו יש עוד מספר שנים – אך הסיום של הזיכיונות, במידה והחוק המוצע יעבור, יוביל לארגון מחדש של השוק שמגלל מאות מיליוני שקלים בשנה. על פי

אזוריות מפרסומות נעו בין 186

לכלית – כמו בעת מגפת הקורונה

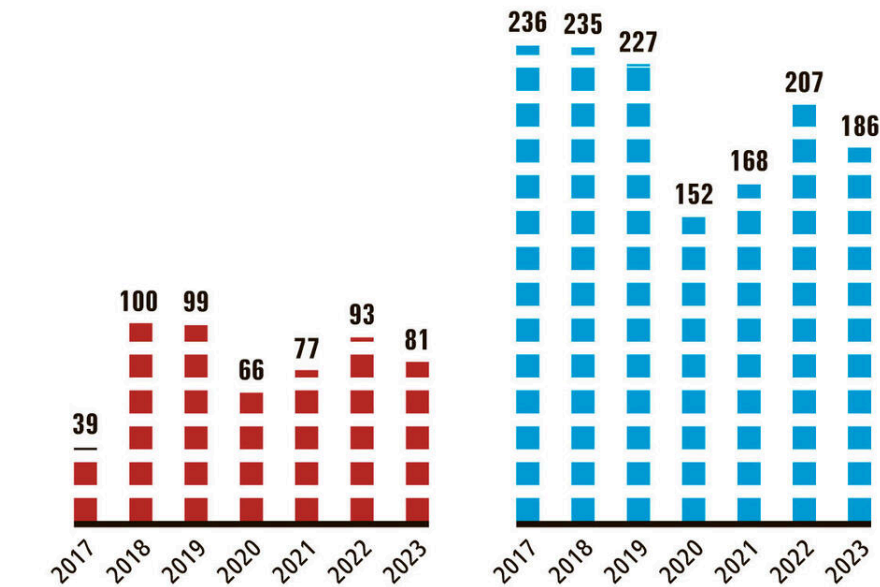
: מיליון שקל.

בג"ץ גיהץ את הדילמה, העניק כלוין מתנה, וניסח פסיקה שהיא בכייה לדורות

[לקריאת התוכן הבא <](#)

הכסף הגדול ברדיו האזורי

הכנסות תחנות התאגיד והרדיו האזורי, במיליוני שקלים

מקור: דו"חות התאגיד ונתוני הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו

אם כוללים את ההכנסות של התחנות הממשלתיות שכרגע לא כלולות בחוק – המספרים אף עולים יותר. תחנות הרדיו של התאגיד מכניסות עוד כ-80 מיליון שקל, ובגלל צפי ההכנסות בשנת 2025 הוא 45 מיליון שקל. במילים אחרות – החוק המוצע יסדיר מחדש שוק שמגלגל בין 250 מיליון שקל ועד 350 מיליון שקל בשנה.

במשרד התקשורת לא פירטו על הרווחיות של כל תחנת רדיו אזורית, אך ציינו שיש שונות גבוהה ביניהן – גם בשורת הכנסות וגם ברווחיות. ההכנסות של תחנות הרדיו האזוריות נעות בין 3 מיליון שקל ועד 30 מיליון שקל בשנה. שיעורי הרווחיות משתנים גם כן ונעים בין 2% ל-35% (הנתונים מתייחסים לתקופה שבין 2017-2023).

הצעת החוק לא מתייחסת בשלב זה לתחנות הרדיו של התאגיד וגם לא לעתידה של תחנת גל"צ, אך אלה כאמור מקודמים בערוצים במקביל. במילים אחרות – במקום לקיים מדיניות אחידה בתחום הרדיו במדינת ישראל, החוק מוסיף עוד כאוס בתחום התקשורת שכבר היום מתמודד עם מתקפות קבועות דרך שלל הצעות חוק מצד חברי הקואליציה.

חלק מבעלי התחנות תורמים לישיבה של הפטרון של קרעי

המרוויחים הגדולים מהמהלך שמקדם קרעי הם כאמור בעלי תחנות הרדיו האזוריות החזקות, שחלקם מקושרים לליכוד. תחנות הרדיו האזוריות החזקות מחזיקות כבר בתשתיות ובכוח האדם שמאפשר להחזיק בתחנת רדיו בתפוצה רחבה, ושידור בפריסה ארצית תאפשר להן להתרחב ולנגוס ביותר הכנסות מפרסום.

[תחקיר כלכליסט](#) מתחילת השנה חשף שייתכן וקרעי נמצא לכאורה בניגוד עניינים פוטנציאלי בעיסוק בתחנות הרדיו האזוריות. הסיבה, כפי שנחשפה, היא תרומות של בעלי תחנות הרדיו האזוריות לאורך השנים לישיבת כסא רחמים, שבראשותה עמד פטרוננו הפוליטי של קרעי, הרב מאיר

תקשורת נמנע מלהצהיר על כך עם בעלי התחנות.

בג"ץ גיהץ את הדילמה, העניק כלוין מתנה, וניסח פסיקה שהיא בכייה לדורות

להתערב ברדיו האזורי בישראל.

לשדר בפריסה ארצית – אך ללא

[לקריאת התוכן הבא >](#)

עוד שלב בהפיכה התקשורתית של קרעי: תחנות רדיו אזוריות יוכלו לשדר בפריסה ארצית | כלכליסט
מכרז. ההצעה העלתה קושי שכן יש מגבלות פיזיות בשידור שכזה וגם מדובר בחלוקה של משאב
ציבורי לגופים פרטיים.

powered by [whtvr.ai](#)

תגיות: [תחנות רדיו אזוריות](#) [שלמה קרעי](#) [תחנת רדיו](#)

בג"ץ גיהץ את הדילמה, העניק כלוין מתנה, וניסח פסיקה שהיא בכייה
לדורות

[לקריאת התוכן הבא <](#)

נספח ע/10

**העתק כתבתה של יסמין גואטה
ב"דה מרקר" מיום 18.6.2025**

עמ' 260

תקשורת

בחסות המלחמה: קרעי מנצל את מצב החירום כדי לסייע לתחנות רדיו מקורבות לשלטון

שר התקשורת פנה ליו"ר הרשות השנייה בדרישה לאשר לתחנות הרדיו קול חי וקול ברמה לשדר מחוץ לאזור הזיכיון שלהן ■ הגורמים המקצועיים במשרד התקשורת עמלים על הבטחת רציפות תפקודית של הענף, וקרעי עסוק במסע יחסי ציבור לחוק השידורים ובמתקפה על תאגיד השידור הציבורי

לעקוב

יסמין גואטה

18 ביוני 2025

לשר התקשורת שלמה קרעי לא נדרש הרבה זמן מפרוץ המלחמה מול איראן כדי לחזור לבנק המטרות האישי שלו. אמש (ג') הוא התייצב באולפן ערוץ 14 והמשיך באיומים על תאגיד השידור הציבורי "כאן" ובמסע יחסי ציבור לחוק השידורים, אותו הוא מנסה להביא להצבעה בכנסת בכל הכוח ובכל מחיר – גם בניגוד לעמדות הייעוץ המשפטי לממשלה.

רגע אחרי שידור אייטם על הפצצת רשות השידור האיראנית, מגיש ערוץ 14 שמעון ריקלין פנה לשר התקשורת לכאורה בצחוק: "אתה מקנא כשאתה רואה את זה?" ("אנחנו לא אנשים אלימים. אני לא מתכוון לסגירה כזו חלילה, סגירה כחוק", סייג ריקלין אחר כך, חצי מבודח).

קרעי, שלא הצליח למחוק את החיוך מהפנים, עבר כהרגלו למניפסט הקבוע נגד התאגיד ונגד יו"ר ועדת הכלכלה דוד ביטן. "אנחנו במאבק לא לממן תעמולה על חשבוננו. תעמולה מכל צד לא צריכה להיות על חשבון משלם המסים, וזה דבר שמתעכב ונחסם בוועדת הכלכלה של הכנסת על ידי ביטן בוועדת הכלכלה".

בזמן שהגורמים המקצועיים במשרד התקשורת פועלים בימים האחרונים על מנת להבטיח רציפות תפקודית של משק התקשורת

בעת חירום, קרעי עסוק בפוליטיקה, והוא לא מסתפק רק בריאיונות בערוץ המקורב לשלטון אלא גם ממשיך במאמציו לתת הטבות לגופי תקשורת מקורבים ללא מכרז – והפעם בחסות המלחמה עם איראן.

משאב ציבורי מוגבל

אתמול פנה שר התקשורת ליו"ר הרשות השנייה, מרדכי מרדכי, בדרישה לתת לתחנות הרדיו קול ברמה, בבעלות צבי עמר (60%) ויצחק אזולאי (40%), וקול חי, בבעלות יצחק מירילשוילי, הבעלים של ערוץ 14 – אישור זמני לשידור מחוץ לאזור הזיכיון שלהן "לטובת שלום הציבור".

יחד עם התחנות החרדיות, וככל הנראה כדי לשוות להצעה שלו מידה של לגיטימיות, כך קרעי גם שתי תחנות למגזר הערבי: א-שמס וקול הנשמה-נאס, והנימוק שלו הוא "כדי לאפשר למאזינים ממגזרים שונים בתקופת חירום קבלת התרעות של פיקוד העורף באמצעות תחנות הרדיו האזורי המתאימות לשפת הדיבור או לאורח חייהם, גם מחוץ לאזור הזיכיון".

במכתב ששיגר למרדכי ציין קרעי כי הבקשות נבחנו עקרונית על ידי גורמי המקצוע במשרד התקשורת, ונמצא כי אין מניעה לאשרם בתקופת החירום. "ככל שהמועצה תיתן אישור זמני, יפעל המשרד מול התחנות לשם הקצאת תדרים מהירה באופן זמני באזורים הגיאוגרפיים הנוספים שיבקשו התחנות". במשרד התקשורת לא השיבו לשאלת TheMarker אם יש תדרים פנויים עבור מהלך כזה.

שמעון ריקלין. "אנחנו לא אנשים אלימים" צילום: מתוך ערוץ היוטיוב של עכשיו 14

תדרי הרדיו בישראל הם משאב ציבורי מוגבל בבעלות המדינה. התחנות היחידות שמשדרות שידורים ארציים הן גלי צה"ל ותחנות הרדיו של תאגיד השידור הציבורי כאן. שוק הרדיו הפרטי, לעומת זאת, מורכב מתחנות אזוריות בלבד, ובין הבעלים נמנים אנשי העסקים אלי עוזר, דוד בן בסט, צביקה שלום וגם מירילשוילי.

מאז שהתיישב על כיסא שר התקשורת, קרעי מקדיש מאמצים כבירים כדי להפוך את תחנות הרדיו האזוריות לארציות ולשנות את מפת שוק

הרדיו בישראל ללא מכרז כדין. בשלב מסוים הוא אף הודיע כי יעשה זאת באמצעות הפקעה של שלושה תדרים מתוך שמונה ששייכים לתאגיד – בהם רשת ב', כאן תרבות, רשת ג', רדיו רקע, רדיו מורשת, קול המוסיקה וכאן בערבית – ולהעביר אותם לידיים פרטיות.

מגבלות החוק

זה לא הניסיון הראשון של קרעי להתערב בשידורי הרדיו בישראל בחסות מצב החירום במדינה על מנת לסייע לגופים שמקורבים אליו. בנובמבר 2023, חודש אחרי מתקפת הפתע של חמאס ואחרי שהנחה את הרשות השנייה להכניס את ערוץ 14 לשידורי עידן פלוס על חשבון המדינה בחסות מצב החירום (הנחיה שבדיעבד התברר שניתנה בלא סמכות), קרעי פעל כדי להפוך את תחנות הרדיו האזוריות לתחנות ארציות בעזרת הוראת שעה.

יצחק מירילשוילי

צילום: רונן גולדמן

קרעי פירסם תזכיר לתיקון חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, שמסדיר גם את שידורי הרדיו המסחרי. לפי התזכיר, בעלי הזיכיונות לשידורי רדיו יוכלו להרחיב את קליטת השידורים שלהם מחוץ לאזורי הזיכיון ללא הגבלה ובכל הארץ, ובתנאי שישדרו את התרעות פיקוד העורף.

בדברי ההסבר לתזכיר החוק שפורסמו על ידי היועצת המשפטית של משרד התקשורת, עו"ד ברוריה מנדלסון, נכתב כי הרחבת השידורים תידרש במקרים שבהם הציבור יאלץ לשהות במקלטים, ויהיה חשש ששידורי הטלוויזיה והאינטרנט יפגעו. אלא שגם הפעם, התזכיר של קרעי נתקל במגבלות החוק, לאחר שהממונה על התחרות מיכל כהן התנגדה בעקבות חששות תחרותיים.

ברשות התחרות הדגישו כי הרחבת אזורי ההשפעה של תחנות רדיו שיכולות להיות בעלות זיקה פוליטית או עסקית מרחיבה את הממשקים בין קבוצות עסקיות שמורכבות מגורמים ריכוזיים לבין קובעי מדיניות, ומגדילה את כוח המיקוח וההשפעה של קבוצות אלה.

ממשרד התקשורת נמסר בתגובה: "הבקשות אכן נבחנו על ידי גורמי המקצוע במשרד התקשורת, ובמידה שיינתן אישור לתחנות לשדר מחוץ לאיזור הזיכיון שלהן בתקופת החירום הנוכחית, ניתן יהיה למצוא פתרון ספקטראלי זמני שיענה על הצורך. לעניין זה יש מגוון פתרונות אפשריים, ביניהם העלאת הספקים באתרים קיימים או הקצאת תדרים נוספים והכל לפי צורך ועניין".

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

- [שלמה קרעי](#) [+](#) [משרד התקשורת](#) [+](#) [רשות שנייה](#) [+](#) [רדיו](#) [+](#)
- [תאגיד השידור הציבורי](#) [+](#) [ערוץ 14](#) [+](#)

הצג עוד

דיוורים | מערכת | הנהלה | תנאי שימוש | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | צרו קשר | פרסמו אצלנו | הצהרת נגישות

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

נספח ע/11

**העתק כתבתה של יסמין גואטה
ב"דה מרקר" מיום 29.6.2025**

עמ' 265

תקשורת

"שיבוש מפת התקשורת בישראל": ועדת שרים לחקיקה אישרה לקידום הצעת חוק לחיסול חדשות התאגיד

על פי ההצעה, חטיבת החדשות של התאגיד תיסגר וכך גם תחנת הרדיו רשת ב' וערוץ "מכאן" בשפה הערבית ■ ההצעה אושרה לקידום למרות התנגדות הייעוץ המשפטי לממשלה, שהדגיש את הקשיים החוקתיים ואת העובדה שהיא אינה מתאימה לקידום בדרך של חקיקה פרטית ■ ועדת השרים אישרה גם הצעת חוק שנועדה לנתב תקציבי פרסום לערוץ 14

לעקוב

יסמין גואטה

29 ביוני 2025

ועדת השרים לענייני חקיקה אישרה היום (א') לקדם את הצעת החוק של ח"כ גלית דיסטל-אטבריאן (הליכוד) לסגירת חטיבת החדשות של תאגיד השידור הציבורי "כאן", להפרטת שידורי רשת ב', ולסגירת ערוץ "מכאן" בערבית. במקביל, הוועדה אישרה היום גם את הצעת החוק "לצמצום הריכוזיות בענף הפרסום במדיה", שהונחה על שולחן הכנסת בפברואר ביוזמת ח"כ אביחי בוארון, ונועדה למעשה לנתב תקציבי פרסום לערוץ 14.

לפי הצעת החוק הראשונה שאושרה, "לשינוי מתכונת השידור הציבורי ולהסדרת שידורי רדיו ארציים", שהונחה על שולחן הכנסת כבר במרץ, בתאגיד יפסיקו לעסוק בחדשות ואקטואליה. בדברי ההסבר להצעה נכתב כי עיסוק התאגיד בתחום הזה "מיותר".

בנוסף מוצע בהצעה כי שידורי רשת ב' יופרטו באמצעות מכר שיפרסם משרד התקשורת, ואם לא יימצא קונה — תחנת הרדיו תיסגר, ולתאגיד השידור הציבורי יישארו חמש תחנות רדיו בלבד, במקום שמונה תחנות שהוא מפעיל כיום.

הצעת החוק שאותה דחף שר התקשורת שלמה קרעי במרץ, אושרה היום על ידי השרים למרות התנגדות הייעוץ המשפטי לממשלה.

בעמדה שהוגשה היום ליו"ר הוועדה, יריב לוין, הדגישו כי ההצעה מעוררת "קשיים חוקתיים משמעותיים", וכי היא לא עומדת באמות המידה החוקתיות, ולא מתאימה לקידום בדרך של חקיקה פרטית.

על פי הייעוץ המשפטי לממשלה, הצעת החוק פוגעת באופן חמור בגרעין זכויות היסוד לחופש הביטוי, חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת, בדגש על חופש הביטוי הפוליטי. "ההצעה צפויה לשבש באופן יסודי את מפת התקשורת בישראל, ולהעלים ממנה את "הקול" הציבורי – קול מרכזי וייחודי המציע לאזרח תוכן חדשותי ואקטואלי חף מהטיות מסחריות ופוליטיות", נכתב בנייר העמדה שהוגש על ידי עו"ד אביטל סומפולינסקי, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי)

ההצעה מבקשת גם לבטל את ועדת האיתור שאמורה למנות את חברי מועצת התאגיד - ולקבוע כי חברי המועצה ימונו על ידי הממשלה. הסיבה לכך, לדברי דיסטל-אבריאן, היא שמנגנון הבחירה של מועצת התאגיד כיום "מסורבל ביותר".

מנגנון זה נקבע בחוק לאחר דיונים ממושכים, לפי המלצות של ועדה ציבורית שדנה בעניין, והוא נועד לנתק את התאגיד מהשפעה של גורמים פוליטיים.

בעניין הזה הדגישו בייעוץ המשפטי לממשלה כי שינוי מבנה מועצת התאגיד מגלם פגיעה בעצמאות מועצת התאגיד, שהיא תנאי היסוד לעצמאותו, גם אם התאגיד יפעל במתכונת מצומצמת ולא יעסוק עוד בשידורי חדשות ואקטואליה. "התאגיד עדיין ישמש כגוף שידור ציבורי, ולכן ישנו חשש ממשי כי הובלתו בידי מועצה, שפוטנציאל הפוליטיזציה שלה גבוה ביותר, תוביל לכך שהתאגיד יהפוך לגוף שידור 'מטעם' הממשלה. תוצאה זו אינה הולמת את אופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל, ועל פניו נעדרת תכלית ראויה", נכתב.

בייעוץ המשפטי לממשלה ציינו גם כי ההצעה מצטרפת לשלל הצעות חוק פרטיות נוספות, שמבקשות כל אחת בדרכה להצר את צעדי

התאגיד. "כל אחת מן ההצעות בפני עצמה, ובוודאי הצטברותן, יוצרת אפקט מצנן משמעותי ביותר כלפי התאגיד, כמו גם כלי תקשורת נוספים בישראל", נכתב. "המסר העולה מהן כי כלי תקשורת שלא יסכין עם מאווי השלטון עשוי למצוא עצמו נאבק על עצם קיומו. גם בכך יש כדי להשפיע על בחינת הדברים במישור החוקתי".

בנוסף, התייחסו בייעוץ המשפטי לממשלה להצעת חוק השידורים שמקודמת במקביל על ידי קרעי, ובה מוצע לבטל כליל את כל האסדרה הנוהגת לגבי שידורי חדשות בערוצים המסחריים. התוצאה של הצעת חוק השידורים, אם תקודם, היא כי לא יהיה חיץ בין מערכת החדשות ובין האינטרסים המסחריים של בעל השליטה בערוץ, לאינטרסים פוליטיים ולהשפעות חיצוניות אחרות. "הדברים שלובים זה בזה. לו תקודמנה שתי ההצעות, הציבור הישראלי עלול להימצא בפני שוקת שבורה בכל הנוגע לאפשרות לצרוך תוכני חדשות ואקטואליה בטלוויזיה, ובמידה רבה גם ברדיו, החפים מהשפעות חיצוניות, ומתאפיינים בענייניות, מקצועיות, וסטנדרט גבוה של אתיקה".

מכאן, תאגיד השידור הישראלי, נמסר: "ניסיונות החקיקה נגד התאגיד, תוך כדי מלחמה, נועדו להלך אימים על חטיבת החדשות של כאן ואנשיה ולהיטיב עם מקורבים לשלטון, שמנסים לקבל לידיהם תדרי רדיו ששייכים לציבור, ונתחי פרסום שייטיבו עם בעלי הון על חשבון הציבור. במהלך המלחמה עם איראן רשמה חטיבת החדשות של כאן קרוב לרבע מיליארד צפיות בכל הפלטפורמות בדיגיטל ובטלוויזיה; כאן רשת ב' ממשיכה להיות רשת האקטואליה החזקה בישראל, ובמהלך הלחימה - כמו גם בשגרה - שידורי כאן חדשות בערבית ובשפות מגיעים למיליוני עולים חדשים ולציבור דובר הערבית.

"אין שידור ציבורי ללא שידורי חדשות חופשיים, כך גם על פי חוק התאגיד שיזם הליכוד עצמו. ואכן חדשות כאן, פעם אחר פעם, נתפסות בסקרי עומק בלתי תלויים כחדשות האמינות בישראל. ההחלטה על סגירת חטיבת החדשות בתאגיד עלולה להוביל מיידית להוצאת כאן מתאגיד השידור האירופי, ה-EBU, מהלך ששורת מדינות שפועלות נגד ישראל דורשת שיקרה - וכל זאת לאחר ההישג של

ישראל על בימת האירוויזיון האחרון, ששירת את ההסברה הישראלית באופן יוצא דופן. ועל אף כל האיומים – נמשיך לפעול באופן מקצועי, נטול פניות ונטול פחד".

שוק התקשורת וארגונים חברתיים נגד המהלך

מארגון העיתונאים והעיתונאיות נמסר: "ראש הממשלה נתניהו ושליחו שר התקשורת קרעי החליטו היום שהמשימה הכי דחופה בתום המלחמה באיראן היא פירוק השידור הציבורי בישראל. הצעת החוק הפסולה שאושרה היום בועדת שרים לחקיקה, היא לא חוקתית, בלתי סבירה, קטלנית לחופש העיתונות ומחריבה את הדמוקרטיה הישראלית. הצעת החוק שבאה לסגור את חטיבת החדשות האיכותית והמצטיינת של תאגיד השידור הציבורי, שאנשיה סיכנו את חייהם כדי לדווח בזמן אמת על נפילת הטילים ומצוקת האזרחים, תביא בהכרח לקריסת התאגיד כולו. הצעת החוק מצטרפת לשלל יוזמות והתבטאויות של ראש הממשלה ושריה, אשר מבקשות לחסל את התקשורת החופשית בישראל. אנו נלחם במהלכים המסוכנים הללו ביחד עם כל גופי התקשורת בישראל, בכל הכלים המשפטיים והארגוניים העומדים לרשותנו, למען הדמוקרטיה הישראלית והאינטרס של כלל הציבור בישראל".

ממכון זולת נמסר: "בימים גורליים למדינה, כל מה שממשלת ישראל עסוקה בו היא ריסוק התקשורת החופשית, בתי המשפט ומתקפה מסוכנת על כל מוסדות הדמוקרטיה. ההצעה כוללת שורה של הסדרים שיביאו לפגיעה קשה בשידוריו של התאגיד ולהכפיפו לשליטה פוליטית. יוזמת החוק דיסטל שלקחה לדקה אחריות על הרעל שהכניסה למדינה, החליטה להזריק למדינה, בזמן מלחמה, כמויות עצומות של רעל. הצעה זו היא חוליה נוספת במהלך משולב שמוביל השלטון לפירוק השידור הציבורי, לצמצום מקורות המימון שלו, ולמינוי אנשי שלומו לצמרת ניהולו – כל זאת כדי להשתלט על השיח הציבורי ולסלק ביקורת עיתונאית. אנו קוראים לכל הקולות הדמוקרטיים להתנגד בכל אמצעי חוקי לחקיקה המסוכנת".

מהתנועה לאיכות השלטון נמסר: "מדובר בניסיון להשתיק את אחד הכלים החשובים ביותר של התקשורת החופשית בישראל ולחסל את הקול האחרון שנותר במערכת התקשורת הישראלית שעצמאי משיקולים פוליטיים וכלכליים. מדובר בשלב נוסף ובעייתי במיוחד בהפיכה השלטונית - אחרי שהדיחו את ראש השב"כ, שינו את הרכב הוועדה לבחירת שופטים, וקידמו את חוק השידורים של קרעי, עכשיו מנסים לחסל לגמרי את התקשורת הציבורית. אנחנו חייבים לעצור את החוק הזה שמטרתו היחידה היא לחסל את הדמוקרטיה בישראל ולהפוך את התקשורת לזרוע תעמולה של השלטון".

הוועדה אישרה גם את הצעת חוק "אילן שילוח" שנועדה לנתב תקציבי פרסום לערוץ 14

ועדת שרים לחקיקה אישרה היום גם את הצעת החוק "לצמצום הריכוזיות בענף הפרסום במדיה", שהונחה על שולחן הכנסת בפברואר ביוזמת ח"כ אביחי בוארון. ההצעה זכתה לכינוי "חוק אילן שילוח", שכן היא מכוונת ישירות נגד חברת הפרסום מקאן אריקסון, שהייתה בעבר בבעלותו.

הצעת החוק נועדה מצד אחד לטפל בכוח הרב שצברה מקאן, ומצד שני לסייע לערוץ 14, הטוען כי הוא מופלה לרעה על ידי חברות המדיה ועל ידי המפרסמים — ולנתב אליו תקציבי פרסום. הערוץ, שבבעלות יצחק מירילשוילי, טוען כי אף שנתוני הרייטינג שלו האמירו בשנים האחרונות, המפרסמים אינם נוהרים אליו. מנחי הערוץ אף הובילו חרמות נגד חברות שבחרו לא לפרסם בערוץ.

הצעת החוק כוללת גם סעיף עונשין פלילי "על ביצוע רכש מדיה בהיקף חודשי העולה על השיעורים מהזמן לשידור תשדירי פרסומת שהקצו כלל המורשים לשידורים בחודש הקודם". נקבע בה כי הערוצים המסחריים יידרשו לחשוף מדי חודש את ההכנסות שלהם מפרסום בפני שר התקשורת.

חברות המדיה, מצדן, יוגבלו ברכש המדיה שהן יכולות לרכוש מהערוצים המסחריים: כל אחת מהן לא תוכל לרכוש יותר מ-25%

מזמן הפרסום הכולל של כל הערוצים בשעות צפיית השיא, המוגדרות בהצעה מ-18:30 עד 23:30, או יותר מ-15% מזמן הפרסום הכולל של הערוצים שלא בצפיית השיא. חברות המדיה יוגבלו באופן דומה גם ברכש מדיה לפרסום ברדיו.

עוד מציע בוארון כי הערוצים המסחריים יוגבלו במכירת פרסום באתרי האינטרנט שלהם. לפי ההצעה, אם חברת מדיה רוכשת מערוץ מסוים 10% מזמן הפרסום בשעות צפיית השיא או 15% ביתר זמני הצפייה בחודש מסוים — היא תוכל לרכוש שטחי פרסום בשיעור של 7% בלבד באתר האינטרנט של אותו ערוץ.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

[+](#) תאגיד השידור הציבורי [+](#) תקשורת [+](#) עיתונות [+](#) שלמה קרעי

הצג עוד

דיוורים | מערכת | הנהלה | תנאי שימוש | רכשו מינוי |
ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | צרו קשר | פרסמו אצלנו |
הצהרת נגישות

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

נספח ע/12

**העתק כתבתה של יסמין גואטה
ב"דה מרקר" מיום 5.9.2023**

עמ' 272

< 40 / 70 מרחיבי הכלכלה >

צביקה שלום

מבעלי גלי ישראל, רדיו דרום, רדיו תל אביב, רדיו חיפה ורדיו אשקלון

יסמין גואטה

צילום: מוטי קמחי

הכירו את צביקה שלום: איש עסקים, בעלי תחנות רדיו – ומוברג היטב במפלגת הליכוד. שלום מקפיד אמנם לחמוק מאור הזרקורים ולפעול מתחת לרדאר, אבל יש לו כוח פוליטי לא קטן והשפעה רבה על דעת הקהל כבעלים של אימפריית תקשורת. הוא מחזיק בבעלותו (יחד עם שותפים) כמה תחנות רדיו: רדיו דרום, רדיו חיפה, רדיו אשקלון ורדיו תל אביב, וגם גלי ישראל.

גלי ישראל היא תחנת רדיו אזורית לשטחים, ואחת מתחנות הממסר המשוכללות של הזרם הביביסטי בישראל. מגישי התחנה לאורך כל שעות היום הם בפועל דובריה של קואליציית בנימין נתניהו. חלקם, כמו ארז תדמור, נטלו חלק פעיל ורשמי בקמפיינים של הליכוד. ואם למישהו היה ספק בנוגע למחויבות הפוליטית של התחנה הזאת, המגיש החדש שהצטרף לתחנה ביולי 2020 הסיר כל פקפוק: יאיר נתניהו, בנו של ראש הממשלה. נתניהו ג'וניור הגיש במשך תקופה תוכנית אקטואליה מדי יום שישי.

שלום, רואה חשבון בהשכלתו, הוא אחיו של השר לשעבר סילבן שלום, ונחשב גורם דומיננטי בליכוד שמחובר לשטח הליכודי לא פחות מאחיו. בעבר כיהן כיו"ר רשות שדות התעופה ובמקביל המשיך לנהל את עסקיו הפרטיים, שכללו תחנות רדיו אזוריות, חברות ייעוץ ניהול והשקעות, וגם חברות במרכז הליכוד ובמזכירות המפלגה. שלום מקושר היטב גם לשר התקשורת שלמה קרעי, ובדומה לו נמנה עם באי חצרו של הרב מאיר מאזוז, דמות רבנית מהזרמים היותר קיצוניים ומעוררי מחלוקת.

שוק הרדיו הפרטי מורכב מתחנות אזוריות בלבד, ונחשב יציב ורווחי. לגורמים החזקים בו יש השפעה ישירה על הדרג הפוליטי, ולעיתים קרובות הם מקיימים קשר ישיר עמו. הפרה החולבת באימפריית הרדיו של שלום היא רדיו דרום, שנחשבת לרווחית מבחינה כלכלית. גלי ישראל, לעומת זאת, היא תחנת רדיו שדיממה במשך הרבה שנים. היא מעוטת מאזינים יחסית בשל טריטוריית השידור המצומצמת שלה, אך בעלת השפעה רחבה יותר – מאחר שהיא הקול של הגרעין האדוק שהולך אחר נתניהו בכל נושא. ובפוליטיקה, כידוע, מה שחשוב זה שהבייס שלך יהיה איתך.

ייתכן שבקרוב ייהפך שלום לדמות מוכרת יותר. קרעי כבר הודיע כי בכוונתו להוביל במסגרת חוק השידורים רפורמה שתהפוך חלק מהתחנות האזוריות לארציות. במילים אחרות, גלי ישראל המקורבת לשלטון, שעד עתה היתה תחנה אזורית, תהפוך כנראה לארצית ותתחרה בתחנות הממלכתיות. באותה הזדמנות, במקום לקבל את בנו יאיר, אולי גם שעות השידור יופקעו לטובת שידור של נתניהו עצמו. הרי צביקה שולט במיקרופון.

חזרה לרשימה המלאה

עוד בדירוג 70 מחריבי הכלכלה

נספח ע/13

**צילום מסך מתוך חשבון X של שר
התקשורת קרעי, מיום 30.6.2021**

עמ' 275

...

Shlomo Karhi - שלמה קרעי

@shlomo_karhi

יש כבר הצעת חוק מוכנה שלי להפרטת גלי צה"ל ופתיחת התחנות האזוריות לתדרים הארציים.

אם הנדל רוצה עשייה ולא פופוליזם נקמני, שיעביר את הצעת החוק שלי בהקדם, יחד עם ההצעה להפריט גם את התאגיד.

כמו שזה נראה, הם הולכים להחליף פרה בחמור ולהמשיך לבזבז כספי ציבור על תחנה שמאלנית חדשה...

7 ערוץ 7 @arutz7heb · 30 ביוני 2021

משרד התקשורת יבחן את אזורי גלי צה"ל ל dlvr.it/S2mdp7

אחה"צ · 30 ביוני 2021 4:50

נספח ע/14

צילום מסך מתוך חשבון X של שר
התקשורת קרעי, מיום 6.11.2022

עמ' 277

...

Shlomo Karhi - שלמה קרעי
@shlomo_karhi

מה הקשר בין תקציב הביטחון לבין המשך דיבור ההסתה של גלי גנץ? רק כי עד עכשיו הם היו יכולים.
אנחנו בע"ה נפריט את התחנה הפוליטית הזאת, שאין שום קשר בינה לבין צה"ל.

ישי כהן · @ishaycoen · 6 בנוב' 2022

תקשיבו, השתגעתם.
אשכרה תוכנית מיוחדת בגלי צה"ל עם קריאה למאזינים חילוניים לספר על הפחדים שלהם מהממשלה החדשה וחזרת החרדים/דתיים לממשלה. "המיעוט החילוני".
מה קרה לכם?...

אחה"צ · 6 בנוב' 2022 7:11

279

29

45

נספח ע/15

**העתק פנייה מטעם הייעוץ המשפטי
לממשלה מיום 29.10.2025**

עמ' 279

המשנים ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-מינהלי)
(משפט ציבורי-חוקתי)
ז' בחשון התשפ"ו
29 באוקטובר 2025

לכבוד

עו"ד הילה ארליך

היועצת המשפטית למערכת הביטחון

הנדון: הוועדה המייעצת לשר הביטחון לבחינת פעילות גלי צה"ל

סימוכין: מכתבנו מיום 10.9.2025, מכתבך מיום 21.9.2025, חילופי דוא"ל מימים 5.10.2025 ו-27.10.2025

1. במכתבנו שבסימוכין ביקשנו את התייחסותך לפניות שונות שעניינן הקמת הוועדה שבנדון. ציינו, כי על רקע רגישות הסוגייה – תחנת גלי צה"ל היא אחת משתי תחנות הרדיו הציבוריות המרכזיות בישראל, העוסקות בשידורי חדשות ואקטואליה בפריסה ארצית – נדרשת הקפדה מיוחדת בהתייחס לעיסוק בנושא, על מנת למנוע התערבות פוליטית פסולה בחופש הביטוי. במענה שנשלח, וכן בהתכתבויות עוקבות, השבת לטענות השונות, הן בהיבטי ניגוד עניינים והן בהיבטי זיקה פוליטית של חלק מחברי הוועדה.
2. כאמור במכתבנו, הנושא שבנדון מערב שאלות כבדות משקל בכל הנוגע לחופש הביטוי ולחופש העיתונות, כמו גם חשש מפני התערבות פוליטית בשידור ציבורי. נזכיר כי לפי פרסומים בתקשורת, בישיבת הממשלה שנערכה ביום 30.3.2025, אמר ראש הממשלה אגב דיון בתאגיד השידור הציבורי כי פנה לשר הביטחון ולשר התקשורת כדי שיבחנו לעומק את נושא גלי צה"ל שכן התחנה אינה נדרשת. כמו כן, בהודעה לתקשורת שפורסמה על-ידי לשכת שר הביטחון עם הקמת הוועדה הודיע כבר השר כי בכוונתו לבצע שינויים משמעותיים "לאחר קבלת המלצות הוועדה".
3. כל אלה, בשילוב עם קשיים הכרוכים בהקמת הוועדה – פרק הזמן הקצר שחלף מאז סיימה את עבודתה ועדה מייעצת מקצועית קודמת שעסקה בנושא, אשר בראשה עמד מנכ"ל משרד הביטחון דאז, והיו חברים בה גורמי מקצוע וייעוץ משפטי, בצד נציגי ציבור, ואשר גיבשה המלצות; העדרם של גורמי מקצוע ממשלתיים מבין חברי הוועדה הנוכחית; עזיבתו של יו"ר הוועדה בעיצומה של עבודתה, על רקע חשש מפני ניגוד עניינים; והעובדה ששניים מחברי הוועדה הם בעלי זיקה פוליטית למפלגת הליכוד, אחד מהם משמש גם מזכיר הוועדה – מעוררים קושי משמעותי.
4. הוועדה סיימה את עבודתה והגישה את המלצותיה לשר הביטחון אתמול. ככל שבכוונת השר לקדם החלטת ממשלה המבוססת על המלצות הוועדה, נדרש, **בשלב ראשון, ובטרם קידום הנושא**, לקיים דיון ולהתייחס לקשיים המשפטיים ומשמעוטים מבחינה חוקית. זאת, בפרט

בראי השאלות כבדות המשקל המתעוררות בכל הנוגע לחופש הביטוי והעיתונות ונושאים אחרים שמקדמת הממשלה בעת הזו, אשר משפיעים על תחום התקשורת והעיתונות בישראל.

5. הייעוץ המשפטי לממשלה מבקש להביא את הדברים בפני שר הביטחון בדחיפות.

בברכה,

אביטל סומפולנסקי, עו"ד
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-חוקתי)

ד"ר גיל לימון, עו"ד
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-מינהלי)

העתק:
היועצת המשפטית לממשלה
הפרקליטה הצבאית הראשית
ד"ר יובל רויטמן, ראש אשכול רגולציה, ייעוץ וחקיקה (משפט כלכלי)

נספח ע/16

העתק מכתבו של שר התקשורת לשר
הביטחון מיום 30.3.2025

עמ' 282

א' בניסן התשפ"ה
30 במרץ 2024

לכבוד

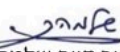
חה"כ ישראל כץ – שר הבטחון

הנדון: סגירת גלי צה"ל והפרטת התדרים

ידידי היקר,

1. ברכות לרגל פעולותיך התקיפות כנגד אויבי ישראל בחודשים האחרונים מאז מונית לכהן כשר הביטחון של מדינת ישראל. בטוחני כי בכישורונך ובנחישותך תדע להוביל את לוחמינו ברוח גבורתם, ולהצעיד את מדינת ישראל, בהובלת ראש הממשלה בנימין נתניהו, לניצחון המוחלט, בעזרת השם.
2. **בהמשך לישיבת הממשלה מהיום, בה התבקשנו לבחון במשותף את הנושא שבנדון, ומתוקף סמכותי על פי סעיפים 88 ו-90 לחוק תאגיד השידור הישראלי בכל הנוגע לתכניות שאינן תכניות צבאיות, אני פונה אליך מתוך אמונה בשותפות הדרך שלנו, לקדם יחדיו מהלך חשוב ומתבקש: סגירת תחנת הרדיו הצבאית גלי צה"ל, תוך מימוש סדר היום הימני ליברלי שאנחנו חולקים.**
3. גלי צה"ל, שבמקור הוקמה כתחנה צבאית לתמיכה ולחיבור עם חיילי צה"ל, הפכה זה מכבר למעוז פוליטי, מנותק מיעודה המקורי. ביקורת על לוחמי צה"ל ופגיעה מתמשכת בערכי הלכידות הלאומית בזמן מלחמה - הפכו לשגרה.
4. אין זה סביר כי במדינה דמוקרטית תפעל תחנת רדיו צבאית, בוודאי כזו פוליטית, שבמקום להיות "הבית של החיילים", מנמיכה את רוחם. לוחמינו חוזרים משדה הקרב ונאלצים לשמוע תכנים שלא רק שאינם תומכים בהם, אלא לעיתים מבקרים קשות את פועלם.
5. בהתאם לחוות דעת היועץ המשפטי לממשלה מיום 4 בינואר 2022, סגירת גלי צה"ל מתאפשרת בהחלטת ממשלה. **לנוחותך, מצורפת טיוטת החלטת ממשלה משותפת לשר הביטחון ולשר התקשורת.** אני קורא לך להביא את ההחלטה לאישור הממשלה בהקדם האפשרי, תוך גיבוי ההסדרים הנדרשים לסגירת התחנה באופן מיידי.
6. את התדרים שיתפנו נקצה לטובת הרחבת מגוון הדעות בשידורי הרדיו בישראל, באמצעות מתן רישיונות לשידורי רדיו מסחריים בפריסה ארצית, דבר שיחזק את השוק החופשי ויעודד תחרות בריאה בענף התקשורת.

בברכה,

חה"כ ד"ר שלמה קרעי
שר התקשורת

העתק: ראש הממשלה בנימין נתניהו
עו"ד יוסי פוקס – מזכיר הממשלה

יחד בעז"ה ננצח!

נספח ע/17

צילום מסך מתוך חשבון X של שר
הביטחון מיום 11.8.2025

עמ' 284

Israel Katz ישראל כ"ץ

@Israel_katz

מיניתי היום את חברי הוועדה לבחינת מעמד גלי צה"ל על מנת שיגישו לי בתוך 50 יום המלצות ביחס לעתיד התחנה.

הבהרתי מראש שאינני מוכן שהמצב הקיים יימשך - ומה שהיה לא יהיה.

גלי צה"ל הוקמה ע"י ממשלת ישראל כתחנה צבאית כדי שתשמש כפה ואוזן לחיילי צה"ל ומשפחותיהם ולא כבמה להשמעת דעות אישיות שרבות מהן תוקפות את צה"ל וחיילי צה"ל עצמם.

הדבר העיקרי שהוועדה תבחן הוא האם התחנה ממלאת את ייעודה המקורי והאם יש הצדקה, בפרט כיום לאור לקחי המלחמה הממושכת אותה נושאים על גבם בגבורה חיילי הסדיר והמילואים, לשמר את המסגרת הקיימת.

ועדות רבות עסקו בנושא בעבר וגם המליצו המלצות שלא יושמו. בפעם הזאת בכוונתי לגבש עמדה ברורה וגם לוודא שתבוצע - כפי שעשיתי בתחומים רבים בעבר.

אחה"צ · 11 באוג' 2025 12:19 · צפיות 64.3K

13

1.3K

170

409

קרא 409 תשובות

נספח ע/18

העתק מכתב פרישתו של אלוף במיל'
רון-טל מיום 11.9.2025

עמ' 286

אל:

שר הביטחון, מר ישראל כץ.

הנדון: הודעה על פרישתי מתפקידי כיו"ר הוועדה
לבחינת עתיד גל"צ, ומחברותי בוועדה.

שלום רב,

לאחרונה מוניתי על ידך לתפקיד יו"ר הוועדה
לבחינת עתיד תחנת הרדיו גל"צ. עם תחילת
עבודתה של הוועדה, הקפאתי את הופעותי
הקבועות כפרשן בערוץ 14, בו אני מופיע מאז פרוץ
מלחמת "חרבות ברזל", כפרשן צבאי.

כך פעלתי גם לגבי הופעותי בערוצים האחרים, וכן
בתחנות הרדיו, הן האזוריות והן הארציות.

לפני מספר ימים נודע לי מהתקשורת שהבעלים של ערוץ 14, מר יצחק מירילשווילי(איתו לא נפגשתי או דיברתי מעולם), הוא גם הבעלים ובעל השליטה בתחנת הרדיו החרדית האזורית קול חי.

אם הייתי יודע זאת מראש, הייתי נמנע מלקחת על עצמי את המשימה, בשל חשש לאפשרות של ניגוד עניינים.

משהתבררה לי עובדה זו, אני סבור שעלי לפרוש מכהונתי כיו"ר הוועדה, האמורה להיות נטולת כל אינטרס וכל חשש לאפשרות של ניגוד עניינים, ומחברותי בה.

אשר על כן, בהמשך לשיחתנו במשרדך, אני מודיע לך בזאת על פרישתי, לאלתר, מכהונתי כיו"ר הוועדה וכחבר בה.

אני מאחל לחברי הוועדה הצלחה בהשלמת משימתה החשובה.

בברכה,

יפתח רון-טל, אלוף (במיל').

נספח ע/19

**העתק פרסומים של "הליברלים
בליכוד" ברשתות החברתיות**

עמ' 290

אנו מברכים את סגן יו"ר הקבוצה, חברנו אלעד מלכא, שימש כחבר הוועדה לבחינת עתיד גלי צה"ל.

הלאה להפרטה! [@MalkaElad](#)

פוסט →

לא צועקים יש לפני הגול, אם הועדה שהקים שר הביטחון [@Israel_katz](#) היא משוכה שצריך לעבור לשם סגירת גלי צה"ל, אנחנו שמחים על ההתקדמות. את הברכות נוציא לאחר השלמת המהלך.

את גלי צה"ל צריך לסגור.

לפנור"צ · 5 ביוני 2025 10:50 · צפיות 578

26

3

5

פוסט →

צאו מהפוזיציה. גל"צ צריכה להיסגר. אפילו [@YairGolan1](#) מסכים.

יאיר גולן - Yair Golan
[@YairGolan1](#)

ההצעה של קרני היא פחדנות וסתימת פיות. הם לא רוצים תקשורת - הם רוצים תעמולה ושופרות חסרי עמוד שדרה. אבל אנחנו לא ברוסיה ולא בהונגריה - לא תצליחו להשתלט ולסתום לציבור את הפה.
נגן על גלי צה"ל, על התאגיד, ועל הדמוקרטיה.

יאיר גולן: לסגור את גלי צה"ל

היה מקום לתחנה צבאית שתפנה לחיילים, אבל מכיוון שזה לא המצב היום, ניתן וכדאי לסגור את גל"צ, ציין סגן הרמטכ"ל לשעבר.

ערוב 7
כ"ג באייר תשפ"ה 17.05.20 10:47
צה"ל · גלי צה"ל · חני סגל · יאיר גולן

הליכוד בליכוד

יאיר גולן עם פוזיציה

יאיר גולן בלי פוזיציה

אחר"צ · 31 במרץ 2025 3:01 · צפיות 1,181

נספח ע/20

**העתק כתבתה של שלי פריצקר
בכלכליסט מיום 23.6.2011**

עמ' 292

גל"צ הגישה תלונה על הסתה נגד תנועת הימין "ישראל שלי"

גל"צ: "ישנה הסתה בזדון נגד גלי צה"ל תוך שימוש בשם התחנה ובזהות עובדיה בכוונה להשיג מידע שכל מטרתו פגיעה בתחנה". בתגובה "ישראל שלי" הגישה תלונה נגד גל"צ

שלי פריצקר 23.06.11 13:09

תגיות: גלי צה"ל גל"צ

גלי צה"ל הגישה תלונה במשטרה נגד תנועת הימין "ישראל שלי" על הסתה נגד התחנה ונגד מה שנראה כהתחזות של גורמים אלמוניים לעובדי גל"צ ללא רשות ובניגוד לחוק, זאת כדי להשיג מידע שנועד לפגוע בגלי צה"ל בכוונה תחילה. בתגובה הגישה תנועת "ישראל שלי" תלונה נגד גל"צ על סיוע לאויב בשעת מלחמה וקשירת קשר לסיוע לאויב בשעת מלחמה.

שלוש פתחה התנועה בקמפיין נגד גל"צ ושלחה הודעות טקסט לעשרות טלפונים ניידים של אנשי תקשורת, עיתונאים וחברי כנסת כביכול מאת ריבחי רנטיסי מחמאס ואשרף עג'רמי מפת"ח הקוראים לתמוך בגלי צה"ל ולמנוע את סגירת התחנה. התברר כי אלמונים התקשור לרנטיסי והתחזו לאנשי גל"צ.

תנועת הימין "ישראל שלי" הודתה שלשום כי היא זו שעומדת מאחורי ההודעות כחלק מקמפיין חיזוק למחאה הציבורית נגד חוסר האיזון שבשידורי תחנת גלי צה"ל ולקראת הדין שצפוי להתקיים בעניין שידור חסויות בתחנה הצבאית בוועדת הכלכלה. בתנועה הסבירו כי בעוד מאות לוחמים וקצינים במילואים מפיצים ברשת עצומה נגד גלי צה"ל ואמנים ישראלים מתלוננים נגד החרמתם ע"י התחנה, זוכה גלי צה"ל לתמיכתם של מי שהועלו שוב ושוב לשידור בזמן המלחמה – פעילי טרור וערבים המתנגדים לקיום המדינה.

מגלי צה"ל נמסר, "ישנה הסתה בזדון נגד גלי צה"ל תוך שימוש בשם התחנה ובזהות עובדיה (שהינם עובדי ציבור או חיילים בצה"ל) בניגוד מפורש ובוטה לחוק, בכוונה להשיג מידע שכל מטרתו פגיעה בתחנה. בעניין זה גם חשיבות ציבורית גדולה נוכח העובדה כי מדובר בגוף שידור ציבורי ממלכתי צבאי שכל ניסיון הסתה נגדו והתחזות לאנשיו עלולה לפגוע בפעילותו פגיעה קשה".

מ"ישראל שלי" נמסר: "חשבנו שנוכל להביא לשינוי באמצעות קמפיין תקשורתי שיחדור אל ליבם של ראשי התחנה, אך כעת מבקשת גלי צה"ל להעביר את הדיון למישורים אחרים, וזה בסדר. אנחנו רק תוהים האם את התלונה שלהם נגדנו הגישו גלי צה"ל באמצעות חברם, פעיל החמאס רנטיסי, או שמא הוא תומך בהם רק טלפונית".

הוד השרון: ימי מכירות מיוחדים יציעו דירות מ-4.98 מיליון ש"ח

Channel22 News | ממומן

יחידות קרקע של 100 מ"ר יימכרו בפ"ת החל מ-320,000 ש"ח בלבד

Channel22 | ממומן

קב' רכישה בצומת סביון: "נמכור קליניקות ב-30% פחות ועם הון עצמי של 39 אלף ש"ח בלבד"

Real Invest | ממומן

חושבים לקנות ביטקוין? כדאי לקרוא את זה קודם

Bits of Gold | ממומן

שלומית וולך מסבירה למי מגיע פטור ממס בגין סיבה רפואית

וולך מימוש זכויות | ממומן

חברת yes מציגה: 99 ש"ח בחודש לשנה שלמה! כולל כל הממירים והתקנה ללא עלות

yes | ממומן

זה באמת אפשרי? מתל אביב לאילת ברכב חשמלי בלי דאגות

Paz Charge | ממומן

רנו 5- ההפתעה הגדולה של השנה כבר כאן

Renault | ממומן

קראו עוד

קראו עוד

מידע נוסף

נספח ע/21

**העתק פרסומיה של גבי העצני כהן
ו"ישראל שלי" ברשתות החברתיות**

עמ' 294

גלי צה"ל - לא הבית של החיילים....
עוד

הרלוונטיות ביותר

Gad Revivo

מה חדש כאן?? רזי ברקאי גמר את הסוס.. הוא כבר לא יזכור
מחר מה הוא אמר היום.. וחץ מזה הוא לא הכי מראיין בעולם.. יש
לו מזל שבן גוריון עשה לו פרוטקציה אחרת עד היום היה מגיש
תה בבית אבות לא תכנית רדיו.

38

9 שנים

צפייה בתגובה אחת

אוהד מוביל

אהרון סיילס

חתיכת סמרטוט, אנחנו שילמנו בדמנו כדי להחזיר גופות ואפילו
חלקי גופות של חיילים שלנו, איזה סיבה יש לנו להחזיר סתם כך
מחבלים!? אדון רזי ברקאי, אולי פעם אחת תהיה מבולבל ותבוא
לקראת עם ישראל?

גלי צה"ל
גלי צה"ל -
הבית של החיילים?

0:04 / 0:55

294

www.myisrael.org.il

גלי צה"ל נגד מדינת ישראל

גלצ @GLZRadio · בפבר' 20 2024

דני, אחיו של החטוף איציק אלגרט, בהפגנה מחוץ לקרייה: "אני קורא לאזרחי ישראל - תפסיקו לשלם מיסים. אני קורא למשרתי המילואים - אל תצאו למילואים, אם תחטפו לא יחזירו אתכם. בני נוער שצריכים להתגייס - אל תתגייסו עכשיו, תחכו שלא יהיה ראש הממשלה הרשע הזה"

@shirasheffi

אחה"צ · 20 בפבר' 2024 8:16 · צפיות 3,919

גלי צה"ל @GLZRadio מדהדים ציוץ מחוצף מטיף מוסר של כתב שלהם. תגידו, יש בעל בית במקום הזה?

21:32 90% 4G+

Rami Levy

גלצ
123K ציוצים

392 במעקב 65.8K עוקבים

הערות "אהבתי" מדיה ציוצים ותשובות לים

גלצ צוץ מחדש על-ידי גלצ

✓ מאיר מרציאנו @Meir_Marci... · 24 דק'
1/2 מחאה בדרישה להכריז על מצב חירום
אקלימי בת"א. בין המופיעים והנואמים: אסף
אמדורסקי, מוניקה סקס, כתבת
"הארץ" (שאומרת למפגינים שאסור לתייג את
המחאה כשמאלנית) ומומחית קיימות
מאוניברסיטה. בין המשתתפים תלמידים
רבים: בעיקר מהצופים והנוער העובד
והלומד. איפה בני עקיבא? <<

8 1 4

295

הצג את השרשור הזה

נספח ע/22

העתק הנחיית היועץ המשפטי
לממשלה מס' 1.1502

עמ' 297

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה	משפט מינהלי ממשלה - מינויים וניגודי עניינים בשירות הציבורי
תאריך: י' שבט התשס"ג, 13 ינואר 2003 עדכון: מאי 2006 מרץ 2013 מאי 2015 מאי 2020 מס' הנחיה: 1.1502 (90.012)	מינוי והרכב ועדות ציבוריות מייעצות ודרכי פעולתן

מינוי והרכב ועדות ציבוריות מייעצות ודרכי פעולתן

1. במסגרת סמכותו של שר המופקד על תחומי פעולה, נדרש הוא לעתים להתייעץ עם מומחים ועם נציגים מן הציבור. לשם כך נוהגים שרים להקים ועדות ציבוריות, הכוללות מומחים, על מנת שיבחנו סוגיות ובעיות שונות ויגישו המלצותיהן.

מובן, כי למסקנות והמלצות ועדה מייעצת אין כל מעמד משפטי מחייב. עם זאת, ככל שהשר מבקש להתבסס על מסקנות והמלצות הוועדה בהפעלת סמכויותיו או בקביעת מדיניות, מהוות אלה חלק מן ההליך המינהלי, על כל המתחייב מכך.

2. נוכח אופייה המיוחד של ועדה ציבורית מעין זו, יש להקפיד כי הוועדה תורכב באופן שיאפשר לשקול ולאזן בין כלל השיקולים הכרוכים בקביעת מדיניות בתחום מסוים. במסגרת זו, מן הראוי שוועדה ציבורית תשתף ותשקף מגוון דעות של מגזרים שונים ושל האקדמיה, ותקיים את חובת הייצוג ההולם, במיוחד כשעל הכף מוטלים אינטרסים כלכליים או אחרים כבדי משקל.

יודגש, כי להקפדה על הרכב מאוזן חשיבות רבה לצורך בחינת ההחלטה המינהלית בשדה המשפטי. בעוד בית-המשפט נמנע, ככלל, מלהתערב במדיניות שנקבעה על סמך עבודת מטה מסודרת, מאוזנת ומקצועית, קיים חשש כי בית-המשפט יפסול מדיניות שנקבעה בהתאם להמלצות ועדה שהרכבה היה בלתי מאוזן, או נגוע בניגוד עניינים. בית-המשפט העליון הבהיר את גבולות שיקול הדעת של הרשות המינהלית ואת תפקידו של המשפט בקביעת מדיניות חלוקתית (בג"צ 3939/99 קיבוץ שדה נחום נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד נו(6) 25, בעמ' 66):

"בעיצובן של החלטות מן הסוג בו מדובר ישנו תפקיד נכבד להכרעות ערכיות. מאליו ברור, כי סדר עדיפויות ערכי שונה יכול להכתיב דרך חלוקה שונה, בלא שהדבר יהא בלתי חוקי. ברם, מכך לא נובע כי כל חלוקה תהא בהכרח חוקית. על הרשות, הקובעת את אופן חלוקת המשאבים עליהם היא מופקדת, להביא בחשבון את מכלול ההשלכות וההקשרים שיש להחלטתה, ולתת להם משקל ראוי, במסגרת סדר העדיפויות בו בחרה. בהקשר זה יצוין, כי למשפט תפקיד

חשוב בכל הנוגע לפיקוח על החלטות שעניינן חלוקת עושר בחברה, וכי תפקיד זה הוא לפתח מערכת נורמטיבית המבטיחה כי החלטות בעלות השלכות חלוקתיות יהיו תוצאה של הליך צודק ופתוח, במיוחד לנוכח הסכנה שהחלוקה תטיב רק עם קבוצות לחץ מאורגנות היטב". (פסקה 39 לפסק דינו של השופט ת' אור - ההדגשה אינה במקור).

3. בקביעת הרכב הוועדה המייעצת יש להבחין בין חברי ועדה שהם מומחים, אשר המצב הרצוי הוא שיהיו נטולי עניין בהחלטה הצפויה, ובין נציגים של מגזרים (יצחק זמיר הסמכות המינהלית כרך ב 1050 (מהדורה שנייה, 2010)). הבחנה זו היא בעלת משמעות משפטית, מאחר שהתייעצות עם נציג של סקטור מסוים, מחייבת את בעל הסמכות להתייעץ עם נציגי הסקטורים העיקריים האחרים הנוגעים בדבר.

בחירת מינוי חברי הוועדה

4. בדיקת המינויים לוועדה המייעצת תעשה על פי כללי המשפט הציבורי, כפי שבאו לידי ביטוי בפסיקת בית המשפט העליון ובהנחיות היועץ המשפטי לממשלה. במיוחד יש להסתייע, בשינויים המחויבים, בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה 6.5000 "מינויים בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים".

5. בין היתר, במסגרת זו ייבחנו קיומן של זיקות לשר בקרב המועמדים לחברות בוועדה. זאת, היות שבחירה בחברי ועדה בעלי זיקה לשר (או לשר אחר) מעוררת קושי בהיבט ניגוד עניינים, או מראית עין של ניגוד עניינים, וחשש כי מינוי אותו חבר ועדה התקבל מתוך שיקולים זרים. זאת ועוד, כאשר מדובר במינוי מועמד לתפקיד נציג ציבור בוועדה, קם החשש כי קיומה של זיקה משמעותית לשר הממנה תהפוך את המועמד דה-פקטו לנציג השר ותקשה עליו לשמש כנציג הציבור בוועדה. בהתאם, יש לבחון אם למועמד לחברות בוועדה יש זיקה אישית, עסקית או פוליטית לשר המעורב במינוי או לחבר אחר בממשלה. כמו כן, אין להמליץ על מינוי מי שיש לו זיקה כאמור, זולת אם נמצא כי יש לו כישורים מיוחדים בתחומי פעולתו של הגוף אליו הוא מיועד להתמנות, או שקיימים לגביו שיקולים של כשירות מיוחדת אחרת, בנוסף לתנאי הכשירות הנדרשים לאותה כהונה (לעניין זה ראו: הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 6.5000 ומס' 1.1500 וכן, השוו: סעיף 18 לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה - 1975).

ניגוד עניינים

6. ההבחנה האמורה, בין חברי ועדה שהם מומחים ובין נציגים של מגזרים, רלוונטית גם לעניין האיסור למנות לוועדת המייעצת חברים הנמצאים בניגוד עניינים, ובנושא זה נרחיב.

7. עיקרון יסודי במשפטנו הוא, כי שיתופו של בעל עניין אישי בקבלת החלטה מינהלית, בין אם מדובר בעניין אישי ייחודי ובין אם בעניין המשותף לקבוצה רחבה, מהווה פגם חמור בהליך.

חריג מסוים לעיקרון זה ייתכן ביחס למינוי לוועדה מייעצת של נציג אינטרס מגזרי, לרבות אדם פרטי המזוהה עם אינטרסים מגזריים.

מטבע הדברים, נציג אינטרס מגזרי מסוים יהיה גם בעל אינטרס אישי. על אף שככלל קיומו של אינטרס אישי נחשב כפגם בהליך המינהלי, מינוי נציג מזוהה של מגזר אינו פגום אם עניינו האישי של נציג המגזר זהה או דומה לזה של כלל המגזר. עם זאת, על מינוי מעין זה חלות מגבלות אחרות הנגזרות מהחובה המשפטית להבטיח ייצוג הולם למכלול האינטרסים והמגזרים הרלוונטיים. האפשרות למנות לוועדה מייעצת נציג של מגזר, מותנית איפוא בכך שלהרכב הוועדה ימונו גם נציגי המגזרים העיקריים האחרים, וכי הרכב הוועדה יבטא איזון ראוי בין המגזרים והאינטרסים השונים.

8. לצד ההיתר למנות לוועדה מייעצת נציגים של מגזרים, יש להבטיח כי חבר ועדה מייעצת הממונה כמומחה, יהיה נעדר כל עניין אישי בתוצאות עבודת הוועדה, לרבות עניין אישי המשותף לקבוצה מסוימת באוכלוסייה. יוער, כי "מומחה" בהנחיה זו הוא כל חבר בוועדה שאינו נציג מגזר ונבחר בגין כישוריו, השכלתו, ניסיונו וכדומה.

האמור ראוי להדגשה: אין להקל ראש בניגוד עניינים העלול להשפיע על שיקול הדעת, ולא כל שכן כשיש חשש להפיכת החברות בוועדה למקור הכנסה לחבר מחברי הוועדה, לאחר סיום עבודתה ולפעמים עוד לפני כן.

9. אל מול העיקרון הכללי המונע מינוי מומחה בעל עניין, קיים קושי מעשי הנוגע לזמינותם של מומחים מיומנים לחברות בוועדות. על האיזון שבין הנורמה המבקשת למנוע ניגוד עניינים ובין הצרכים המעשיים של הרשות, עמד הנשיא ברק בבג"ץ 202/90 י.ב.מ. ישראל נ' משרד המשפטים, פ"ד מה (2) 265, 273 (1990):

"בקביעת ההתנהגות הראויה, אין להציב אידיאלים שאינם בני השגה. סופם של אלה אינו אלא אכזבה. אין להטיל מגבלות ואיסורים לשמם בלבד [...] אכן, עלינו להיות מציאותיים. אך אין לזהות דרישה זו עם הורדת רמת הציפיות. להיות מציאותי אין פירושו לרדת לרמה הנמוכה ביותר. להיות מציאותי אין משמעו ללכת לאחר נוהגי השוק. אכן ההלכה השיפוטית צריכה להדריך את ההתנהגות החברתית, על-פי הרמה הראויה הניתנת להשגה".

ובדומה נפסק בבג"ץ 7279/98 ח"כ שריד נ' ממשלת ישראל, פ"ד נה(1) 740, 762 (1999):

"אם נבקש לנפות מתוך מאגר המועמדים את כל המועמדים אשר עיסוקם הפרטי משיק בתחום כלשהו לתחום התפקיד הציבורי המוצע, בעילה של ניגוד עניינים, גם כאשר הניגוד איננו ממשי, ניוותר עם מעט מאוד אפשרויות, אם בכלל, למנות אנשי מקצוע בעלי רמה העשויים לתרום מכישוריהם המיוחדים לתפקידם

הציבורי. הדבר מקבל משנה תוקף בשוק הישראלי, שבו מאגר כוח האדם המקצועי שממנו ניתן לבחור בעלי תפקידים כאמור הוא ממילא מצומצם.

למותר לציין, שאין להסיק מהדברים האמורים שכישוריו של מועמד עשויים לחפות על חשש לניגודי עניינים בין תפקידו הציבורי לעיסוקו הפרטי. כישוריו ומומחיותו של אדם, מעולים ככול שיהיו, אין בהם כדי להוציאו מגדר תחולת הכלל בדבר איסור על הימצאות במצב בו מתעורר חשש סביר לניגוד עניינים. ברור שאף אנשים מוכשרים המומחים בתחומם, חשופים לפיתוי להעדיף אינטרסים הקרובים יותר ללבם או לכיסם."

ייצוג הולם

10. הליכי בחירה או מינוי בגופים ציבוריים כפופים לחובת הייצוג ההולם. עיקרון השוויון הוא עיקרון יסוד במשפט הישראלי. עיקרון זה אינו מתמצה באיסור אפליה, אלא מטיל חובה לנקוט, במקרה הצורך, בפעולה אקטיבית להשגת שוויון מהותי. להרחבה בדבר חובת הייצוג ההולם כפי שפותחה בחקיקה ובפסיקה, ואופן יישום העיקרון, ר' הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1503 בנושא "ייצוג הולם למגזרים מסוימים".

סעיף 1ג6(ב) לחוק שיווי זכויות האשה, התשי"א-1951, קובע כדלקמן:

"(ב) בוועדת בדיקה ממשלתית, בוועדה ציבורית ובצוות שמינו הממשלה, ראש הממשלה, שר, סגן שר או מנהל כללי של משרד ממשלתי (בסעיף זה – גוף ממנה), יינתן ביטוי הולם, בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים ממגוון קבוצות האוכלוסיה".

בית המשפט קבע כי חובה זו חלה על הגוף הממנה גם בעת הרחבת ועדה או צוות אשר סעיף 1ג6 לחוק שיווי זכויות האשה חל עליו, ועמה נולדת החובה לשוב ולפעול לאיתור ולמינוי נשים מתאימות לכהונה (בג"ץ 5660/10 עמותת איתך – משפטניות למען צדק נ' ראש ממשלת ישראל (טרם פורסם, ניתן ביום 11.8.2010)).

לצורך מימוש חובת הייצוג ההולם לנשים בוועדה או בצוות אשר סעיף 1ג6 לחוק שיווי זכויות האשה חל עליו, ניתן להיעזר גם במאגר הרשות לקידום מעמד האישה הכולל פרטים של נשים שנתנו הסכמתן ונמצאו מתאימות להיות מועמדות לחברות בוועדות. כמו כן מטיל סעיף 1ג6(ג) חובה על הגוף הממנה לדווח לרשות לקידום מעמד האישה על כל מינוי של ועדה או צוות כאמור בסעיף קטן (ב).

הוראות נוספות באשר לאופן הקמת ועדה מייעצת ומינוי חבריה

11. נוכח כל האמור, יש להקפיד על ההוראות דלהלן ביחס למינוי חברים בוועדות מייעצות:

(א) הוועדה המייעצת תורכב באופן שיאפשר לשקול ולאזן בין כלל השיקולים הכרוכים בהפעלת הסמכות בקביעת המדיניות בתחום מסוים.

הרכב הוועדה יביא לידי ביטוי את עיקרון הייצוג ההולם וייתן ביטוי הולם בנסיבות הענין לייצוגן של נשים ממגוון קבוצות האוכלוסיה (סעיף 16 לחוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951).

(ב) אין מניעה לשיתופם בוועדה של נציגי מגזרים, ובלבד שבהרכב הוועדה יהיה איזון ראוי בין נציגי האינטרסים הרלוונטיים. בנוסף, יש להימנע ממינוי של נציגי מגזרים שלהם עניין אישי מיוחד, בנוסף לעניין האישי הכללי המאפיין את כלל החברים במגזר.

(ג) נציגי ציבור בוועדה מייצגת שאינם נציגים של מגזר ימונו כ"מומחים". מטבע הדברים נציגי הציבור נדרשים להיות מי שאינם בעלי זיקה או תלות בממשלה, על מנת שיוכלו להציג ולשקף עמדות שאינן דווקא אלו שיוצגו על ידי נציגי משרדי הממשלה בוועדות. בהתאם לכך, ככלל¹, לא יכול להתמנות כנציג ציבור עובד מקרב עובדי המדינה, בין עובד מדינה קבוע ובין זמני, בין במשרה מקצועית ובין במשרת אמן, ולרבות מי שעושה תפקידו בהתנדבות. עם זאת, יכול להתמנות נציג ציבור מי ששימש עובד המדינה. על מנת להבטיח כי נציג ציבור כאמור לא יהיה בעל תלות, זיקה או תחושת מחויבות לשירות המדינה כמעסיקו, ניתן למנות כנציג ציבור מי שפרש משירות המדינה, ובלבד שחלפה "תקופת צינון" מספקת שיש בה לנתק את זיקתו והזדהותו של המועמד עם שירות המדינה, על מנת שיוכל לשמש נציג הציבור. נקודת המוצא היא שנדרשת תקופת צינון בת שנה ממועד הפרישה על מנת שניתן יהיה למנות מי שפרש משירות המדינה כנציג ציבור, ואולם ניתן לשקול קיצור או הארכה של תקופת הצינון האמורה בהתחשב בנסיבות המקרה (בין היתר בהתחשב באופי התפקיד בו שימש הפורש בשירות המדינה; משך הזמן ששימש בשירות המדינה; אופי הגוף אליו נבחן מינויו; המקצועיות הנדרשת מחברי הגוף המדובר למול מקצועיותו של המועמד ועוד).

(ד) יש להימנע ממינוי של מומחים שלהם עשוי להיות עניין בהמלצות הוועדה, או אשר יכולים להפיק תועלת אישית מחברותם בצוות, וזאת למעט במקרים בהם אין בנמצא מומחים נטולי עניין.

בכל מקרה, אין למנות לוועדה מייצגת אדם אשר לו עניין אישי ישיר ומובהק בהמלצותיה.

(ה) במקרה בו מתמנה ממונה מומחה בעל עניין כחבר ועדה, יש לפעול בהתאם לנסיבות העניין ולאופי הוועדה לצמצום החשש, שהחלטות הוועדה והמדיניות שתיקבע בהתאם לכך יושפעו מאותו עניין. במסגרת זו יש להימנע ממצב בו המומחה היחיד בוועדה הוא בעל עניין; יש להשתדל כי בוועדה בה חבר מומחה בעל עניין יהיו חברים גם עובדי מדינה

¹ כאמור, ככלל עובדי מדינה לא יישמשו נציגי ציבור בוועדות וגופים ציבוריים. יחד עם זאת, ייתכנו חריגים מן הכלל. למשל, בנסיבות מסוימות ניתן יהיה למנות כנציג ציבור עובד מערכת החינוך ומערכת הבריאות, שאינו עובד מטה המשרד (דוגמת מורה בבית ספר או רופא בבית חולים ממשלתי), הואיל ומדובר במערכות גדולות אשר עובדיהן מרוחקים ככלל מהנהלת המשרד. הצעה למינוי נציג ציבור מבין גורמים אלה תיבחן על פי נסיבותיה. בין היתר ייבחנו תפקידיו של המועמד במערכת, בכירותו, אופי הגוף אליו נבחן מינוי וכו'.

בכירים; יש להימנע ממינוי מומחה בעל עניין ליושב-ראש הוועדה; אין למנות לוועדה מספר מומחים אשר הם בעלי עניין דומה.

בנוסף, בכל מקום בו קיימת לחבר ועדה נגיעה אישית, עסקית או אחרת לעבודת הוועדה או להחלטה הצפויה לצאת ממנה, ייקבע הסדר למניעת ניגוד עניינים, אשר יכלול גם הגבלות על פעילות במהלך עבודת הוועדה או על פעילות עתידית של חבר הוועדה. הסדר ניגוד העניינים ייקבע בהתאם לנסיבות, ובכלל זה הנושאים בהם תטפל הוועדה, עוצמת ניגוד העניינים וקשריו העסקיים של המועמד (לעניין אופן קביעת הסדר ניגוד העניינים ר' הוראות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1555, וראו שם ההוראות לעניין התחייבויות ברוח הוראות חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969 (פיסקאות 33-35)).

ו) מבחינה פרוצדורלית, על מנת לאפשר עמידה בהוראות ולהנהיג שקיפות מליאה, יש לחייב מועמד למינוי כחבר ועדה מייעצת לחשוף כל עניין אישי או סקטוריאלי בנושא הנבחן. לשם כך ימלא כל מועמד לשמש כחבר בוועדה מייעצת שאלון, וכן יחתום על התחייבות להודיע ליועץ המשפטי למשרד הרלוונטי על כל שינוי בפרטים שמילא בתקופת עבודת הוועדה. להנחיה זו מצורף שאלון כללי, אשר היועץ המשפטי של משרד רשאי לשנותו, בהתאם לנסיבות ובתיאום עם היועץ המשפטי לממשלה. כמו כן, לגבי ועדות העוסקות בתחומים רגישים יש לשקול להוסיף שאלות נקודתיות הרלוונטיות לנושאים בהם תפעל הוועדה. יוער כי בהתאם לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981, במקרה שבו מינוי הוועדה נערך על ידי גורם אחר שאינו השר (כגון מנכ"ל המשרד), יש צורך לסייג את השאלון המצורף ביחס לדרישת הפירוט בעניין עבירות פליליות, כך שתתייחס רק לעבירות שטרם חלפה לגביהן תקופת ההתיישנות.

12. לצד האמור, יש להכפיף את החברים בוועדות לכללים אתיים ואחרים. במסגרת זו יחתמו חברי הוועדה על התחייבות לנהוג במסגרת תפקידם בהגינות וללא משוא פנים, ולהימנע מלעשות שימוש במידע שקיבלו תוך כדי עבודת הוועדה ושאינו נכלל בדו"ח הסופי שהגישה הוועדה. לגבי ועדות שיעסקו בנושאים רגישים, כגון בתחומים כלכליים, ייקבעו כללים אתיים נוספים שיגובשו על-ידי היועץ המשפטי של המשרד הרלוונטי, בתיאום עם היועץ המשפטי לממשלה.

13. מאחר שועדה מעין זו היא ככלל ועדה מייעצת בלבד הנעדרת סמכויות אופרטיביות, והמורכבת, בין היתר, מנציגי ציבור, קיים קושי להקנות לה סמכויות מינהליות בסיסיות הדרושות לצורך עבודתה, ובהן איסוף וליקוט מידע ממקורות שאינם פתוחים לציבור.

על מנת לענות על קושי זה, יש ככלל למנות כמרכז הוועדה עובד מדינה, אשר יבצע את הפעולות המחייבות הסמכה מינהלית שנדרשות לצורך גיבוש המלצות הוועדה. מינוי עובד המדינה ייעשה בכפוף להוראות הנחית היועץ המשפטי לממשלה 1.1505 בעניין "מינוי נציג

מטעם השר או המשרד ממשלתי בגופים שונים". במידה ומרכז הוועדה אינו עובד המדינה, יבוצעו הפעולות המחייבות הסמכה מינהלית על-ידי עובדי המשרד הרלוונטי.

שאלון

למועמד/ת לכהונה כחבר ועדה מייעצת, או יושב-ראש ועדה מייעצת (בהתאם להנחיית היועץ המשפטי לממשלה שמספרה 1.1502)

שם הוועדה לה את/ה מועמד/ת:

השר/השרים הממנה/ים:

התפקיד אליו את/ה מועמד/ת: יושב-ראש הוועדה/חבר הוועדה (מחק את המיותר)

תיאור תפקידי הוועדה המייעצת, והיקף העבודה ומשך הזמן הנדרש מחבריה (ימולא על-ידי היועץ המשפטי למשרד):

פרטים אישיים

תאריך לידה			מספר זהות	מין	שם פרטי		שם משפחה
שנה	חודש	יום	ס"ב	ז / נ			
אזרחות נוספת			אזרחות	שם האב		שנת עליה	מקום לידה
דוא"ל			מס' טלפון/נייד	מיקוד	מס' בית	רחוב	עיר/ישוב

מקום העבודה והתפקיד הנוכחי

מס' פקס	מס' טלפון/נייד	תאריך קבלת התפקיד הנוכחי	תפקיד נוכחי	מקום העבודה
		יום חודש שנה		
כתובת מקום העבודה				תחום העיסוק של מקום העבודה

1. פרטים על השכלה

שנת סיום הלימודים	סוג התואר או התעודה (אם לא קיבלת ציין/י אין תואר/אין תעודה)	המקצוע/התמחות	מס' שנות לימוד	שם המוסד ומקומו	סוג ההשכלה
					תיכונית
					גבוהה
					אחרת

2. ניסיון

ניסיון ומילוי תפקידים בעבר (ניתן לצרף קורות חיים)

2.1. כהונה נוכחית בוועדות מייעצות ובדירקטוריונים או בהנהלות של עמותות, חברות, תאגידים, רשויות וגופים אחרים:

3. עיסוקים בתחום פעילותה של הוועדה

- (א) יש לענות על השאלות בסעיף הן ביחס למועמד עצמו, והן ביחס למי שקשור למועמד: בן משפחה של המועמד, או גוף שיש למועמד זיקה אליו.
- לעניין זה - "גוף שיש למועמד זיקה אליו" - תאגיד או גוף אחר שאתה בעל מניות בו ו/או דירקטור בו ו/או עובד בו ו/או מייצג אותו ו/או יועץ חיצוני לו.
- "בן משפחה" - בן זוג, אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג או בן זוגו של כל אחד מאלה.
- (ב) השאלות מתייחסות גם לפוטנציאל של התרחשות הקשרים או הזיקות בעתיד.
- (ג) נא לציין כל זיקה או קשר באופן מפורט.

3.1. האם את/ה או מי שקשור אליך עוסק/ת או עסק בתחום עיסוקיה של הוועדה לה את/ה מועמד/ת? ☐ לא ☐ כן

אם כן - נא למלא:

פרט/י תחום העיסוק והיקפו	תקופת העבודה (צייני/י השנים)	התפקיד	מקום העיסוק

3.2. האם את/ה או מי שקשור אליך מעורב בתחום עיסוקיה של הוועדה לה את/ה מועמד/ת באופן שהמלצות הוועדה יוכלו להשפיע עליו? □ לא □ כן

אם כן - נא לפרט:

4. זיקות

אם אין זיקה, נא לכתוב בשורה המתאימה "אין".

יש להתייחס גם לזיקות של קרובי משפחה, ככל שידוע לך אודות זיקות כאמור.

בסעיף זה: "שר" – לרבות ראש הממשלה וסגן שר.

במסגרת סעיף זה יש להתייחס גם לזיקה שנובעת מפעילות במסגרת בחירות ברשויות המקומיות.

א. זיקה או קשר אישי, מפלגתי או פוליטי אחר, בהווה או בעבר, לשר משרי הממשלה (לרבות קירבה משפחתית):

פרט/י:

ב. זיקה או קשר עסקי או כלכלי, בהווה או בעבר, לשר משרי הממשלה, למשרד ממשלתי או לתאגיד ציבורי, לרבות קשרי עבודה, תרומות או קשרים עסקיים אחרים, בין בכסף בין בשווה כסף:

פרט/י:

ג. מתן שירות, בהווה או בעבר, לקידום עניינו האישי, המפלגתי או עניין פוליטי אחר של שר משרי הממשלה, או לקידום ענייני מפלגתו:

פרט/י:

ד. עבודה משותפת, בהווה או בעבר, עם שר משרי הממשלה:

פרט/י:

ה. השתייכות, בהווה או בעבר, לגוף בוחר (לרבות מרכז מפלגה), או גוף ממנה, או גוף דן במינוי, בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות הצגת מועמדות בבחירות מקדימות או תפקידים במפלגה כלשהי:

פרט/י: _____

ו. חברות פעילה, בהווה או בעבר, במוסד, בעמותה, או בגוף שקשור למפלגתו של שר משרי הממשלה:

פרט/י: _____

ז. ייצוג, בהווה או בעבר, של מפלגתו של שר משרי הממשלה בגוף כלשהו:

פרט/י: _____

ח. זיקה או קשר אחרים כלשהם, בהווה או בעבר, לשר משרי הממשלה, לרבות תרומות בכסף או בשווה כסף:

פרט/י: _____

5. כישורים מיוחדים

אם ענית בחיוב על אחת השאלות שבסעיף 11 שלעיל לעניין קיום זיקה, אנא פרט בדבר כישוריך המיוחדים לתפקיד שאליו אתה מועמד:

החזקת ניירות-ערך בתאגידים

5.1. פרט/י החזקת ניירות ערך, בשיעור של 5% ומעלה מהון התאגיד, בחברות בין במישרין ובין בעקיפין, או שותפות בגוף עסקי כלשהו. במידה והתאגיד או השותפות לא יושפע ולא יכול להיות מושפע, במישרין או בעקיפין, מהמלצות הוועדה המייעצת, ניתן להימנע מציון אחוז האחזקות ובלבד שינתן תצהיר על-ידך בעניין זה: (אם אינך מחזיק/ה במניות - לציין "לא מחזיק/ה")

עיסוקה של החברה	% האחזקות	שם החברה

5.2. פרט/י החזקת ניירות ערך, בשיעור משמעותי אך נמוך מ - 5% מהון תאגיד, אשר יושפע או עשוי להיות מושפע, במישרין או בעקיפין, מהמלצות הוועדה:

עיסוקה של החברה	% האחזקות	שם החברה

הקדשת זמן

פרט/י את הזמן שאת/ה יכול/ה להקדיש לתפקיד לו את/ה מיועדת/ת בהתחשב בזמן שאת/ה מקדיש/ה היום לעיסוקיך האחרים (יש לפרט את מספר הימים והשעות):

הליכים משפטיים

האם הורשעת בפלילים, או הוטל עליך לשלם כופר, או עומד נגדך כתב אישום, או נחקרת על-ידי רשות חוקרת במסגרת תיק תלוי ועומד? ☐ לא ☐ כן

אם כן - נא לפרט:

הצהרה וחתימה

כל המידע והפרטים שמסרתי בשאלון זה הם מלאים, נכונים ואמיתיים.

הנני מצהיר/ה ומתחייב/ת בזאת כי, למעט הנושאים המנויים בסעיף 5 לשאלון זה, אין ניגוד עניינים בין ענייני האישיים ועיסוקי האחרים לבין התפקיד אליו אני מועמד/ת בוועדה המייעצת לעניין _____, וכי אם ייווצר בעתיד מצב כאמור אודיע על כך מיד לשר שימנה את הוועדה, וכן אמנע מלהשתתף ולהצביע ו/או להשפיע בכל צורה שהיא על החלטות הוועדה במקרה כאמור. כמו כן, אני מתחייב/ת להודיע באופן מיידי על כל קשר, לרבות יחסי כפיפות במסגרות אחרות, כהונה משותפת בארגונים אחרים וקשרים עסקיים, לחבר אחר בוועדה.

חתימה

תאריך

נספח ע/23

**העתק קול קורא מאתר משרד
הביטחון מיום 25.8.2025**

עמ' 312

קול קורא להגשת חומרים בפני הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל

ביום 11.8.25 מינה שר הביטחון ועדה מייעצת לשר הביטחון לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל.

הוועדה נדרשה לתת דעתה על מודלי ההפעלה של התחנה ולהמליץ על אופן ההפעלה המיטבי, בפרט לאור הימשכות המלחמה אותה נושאים על גבם לוחמי הסדיר, הקבע והמילואים.

בטרם תגבש את מסקנותיה, הוועדה מזמינה את הציבור להביע עמדה בכתב בדבר פעילות גלי צה"ל.

את ניירות העמדה יש לשלוח לכתוב מייל: vaadatglz@gmail.com עד ליום 4.9.25 בשעה 23:59.

במסגרת ההתייחסויות נבקשכם להתייחס, בין היתר, לנושאים הבאים:

1. מודל ההפעלה הראוי לגלי צה"ל.
2. התכנים שראוי שישודרו בתחנת רדיו צבאית.
3. השפעות תחנות גלי צה"ל וגלגל"צ על שוק הרדיו בכלל.

נספח ע/24

העתק מכתבה של העותרת מיום

10.9.2025

עמ' 314

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

10 ספטמבר 2025; י"ז באלול ה'תשפ"ה

לכבוד,

עו"ד גלי בהרב מיארה
 היועצת המשפטית לממשלה
 משרד המשפטים
ירושלים

אלוף במיל' יפתח רון טל
 יושב ראש הוועדה
 הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל
תל אביב

חה"כ ישראל כ"ץ
 שר הביטחון
 משרד הביטחון
תל אביב

הנדון: חשש לפגמים מהותיים בתשתית העובדתית שעומדת בפני הוועדה

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליכם בדחיפות, בדברים הבאים:

- עניינה של פנייה זו בחשש כי נוכח התנהלותה, התשתית העובדתית העומדת בפני הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל, לקויה באופן שעלול להעיב על תקינות המלצותיה.
- ביום 11.8.2025 מינה שר הביטחון ישראל כ"ץ ועדה מייעצת לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל.¹ הוועדה נדרשה לתת דעתה על מודלי ההפעלה של התחנה ולהמליץ על אופן ההפעלה המיטבי, והוטל עליה להגיש מסקנותיה בתוך 50 יום.
- ביום 25.8.2025 פורסם קול קורא להגשת חומרים בפני הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל. לשון הפרסום:²
 "בטרם תגבש את עמדתה, הוועדה מזמינה את הציבור להביע עמדה בכתב בדבר פעילות גלי צה"ל. את ניירות העמדה יש לשלוח לכתוב מייל vaadatglz@gmail.com : עד ליום 4.9.25 בשעה 23:59.
 במסגרת ההתייחסויות נבקשכם להתייחס, בין היתר, לנושאים הבאים:
 1. מודל ההפעלה הראוי לגלי צה"ל.
 2. התכנים שראוי שישודרו בתחנת רדיו צבאית.
 3. השפעות תחנות גלי צה"ל וגלגל"צ על שוק הרדיו בכלל".
- משמעו של דבר – מרגע הפרסום, לציבור ניתנו 10 ימים, מתוכם 8 ימי עסקים, לגיבוש והצגת עמדה באשר למודל ההפעלה הראוי לתחנה, התכנים שראוי שישודרו בה וההשפעות שיהיו לכך על שוק הרדיו בכלל.
- פרק זמן זה - 8 ימי עבודה בפועל - לא אפשר לציבור הזדמנות ממשית לגיבוש ולהצגת עמדה בנושאים הנדרשים.

¹ אתר משרד הביטחון

² שם; עמוד הפייסבוק של משרד הביטחון

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

התייחסות לסוגייה מורכבת ורבת השלכות כעתיד תחנת גלי צה"ל מחייבת זמן היערכות, חשיבה, איסוף נתונים, ניתוח, התייעצות עם גורמי מקצוע וגיבוש עמדות, ואינה יכולה להיעשות בתוך פרק זמן כה מצומצם. יתרה מכך, פרק הזמן שנקבע חל בסוף חודש אוגוסט ותחילת ספטמבר - ימי החופשה האחרונים של מערכת החינוך ופתיחת שנת הלימודים - תקופה שבה חלק ניכר מהציבור מצוי בחופשות או נתון בעומס מיוחד, באופן המגביל עוד יותר את יכולת ההשתתפות. **בנסיבות אלה, קשה לומר כי ניתנה לציבור הזדמנות אמיתית ורצינית להביע את עמדתו.**

6. **הקצבת פרק זמן כה קצר להגשת עמדות הציבור פוגעת פגיעה מהותית בחובתה של הוועדה לפעול על יסוד תשתית עובדתית מלאה, מספקת וראויה.** הליך מנהלי תקין מחייב מתן אפשרות ממשית ולא רק פורמלית לציבור להביע את עמדתו ולהשפיע על תהליך קבלת ההחלטות.

7. **כאשר פרק הזמן שניתן אינו מאפשר מימוש אמיתי של זכות זו, נפגע עקרון ההשתתפות הציבורית, נשללת הלגיטימיות של ההליך, ומתחזק החשש כי אין כוונה אמיתית לבסס את מסקנות הוועדה על תשתית עובדתית מלאה ומוצקה, כי תוצאת עבודת הוועדה נקבעה מבעוד מועד, והזמנת הציבור להביע עמדות היא הליך מדומה שנערך לצורך יצירת מראית עין.**

8. זה המקום להזכיר את בקשת ארגון "שומרי מסך – מחאת א.נשי הטלוויזיה והקולנוע", שבמכתב ששלחו לוועדה לבחינת עתיד גלי צה"ל ביום 2.9.2025 ביקשו להאריך את פרק הזמן להגשת ניירות עמדה לוועדה, בחודש ימים לפחות. במכתבם ציינו כי פרק הזמן שהוקצב הוא "קצר באופן חריג ואינו מאפשר גיבוש של נייר עמדה מקיף, מעמיק ומקצועי כפי שנושא כה רגיש וחשוב ראוי לו". בקשה זו כלל לא נענתה על ידי הוועדה.

9. נציין עוד כי לפי פרסומים,³ עיתונאי תחנת גלי צה"ל עצמם ביקשו להופיע בפני הוועדה, וחרף בקשות חוזרות ונשנות, הוועדה כלל לא טרחה להתייחס לבקשתם. כך צוטט גורם בתחנה:

"אין כאן אפילו ניסיון ליצור מראית עין של איזון ושקילת הדברים. עשרות משפחות הולכות לאבד את מקור פרנסתן והוועדה אפילו לא מאפשרת להם להתחנן על חייהם שלא לדבר על הפגיעה בחופש הביטוי העיתונות והדמוקרטיה הישראלית".⁴

10. זכות השימוע בהליך מנהלי מהווה עקרון יסודי במשפט הציבורי, הקובע כי רשות מנהלית אינה רשאית לקבל החלטה שיש בה כדי לפגוע בפרט אלא אם העניקה לו תחילה אפשרות נאותה לפרוש בפניה את טענותיו, ראיותיו ועמדתו.⁵ זכות זו נגזרת מכללי הצדק הטבעי ומטילה חובה מהותית על הרשות המנהלית. בענייננו, לא זו בלבד שהרשות נמנעת מלהעניק לציבור - אשר חופש הביטוי שלו עלול להיפגע כתוצאה מסגירת תחנת הרדיו - אפשרות ממשית להביע את עמדתו, אלא שגם נמנעת הוועדה מלשמוע את עמדותיהם של מי שחופש העיסוק שלהם (זכות

³ דוד ורטהיים "הערכות: הממשלה תחליט בקרוב על סגירת גלי צה"ל" וואלה 2.9.2025

⁴ שם

⁵ דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי** כרך א (תל-אביב, נבו הוצאה לאור 2010) 461-474

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

יסוד בשיטתנו המשפטית) עלולה להיפגע באופן ישיר מהחלטתה.

11. יתר על כן, החשש לפגמים האמורים בתשתית העובדתית מתעצם שבעתיים, בשים לב לכך שנדמה שהוועדה הוקמה במטרה לחרוג ממסקנותיהן של מספר ועדות מקצועיות שפעלו בעבר, האחרונה שבהן לפני כשנתיים בלבד. כך, בעבר מונו מספר ועדות לבחינת עתיד גלי צה"ל. הוועדה האחרונה שמונתה קמה ב-2023, בראשה עמד הרמטכ"ל אייל זמיר, שכהן אז כמנכ"ל משרד הביטחון. הוועדה המליצה לשמור על פעילות התחנה כגוף תקשורת צבאי וציבורי, והציעה שורה של שינויים באופי ובתמהיל השידורים בתחנה.⁶ ככל שיש צורך לחרוג ממסקנות ועדה זו והוועדות הקודמות, ברי כי נדרש זמן תגובה ציבורי משמעותי ועבודת מטה מקיפה. יתרה מכך, ככל שרשות מבקשת לחרוג מהחלטה מנהלית קודמת, נדרשת תשתית עובדתית מבוססת ומוצקה יותר.

12. נראה, כאמור, שההליך שניהלה הוועדה לבחינת מעמדה של גלי צה"ל לוקה בפגם חמור, נוכח הזמן הקצר שהוקצב לציבור לגיבוש והצגת עמדות בסוגיה מורכבת ורבת השלכות; נוכח הימנעותה של הוועדה מלשמוע את גורמי המקצוע ואת עובדי תחנת הרדיו שגורלם נידון במסגרת עבודת הוועדה; ונוכח החריגה המסתמנת ממסקנות ועדות עבר בנושא. בנסיבות אלה נפגעת חובתה של הוועדה להסתמך על תשתית עובדתית מלאה וראויה, נפגע עקרון השתתפות הציבורית, ונפגעת הלגיטימיות של ההליך המנהלי.

13. כאשר מכלול זה נבחן גם אל מול התבטאויות שר הביטחון באשר לעתיד גלי צה"ל, אשר הבהיר מראש את עמדתו בנושא, ואל מול הרכב הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל – שחלק מחבריה הביעו את דעתם נגד גלי צה"ל בפומבי – מתחזק החשש כי מסקנות הוועדה הנוכחית נגזרו מראש, וכי הליך השימוע נועד אך ליצור מראית עין של שיתוף ציבורי.

14. על כן, אנו קוראים לאפשר לציבור הזדמנות אמיתית להיערך לסוגיה מורכבת ורבת השלכות כגון זו, ולהגיש עמדות והתנגדויות בתוך זמן סביר.

15. נוכח כל האמור, ובשל חשיבותו העניין ודחיפותו, נבקש את התייחסותכם בהקדם, ולכל המאוחר עד ליום 17.9.2025, על מנת שנוכל לבחון את המשך צעדינו, לרבות המשפטיים.

בכבוד,

אורי ברמן
ענת ברמן, עו"ד
האגף הכלכלי

אורי הס, עו"ד
ראש האגף הכלכלי

העתק: טל לב רם, מפקד גלי צה"ל

⁶ אבישי גרינצייג "שר הביטחון החליט: לא יהיו שינויים בגל"צ" כאן 5.9.2023

נספח ע/25

**העתק מכתב מטעם הייעוץ המשפטי
לממשלה מיום 10.9.2025**

עמ' 318

המשנים ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-מינהלי)
(משפט ציבורי-חוקתי)
י"ז באלול התשפ"ה
10 בספטמבר 2025

לכבוד
עו"ד הילה ארליך עמר
היועצת המשפטית למערכת הביטחון

שלום רב,

הנדון: הוועדה המייעצת לשר הביטחון לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל
סימוכין: מכתבו של עו"ד אמיר בשה מיום 12.8.2025; מכתבה של ד"ר יפעת סולל מיום 3.9.2025; מכתבה של עו"ד נגה רובינשטיין מיום 7.9.2025

1. על-פי הודעה לתקשורת מטעם דוברות שר הביטחון, ביום 11.8.2025, החליט השר על הקמת ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל (להלן: **הוועדה**). לוועדה נקצבו 50 ימים לשם הגשת המלצותיה לשר הביטחון ביחס לעתיד התחנה.
2. עניינן של פניות הציבור שבסימוכין, אשר נשלחו אל מערך הייעוץ המשפטי לממשלה, הוא בטענות לפגמים משפטיים שונים אשר נפלו בהליכי הקמת הוועדה ובמינוי חבריה, ובכלל זאת, טענות הנוגעות להרכב הוועדה; למשוא פנים הנובע מהתבטאויות קודמות של שניים מחברי הוועדה; לניגוד עניינים בו מצוי יו"ר הוועדה; ולזיקה פוליטית של אחד מחבריה.
3. כידוע, סוגיית עתידה של תחנת גלי צה"ל אינה חדשה במחוזותינו, והיא נבחנה לאורך השנים בהתייחס ליוזמות שונות של שרי ביטחון שונים. כפי שעולה מחוות דעת שנכתבו בעבר בייעוץ וחקיקה, מדובר בסוגיה רגישה – לנוכח מעמדה המיוחד של תחנת גלי צה"ל כתחנת שידור צבאית וכאחת משתי תחנות הרדיו הציבוריות המרכזיות בישראל, העוסקות בשידורי חדשות ואקטואליה בפריסה ארצית. בהתאם לכך, יוזמות שעלו לאורך השנים מצד שרי ביטחון לשינוי במעמדה של התחנה נבחנו לעומקן מבחינה משפטית, ובין היתר, נכתבו כאמור חוות דעת מפורטות בעניינן. הדברים אף הובאו להכרעה של היועץ המשפטי לממשלה.
4. על רקע זה, נדרשת הקפדה מיוחדת בהתייחס לעיסוק בנושא, שלו השפעה ממשית על השיח הציבורי בישראל, והוא מערב שאלות כבדות משקל בכל הנוגע לחופש הביטוי ולחופש העיתונות, כמו גם חשש מפני התערבות פוליטית בשידור ציבורי. לפיכך, מתחייב כי מהלכים שונים בעניין זה יעשו בליווי משפטי ותוך שמירה על אמות המידה המשפטיות המתחייבות. הדברים נכונים ביתר שאת, בהתייחס להקמתה של הוועדה הנוכחית, אשר הוקמה זמן לא רב לאחר שוועדה קודמת בחנה את הנושא והמליצה המלצות שונות. פגמים בהליכי מינויה, בהרכבה או בעבודתה של הוועדה יקרינו וישליכו על תוקפן ומשקלן של המלצותיה.
5. על רקע האמור, נודה לקבלת עמדתך המשפטית ביחס לטענות העולות בפניות הציבור שבנדון. בתוך כך, נבקש את התייחסותך המשפטית להליכים הנוגעים להקמת הוועדה, להרכבה ולמינוי

חבריה, בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מספר 1.1502 בנושא "מינוי והרכב ועדות ציבוריות מייעצות ודרכי פעולתן" ולכללי המשפט המינהלי. בין היתר, נבקש להתייחס להיבטי ניגודי העניינים של חברי הוועדה ולזיקות הפוליטיות של חלק מחבריה.

6. הואיל והפניות מבקשות מהיועצת המשפטית לממשלה להנחות על הפסקת פעילותה של הוועדה, ובשים לב ללוח הזמנים הקצר שנקצב להשלמת עבודתה, נבקש לקבל את התייחסותך לדברים עד יום 15.9.2025. **עוד נבקש כי הוועדה לא תגיש את המלצותיה עד להשלמת הבחינה של הדברים וגיבוש עמדתנו המשפטית לגביהם.**

בברכה,

אביטל סומפולינסקי, עו"ד
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-חוקתי)

ד"ר גיל לימון, עו"ד
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-מינהלי)

העתק:
היועצת המשפטית לממשלה
הפרקליטה הצבאית הראשית
ד"ר יובל רויטמן, ראש אשכול רגולציה, ייעוץ וחקיקה (משפט כלכלי)

נספח ע/26

העתק דוח מסקנות הוועדה לבחינת
מעמדה ומתכונת הפעלתה של גלי

צה"ל מיום 28.10.2025

עמ' 321

**המלצות הוועדה המייעצת לשר הביטחון
לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל**

אוקטובר 2025

תוכן עניינים

3.....	תמצית מנהלים
3.....	מנדט הוועדה
3.....	עבודת הוועדה
3.....	עיקרי הממצאים
4.....	החלופות שנבחנו
4	המלצות הוועדה
7.....	מבוא – פעילות הוועדה
10	מבוא לענף הרדיו בישראל
10	מנגנון הקצאת תדירים
12	הקמת גלי צה"ל - רקע היסטורי
19	שוק הרדיו, ומשמעויותיו בהקשר לגלי צה"ל וגלגלצ
19	נתוני האזנה לרדיו ולגלי צה"ל בפרט
21	כח אדם ותקציב התחנה
22	תמצית העמדות שהוצגו בפני הוועדה
30	הערות ציבור
33	ממצאי סקר
36	ניתוח החלופות העומדות בפני הוועדה
45	המלצת הוועדה
46	מסקנות נוספות

תמצית מנהלים

העיסוק באקטואליה הוא ליבו של חופש הביטוי וחופש העיתונות. חופש העיתונות אינו רק החופש להביא מידע ועובדות אלא החופש להביא ביקורת ובמיוחד חשיפת מידע וביקורת על השלטון. על מנת להשפיע על סדר היום, על הביקורת להיות מעוררת דיון, מאתגרת, חדשה ואף מתריסה.

צה"ל כצבא העם, הוא מושא לאהבתו של הציבור, נוגע ברגשות העזים ביותר ונתפס כקונצנזוס לאומי. צה"ל שייך לכולם, לחיילים, לחיילי המילואים והקבע, למשפחות, לפצועי צה"ל, למשפחות השכולות ולציבור הישראלי כולו.

עיסוק באקטואליה תחת הכתר של צבא ההגנה לישראל, כמוהו כצלם בהיכל.

מנדט הוועדה

ביום 11 באוגוסט 2025 מינה שר הביטחון ישראל כ"ץ ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל. הוועדה נדרשה לבחון את מודלי ההפעלה האפשריים של התחנה, לרבות הוצאתה ממערכת הביטחון, הפרטתה או ניהולה בידי גוף חיצוני ואת האפשרות להותירה כיחידה צבאית תוך גיבוש המלצות להפעלתה המיטבית. בנוסף, נדרשה הוועדה להציע תכנית עבודה עתידית ולקבוע את הכישורים הנדרשים למפקד התחנה.

בראש הוועדה עמד בתחילה אלוף (מיל') יפתח רון-טל, ולאחר פרישתו מונתה ד"ר דליה זליקוביץ ליו"ר. חברי הוועדה כללו את מר דורון כהן, מר יונתן בן-חמו, גבי שרה העצני כהן ומר אלעד מלכא המשמש גם כמזכיר הוועדה.

עבודת הוועדה

הוועדה קיימה 19 ימי דיונים בין אוגוסט לאוקטובר 2025, ופגשה עשרות גורמים ממערכת הביטחון, התקשורת, האקדמיה, התרבות, החברה האזרחית והמשפחות השכולות. הוועדה קיימה סיור בתחנות גל"צ וגלגלצ, פרסמה קול קורא לציבור שקיבל למעלה מ-5,000 תגובות, וביצעה סקר האזנה ועמדות באמצעות חברת "דיאלוג".

בין המשתתפים שהופיעו בפניה: מפקד התחנה טל לב-רם, ראש מטה אגף כוח אדם תא"ל אמיר ודמני, מפקדי התחנה לשעבר, נציגי משרד התקשורת והרשות השנייה, אנשי אקדמיה ותקשורת בכירים. הוועדה ניתחה את נתוני האזנה לגל"צ באמצעות דו"חות TGI ואת המלצות ודו"חות ועדות קודמות.

עיקרי הממצאים

- **שוק הרדיו בישראל:** גלי צה"ל וגלגלצ הן מהתחנות המואזנות בישראל. גלגלצ מובילה ברדיו המוזיקלי, וגל"צ שנייה אחרי כאן ב' בתחום האקטואליה.
- **כוח אדם ותקציב:** תקציב גלי צה"ל עומד על כ-52 מיליון ש"ח, מתוכם כ-87% מממונים ממכירת חסויות ותשדירי שירות. בתחנה משרתים 224 חיילים ו-85 אזרחים עובדי צה"ל. סה"כ כח האדם בתחנה מונה 366 חיילים, עובדים ונותני שירותים.

- **תרומה תרבותית וציבורית:** התחנה נתפסת כמוסד תרבותי חשוב, חממה לעיתונאים ויוצרים, ובעלת תרומה להווי החיילים ולחיבור בין הצבא לאזרחים.
- **עיסוק באקטואליה:** עיקר שידורי גל"צ עוסקים בחדשות, פוליטיקה ופרשנות, תחומים המציבים את צה"ל בלב מחלוקות ציבוריות, ופוגעים במעמדו כ"צבא העם".
- **אנומליה מבנית:** גלי צה"ל היא תחנת רדיו צבאית המשדרת לציבור הרחב, מודל שאין לו אח ורע בדמוקרטיה אחרות.
- **עמדות הציבור:** מרבית הפונים הסכימו כי לא הייתה מוקמת כיום תחנה צבאית מסוג זה. עיקר המחלוקת בשאלה האם לסגור את התחנה או לשמרה תוך צמצום האנומליה.

החלופות שנבחנו

הוועדה בחנה את החלופות על פני שני צירים. הציר האחד בחן את מיקומה של התחנה וכלל מספר חלופות: השארת התחנה כיחידה צבאית, העברתה לתאגיד ממשלתי אחר, הפרטתה או סגירתה:

1. **העברת התחנה לגוף ממשלתי או ציבורי אחר** – למשרד הביטחון, לתאגיד השידור הציבורי או לתאגיד ציבורי חדש. חלופות אלו נמצאו כבעלות חסרונות רבים, יתרונות מועטים וסיכויי היתכנות נמוכים.
2. **הפרטת התחנה** – מהלך המהווה בפועל סגירה ופתיחה מחדש של תחנה פרטית, דורש שינוי חקיקה רחבה המשפיעה על ענף הרדיו המסחרי כולו.
3. **סגירת התחנה** – הפסקת שידוריה והחזרת התדרים למשרד התקשורת. מהלך סופי וברור. יתרנו בכך שמבטל את האנומליה הקיימת ומשחרר את הצבא מהמחלוקות הפוליטיות אליהן נשאב בעל כורחו. חסרונו בכך שהוא סוגר כלי תקשורת קיים.

הציר השני, בחן הצעות לצמצום האנומליה כאשר התחנה ממשיכה לפעול כיחידה צבאית:

1. **הקמת מועצה מייצעת למפקד התחנה** - הצעה זו נמצאה מוגבלת ביעילותה לצד חסרונות רבים ביישומה.
2. **הגבלת שידורי האקטואליה** - צמצום תכני האקטואליה בתחנה והרחבת נתח שידורי צבא וביטחון. חלופה זו נמצאה מוגבלת ביישומה בהיעדר צעדים ארגוניים תומכים.
3. **"הבית של החיילים"** - סגירת האקטואליה והרחבת נתח שידורי צבא וביטחון בתחנה. מהלך שיפסיק את האנומליה הטמונה בתחנה צבאית המשדרת שידורי אקטואליה. יתרונה בכך שאינה סוגרת את התחנה. חסרונה בכך שלא ניתן למנוע זליגת תכני אקטואליה חזרה ללוח השידורים.

המלצות הוועדה

לאחר בחינה מעמיקה של כלל החלופות, במסגרתה שקלה הוועדה את ההיבטים המקצועיים, המשפטיים, החברתיים והתקציביים, ברצונה להמליץ לשר הביטחון על שתי חלופות.

הראשונה, "הבית של החיילים" - התחנה תפעל כיחידה צבאית ממלכתית, ללא עיסוק בתכני אקטואליה לרבות סגירת מחלקת החדשות. התחנה תוכל לשדר מבזקי חדשות המופקים על ידי תאגיד השידור הציבורי כאן.

הוועדה רואה בהצעה זו פתרון המאפשר שמירה על ייחודה של התחנה כ"בית של החיילים" תוך שימור יתרונותיה ותכניה הייחודיים המיועדים לחיילי צה"ל, בני משפחותיהם ולציבור הרחב, תוך הפחתת המתחים הנובעים מהמפגש שבין תכני אקטואליה ופוליטיקה לבין ערך הממלכתיות של צבא העם. הוועדה מדגישה כי יישום הצעה זו מחייב ביטול מלא, מוצהר ובלתי מתפשר של כלל תכני האקטואליה, לרבות יומני חדשות, ראיונות פוליטיים ותכניות פרשנות ציבורית וכן שינוי ארגוני ואסטרטגי הכולל סגירת מחלקת האקטואליה והחדשות.

להצעה זו קשיים הן מבחינה משפטית והן מבחינת ההתנהלות השוטפת. כפי שצויין לעיל, מבחינה משפטית, יש שיראו בהצעה זו התערבות אסורה בתכני התחנה על ידי הדרג הנבחר. לעמדת הוועדה, אין מדובר בסוגיה של התערבות בתכנים אלא בהחלטה אסטרטגית ושינוי ארגוני הנדרש לשם החזרת התחנה לייעודה המקורי.

ברמת ההתנהלות השוטפת, ניכר מתוך פעילות התחנה לאורך השנים ששידורי האקטואליה מוצאים את דרכם לליבת השידור של התחנה. כך קרה מאז הכנסת שידורי האקטואליה לתחנה, שכן לדעת מפקדי התחנה לדורותיהם, שידורי האקטואליה הם האבן השואבת למאזינים. יצוין שתוכן אקטואלי ופוליטי משודר כבר היום בתכניות שאינן מוגדרות כאקטואליה, לרבות תכניות צבא וביטחון וקיים חשש כי הזליגה תתגבר. למרות החששות, היתרון בחלופה זו הוא שימור התחנה.

חלופה נוספת עליה הוועדה רואה לנכון להמליץ היא סגירת תחנת גלי צה"ל.

גלי צה"ל זוכה להערכה רבה בקרב חלק ניכר מהציבור בישראל, כך גם עלה מנתוני הסקר שעשתה הוועדה. התחנה מלווה את נוף תרבותנו ב-75 השנים האחרונות ויש בה תכנים שהם נכס צאן ברזל. אין חולק כי לגלי צה"ל תרומה לשיח הציבורי, לתרבות ולהווי במדינת ישראל והיא אחת התחנות המואזנות ביותר בארץ. המועסקים בתחנה רואים בה לא רק את מטה לחמם, אלא גם בית מקצועי ומוסד המכשיר את דור העתיד של העיתונות בישראל.

מול ערכה המשמעותי של התחנה, עומדת הפגיעה המתמשכת במעמדו של צה"ל כצבא העם, שעה שהוא נגרר ללב זירת המחלוקת וההתכתשות הציבורית בישראל בשל פעילות התחנה. כך בימים כתיקונם, ובימי מלחמה ביתר שאת. עצם עיסוקה של התחנה בסוגיות אקטואליות ופוליטיות גורר מחלוקת ציבורית עזה. חיילים ואזרחים העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה אינה מייצגת אותם, לא משמיעה את קולם ופוגעת במאמצי המלחמה ובמורל העם.

לא נעלמו מעיני הוועדה הקשיים החברתיים והאנושיים שצעד כזה עשוי להקים. אך יתרונה העיקרי של חלופה זו בכך שהיא מעניקה ודאות ליישומה.

בכפוף לאמור, הוועדה ממליצה כי תחנת גלגלצ תמשיך לפעול במתכונתה הנוכחית בשידורי הרדיו וברשתות החברתיות.

מבוא – פעילות הוועדה

ביום 11.8.2025, מינה שר הביטחון ישראל כ"ץ ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל (להלן: "הוועדה"). ליו"ר הוועדה מונה אלוף (מיל') יפתח רון טל ועם חבריה נמנו ד"ר דליה זליקוביץ, מר דורון כהן, מר יונתן בן חמו, גב' שרה העצני כהן ומר אלעד מלכא, המשמש גם כמזכיר הוועדה.

כתב המינוי (רצ"ב נספח א') הסמיך את הוועדה לבחון את הנושאים הבאים:

1. מודלי הפעלה שונים של תחנת גלי צה"ל לרבות הוצאתה מחוץ למערכת הביטחון, הפרטתה או ניהולה על ידי גוף חיצוני.
2. בחינת האפשרות להותרת התחנה כיחידה צה"לית תוך מתן המלצות על אופן הפעלתה המיטבי ככזו, בפרט כיום לאור לקחי המלחמה הממושכת אותה נושאים על גבם בגבורה חיילי הסדיר, הקבע והמילואים.
3. תוכנית עבודה מוצעת לפעילות התחנה בהתאמה למתכונת הפעלתה המומלצת.
4. כישורים מקצועיים ואישיים הנדרשים למפקד התחנה.

ביום 11.9.25 החליט יו"ר הוועדה, אלוף (מיל') רון טל לפרוש מתפקידו, לאחר שהועלו טענות לחשש אפשרי להימצאותו בניגוד עניינים ביחס לפעילות הוועדה, ועל מנת שלא לפגוע בפעילותה. לאור האמור, הודיע שר הביטחון שד"ר דליה זליקוביץ תמונה ליו"ר הוועדה. למען הסר ספק, יצוין כי פרישתו של אלוף (מיל') רון טל נעשתה בשלב מוקדם ביותר של דיוני הוועדה, בעת שהוועדה החלה להיפגש עם גורמים שונים על מנת ללמוד את כלל ההיבטים הנוגעים לפעילותה של התחנה.

במסגרת כתב המינוי של הוועדה נקבע כי הוועדה תגיש מסקנות והמלצות בנוגע לפעילות גלי צה"ל (להלן: "גל"צ" וגם "התחנה") עד ליום 30.9.25. ביום 25.9.25 פנתה יו"ר הוועדה לשר הביטחון בבקשה להאריך את פעילות הוועדה עד ליום 26.10.25, זאת על מנת שהוועדה תוכל להמשיך בהליך הבחינה ולגבש את מסקנותיה, לאחר שייבחנו כלל החלופות לעומקן. שר הביטחון נענה לבקשת הוועדה והאריך את פעילותה כמבוקש. בהמשך, תואם למול לשכת השר, כי הדו"ח יוגש ביום 28.10.25.

הוועדה התכנסה בימים: 18.8, 25.8, 1.9, 4.9, 8.9, 11.9, 15.9, 16.9, 18.9, 21.9, 28.9, 29.9, 5.10, 15.10, 20.10, 22.10, 23.10, 26.10 ו-27.10. קרי, הוועדה קיימה 19 ימי דיונים.

במסגרת דיוניה, נפגשה הוועדה עם מספר רב של בעלי תפקידים ונציגים מעולם התקשורת, צה"ל, אנשי תרבות ואקדמיה, נציגי ארגונים מקצועיים רלוונטיים, ארגונים חברתיים, נציגי משפחות שכולות, פצועי צה"ל ומפקדי התחנה לשעבר. כמו כן, קיימה הוועדה סיור בתחנות גלי צה"ל וגלגלצ (רצ"ב נספח ב': רשימת האנשים עמם נפגשה הוועדה).

במסגרת דיוני הוועדה ניתנה סקירה מעמיקה של מפקד התחנה, מר טל לב רם, על פעילותה של התחנה, ובפרט על יישום המלצות ועדת זמיר.

הוועדה פנתה והזמינה את ראש אגף כח אדם, קצין חינוך ראשי ורמ"ט אכ"א להופיע בפניה. כפי שנמסר לוועדה על ידי לשכת ראש אכ"א, הוחלט על ידי הגורמים המוסמכים בצה"ל כי רמ"ט

אכ"א, תא"ל אמיר ודמני, יופיע בפני הוועדה וייצג את צה"ל. למען הסדר הטוב, יצוין כי נערכה פנייה נוספת מטעם הוועדה לר' אכ"א במסגרתה הוזמן להופיע בפני הוועדה. במענה לפניה זו נמסר במענה לפניה זו נמסר על ידי לשכת ר' אכ"א כי התייחסות צה"ל הובאה כנדרש על ידי רמ"ט אכ"א.

הוועדה נפגשה עם מפקדי התחנה לשעבר: מר שמעון אלקבץ, מר אבי בניהו, מר משה שלונסקי, מר ירון דקל ומר דני זקן; הוועדה נפגשה עם יו"ר ועד ארגון עובדי צה"ל, מר מאיר בן הרוש ועם יו"ר ועד עיתונאי גלי צה"ל, מר אפי בן אברהם. כמו כן, על פי הצעת מפקד התחנה, נפגשה הוועדה עם עובדי התחנה מר אמיר אבגי ומר ישי הולנדר.

בנוסף הופיעו בפני הוועדה אנשי התקשורת: מר עודד בן עמי, מר אריה גולן וגב' נווה דרומי; יו"ר ארגון העיתונאים והעיתונאיות מר חיים הר זהב ומנכ"לית הארגון גב' מיכל גירא מרגלית.

בנוסף, הופיעו בפני הוועדה אנשי מחקר ואקדמיה: ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר מהמכון הישראלי לדמוקרטיה, ד"ר אייל צור מפורום קהלת, ד"ר רן ברץ, פרופ' עמית שכטר, פרופסור רועי דווידסון ובר פישמן מהאגודה הישראלית לתקשורת, ד"ר מרדכי קידר ופרופ' אלישע האס מחוג הפרופסורים לחוסן לאומי.

כמו כן, הופיעו בפני הוועדה אלוף (מיל') אורנה ברביבאי ואלוף (מיל') יום טוב סמיה.

נציגי משרדי ממשלה רלוונטים: נציגי משרד התקשורת: מר מימון שמילה, סמנכ"ל הנדסה במשרד ומר אריאל שטיינר רמ"ט מנכ"ל המשרד; נציגי הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (להלן: "הרשות השנייה") מר מרדכי מרדכי, יו"ר הרשות השנייה ומר אורן טל, מנהל תחום הרדיו ברשות השנייה; מר יהונתן לוי, סגן חשב בכיר במשרד הביטחון.

בפני הוועדה הופיעו גם יו"ר איגוד הרדיו האזורי, מר דוד בן בסט; מנכ"ל חברת שירותי פרסום אזוריים מר יאיר לוי; וגב' סימה חזן, סמנכ"לית מחקר חברת דיאלוג.

במסגרת עבודתה, פרסמה הוועדה קול קורא להערות הציבור, במסגרתו התבקש הציבור *"להביע עמדה בכתב בדבר פעילות גלי צה"ל... להתייחס, בין היתר, לנושאים הבאים: 1. מודל ההפעלה הראוי לגלי צה"ל. 2. התכנים שראוי שישודרו בתחנת רדיו צבאית. 3. השפעות תחנות גלי צה"ל וגלגל"צ על שוק הרדיו בכלל."* (רצ"ב נספח ג': קול קורא). הקול הקורא פורסם לאור עמדת הוועדה לפיה פעילות התחנה נוגעת לציבור הרחב, בהיותה תחנה ממלכתית, המייצגת את צה"ל, ומשפיעה על השיח הציבורי בישראל.

במענה לקול הקורא נשלחו על ידי הציבור אלפי תגובות, מארגונים ומאנשים פרטיים. כפי שפורחב בהמשך, כלל התגובות נבחנו על ידי הוועדה. במסגרת חלק מהתגובות ביקשו ארגונים וגורמים פרטיים להופיע בפני הוועדה. לשם כך, קיימה הוועדה מפגשים ייעודים במסגרתם הוזמנו להישמע כלל הגורמים שחפצו בכך: ד"ר מרדכי קידר ופרופ' אלישע האס מ"חוג הפרופסורים לחוסן לאומי", מר חן אביגדורי וגב' רוני הדר, עו"ד אורי סלונים, ד"ר הראל חורב, הרב אליעזר שנוולד ראש ישיבת ההסדר במודיעין, מנכ"ל ארגון "בצלמו" מר שי גליק, מנכ"ל הפורום לחברה אזרחית מר עדי ארבל, ד"ר קטלין כהן מ"הפורום היהודי לאומי", נשיא ארגון "פנימה" הרב שי פירון, יו"ר ארגון נכי צה"ל מר עידן קלימן והרב יהושע שני מ"פורום הגבורה". בנוסף, בעקבות ניירות עמדה שהגישו לוועדה

נפגשה הוועדה עם מנכ"לית פורום דבורה, גב' עפרה אש ועם מר אברהם בנימין, גב' מוריה מיכאלי וגב' תמר סיקוראל מעמותת "רגבים".

על מנת להבין את הלכי הרוח בציבור ביחס לפעילות התחנה, ביצעה הוועדה סקר האזנה ועמדות ביחס לגלי צה"ל שבוצע על ידי חברת דיאלוג (רצ"ב נספח ד': ממצאי הסקר).

על מנת שיהיה בפני הוועדה כלל המידע הרלוונטי, הוועדה פנתה לקבלת מידע מסקרי TGI האומדים האזנה לרדיו, ומשמשים כיום למדידת נתוני האזנה בשוק הפרסום (רצ"ב נספח ה': נתוני האזנה לפי סקר TGI).

מבוא לענף הרדיו בישראל

לצד גלי צה"ל, פעלה בישראל גם תחנת "קול ישראל". פעילותה של "קול ישראל" עוגנה בחוק רשות השידור התשכ"ה-1965. ברבות השנים נוספו עוד תחנות לרשות השידור, ובשנת 2014, נחקק חוק השידור הציבורי הישראלי תשע"ד-2014 (להלן: "חוק התאגיד"), שהסדיר את סגירת רשות השידור והקמת תאגיד השידור הציבור (להלן: "התאגיד" או "תאגיד השידור הציבורי"). כיום התאגיד משדר בשמונה תחנות: כאן ב', המשדרת אקטואליה; כאן ג', הממוקדת במוסיקה עברית; כאן 88 משדרת מוסיקה מהעולם; כאן קול המוסיקה, המשדרת מוסיקה קלאסית; כאן תרבות, הממוקדת בתכני תרבות; רדיו מכאן, המשדר בערבית; כאן מורשת, הממוקדת בתכני מסורת יהודית; וכאן רק"ע, המשדרת בעיקר בשפות רוסית ואמהרית.

לצד תחנות אלו פועלות 17 תחנות רדיו מסחריות אזוריות שפעילותן מוסדרת ע"י הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, ומפוקחות על ידה. בהתאם לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, תש"ן-1990 (להלן: "חוק הרשות השנייה") התחנות מוגבלות בתחומי השידור שלהן, לאזורים תחומים ואינן מורשות לשדר בכל הארץ, אלא בהתאם לתנאי הזיכיון. בסך הכל פועלות בישראל 27 תחנות, 17 מהן אזוריות-מסחריות, שמונה מהן ארציות בבעלות תאגיד השידור הציבורי ושתי תחנות צבאיות, גלי"צ וגלגלצ. הכנסות תאגיד השידור הציבורי ממכירת פרסומות וחסויות ברדיו עמדה בשנת 2023 על 81 מיליון ש"ח¹. כפי שנמסר בדיון הוועדה על ידי נציגי משרד התקשורת, הערכות משרד התקשורת הן שהכנסות הרדיו האזורי עומדות על כ-220 מיליון ש"ח מידי שנה.

כפי העולה מנתוני TGI ומסקירות של גורמים מקצועיים מתחום התקשורת בפני הוועדה, זמני ההאזנה המרכזיים לרדיו הם בין השעות 06:00-18:00, ובעיקר בשעות הנסיעה בכבישים - 07:00-09:00 ו-15:00-18:00. דפוסי ההאזנה מלמדים על שימוש מוגבר יחסית במכשירי הרדיו הרכב ככלי ההאזנה מרכזי בשעות אלה.

מנגנון הקצאת תדירים

שידורי הרדיו בישראל מבוססים כיום על טכנולוגיית FM, המשדרת בתחום תדרים מצומצם (87.5–108 מגה הרץ). מדובר במשאב ציבורי מוגבל, שהקצאתו נעשית על ידי משרד התקשורת. בהתאם לפקודת הטלגרף האלחוטי [נוסח חדש], תשל"ב-1972, פועלת ועדת תדרים בראשות מנהל מינהל הנדסה במשרד התקשורת וועדת תדרים עליונה בראשות מנכ"ל משרד התקשורת. הוועדות פועלות להקצאת תדרים, בהתאם לאמנות ארגון התקשורת הבינלאומי (ITU). חלוקת התדרים, מתבצעת, תוך איזון בין צרכי הציבור, המגזר המסחרי ותחנות ציבוריות.

שידורי AM הופסקו בישראל בשנת 2011, והמדינה טרם עברה לשידור דיגיטלי. בשנת 2004 התקבלה החלטת ממשלה שעניינה 'הגברת התחרות בתחום הרדיו הארצי' במסגרתה הוחלט על הקמת מערך שידורי רדיו דיגיטליים (DAB), שנועד לשפר את איכות הקליטה, להרחיב את היצע

¹ דו"ח כספי לשנת 2023 באתר תאגיד השידור הציבורי:
<https://www.kan.org.il/media/nyta0ftj/%D7%93%D7%95%D7%97%D7%95%D7%AA-2023-%D7%AA%D7%90%D7%92%D7%99%D7%93-%D7%94%D7%A9%D7%99%D7%93%D7%95%D7%A8.pdf>

הערוצים ולייעל את השימוש בתדרים (החלטה מס' 2443, מיום 15.8.2004). משרד התקשורת אף פרסם מכרז ב-2008 להקמת המערך, אך המיזם לא יצא לפועל. מאז, נותרו השידורים המבוססים על טכנולוגיית FM, כערוץ השידור המרכזי בישראל, לצד הפצת תכנים קוליים באמצעות האינטרנט (OTT).

בעולם, מרבית מדינות אירופה מפעילות כיום שלוש טכנולוגיות במקביל – FM, DAB, ו-OTT – תוך שמירה על ודאות רגולטורית. כך לדוגמה, בבריטניה נקבע כי מערך ה-FM ימשיך לפעול לפחות עד 2030, ובהולנד עד 2035. אף על פי שהטכנולוגיה הדיגיטלית יעילה יותר ומאפשרת שידור עשרות ערוצים באותו רוחב פס, הציבור ממשיך להאזין בעיקר לשידורים בטכנולוגיית FM.

בהיעדר תשתית DAB, הרדיו בישראל ממשיך להתבסס על מערך ה-FM הקיים ובטווח הזמן הקרוב נראה כי זו תישאר טכנולוגיית השידור המרכזית.

הקמת גלי צה"ל - רקע היסטורי

כבר במלחמת העצמאות הפעילה יחידת שירות הקשר של צה"ל באופן ניסיוני שידורי רדיו שנועדו בראש ובראשונה לחיילים. במסגרת זו הושמעו הודעות פיקודיות ותכנים שנועדו לשמור על מורל החיילים, לרבות תכנים מוזיקליים.

בשנת 1950 אימץ הרמטכ"ל דאז, רא"ל יגאל ידין, באופן רשמי את היוזמה לשידורי רדיו צבאיים והמליץ להקים תחנה קבועה שתשמש את הצבא, עבור חיילי צה"ל במטרה לסייע בהיבטים הצבאיים הנוגעים לחיילי סדיר ומילואים וכן למטרות חברתיות דוגמת קליטת עלייה והקניית השפה.

פעילות התחנה עוררה מחלוקת בשל הכפילות מול פעילות תחנת הרדיו "קול ישראל". הסוגיה הובאה לדיון בישיבת הממשלה ביום 7.9.1950. במסגרת ישיבת הממשלה הוצגה עמדתו של הרמטכ"ל ידין. לדבריו, תחנת רדיו צבאית היא אמצעי חינוכי ומשמעוטי חשוב, שיתרום לחיזוק תדמיתו של צה"ל כחלק בלתי נפרד ממדינת ישראל הצעירה, יסייע לחינוך אנשי הצבא, לביסוס צבא העם ולקליטת עלייה (רצ"ב נספח ו': החלטות ממשלה הקמת גלי צה"ל).

עיקר הדיון התמקד בסוגיה האם ראוי לקיים שתי תחנות רדיו ממלכתיות, ולייצר כפילות למול פעילותה של "קול ישראל". בנוסף, התריעה השרה גולדה מאיר מפני הרחבת מעורבות הצבא בתחום אזרחי שעלול לערער את מעמדו של הרדיו הממלכתי. שרים נוספים העלו שאלות לגבי עלויות הפעלת התחנה, גבולות סמכותה ותפקיד צה"ל בזירה האזרחית.

בתום הדיון העמיד ראש הממשלה דאז בן גוריון בפני חברי הממשלה שתי חלופות: קול ישראל תקצה לצה"ל שלוש שעות שידורים מדי יום למטרותיו, או שתוקם תחנת שידור צבאית לשנת ניסיון אחת. הממשלה החליטה, ברוב של חמישה תומכים למול ארבעה מתנגדים, על הקמת תחנה צבאית לשנת ניסיון אחת. לאורך הדיון בישיבת הממשלה לא הוזכר, בשום שלב, כי התחנה תשדר תכני אקטואליה וחדשות, אלא שידורים שמטרתם לסייע בהיבטים הצבאיים הנוגעים לחיילי סדיר ומילואים וכן למטרות חברתיות דוגמת קליטת עלייה והקניית השפה.

אין כל עדות לכך שבחלוף שנה, או במועד מאוחר יותר, נערכה בחינה כלשהי של תוצאות הקמת התחנה והצורך בפעילותה, או שהתקבלה החלטה חדשה בדבר המשך פעילותה. קרי, התחנה המשיכה בפעילותה מבלי שהתקיים דיון בממשלה אודותיה.

פעילותה של גלי צה"ל עוררה דיון ציבורי נוקב כבר מראשיתה. בשנת 1953 ועדה בראשות השר פנחס לבון קבעה שיש לאחד את התחנה עם "קול ישראל", אולם המהלך לא צלח, בין היתר, בעקבות התנגדות צה"ל.²

בשנת 1956, הוצע להקים ועדה מפקחת על גלי צה"ל, אולם ראש הממשלה דאז, בן גוריון דחה הצעה זו.

בשנת 1965 נחקק חוק רשות השידור. במסגרתו, נקבע כי התכניות הלא צבאיות בגלי צה"ל יפוקחו על ידי רשות השידור.

² "אני באמת רוצה לסגור את גלי צה"ל – אך איני יכול", הערת שוליים להיסטוריה, פרופ' רפי מן.

בנובמבר 1973, בין היתר, בעקבות ביקורת על תפקודה של התחנה במלחמת יום הכיפורים, הוקמה מערכת חדשות בגל"צ בהוראת מפקד התחנה דאז, יצחק ליבני, אשר ייסד ארבעה יומני חדשות בלוח השידורים של התחנה והרחיב את שעות השידור של התחנה משעות ספורות ביממה (17:00-23:59) לעשרים וארבע שעות ביממה. לצעדי אלו היו מתנגדים בזמן אמת: *"מבקר חריף היה סגן קצין חינוך ראשי, סא"ל ישעיהו תדמור, שחלק על הכיוון אליו התפתחה התחנה בפקודו של לבני. הוא קבל על כך שמספר התוכניות הצבאיות בתחנה הוא 'קטן מאוד ומעורר תמיהה'... תדמור הציע להרחיב באופן ניכר את התוכניות הצבאיות, להאריך את זמן השידור של פינות, להקדיש תוכניות 'מיוחדות לחילות השונים, לטירונות, לאנשי המילואים'."*³

בשנת 1977, שר הביטחון דאז עזר ויצמן קרא לסגירת גל"צ. בדיון פנימי הוא אף ציין כי *"אני באמת רוצה לסגור את גל"צ אך לא יכול."*⁴

הביקורת על פעילותה של התחנה נמשכה ובשנת 1984 הרמטכ"ל דאז, רא"ל משה לוי, בגיבוי שר הביטחון דאז יצחק רבין, קרא להפסקת שידורי החדשות בתחנה.

בשנת 1991, הרמטכ"ל דאז, רא"ל אהוד ברק, בחן עם מנהל רשות השידור העברה של התחנה לרשות השידור.

בשנת 1993 השיקה התחנה תחנה נוספת - גלגלצ כתחנת בת, אשר נועדה בעיקרה להשמעת תכנים מוסיקליים, מתוך מטרה, בין היתר, להעביר דיווחי תנועה, לסייע לנהגים, להעלות מודעות לזהירות בדרכים ולהפחית את מספר התאונות בדרכים. מפקד התחנה דאז, משה שלונסקי הופיע בפני הוועדה והסביר כי מוטיבציה נוספת היתה להתחרות ברדיו האזורי שעמד לקום לאור חקיקת חוק הרשות השנייה שנה קודם לכן.

בראשית שנת 1997 התבטאה שרת התקשורת דאז לימור לבנת וציינה כי: *"אין מקום לתחנת רדיו צבאית במדינת ישראל"*. מעט קודם לכן, בשלהי 1996 מינה רה"מ דאז, בנימין נתניהו, ועדה ממשלתית לבחינת מעמד השידור הציבורי בישראל בראשות פרופסור ארנון צוקרמן. בסוף 1997 קבעה הוועדה כי התועלת בשידורי גל"צ עולה על העלות והנזק (ככל שישנו) בשידוריה. בתוך כך, באותה שנה החלה גלי צה"ל לשדר פרסומות וחסויות.

בשנת 1999, הודיע הרמטכ"ל דאז, רא"ל שאול מופז, כי יבדוק אפשרות להפרטת התחנה, בשל העיסוק של חיילים בתכני אקטואליה, אך יוזמה זו לא קודמה.

בשנת 2000, הוקמה ועדה ממשלתית נוספת לבחינת השידור הציבורי בראשותו של פרופ' בראשית, אשר המליצה לסגור את גלי צה"ל כתחנה צבאית ולהעביר את פעילותה ל"קול ישראל" והטלוויזיה החינוכית תחת גוף ציבורי חדש, תוך שמירה על אופיה הייחודי של התחנה.

בשנת 2001 יזם שר האוצר דאז, סילבן שלום, תוכנית להפרטת התחנה במסגרת חוק ההסדרים ולהמשך פעילותה בפקודת של הרשות השנייה.⁵

³ מן וצ' גון-גרוס גלי צה"ל כל הזמן (1991), 8, 21, 67, 77. בתוך: גלי צה"ל או האחדה של הרוק והמוות, פרופ' מנחם מאוטנר, כתב העת "פילילים", 2000.

⁴ *"אני באמת רוצה לסגור את גלי צה"ל – אך אני יכול"*, הערת שוליים להיסטוריה, פרופ' רפי מן.

⁵ נייר עמדה שהוגש לוועדה על ידי המכון הישראלי לדמוקרטיה ועמותת הצלחה.

בשנת 2005 נחקק חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ושידורי שירות) תשס"ה-2005 (להלן: "חוק גלי צה"ל – שידורי חסות ושידורי שירות") אשר הסדיר את שידורי החסות ושידורי השירות בתחנה, לרבות היקפם וסוגי התכנים המותרים בהם. לפי הגדרת החוק, תשדיר חסות הוא ציון גורם המממן משדר, לרבות אזכור מוצריו אך ללא תיאור איכותי או השוואתי שלהם. תשדירי שירות הם תשדירים מטעם גופים ציבוריים שנועדו להעביר מידע לציבור או לקדם ענפים במשק ללא אזכור של יצרן ספציפי, תשדירים הנותנים מידע לכוחות הביטחון בדבר מוסדות להשכלה גבוהה או מוסדות תרבות ואמנות ללא תיאור איכותי או השוואתי שלהם ותשדיר הנותן מידע על מבצעים המיועדים לכוחות הביטחון ללא אזכור איכותי או השוואתי של המוצרים.⁶

ביום 8.5.2011 עוגנה הוראת פיקוד עליון מס' 2.0617 "גלי צה"ל" (להלן: "הפ"ע גל"צ" או "הפ"ע"), המסדירה את פעילות התחנה. ההפ"ע קובעת כי התחנה נועדה להוות כלי תקשורת ציבורי-ממלכתי, תוך מתן ביטוי ייחודי להיבטים צבאיים; במסגרת ההפ"ע מוסדרים תחומי העיסוק של התחנה – ביטחון ישראל והשירות בצה"ל, תכנים המיועדים לאוכלוסיית המשרתים, חדשות ואקטואליה, תרבות ועוד. כמו כן, מתייחסת ההפ"ע למעמדו של מפקד התחנה וקובעת כי מפקד התחנה או מי שהוא הסמיך לכך ישמש כעורך הראשי של התחנה, וכן כי "בעניינים עיתונאיים-מקצועיים, שבהם הוא עוסק בתפקידו כעורך הראשי של התחנה, הוא לא יהיה נתון למרות מפקדיו ויעמדו לנגד עיניו השיקולים המקצועיים העיתונאיים".

ביום 15.5.2011 התקבלה החלטת ממשלה "תחנת הרדיו גלי צה"ל" (מס' 3210). במסגרתה, הנחתה הממשלה את שר הביטחון להקים "צוות שיפעל לגיבוש המלצות להחלת הפיקוח הציבורי על השידורים של תחנת גלי צה"ל והתשדירים המשודרים בתחנה" בנוסף, הנחתה הממשלה את שר הביטחון "להביא לממשלה בתוך שישה חודשים הצעה כוללת להסדרת מעמדה ועתידה של התחנה תוך התייעצות עם השרים והגורמים הרלוונטיים".

לאחר החלטת הממשלה הוקמה ועדה בראשות אלוף (מיל') דני יתום. הוועדה המליצה להשאיר את הפיקוח על גל"צ בידי הוועדה הייעודית ברשות השידור, אך לדאוג שוועדה זו תהפוך משמעותית יותר.⁷

בשנת 2013 הותקנו תקנות גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ושידורי שירות) (תנאים לאישור שידורים), תשע"ג-2013, אשר קבעו תנאים ומגבלות נוספים על שידור תשדירי שירות וחסות. כן, נקבע בתקנות כי תמורה עבור שידורים אלו, תשולם למשרד הביטחון, בעבור גלי צה"ל, בהתאם למחירון שיקבע משרד הביטחון.

בשנת 2016 הנחה הרמטכ"ל דאז, רא"ל גדי איזנקוט, כחלק מתר"ש (תכנית רב שנתית) גדעון כי "גלי צה"ל תועבר לאלתר לאחריות אזרחית כפי שיוחלט".

לאור האמור, הורה שר הביטחון דאז אביגדור ליברמן, למנכ"ל המשרד דאז, אלוף (מיל') אודי אדם להגיש את המלצתו בדבר פעילות התחנה. ביום 18.10.2016 הוגשה המלצתו של אלוף (מיל') אדם (להלן: "דו"ח אדם").

⁶ חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ושידורי שירות), תשס"ה-2005.
⁷ נייר עמדה שהוגש לוועדה על ידי המכון הישראלי לדמוקרטיה ועמותת הצלחה.

בתמצית, המליץ אלוף (מיל') אדם לשמר את פעילות התחנה, ולאחר שבחן את כלל החלופות, הצביע על שתי חלופות ישימות: האחת – "הותרת התחנה תחת פיקוד צה"ל לצד הפעלת מספר אמצעים שמטרתם צמצום האנומליה השוררת נוכח היותה של התחנה גוף תקשורת צבאי שעיקר עיסוקו בתכנים אזרחיים". בין האמצעים לצמצום האנומליה צוינו התקנת כללי פיקוח במסגרת תאגיד השידור הציבורי; הקמת ועדה ציבורית מייעצת למפקד התחנה; קביעת כללים לעניין מינוי מפקד התחנה; הגדלת אחוז התכנים הצבאיים על חשבון התכנים האזרחיים. החלופה השנייה שהוצעה, הייתה העברת התחנה לאחריות תאגיד השידור החדש אשר הוקם באותה העת, תוך שצוין כי הדבר יחייב את הסכמת משרד התקשורת. אלוף (מיל') אדם לא הצביע על חלופה מועדפת, והותיר את ההכרעה בין החלופות לשר הביטחון דאז ליברמן.

בשנת 2017 ובהמשך להמלצות דו"ח אדם, ביקש שר הביטחון דאז ליברמן, לפעול בדרך שלישית – העברת התחנה מצה"ל למשרד הביטחון. לאור עמדת היועץ המשפטי לממשלה דאז אביחי מנדלבליט, לפיה הדבר מחייב הסדרה בחקיקה, המהלך לא קודם.

ביום 28.1.2021 מינה שר הביטחון דאז, בני גנץ, את מנכ"ל משרד הביטחון דאז, אלוף (מיל') אמיר אשל ליו"ר ועדה בין משרדית לבחינת אופן העברת גלי צה"ל ממערכת הביטחון (להלן: "ועדת אשל").

ברקע להחלטה על הקמת הוועדה עמדה פניית הרמטכ"ל דאז, רא"ל אביב כוכבי, לשר הביטחון דאז, לקדם את הוצאת תחנת גלי צה"ל מצה"ל, זאת, כפי שצוין במסמך הוועדה (ר' בהמשך) – "לאור האנומליה השוררת מעצם פיקוד צה"ל על תחנה המשדרת בעיקר תכנים פוליטיים ומדיניים, באופן המתנגש לא אחת עם ערכי צה"ל. לאור האמור, המליץ הרמטכ"ל לשר הביטחון על הוצאת התחנה מחוץ לגדרי צה"ל." בהתאם למנדט שניתן לוועדה על ידי שר הביטחון, בחנה ועדת אשל את כלל החלופות הנוגעות להוצאת התחנה ממערכת הביטחון.

במהלך עבודת ועדת אשל, התקבלה עמדת תאגיד השידור הציבורי "כאן" לפיה לא נדרשת בתאגיד תחנת אקטואליה נוספת על רשת ב'.

בשל התפזרות הכנסת, הגישה ועדת אשל ביום 3.3.2021 עדכון ביניים בלבד, במסגרתו נסקרו כלל החלופות השונות, מבלי שהתקבלה המלצה (להלן: "דו"ח אשל"). החלופות שנסקרו על ידי ועדת אשל: הפסקת העיסוק בתכני החדשות והאקטואליה; העברת התחנה לתאגיד; הפרטת התחנה או סגירתה. כן נסקרו ללא פירוט והרחבה חלופות נוספות: הותרת המצב הקיים; יצירת מנגנונים לצמצום האנומליה; העברת התחנה למשרד הביטחון; הקמת תאגיד סטטוטורי חדש אליו תועבר התחנה. בנוסף, נסקרו, היבטים הנוגעים לתחנת הבת גלגלצ.

דו"ח אשל התייחס לכך שהחקיקה העוסקת בגלי"צ הינה: "מצומצמת וממוקדת ונוגעת אך להיבטים מסוימים של פעילות התחנה (מינוי מפקד ותשדירי שירות וחסות) והפיקוח עליה. אין החקיקה עוסקת במעמד התחנה, בסמכות להקמתה או לסגירתה או בתהליכים הנוגעים לעצם קיומה, תכניה או במבנה הארגוני שלה." במסגרת הדיון על החלופות השונות, נכללה גם התייחסות לצורך בתיקוני חקיקה לשם מימושן.

במסגרת דיוני ועדת אשל, התבקשה עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה בשאלה מהן הדרכים המשפטיות האפשריות למימוש החלטה לסגירתה של תחנת גלי צה"ל, ובפרט בשאלה האם נדרשת לשם כך חקיקה. בתשובה לכך התקבלה עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה דאז מנדלבלט, המאשר את חוות הדעת המפורטת של המשנה ליועץ (משפט כלכלי) דאז, מאיר לוין, לפיה דרך המלך לסגירת התחנה היא בחקיקה ראשית, ואולם ניתן להחליט על סגירת התחנה באמצעות החלטת ממשלה (רצ"ב נספח ז': חוות דעת בעניין "הדרכים המשפטיות האפשריות למימוש החלטה לסגירת תחנת גלי צה"ל").

ביום 4.4.2023 מינה שר הביטחון דאז יואב גלנט, ועדה בראשות המנהל הכללי של משרד הביטחון דאז, האלוף (מיל') (כתוארו אז) אייל זמיר (להלן: "ועדת זמיר"), הרמטכ"ל דהיום. בחודש יולי 2023 הגישה הוועדה את המלצותיה.

כפי שצוין בדו"ח זמיר: *"עמדותיהם העקביות של שני הרמטכ"לים האחרונים, גדי איזנקוט ואביב כוכבי, ועמדת הרמטכ"ל הנוכחי, רא"ל הרצי הלוי, לפיהן מיקומה של תחנת שידור, המשרתת גם תכנים אקטואליים, בתחומי הצבא מסבה לו קושי מהותי בשל עירוב צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי המקוטב. בנוסף, התחנה משמשת כיחידה צבאית וכגוף תקשורת, ובשל כך, מתוך הרצון להימנע מהתערבות בפעילותה, נוצר קושי של ממש בפיקוד עליה. בהתאם, עמדת צה"ל הרשמית מזה מספר שנים מבקשת להביא לניתוק הזיקה בין הצבא לתחנה והעברתה למסגרת ארגונית אחרת."*

ועדת זמיר המליצה להימנע מסגירתה של התחנה או מהוצאתה ממערכת הביטחון (לרבות הפרטה או העברה לתאגיד השידור הציבורי), על אף המורכבויות הרבות בהפעלתה, ולהותירה במקומה הארגוני הנוכחי, כיחידה צבאית, אשר בראשה עומד מפקד קבוע (בתקופת דיוני הוועדה מפקד התחנה היה ממלא מקום ולא מינוי קבע). ביחס לאפשרות להעברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי או בהפרטתה והעברתה לאחריות גוף פרטי, התרשמה ועדת זמיר כי חלופות אלו יובילו לשינוי ניכר באופייה של התחנה ובתמהיל העובדים בה. כמו כן, הדבר יוביל לניתוק הזיקה לנושאי צבא, ביטחון ומורשת קרב, ותכניה הייחודיים של התחנה העוסקים בכך יופחתו, לטובת תכנים מסחריים בשל שיקולים כלכליים.

במסגרת המלצותיה, התייחסה ועדת זמיר למספר סוגיות עקרוניות הנוגעות לפעילות התחנה:

1. **תיעדוף תכני צבא וביטחון:** *"לתעדף ולהגדיל בהיקף ניכר את מספרן של התכניות העוסקות במערכת הביטחון בכלל, ובצה"ל ובחייליו בפרט. תכניות אלו צריכות להיות עוגן מרכזי בלוח השידורים ולהשתבץ ברצועות שידור הזוכות לאחוזי האזנה גבוהים."*
2. **תחנה ממלכתית מאוזנת ומגוונת:** *"על התחנה לשקף את מגוון הקולות הקיימים בכלל הציבור הישראלי, תוך הקפדה על גבולות גזרה ממלכתיים ומדויקים... תוך איזון התוכן המושמע ושיקוף מנעד דעות".* בנוסף *"על התחנה להקפיד על מתן הזדמנויות לאוכלוסיות חדשות אשר אינן מקבלות ייצוג כיום בקרב החיילים המשרתים בתחנה והעובדים בה."*
3. **הרחקת לובשי מדים מעיסוק בנושאים שנויים במחלוקת:** *על מפקד התחנה לוודא שלובשי מדים בתחנה ימנעו מעיסוק וסיקור אירועים בעלי אופי פוליטי מובהק, וכן להפעיל שיקול דעת מחמיר באשר לשילוב לובשי מדים בתפקידי עריכה. חלף זאת, לובשי המדים*

המשרתים בתחנה יתמקדו וישתלבו בתכניות בעלות זיקה לצה"ל, היסטוריה, תרבות, שפה וזמר עברי וברצועות מיוחדות המשודרות לקראת חגי ישראל.

ועדת זמיר המליצה לעגן היבט זה בפקודות הצבא הרלוונטיות ובהנחיות פנים-ארגוניות צבאיות.

4. עוד בהיבט זה, המליצו יו"ר הוועדה וחברת הוועדה, המשנה ליועמ"ש למעב"ט (דאז), כי על לובשי המדים המשרתים בתחנה בשירות צבאי להימנע מעיסוק בדיווחים פוליטיים, או מנשיאה בכל תפקידי שידור ועריכה בתכניות פוליטיות ופרשנות, אלא בתפקידי מעטפת טכניים בלבד בתכניות אלה. עוד ציינו בהקשר זה, כי **"קיים טעם לפגם במצב בו חייל לובש מדים נשלח לסקר אירוע בעל אופי פוליטי בנוכחות נבחרי ציבור, או נדרש לערוך את תוכנה של ידיעה חדשותית מעוררת מחלוקת."**

5. **הגדלה משמעותית של התכנים העוסקים במערכת הביטחון וצה"ל ותכנים חברתיים:** על התחנה לכוון את תכניה ותכניה, בראש ובראשונה לקהל המאזינים בצבא. על הנהלת התחנה לתעדף ולהגדיל בהיקף ניכר את מספרן של התכניות העוסקות במערכת הביטחון בכלל, ובצה"ל וחייליו בפרט. עוד צוין, כי **"תכניות האקטואליה יכללו ברצועות השידור בתחנה, אך לא יהיו את החלק הארי בשידוריה."**

6. **הגברת הפיקוח על התחנה:** הוועדה המליצה לקבוע כללים לפיקוח של ועדת גל"צ בתאגיד על התחנה, על מנת שפעילותה **"תתבצע בצורה מקצועית, סדירה ואפקטיבית"**. או לחילופין כי **"ישקל לאמץ, חלף מנגנון הפיקוח האמור ונוכח ניגוד העניינים הטמון בו, הקמת ועדה מייעצת, לצד מפקד התחנה, שתתמנה על ידי ועדת איתור מקצועית שימנה שר הביטחון, ותייעץ למפקד התחנה בעניינים הקשורים בתחנה"**. בהקשר זה, המליצה הוועדה גם על **קוד אתי עדכני, שיעוגן בחקיקה או בהוראות הצבא.**

7. מפקד תחנה: הוועדה הדגישה את חשיבותו של מפקד קבוע לתחנה. המליצה על עיגון בחקיקה או בהוראות הצבא של הליך מינוי מפקד התחנה, על ידי ועדה מקצועית בלתי תלויה שתמליץ לשר הביטחון על מועמד מטעמה. כן, התייחסה הוועדה גם לצורך במפקד קבוע ולתכונות ולכישורים הנדרשים.

שר הביטחון דאז יואב גלנט, אימץ את המלצות ועדת זמיר.

מטרתה של סקירה זו אינה להרבות ידע בעלמא. הוועדה סבורה כי ישנה חשיבות רבה לבחינת הליך הקמת התחנה, מטרותיה והתכנים שנקבע שישודרו בה, וכן לבחינת תכנים ומטרות אלה למול פעילותה של התחנה כיום.

כאמור, מן המקובץ עולה כי תחנת גלי צה"ל הוקמה לתקופת ניסיון בת שנה אשר לא הוארכה מעבר לכך. התחנה הוקמה ללא כל כוונה לקיומם של שידורי אקטואליה ואלו נכנסו לתחנה בהחלטת מפקד התחנה דאז, מבלי שהתקבלה החלטת ממשלה בנושא, 23 שנים לאחר הקמתה, וכיום שידורי האקטואליה מהווים נתח מרכזי בשידורי התחנה.

בקצירת האומר מאז הקמתה של התחנה, בשנת 1950, עלו שורה של יוזמות לבחינת פעילות התחנה בהן :

- 1953 – קריאה ראשונה לסגירה.
- 1956 - הוצע להקים ועדה מפקחת על התחנה.
- 1977 - שר הביטחון עזר ויצמן, קרא לסגירת התחנה.
- 1984 – הרמטכ"ל משה לוי, בגיבוי שר הביטחון יצחק רבין קרא לסגירת מחלקת החדשות של התחנה כחלק מקיצוץ תקציבי.
- 1991 – השר אהוד ברק דרש ניתוק מהצבא ; הוחלט להשאירה במתכונת זהה.
- 1997 - שרת התקשורת לימור לבנת "אין מקום לתחנת רדיו צבאית".
- 1999 – הרמטכ"ל שאול מופז הודיע שיבחן הפרטה.
- 2000 – ועדת בראשית המליצה על סגירת התחנה והעברתה ל"קול ישראל".
- 2011 – ועדת יתום – החליטה להשאיר את התחנה במקומה ולהדק את הפיקוח עליה.
- 2016 – הרמטכ"ל גדי איזנקוט קבע שהתחנה תעבור לאחריות אזרחית.
- 2017 – ועדת אדם המליצה על העברה לתאגיד השידור או הגברת הפיקוח על התחנה.
- 2021 - הקמת ועדת אשל לבחינת הוצאת גלי צה"ל ממערכת הביטחון.
- 2023 – ועדת זמיר המליצה על הידוק הפיקוח וצמצום תחנה האקטואליה בתחנה.

לעמדת הוועדה, עצם קיומו של דיון ציבורי ממושך, בן עשרות שנים, הכולל הקמת 4 ועדות ציבוריות בעשור האחרון, מלמד על הקושי המשמעותי ליישב את האנומליה הטמונה בכלי תקשורת המופעל על ידי צבא. כפי שיורחב בהמשך, מטבע הדברים, נדרש כי באמצעי תקשורת יתקיים שיח ביקורתי, נוקב ועצמאי, אשר מביא מגוון דעות ועמדות. הדבר מעורר מתח רב שעה שאמצעי תקשורת זה פועל במסגרת יחידה צבאית וכאשר, צה"ל בהיותו "צבא העם" שואף להרחיק עצמו מהזירה הפוליטית.

שוק הרדיו, ומשמעויותיו בהקשר לגלי צה"ל וגלגלצ

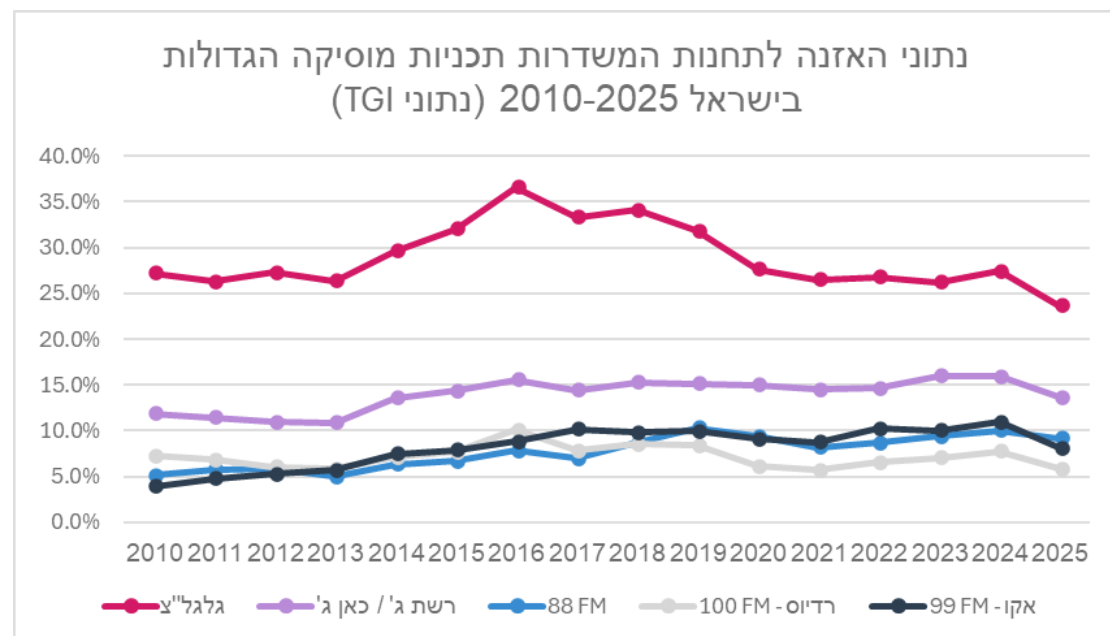
נתוני האזנה לרדיו ולגלי צה"ל בפרט

כאמור, על מנת להבין את השפעת התחנה על שוק הרדיו בכלל ואת משקלה בשוק ובשיח הציבורי ביקשה הוועדה את דו"חות TGI לשנים 2010-2025. דו"ח TGI הוא מחקר שנערך בישראל פעמיים בשנה מאז שנות ה-90 על ידי חברת "קנטאר מדיה". המחקר בודק איך הישראלים צורכים מדיה: איזה עיתונים הם קוראים, לאילו תחנות רדיו וטלוויזיה הם מאזינים או צופים, ואילו אתרי אינטרנט פופולריים אצלם. לשם כך נשאל מדגם מייצג של אלפי אנשים בגילאי 18 ומעלה על הרגלי הצפייה, ההאזנה והקריאה שלהם. התוצאות מאפשרות להבין אילו כלי תקשורת זוכים לחשיפה רבה יותר, מי קהל היעד שלהם, ואיך מפרסמים יכולים להגיע אל קהלים שונים בצורה יעילה.⁸

נתוני ההאזנה בעולם כולו ובישראל בפרט מלמדים ככלל על ירידה בדפוסי ההאזנה לרדיו. הדבר לא מפתיע בהינתן עליה בשימוש בפלטפורמות האזנה דיגיטליות למוסיקה (דוגמת ספוטיפיי, אפל מיוזיק וכדומה); יישומי הסככים; ורשתות חברתיות הצוברות נתח שוק הולך וגדל.

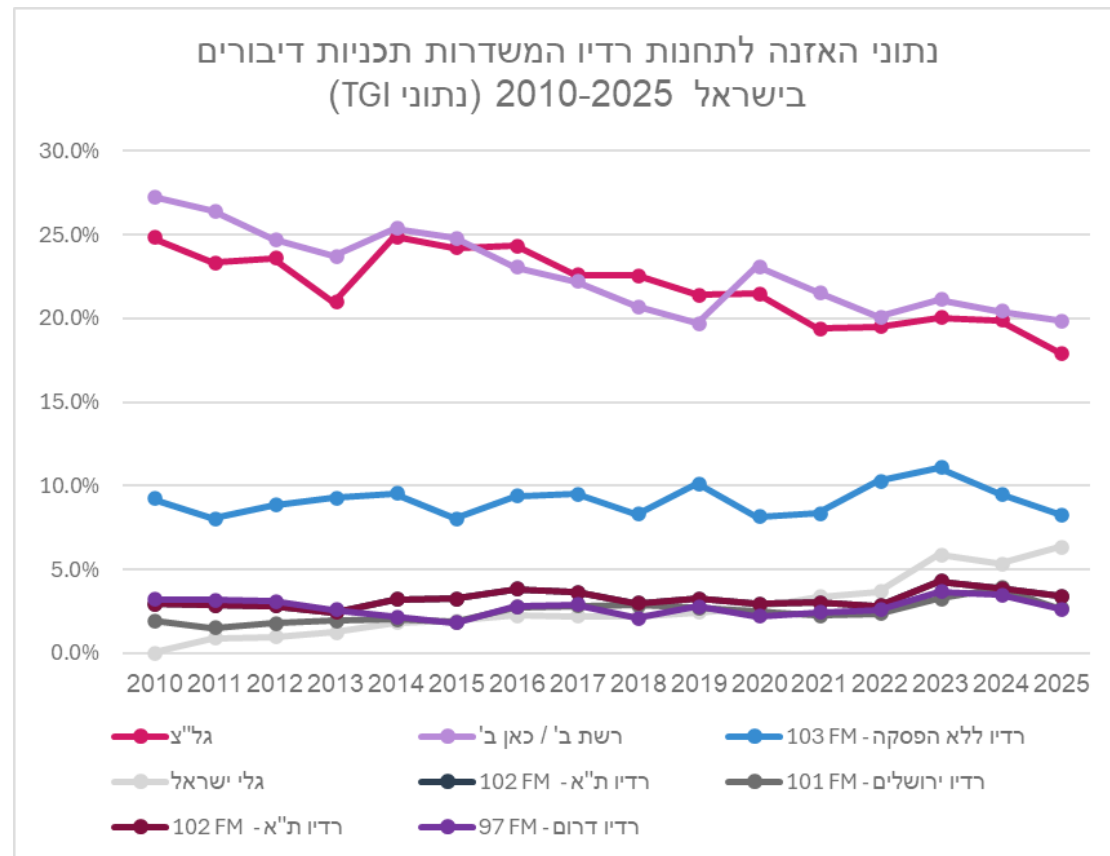
הבחנה מקובלת בתחום הרדיו היא בין תחנות רדיו המשדרות תכניות שיח (Talk) לתחנות רדיו הממוקדות בשידורי מוסיקה (Music). בנתוני TGI שהתקבלו, ניתן לראות בבירור את הירידה בהאזנה בכל תחנות הרדיו המתמקדות בשידורי מוסיקה, כפי שנראה בתרשים הבא המתייחס לאחוזי ההאזנה לתחנות הרדיו המרכזיות.

גלגלצ היא תחנת הרדיו המשדרת רק מוזיקה, והיא המואזנת בישראל, כאשר כרבע מהישראלים מאזינים לה. לאחר תחנות הרדיו הארציות המתמחות בתכניות שיח כאשר כאן ב' נטלה את ההובלה למול גלי צה"ל. ולאחר מכן כאן ג' וכאן 88 ולאחריהן תחנות הרדיו האזוריות בהובלת אקו 99 המשדרת בעיקר מוזיקה, רדיו 103 ללא הפסקה המשדרת בעיקר תכניות שיח וגלי ישראל.

⁸ קנטאר מדיה ישראל – הסבר על סקר. TGI: [Kantar Media Israel](https://www.kantarmedia.com/tgi).

כאשר בודקים את תחנות הרדיו הממוקדות בתכניות שיח ניתן לראות מגמה כללית של ירידה, וזאת לאחר עליה חריגה בנתוני האזנה לאחר פרוץ מלחמת התקומה. בשנים האחרונות גלי צה"ל מואזנת מעט פחות מכאן ב' המתחרה הארצית, וביתר שאת בשנה האחרונה סובלת מירידה חדה יותר בהאזנה מאשר כאן ב'.

למען שלמות התמונה, כלל התחנות, למעט גל"צ, גלגלצ ותחנות תאגיד השידור, מוגבלות בשידוריהן לאזור גיאוגרפי מסוים בהתאם לתנאי הזיכיון שלהן, לכן ההשוואה של נתוני ההאזנה הארציים אינה מלמדת על היחס בין תחנות הרדיו האזוריות לתחנות הארציות.

בכדי לבחון את חלקה של גלי צה"ל אל מול התחנות האזוריות באזורים השונים, הוועדה בחנה גם את נתוני ההאזנה על פי זיכיונות הרדיו האזורי. בבחינת נתוני ההאזנה בחתכים אזוריים, ניתן לראות שיש שונות בין נתוני ההאזנה באזורים השונים בין גלי צה"ל לתחנות האזוריות המשדרות שיח. באזור הצפון 21% מאזינים לגלי צה"ל לעומת 11% לרדיו צפון; באזור העמקים, 20% מאזינים לגלי צה"ל לעומת 11% לרדיו קול רגע; באזור הכרמל מאזינים 24% לגלי צה"ל לעומת 18% לרדיו חיפה; בעמק חפר מאזינים 15% לגלי צה"ל ו-10% לרדיו 103; באזור השרון מאזינים 27% לגלי צה"ל ו-16% לרדיו 103; 17% מתושבי גוש דן מאזינים לגלי צה"ל בעוד 13% מאזינים לרדיו 103; בשפלת יהודה מאזינים 20% מהציבור לגלי צה"ל לעומת 8% לרדיו 103; באזור ירושלים מאזינים 12% לגלי צה"ל, 10% לרדיו קול חי, 9% לגלי ישראל ו-8% לרדיו ירושלים; בנגב מאזינים 13% לגלי צה"ל לעומת 10% המאזינים לרדיו דרום וביהודה ושומרון 10% מהתושבים מאזינים לגלי צה"ל בעוד 13% מאזינים לגלי ישראל ו-12% לרדיו קול חי.

כח אדם ותקציב התחנה

כפי שצויין בסקירתו של רמ"ט אכ"א, תא"ל אמיר ודמני, צפי תקציב התחנה לשנת 2025 עומד על כ-52 מיליון ש"ח, הכנסות התחנה צפויות לעמוד על כ-45 מיליון ש"ח, שהם כ-87% מסך תקציב התחנה.

בתחנה משרתים כיום 224 חיילים בשירות חובה. 96 מהם בוגרי קורס עיתונאים של גל"צ, 44 בתפקידי מטה, 17 טכנאים. כמו כן, 9 חיילים בודדים, 38 מתנדבים, 10 מתכנית תתקדמו (תכנית צבאית הפועלת לשילוב צעירים על הרצף האוטיסטי בתפקוד גבוה) ו-10 ממנעד הכשירות (תכנית הצבאית הפועלת לשילוב בעלי מוגבלות) הממלאים מקצועות עיתונאיים יחד עם בוגרי קורס העיתונאים.

שלושה אנשי קבע מועסקים בתחנה: סגן מפקד התחנה, רס"ר התחנה וראש מדור משאבי אנוש בתחנה.

לצידם עובדים בתחנה 85 אזרחים עובדי צה"ל: 23 בתפקידי הנהלה ומטה, 17 מחלקה טכנית, 14 מגישים ומגישות, 10 כתבים וכתבות, 12 בתפקידי עריכה, 5 בתפקידי דיגיטל ו-4 בתפקידי הפקה. בנוסף, 48 אנשי תוכן במעמד יועצים: 45 בתפקידי הגשה, שני יועצי תוכן ואיש טכני. כמו כן 6 מגישים במעמד ספק חיצוני.

סה"כ כח האדם בתחנה עומד על 366 חיילים, עובדים ונותני שירותים.

תמצית העמדות שהוצגו בפני הוועדה

כאמור הוועדה קיימה 19 ישיבות על מנת לגבש את מסקנותיה והמלצותיה בדבר פעילות התחנה. בחלק זה יתוארו, בתמצית, הטיעונים, העמדות וההתנגדויות שהובאו בפני הוועדה על ידי המרואיינים השונים.

המרואיינים שהופיעו בפני הוועדה היו מגוונים ובכללם: מפקד התחנה; רמ"ט אכ"א; מפקדי תחנה בעבר; אנשי תקשורת; אנשי אקדמיה ומחקר; ארגונים ציבוריים ועמותות; עובדי תחנה; נציגי משרד התקשורת והרשות השנייה וכו' (רצ"ב נספח ב': רשימת האנשים והארגונים שהופיעו בפני הוועדה).

כלל המרואיינים הסכימו כי גלי צה"ל היא אנומליה מבחינה דמוקרטית שאין לה אח ורע בעולם. תחנות רדיו צבאיות בעולם דמוקרטיות נועדו לקהל מאזינים אחד ומסוים – חיילים. בחלק ניכר מהמקרים, יועדו תחנות הרדיו עבור חיילים המשרתים מעבר לים על מנת לשמר את הקשר הרציף עמם.

מפקד גלי צה"ל, מר טל לברס, הציג בפני הוועדה סקירה מקיפה על פעילות התחנה בשנתיים האחרונות ועל השינויים הארגוניים שבוצעו בתחנה, ושינויים בתכני השידורים. במסגרת הסקירה, ציין כי מאז כניסתו לתפקיד שם דגש על תפקודה של התחנה כיחידה צבאית ועל היבטים פיקודיים, לצד דגש מיוחד על הרחבת הגיוון האנושי והחברתי בקרב המשרתים בתחנה, וכן על שילוב אוכלוסיות מהפריפריה כמו גם אוכלוסיות שאינן מיוצגות באופן מספק בתקשורת הישראלית. כיום, למעלה מ-50% מהחיילים המשרתים בתחנה לנים בסמיכות לתחנה. בזכות זאת ניתן להרחיב את מעגל המשרתים בתחנה וליצור מסגרת מגוונת יותר. מפקד התחנה הציג כי בתחנה לא משרתים חיילים בעלי פרופיל קרבי, כי חלק לא מבוטל של המשרתים הינם מתנדבים לשירות צבאי וכי נעשים מאמצים על מנת להרחיב את הגיוון הגיאוגרפי, התרבותי, העדתי והדתי.

בנוגע לתכנים המשודרים בתחנה, הציג מר לברס שהתחנה פועלת לאור מסמך נקדי וקוד אתי משנת 2018. מאז כניסתו לתפקיד שם דגש על שידורים מהשטח על בסיס קבוע, כאשר השידורים מגוונים מסיום קורס צבאי ועד חניכת רפת בעוטף עזה. היחידה מדגישה את שיתוף הפעולה עם היחידות השונות בצה"ל ונהנית מחופש פעולה הודות להנחיה המאפשרת לחיילים עד דרגת סא"ל לפעול ישירות מול התחנה ללא צורך בתיאום עם דובר צה"ל. לצד פעולות אלו יש גם אירועי שיא מיוחדים דוגמת מיזמי זיכרון לנופלים, שבועות הוקרה לפצועים ולחיילי מילואים ועוד.

לדבריו, התחנה נחשבת היום לחלק טבעי יותר בצבא למרות המתח המובנה בתחנת רדיו צבאית. כן, ציין כי הנחה שחיילים במדים לא יסקרו אירועים פוליטיים מובהקים, אולם על מנת לממש הנחיה זו באופן מלא, יש צורך בתוספת תקציבים להעסקת אזרחים. לדבריו, יש צורך בוועדה מייעצת שתפעל לצד מפקד התחנה.

מר לב-רם התייחס בפירוט ליישום מסקנות ועדת זמיר, שייסקרו בהמשך.

ראש מטה אגף כח האדם בצה"ל, תא"ל אמיר ודמני, הציג בפני הוועדה סקירה נוספת על התחנה, לרבות עמדת צה"ל ביחס לפעילותה. לאחר סקירת מקורות התקציב וכח האדם בתחנה, הדגיש תא"ל ודמני כי יש שיפור תחת מפקד התחנה הנוכחי בשמירה על ממלכתיות התחנה וכי הדבר תלוי

בזהות מפקד התחנה. לדבריו, הצבא מעוניין להביא את החיכוך עם נושאי האקטואליה למינימום ההכרחי, אך סבור שלא יהיה ביקוש לתחנה שלא תעסוק באקטואליה. לתפיסתו, הכרחי שחייל לובש מדים לא יסקר פוליטיקה ולא יראיין פוליטיקאים, אך כן יסקר תחומים אחרים כגון תרבות וחינוך. במענה לשאלת הוועדה השיב תא"ל ודמני כי אין הבחנה דיכוטומית בין תחום האקטואליה ליתר תחומי הסיקור. כמו כן הוסיף כי המפקד הוא הגורם המשמעותי ביותר בתחנה וכי יש יתרון במפקד עם רקע פיקודי. נוסף על כך, הביע גם הוא תמיכה בהקמת מועצה מייעצת או מפקחת למפקד התחנה.

נציגי משרד התקשורת, מר מימון שמילה ומר אריאל שטיינר סקרו בפני הוועדה את מפת התדרים והליך הקצאתם בישראל. בנוסף הציגו את שוק הרדיו כשוק דו צידי בו יש מפרסמים מצד אחד ומאזינים מצד שני, את האסדרה הקיימת ואת חלופות האסדרה לכלל השוק הקיימות כיום. בנוסף טענו נציגי המשרד כי כיום אין הבדל משמעותי בין גלי צה"ל לכאן ב' ולכן מבחינת ניהול הספקטרום (משאב במחסור) יש הגיון בהקצאה מחדש של התדרים.

נציגי הרשות השניה, מר מרדכי מרדכי ומר אורן טל, הציגו בפני הוועדה את האסדרה הקיימת, מגמות קיימות מבחינת האזנה ודרכי האזנה לתכני שמע. נציגי הרשות הביעו עמדה התומכת בהגבלת הכנסות התחנות הציבוריות מפרסום, שעה שהמגזר הפרטי אינו יציב דיו. הקו המנחה אותם הוא להוסיף כמה שיותר תחנות וכמה שיותר אפיקי שידור ותוכן.

איש אקדמיה טען כי תחנה ארצית צריכה להיות מסחרית ונכון יהיה להפריט את התחנה. לדבריו, כל עוד התחנה לא מופרטת יש להפחית את תכני האקטואליה, לקבוע בהוראות הפיקוד העליון איסור הבעת עמדה פוליטית בשידורי התחנה, למנות נציב פניות ציבור עצמאי לתחנה, לקבוע קריטריונים ברורים להבחנה בין תכנית צבאית לשאינה ולחזק את הפיקוח על התחנה, ייתכן שבאמצעות פיקוח פרלמנטרי באמצעות ועדה מוועדות הכנסת.

אשת אקדמיה הציעה לחזק את עבודת התחנה ברשתות החברתיות כאפיק צמיחה אפשרי בעידן התקשורת החדש. לטענתה, הפרטה אינה מהלך ישים כיוון שהיא תשנה באופן מהותי את התחנה, יש לראות במהלך כזה סגירה של גלי צה"ל ופתיחה מחדש של תחנה פרטית. בכל מקרה, טענה שיש לבחון את גלי צה"ל במסגרת רפורמה רחבה בשוק הרדיו כולו. בטווח הקצר הציעה, להגביל את זמן השידור של תכנים מסוימים בשידור גל"צ ולייצר מנגנון להחלפת מגישים בתחנה אחת לפרק זמן קבוע על מנת לעודד גיוון ותחלופה בתחנה.

לעומתם איש אקדמיה נוסף, טען בפני הוועדה כי אין שום טיעון דמוקרטי במערב המצדיק קיומה של תחנה צבאית המשדרת לאזרחים. לטעמו הטיעונים בעד קיומה של תחנה צבאית כיום הם תוצאה של המציאות הקיימת בלבד.

יו"ר ארגון אזרחים עובדי צה"ל ציין שלתפיסתו אין זכות קיום לתחנה ללא שידורי אקטואליה. לטעמו, הפרות הכללים והאופי הממלכתי של התחנה לא נעשה על ידי אזרחים עובדי צה"ל הכפופים לפקודות הצבא אלא על ידי יועצים חיצוניים המעניקים שירות כפרילנסרים ואינם כפופים לפקודות הצבא.

נציגי העיתונאים הביעו בפני הוועדה את היתרונות שבשידור ציבורי נטול אינטרסים מסחריים ככלי תקשורת המביא לידי ביטוי בצורה טובה יותר את חופש הביטוי. לדעתם, גלי צה"ל היא אכן אנומליה כאשר הגוף המסקר הוא גם המסקר אך היא קיימת כבר למעלה מ-70 שנה ופועלת באופן די מוצלח. הבהירו שללא חדשות אין זכות קיום לתחנה באקלים הישראלי. לבסוף, ציינו כי סגירת התחנה עלולה להעביר מסר מרתיע לעיתונאים "היזהרו בדברכם".

גורם מענף הרדיו סקר בפני הוועדה את תהליך התפתחות התחרות בין גלי צה"ל וגלגלצ לרדיו האזורי, הכולל לדבריו את עצם הקמת גלגלצ ואת שידורי החסויות ותשדירי השירות בגלי צה"ל. תחרות זו הובילה לקשיים גדולים עבור התחנות המסחריות באופן המאיים על קיומן. על כן, הביע תמיכה באיסור מכירת חסויות בגלי צה"ל על מנת להעביר יותר הכנסות לשוק הפרטי ולקיים את הכלל לפיו ציבורי אינו מתחרה בפרטי. הוא הדגיש כי אינו מקבל את הטענה לפיה סגירת גלי צה"ל היא פגיעה בחופש הביטוי. חופש הביטוי לדידו מתקיים תחילה בשוק הפרטי, אלו פועלות כיום בסביבה רגולטורית ותחרותית קשה, סגירתן עקב בעיות כלכליות תהיה פגיעה בחופש הביטוי, ומשכך צריך לעודד כעת את התחנות המסחריות.

גורם נוסף בענף פרס בפני הוועדה את ענף הרדיו מזווית הראייה של המפרסמים ואופן פעולתם אל מול תחנות הרדיו של התאגיד, הרדיו האזורי וגלי צה"ל. לטענתו, ביחס לחשיפה, מחירי התחנות הציבוריות נמוכים אל מול התחנות הפרטיות, מה שמעניק יתרון לתחנות הציבוריות.

מספר מרואיינים הציגו בפני הוועדה דוגמאות בולטות לתחנות שידור צבאיות, ביניהן תחנות הרדיו של הצבא האמריקאי, הצבא הבריטי והצבא הגרמני. תחנות כמו BFBS (בריטניה) ו-AFN (ארה"ב) מספקות שירותים לחיילים ולבני משפחותיהם, אך אינן פונות לציבור הכללי במדינות בהן פועלות. כלל התחנות הללו החלו את פעילותן במטרה לשדר מסרים לחיילים מעבר לים, בתקופה בה לא היו אמצעי תקשורת מהירים ויעילים להעברת מסרים מהעורף לחזית, ומהחזית לעורף. כיום תחנות אלו מתמקדות בתכנים לחיילים בלבד והם קהל היעד של תחנות אלו. גם דו"ח אדם עמד על ייחודיות גלי צה"ל בהקשר זה: **"קיימות תחנות צבאיות אחרות בעולם תחת פיקוח הצבא. ואולם, לא קיים מודל הדומה לגלי צה"ל, שלפיו תחנה צבאית משדרת בעיקר תכני אקטואליה ותרבות."**

רבים מן הפונים ביקשו להשאיר את התחנה אך לערוך שינויים בתכניה: לבטל את שידורי האקטואליה, לעבות חיבורים לצבא, לנכי צה"ל, לחיילים ולכוחות הביטחון. לדעת הוועדה שינויים מרחיקי לכת באופיה של התחנה כרוכים בהתערבות משמעותית בתכניה ובסמכויות מפקד התחנה כעורך ראשי ולפיכך קיימת היתכנות נמוכה ביותר ליישומם.

ניכר כי יש הסכמה גורפת בין הדוברים שהיום לא היתה מוקמת תחנה צבאית. עיקר המחלוקת היא בין מי שמבקשים לסגור את התחנה, ולחילופין לנתק את הזיקה בין התחנה ובין צה"ל, בשל האנומליה שבעצם קיומה של תחנת רדיו צבאית, ולאור המתחים המשמעותיים שהדבר גורם למעמדו של צה"ל כצבא העם; לבין אלו שחושבים שעל אף האנומליה, גלי צה"ל הפכה במרוצת השנים למוסד תרבותי וציבורי חשוב שיש לשמר אותו, ולכל היותר ניתן להכניס בו תיקונים, על מנת להביא לצמצום האנומליה.

בנוסף, קיומה של תחנת רדיו צבאית, המיועדת לכלל הציבור, יוצרת מתח מובנה: היא מערבבת בין, צה"ל כמוסד ביטחוני א-פוליטי, המאופיין בהיררכיה ברורה, ובין מרחב תקשורתי, שמעצם טיבו ומהותו נועד לשמש זירה פתוחה לביקורת, פלורליזם ודיון ציבורי חופשי שמתקיימים בו מגוון דעות.

רבים מהדוברים הדגישו כי פעילות גלי צה"ל, ובפרט פעילותה של התחנה בשדות האקטואליה והפוליטיקה, מביאה לכדי דיון ציבורי ער ולמחלוקת ציבורית נוקבת, כעניין שבשגרה. סוגיה זו מתחדדת, מטבע הדברים, בעתות משבר או קיטוב חברתי. על אחת כמה וכמה בעת מלחמה, כאשר המתרחשות החברתית והמחלוקת הציבורית גוברת. הדבר מעורר קושי משמעותי היות וצה"ל, כגורם האמון על התחנה, נשאב בעל כורחו לזירת ההתכתשות הציבורית הסוערת. בכך, נוצרת התנגשות אל מול עקרון העל לפיו הצבא הינו גוף ממלכתי המדיר עצמו מתוך השדה הפוליטי ואינו נוטל בו חלק. רבים בציבור הישראלי, כמו גם רבים מהמציגים בפני הוועדה, מצביעים על כך, כי אין זה ראוי שצה"ל יעסוק בסוגיות אלה.

מרבית המצדדים בהמשך הפעלת גלי צה"ל במתכונתה הנוכחית, מציינים כי מטרתה העיקרית של התחנה היא שידור תכנים הנוגעים לצבא הסדיר, הקבע, המילואים וכוחות הביטחון. במסגרת שידורי התחנה, מושמעות תכניות התורמות להווי ולמורל של חיילי צה"ל, בסדיר ובמילואים, העוסקות בנושאים ייעודיים הנוגעים להם. בנוסף, ניתנת במה לפצועי צה"ל ולמשפחות השכולות, בין היתר, לתכלית החשובה של הנצחת יקיריהן.

אחדים מהמראיינים הסבירו כי לשם שידור תכנים אלו, ועל מנת שיהיה ביקוש בקרב הציבור הרחב לפעילותה של התחנה, נדרשת התחנה לעסוק גם בנושאים נוספים. כך, העיסוק בתחומי החדשות והאקטואליה מהווה מעין "פיתיון" למאזינים, ונועד בכדי למשוך יותר מאזינים לתחנה ובכך לחשוף קהל רחב יותר לתכנים הנוגעים לחיילי צה"ל ולכוחות הביטחון.

היטיב להגדיר זאת רמ"ט אכ"א, תא"ל אמיר ודמני, בסקירתו בפני הוועדה - לדבריו, התחנה עוסקת בסוגיות המשמעותיות לצה"ל, כגון קידום מעמדם של אנשי קבע וגיוס לצה"ל של אוכלוסיות ייחודיות, וכי הם מעוניינים להביא את התחנה למינימום חיכוך בנושאים השנויים במחלוקת ציבורית. לדבריו, שידורי האקטואליה בתחנה מיועדים למשוך מאזינים לתחנה.

בין הנימוקים הבולטים של המצדדים בשיטה זו:

1. **סגירת התחנה היא פגיעה בחופש הביטוי** - לשיטת האוחזים בטיעון זה, המצב הרצוי הוא, ריבוי כלי תקשורת ככל הניתן. משכך, כל סגירה של כלי תקשורת היא פגיעה בחופש הביטוי, בוודאי אם סגירת כלי התקשורת אינה מאפשרת הקמת כלי תקשורת חדש. אשר על כן יש להימנע, ככלל, מסגירת כלי תקשורת.
2. **התחנה היא נכס צאן ברזל של התרבות הישראלית** - במשך שנים היתה התחנה חממה ובית ליצירה ישראלית וליוותה את מדינת ישראל באירועי שיא ומשבר. התחנה תומכת ביצירה ישראלית, מעניקה במה ליוצרים, לאמנים וליצירות ישראליות הן בתחומי המוסיקה והן בתחומים אחרים, ובכך הפכה את עצמה למוסד תרבותי חשוב בנוף הישראלי.

3. **התחנה מסקרת את אירועי היום באופן מאוזן וממלכתי ומאפשרת דיון ציבורי מעמיק, שאינו מתאפשר בתחנות מסחריות** - ניתן למנות שני הבדלים מרכזיים בין תחנות מסחריות לתחנות ציבוריות:

א. תחנות מסחריות מושפעות מפרסום ומשכך לוקחות בחשבון שיקולים מסחריים בפרסומים שלהן. בעלי מניות או מפרסמים עשויים להשפיע, גם אם לא במישרין על אופן הסיקור בתחנה. כלי תקשורת ציבוריים הנסמכים על כספים ציבוריים תלויים פחות בכספי המפרסמים ולא קיימת מטבע הדברים התערבות של בעלי המניות בתכנים המשודרים.

ב. בשל התלות בפרסום וברייטינג התכנים פעמים רבות יותר מקטבים, יותר קיצוניים ופחות ענייניים.

לאור הבדלים אלו, ובעת בה התכנים בתקשורת מקצינים ומקטבים יש צורך בתחנה ממלכתית שתדע ליישב דיונים באופן ענייני ומעמיק כפי שעושה התחנה בהצלחה מרובה.

4. **התחנה מצליחה לפנות לקהל החיילים** - התחנה הוקמה מתוך תפקיד ומשימה מסויימים - לפנות לחיילי צה"ל. תכניות רבות בלוח השידורים עושות זאת באופן שמעלה את מורל החיילים ומביא את צרכיהם לקדמת הבמה והשיח הציבורי. כך למשל, משדרת התחנה מבסיסים בשטח, תכניות הכוללות סיפורי מורשת קרב, תכניות העוסקות בזכויות נכי צה"ל ואת "קולה של אמא". פעילותה של התחנה להעלאת המורל ולהעלאת נושאים הנוגעים לצבא ולחיילי צה"ל לסדר היום אינה יכולה להתקיים על ידי תחנות אחרות.

5. **התחנה היא המואזנת בישראל** - מבין כלל התחנות, גלי צה"ל וגלגלצ הן המואזנות בישראל וסגירתן תפגע בציבור מאזינים גדול שיימנע ממנו להמשיך ולהאזין לתחנה.

6. **תפקוד התחנה בזמן מלחמה** - בזמן מלחמת התקומה גל"צ שידרה מהשטח, הביאה את קולם של חיילי צה"ל בסדיר, בקבע ובמילואים, את קול המשפחות השכולות ופצועי צה"ל. שידורי התחנה היוו חיבור חזק בין החזית לעורף.

בחלוקה גסה, ניתן לומר שהמצדדים בשימור פעילותה של התחנה, נחלקים לשתי קבוצות מרכזיות. האחת, אלו הגורסים כי למרות שגלי צה"ל היא אנומליה, המתח בין הקצה הצבאי לקצה האקטואלי בתחנה מנוהל היטב, ולראיה התחנה הפכה לכלי תקשורת משמעותי ומואזן ביותר. לשיטתם, ראוי שלא יתבצע שינוי בפעילותה של התחנה, ולמצער לא שינוי אשר ישנה את פעילותה, אופייה ומאפייניה הייחודיים.

יתרה מכך, יש הסבורים כי פעילותה של גלי צה"ל, והאנומליה שלה, מייצגים את המקום של צה"ל בסוגיות אזרחיות נוספות. כך, נטען בפני הוועדה על ידי אנשי אקדמיה שאמנם גלי צה"ל מהווה "רגל צבאית" המעורבת בתוך החיים האזרחיים בישראל, אך צה"ל ממילא חריג גם בהיבטים נוספים במעורבות שלו בחיים האזרחיים, כך משרתות בצה"ל מורות חיילות העוסקות בפעילות חינוכית שאינה מיועדת לחיילי צה"ל, היאחזויות נח"ל עסקו בהתיישבות ועוד.

אחרים טוענים שאמנם גלי צה"ל התפתחה במרוצת השנים לכלי תקשורת חשוב ומשמעותי, בעל מאפיינים ייחודיים, אך ישנם עדיין מספר היבטים שראוי לשפר בתחנה, בין היתר לאור המתח הקיים בתחנת רדיו צבאית.

על כן, מרואיינים שונים העלו בפני הוועדה מספר הצעות וצעדים אשר יפורטו להלן. יודגש, כי בעוד חלק מההצעות הובאו על ידי מרואיינים רבים, חלקן הובאו על ידי מרואיין אחד בלבד.

1. **הפחתה של עיסוק בתכני אקטואליה** - על מנת למקסם את הערכים שגלי צה"ל מביאה לצבא דוגמת תכניות מבסיסי צה"ל, תכנים הנוגעים לחיילים, שידורים מסיומי קורסים, עידוד גיוס, עיסוק בצרכי פצועי צה"ל, וצרכי חיילי המילואים, הסדיר והקבע, יש להגדיל בהיקף ניכר תכנים אלו. מצד שני, על מנת להפחית את החיכוך בין הצבא לפוליטיקה למינימום יש להפחית את היקף השידורי האקטואליה בתחנה. המלצה זו עלתה בדו"ח ועדת זמיר.

2. **הקמת ועדה מייעצת שתפעל לצד מפקד התחנה** - כפי שפורט בהרחבה בדו"ח זמיר, אין כיום פיקוח אפקטיבי על התכנים המשודרים בגלי צה"ל. על פי סעיף 88 לחוק התאגיד, תפקידה של מועצת תאגיד השידור לפקח על התכנים האזרחיים בגלי צה"ל. אולם הוצג בפני הוועדה שפיקוח זה מתמצה בישיבה שנתית או חצי שנתית לכל היותר ללא מעורבות אפקטיבית מצד הנהלת התאגיד. אחת הסיבות לכך היא עובדת היות תאגיד השידור הציבורי המתחרה הגדול והארצי היחיד של גלי צה"ל וממילא מועצת התאגיד מצויה בניגוד עניינים מובנה. ביחס לתכנים הצבאיים, הרי שמפקד התחנה, הוא הגורם המוסמך ואין עליו פיקוח נוסף. מגבלות, ככל שישנן, נוגעות להיבטי צנזורה וביטחון מידע בלבד.

מפקדי התחנה בעבר אשר הופיעו בפני הוועדה, לרבות מפקד התחנה הנוכחי, וכן גורמים נוספים טענו כי נדרשת הקמת ועדה מייעצת. לדבריהם, מצוי כוח רב מדי בידו של מפקד התחנה ללא פיקוח, הכוונה או ביקורת אפקטיבית. על כן הוצע להקים מועצה מייעצת למפקד התחנה או מפקחת עליו.

3. **הקפדה על הפרדה בין מערכת אזרחית לצבאית** - על מנת לצמצם את החיכוך בין הצבאי לאזרחי, מוצע לבצע הפרדה מלאה בין כתבים לובשי מדים שלא יעסקו בפוליטיקה לבין כתבים אזרחיים שיוכלו לעסוק בנושאים אלו. לטענת מפקד התחנה הפרדה זו מתבצעת כבר היום כמעט לחלוטין למעט מקרים חריגים הנובעים ממחסור בכח אדם. מסקנה זו נכללה אף היא בדו"ח ועדת זמיר.

4. **עדכון קוד אתי מחייב לתחנה** - הנושא עלה גם במסגרת המלצות ועדת זמיר. מפקד התחנה, מר טל לב-רם, ציין כי התחנה פועלת היום לפי מסמך נקדי משנת 1972 ובנוסף לפי הקוד האתי שעודכן לאחרונה בשנת 2018 על ידי מפקד התחנה מר שמעון אלקבץ. מפקד התחנה הקודם התניע תהליך עדכון הקוד האתי אך הוא לא הושלם. לפי דבריו, לב-רם החל בתהליך בחינת ניסוח קוד אתי חדש, אולם הדברים טרם הבשילו לכדי ביצוע.

5. **הסדרת מעמד היועצים החיצוניים בתחנה** - בגלי צה"ל משרתים חיילי סדיר וקבע ומועסקים אזרחים עובדי צה"ל. לצד זאת, משיקולי גמישות ניהולית ותשלום שכן שהסכם קיבוצי אינו מאפשר, מעסיקה התחנה חלק מצוותי התוכן ומהצוותים הטכניים שלה כיועצים. לטענת יו"ר ארגון עובדי צה"ל, מר מאיר בן הרוש, רמת המחויבות של עובדי צה"ל לקוד האתי של התחנה ולפקודות הצבא גבוהה משל יועצים חיצוניים ולכן יש לתת עדיפות גדולה יותר לאזרחים עובדי צה"ל ככתבים וכמגישים על פני יועצים חיצוניים.

1. **אין מקום בדמוקרטיה לתחנת רדיו צבאית** - כאמור לעיל, לא קיימת באף מדינה דמוקרטית תחנת רדיו צבאית המיועדת לציבור הרחב, וכלי זה שמור למדינות לא דמוקרטיות. תפקידו של הצבא במדינה דמוקרטית אינו לבקר את נבחרי הציבור ולהביע עמדה בסוגיות המצויות במחלוקת. קיומה של תחנה צבאית המשדרת שידורי אקטואליה לציבור הרחב חותר תחת מקומו הראוי של צבא במשטר דמוקרטי.
2. **אין מקום לעירובו של צה"ל, כצבא העם, בזירה הפוליטית** - עקרון העל של צה"ל הוא שמירה על ניטרליות והעדר הבעת עמדה במחלוקות חברתיות. בכדי לשמור על מודל צבא העם הקיים בישראל, נדרשים חיילים בכל הדרגות ובכל התפקידים לחצוץ בין דעותיהם האישיות כאזרחים לביצוע משימותיהם כחיילים. צה"ל, נדרש לשמור עצמו מחוץ למחלוקות הפוליטיות ולא לנקוט בהן עמדה. מרואיינים רבים הדגישו בפני הוועדה, כי בשל העיסוק באקטואליה בתחנה, צה"ל מצטייר כמי שמעורב בסוגיות פוליטיות, ואף מביע בהן עמדה. תחנה צבאית העוסקת באקטואליה מכניסה את הצבא לפוליטיקה ואת הפוליטיקה לצבא באופן שמערער את מודל צבא העם.
3. **סטייה ממטרותיה המקוריות של התחנה והתמקדות באקטואליה** - כפי שצוין, התחנה הוקמה כדי "לשמש מכשיר ביטחון והתגוננות, אמצעי קשר יעיל ומהיר לגיוס ולאימון... מכשיר לחינוך הנוער והעם, אמצעי עזר לקליטת עולים, להנחלת הלשון, להקניית ידיעת הארץ ותולדות האומה..." קרי מטרותיה של התחנה היו לסייע בהיבטים הצבאיים הנוגעים לסדיר ולמילואים וכן למטרות חברתיות דוגמת קליטת עלייה והקניית השפה. בפועל, ברבות השנים התחנה התרחקה מייעודה המקורי וכיום נתח מרכזי מעיסוקה הוא באקטואליה ולא בתכנים לשמם הקימו את התחנה.
4. **התחנה מתחרה בשוק הפרטי באופן שאינו הוגן** - כאמור, לצד 10 תחנות ציבוריות קיימות בישראל 17 תחנות מסחריות הפועלות במסגרת אזורית. חלק מהמרואיינים, הציגו כי ישנן הטיות הגורמות לכך שהתחרות בין השידור הציבורי וגל"צ בכללו לתחנות המסחריות אינה הוגנת. הטיה ראשונה היא מגבלה הגיאוגרפית הקבועה בחוק ומוטלת על הרדיו האזורי. בנוסף, נטען כי לרדיו הציבורי יש יתרון כלכלי בשל הסבסוד שהוא מקבל מהמדינה ובשל העובדה שאינו גובה מע"מ על פרסום, דבר המעניק לו יתרון בפרסומים של גופים ציבוריים וגופים שאינם למטרות רווח.
5. **התחנה פוגעת ומחלישה את חיילי צה"ל** - כאמור, קיומה של תחנה צבאית טומן בחובו מתח מובנה בין תפקידו של הצבא וההיררכיה הצבאית הנהוגה בו לבין חופש העיתונות. לעמדת חלק מהמרואיינים, חופש העיתונות הוא אבן יסוד בחברה דמוקרטית וכך גם ביקורת על השלטון, הממשלה והצבא. ואולם, כאשר נשמעת ביקורת מכלי תקשורת צבאי, הנושא את שם הצבא, ביחס לפעילות הצבא או חייליו יש בכך פגיעה במורל החיילים ואף ערעור על לגיטימיות הפעילות שלהם, על ידי גוף צבאי.
6. **האויב מפרש את שידורי התחנה כעמדת צה"ל** - מרואיינים העוסקים בתקשורת וברשתות החברתיות בערבית ציינו, כי בקרב הציבור הערבי מחוץ למדינה, גלי צה"ל נתפסת כמייצגת הרשמית של צה"ל, מעין מקבילה של דובר צה"ל. חלק מהאמירות שמשודרות על ידי

התחנה מצוטטות כאמירות של צה"ל, ומפורסמות בתחנות וברשתות ערביות כעמדה הרשמית של הצבא כנגד הממשלה.

7. **התחנה מוטה לטובת צד פוליטי מסויים** - חלק מהמופיעים בפני הוועדה טענו כי התחנה מוטה פוליטית ואינה מאוזנת דיה. גורם מתוך התחנה העריך שכ-65% מאנשי התחנה מזוהים עם עמדות שמאל ואילו 35% מזוהים עם עמדות ימין. לטענתו בעבר ההטיה היתה גדולה יותר.

8. **התחנה עולה כסף רב למערכת הביטחון על חשבון הוצאות ביטחון** - תקציב התחנה נאמד על פי פרסומים בתקשורת בכ-50 מיליון שקלים, אותם יש להקצות לצרכי הצבא המבצעיים על פני שידורי רדיו.

9. **תפקוד התחנה בזמן מלחמת התקומה** - בין המופיעים בפני הוועדה גם נציג משפחות שכולות שציין כי הוא מייצג 40 משפחות שכולות בדבריו. לטענתו שידורי התחנה מטילים מורך בלבב העם ובהם כמשפחות שכולות, הוסיף על כך כי למעט בתכנית אחת, קולם לא נשמע כלל בתחנה, בוודאי לעומת משפחות שכולות המייצגות קול אחר, אנטי ממשלתי.

הערות ציבור

כחלק מעבודת הוועדה ומתוך רצון לשקול ולבחון את כלל השיקולים והטיעונים הנוגעים לפעילותה של התחנה, ולתת ביטוי להלכי הרוח המגוונים בציבור בדבר פעילות גלי צה"ל, פרסמה הוועדה, קול קורא לציבור להביע את עמדתו בדבר פעילות גלי צה"ל, התכנים שראוי שישמעו בתחנה צבאית והשפעת פעילות גלי צה"ל על ענף הרדיו בכללותו (רצ"ב נספח ג': נוסח הקול הקורא).

הוועדה קיבלה מעל 5,000 התייחסויות ומענים לקול הקורא, ומודה לכלל המגיבים. על פניו ניכר שחלק מהמענים נשלחו באמצעות דוא"ל אוטומטי והופקו על ידי מערכות לשליחת מיילים, כן נשלחו מענים רבים שחזרו על עצמם מטעם ארגונים שיצרו נוסח מענה גנרי ואחיד לקול הקורא (להלן: פניות חזרתיות).

להלן בתמצית, פילוח ההתייחסויות שהתקבלו לקול הקורא ועיקריהם. יודגש, כי עיקרי הדברים מובאים במרוכז ובמקובץ, מבלי שהוועדה דנה, בחלק זה, בנכונות ומהימנות הטענות השונות.

בכ-3,000 התייחסויות שמקורן בפניות חזרתיות נטען כי יש לסגור את התחנה מכמה טעמים: טענה כי התחנה פוגעת במורל החיילים והציבור; התחנה חרגה מהיעוד הצבאי שלה הן בתוכן המושמע בתחנה והן בקהל היעד אליו היא מכוונת; התחנה מהווה נטל כלכלי על מערכת הביטחון; התחנה מהווה גוף בעל עמדה פוליטית מובהקת כפי שאסור שיקרה בצבא.

מנגד, התקבלו כ-1,700 התייחסויות חזרתיות אשר צוין בהן כי נדרש שלא לפגוע בתחנה משלל טעמים: סגירת התחנה תהווה פגיעה בדמוקרטיה ובחופש הביטוי; התחנה מהווה בית לתרבות ישראלית; התחנה מקפידה על שיח מקצועי, מאוזן ומגוון; התחנה מהווה כלי חשוב לביקורת על השלטון ולהגבלת כוחו. בנוסף לכך נטען, כי התחנה כמעט עצמאית מבחינה תקציבית וכי 90% מתקציבה מגיע מהכנסות עצמיות. כמו כן, שהחיילים המשרתים בה אינם בעלי פרופיל קרבי ואינם באים על חשבון המערך הלוחם. עוד נטען, כי היא מהווה גשר בין החיילים לאזרחי ישראל ושנתוני ההאזנה הגבוהים מלמדים על אמון ציבורי גבוה ועל ביקוש לתכנים המשודרים.

בנוסף, התקבלו עשרות פניות מלוחמים ומפקדים במילואים אשר הציגו חוויות אישיות שלהם, וציינו כי לתפיסתם התחנה מהווה גורם מחליש הפוגע במורל החיילים בעת לחימה. לשם המחשה, מצורפת פניה לדוגמה:

"בתור חייל מילואים עם כמה מאות ימי מילואים מתחילת המלחמה הנוכחית, אני לא יכול שלא להרגיש בהחלשה המוקרנת לכל עבר מגופים תקשורת מסויימים בישראל, ובפרט גלי צה"ל. בין אם היא מכוונת ובין אם לא, מדובר באסון ברמה לאומית - לא פחות.

במסגרת ההתייעצות שהוכרזה על פעילות גל"צ, להלן עמדתי.

בזמן שחיילי צה"ל נלחמים בחזית, גלי צה"ל מעניקה במה לדוברים קיצוניים ולמסרים שפוגעים במורל הלאומי.

תחנה צבאית אינה יכולה להיות זירה פוליטית, בטח לא במימון כספי הביטחון.

על כן, אני סבור כי יש לסגור את התחנה לאלתר.

אני מאמין שוועדתכם תדע לפעול בהתאם לטובת החיילים והציבור."

מן העבר השני, התקבלה פנייה אחת מאיש מילואים שלדבריו התחנה משמשת כפה לאנשי המילואים ולצרכיהם. בין היתר, נטען בפניה כי:

"אני כותב לכם כי לדעתי גלי צה"ל משמשת כפה למילואימניקים ולמילואימניות.

בכל תוכנית של גלי צה"ל מקפידים לראיין מילואימניקים, ומילואימניות. גם חיילי סדיר מקבלים מקום למשל אמיר איבגי מראיין אותם (ולא רק הוא) או ירון וילנסקי שכבר יותר משנה כל יום מראיין חייל או חיילת פצועים ומביא את סיפורם המרתק מהמלחמה... נוסיף לכך בחלק מהתוכניות של גלי צה"ל מפרסמים ומרימים לעסקים של מילואימניקים.."

כמו כן, התקבלו מאות התייחסויות מהציבור הרחב, חלקן מאנשי אקדמיה ותקשורת, וחלקן מאנשים מן השורה, אשר העלו ביקורת בדבר פעילותה של התחנה. התייחסות מרחיבה למרבית הטיעונים תובא ביתר פירוט בפרק הדיון וההמלצות.

בחלק זה ייסקר רק פילוח המענים לקול הקורא (למען הסדר הטוב, יצויין כי במרבית המקרים פניה אחת לוועדה כללה מספר נימוקים):

- ❖ ב-92 פניות נטען כי אין מקום לערב את הצבא בפוליטיקה ובאקטואליה.
- ❖ ב-80 פניות נטען כי פעילות גלי צה"ל כפי שהיא מתבצעת כיום מחלישה את רוח החיילים והעם.
- ❖ ב-46 פניות נטען כי אין צורך לממן תחנת רדיו מכספי ציבור שכן יש מגוון רחב מספיק בתחנות המסחריות ובתאגיד השידור הציבורי.
- ❖ ב-10 פניות נטען ללא נימוק שיש לסגור את גלי צה"ל.
- ❖ ב-11 פניות נטען שהתחנה פועלת באופן אנטי ישראלי.
- ❖ ב-14 פניות נטען כי התחנה גורמת נזק לצבא ולחיילי צה"ל.
- ❖ ב-44 פניות, לרבות "פורום הארגונים למען המשפחה" נטען כי התחנה מעדיפה ומבכרת צד פוליטי אחד במובהק. יודגש, כי בחלק מהפניות נטען כי ההעדפה היא לצד השמאלי במפה הפוליטית, בעוד שבחלקן נטען שזהו צד "פרוגרסיבי". כן התקבל מחקר מטעם עמותת "רגבים" המנתח את שידורי, מגישי וכתבי התחנה וכן מרואיינים בתחום הביטחון לפי הטייה פוליטית.
- ❖ ב-22 פניות נטען כי אין מקום בדמוקרטיה לתחנת רדיו צבאית.

- ❖ ב-21 פניות, לרבות שני ארגונים: "התנועה הליברלית החדשה" ו"חוג הפרופסורים לחוסן לאומי", נטען כי גלי צה"ל מתחרה באופן שאינו הוגן עם הרדיו הפרטי.
 - ❖ "התנועה הליברלית החדשה" ו"חוג הפרופסורים לחוסן לאומי" ציינו שגלי צה"ל הפכה לביה"ס המרכזי לתקשורת בישראל מצב שיוצר מונוליטיות בשוק התקשורת הישראלי כולו.
 - ❖ ב-25 פניות נטען כי בציבור הערבי בישראל ומחוצה לה, מפרשים את פעילות גלי צה"ל כמעין דובר צה"ל המדברר מסרים רשמיים של הצבא גם כאשר מדובר בביקורת על הדרג המדיני.
 - ❖ בפנייה אחת נטען להיעדר פיקוח מספק על שידורי התחנה.
- באשר לפעולות מעשיות שיש לנקוט, ההערות נעו במנעד שבין סגירה של התחנה או הפרטתה, ובין הותרת מבנה התחנה, תוך שינוי התכנים כך שלא תשודר אקטואליה או שישודרו רק תכנים שירוממו את רוח החיילים והעם.
- מאידך, התקבלו פניות הקוראות לשמר את פעילותה של גלי צה"ל, ואשר הצביעו על חשיבותה של התחנה:
- ❖ ב-20 פניות, לרבות ארגון "זולת" וארגון "ניצבים למען הדמוקרטיה", נטען שיש צורך ברדיו ציבורי שאינו מושפע משיקולים מסחריים.
 - ❖ ב-19 פניות הובעה עמדה שהתחנה משדרת באופן מאוזן ואיכותי.
 - ❖ ב-12 פניות לרבות ארגון "ניצבים למען הדמוקרטיה" נטען שסגירת התחנה תהיה פגיעה משמעותית בחופש הביטוי.
 - ❖ "ניצבים למען הדמוקרטיה" ופונה נוסף אחד טענו שגלי צה"ל היא התחנה המואזנת ביותר בישראל.
 - ❖ ב-8 פניות הובעה עמדה שגלי צה"ל מכשירה עיתונאים איכותיים שעובדים לאחר מכן בכל כלי התקשורת ועושים עבודה עיתונאית טובה.
 - ❖ ב-14 פניות נטען שתחנת גלי צה"ל תורמת ומעשירה בתוכניותיה ובפעולותיה את היצירה התרבותית בישראל.
 - ❖ ב-9 פניות נטען שהתחנה מספקת תוכן שיש לו ביקוש בקרב חיילי צה"ל.

ממצאי סקר

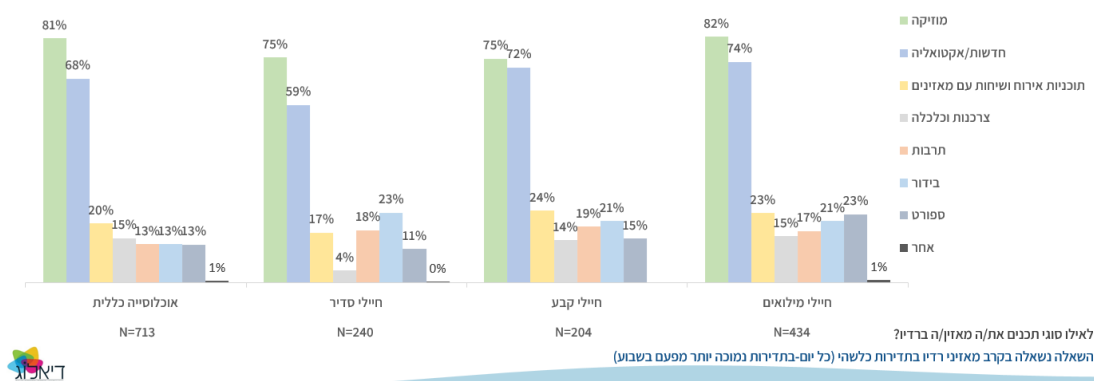
במסגרת הסקר ביקשה הוועדה לבדוק מהם הרגלי ההאזנה בענף הרדיו ומהם הרגלי ההאזנה של הציבור הכללי ושל חיילי הסדיר, הקבע והמילואים ביחס לגלי צה"ל ולגלגלצ. הסקר נערך בין התאריכים 28.8.25-9.9.25, באמצעות מדגם אינטרנטי, בקרב 1,668 משיבים (813 מהם מהאוכלוסייה הכללית, מתוכם 138 חיילים אשר נכנסו גם למדגם החיילים, סה"כ 993 חיילי צה"ל), טעות הדגימה עומדת על $\pm 3.4\%$.

מהסקר עולה שכמחצית מהאוכלוסייה בישראל מאזינה לרדיו כל יום או כמעט כל יום, בעוד כרבע מהאוכלוסייה לא מאזינה כלל או מאזינה בתדירות נמוכה מפעם בשבוע. בקרב חיילי הסדיר, כרבע מהם מאזינים כל יום או כמעט כל יום לעומת 39% שאינם מאזינים כלל או מאזינים בתדירות נמוכה מפעם בשבוע.

בין 93%-85% מציבור מאזיני הרדיו, מאזינים בזמני נסיעה ברכב, כאשר התוכן המועדף על המאזינים הוא תכני מוסיקה, להם מאזינים 82% מהאוכלוסייה הכללית, 75% מחיילי הקבע והסדיר ו-81% מחיילי המילואים. התוכן השני בסדר העדיפות בקרב מאזיני הרדיו, הוא אקטואליה לה מאזינים 74% מחיילי המילואים, 72% מחיילי הקבע, 68% מהאוכלוסייה הכללית ו-59% מחיילי הסדיר. נתון זה מושפע מימי המלחמה בה ציינו 40% מאנשי המילואים כי הם מאזינים יותר לרדיו, 42% מחיילי הקבע, 32% מחיילי הסדיר ו-31% מהאוכלוסייה הכללית. הנתונים בפסקה זו מתייחסים לציבור מאזיני הרדיו בלבד.

סוגי תכני האזנה

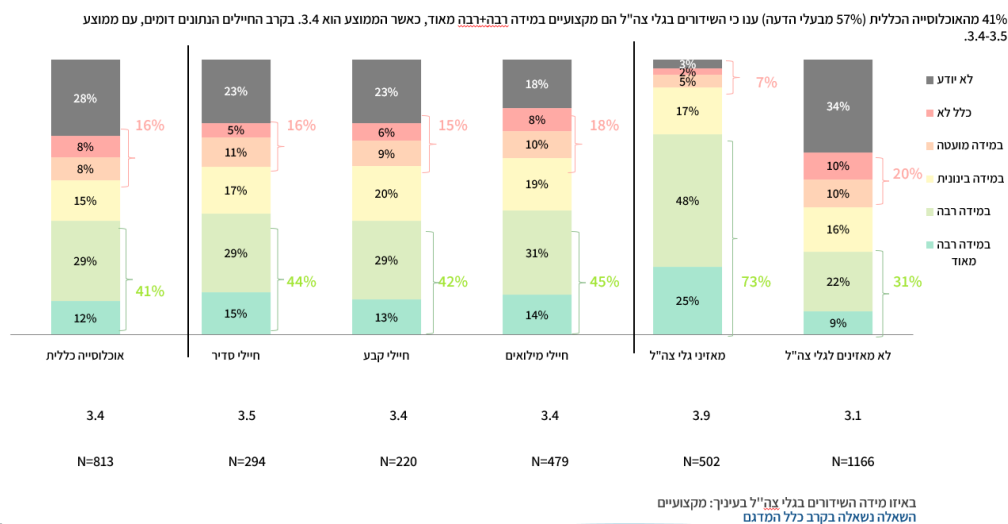
המראיינים מאזינים בממוצע ל-2.2 סוגי תכנים שונים, כאשר הסוגים הכי פופולריים הם מוזיקה (81% באוכלוסייה הכללית) וחדשות/אקטואליה (68%). חיילי הסדיר מאזינים פחות לתוכניות צרכנות וכלכלה לעומת האוכלוסייה הכללית (4% לעומת 15%), ולתוכניות חדשות/אקטואליה (59% לעומת 68%). לעומת זאת, הם מאזינים יותר לתוכניות בידור מאוכלוסייה הכללית (23% לעומת 13%). חיילי המילואים מאזינים יותר לתוכניות ספורט לעומת האוכלוסייה הכללית (23% לעומת 13%).

התחנה המועדפת על ציבור מאזיני הרדיו היא גלגלצ כאשר 29% מחיילי המילואים ציינו אותה כתחנה המועדפת עליהם, 35% מחיילי הקבע, 31% מחיילי הסדיר ו-23% האוכלוסייה הכללית. גלי צה"ל שניה בסדר עדיפויות ההאזנה, אולם בפער גדול מגלגלצ ובפער נמוך יחסית מיתר תחנות הרדיו כאשר 10% מחיילי המילואים ציינו את גלי צה"ל כתחנה המועדפת עליהם, 6% מחיילי הקבע, 11% מחיילי הסדיר ו-9% מהאוכלוסייה הכללית.

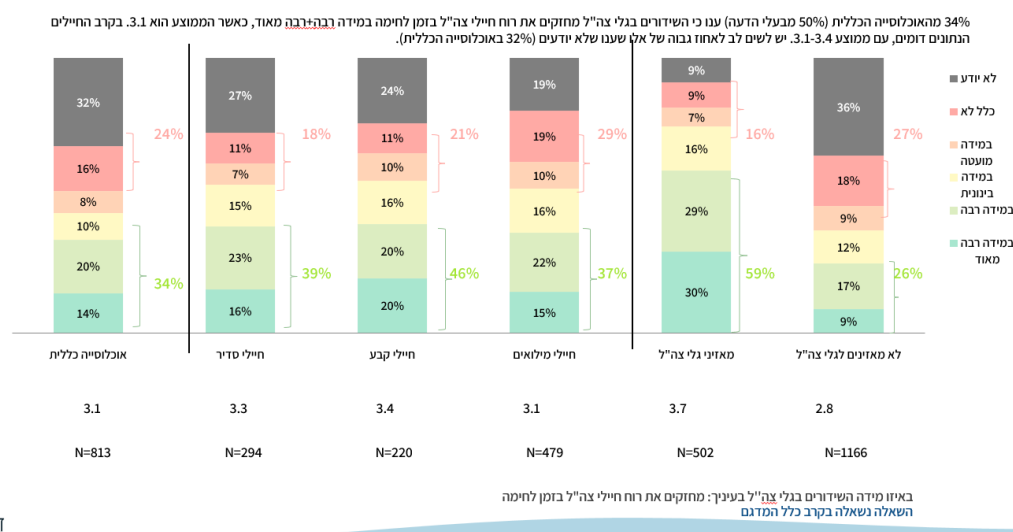
בסדרת שאלות נבדקו מאפייני השידורים הבאים: מקצועיות, אמינות, מידת העניין, ייצוג מגוון דעות, חיזוק רוח החיילים בזמן מלחמה ועידוד שירות קרבי. ביחס לרמת מקצועיות שידורי התחנה 41% מהאוכלוסייה הכללית חושבת שהשידורים מקצועיים או מקצועיים מאוד לעומת 16% החושבים שהשידורים אינם מקצועיים כלל או מקצועיים במידה מועטה.

מאפייני השידורים בגלי צה"ל – המאפיין שנבדק "מקצועיות"

ביחס למאפיין מידת העניין בשידורי התחנה, ניתן לראות שבכל חתכי האוכלוסייה, למעט אלו שאינם מאזינים לגלי צה"ל, יותר נשאלים השיבו שהשידורים מחזקים את חיילי צה"ל בזמן לחימה במידה רבה או רבה מאוד מאשר אלו שהשיבו כי הם אינם מחזקים כלל או מחזקים במידה מועטה.

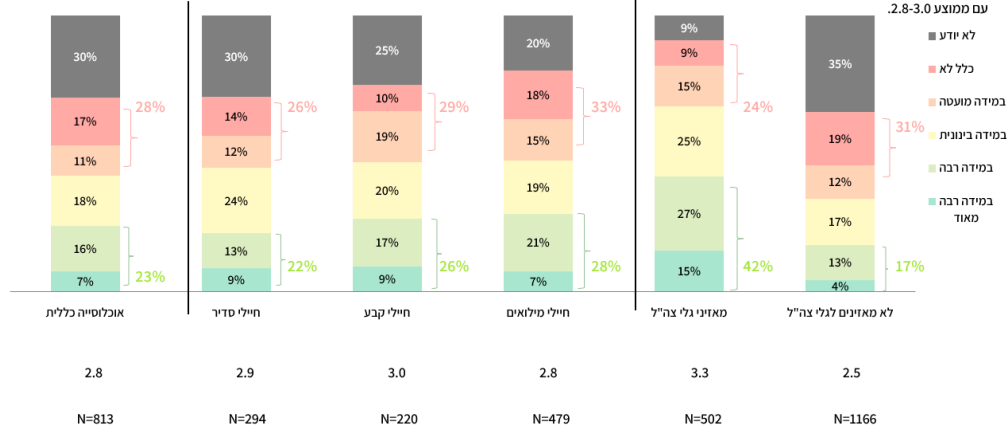
מאפייני השידורים בגלי צה"ל – המאפיין שנבדק "מחזקים את רוח חיילי צה"ל בזמן לחימה"

ביחס למאפיין "ייצוג מגוון דעות" ציינו 23% מהאוכלוסייה הכללית שהתחנה מייצגת מגוון דעות במידה רבה או רבה מאוד לעומת 28% שצינו כי התחנה עושה זאת במידה מועטה או לא עושה זאת כלל.

מאפייני השידורים בגלי צה"ל – המאפיין שנבדק "מייצגים מגוון דעות"

23% מהאוכלוסייה הכללית (32% מבעלי הדעה) ענו כי השידורים בגלי צה"ל מייצגים מגוון דעות במידה רבה מאוד, ו-28% ענו כי הם מייצגים מגוון דעות במידה מועטה או כלל לא, כאשר הממוצע הוא 2.8. בקרב החיילים הנחונים דומים, עם ממוצע 2.8-3.0. יש לשים לב לאחוז גבוה של אלו שענו שלא יודעים (30% באוכלוסייה הכללית). בקרב החיילים הנחונים דומים, עם ממוצע 2.8-3.0.

באיוז מידה השידורים בגלי צה"ל בעיניך: מייצגים מגוון דעות
השאלה נשאלה בקרב כלל המדגם

ניתוח החלופות העומדות בפני הוועדה

בבואה לבחון את החלופות השונות, בחנה הוועדה את ישימותן, בשים לב למסגרת הנורמטיבית הקיימת, המעטפת הארגונית והתקציבית, ישימות השינויים, לרבות ההליכים הנדרשים לעיגון החלופות.

מתוך כלל החומרים שעמדו בפני הוועדה, המרואיינים שהופיעו בפני הוועדה ואלפי פניות הציבור שהתקבלו, עולה קושי מהותי לקיים תחנת רדיו המשדרת אקטואליה חופשית במסגרת צבאית. נוסף על היות הצבא מערכת היררכית הכפופה לפקודות ולנהלים צבאיים, הוא נדרש להימצא בקונצנזוס לאומי. לעומתו חופש העיתונות מצריך יצירתיות, ביקורתיות, חופש דעה ומוכנות לאתגר את המערכות. נוסף על כך, שיח ציבורי בנושאים אקטואליים בימינו מתאפיין בקוטביות ובמחלוקות ציבוריות עזות. צה"ל כצבא העם לעומת זאת, נדרש לשקף קונצנזוס לאומי. המשרתים בצבא נדרשים להשאיר את דעותיהם הפוליטיות מחוץ למסגרת הצבאית. חיבור בין צבא העם לבין המחלוקות הפוליטיות הוא בגדר סתירה שלא ניתן ליישב. מתוך נקודת מבט זו, בחנה הוועדה את כלל החלופות העומדות בפניה.

בבואה לבחון את כלל אפשרויות הפעולה, הסתייעה הוועדה בעבודתן של הוועדות הקודמות שעסקו בפעילותה של התחנה, נסקרו הדו"חות הקודמים ונשקלו כלל החלופות אשר הוצעו במסגרתן, בשים לב למסקנות ולהמלצות.

אפשרויות הפעולה נפרסות על פני שני צירים ועוסקות בעיקרן בשתי סוגיות מהותיות:

א. גלי צה"ל כתחנה צבאית:

1. הוצאת גלי צה"ל ממסגרת הצבא למסגרת ממשלתית אחרת.
2. הפרטת התחנה.
3. סגירת התחנה.

ב. צמצום האנומליה:

1. הגברת הליווי והפיקוח.
2. התמקדות בשידורים לחיילים וכוחות הביטחון.
3. ביטול שידורי האקטואליה.

א. לשאלת גלי צה"ל כתחנה צבאית, קיימות שלוש חלופות עיקריות:

1. **הוצאת התחנה מהצבא לגוף ממשלתי אחר** - חלופה זו כוללת שלוש תת-חלופות (אף הן הובאו בקצרה בדו"ח אשל). היתרון הבולט של תת-חלופה זו, הוא היכולת לשמר חלק מהמאפיינים של התחנה כתחנת שידור ציבורי, לצד פתרון האנומליה שקיימת כיום בגוף שידורים צבאי. החסרון שלה, הוא שגוף ממשלתי אחר עשוי לאבד את הערכים המוספים שבתחנה צבאית. במסגרת חלופה זו בחנו ועדות קודמות את האפשרות להעביר את שידורי התחנה למשרד הביטחון, לתאגיד השידור הציבורי או להקים תאגיד ציבורי חדש. שלוש האפשרויות הללו מעלות קשיים משמעותיים.

i. **העברת התחנה למשרד הביטחון** - נושא זה נבחן לעומקו בעבר לאור רצונו של שר הביטחון דאז ליברמן לפעול כאמור. היועץ המשפטי לממשלה דאז, מנדלבליט קבע כי: "ההסדרים הדרושים לשם הבטחת שמירה על עצמאותה המקצועית של

התחנה, לרבות עצמאותה התקציבית, מחייבים עיגון בחקיקה ראשית. זאת, לנוכח העברתה של התחנה לאחריות ישירה של משרד הביטחון, והגברת החשש הנובע מכך לאפשרות של ניסיון להתערבות בתכניה".⁹ לעמדת הוועדה, ספק אם ההצעה רלוונטית, בין היתר, משום שמשרד הביטחון אינו מתמחה בהפעלת כלי תקשורת ואין לו כל יתרון יחסי בהיבט זה.

ii. **העברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי** - כפי שתואר בדו"ח אשל: 'החלופה מתמקדת בסגירת היחידה הצבאית והעברת התדרים, הידע והנכסים לאחריות תאגיד השידור הציבורי כאן'. במהלך עבודתה של ועדת אשל, נמסרה עמדת תאגיד השידור הציבורי לפיה אין מקום לתחנת אקטואליה נוספת, במקביל לפעילותה של כאן ב'. לעמדת הוועדה, אכן אין הצדקה לפעילות של שתי תחנות אקטואליה ציבוריות, בפרט אם שתיהן מופעלות על ידי אותו גורם.

iii. **הקמת תאגיד שידור חדש, נוסף** - תת חלופה זו נסקרה בקצרה בדו"ח אשל. תת חלופה מעלה קשיים דומים לאלו שפורטו בתת חלופה א' לרבות חקיקה ייעודית. ועדת אשל ציינה כי: 'לאור קיומו של תאגיד סטטוטורי המאגד את השידור הציבורי הישראלי, הקמת תאגיד סטטוטורי נוסף לאותה מטרה עבור תחנת רדיו אחת אינו בא בחשבון והוא תיאורטי בלבד'. הוועדה מצטרפת לעמדת ועדת אשל בסוגיה זו.

לאור כלל הנימוקים, נראה כי התועלות בהעברת התחנה לגורם ממשלתי או ציבורי אחר מוגבלות מאוד, החסרונות עולים על היתרונות וההיתכנות למהלך כזה נמוכה ביותר.

2. **הפרטת התחנה** - חלופה זו תבקש להפסיק את פעילות התחנה כתחנה צבאית אך להימנע מסגירת כלי תקשורת קיים. כפי שצוין בדו"ח אשל, במקרה של הפרטת התחנה, חיילי צה"ל לא יוכלו להמשיך לשרת בתחנה וכן שמה "גלי צה"ל" לא יוכל לשמש תחנה פרטית.

היתרון בחלופה זו, הוא חיזוק חלקו של השוק הפרטי בענף הרדיו ועידוד תחרות הוגנת בענף. ככל שחלופה זו היתה משמרת את התחנה כעסק חי, תוך שימור צביונה וייחודה של התחנה, היה מדובר בחלופה ראויה. אולם כפי שצוין בדו"ח אשל, הפרטת התחנה היא למעשה 'סגירת התחנה ומכירת התדר, שהוא הנכס העיקרי בר ההפרטה, לפלטפורמת שידור רדיו כלל ארצית פרטית'.

למען שלמות התמונה יצויין שוועדת אשל העלתה קשיים ביחס לחלופה זו, בין היתר, מתחום מניעת הריכוזיות. אולם, חוק הרשות השניה וחוק התקשורת (בזק ושידורים) התשפ"ב-1982, כוללים בתוכם כבר היום, הגבלות בתחום הריכוזיות שעשויות להקל בהקשר זה.

על פי חוק הרשות השנייה, אין כיום אפשרות להקמתן של תחנות רדיו ארציות מסחריות. לפיכך, משמעותה של המלצה על הפרטה, כוללת למעשה גם המלצה לתיקון חקיקה שיאפשר תחנות רדיו ארציות מסחריות, שינוי שישפיע על ענף הרדיו בישראל בכללותו.

⁹ סיכום דיון בנושא "העברת תחנת גלי צה"ל למשרד הביטחון, ד"ר אביחי מנדלבליט, 25.3.2018.

במסגרת שינוי כזה יש לבחון האם ניתן לקיים תחנת רדיו ארצית מסחרית אחת או יותר, האם יש להקים תחנות ארציות מסחריות נוספות, האם ניתן להקצות תדרים למטרה זו, האם השוק יפתח לכל דורש או רק לתחנות האזוריות. שאלות אלה ואחרות צריכות להיות נידונות ע"י משרד התקשורת שהנושא מצוי על שולחנו ונראה שהדבר חורג ממנדט הוועדה. בנוסף, וכפי שיצוין להלן, גם במקרה שתיבחר חלופת סגירת התחנה, התדרים המוקצים לה יוחזרו למשרד התקשורת, שיוכל להקצותם.

לעמדת הוועדה, על אף היתרונות הגלומים בחלופה זו, ההיתכנות המעשית למימושה לא גבוהה. כמו כן, כפי שצוין, מדובר הלכה למעשה בסגירת התחנה ופתיחתה מחדש כישות ארגונית ומשפטית שונה.

3. **סגירת התחנה** - לעמדת התומכים בחלופה זו, הנזק מתפיסתו של הצבא כמעורב בזירה הפוליטית, עולה על התועלת משידורי התחנה, ובשל כך יש להפסיק את פעילותה של התחנה.

בחלופה זו, תדרי התחנה יושבו למשרד התקשורת שיוכל להקצותם בהתאם לחוק ולשיקול דעתו, כולל אפשרות לתיקון החוק כך שיאפשר תחנת רדיו ארצית מסחרית.

הרמטכ"ל לשעבר רא"ל (במיל') אביב כוכבי התייחס לקשיים בפעילותה של התחנה, ודבריו הובאו בדו"ח זמיר: "לתחנה אין כיום זכות קיום ויש לסגור אותה, על אף הרגישות שבסגירת כלי תקשורת בעת הנכחית. קיומה של תחנה צבאית הוא זר במדינה דמוקרטית ואינו מתקבל על הדעת בימינו. עיסוק של חיילים באקטואליה מהווה אנטיתזה לרצון הצבא לשמר עצמו כגוף ממלכתי. לחילופין, ניתן לעמדתו להפוך את התחנה לתחנת רדיו לשעת חירום, להפריט אותה או למנוע ממנה מלעסוק באקטואליה אלא בתכנים של חינוך, תרבות וידע כללי, גם אם קהל המאזינים יקטן."

מרואיינים רבים סבורים, כי העיסוק של גלי צה"ל באקטואליה ובחדשות, וכתוצאה מכך כריכתו של צה"ל במחלוקות הפוליטיות, יוצרים קשיים רבים ומהותיים. חיילים מוצאים עצמם לא פעם בתחושות קשות כאשר חלק מהתכנים המובאים בתחנה אינם מייצגים אותם, ובמקרים רבים אף מותחים ביקורת על פעילותם של צה"ל וחייליו. לא רק ציבור החיילים, גם רבים בציבור הכללי, לרבות משפחות שכולות ונכי צה"ל, מתקשים לעכל את האנומליה לפיה תחנה צבאית נותנת במה לאמירות שנויות במחלוקת.

הקושי בחלופה זו הוא בסגירת כלי תקשורת פעיל. תקשורת חופשית היא נשמת אפה של הדמוקרטיה ומקומה הטבעי הוא במרחב חופשי וליברלי ולא במערכת היררכית צבאית הנדרשת להימצא בקונצנזוס רחב. אין חולק כי "הזכות לחופש ביטוי נתפסת כאבן-יסוד בהתנהלותה של חברה חופשית ודמוקרטית, התלויה בזרימה חופשית של דעות, השקפות, אמירות פוליטיות ואידיאולוגיות חברתיות. בבסיסה של הזכות עומדת האפשרות לקבל מידע אשר היא חיונית לגיבוש עמדה במשטר דמוקרטי ולהתמודדות עם אמת ושקר. לפיכך, חופש הביטוי אינו כולל רק את הזכות להשמיע אלא גם את הזכות לשמוע."¹⁰

¹⁰ מאיר לוין, הדרכים המשפטיות האפשריות למימוש החלטה לסגירת גלי צה"ל.

בשל כך, בין היתר, התייחסה הוועדה בכובד ראש למשמעויות החלופה של סגירת כלי תקשורת.

בשים לב לקיומן של 17 תחנות רדיו אזוריות ובשים לב לקיומו של תאגיד השידור הציבורי המשדר באמצעות 8 תחנות בפריסה ארצית, סגירת גלי צה"ל אינה עולה כדי פגיעה משמעותית בחופש הביטוי. כפי שנכתב בחוות הדעת של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי) מאיר לוי:

"אף אם הזכות לחופש ביטוי מקימה חובה למדינה לקיים שידור ציבורי, ואיננו קובעים בעניין זה מסמרות, לטעמנו, הטענה כי מכוח אותה זכות קמה למדינה חובה לקיים בהכרח שתי תחנות רדיו המשדרות שידורי אקטואליה בפריסה ארצית אינה פשוטה כלל. במילים אחרות, לגישתנו קיים ספק ניכר כי הזכות לחופש ביטוי כוללת בתוכה קיומן של שתי תחנות רדיו כאמור. לפיכך, אף אם המצב הקיים בו משדרות שתי תחנות אקטואליה ארציות מממש באופן טוב יותר את חופש הביטוי, וכתוצאה מכך, יש בסגירת התחנה משום צמצום של זירות ביטוי, בנסיבות בהן קיים שידור ציבורי מרכזי ויציב בדמות תאגיד השידור הציבורי, טענה לפיה סגירתה של גלי צה"ל מהווה פגיעה העולה כדי פגיעה בזכות החוקתית לחופש הביטוי המחייבת הסמכה מפורשת בחקיקה ראשית אינה מובנת מאליה."¹¹

כפי שצוין בחוות הדעת האמורה, סוגיית הפרוצדורה הנדרשת למימוש חלופה זו של סגירת התחנה, נבחנה על ידי הייעוץ המשפטי לממשלה, ונקבע כי ניתן יהיה להסתפק, לעניין זה, בהחלטת ממשלה, מבלי שמחויב תיקון חקיקה.

ב. לעניין צמצום האנומליה, קיימות שלוש חלופות

להלן שלוש אפשרויות לצמצום האנומליה, תוך שהתחנה ממשיכה לפעול כתחנה צבאית.

1. **מינוי מועצה מפקחת או מייעצת למפקד התחנה** - כיום, לפי סעיף 88 לחוק התאגיד, הפיקוח על התכנים הלא צבאיים נעשה באמצעות מועצת התאגיד: "למועצה יהיו, לגבי גלי צה"ל, בכל הנוגע לתכניותיו שאינן תכניות צבאיות, אותן הסמכויות שיש לה לגבי שידורי תאגיד השידור הישראלי, והיא תמלא לגבי תכניות כאמור את אותם התפקידים." מרואיינים רבים מתחום התקשורת ומפקדי התחנה לאורך השנים, שהופיעו בפני הוועדה ציינו כי הפיקוח מתבצע באופן מוגבל ביותר באמצעות התערבות מצומצמת של מועצת התאגיד בקביעת לוח השידורים של התחנה. הקושי הטמון בחלופה זו נובע מכך שמועצת התאגיד אמונה על תחנות רדיו המתחרות בגלי צה"ל, ומכך זה היא מצויה בחשש לניגוד עניינים. התומכים בהצעה זו, סבורים שהתקנת כללים לפיקוח מעמיק יותר של מועצת התאגיד לא יועילו. ככל שמעוניינים בפיקוח הדוק יותר, נדרש לפתור את ניגוד העניינים בו מצוי התאגיד, באמצעות העברת הפיקוח לוועדה רלוונטית שתהיה בלתי תלויה.

¹¹ שם.

הקמת ועדה מייעצת או מפקחת למפקד התחנה עלתה כצורך גם על ידי ראשי הצבא וגם על ידי מפקדי התחנה לדורותיהם, וכך הומלץ בדו"ח זמיר. כזכור, הוראת הפיקוד העליון מסדירה את מעמדו של מפקד גלי צה"ל: "מפקד התחנה כפוף לקצין החינוך והנוער הראשי, אולם בעניינים עיתונאיים-מקצועיים, שבהם הוא עוסק בתפקידו כעורך הראשי של התחנה, הוא לא יהיה נתון למרות מפקדיו ויעמדו לנגד עיניו השיקולים המקצועיים העיתונאיים". מעמדו של מפקד התחנה מעניק לו אוטונומיה מקצועית ועיתונאית, ללא כל פיקוח, והופך אותו לגורם המרכזי בידיו כח רב מדי. הדבר בא לידי ביטוי בעמדות שהובעו בפניה הוועדה, הן מטעם אנשי אקדמיה, גורמי צה"ל ומפקדי התחנה לדורותיהם.

אלא, שלעמדת הוועדה, יתרונותיה של ועדה מייעצת שתפעל במקביל למפקד התחנה ותייעץ לו, מוטלים בספק. ראשית, ועדות כאלו קיימות הן בתאגיד השידור הציבורי והן ברשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, וכפי שצוין על ידי דוברים רבים שהופיעו בפני הוועדה, פעילותן ויעילותן מוגבלות, בוודאי בכל הקשור להשפעה על איזון התכנים.

יתרה מכך, ועדה כזו עשויה למצוא את עצמה עסוקה ביצירת איזון מלאכותי, ובכך להפוך דווקא לגורם הפוגע בחופש הביטוי ובריבוי הדעות בתחנה. לחילופין, ועדה כזו לא תצליח לאיין את המתח בין עיסוק באקטואליה לממלכתיות הצבא.

מובן מאליו, שמונחים כגון גיוון ואיזון, הם מונחים סובייקטיביים הנתונים לפרשנות ומשכך מועצה מייעצת ומפקחת ככל שתהיה, תמיד תהיה חשופה לביקורת ציבורית על האיזונים שהיא מתווה.

יתר על כן, הקמתה של ועדה אזרחית שתפקח על יחידה צבאית, תגביר את האנומליה הקיימת בגלי צה"ל. יחידה צבאית כפופה לפיקוד צבאי ולא לגוף אזרחי.

2. קביעת קריטריונים לבניית לוח השידורים בתחנה, ולאיוון בין תכני האקטואליה ליתר התכנים - כאמור לעיל, תזה מרכזית שהוצגה בפני הוועדה, בין היתר על ידי מפקדי התחנה לדורותיהם, היא ששידורי האקטואליה נועדו למשוך מאזינים על מנת שאלו יחשפו לתכנים הנוגעים לצבא ולכלל חיילי צה"ל על כל גווניהם. צוין, כי לא יהיה ביקוש לתחנה שלא תשדר אקטואליה. עם זאת, דומה כי ישנה הסכמה רחבה שהעיסוק באקטואליה ובחדשות גורם לקשיים של ממש, בכך שמביא למעורבות רבה של התחנה ושל צה"ל בזירה הפוליטית.

הוועדה בדקה את לוח השידורים והשינויים שנעשו בו. נמסר לוועדה ע"י מפקד התחנה, שתכני האקטואליה תופסים כיום רק כ-30% מנתח הזמן שבין 00:00-06:00¹². הוועדה בחנה את לוח השידורים בשעות בהן יש ריבוי מאזינים יחסי (שעות השיא). בעוד נתוני האזנה בשעות 06:00-18:00 נעים בין 7.3%-10.3% בשעות שבין שש בערב לשש בבוקר אחוזי ההאזנה נעים בין 2.4%-1.5%¹³.

נכון למועד הגשת הדו"ח, מדיווחי התחנה ובחלוקת התכניות לתכני אקטואליה ולתכנים אחרים, שהתבצעה על ידי התחנה, עולה כי מתוך 12 השעות שצוינו כשעות שיא של

¹² נספח ט - מכתב מפרד התחנה סיכום יישום מסקנות ועדת זמיר אוגוסט 25.
¹³ נספח ה': נתוני TGI.

ההאזנה, שבע שעות עוסקות באקטואליה; שעה אחת, "שגרת חירום", בתכנים הקשורים לחיילי צה"ל (תכנית זו אינה משודרת ביום חמישי ובמקומה משודרת תכנית אקטואליה נוספת), וארבע שעות עוסקות בתכנים חברתיים ותכני תרבות ופנאי.

בזמנים בהם ההאזנה לתחנה היא הגבוהה ביותר, כלומר בימים ראשון-חמישי בין השעות 18:00-6:00, מתוך 60 שעות שבועיות, 34 שעות, כ-57% מהזמן, התחנה עוסקת באקטואליה, במשך 5 שעות, שהן כ-8.3% מהזמן התחנה עוסקת בתכנים הקשורים לחיילי צה"ל וב-21 שעות, שהן כ-35% מהזמן, התחנה עוסקת בתכנים חברתיים ותכני תרבות ופנאי.

מהנתונים שהתחנה העבירה לוועדה עולה כי בחודש ינואר 2023, טרם פרסום מסקנות ועדת זמיר, החלוקה בשעות השיא היתה 10 שעות אקטואליה ביום, למול שעתיים של בידור, פנאי ותרבות. תכני צבא וביטחון עמדו על 8 שעות בלבד ונדחקו כולם אל מחוץ לשעות השיא.

בדו"ח אדם, משנת 2016, עלתה החלופה הנוגעת לצמצום תכני האקטואליה בתחנה.¹⁴ כזכור, דו"ח זמיר קבע שיש "לתעדף ולהגדיל בהיקף ניכר את מספרן של התכניות העוסקות במערכת הביטחון בכלל, ובצה"ל ובחייליו בפרט. תכניות אלו צריכות להיות עוגן מרכזי בלוח השידורים ולהשתבץ ברצועות שידור הזוכות לאחוזי האזנה גבוהים." (רצ"ב נספח ח': לוח שידורי גל"צ ינואר 2023 וספטמבר 2025).

חלוקה זו אינה חד ערכית, ונתונה לפרשנות. למשל, "רצועת הביטחון" סווגה כתכנית צבא וביטחון, למרות שמפניות שהגיעו לוועדה עולה שלפחות חלק מהתכנים המושמעים בה הם תכנים פוליטיים. גם התכנית "החזית הכלכלית", העוסקת בתוכן כלכלי, סווגה כתוכן חברתי בעוד שלדעת הוועדה מדובר בתוכן אקטואלי.

הוועדה מציינת כי מאז כניסתו לתפקיד, עשה מפקד התחנה הנוכחי מאמץ ראוי לציון, לצמצום שידורי האקטואליה ולהגדלת שידורי צבא וביטחון. יחד עם זאת, כפי שראינו לעיל, שידורי האקטואליה מהווים כ-57% מהשידורים בשעות השיא, בעוד שרוב שידורי הצבא והביטחון משודרים ביתר השעות. לדעת הוועדה, יישום המלצה לצמצום תכני אקטואליה שאינה מלווה בשינוי ארגוני מתאים, עשוי להיתקל בקשיים רבים ולהימשך זמן רב. לדעת הוועדה, צמצום האקטואליה בשנתיים האחרונות מעיד על מחוייבות של מפקד התחנה ליישום מסקנות זמיר, ועל יכולות פיקודיות וניהוליות. יחד עם זאת, צמצום תכני האקטואליה, ככל שיבוצע, יימשך זמן רב והוא תלוי לחלוטין ברצונם וביכולותיהם של מפקדי התחנה. יתרה מכך, עוצמת שאיבתו של הצבא למחלוקות הפוליטיות אינה נגזרת רק מכמות שידורי האקטואליה בתחנה אלא פעמים רבות, מעוצמת התכנים ומידת הקונטרברסליות שלהם.

ככל שיוחלט לפעול בהתאם לאפשרות זו, עלולות לעלות טענות להתערבות בתכנים, כפי שיפורט להלן ביחס לחלופת "הבית של החיילים".

¹⁴ יצוין, כי ועדת אשל לא בחנה חלופה זו היות והתמקדה רק בחלופות להוצאת התחנה ממערכת הביטחון.

3. **הבית של החיילים** - עיקרה של חלופה זו הוא העמקת הקשר בין גלי צה"ל לחיילי צה"ל. זאת, על ידי הרחבת הרצועות העוסקות בתכני צבא, בחיילים, בפצועי צה"ל, במורשת ובהנצחת הנופלים. זאת, לצד הפסקת שידורי החדשות והאקטואליה בתחנה לחלוטין. מטרת החלופה היא לשמר ולהעצים את הערך המוסף שבשידורי גלי צה"ל לחיילי צה"ל, בסדיר ובמילואים, לפצועי צה"ל ולמשפחות השכולות. הנגשת התכנים הללו לציבור הרחב תחזק את הקשר בין חיילי צה"ל לציבור ותעצים את תפיסתו של צה"ל כצבא העם. יתרונה הבולט של חלופה זו, לצד שמירת מאפייניה הייחודיים של התחנה, הוא בהפחתת המתח והקונפליקט הנובע מהעיסוק של התחנה בתחומי האקטואליה והפוליטיקה וההשלכות על צה"ל ומעמדו.

חלופה זו כוללת את סגירת מחלקת החדשות של גלי צה"ל. יש לציין, כי לעמדת הוועדה גם תחת חלופה זו, אין מניעה כי התחנה תשדר מבזקי חדשות של תאגיד השידור הציבורי. מבזקים אלו מופקים על ידי התאגיד ומיוחסים לו, ולא צפויות לעלות טענות על מעורבות התחנה בזירה הפוליטית. לבד מכך, יפסקו שידוריהם של יומני החדשות ושל תכניות האקטואליה בתחנה.

במקום תכני האקטואליה, ישודרו יותר שידורים מהשטח, הווי צבאי, זכויות חיילים, חיילים משוחררים, פצועי צה"ל והמשפחות השכולות. כמו כן, תוכל התחנה להעמיק בתכנים חברתיים ותכני תרבות, ספורט, פנאי ובידור, לצד תכני צבא וביטחון.

לאורך דיוני הוועדה, עלתה לא אחת שאלת ההבחנה בין תכני חדשות, אקטואליה ופוליטיקה, ובין אלו שאינם כאלה בדגש על תכני צבא וביטחון. אכן, מדובר בהגדרה מורכבת, ועשויה להיות זליגה של תכנים אקטואליים בחלק מהתוכניות העוסקות בצבא וביטחון. לעמדת הוועדה ככל שיוחלט לפעול בהתאם לחלופה זו, יש לפעול לצמצום זליגה זו ככל הניתן, לאור הנזק שנגרם מעיסוקה של התחנה באקטואליה. לצורך הבהרת כוונת הוועדה בהמלצתה כי התחנה תפסיק לשדר תכני אקטואליה, מציעה הוועדה לאמץ את ההגדרה למושג "חדשות" המופיעה בהצעת חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ו-2025, אשר הונחה על שולחן הכנסת ביום 21.10.2025. זאת בשים לב לכך שהגדרה זו נוסחה על ידי המשרד האמון על תחום זה, ולאחר שיח עם גורמי מקצוע ועם משרדי הממשלה הרלוונטיים. במסגרת הצעת החוק הוגדרו "חדשות" כדלקמן: **"איסוף, תיעוד, סיקור ודיווח לציבור על אודות אירועים בעלי ערך ציבורי בישראל, שהתרחשו או צפויים להתרחש בישראל או מחוץ לישראל במועד קרוב למועד הסיקור והדיווח כאמור, ולמעט סיקור ודיווח שעניינם באירועי תרבות, בידור או ספורט, בלבד."**

הוועדה מציעה להוסיף להגדרה זו הסתייגות, ומציעה להחריג במפורש "אירועים וטקסים המופקים על ידי צה"ל או מערכת הביטחון". ככל שיוחלט לפעול בהתאם למומלץ בחלופה זו, נדרש כי הגדרה זו תעוגן בפקודות הצבא הרלוונטיות, ויצוין מפורשות כי גלי צה"ל לא תעסוק באקטואליה ובחדשות.

כפי שיפורט להלן, לעמדת הוועדה, ראוי כי במסגרת חלופה זו התחנה, בכללותה, תימנע מעיסוק בחדשות ובאקטואליה. זאת, בניגוד לתפיסה של אחדים מהדוברים וחלק ממפקדי

התחנה לשעבר, לפיה יש לפעול כך שרק חיילים המשרתים בתחנה, ימנעו מעיסוק בתחום הפוליטי, במובנו הצר.

לעמדת הוועדה, הדיון הפוליטי בישראל אינו מסתיים בראיונות של נבחרי ציבור או בסיקור של הנעשה בכנסת. כך, גם כתבי כלכלה, תחבורה, חינוך ומשפט עוסקים הלכה למעשה, במקרים רבים ומגוונים, בסוגיות רגישות ופוליטיות, המעוררות מחלוקת ציבורית.

כזכור, במסגרת דו"ח זמיר הומלץ כי "לובשי המדים בתחנה ימנעו מעיסוק וסיקור אירועים בעלי אופי פוליטי מובהק" וחלק מחברי הוועדה, אף חידדו וציינו כי לעמדתם על לובשי המדים "להימנע מעיסוק בדיווחים פוליטיים, או מנשיאה בכל תפקידי עריכה ושידור בתוכניות פוליטיות ופרשנות, אלא בתפקידי מעטפת טכניים בלבד בתכניות אלה."

לעמדת הוועדה, ההבחנה בין לובשי המדים בתחנה לשאינם, אינה מסייעת בפתרון הקושי של עירוב צה"ל בזירה הפוליטית. בראיית הציבור, **התחנה כולה לובשת מדים**. אין חולק על כך שהתחנה היא בראש ובראשונה יחידה צבאית, על כן גם פעילות שאינה מתבצעת במישרין על ידי חיילים, משויכת ומיוחסת לצה"ל.

דו"ח אשל נדרש לחלופה זו של הפסקת העיסוק בתכני אקטואליה ומיקוד בתכנים צבאיים. בדו"ח צוין שעשויה לעלות טענה כי הנחייה על הפסקת העיסוק באקטואליה, וסגירת מחלקת החדשות עולה כדי התערבות של דרג מדיני בתכנים. נזכיר, כי הפקודה המעגנת את פעילות גל"צ קובעת ביחס למפקד התחנה כי "בעניינים עיתונאיים-מקצועיים, שבהם הוא עוסק בתפקידו כעורך הראשי של התחנה, הוא לא יהיה נתון למרות מפקדיו ויעמדו לנגד עיניו השיקולים המקצועיים העיתונאיים".

הייעוץ המשפטי לממשלה נדרש לא אחת לסוגיית התערבות דרג ממונה בתכנים המשודרים בתחנה וקבע כי "התחנה נהנית מעצמאות עיתונאית ושידוריה אינם מוכתבים על ידי הרמטכ"ל או שר הביטחון, שאינם מתערבים בשיקולים מקצועיים-עריכתיים, עיתונאיים ואמנותיים". עוד צוין כי "תפקיד קביעת התכנים שישודרו בתחנה מסורה בידיהם של גורמי המקצוע היושבים בה, ואין מקום להתערבות של גורמים פוליטיים בהכתבת תכנים אלה".¹⁵ על כן, עולה השאלה האם מימוש חלופה זו עולה כדי התערבות אסורה בתכנים מצד הדרג המדיני.

במסגרת דו"ח אשל לא הכריעו בשאלה זו אך ציינו כי "מנגד, ניתן לטעון כי החלטה על שינוי כולל באופייה של התחנה והחזרתה לייעודה המקורי, אינו בגדר התערבות בתכנים ש"בסדר היום" אלא מדובר בהחלטה אסטרטגית לעניין אופייה של יחידה צבאית".

לעמדת הוועדה, הנחיית הייעוץ המשפטי לממשלה נועדה למנוע מקרים בהם דרג מדיני מתערב בסוגיות פרטניות וספציפיות או בשיקולים מקצועיים במהותם, לרבות היבטים מקצועיים מובהקים (כזכור, חו"ד עסקה באופן בחירת השירים במסגרת שיטת

¹⁵ "איזה צבא בעולם יש לו תחנת שידור?" היתכנות משפטית להעברת גלי צה"ל למשרד הביטחון, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפטי ציבורי-מנהלי) דינה זילבר, 22.1.2017.

ה"פלייליסט"), הנוגעים לתוכן המשודר בתוכנית זו אחרת, תוך ניסיון להכתיב עמדה או סדר יום מסויימים, או למנוע עיסוק של מאן דהוא בסוגיות מסוימות.

בענייננו, הרי שמדובר בהחלטה עקרונית, ארגונית ואסטרטגית, הנוגעת למטרותיה ולאופייה של היחידה הצבאית, במטרה למנוע את הפגיעה במעמדו של צה"ל כצבא העם, תוך שמירה על עקרון העל לפיו צה"ל אינו מעורב בזירה הפוליטית. יובהר, כי אין באמור ניסיון להשפיע על פלוני או אלמוני במהלך שידוריו, ואין ההחלטה מתייחסת לגורם כלשהו - אלא לתחום עיסוק רחב המעורר מטבעו רגישות ומחלוקת ציבורית. בחוות הדעת נכתב גם כי "הסמכויות הארגוניות באשר לגלי צה"ל מסורות בידי שר הביטחון ושל הרמטכ"ל", בענייננו, מדובר לעמדת הוועדה, בראש ובראשונה בשינוי ארגוני אסטרטגי.

באשר לטענה שעלתה בפני הוועדה לפיה לא ניתן לקיים תחנה ללא שידורי אקטואליה, הוועדה משיבה שני מענים. ראשית, בעבר התחנה שידרה ללא אקטואליה ושידוריה עלו יפה גם אם לא השיגו את נתוני ההאזנה הקיימים. שנית, מעת הקמת התחנה ועד היום לא הוגדר באף החלטה או מסמך שמטרת התחנה היא השאת נתוני האזנה גבוהים. **על התחנה לעמוד במטרות שיוגדרו לה גם במחיר ירידה בנתוני האזנה.**

חלופה זו אינה משפיעה כלל על פעילות גלגלצ, שכן כיום אין משדרי אקטואליה בגלגלצ.

החולשה העיקרית של חלופה זו היא בהבחנה בין תכניות אקטואליה לשאינן כאלה והצורך למנוע זליגת תכני אקטואליה חזרה ללוח השידורים. לדעת הוועדה, אימוץ החלופה לא יוכל למנוע ממפקד תחנה שיחפוץ בכך לשדר ואף להגדיל את שיעור שידורי האקטואליה בתחנה. ככל שחלופה זו תיבחר יש לתת על כך את הדעת.

המלצת הוועדה

לאחר בחינה מעמיקה של כלל החלופות, במסגרתה שקלה הוועדה את ההיבטים המקצועיים, המשפטיים, החברתיים והתקציביים, ברצונה להמליץ לשר הביטחון על שתי חלופות.

הראשונה, "הבית של החיילים" - התחנה תפעל כיחידה צבאית ממלכתית, ללא עיסוק בתכני אקטואליה לרבות סגירת מחלקת החדשות. התחנה תוכל לשדר מבזקי חדשות המופקים על ידי תאגיד השידור הציבורי כאן.

הוועדה רואה בהצעה זו פתרון המאפשר שמירה על ייחודה של התחנה כ"בית של החיילים" תוך שימור יתרונותיה ותכניה הייחודיים המיועדים לחיילי צה"ל, בני משפחותיהם ולציבור הרחב, תוך הפחתת המתחים הנובעים מהמפגש שבין תכני אקטואליה ופוליטיקה לבין ערך הממלכתיות של צבא העם. הוועדה מדגישה כי יישום הצעה זו מחייב ביטול מלא, מוצהר ובלתי מתפשר של כלל תכני האקטואליה, לרבות יומני חדשות, ראיונות פוליטיים ותכניות פרשנות ציבורית וכן שינוי ארגוני ואסטרטגי הכולל סגירת מחלקת האקטואליה והחדשות.

להצעה זו קשיים הן מבחינה משפטית והן מבחינת ההתנהלות השוטפת. כפי שצויין לעיל, מבחינה משפטית, יש שיראו בהצעה זו התערבות אסורה בתכני התחנה על ידי הדרג הנבחר. לעמדת הוועדה, אין מדובר בסוגיה של התערבות בתכנים אלא בהחלטה אסטרטגית ושינוי ארגוני הנדרש לשם החזרת התחנה לייעודה המקורי.

ברמת ההתנהלות השוטפת, ניכר מתוך פעילות התחנה לאורך השנים ששידורי האקטואליה מוצאים את דרכם לליבת השידור של התחנה. כך קרה מאז הכנסת שידורי האקטואליה לתחנה, שכן לדעת מפקדי התחנה לדורותיהם, שידורי האקטואליה הם האבן השואבת למאזינים. יצוין שתוכן אקטואלי ופוליטי משודר כבר היום בתכניות שאינן מוגדרות כאקטואליה, לרבות תכניות צבא וביטחון וקיים חשש כי הזליגה תתגבר. למרות החששות, היתרון בחלופה זו הוא שימור התחנה.

חלופה נוספת עליה הוועדה רואה לנכון להמליץ היא סגירת תחנת גלי צה"ל.

גלי צה"ל זוכה להערכה רבה בקרב חלק ניכר מהציבור בישראל, כך גם עלה מנתוני הסקר שעשתה הוועדה. התחנה מלווה את נוף תרבותנו ב-75 השנים האחרונות ויש בה תכנים שהם נכס צאן ברזל. אין חולק כי לגלי צה"ל תרומה לשיח הציבורי, לתרבות ולהווי במדינת ישראל והיא אחת התחנות המואזנות ביותר בארץ. המועסקים בתחנה רואים בה לא רק את מטה לחמם, אלא גם בית מקצועי ומוסד המכשיר את דור העתיד של העיתונות בישראל.

מול ערכה המשמעותי של התחנה, עומדת הפגיעה המתמשכת במעמדו של צה"ל כצבא העם, שעה שהוא נגרר ללב זירת המחלוקת וההתכתשות הציבורית בישראל בשל פעילות התחנה. כך בימים כתיקונם, ובימי מלחמה ביתר שאת. עצם עיסוקה של התחנה בסוגיות אקטואליות ופוליטיות גורר מחלוקת ציבורית עזה. חיילים ואזרחים העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה אינה מייצגת אותם, לא משמיעה את קולם ופוגעת במאמצי המלחמה ובמורל העם. מבחינה משפטית, סוגיית הפרוצדורה הנדרשת למימוש חלופה זו של סגירת התחנה, נבחנה על ידי הייעוץ המשפטי לממשלה, ונקבע כי ניתן יהיה להסתפק, לעניין זה, בהחלטת ממשלה, מבלי שהדבר מחייב תיקון חקיקה.

לא נעלמו מעיני הוועדה הקשיים חברתיים והאנושיים שצעד כזה עשוי להקים. אך יתרונה העיקרי של חלופה זו בכך שהיא מעניקה ודאות ליישומה.

בכפוף לאמור, הוועדה ממליצה כי תחנת גלגלצ תמשיך לפעול במתכונתה הנוכחית בשידורי הרדיו וברשתות החברתיות.

מסקנות נוספות

מעבר לירושלים או לנגב

במסגרת דיוני הוועדה עלתה שאלה בדבר מקום מושבה הראוי של התחנה. יצוין כי בביקור הוועדה במתחם התחנה ברחוב יפו, התרשמה הוועדה כי המבנה, ישן ואינו מתאים לצרכי התחנה. בנוסף, תחנה צבאית המתיימרת להיות הבית של החיילים צריכה להיות נגישה ומותאמת גם לפצועי צה"ל. בהקשר זה יצוין כי את גלי צה"ל ניתן לראות בהקשר זה בשני אופנים המשפיעים אל מקום מושבה הראוי של התחנה. אופן אחד יראה בתחנה כתחנה ממלכתית ציבורית ובשל כך עליה לשדר מירושלים כפי שראוי שייעשה על ידי כל גוף ממשלתי ובוודאי כלי תקשורת ממלכתי. האופן השני יראה בתחנה כחלק מהצבא ומבססיו ושכזה ראוי שתעבור התחנה דרומה לאזור הנגב יחד עם יתר בסיסי צה"ל.

מפקד התחנה

כתב המינוי מבקש מהוועדה להתייחס גם לתכונות ולדרישות ממפקד התחנה. כפי שצוין לעיל על ידי תא"ל ודמני ואחרים, דמותו של מפקד התחנה היא בעלת השפעה מכרעת על התחנה, אופיה, מקצועיותה ואיכות שידוריה. ועדת זמיר התייחסה גם היא לסוגיית מפקד התחנה בכובד ראש: "לאורך עבודת הוועדה התגבשה ההבנה סביב מרכזיותו של תפקיד מפקד תחנת גלי צה"ל בשדה התקשורת הישראלי, וביתר שאת, השפעתו הישירה על הנעשה בין כותלי התחנה" לאור אלו המליצה הוועדה כי המפקד יהיה בעל כישורי עריכה, ניסיון תקשורתי וניהולי, היכרות מעמיקה עם התחום ובקיאות במערכות דיגיטל וחדשנות. כמו כן בעל כישורים בינאישיים מצוינים, סמכותי, הגון, ישר, חזק אופי, יצירתי ובעל חזון.

תא"ל ודמני הביע בפני הוועדה את היתרונות במפקד תחנה בעל רקע פיקודי בנוסף להיותו בעל רקע בתחום התקשורת.

הוועדה מצטרפת לאמור על ידי ועדת זמיר בדבר כישורי מפקד התחנה הנדרשים וחשיבותם. הוועדה ממליצה כי מנהל התחנה יהיה בעל הבנה דיגיטלית ותקשורתית בעידן בו מרבית החיילים צורכים תכנים ברשתות החברתיות.

הוועדה מבקשת להוסיף, כי הדבר החשוב ביותר למפקד תחנה הוא הבנת מקומה של גלי צה"ל כתחנה צבאית, על כלל הרגישויות והמתחים הנובעים מכך והשלכותיהן על צבא ההגנה לישראל.

ד"ר דליה זליקוביץ

יו"ר הוועדה

גב' שרה העצני כהן

חברת וועדה

מר דורון כהן

חבר וועדה

מר אלעד מלכא

חבר ומזכיר וועדה

מר יונתן בן חמו

חבר וועדה

נספח ע/27

**העתק רשימת האנשים עמם נפגשה
הוועדה, מתוך נספחי הוועדה**

עמ' 369

נספח ב' – רשימת האנשים עימם נפגשה הוועדה

- א. מפקד גלי צה"ל מר טל לב-רם.
- ב. רמ"ט אכ"א, תא"ל אמיר ודמני.
- ג. יו"ר ועד ארגון עובדי צה"ל, מר מאיר בן הרוש.

מפקדי גל"צ לדורותיהם

- ד. מר אברהם שלונסקי
- ה. מר אבי בניהו
- ו. מר ירון דקל
- ז. מר שמעון אלקבץ
- ח. מר דני זקן

עובדי התחנה

- ט. מר אפי טריגר, יו"ר ועד עיתונאי גל"צ.
- י. מר אמיר אבגי, מגיש יומן הצהריים בתחנה.
- יא. מר ישי הולנדר, עורך 'ספי ויניר'.

אנשי תקשורת

- יב. גבי נווה דרומי
- יג. מר עודד בן עמי
- יד. מר אריה גולן
- טו. מר חיים הר זהב
- טז. גבי מיכל גירא מרגליות

אנשי אקדמיה

- יז. ד"ר אייל צור, פורום קהלת.
- יח. ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר, המכון הישראלי לדמוקרטיה.
- יט. ד"ר רן ברץ
- כ. פרופ' עמית שכטר ופרופ' רועי דווידסון, האגודה הישראלית לתקשורת.
- כא. ד"ר מרדכי קידר ופרופ' אלישע האס, חוג הפרופסורים לחוסן לאומי.
- כב. ד"ר הראל חורב

נציגי ממשלה

- כג. מר מימון שמילה, סמנכ"ל הנדסה משרד התקשורת.
- כד. מר אריאל שטיינר, רמ"ט מנכ"ל משרד התקשורת.
- כה. מר מרדכי מרדכי, יו"ר הרשות השנייה.
- כו. מר אורן טל, מנהל תחום רדיו, הרשות השנייה.
- כז. מר יהונתן לוי, סגן חשב בכיר, משרד הביטחון.

אנשי צבא לשעבר

- כח. אלוף (במיל') אורנה ברביבאי.
- כט. אלוף (במיל') יום טוב סמיה.

מגזר פרטי

- ל. מר דוד בן בסט, יו"ר איגוד הרדיו האזורי.
- לא. מר יאיר לוי, מנכ"ל שירותי פרסום אזוריים.
- לב. גבי סימה חזן, סמנ"לית מחקר, דיאלוג.

ארגונים חברתיים

- לג. מר עדי ארבל, מנכ"ל הפורום לחברה אזרחית.
- לד. גבי עפרה אש, מנכ"לית פורום דבורה.
- לה. מר שי גליק, מנכ"ל בצלמו.
- לו. הרב יהושע שני, פורום הגבורה.
- לז. מר עידן קלימן, פורום נכי צה"ל.
- לח. מר שי פירון, נשיא "פנימה".
- לט. ד"ר קטלין כהן, פורום יהודי לאומי.
- מ. מר אברהם בנימין, גבי מוריה מיכאלי וגבי תמר סיקוראל, עמותת "רגבים".

אנשים פרטיים

- מא. עו"ד אורי סלונים
- מב. מר חן אביגדורי
- מג. גבי רוני הדר
- מד. הרב אליעזר שנוולד

נספח ע/28

עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה

מיום 22.12.2025

עמ' 372

המשנים ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-מינהלי)
(משפט ציבורי-חוקתי)
ירושלים: ב' טבת תשפ"ו
22 דצמבר 2025

לכבוד

היועצת המשפטית לממשלה

הנדון: הצעת מחליטים בנושא "סגירת תחנת השידור הצבאית 'גלי צה"ל'"

סימוכין: מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה דאז לשר הביטחון מיום 4.1.2022 וחוות דעתו של המשנה ליועמ"ש לממשלה (משפט כלכלי) דאז מאיר לוי מאותו היום.

א. פתח דבר

1. על סדר יומה של הממשלה הונחה הצעת החלטה שהוגשה על-ידי שר הביטחון לסגור את תחנת הרדיו גלי צה"ל (להלן: **גלי צה"ל** או **גל"צ**), וזאת בהליך מהיר עד ליום 1.3.2026. ההצעה מבוססת על המלצות שהוגשו לשר על-ידי ועדה מייעצת שהקים לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל (להלן: **הוועדה** או **הוועדה המייעצת**).
2. שאלת קיומה של תחנת גלי צה"ל כיחידה צבאית אינה חדשה במקומותינו ונבחנה בפורומים שונים, לרבות בעשור האחרון. זוהי הפעם הראשונה בה מובאת בפני ממשלת ישראל הצעת החלטה לסגור את התחנה כליל.
3. כבר בפתח הדברים יאמר: תחנת גלי צה"ל היא אנומליה. יחידה צבאית המפעילה כלי תקשורת ציבורי מרכזי, המשרד, בין היתר, שידורי חדשות ואקטואליה בפריסה ארצית, היא יצור כלאיים שנולד כתוצאה מנסיבות היסטוריות ייחודיות. למיטב הידיעה אין לה מקבילה במדינה דמוקרטית אחרת. בדברים אלה אין משום חידוש. גלי צה"ל מתפקדת במתכונת אנומלית זו מזה 75 שנים, במהלך התבססה כאחד מעמודי התווך של העיתונות הישראלית, והעניקה לציבור הישראלי שידורי אקטואליה מקצועיים, עצמאיים וממלכתיים. אין חולק כי נכון להיום התחנה היא זירה מרכזית ומשמעותית בשוק הדעות הישראלי. היא אחת משתי התחנות הרדיו הציבוריות היחידות המשדרות בפריסה ארצית, מפעילות דסק חדשות ומקיימות שידורי אקטואליה, והיא פועלת על פי עקרונות עיתונאיים מקובלים. התחנה היא תחנת האקטואליה השניה המואזנת ביותר בישראל, ומדי יום מאזינים לה, על פי הערכות מקובלות, קרוב למיליון ישראלים. כל זאת, בצד תפקידה החשוב והייחודי ביצירת תוכן צבאי עבור צה"ל וחייליו, אשר גם הצבא רואה בו ערך חיובי ומשמעותי.
4. כאמור, מורכבות זו במאפייני הפעלתה של התחנה עמדה בבסיס דיונים בדבר עתידה ומתכונת הפעלתה הראויה, לרבות בעשור האחרון ובמסגרות שונות. האחרונה שבהן היא ועדה ציבורית בראשות מנכ"ל משרד הביטחון הקודם (המכהן כרמטכ"ל הנוכחי) (להלן: **ועדת זמיר**), שישבה על המדוכה אך לפני שנתיים. בתמצית, המלצות ועדת זמיר משקפות את הצורך להוסיף ולקיים את

התחנה מפאת חשיבותה הציבורית והעיתונאית, בצד ההבנה כי יש לצמצם באופן משמעותי את היקף העיסוק של התחנה באקטואליה, ומיקודה בתכנים הפונים לקהל המשרתים. זאת, כדי לצמצם את המתח האינהרנטי שבין מחויבותו של הצבא ולובשי המדים המשרתים בתחנה לממלכתיות, לבין טיבו וטבעו של סיקור עיתונאי עצמאי, ביקורתי, העוסק בסוגיות הבוררות שעל סדר היום.

5. **כפי שמצאה הוועדה המייעצת, המלצות ועדת זמיר יושמו בשנתיים האחרונות בצורה סדורה ומקיפה. הגם שהתהליך מצוי בעיצומו, עמדתו העדכנית של הצבא היא כי כבר עתה ניכר שהתהליך נשא פרי, וכי ישנו שיפור ממשי בהתנהלות התחנה ובשמירה על ממלכתיותה. הצבא רואה ערך בפעילות התחנה וביכולתה לשלב עמו ידיים כדי לקדם ערכים צה"ליים ולייצר תכנים בעלי חשיבות עבור החיילים, הפצועים והמשפחות השכולות. על רקע זה, בשונה מהעמדה המסורתית שהוצגה בעבר, הצבא ביכר את המשך פעילותה של התחנה, בכפוף להמשך יישומן של המלצות ועדת זמיר.**

6. אף על פי כן, עמדת הוועדה המייעצת שאותה מוצע לאמץ בהחלטת הממשלה דנן, היא כי יש לסגור את התחנה. לעמדת הוועדה, אין טעם בהמשך הפעילות במתווה שהותווה בוועדת זמיר, שכן הוא חסר תוחלת. לפי הנטען, מתווה זה לעולם לא יכול לפתור את בעיית היסוד שכן **עצם** ה"עיסוק באקטואליה תחת הכתר של צבא הגנה לישראל כמוהו כצלם בהיכל". עוד סברה הוועדה כי גם לאחר יישום עיקרן של המלצות ועדת זמיר, "עיקר" עיסוקה של התחנה הוא עדיין בסוגיות אקטואליות ופוליטיות, וזה גורם ל"פגיעה מתמשכת במעמדו של צה"ל כצבא העם", ולכך ש"חיילים ואזרחים העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה אינה מייצגת אותם [...] ופוגעת במאמצי המלחמה ובמורל העם".

7. שר הביטחון אימץ את עמדת הוועדה, ומדברי ההסבר להצעת ההחלטה עולה כי לעמדתו הקושי המרכזי בפעילות התחנה נובע מכך שהתחנה עוסקת באופן משמעותי בתכנים חדשותיים ופוליטיים, אשר לטענתו פוגעים "בצבא ההגנה לישראל, בחייליו ובאחדותו".

8. כפי שנראה להלן, בעבודת הוועדה המייעצת נפלו פגמים מהותיים היורדים לשורשו של עניין ואינם מאפשרים ליחס משקל ממשי להמלצותיה. הוועדה הורכבה מגורמים בעלי זיקה פוליטית מובהקת למפלגת הליכוד; הרכבה לא הבטיח מומחיות מקצועית מספקת לצורך בחינת הסוגייה כבדת המשקל שהונחה לפתחה; הוועדה הסתמכה על נתונים אשר מהימנות חלקם מוטלת בספק ממשי; ישנו חשש כבד כי שקלה שיקולים לא רלוונטיים ובמרכזם "הגוון הפוליטי" של **תוכן השידורים בתחנה** כפי שעולה במישרין גם מחלק מן השאלות שהפנתה לדוברים השונים; הוועדה ייחסה משקל שולי, אם בכלל, לנתונים חיוניים ומהימנים שעמדו לפניו, ולאינטרסים מרכזיים שעומדים על הפרק, ואשר נשקלו בעבר בכובד ראש, בין היתר על ידי ועדת זמיר, ובראשם חופש העיתונות במדינה דמוקרטית והפגיעה האפשרית בחופש הביטוי כתוצאה מסגירת התחנה. נוסף על כך, ישנו חשש ממשי כי הוועדה לא ניגשה למלאכה בנפש חפצה, אלא פעלה בהתאם לקריאת הכיוון שניתנה מצדו של שר הביטחון עם הקמת הוועדה המייעצת, ולפיה המצב הקיים אינו יכול להיותר על כנו.

9. פגמים חמורים אלה דבקים בהחלטת שר הביטחון, המתבססת באופן מלא על המלצות הוועדה, ואשר כאמור, כבר עם הקמתה הודיע על כוונתו לשנות באופן מהותי את מתכונת פעילותה של התחנה, עוד בטרם הוגשו לעיונו המלצות כלשהן.

10. די בפגמים אלה כדי לפסול את ההחלטה הנבחנת במישור שיקול הדעת. ואולם, בנסיבות העניין, הקושי המשפטי בהחלטה מגיע גם למישור הסמכות.

11. כפי שנקבע בחוות דעתו של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט כלכלי) לשעבר, מר מאיר לוי, משנת 2022, שאומצה על ידי היועץ המשפטי לממשלה דאז, מר אביחי מנדלבליט (להלן: **חוות הדעת**), דרך המלך לסגירתה של התחנה היא בחקיקה ראשית. לצד זאת, חוות הדעת קבעה כי **תנאי בסיסי להפעלת הסמכות להורות על סגירת התחנה שלא בחקיקה ראשית היא קיומו של שידור ציבורי "מתפקד ויציב"**. כפי שנראה להלן, השידור הציבורי בישראל המופעל על ידי תאגיד השידור הישראלי, אשר מפעיל גם את שידורי רשת ב', אינו בגדר "מתפקד ויציב", אלא מוחלש, מאוים, משותק מבחינה מוסדית, ועתידו לוט בערפל. זאת, כתוצאה ממדיניות ממשלתית מוצהרת ומכוונת. על כן, בנסיבות בהן פועלת הממשלה לסיום דרכו של תאגיד השידור הישראלי במתכונתו הנוכחית, ובמקביל פועלת לסגירת זרועו השניה של השידור הציבורי בישראל – תחנת גלי צה"ל, דרך המלך לסגירת התחנה בחקיקה ראשית הופכת לדרך הבלעדית האפשרית, ועל הממשלה להביא את הדברים להכרעה כוללת בפני הכנסת, היא הגורם המוסמך להידרש לסוגיית עתיד השידור הציבורי בישראל.

12. **מכל הטעמים האמורים, הצעת המחליטים שבנדון אינה חוקית ודינה להיפסל. כפי שיפורט בהרחבה להלן, בנסיבות העניין, הממשלה אינה מוסמכת לקבל החלטה על סגירת גלי צה"ל ללא חקיקה. במישור שיקול הדעת, ההחלטה אינה נתמכת בתשתית עובדתית ומקצועית מספקת, קיים חשש כי היא לוקה בשיקולים זרים הנוגעים לאופי הסיקור של תכני פוליטיקה ואקטואליה בתחנה, היא איננה נותנת משקל ממשי לחופש הביטוי והעיתונות במדינה דמוקרטית, ועל כן היא גם איננה סבירה באופן קיצוני.**

13. הילוכנו בחוות הדעת יהיה כדלקמן: ראשית, נבחן האם במישור הסמכות, הממשלה יכולה, במציאות העובדתית הקיימת, להחליט על סגירת תחנת גלי צה"ל, שלא במסגרת חקיקה. שנית, נבחן את התשתית העובדתית והמקצועית להחלטת השר – דו"ח הוועדה המייעצת. במסגרת זאת, נתייחס להרכב הוועדה, הנתונים שעמדו בפניה, השאלות שהפנתה לחלק מהדוברים שהופיעו לפניה כעולה מן הפרוטוקולים, והניתוח שנערך במסגרת הדוח שהגישה לשר. שלישית, ננתח את החלטת השר ואת שיקוליו. וכעת – למלאכה.

ב. מישור הסמכות – סגירת תחנת גלי צה"ל בהחלטת ממשלה

רקע

14. הזכות החוקתית לחופש הביטוי, שממנה נגזר חופש העיתונות ושעל מעמדה הרם אין צורך להכביר במילים, אינה ממוקדת רק בזכותם של העיתונאים ושל כלי התקשורת לפעול, כי אם בזכותו של הציבור הרחב ליהנות מפירות העבודה העיתונאית ו**מעצם קיומה של העיתונות**:

"חופש העיתונות מגלם בתוכו לא רק את זכותו של העיתונאי, אלא גם את זכותו של כל פרט ופרט בחברה ליהנות מפירותיה של עבודת העיתונות ואת אינטרס הציבור בעצם קיומה. על האינטרס החברתי בדבר קיומם של עיתונות חופשית וסיקור פתוח כבר נכתב כי: 'אינטרס זה אינו של העיתונאים, של רשתות הטלוויזיה והרדיו, של העיתונים או של סוכנויות הידיעות בלבד; זהו אינטרס ציבורי כללי,

המשרת בין היתר – נוסף על ההגשמה העצמית של המבקשים להתבטא – גם את גילוי האמת, את ההליך הדמוקרטי ואת היציבות החברתית' [...]

חשיבותה של העיתונות אינה מתמצה במתן ביטוי לדעות שונות. אחד מתפקידיה העיקריים הוא דיווח על אירועים, עובדות ותהליכים המתרחשים בחברה. יש לזכור כי הבאת מידע לרשות הרבים אינה מסתכמת בהכרח בדיווח פסיבי על אירועים. אחת הפונקציות החשובות של כלי התקשורת השונים היא חשיפתם של אירועים ועובדות שאינם גלויים לעיני כל ואשר מצריכים לעיתים עבודת תחקיר.¹

15. זה בסיסו של הקשר הבל ינותק בין תקשורת חופשית ומתפקדת לבין מאפייני היסוד של המדינה הדמוקרטית:

"עיתונות חופשית היא לא רק תוצאה הכרחית של דמוקרטיה, אלא היא גם תנאי הכרחי לדמוקרטיה. היא תנאי הכרחי למשטר ייצוגי, לממשל תקין והוגן, לחירויות האדם. בפועל היא יכולה לשמש נייר לקמוס של הדמוקרטיה: יש עיתונות חופשית – יש דמוקרטיה; אין עיתונות חופשית – אין דמוקרטיה."²

16. מאפיין זה מקבל משנה תוקף כאשר מדובר בשידור ציבורי, עליו נמנית תחנת גלי צה"ל, המתייחד בכך שהוא אינו נשלט על ידי גורם מסחרי הפועל למטרות רווח, אמור להיות מוגן מהשפעות כלכליות או פוליטיות, ולפעול מתוך מחויבות ציבורית להנגיש מידע אמין ונטול הטיות בנושאים פוליטיים, חברתיים, כלכליים ותרבותיים.³ בית המשפט העליון עמד על חשיבותו של השידור הציבורי בישראל:

"שידור ציבורי פלורליסטי ובלתי תלוי הוא אפוא מרכיב חיוני ומרכזי בהבטחתו של חופש הביטוי של הציבור הרחב - הן לצורך קבלת מידע אמין (חדשות), הן לענין קיום 'במה ציבורית' לדיון ולחילופי דעות (אקטואליה), והן כ'כלב השמירה' של הדמוקרטיה על ידי חשיפת שחיתות ציבורית והתנהלות ציבורית לא הולמת (תחקירים). על כן, שלושה אלה הם מרכיבים הכרחיים של השידור הציבורי, ובלעדיהם שידור לא זכאי לתואר 'שידור ציבורי'.⁴

17. השידור הציבורי בישראל מוגבל בהיקפו והוא כולל שני גופי שידור בלבד – תאגיד השידור הישראלי "כאן" (להלן: **התאגיד**), המשדר בטלוויזיה, ברדיו ובמדיות הדיגיטליות, ותחנת גלי צה"ל. השידור הציבורי ברדיו כולל שתי תחנות בלבד: רשת ב' המופעלת על ידי התאגיד, וגלי צה"ל. אלו הן שתי תחנות האקטואליה המואזנות ביותר בישראל, ועל פי ההערכות המקובלות, לכל אחת מהן מאזינים בכל אחד מימי החול מאות אלפי ישראלים ואף למעלה מכך.

18. כאמור בפתח הדברים, כתוצאה מנסיבות היסטוריות ייחודיות, התחנה פועלת כיחידה צבאית ומשרתים בה גם לובשי מדים. אין חולק כי מדובר במתכונת הפעלה לא טבעית לכלי תקשורת מרכזי כל כך – הן מצדה של התחנה, הן מצדו של הצבא. חיבור זה מעורר מתח אינהרנטי בין ערכי צה"ל בדבר ממלכתיות וא-פוליטיות, לבין טיבו וטבעו של גוף עיתונאי העוסק בסיקור ובדיווח על סוגיות ציבוריות בוערות, המצויות לא אחת במוקד המחלוקת הציבורית והפוליטית.

19. למרות מציאות ייחודית זו, הצליחה גלי צה"ל להתבסס כאחד מעמודי התווך של התקשורת הישראלית. התחנה היא חלק בלתי נפרד מפסיפס העיתונות בישראל ומזירת הדעות והשיח הציבורי בה. התחנה מואזנת מאוד ומשמשת עבור ישראלים רבים ובכללם חיילים בשלבי שירות שונים,

¹ דנ"א 2121/12 פלוגי נ' דיין-אורבך, פס' 52-53 לפסק הדין של הנשיא גרוניס (נב) 19.9.2014.

² דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוס, פ"ד נב(3) 1, 53ב (1998).

³ בג"ץ 2996/17 ארגון העיתונאים בישראל נ' ראש הממשלה, פס' 5 לפסק הדין של השופט מזוז (נב) 23.1.2019 (להלן: עניין איגוד העיתונאים).

⁴ שם, בפס' 7 לפסק הדין של השופט מזוז.

מקור לתוכן חדשותי ותרבותי מקצועי, כפי שגם עולה בבירור מהסקר שערכה הוועדה המייעצת ואשר יוצג להלן. סגירתה של התחנה צפויה לגרוע איבר חיוני מהשידור הציבורי הישראלי ברדיו, ולצמצם באופן מיידי וניכר את היקף מקורות המידע האקטואליים העומדים לרשות ציבור מאזיני הרדיו.

20. **לא ניתן אפוא לדון בשאלת הסמכות להורות על סגירת התחנה מבלי להבין את משמעותה המלאה, ומתוך ראייה רחבה של מפת התקשורת הישראלית בכלל, ושל השידור הציבורי בפרט.**

21. זהו ההיגיון שעמד בבסיס חוות הדעת משנת 2022. חוות דעת זו גובשה אגב עבודתה של ועדה בראשות מנכ"ל משרד הביטחון דאז, אלוף (מיל') אמיר אשל, שעסקה אף היא בעתידה של תחנת גלי צה"ל. הוועדה לא השלימה את מלאכתה ולא גיבשה המלצות סופיות. לפיכך, חוות הדעת לא גובשה אגב כוונה קונקרטית להורות על סגירת התחנה, אלא נועדה לשרטט עבור הוועדה את המסגרת המשפטית שתחול על הסוגיה, אם תבקש הוועדה לבחון חלופה זו.

22. מסקנת חוות הדעת בשאלה זו הייתה כדלקמן:

"ראוי לה להחלטה בדבר סגירה של תחנת שידור ציבורית במאפיינים הייחודיים של גלי צה"ל להתבצע בחקיקה ראשית של הכנסת. זוהי דרך המלך לביצוע מהלך זה, הן מהטעם שסגירת התחנה תביא לצמצום זירות הביטוי; הן משום שסגירת התחנה היא בעלת מאפיינים מסוימים של הסדר ראשוני; והן מהטעם שיהיה נכון לקיים דיון ציבורי מסודר בטרם קבלת החלטה כאמור. עם זאת, לאחר שנשמעו דעות מגוונות וחולקות בהקשר זה, לטעמנו, ומכל הנימוקים שיוצגו להלן, הקשיים המשפטיים הכרוכים בסגירת גלי צה"ל שלא על דרך חקיקה ראשית, אינם עולים כדי מניעה משפטית. בנסיבות המקרה הנדון, נדרשת לשם ביצוע המהלך החלטת ממשלה."

(ההדגשה הוספה)

23. נקודת המוצא של חוות הדעת היא מעמדה הרם של זכות היסוד החוקתית לחופש הביטוי במשטר דמוקרטי. חוות הדעת קובעת כי לתחנה "תרומה משמעותית לשיח הציבורי הישראלי. היא תחנה מואזנת מאוד [...] אחת משתי תחנות הרדיו היחידות המשדרות אקטואליה בפרסה ארצית (וזאת לצד תחנות הרדיו האזוריות). היא בעלת היסטוריה מפוארת ותרומה ניכרת לחופש הביטוי בארץ בעבר ובהווה. אין ספק שסגירתה מהווה צמצום משמעותי של זירות התקשורת הרדיופוניות בישראל" (ההדגשה הוספה).

24. אף על פי כן, בשים לב למכלול הנסיבות ששררו באותה עת, ובמרכזן – קיומו של שידור ציבורי "מתפקד ויציב" ופעילותה הסדירה של תחנת רשת ב' שלא היתה מוטלת אז בספק, מסקנת חוות הדעת הייתה כי הפגיעה הצפויה בזכות החוקתית לחופש הביטוי בנסיבות העניין היא "פגיעה מסוימת" בלבד, ומצויה "בפריפריה" של הזכות:

"אף אם המצב הקיים בו משדרות שתי תחנות אקטואליה ארציות מממש באופן טוב יותר את חופש הביטוי, וכתוצאה מכך, יש בסגירת התחנה משום צמצום של זירות הביטוי, בנסיבות בהן קיים שידור ציבורי מתפקד ויציב בדמות תאגיד השידור הציבורי, טענה לפיה סגירתה של גלי צה"ל מהווה פגיעה העולה כדי פגיעה בזכות החוקתית לחופש הביטוי המחייבת הסמכה מפורשת בחקיקה ראשית אינה מובנית מאלה."

(ההדגשה הוספה)

25. הנה כי כן, חוות הדעת לא קבעה כי בכל מקרה ניתן לסגור את התחנה שלא בדרך של חקיקה ראשית, ואף הבהירה כי חקיקה היא דרך המלך. אף לא נקבע כי סגירת התחנה אינה מגלמת פגיעה בזכות החוקתית לחופש הביטוי. מסקנת חוות הדעת היא כי **כל עוד מתקיים בישראל שידור ציבורי**

מתפקד ויציב, ורק בכפוף לכך, אין מניעה משפטית לפעול לסגירת התחנה שלא בחוק של הכנסת, הגם שזו דרך המלך לקידומו של מהלך מורכב מעין זה. נקבע כי כל עוד מתקיים תנאי יסודי זה, יש להשקיף על סגירת התחנה כגורמת לפגיעה מוגבלת בזכות החוקתית לחופש הביטוי המצויה ב"פריפריה" של הזכות החוקתית.

26. נוכח הקביעה בדבר עוצמת הפגיעה בזכות היסוד החוקתית לחופש הביטוי בנסיבות העניין, נקבע כי באותה עת ניתן היה להסתמך על ההסמכה הכללית המצויה בסעיף 2א לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: **סעיף 2א**), המסמיך את הרמטכ"ל, באישור שר הביטחון, ליתן הוראות פיקוד עליון הנוגעות לארגון ומינהל הצבא, ומסמיכו, ככלל, להורות על סגירת יחידות צבאיות. לכך נוספה בחוות הדעת הדרישה כי הוראה כאמור תבוא לאישור הממשלה, משום שלכתחילה, בשנת 1950, סוגיית הקמת גלי צה"ל הובאה לדיון בממשלה ואושרה על ידה, ובשל המשמעויות של סגירת התחנה והקשיים הנוספים שפורטו בחוות הדעת.

27. מעבר לסוגיית הסמכות, נקבע בחוות הדעת כי אם תתגבש כוונה לסגור את התחנה, תידרש עבודת מטה של משרד הביטחון והצבא **טרם קבלת החלטה סופית בעניין**, כדי לבחון את עמידת ההחלטה בתנאי פסקת ההגבלה המעוגנת בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, בדגש על דרישת המידתיות ומבחני המשנה שלה.

28. לפיכך, בהתאם למתווה שהוצג בחוות הדעת, כדי לקבוע אם גם היום ניתן להורות על סגירת התחנה בהחלטה לפי סעיף 2א שתבוא לאישור הממשלה, יש לבחון אם חל שינוי בנסיבות, ומתקיים התנאי היסודי להפעלת הסמכות בדרך זו – קיומו של שידור ציבורי "מתפקד ויציב". שינוי בהקשר זה משליך על המסקנה בדבר עוצמת הפגיעה בזכות היסוד החוקתית לחופש הביטוי, ובהמשך לכך, על המסקנה כי ניתן להסתפק בהחלטת ממשלה ולא נדרשת חקיקה ראשית.

התפתחויות עובדתיות מאז שנת 2022 והשפעתן על עוצמת הפגיעה בחופש הביטוי והעיתונות

29. על פני הדברים, מבחינת המצב המשפטי הפורמלי, לא חל שינוי ביחס למעמד השידור הציבורי. חוק השידור הציבורי לא תוקן מאז שנת 2022, והוא עדיין משמש כמסגרת המאפשרת את פעילותו ושידוריו של תאגיד השידור הישראלי, ובכלל כך את שידורי רשת ב'.

30. ואולם, תיאור זה רחוק מלשקף את מצב הדברים העובדתי כהווייתו בנקודת הזמן הנוכחית.

31. בעת הזו, מועצת תאגיד השידור הציבורי – היא הארגון המרכזי בתאגיד המתווה את מדיניות התאגיד ומכוון את פעילותו – משותקת ונעדרת את מינימום החברים הדרוש לפעילותה (7 מתוך 12). כמו כן, מזה חודשים ארוכים לא עומד בראשה יושב ראש קבוע או ממלא מקום. גם כאשר התקיימו התנאים המאפשרים מבחינה חוקית את מינויו של ממלא מקום יושב ראש, נמנע שר התקשורת מלעשות כן. נוסף על כך, ועדת האיתור למועצת התאגיד, היא הגורם המוסמך למנות את חברי מועצת התאגיד החסרים בהליך ייחודי שנועד להבטיח את עצמאות המועצה, ובכך ביכולתה להוציא את המועצה מהשיתוק שבו היא נתונה, משותקת אף היא כתוצאה מהחלטותיו הישירות שר התקשורת.

32. קצרה היריעה מלתאר את מסכת האירועים המסועפת שהובילה למצב דברים זה, אשר בין היתר נפרשת על פני חמש עתירות המתבררות במקביל בבית המשפט העליון, ומצויות בשלבים דיוניים שונים. כפי שנמסר למשל בהודעה שהוגשה לבית המשפט העליון בבג"ץ 5404/22 ביום 5.11.2025,

התמונה הכוללת מעלה חשש ממשי כי נעשה ניסיון מכוון מצד שר התקשורת למנוע את פעילותה התקינה והסדירה של מועצת תאגיד השידור הציבורי, בעיקר על-ידי שימוש לרעה בסמכות הנתונה לו למנות או לפטר את יושב ראש ועדת האיתור, שמינויו הוא ראשית הציירים להנעת הליכי האיתור והמינוי כולם.

33. במצב דברים זה מועצת התאגיד אינה מסוגלת לפעול באופן סדיר ולממש את סמכויותיה הבסיסיות ובהן קביעת מדיניות התאגיד, אישור לוחות שידורים ופיקוח על המנכ"ל המכהן. דוגמה בולטת לשיתוק זה הוא חוסר יכולתה של המועצה לאשר את תקציב הפעילות לשנת 2026, ולכן והתאגיד צפוי לצאת לדרך בשנת הפעילות הקרובה עם תקציב המשכי בלבד, על כל המשתמע מכך. שיתוק זה נותן את אותותיו בהקשרים שונים, הולכים ומתרבים, ככל שחולף הזמן. אין אפוא חולק כי בעת הזו לא ניתן לקבוע כי תאגיד השידור "מתפקד ויציב".

34. הפגיעה האנושה במועצת התאגיד איננה האיום היחיד לתפקודו וליציבותו של תאגיד השידור הישראלי. בתקופת כהונתה של הממשלה הנוכחית, תמכה הממשלה בכמה הצעות חוק פרטיות המקודמות על ידי חברי כנסת מן הקואליציה, המבקשות לשנות את פני השידור הציבורי לבלי היכר או לסגור אותו כליל.⁵ זאת, חרף עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה בדבר הקשיים החוקתיים הניכרים העולים מהן, לעתים עד כדי מניעה משפטית.

35. הצעות החוק הנזכרות סבות סביב ארבעה צירים: סגירת התאגיד כליל או הפרטתו (סגירה בדרך של מכירה לגורם פרטי); פגיעה מהותית בעצמאות המועצה ובעצמאות התקציבית – שני תנאי היסוד לקיומו במתכונתו הנוכחית; פגיעה במקורות הכנסתו; והפסקת עיסוקו בחדשות ובאקטואליה. ההצעות השונות כוללות תמהיל כזה או אחר של רכיבים אלה. בחלקן כבר החל הדיון בוועדת הכלכלה של הכנסת, ובמרביתן הביע שר התקשורת את תמיכתו הפומבית.⁶

36. אמנם הצעות החוק המתוארות טרם הבשילו לכדי חקיקה, אך הן משקפות מגמה עדכנית לבטל את תאגיד השידור הציבורי, להפסיק את עיסוקו באקטואליה וחדשות, או להותירו כמעטפת חלולה, נעדרת עצמאות תקציבית ומקצועית. מציאות זו שונה בתכלית מדמותו של התאגיד, כפי שנחזה להיות בשנת 2022, עת נכתבה חוות הדעת.

37. זאת ועוד, להצעות החוק האמורות, אף מבלי שהליך החקיקה שלהן הושלם, יש השפעה מעשית כבר היום מפאת "האפקט המצנן" הטמון בהם: "בתחום הרגיש של חופש הביטוי יש מקום לבחון לא רק מצבים של פגיעה 'ישירה' בו, אלא גם מצבים של 'יצירת' אפקט מצנן מפני ביטוי".⁷ כלומר, עצם קיומן והצטברותן של הצעות החוק, הדיונים החוזרים ונשנים בהן בכנסת, והתבטאויות מפורשות של שר התקשורת, חברי ממשלה וחברי כנסת מהקואליציה נגד התאגיד, יוצרים כלפיו

⁵ (1) הצעת חוק הפרטת תאגיד השידור הציבורי הישראלי, התשפ"ג–2022 (176/25/פ) בה מוצע לבטל את השידור הציבורי ואת חוק התאגיד; להפריט את התאגיד בתוך שנתיים; ולמכור את תחנות הרדיו של התאגיד (ובכללן רשת ב') לגורמים פרטיים; (2) הצעת חוק השידור הציבורי הישראלי (תיקון – תקציב תאגיד השידור הישראלי), התשפ"ד–2024 (4736/25/פ) בה מוצע לבטל את עצמאותו התקציבית של התאגיד ולהכפיף את תקציבו העצמאי לתקציב המדינה; (3) הצעת חוק תאגיד השידור הישראלי (תיקון – דרך מינוי מועצת תאגיד השידור הישראלי) (5389/25/פ) בה מוצע לבטל את ועדת האיתור למועצת התאגיד ואת הליך האיתור העצמאי המבוצע על ידה, ולהחליפו בהליך הנשלט במלואו על ידי הממשלה ושר התקשורת, כפי שנעשה ביחס למועצת הרשות השנייה; (4) הצעת חוק לשינוי מתכונת השידור הציבורי ולהסדרת שידורי רדיו ארציים (תיקוני חקיקה), התשפ"ה–2025 (5585/25/פ) בה מוצע להפסיק את פעילות החדשות והאקטואליה של התאגיד, להפסיק את פעילות ערוץ "מכאן" בערבית, ולהפריט את "רשת ב'" תופרט.

⁶ יושב ראש ועדת הכלכלה הודיע בדיון שקיים ביום 15.1.2025 כי אין בכוונתו לקדם את הצעות (1) ו-(2) שתוארו בה"ש הקודמת. בהצעה שסומנה (3) התקיים דיון יחיד ביום 29.10.2025 וטרם נקבע דיון נוסף. ההצעה שסומנה (4) טרם נקבעה לדיון בוועדת הכלכלה.

⁷ עניין איגוד העיתונאים, לעיל ה"ש 3, פס' 4 לפסק הדין של השופטת ברק-ארז.

(וכלפי יתר גופי השידור) אפקט מצנן שיש לו פוטנציאל להרתיע מפני השמעת ביקורת נגד הממשלה המכהנת, האוחזת במפתחות הקואליציה שבכוחה לפעול להשלמת החקיקה.

38. המסקנה העולה מן האמור היא כי בשנים האחרונות, מופעלת על התאגיד תנועת מלקחיים בשני צירים – ציר החקיקה והציר המינהלי – אשר מצרים את צעדיו, מהלכיו עליו ועל עובדיו מורא, ועלולים להקשות עליו למלא את תפקידו הציבורי על פי חוק. עצמאותו של התאגיד נתונה בסיכון מוחשי. תאגיד השידור נאבק על המשך קיומו כגוף תקשורת ממלכתי, עצמאי ומקצועי, מול רצון פוליטי משמעותי להפסיק את פעילותו או לשנותה באופן מהותי. לכן, בשונה ממצב הדברים ששרר בראשית שנת 2022, עת ניתנה חוות דעת הקודמת, כיום לא ניתן לקבוע, כי תאגיד השידור הישראלי, ובכלל כן שידורי רשת ב' ברדיו, הוא בגדר שידור ציבורי "מתפקד ויציב", שקיומו הוא בבחינת ערובה לכך שהפגיעה בחופש הביטוי הגלומה בסגירת תחנת גלי צה"ל אינה משמעותית ואינה מחייבת חקיקה ראשית. בנסיבות הנוכחיות, הפגיעה בחופש הביטוי והעיתונות הנובעת מסגירת גלי צה"ל היא משמעותית וניכרת.

39. ברקע הדברים יש לתת את הדעת לשינוי נסיבות משמעותי נוסף מאז ניתנה חוות הדעת. כך, פרט לקיומו של שידור ציבורי "מתפקד ויציב", בעת מתן חוות הדעת האסדרה החלה על שידורי החדשות בערוצים המסחריים הוותיקים, 12 ו-13,⁸ הפועלים מכוח רישיון לפי חוק הרשות השנייה, התש"ן-1990 (להלן: **חוק הרשות השנייה**), חייבה (ועודנה מחייבת) כי שידורי החדשות יעשו באמצעות חברות חדשות, שהן תאגיד נפרד מן הערוץ המסחרי. מטרתו של הסדר חריג זה היא לייצר חיץ תאגידי, ארגוני, תקציבי ותפעולי בין המערכת העיתונאית היוצרת את התוכן החדשותי והאקטואלי לבין הערוץ המסחרי; למזער ככל הניתן את החיכוך בין העשייה העיתונאית לבין העשייה המסחרית של הערוץ ולמנוע חלחול של אינטרסים חיצוניים, מסחריים ופוליטיים, אל תוך שיקולי העריכה והתוכן החדשותי. לכך נלווים הסדרים נוספים שנועדו להגן על עצמאותה של מערכת החדשות בערוץ המסחרי וביניהם הגנה על עצמאותו של הערוץ הראשי בחברת החדשות; איסורים נוקשים על עירוב בין שידורי החדשות לבין שידורי פרסומות ועוד.⁹

40. האסדרה הנוכחית נועדה להבטיח את מהימנותם והגינותם של שידורי החדשות המסחריים, והיא משקפת את תפיסתו ארוכת השנים של המחוקק כי חדשות – גם אם אלו משודרות בערוץ מסחרי – ראויות להגנה מיוחדת, מפאת חשיבותן וחיוניותן לתפקודה של מדינה דמוקרטית.

41. בינתיים, ביום 21.10.2025, אושרה בקריאה הראשונה הצעת חוק התקשורת (שידורים), התשפ"ה-2025 (להלן: **הצעת חוק השידורים**). אחד ממרכיביה המרכזיים של ההצעה, לגביו ציינו כי הוא מעורר קשיים חוקתיים כבדי משקל,¹⁰ הוא הכוונה לבטל את האסדרה האמורה ביחס לשידורי חדשות בערוצים המסחריים, ובכלל כן ביטול החובה לקיים הפרדה תאגידית בין חברת החדשות לבין הערוץ המסחרי. כתוצאה מכך חברת החדשות תחדל להתקיים, והעשייה החדשותית תיבלע באחת ממחלקותיו המסחריות של התאגיד המסחרי הכללי המפעיל את הערוץ, על כל המשתמע מכך. זאת, מבלי שיש בהצעת החוק ערובות ממשיות כלשהן שבכוחן להבטיח את המשך

⁸ ערוץ 14 הוא הערוץ המסחרי הנוסף היחיד הפועל מכוח רישיון לפי חוק הרשות השנייה ומשדר חדשות. הערוץ מסווג כערוץ זעיר לפי חוק הרשות השנייה ולכן אינו מחויב לשדר חדשות. משבחר לעשות כן, הוא פטור מהחובה לשדר חדשות באמצעות חברת חדשות (ס' 71(ג) לחוק), וחלה עליו אסדרה רכה יותר, הקבועה בתוספת השלישית לחוק הרשות השנייה.

⁹ ראו למשל ס' 65 ו-68(ג) לחוק הרשות השנייה.

¹⁰ רשות האסדרה קבעה כי נפל פגם מהותי בהליך בחינת הערכת השפעות הרגולציה ביחס לקביעתו של רכיב זה בהצעה https://www.gov.il/BlobFolder/reports/broadcasting-law210925/he/file_op101125.pdf.

ההגנה הייחודית על מערכת חדשות הפועלת בסביבה עסקית-מסחרית של ערוץ טלוויזיה מסחרי, מפני לחצים חיצוניים, מסחריים ופוליטיים:

"המציאות התקשורתית החדשה מתאפיינת גם במישור המבני בתהליך של ריכוזיות, כאשר יותר ויותר כלי תקשורת - עיתונות, טלוויזיה ואינטרנט - נשלטים על ידי פחות ופחות גורמים, לרוב בעלי אינטרסים עסקיים-כלכליים מובהקים, העושים לא פעם שימוש בשליטה באמצעי התקשורת כמנוף להשפעה על גורמי השלטון לקידום אינטרסים כלכליים (או אחרים) שלהם".¹¹

42. אף שבאופן מסורתי הצעות חוק מתחום התקשורת נדונות בוועדת הכלכלה של הכנסת, הוחלט, להעביר את הדיון בהצעת חוק השידורים לוועדה מיוחדת שהוקמה לשם כך, בראשות חברת הכנסת גלית דיסטאל-אטבריאן. היועצת המשפטית לכנסת התנגדה בנחרצות למהלך זה, ובחוות דעתה בנושא מיום 30.11.2025, ציינה כי לפי תקנון הכנסת הוועדה היחידה המוסמכת לדון בהצעת החוק היא ועדת הכלכלה; כי המהלך מעורר קשיים שונים לרבות מן הטעם שעולה כי ברקע לה "חוסר שביעות רצון השר [התקשורת] מעמדותיו ומהתנהלותו של יושב ראש ועדת הכלכלה"; וכי נסיבותיו והרצון "לעקוף" את ועדת הכלכלה שביסודו, עולים כדי פגם בהליך החקיקה.

43. שינוי מוצע זה באסדרה שתחול על כלי התקשורת המסחריים, עלול לערער באופן יסודי את מהימנותם של שידורי החדשות המסחריים, וכפועל יוצא מכך לגרור פגיעה קשה בזכויות היסוד לחופש הביטוי והעיתונות. ואולם, תוצאה זו אינה נוגעת רק לשידורי החדשות המסחריים. דווקא החלשתם הצפויה מדגישה בכלל ובעת הזו במיוחד את חשיבותו של השידור הציבורי כמקור מידע בלתי תלוי ואמין, וכפועל יוצא מכך, מוחמרת מידת הפגיעה בזכויות היסוד לחופש הביטוי והעיתונות כתוצאה מסגירתו של גלי צה"ל.

44. יש להשקיף על שוק העיתונות המשודרת בישראל כמכלול אחד - "מערכת אקולוגית" אחת המעמידה לרשות הציבור הישראלי מידע חדשותי מהימן. במסגרת זו פועלים כל אותם כלי תקשורת המקיימים מערכות חדשות עצמאיות ומקצועיות, העורכות תחקירים, מעסיקות עיתונאים מקצועיים, ומחילות על עצמן סטנדרטים עיתונאיים מקובלים. במקרה של השוק הישראלי, לכתחילה המערכת אינה מגוונת ועשירה, והיא כוללת את השידור הציבורי ומספר מצומצם ביותר של ערוצי חדשות מסחריים. והנה, כפי שהראינו, בעת הזו, כל רכיביה של המערכת, הן בשידור הציבורי, הן בשידור המסחרי, מצויים תחת מתקפה שלטונית. החלשתו של כל אחד ממרכיבי המערכת, ומהלך ההחלשה הכולל שבתוכו משתלבת סגירת תחנת גלי צה"ל, מלמדים על הסיכון הקונקרטי והמידי הנשקף למערכת כולה כמערכת "יציבה ומתפקדת".

45. בכך יש כדי להשפיע על הערכת עוצמת הפגיעה בזכויות היסוד החוקתיות לחופש הביטוי והעיתונות כתוצאה מסגירת גלי צה"ל בעת הזו. לא דומה סגירתו של גלי צה"ל בעולם שבו השידור הציבורי של התאגיד "יציב ומתפקד", וחברות החדשות נהנות מהגנתה של אסדרה נוקשה שנועדה להבטיח את עצמאות המערכת העיתונאית ואת מהימנות תוצריה, לעולם שבו הממשלה מובילה מהלך משולב, שכולל פעולות חקיקה ומנהל, להצרת צעדיה של התקשורת החופשית והמקצועית, כאשר עתידו של תאגיד השידור הציבורי לוט בערפל, ובמקביל מוצע לבטל את האסדרה הנוהגת ביחס לשידורי החדשות המסחריים מזה עשרות שנים, כך שמהימנותם של כלי התקשורת המסחריים עלולה להיפגע.

¹¹ עניין איגוד העיתונאים, לעיל ה"ש 3, פסקה 4 לפסק הדין של השופט מזוז.

46. היבט משמעותי נוסף לבחינת עוצמת הפגיעה עקב סגירת התחנה במכלול נסיבות העניין נוגע לעיתוי. כידוע, אנו מצויים בשנת בחירות, והבחירות הכלליות לכנסת אמורות להתקיים ביום 27.10.26. לפי הצעת המחליטים שידורי התחנה יופסקו מספר חודשים קודם לבחירות - "לכל המאוחר, עד ליום 1 למרץ 2026" (סעיף 1). משמעות הדבר היא כי בחודשים שלפני הבחירות, שידורי תחנת האקטואליה השניה המואזנת ביותר בישראל, לה מאזינים מדי יום כמעט מיליון ישראלים – יושקו.

47. נתון זה נושא משקל משמעותי בבחינת עוצמת הפגיעה בחופש הביטוי, בדגש על חופש הביטוי הפוליטי. מובן כי ככל שמתקרבים למועד הבחירות יש חשיבות יתרה לשיח תקשורתי ער, מגוון, מהימן, ביקורתי. בתקופה זו, יותר מבכל תקופה אחרת, חיוני להנגיש לציבור מידע מהימן, לאפשר ניתוח עומק, דיון ציבורי ערני, וליתן במה למועמדים השונים להציג את מצעם הפוליטי בפני הבוחרים. כך יוכלו הבוחרים, בתורם, לגבש את השקפת עולמם על יסוד מידע מלא ומאוזן. לכן, גם נפסק כי: "לא ניתן להפריז בחשיבותה של העבודה העיתונאית בתקופת בחירות"¹², ומאליו מובן כי סגירתו של כלי תקשורת מרכזי ומואזן דווקא בתקופה זו מעורר קשיים ניכרים ביותר.

48. הפסיקה התייחסה לתקופה שלפני הבחירות כתקופה שבה לחופש הביטוי חשיבות מיוחדת,¹³ אך חשיבות זו אינה מצטמצמת לתקופה המוגדרת באופן פורמלי כ"תקופת בחירות". מדובר במנעד – ככל שמתקרבים למועד הבחירות, עוצמתה של ההגנה המתחייבת על הזכות החוקתית עולה לאין שיעור. צדו השני של המטבע הוא כי ככל שמתקרבים למועד הבחירות, הפגיעה בזכות לחופש ביטוי כתוצאה מסגירתו של כלי תקשורת מרכזי הופכת לעוצמתית ומשמעותית יותר, וזאת אף אם אין מדובר באופן פורמלי ב"תקופת בחירות".¹⁴

יפים לענייננו הדברים הבאים, בשינויים המחויבים:

"חופש זה משתרע על כל ביטוי. הוא מקבל משמעות מיוחדת לעניין הביטוי הפוליטי בכלל ולעניין הביטוי הפוליטי במסגרת מאבק בחירות בפרט [...] 'אין להעלות על הדעת, שניתן לקיים בחירות במשטר דמוקרטי בלי לאפשר, עובר לקיומן, החלפת דעות ושכנוע הדדי, ובלי שיקוימו אותם בירורים ודיונים, בהם מעוצבת דעת הקהל, הממלאת תפקיד חיוני בכל משטר חופשי, יהיה זה, כאמור, בעת בחירות ויהיה זה בכל ימות השנה".¹⁵

49. מכל הטעמים האמורים, סגירת תחנת גל"צ בעת הזו תערער ותחליש את מפת התקשורת המשודרת בישראל, שממילא ניצבת בימים אלו על קרקע שאינה יציבה. נגישותו של הציבור הישראלי למקורות מידע חדשותיים מהימנים, שהם תוצר של עבודה עיתונאית מקצועית המחויבת לסטנדרטים מקובלים, תצטמצם במידה דרמטית, בתוך תקופה קצרה יחסית ובקרבה למועד הבחירות לכנסת. משכך, לא ניתן עוד לקבוע כי הפגיעה בחופש הביטוי הנגרמת כתוצאה מסגירת גלי צה"ל היא "מוגבלת" או כזו המצויה ב"פריפריה" של הזכות, אלא מדובר בפגיעה עמוקה ומשמעותית.

¹² בג"ץ 7232/22 ערוץ יהודי ישראלי בע"מ נ' מרצ – השמאל של ישראל בראשות זהבה גלאון, פס' 23 (נבו 31.10.2022).
¹³ ראו למשל: בג"ץ 979/15 מפלגת ישראל ביתנו נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-20, פס' 32 לפסק הדין של השופט סולברג (נבו, 25.2.2015).

¹⁴ יצוין כי חוות הדעת מינואר 2022 גובשה כעשרה חודשים לאחר הבחירות לכנסת ה-24 (מרץ 2021), ללא ידיעה או ציפייה לבחירות קרובות. אמנם בפועל התקיימו בחירות בנובמבר 2022, לאחר שהכנסת התפזרה ביוני אותה שנה, אולם בעת כתיבת חוות הדעת לא עמד על הפרק מועד בחירות צפוי בטווח הקרוב.

¹⁵ בג"ץ 869/92 זוילי נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השלוש עשרה, פ"ד מו(2) 692, 706-707 (1992).

50. לכן גם לא ניתן עוד להתבסס על סעיף 2א לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, ועל החלטת הממשלה שתאשר את ההחלטות מכוחו, כמקור סמכות מספק להורות על סגירת התחנה. מדובר בסעיף כללי ביותר, המסמך את הרמטכ"ל לקבוע הוראות ביחס "לארגון הצבא, למינהל, למשטר ולמשמעת בו ולהבטחת פעולתו התקינה". אם בראשית שנת 2022 ניתן היה, בדוחק, לראות בסעיף זה כמקור סמכות מספק להורות על סגירת התחנה, כעת עם עליית המדרגה הדבר כבר אינו אפשרי. פגיעה משמעותית וניכרת בזכויות היסוד לחופש הביטוי והעיתונות, ובכלל כך בחופש הביטוי הפוליטי, העומד עתה על הפרק, בנפרד וכחלק ממהלך כולל לשינוי פני השידור בישראל, מחייב כי הסוגיה בכללותה תובא להכרעת הכנסת.¹⁶

51. זאת ועוד, שינוי הנסיבות משליך על שאלת ההתייחסות לסגירת התחנה כהסדר ראשוני, שקביעתו חייבת להיעשות בחקיקה ראשית. נזכיר, בתמצית, כי כלל ההסדרים הראשונים מבחין בין קביעת מדיניות רחבה ועקרונית אותה אמורה להתוות הכנסת, לבין הסדרי יישום וביצוע של אותם עקרונות, אותם רשאית לקבוע הרשות המבצעת, אם הוסמכה לכך ("איסור דלגציה").¹⁷ בחיי המעשה, ההבחנה מורכבת, ולכן פיתחה הפסיקה שורת אינדיקציות ומבחני עזר שנועדו להבחין בין מעשי ממשלה העולים כדי "הסדר ראשוני" לכאלו שאינם. מבלי למצות, נקבע כי (ההדגשות הוספו):

"התשובה לשאלה אם פעילות פלונית של הממשלה מהווה הסדר ראשוני, אם לאו, תימצא לנו - אפוא - בנסיבותיו של כל מקרה ומקרה [...] כך, בין השאר, נבחן את מידת השפעתו של ההסדר על הציבור בישראל, וברי כי אין דין פעולה שנועדה לתכלית מצומצמת ונקודתית - וקרובה היא על-פי טיבה לסמכויות ביצוע - כדין פעולה שיש בה כדי להשפיע על מיגזר שלם - אפשר על החברה כולה - ומקרבת היא עצמה כך להסדר ראשוני על-פי הגדרתו. נבחן, למשל, את תכלית הפעולה, אם נועדה היא לתכלית שנויה במחלוקת בציבור - תכלית העלולה לעורר זעם ומירמור בקרב חלקים בעם - או שמא זוכה היא להסכמה ציבורית רחבה; עלותה של הפעולה אף היא תשפיע על מהותה [...] מידת מעורבותו של המחוקק בפעולה והשפעתו עליה תשליך אף היא על השאלה אם מדובר בהסדר ראשוני או מישני; [...] יבחן הצורך בדחיפותה של הפעילות - אם מדובר בפעולה דחופה שהממשלה נדרשת לעשותה בהיותה הרשות המבצעת של המדינה, או בקביעתה של מדיניות ארוכת טווח שהכנסת יכולה וצריכה להידרש לה. ינתן מישקל להסתמכות ציבור על הבטחת הממשלה, ועוד. רשימת השיקולים, למותר לומר, אין היא רשימה סגורה".¹⁸

52. שיקולים נוספים עליהם יש לתת את הדעת הם מידת הפגיעה בזכויות יסוד; מידת המומחיות המקצועית, אשר ככלל מצויה בידי הממשלה, הנדרשת כדי להכריע בסוגיה; מידת כבילת שיקול הדעת של הממשלות הבאות וההשפעה על הדורות הבאים.¹⁹

53. בחוות הדעת משנת 2022, בבואה ליישם את אמות המידה האמורות ביחס להחלטה אפשרית בדבר סגירת גל"צ, בנסיבות שהתקיימו אותה עת, נמצא כי הגם שמדובר בהחלטה משמעותית, הרי שהיא "מתוחמת", ו"לא נועדה לקבוע אמות מידה עקרוניות או להתוות שיקול דעת צופה פני עתיד באשר למבנה השידור הציבורי בישראל והיקפו". עוד צוין כי גם אם אין מדובר במהלך "ביצועי גרידא", הרי שעיקר המהלך אינו קביעת מדיניות כללית אלא צעד "יישומי-פרטני", וכי למרות שמדובר בסוגיה המצויה בעיצומו של דיון ציבורי ער, ספק אם מדובר ב"סוגיה חברתית בסיסית השנויה במחלוקת ציבורית קשה". מן העבר השני, חוות הדעת הכירה בכך ש"לסגירת התחנה השפעה לא

¹⁶ על פי הלכה המושרשת בדבר הקשר שבין עצמת הפגיעה בזכות החוקתית לבין מידת המפורשות של ההסמכה לפגיעה בזכות בחוק או מכוחו: בג"ץ 10203/03 המפקד הלאומי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב 4, 715, 823 (2008).

¹⁷ בג"ץ 3267/97 רובינשטיין נ' שר הביטחון, פס' 24 לפסק הדין של הנשיא ברק, פ"ד נב(5) 481.

¹⁸ בג"ץ 11163/03 ועדת המעקב העליונה לענייני הערבים בישראל נ' ראש ממשלת ישראל, סא(1) 1, פס' 38-39 לפסק הדין של המשנה לנשיא (בדימו') חשין.

¹⁹ ראו פס' 44-46 לחוות דעת לויין והאסמכתאות שם.

מבוטלת על חלקים נרחבים מהחברה הישראלית"; וכי מבחינה מעשית, מדובר במידה רבה במהלך בלתי הפיך.

54. בסיכום הדברים נמצא כי "כי להחלטה לסגור את גלי צה"ל מאפיינים מסוימים של 'הסדר ראשוני', אך גם מאפיינים בולטים שמצביעים על כך שאין מדובר בהסדר ראשוני, ובעיקר העובדה שאין בקבלת החלטה כזו קביעת מדיניות מבנית וכללית באשר לאופי השידור הציבורי בישראל".

55. בעת הנוכחית, על רקע כלל המהלכים והתמורות שתוארו לעיל בשוק התקשורת הישראלי, ובמרכזם הטלת ספק בהמשך קיומו של תאגיד השידור הציבורי, אם בכלל, אם במתכונתו זו, ברי כי הדיון על עתידה של גלי צה"ל הוא חלק מדיון כללי ורחב בעתיד השידור הציבורי כולו. למעשה, סגירתה היא חלק מדיון רחב ועקרוני אף יותר, בדבר אסדרת שוק התקשורת המשודרת בכללותו, שהדיון בו בכנסת, על רכיביו השונים, החל ומצוי בשלבים שונים. לכן, גם עתידה של תחנת גלי צה"ל, שהיא חלק בלתי נפרד מן השידור הציבורי בישראל, צריך להיבחן בכנסת כחלק מן המהלך הכולל המתואר הצפוי לשנות את פני התקשורת המשודרת בישראל לבלי היכר, מתוך ראייה רחבה, והכרה בהשלכות הגומלין של המהלכים השונים אלה על אלה.

56. הנה כי כן, "דרך המלך" שבה דובר בחוות הדעת, הפכה עתה לדרך שחובה לפסוע בה. אם בשל עוצמת הפגיעה בזכויות היסוד החוקתיות, אם בשל היותה הסדר ראשוני, אם בשל צירוף הדברים.

57. למותר לציין כי המסקנה שלפיה סגירת גלי צה"ל מחייבת חקיקה ראשית אינה "מכשירה" כל חקיקה בהקשר זה. אם אמנם תקודם חקיקה בנושא זה, נדרש יהיה לבסס אותה בתשתית מקצועית ומשפטית, תוך בחינה כוללת של הסוגיה, בשים לב לאמות המידה החוקתיות וכן להידרש לשאלת העיתוי, בשים לב למועד הבחירות.

58. לכאורה, די בכך כדי להוביל למסקנה כי החלטת הממשלה אינה חוקית, שכן סוגיית עתידה של תחנת גלי צה"ל במתכונתה הנוכחית היא סוגיה הטעונה הכרעה של הכנסת. ואולם, כפי שיפורט להלן, גם בחינת ההליך המינהלי לגופו מעלה כי נפלו בו פגמים מהותיים והוא אינו עומד באמות המידה המשפטיות הנדרשות.

ג. התשתית המקצועית לקבלת ההחלטה – פגמים בעבודתה ובחוות דעתה של הוועדה

המייעצת

59. החלטת שר הבטחון להביא לממשלה החלטה בדבר סגירת גלי צה"ל התקבלה בהתבסס על חוות דעת הוועדה המייעצת. דו"ח הוועדה – אשר הוגש לשר ביום 28.10.2025, הוא התשתית המקצועית המוצהרת להחלטת השר.

כפי שיפורט להלן, בהרכב הוועדה, בעבודתה ובדו"ח שהגישה לשר נפלו פגמים מהותיים. פגמים אלה מקרינים במישורין על חוקתיותה של ההחלטה שהתקבלה על יסוד מסקנותיה.

הרכב הוועדה המייעצת

60. תחילה נעמוד על הקשיים הגלומים בהרכב הוועדה המייעצת – השונה מהרכבי הוועדות הציבוריות שהוקמו בעניין זה עד כה, ואשר כולל חברי ועדה בעלי זיקה פוליטית משמעותית למפגלת הליכוד.

61. הוועדה המייעצת הוקמה מלכתחילה כוועדה בת שישה חברים והם: האלוף (במיל') יפתח רון-טל (יו"ר), ד"ר דליה זליקוביץ (שמונתה ליו"ר הוועדה לאחר פרישתו של מר רון-טל), מר יונתן בן חמו, מר דורון כהן, גב' שרה העצני כהן ומר אלעד מלכא, ששימש גם כמזכיר הוועדה.
62. בשונה משתי הוועדות הקודמות שעסקו בעניינה של תחנת גלי צה"ל, הוועדה הנוכחית לא הוקמה כוועדה בין-משרדית, ובהרכבה לא נכלל נציג כלשהו מקרב משרדי הממשלה. לוועדה גם לא מונה גורם בכיר ממערכת הביטחון או מצה"ל (בראשות ועדות אשל וזמיר עמדו מנכ"לי משרד הביטחון, ובנוסף כיהנו בהן לפחות אלוף מכהן אחד בצה"ל), ואף לא עיתונאי או איש תקשורת מובהק, בעל ניסיון מוכח בשידורי רדיו או טלוויזיה, כפי שנעשה בוועדות ציבוריות קודמות שבחנו את עניינה של תחנת גלי צה"ל.
63. כאמור, בתחילה, עמד בראש הוועדה האלוף (במיל') רון-טל. מינויו לוועדה עורר שאלות מתחום ניגודי העניינים, בשים לב להופעותיו כפרשן בערוץ 14, אשר בעל השליטה בו הוא גם הבעלים ובעל השליטה בתחנת הרדיו האזורית "קול חי", ומשכך צפוי להיות מושפע מסגירת תחנת גלי צה"ל. עובדה זו לא מנעה את מינויו של מר רון-טל לתפקיד, והוא היה שותף לקביעת סדרי עבודת הוועדה לפגישותיה הראשונות, לרבות פגישה ממושכת עם מפקד התחנה, מר טל לב-רם, שהיא אחד מהצמתים החשובים בעבודת הוועדה. מהפרוטוקולים שהועברו לידינו עולה כי מר רון-טל מילא תפקיד דומיננטי בפגישות אלו. בחלוף כחודש ממועד הקמת הוועדה ותחילת פעילותה (למעלה משליש מתקופת עבודתה), הודיע מר רון-טל כי הוא מבקש לסיים את תפקידו בוועדה, על מנת שלא לפגוע בלגיטימציה שלה ובעבודתה.
64. בתפקיד מזכיר הוועדה שימש **מר אלעד מלכא**. הגם שמר מלכא איננו ממלא תפקיד רשמי בגוף פוליטי, הוא מקיים זיקות רבות ומשמעותיות למפלגת הליכוד ולחברים בה, שעולות במצטבר כדי זיקה פוליטית משמעותית למפלגה. כך, בשנים 2023-2024, הוא כיהן כמשנה למנכ"ל משרד התקשורת – המהווה משרת אמון. מטעם זה, בין היתר, נפסלה בשנת 2024 הבחירה בו לתפקיד חבר בוועדת האיתור למועצת תאגיד השידור הציבורי בשל זיקתו הפוליטית הברורה לשר התקשורת.²⁰ כמו כן, מר מלכא נכלל ברשימת סיעת הליכוד לכנסות ה-21-24 (בסביבות המקום ה-55 לרשימה), והגם שלא התמודד ברשימת הליכוד בבחירות לכנסת האחרונה, הוא פרסם ברשתות החברתיות רשימת מועמדים מומלצת לשיטתו (בה נכללו בין היתר שר התקשורת ויו"ר הכנסת), ואף העניק שירותי ייעוץ לח"כ דן אילוז, בבחירות הפנימיות שנערכו במפלגת הליכוד לרשימת הליכוד לכנסת (פריימריז) לפני אותה מערכת בחירות, בשנת 2022. לפי פרסומים שונים, מר מלכא משתייך לפורום של מילואימניקים חברי ליכוד ולקבוצת "הליברלים בליכוד"; הוא ניהל הליך משפטי בעניין כללי הבחירה של נציגי המחוזות לרשימת הליכוד; ואף היה פעיל בבחירות הפנימיות שנערכו לאחרונה לוועידת הליכוד, בסניף ירושלים של התנועה.²¹ לבסוף, לאחרונה מונה מר מלכא על-ידי יו"ר הכנסת לתפקיד חבר בוועדה הציבורית לפי סעיף 1א לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973. בעניין זה תלויה

²⁰ מכתבם של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי) והמשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט כלכלי) מיום 26.9.2024.

²¹ ראו למשל POLITICAST (@POLITICAST10) "אלעד מלכא חושף: הקרב על סניף הליכוד בירושלים. ומה באמת קורה מאחורי הקלעים?" **יוטיוב** 01:35 (16.11.2025) <https://www.youtube.com/watch?v=QWvINdqlLzI> (דברים שאמר בראיון בפודקאסט "פוליטיקאסט – פוליטיקה ישראלית ללא פילטר": "אנחנו רוצים להחזיר חזרה את סניף הליכוד בירושלים להיות ליכודניקי... ולא כל מיני כאלו שחקנים זרים שבאו כי יש להם אינטרס בתוך הליכוד").

ועומדת עתירה לבג"ץ, והיועצת המשפטית לממשלה הודיעה בתגובתה לעתירה כי מדובר במינוי פסול, בין היתר, בשל הזיקה הפוליטית ההדוקה של מר מלכא למפלגת הליכוד.²²

65. הצטברותן של זיקות אלה מעידה על קשרים פוליטיים ענפים של חבר הוועדה ומזכירה למפלגת הליכוד ולשרי הממשלה ועל זיקה פוליטית בעוצמה גבוהה ביותר, המעוררים קושי משפטי כבד משקל במינויו כחבר בוועדה ציבורית שעוסקת בסוגיה מכרעת לחופש הביטוי והעיתונות במדינת ישראל, בפתחה של שנת בחירות. זאת, בייחוד בשים לב לכך שכישוריו וניסיונו של המועמד אינם עולים כדי כישורים מיוחדים, שיש בהם כדי לגבור על זיקה פוליטית כה משמעותית.

66. חברת ועדה נוספת שנמצאה לגביה קיומה של זיקה פוליטית היא **גב' שרה העצני-כהן**, מתוקף היותה חברה במרכז הליכוד. בהתאם לאמות המידה המשפטיות המקובלות, חברות בגוף בוחר של מפלגה, לא כל שכן מפלגת השלטון, מייצרת זיקה פוליטית, אף אם למועמדת אין – לפי הצהרתה – זיקה ישירה לשר משרי הממשלה.²³ הגם שדומה כי המועמדת אוחזת בכישורים רלוונטיים לעבודת הוועדה, הרי שספק אם כישוריה אכן עולים כדי כישורים מיוחדים לפי אמות מידה אלו, היינו, כישורים המצביעים על יתרון ממשי רלוונטי של המועמדת או על הסבר ענייני שבכוחו להצדיק את העדפתה ביחס למועמדים ראויים אחרים נעדרים זיקה פוליטית, בייחוד בשים לב לזיקתה הפוליטית הברורה והמובהקת למפלגת הליכוד.²⁴ גב' העצני-כהן אינה עיתונאית במקצועה, ואין לה ניסיון מקצועי מוכח בשידורי רדיו. היא גם אינה מגיעה מרקע של אסדרת פעילותם של גופי שידור.

67. מלבד הקשיים המשפטיים העולים מכל אחד מהמינויים הנזכרים לעיל, הרי שהעובדה כי שניים מתוך חמשת חברי הוועדה (לאחר פרישתו של מר רון-טל), בהם גם מזכיר הוועדה, הם בעלי זיקה פוליטית משמעותית למפלגת הליכוד, יוצרת כשלעצמה קושי משפטי משמעותי בהיבט של תמהיל חברי הוועדה והצטברות הזיקות הפוליטיות של חבריה, וכנגזרת מכך – מעוררת ספק ממשי בדבר המקצועיות והאובייקטיביות של עבודתה ומסקנותיה. בהקשר זה יצוין כי, חרף הקשיים האמורים, לא הוצג בפנינו הסבר באשר לבחירה בחברי ועדה כאלה ואחרים, לא הוצג תהליך הבחירה בחברי הוועדה, השיקולים שהובילו לבחירה בהם ובתמהיל החברים. לא הוצג הסבר לכך שהוועדה אינה כוללת חברים בעלי ניסיון ורקע רלוונטיים מובהקים בתחומי עבודתה של הוועדה, ובכלל זה גורמי הממשלה הרלוונטיים, בדומה לנעשה בוועדות הציבוריות הקודמות שבחנו את עניינה של תחנת הרדיו גלי צה"ל.

68. ויודגש. עיקרון העל החולש על אסדרת שידורים בכלל, ושידורי חדשות ואקטואליה בפרט, ואשר מקובל בעולם כולו, הוא כי קביעת "כללי המשחק" לגבי כלי תקשורת צריכה להיעשות במנותק מן הדרג הפוליטי במטרה להבטיח את עצמאותם של כלי התקשורת. האנומליה הבסיסית שמאפיינת את פעילותה של גלי צה"ל והעובדה שהיא נטועה בתוך הצבא, הנתון למרות הממשלה ושעליו ממונה שר הביטחון מטעם הממשלה,²⁵ מציבה את התחנה בנקודת נחיתות מוגברת, שכן היא חשופה, בקלות יחסית, מכוחן של החלטות מינהליות בלבד, לניסיונות השפעה מצד הדרג הפוליטי על התנהלות

²² ראו התגובה המקדמית שהוגשה ביום 14.12.2025 מטעם היועצת המשפטית לממשלה בבג"ץ 50152-08-25.
²³ ראו והשוו ס' 6 (ג) להנחיית היועצת המשפטית לממשלה 6.5000 "מינויים בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים" (03.08.2020) ("פעילות מפלגתית מעבר לחברות גרידא במפלגה, לרבות חברות במרכז מפלגה, מועצת סניף וכיוצא באלה, תהווה זיקה פוליטית").

²⁴ ראו והשוו בבג"ץ 4646/08 **לביא נ' ראש הממשלה**, פס' 30 (נבו 12.10.2008).

²⁵ סעיף 2 לחוק-יסוד: הצבא.

התחנה או על עצם קיומה. להבדיל מהשידור הציבורי שמפעיל התאגיד, תחנת גלי צה"ל אינה זוכה להגנתו של חוק ראשי מאסדר הקובע את ההגנות המתחייבות ביחס לשידור ציבורי.

69. **מצב דברים זה מחייב זהירות מוגברת והקפדה על הליך תקין, כמו גם על מראית פני תקינות ההליך, בעת בחינת עתידה של התחנה. הרכבו של הגוף העוסק בעתידה חייב להתאפיין בריחוק מספק מן הדרג הפוליטי, בל יראה כאילו האנומליה המוסדית מנוצלת כדי להשפיע על האופן שבו מסקרת התחנה את השלטון, או כדי לסגור את התחנה בשל אי שביעות רצונו מן הביקורת המושמעת בה כלפי השלטון.** והנה, בענייננו לא רק שהוועדה המייעצת אינה "רחוקה מן הדרג הפוליטי", אלא היא בעלת גוון פוליטי משמעותי ביותר בדמות שני חברים שהם בעלי זיקה פוליטית למפלגת השלטון. כך אף ביתר שאת, כאשר אחד משני חברים אלו, בעלי זיקה משמעותית למפלגת השלטון, כיהן כמזכיר הוועדה, על ההשפעה הניכרת שיש לו לעבודתה של הוועדה.

70. מכל הטעמים האמורים, הרכב הוועדה כשלעצמו, מעורר ספק באשר לתוקף של מסקנותיה, ומחליש באופן משמעותי את האפשרות כי מסקנות אלו יהוו את מרכז הכובד של התשתית המקצועית להחלטה על סגירת תחנת גלי צה"ל. כפי שתואר לעיל, החלטה זו היא בעלת השפעה ממשית על חופש הביטוי ועל חופש העיתונות במדינת ישראל, בפרט בעת הזו.

התשתית העובדתית למסקנות הוועדה המייעצת

71. גם בחינת התשתית העובדתית העומדת בבסיס חוות הדעת של הוועדה המייעצת מצביעה על פגמים מהותיים שנפלו בה.

72. מושכלות יסוד הן כי כל החלטה מינהלית חייבת להישען על תשתית עובדתית מבוססת; וכי "כבוד משקל ההחלטה – כך נטל איסוף החומרים והנתונים הרלוונטיים".²⁶ קיים קשר ישיר בין חשיבות ההחלטה לבין היקף הבירור הנדרש: ככל שההחלטה כבדת משקל יותר, כך גדל נטל איסוף החומר הראייתי המוטל על הרשות, והתשתית העומדת בבסיס החלטה חייבת להיות מוצקה, מהימנה ואיכותית.

73. לא ניתן להפריז בחשיבות ובכובד משקלה של ההחלטה העומדת על הפרק. ההחלטה על סגירת גלי צה"ל היא החלטה תקדימית, חריגה, המביאה להפסקה מיידית של שידורי התחנה, וגודעת כמחצית מן השידור הציבורי ברדיו. כפי שהוסבר בהרחבה לעיל, להחלטה השפעה ניכרת על זכויות יסוד ואינטרסים ציבוריים רמי מעלה, ובכלל כך, מימוש חופש הביטוי הפוליטי במהלכה של שנת בחירות. בנסיבות אלה, בהתאם לכללי המשפט המנהלי ולפסיקת בג"ץ, התשתית העובדתית שבבסיס ההחלטה חייבת להיות מוצקה, מבוססת, מקיפה, וכזו שבכוחה "לשאת על כתפיה" את כובד משקלה של ההחלטה שעל הפרק. יש להראות כי הנתונים התומכים לכאורה בהמלצות להפסיק כליל את שידורי החדשות והאקטואליה בתחנה או בסגירתה, נאספו ונבדקו כדבעי, כי הם מהימנים ורלוונטיים מאוד, כי נבחנו והוערכו באופן ענייני ומקצועי, וכי בכוחם לבסס את ההחלטה המתקבלת.²⁷

²⁶ בג"ץ 58681-11-25 לשכת עורכי הדין בישראל נ' שר המשפטים, פסי' 7 לפסק הדין של הנשיא עמית והאסמכתאות שם (נבו 3.12.2025).
²⁷ בג"ץ 54321-03-25 התנועה למען איכות השלטון נ' ממשלת ישראל, פסי' 91 לפסק הדין של הנשיא עמית (נבו 21.5.2025).

74. עיון בדו"ח הוועדה המייעצת מעלה כי לא כך הדבר.²⁸ ניכרים ליקויים משמעותיים באיסוף הנתונים, באיכותם ובמהימנותם; כמו גם בהליך הערכתם ושקילתם. ניכר כי הוועדה נתנה משקל יתר לנתונים מסוימים, מהימנים פחות, ומשקל חסר לנתונים אחרים, דווקא מהימנים יותר. עוד עולה כי חלק משמעותי מהנתונים שעמדו לפניה לא זכו להתייחסות ממשית.

75. דו"ח הוועדה המייעצת התבסס בעיקרו על הקביעות הבאות -

• **"עיקר שידורי גל"ץ עוסקים בחדשות, פוליטיקה ופרשנות, תחומים המציבים את צה"ל בלב מחלוקות ציבוריות, ופוגעים במעמדו כצבא העם".**

• **"מול ערכה המשמעותי של התחנה עומדת הפגיעה המתמשכת במעמדו של צה"ל כצבא העם [...] בשל פעילות התחנה. כך בימים כתיקונם, ובימי מלחמה ביתר שאת [...] חיילים ואזרחים העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה אינה מייצגת אותם, לא משמיעה את קולם ופוגעת במאמצי המלחמה ובמורל העם."**

76. פסקאות אלו המופיעות בתמצית המנהלים בפתח הדו"ח, משקפות את לוז טעמי הוועדה התומכים בהמלצותיה לשר - סגירת התחנה כליל או הפסקת עיסוקה בחדשות ובאקטואליה.

77. בדברים אלו טמונות שלוש הנחות יסוד המחייבות הוכחה: תכני האקטואליה הם **עיקר** שידורי התחנה; שידורים אלה גורמים ל"פגיעה מתמשכת" במעמדו של צה"ל כ"צבא העם"; וכי יש תחושה בקרב אזרחים וחיילים כי התחנה אינה מייצגת את כלל העם ופוגעת **במורל העם**.

78. נראה עתה כי הנחות יסוד אלו הן בעיקר בגדר "הנחת המבוקש" ולא נתמכות בתשתית העובדתית שפרסה הוועדה בדו"ח. לאחר מכן נציג ליקויים נוספים שנפלו בגיבוש התשתית העובדתית.

79. **שיעור תכני האקטואליה בשידורי התחנה והיותם "עיקר" שידורי התחנה**: הנתון שהוצג לוועדה על ידי מפקד התחנה - הוא גורם המקצוע הרלוונטי, הראה כי בעקבות יישום המלצות ועדת זמיר, חלה הפחתה עקבית, משמעותית ומכוונת בהיקף שידורי האקטואליה בתחנה, וכי אלה הצטמצמו לכדי **30% בלבד משידורי התחנה**. לשם תמיכה בנתון זה הציג מפקד התחנה השוואה בין שני לוחות שידורים מלאים של התחנה, האחד מחודש ינואר 2023, השני מחודש ספטמבר 2025, וסיווג את רצועות השידור בהן באופן המבחין בין תכני אקטואליה ליתר התכנים.

80. חברי הוועדה החליטו לדחות את הנתון שהוצג על ידי מפקד התחנה, ולהעריך **באופן עצמאי** את לוח השידורים שהוצג לה. כך, הוועדה סברה כי בניגוד למדידה שביצעה התחנה, יש למדוד את חלקן של תוכניות האקטואליה בשעות השידור שאותן היא הגדירה כשעות האזנת השיא, ללא התייחסות לכל שעות השידור. עוד דחתה הוועדה את הסיווגים וההבחנות שהוצגו בין משדרי חדשות ואקטואליה לבין יתר המשדרים (צבאיים ואחרים) משום שסברה כי החלוקה אינה מובהקת; ומשום שדוברים מסוימים שהופיעו לפניה סברו שגם בתוכניות שלא סווגו על ידי התחנה כתוכניות אקטואליה, נכללו תכנים שנתפסו כ"שנויים במחלוקת".

81. כתוצאה מכך קבעה הוועדה נתון חלופי ולפיו **57% משידורי התחנה - רוב השידורים - עוסקים בתכני אקטואליה**. נתון זה גובש על-ידי הוועדה, **מבלי שניתנה לתחנה שהציגה כאמור נתון אחר, ההזדמנות להגיב או להתייחס אליו, וכאשר אין בקרב חברי הוועדה חבר בעל מומחיות מובהקת**

²⁸ הוועדה המייעצת לשר הביטחון לבחינת פעילות גלי צה"ל (2025) **זמין כאן** (להלן: דו"ח הוועדה).

בתחום שידורי הרדיו או מדידת נתוני האזנה ברדיו. מדובר בשינוי מהותי במסד העובדתי שעמד בפני הוועדה, שהשפיע על כלל ניתוח הסוגייה שנעשה על ידה והוא הבסיס להנחת היסוד – שתשתקף בהמשך גם בהחלטת השר – לפיה "עיקר" ו"רוב" שידורי התחנה הם שידורי חדשות ואקטואליה. קשה להלום כי דחיית הנתונים העובדתיים שהוצגו על ידי גורם המקצוע ובעל הידיעה הישירה ללא כל ליבון או בירור מקצועי מולו, עומדת בכללי המשפט המינהלי בדבר איסוף נתונים וגיבוש תשתית עובדתית.

82. **אשר לטענה בדבר קשר סיבתי בין שידורי החדשות והאקטואליה בתחנה לבין פגיעה הנטענת במעמדו של צה"ל כ"צבא העם" וב"מורל החיילים".**

83. תחילה יאמר כי לכתחילה מדובר בטענה קשה מאוד לביסוס והוכחה. מעמדו של צה"ל כ"צבא העם" ו"מורל החיילים", הם מושגים תיאוריים, סובייקטיביים במהותם, קשים למדידה אובייקטיבית ללא כלים מחקרניים מספקים, ובפרט כאשר הדבר נעשה אד-הוק, ללא הקשר רחב והיסטורי. הערכתם של מושגים אלה או "עוצמת הפגיעה" הנגרמת להם **כתוצאה** משידורי היא מלאכה מורכבת ביותר. זאת ועוד, הערכתה של הפגיעה הנטענת מחייבת בחינה של **התכנים המשודרים בתחנה לגופם**, שהרי אין דרך לבחון את השפעת השידורים על מורל החיילים מבלי לבחון את התכנים המשודרים ולנסות להעריך אם ובאיזה אופן אלה השפיעו על "מורל" של ציבור חיילים בלתי מסוים ובלתי מזוהה.

84. מובן כי לשאלות אלה אין תשובה אחת ומוסכמת, והן עשויות להשתנות בהתאם לעמדותיו האידיאולוגיות והערכיות של המעריך. לכן כבר בהיבט זה טמון כשל מתודולוגי משמעותי בעבודת הוועדה, שכן נקודת המוצא לעבודתה היתה כזו הקושרת **בין התכנים המשודרים התחנה לבין המלצתה לסגור את התחנה או להמליץ על הפסקת שידורי האקטואליה בה**. כפי שנראה להלן, גישה זו ניכרת בבירור גם בשאלות שהציגו חברי הוועדה לחלק מן הדוברים לפניה.

85. מכל מקום, מעת שבחרה הוועדה לעשות כן, היה עליה לנקוט משנה זהירות בדרך איסוף המידע והנתונים, לרבות שימוש בכלים מחקרניים מתחום מדעי החברה, כגון מחקרים מקצועיים על השפעת תכנים תקשורתיים על מורל, וניתוח השוואתי ביחס לתחנות שידור שונות.

86. בענייננו, הוועדה גיבשה את המלצותיה על בסיס שלושה מקורות מידע שונים: התייחסויות מקוונות ל"קול קורא" שפרסמה הוועדה (לתשעה ימים בלבד), שמיעת עדויות של דוברים שונים לפני הוועדה, ועריכת סקר על ידי מכון סקרים מקצועי. למעט הסקר שאת ממצאיו נציג להלן, יתר הנתונים משקפים אך ורק התייחסויות סובייקטיביות לסוגיה זו מצדם של הדוברים השונים שנשמעו בפני הוועדה, מי בעל פה, מי באמצעות מענה מקוון לקול הקורא שפורסם. חשוב להדגיש, והדברים ברורים מאליהם, כי התייחסויות אלו אינן משקפות מדגם מייצג של הציבור הרחב או של ציבור החיילים, וההתייחסויות העולות מהן הן במידה רבה אקראיות.

87. יטען הטוען כי גם ועדת זמיר, ופורומים קודמים שבחנו את עתיד התחנה הסתמכו בעיקר על שמיעת גורמים רלוונטיים ולא אספו נתונים בדרך אחרת. ואולם, ההבדל בענייננו הוא כי אותם גופים לא התיימרו להשית את מסקנותיהם, בין היתר, על נימוקים תוכניים כגון **פגיעה במורל החיילים, פגיעה בתפקוד הצבא במהלך המלחמה, או העובדה כי שידורי התחנה מתפרשים על ידי האויב כעמדת הצבא**. במקרים הקודמים, הנימוקים שהוצגו בתמיכה להוצאת התחנה מהצבא (ולא סגירתה כליל) התמקדו בעיקרם בקשיים מוסדיים הנובעים מעצם שיוכה הצבאי, והאמירות בדבר

פגיעה בממלכתיות הצבא או הצבתו בלב המחלוקת הציבורית הוצגו באופן עקרוני ומופשט יותר כחלק מהקושי המוסדי האמור.

88. מכל מקום, גם מן הנתונים שאספה הוועדה ביחס לשאלות האמורות, **לא עלתה כל תמיכה מובהקת בטענה כי יש קשר סיבתי בין שידורי התחנה לפגיעה מתמשכת במעמד הצבא כ"צבא העם", או בין שידוריה לבין פגיעה במורל החיילים**. למעשה, בשתי הסוגיות הללו, עלו פנים לכאן ולכאן, ולא עלתה מובהקות כמותית או אחרת לאף אחת מהגישות. נרחיב.

89. **מידע שאספה הוועדה ממרואיינים שהופיעו בפניה**. בפני הוועדה נשמעו מגוון דוברים וביניהם מפקד התחנה הנוכחי ומפקדים קודמים, רמ"ט אכ"א שייצג את הצבא בפני הוועדה, נציגי משרד התקשורת והרשות השנייה, אנשי תקשורת, מחקר ואקדמיה, ארגוני חברה אזרחית, עובדי התחנה.

90. דו"ח הוועדה סוקר בהרחבה את עמדות הדוברים השונים ומדגיש כי בין כולם שררה הסכמה כי "גלי צה"ל היא אנומליה מבחינה דמוקרטית שאין לה אח ורע בעולם"; וכי "יש הסכמה גורפת בין הדוברים שהיום לא היתה מוקמת תחנה צבאית". כאמור בפתח הדברים, אלו נקודת מוצא מוכרות ביחס לפעילות התחנה שאין בהן משום חידוש ולכתחילה אינן שנויות במחלוקת.

91. הוועדה מתארת כי הדוברים השונים שטחו בפניה את מנעד הטענות המוכר ביחס לפעילות התחנה ועתידיה, כפי שגם הוצגו בפורומים הקודמים שבחנו את פעילותה. כך, בתמצית, מן העבר האחד נשמעו דוברים שקראו להמשך פעילותה של התחנה, חרף שיוכה הארגוני לצבא, שכן מדובר בכלי תקשורת ציבורי קיים וותיק, המתאפיין בסיקור מאוזן וממלכתי, מרכזי מאוד במפת התקשורת והאקטואליה הישראלית, הנהנה משיעורי האזנה ניכרים בקרב הציבור בישראל, ובמיוחד כך לרצועות האקטואליה שלו. עוד עמדו הדוברים על תרומתה של התחנה לעיתונות ולתרבות הישראלית, להגשמת עקרונות חופש הביטוי והעיתונות, ולכך שסגירתה תביא לשינוי מהותי בזירת התקשורת הרדיופונית, ותותיר את הציבור עם תחנת שידור ציבורית יחידה העוסקת בחדשות ובאקטואליה – רשת ב'.

92. חלק מהדוברים עמדו על חשיבות התכנים הצבאיים הייחודיים המופקים בה, ובדו"ח הובאה התייחסות שלפיה בתחנה "מושמעות תכניות התורמות להווי ולמורל של חיילי צה"ל, בסדיר ובמילואים, העוסקות בנושאים ייעודיים הנוגעים להם. בנוסף, ניתנת במה לפצועי צה"ל ולמשפחות השכולות, בין היתר לתכלית החשובה של הנצחת יקיריהן"²⁹ ואף ציינו לחיוב את תפקוד התחנה בתקופת המלחמה שכן התחנה שידרה מהשטח, "הביאה את קולם" של החיילים והמשפחות השכולות והיוו "חיבור חזק בין החזית לעורף".³⁰

93. מן העבר השני נשמעו טענות המדגישות את האנומליה שבפעילות התחנה והמתח בין מחויבותה כיחידה צבאית לערכי צה"ל בדבר ממלכתיות וא-פוליטיות, לבין עיסוק במחלוקת ציבורית ובסוגיות פוליטיות. צוין כי התחנה אינה מממשת את ייעודה המקורי, וכי היא מתחרה בתחנות הרדיו הפרטיות באופן בלתי הוגן.

94. הוזכרה לא אחת גם עמדת הצבא המסורתית כפי שבוטאה על ידי שלושת הרמטכ"לים הקודמים, שכאמור איננה משקפת את עמדתו העדכנית של הצבא, ולפיה יש להוציא את התחנה מן הצבא

²⁹ שם, בעמ' 25.

³⁰ שם, בעמ' 26.

ולהעבירה למסגרת ארגונית אחרת. על רקע זה המליצו חלק מהדוברים על סגירת התחנה או הפרטתה.

95. עוד ציינה הוועדה כי חלק מהמוראיינים סברו כי עצם השמעת ביקורת ביחס לפעילות הצבא או חייליו מצדו של כלי תקשורת צבאי "פוגע במורל החיילים" ומערער על הלגיטימיות של פעילותם; וכן כי "מוראיינים העוסקים בתקשורת וברשתות החברתיות בערבית" ציינו כי **האויב מפרש את התחנה כעמדת צה"ל, כמעין מקבילה לדובר צה"ל**. הוועדה לא בחנה טענות אלו בצורה מסודרת ולא ביקשה לקבל את התייחסותם של אף אחד מגורמי המחקר או המודיעין המוסמכים, שבכוחם לחוות עמדה מקצועית ביחס לטענה האמורה.

96. כמו כן, לעמדת חלק מהמוראיינים התחנה "מוטה לטובת צד פוליטי מסוים" ואינה מאוזנת. בולטת במיוחד בהקשר זה התייחסותה של הוועדה לדבריו של גורם "מתוך התחנה" שלפיה 65% מעובדי התחנה מזוהים עם עמדות השמאל, ו-35% מזוהים עם עמדות הימין; וכי בעבר ההטיה הייתה אף גדולה יותר. למותר לציין כי מדובר באמירה בעלמא שאינה ניתנת לתיקוף, ועצם העיסוק בה פסול מיסודו. ראשית, אין, ואסור שיהיה, גורם בתחנה שאוחז במידע מוסמך לגבי נטיות פוליטיות בקרב המשרתים והעובדים בתחנה ומאליו הוא אינו רלוונטי לדיון בדבר עתיד התחנה. זאת להבדיל מהשיקול בדבר גיוון דעות וקולות בתוך גוף תקשורת שהיא ערך חשוב, אך הוא אינו נמדד באמצעות "ספירת ראשים" פוליטית של עובדי התחנה.

97. כפי שאמרנו בפתחו של חלק זה, עמדות המוראיינים, שהיוו חלק נכבד מהתשתית העובדתית שעמדה לפני הוועדה, היו מגוונות ביותר, ולא עלתה מהן כל מגמה ברורה, וודאי שלא עמדה רחבה בדבר הצורך בסגירת התחנה או הפסקת שידורי האקטואליה בה אם מפאת "הפגיעה המתמשכת" במעמד הצבא כצבא העם ובמורל החיילים, או מסיבה אחרת.

98. **קבלת התייחסויות מקוונות.** הוועדה פרסמה קול קורא לציבור בסוף חודש אוגוסט, לתקופה בת תשעה ימים בלבד. מובן כי לשיתוף הציבור בעבודת הוועדה באמצעות פרסום "קול קורא" יש ערך ציבורי ממש. ואולם, התייחסויות שהתקבלו מן הציבור לבדן אינן מחליפות תשתית עובדתית איתנה ומבוססת. יתרה מכך, כשהן מתקבלות בדרך מקוונת הן נתונות מטבען למגבלות משמעותיות: אין מדובר בדגימה מייצגת של ציבור החיילים או של הציבור הרלוונטי; אין אפשרות לאמת את זהות המגיבים ואת השתייכותם לקבוצת היעד; תגובות מקוונות חשופות להשפעות של קמפיינים מאורגנים; והן אינן עוברות כל בדיקה או אימות מקצועי.

99. בענייננו, כפי שמתארת הוועדה בדו"ח, חששות אלה התממשו במלואם. מעל 5,000 מענים התקבלו בדרך מקוונת, אך רובם המכריע הוגדר על ידי הוועדה כ"פניות חזרתיות", שהן "מענים [ש] נשלחו באמצעות דוא"ל אוטומטי, והופקו על ידי מערכות לשליחת מיילים, כן נשלחו מענים רבים שחזרו על עצמם מטעם ארגונים שיצרו נוסח מענה גנרי ואחיד לקול הקורא". הוועדה מציינת כי 4,700 מתוך המענים המקוונים לקול הקורא היו פניות חזרתיות.

100. אף על פי כן, ולמרות שלא ברור כמה מאותן פניות הן בגדר "פניות חוזרות" וכמה לא או כמה מהן משקפות עמדה מנומקת של מאן דהוא, הוועדה אינה פוסלת מענים אלה, אף לא את חלקם. לא זו אף זו, הוועדה נותנת משקל לאותן פניות חזרתיות, ואף מונה ומציינת כי כ-3,000 פניות חזרתיות שהתקבלו היו ביקורתיות כלפי התחנה או תמכו בסגירתה, לעומת כ-1,700 פניות חזרתיות שתמכו בהמשך פעילותה.

101. אם ניתן היה לסבור כי הוועדה הציגה נתונים אלה באגביות בלבד ולא ייחסה להם משקל ממשי, הרי שבהמשך דבריה היא מבהירה בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים כי פניות אלו נשקלו על ידה לצורך קבלת ההחלטה: "מתוך כלל החומרים שעמדו לפני הוועדה **ואלפי** פניות הציבור שהתקבלו, עולה קושי מהותי לקיים תחנת רדיו המשדרת אקטואליה חופשית במסגרת צבאית".³¹ (ההדגשה הוספה)

102. לפי הנתונים שהציגו הוועדה, נותרו בערך 300 מענים מקוונים נוספים שאינם פניות חזרתיות. אין חולק כי מדובר בכמות מוגבלת, ובשים לב לאופן שבו פורסם "הקול הקורא", ספק אם בכוחה לשמש מדגם מייצג לאף אחד מהנושאים וההקשרים שעל הפרק. הפניות הנוטות להתקבלו מן הציבור הרחב, ובכלל כך חיילים, ארגוני חברה אזרחית ואנשי אקדמיה.

103. מבין אלו בוחרת הוועדה להציג כי התקבלו **עשרות** התייחסויות מלוחמים ומפקדים **במילואים**, שהציגו "חוויית אישיות" שלהם, מהן עולה, בין היתר, כי התחנה היא "גורם מחליש הפוגע במורל החיילים בעת לחימה". לעומת עמדות אלו, התקבלה רק **פניה אחת** מאיש מילואים שלדבריו התחנה משמשת פה לאנשי המילואים ולצרכיהם.

104. נציין כי בשים לב לכמות המוגבלת של הפניות הלא חזרתיות, מובן מאליו כי לא ניתן לייחס משמעות אמפירית כלשהי לחלוקה אקראית בין עשרות "מתנגדים" מקרב חיילי המילואים לבין "תומך" אחד בלבד. כפי שנראה מיד, הפרופורציה הלכאורית הנלמדת מהצגת הדברים כך **סותרת בביור** את הממצאים העולים מן הסקר שהזמינה הוועדה. כמו כן, עצם בחירת הוועדה להציג את הנתונים בדרך זו, מעלה חשש כי הוועדה עצמה ייחסה משקל ממשי לחלוקה המוצגת בין חיילי מילואים החשים כי התחנה החלישה אותם ופגעה במורל החיילים, לבין חייל מילואים יחיד אחד שסבר אחרת, ואשר מצא לנכון להביע את עמדתו זו במסגרת "הקול הקורא".

105. פרט לכך הציגה הוועדה את יתר הפניות המקוונות שאינן חזרתיות, בעיקר בדרך של הצגת כמות ופרטי ההתייחסויות ה"שליליות" וה"חיוביות" ביחס לתחנה ולפעילותה. גם מנתון זה לא עולה מובהקות כלשהי או מגמה ברורה באף היבט (וממילא מדובר בכמות קטנה יחסית של התייחסויות בהשוואה לכלל ציבור מאזיני התחנה).

106. **עתה אל נתוני הסקר**. הוועדה הזמינה סקר מחברת סקרים מקצועית במטרה לבדוק את הרגלי ההאזנה לתחנות הרדיו גלי צה"ל וגלגל"צ בקרב הציבור הכללי ובקרב חיילי צה"ל בסדיר, בקבע ובמילואים. כעולה מן הדו"ח, הסקר בוצע על מדגם מייצג של האוכלוסייה ובכלים מתודולוגיים מקובלים לעריכת סקרים.

107. בסקר הוצגו שלוש שאלות (שאף הן מכוונות לבדוק את התרשמותו של קהל המאזינים **מתכני התחנה**). האם התחנה מקצועית; האם היא "מחזקת את רוח חיילי צה"ל בזמן הלחימה"; והאם היא מייצגת את מגוון הדעות. פילוח הנתונים הוצג ביחס לאוכלוסייה הכללית, הכוללת גם את הציבור שאינו מאזין לתחנות; ביחס לאוכלוסיית מאזיני התחנה; וביחס לחיילי הסדיר, הקבע והמילואים. שני הציונים הגבוהים ביותר שניתן היה לתת בכל קטגוריה הם "במידה רבה" או "במידה רבה מאוד".

³¹ שם, בעמ' 36.

108. בשלב זה נמקד מבטנו אך **בנתוני הסקר הנוגעים לציבור החיילים**, כדי לבדוק אם יש בהם כדי לתמוך בקביעת הוועדה כי שידורי התחנה פוגעים ב"צבא העם" ו"במורל החיילים" – שעמדה בבסיס המלצותיה, ובתורה – השפיעה במישרין על החלטת שר הביטחון לסגור את התחנה.

109. ברכיב "המקצועיות" עולה כי 45% מחיילי המילואים, 42% מחיילי הקבע ו-44% מחיילי הסדיר, השיבו כי התחנה מקצועית במידה רבה ורבה מאוד; בהתאמה 19%, 20% ו-17% השיבו כי התחנה מקצועית במידה בינונית; 18%, 15% ו-16% השיבו (במצטבר) כי התחנה מקצועית במידה מעטה או כלל לא, ו-18%, 23% ו-23% השיבו כי אינם יודעים לענות על השאלה.

110. ברכיב "מחזקים את רוח צה"ל במהלך המלחמה", נמצא כי 37% מחיילי המילואים, 46% מחיילי הקבע ו-39% מחיילי הסדיר סברו כי "חיוקה את רוח חיילי צה"ל בזמן הלחימה" במידה רבה ורבה מאוד. בהתאמה, 16%, 16% ו-15% השיבו כי התחנה חיזקה את רוח חיילי צה"ל בזמן הלחימה "במידה בינונית", ו-29%, 21% ו-18% השיבו כי התחנה חיזקה את רוח חיילי צה"ל בזמן המלחמה במידה מועטה או כלל לא. עורכי הסקר מציינים כי יש לשים לב לאחוז הגבוה של הנשאלים שהשיב כי אינו יודע להשיב על שאלה זו: 19% מחיילי המילואים, 24% מחיילי הסדיר ו-27% מחיילי המילואים.

111. מן הנתונים עולה כי ביחס לשאלת השפעת שידורי התחנה על מורל החיילים – היא אחת משלוש הנחות היסוד המרכזיות שבבסיס מסקנות הוועדה – הסקר, שהוא כלי איסוף מידע איכותי ומקצועי בהרבה מהניתוח שבוצע לפניו המקוונות או לעדויות שהוצגו בעל פה המבוססות, גם לשיטת הוועדה, על חוויותיהם האישיות של הדוברים, מלמד כי רוב ברור של חיילי צה"ל סבור שהתחנה חיזקה את מורל החיילים בלחימה במידה רבה מאוד, רבה או בינונית; כי רק מיעוט סבר כי התחנה חיזקה את מורל החיילים במידה מועטה או בכלל לא, וכי שיעור משמעותי מבחינה סטטיסטית, כפי שגם ראתה חברת הסקרים לציין, לא ידע איך להשיב על שאלה זו. אף על פי כן, בתמצית המנהלים, בוחרת הוועדה לציין כי **"חיילים [...] העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה [...] פוגעת במאמצי המלחמה ובמורל העם"**. (ההדגשה הוספה)

112. זאת מבלי שבדו"ח הוועדה מופיעה התייחסות כלשהי לפער בין ממצאי הסקר לבין יתר הנתונים בהקשר זה, הן מבחינת איכותם, הן מבחינת התמונה המורכבת העולה מהם. הבחירה להציג את הדברים באופן שהוצגו בתמצית המנהלים מרמזת כי הוועדה נתנה משקל משמעותי לנתונים אלה, ובחרה להתמקד דווקא בהם מבין כלל הממצאים והתמונה הרחבה והמורכבת שנפרשה בפניה, מבלי שהוצג לכך הסבר מניח את הדעת.

113. ברכיב "מייצגים מגוון דעות" השיבו 28% מחיילי המילואים, 26% מחיילי הקבע ו-22% מחיילי הסדיר, כי התחנה מייצגת את מגוון הדעות. בהתאמה, 19%, 20% ו-24% השיבו כי התחנה מייצגת את מגוון הדעות במידה בינונית, ו-33%, 29% ו-26% סברו כי התחנה מייצגת את מגוון הדעות במידה מועטה או כלל לא. גם כאן ציינו עורכי הסקר את האחוז הגבוה של הנשאלים שהשיב כי אינו יודע להשיב על שאלה זו, ובכלל כך 20% מחיילי המילואים, 25% מחיילי הקבע ו-30% מחיילי המילואים.

114. אין חולק כי הנתונים ביחס לשאלת "ייצוג מגוון הדעות" אינם משביעי רצון מנקודת מבטה של התחנה. הם מלמדים כי בממוצע גס, פחות ממחצית מציבור החיילים חושב שהתחנה מייצגת את מגוון הדעות, וכי שיעור לא מבוטל של בין רבע לשליש סבור כי התחנה אינה משקפת מגוון דעות.

אף על פי כן, אין כל דרך לדעת לאיזה "מגוון דעות" התייחס כל אחד מהמשיבים לסקר, וממילא הנשאלים לא נשאלו אם הם חשים שהתחנה "מייצגת אותם". אף על פי כן, כפי שהראינו, גם בהקשר זה, כמו בשאלת הפגיעה במורל, מצינת הוועדה כי "חיילים [...] העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה אינה מייצגת אותם, לא משמיעה את קולם". חיווי זה אינו עולה מן הסקר, וככל שבהקשר זה מסתמכת הוועדה על נתוני הסקר, הרי שמדובר בהצגה חלקית ומגמתית שלהם.

115. זאת ועוד. הגם שבשונה מהתגובות המקוונות, סקר אשר נערך על ידי חברה מקצועית ואשר בוצע בכלים מתודולוגיים סדורים, עשוי להקים מסד נתונים רלוונטיים, הוועדה ממעטת מאוד לעסוק בו וליתן משקל ממשי לממצאיו. למעט התייחסות כללית מאוד בפתח הפרק המציג את נתוני הסקר, בתום הצגת נתוני הסקר הוועדה לא עורכת כל דיון בהם. גם בהמשך הדרך, אגב בחינת החלופות וגיבוש ההמלצות, הוועדה אינה מתייחסת או נותנת משקל לממצאים משמעותיים נוספים שעלו מן הסקר ונוגעים להחלטתה. כך למשל, העובדה שלפי הסקר, מחצית מהציבור הישראלי מאזין לרדיו מדי יום או כמעט מדי יום; כי התוכן המואזן ביותר למעט מוסיקה הוא תכני אקטואליה; וכי 73% מקרב כלל מאזיני תחנת גלי צה"ל סברו שהתחנה מקצועית ברמה במידה רבה ובמידה רבה מאוד. כאשר מצרפים לכך את נתוני ה-TGI המובאים אף הם בדו"ח הוועדה מהם עולה שגלי צה"ל היא תחנת האקטואליה המואזנת השניה ביותר (אחרי רשת ב') אליה מאזינים מאות אלפי ישראלים מדי יום, מתקבלים נתונים מהימנים בדבר תחנת אקטואליה מרכזית בשוק הרדיו הישראלי, הנחשבת ל"מקצועית" על ידי ציבור גדול של מאזינים (ובכללם חיילים רבים). ממצא זה, העולה בבירור מן הנתונים הסטטיסטיים המובאים בדו"ח הוועדה, אשר לכתחילה הם נתונים מהימנים יותר, לא מוצג בבירור בדו"ח, והמשקל הניתן לו בפרק הניתוח וגיבוש ההמלצות הוא דל ביותר, אם בכלל.

116. **סיכום ביניים.** הראינו כי המלצות הוועדה נשענו על שלוש הנחות יסוד: תכני האקטואליה הם עיקר שידורי התחנה; ישנו קשר סיבתי בין שידורים אלה לבין פגיעה במעמדו של צה"ל כ"צבא העם" ובמורל החיילים בזמן המלחמה; וכי שידורי התחנה גורמים לאזרחים ולחיילים לחוש כי הם אינם מיוצגים בה וקולם אינם מושמע בה.

117. הראינו כי עצם הקביעה העובדתית כי "עיקר" שידורי התחנה הם שידורי אקטואליה מוטלת בספק משמעותי; וכי קיומו של קשר סיבתי בין שידורי התחנה לבין פגיעה במעמדו של צה"ל כצבא העם, במורל החיילים בזמן המלחמה הן לכתחילה הנחות מוצא קשות להוכחה, המחייבות שיפוט של התכנים המושמעים בתחנה לגופם. עוד הראינו כי גם בכפוף למגבלות מהותיות אלו במתווה הפעולה של הוועדה, הנתונים והמידע שנפרסו לא תומכים בהמלצות הוועדה, ודאי שלא באופן מובהק. למעשה, הוועדה לא הציגה כל נתון מבוסס לעצם קיומה של פגיעה במעמד הצבא כצבא העם או במורל החיילים כתוצאה משידורי התחנה.

118. מן הנתונים עלתה תמונה מורכבת ולפיה בצד הקולות אותם בחרה להדגיש הוועדה, גם בעת הזו ישנה עמדה דומיננטית התומכת בהמשך שידורי התחנה בשל חשיבותה הציבורית והתקשורתית חרף האנומליה המאפיינת את פעילותה; כי רוב גדול ממאזיני התחנה מייחס לה מקצועיות רבה; כי רוב משמעותי של חיילים בשלבי השירות השונים סבר שהתחנה תרמה למורל החיילים בזמן הלחימה במידה בינונית, רבה ורבה מאוד, ועוד.

לא ניתן משקל לעמדת צה"ל

119. קושי משמעותי נוסף בגיבוש התשתית העובדתית על ידי הוועדה הוא משקל החסר שניתן לשינוי בעמדת הצבא ביחס לתחנה בעקבות יישום המלצות ועדת זמיר.

120. דוח הוועדה מזכיר מספר פעמים את עמדתו המסורתית של הצבא, כפי שבוטאה על ידי רמטכ"לים קודמים, שהתנגדו להמשך קיומה של תחנת גלי צה"ל כיחידה צבאית. נתון זה מופיע גם בדברי ההסבר להצעת ההחלטה על סגירת התחנה. ואולם, **במסגרת דיוני הוועדה הציג צה"ל שינוי מהותי בעמדתו**. בשונה מעמדתו הרשמית שהוצגה כעת הציג הצבא, באמצעות רמ"ט אכ"א, עמדה שאינה קוראת עוד להוצאת התחנה מן הצבא, אלא מכירה בחשיבותה של התחנה ומעוניינת בהמשך פעילותה בצה"ל. רמ"ט ראש אכ"א הציג עמדה חדשה המלמדת כי הצבא שבע רצון מן השינוי שחל בתמהיל השידורים בתחנה ובתפקודה בעקבות יישום המלצות ועדת זמיר וסבור כי הדבר הביא לשיפור בממלכתיות התחנה. כפי שנכתב בדו"ח, "הצבא מעוניין להביא את החיכוך עם נושאי האקטואליה **למינימום ההכרחי**, אך סבור שלא יהיה ביקוש לתחנה שלא עסוק באקטואליה. לתפיסתו, הכרחי שחייל לובש מדים לא יסקר פוליטיקה ולא יראיין פוליטיקאים, אך כן יסקר תחומים אחרים כגון תרבות וחינוך [...] נוסף על כך, הביע גם הוא תמיכה בהקמת מועצה מייצעת או מפקחת למפקד התחנה".³² (ההדגשה הוספה)

121. נציג הצבא התייחס בחיוב לכך שהתחנה עוסקת כיום בסוגיות משמעותיות לצה"ל כגון גיוס לצה"ל, קידום מעמדם של אנשי קבע וגיוס אוכלוסיות ייחודיות וכי חל שיפור בממלכתיות התחנה, ועמד על כך שלא ניתן להשיג מטרה זו באמצעות ערוצי תקשורת אחרים. כך למשל, במסגרת הדברים שציין בפני הוועדה אמר כי :

"הסוגיה של הצורך לחיזוק הקשר בין הצבא לחברה [...] גל צה"ל כמנוף לעניין הזה. [...] אנחנו הולכים למקומות שרוב הסיכויים רשתות רגילות אין להן שום עניין לבוא לשם. אם אני עושה עכשיו מירון בבאר שבע [...] כשהמטרה שלו היא לחזק את הנרטיב של צה"ל דרומה, סביר להניח שרדיו דרום ירצה לבוא לשם, אני לא אומר שלא, הוא בא, אבל ברשת הארצית לא יגלו בי עניין אל מול גם דברים אחרים, ואני כן יכול לגרום לזה שגלי צה"ל ישלחו ניידת לשם".³³

כשנשאל לגבי עמדתו לגבי השפעתה של התחנה על המאמץ המלחמתי, השיב :

"נפריד בין ההסתכלות שאני לא הולך להתייחס אליה [...] הפוליטית אקטואלית [...] לבין ההסתכלות שלי על איך גלי צה"ל מסייעת בחשיפה של דברים שפה חשובים לי, כמו לדוגמה: הנושא של פצועים, משפחות שכולות, חיילים בודדים, משרתי קבע כמו שנענו לבקשתי ועשו, אנשי מילואים. זאת אומרת בהיבט היא **בהחלט מסייעת לי**".³⁴ (ההדגשה הוספה)

וכן הוסיף לעניין עמדתו בדבר תרומת התחנה לצה"ל :

"אני חושב שזה שבסוף הרבה יותר שומעים קולות של צה"ל במהלך היום, יש לזה השלכות שאני רואה בהן השלכות חיוביות מבחינת צה"ל".³⁵

122. **השינוי בעמדת הצבא הוא נתון קריטי בעת גיבוש ההמלצות**. בדיוק כשם שהוועדה ראתה לייחס משקל רב לעמדתו המסורתית של הצבא, היה עליה לייחס משקל משמעותי לא פחות לעמדתו

³² שם, בעמ' 22-23.

³³ פרוטוקול דיון הוועדה מיום 1.9.2025, עמ' 13.

³⁴ שם, בעמ' 36.

³⁵ שם, בעמ' 34.

העדכנית, כפי שהוצגה, דווקא לאחר תקופה של מלחמה עצימה וממושכת, וכאשר יישום המלצות ועדת זמיר מתחיל לשאת פירות. לכל הפחות הייתה הוועדה צריכה להתמודד עם השינוי בעמדת הצבא שלפיה התחנה איננה עוד "גורם מפריע", אלא גורם שהצבא רואה ערך ותועלת בפעילותו, ולהסביר מדוע אף על פי כן היא בוחרת לבכר את העמדה הקודמת כפי שהוצגה על ידי רמטכ"לים קודמים. ואולם, לא ניתן למצוא דיון רציני בהקשר זה בדו"ח הוועדה, אלא התייחסות לאקונית בלבד.

123. זאת ועוד. הבסיס המשפטי להצעת החלטת הממשלה, בהעדר חקיקה, הוא הסמכות הנתונה לרמטכ"ל בסעיף 2 לחוק השיפוט הצבאי, בדבר "ארגון הצבא". אין חולק כי העובדה שהמחוקק הקנה לרמטכ"ל את הסמכות ליתן הוראות בהקשר זה (באישור שר הביטחון), מלמדת כי לעמדת הצבא בסוגייה יש משקל מרכזי ביותר. אף על פי כן, כאמור, בעת גיבוש ההמלצות הקונקרטיות, עמדת הצבא העדכנית לא זוכה למשקל של ממש.

124. למעלה מכך, בכתב המינוי צוין כי "הוועדה תיוועץ עם כלל הגורמים הרלוונטיים בצה"ל...". בפועל, להבנתנו הליך היוועצות זה לא התקיים – שכן מעבר לשמיעת הצבא במסגרת עבודת הוועדה, לאחר גיבוש המלצותיה ובטרם הבאתן לפני שר הביטחון, לא העבירה הוועדה את המלצותיה לעיון הצבא כדי לאפשר לו להתייחס אליהן ולהציג את עמדתו ביחס אליהן, כפי שמתחייב בהליך מינהלי תקין. לכן, גם בהיבט זה נפל פגם מהותי בתשתית העובדתית שהעמידה הוועדה המייעצת.

הוועדה קיימה דיון חסר ביותר בסוגיית הפגיעה בחופש הביטוי, ושגתה בהערכתה כי הפגיעה בו אינה משמעותית, בין היתר משום שישנן בנמצא 17 תחנות איזורים

125. כאמור לעיל, הוועדה פירטה בהרחבה את הנימוקים שהוצגו לה בדבר חשיבותה של התחנה בראי הזכויות החוקתיות לחופש הביטוי והעיתונות, ובמיוחד משום שמדובר בתחנת שידור ציבורית. הוועדה אף הייתה חשופה להמלצות ועדת זמיר, ולמשקל הרב שניתן לסוגייה זו במסגרתן לפני שנתיים בלבד. אף על פי כן, השקילה והבחינה העצמאית שקיימה הוועדה בנקודה זו הוא דל עד מאוד. מהדו"ח עולה כי הוועדה הקדישה לנושא דיון קצר מאוד וכי ההתייחסות אליו היא בבחינת "מס שפתיים". טיעון אחד שמוצג בדוח בהקשר זה הוא הפניה לאמירה בחוות הדעת הקודמת, כי הזכות לחופש הביטוי אינה משמיעה בהכרח קיומן של שתי תחנות רדיו המשדרות שידורי אקטואליה בפריסה ארצית. טיעון שני שמוצג בדוח הוא כי סגירת התחנה אינה עולה כדי פגיעה משמעותית בחופש הביטוי, משום שלאחר סגירתה יוסיפו לפעול 8 תחנות הרדיו שמפעיל התאגיד ועוד 17 תחנות הרדיו האזורי.

126. **מדובר בקביעה שגויה ביסודה.** תחנות הרדיו האזורי אינן תחליפיות לתחנת גלי צה"ל (או לרשת ב' שאף היא תחנת שידור ציבורית כלל ארצית). תחנות הרדיו האזוריות הן תחנות בבעלות פרטית, פריסתן אינה ארצית אלא נחלקת על פי איזורים גיאוגרפיים, חלקן משדר שידורי מוסיקה בלבד וכלל לא עוסק בשידורי אקטואליה וחדשות; היקף המאזינים להן פחות בהרבה ובחלק מן התחנות שולי בהשוואה להיקף ההאזנה לגלי צה"ל, וברובן אין מערכת חדשות עצמאית המייצרת דרך קבע תוכן חדשותי-אקטואלי ארצי (להבדיל מ"דסק חדשות" מקומי הקיים בחלקן, או משדרי אקטואליה הנסמכים על מידע שמתפרסם בכלי תקשורת אחרים). על כן, הנחת יסוד זו, שהוצגה כטעם מרכזי לקביעה שלפיה סגירת גלי צה"ל לא תביא לפגיעה משמעותית בחופש הביטוי, שגויה מיסודה.

127. זאת ועוד, הוועדה מפנה לאמירה בחוות הדעת משנת 2022 בדבר הפגיעה המוגבלת בחופש הביטוי, אך מתעלמת מחלקה השני של חוות הדעת, ולפיה קביעה זו כרוכה בקיומו של שידור ציבורי "מתפקד ויציב". אם כן, הוועדה מסתמכת על המשך שידוריה של תחנת רשת ב', אך לא בוחנת את שאלת עתידו של תאגיד השידור הציבורי שהתחנה משדרת במסגרתו, בדומה לדיון שנערך לעיל בנושא.

128. כך או אחרת, מסקנתה של הוועדה שלפיה סגירת גלי צה"ל בעת הזו לא תגרום לפגיעה משמעותית בחופש הביטוי, המוצגת גם היא כטעם עיקרי לתמוך בהמלצתה לסגור את גלי צה"ל (ותאומץ בהמשך על ידי שר הביטחון), אינה נתמכת בתשתית העובדתית שהציגה בעניין זה. עוד יצוין, כי הגם שקביעה זו בעלת היבטים משפטיים ברורים, לא ידוע כי התקיימה לגביה בחינה משפטית עדכנית או כי כזו התבקשה או הוצגה בפני הוועדה בעניין זה (למעט ההסתמכות על חוות השנת משנת 2022 המצוטטת בגוף הדו"ח).

הוועדה בחנה את התכנים המשודרים בתחנה והביעה את אי שביעות רצונה מהם

129. עיון בפרוטוקולים של דיוני הוועדה מלמד כי בכמה הזדמנויות התייחסו חברי הוועדה לגופם של התכנים המשודרים בתחנה והביעו את עמדתם כי עצם הכללתם בשידורי התחנה היא חלק "מהבעיה" אותה בוחנת הוועדה. כמה דוגמאות לכך נמצאות במהלך יום הדיונים שהתקיים ב-25.8.2025, שאז הופיע בפני חברי הוועדה מפקד התחנה, מר טל לב-רם. חברי הוועדה המשוחחים עם המפקד מזהים בפרוטוקול זה כ"דובר" או "דוברת" ולא בשם.

130. מבין הנושאים השונים שנדונו בין מפקד התחנה לבין הוועדה, נמצאים גם חילופי הדברים הבאים:

"דובר: למה משהו מחיילי צה"ל, ובכלל מאזרחי מדינת ישראל, צריך לשמוע את [...] משהו יכול להסביר לי? הוא פשוט מנבל את הפה שלו. אני במקומך – אני לא מתאים לי להיות מפקד גלי צה"ל, אבל אני אומר לך שהיית עושה דבר פשוט מאוד – היית קורא לו והיית -. לא יודע מה הייתי עושה. שמעתי אותו פעמיים או שלוש והפסקתי לשמוע גלי צה"ל רק בשביל לא ליפול על האיש הזה [...] עכשיו זה בידך ואני גם מכיר אותך טל, אתה יודע להוריד פטיש חמש קילו על הראש. תתייחס לזה ישירות כי חשוב לנו לדעת. כל החיבור הזה הוא אפילו מתסכל קצת, כי זו תחנה טובה, עושה עבודה טובה מאוד ופתאום נכנס איזה...אני נדבק אליו כי פשוט שמעתי אותו כמה פעמים. יכול להיות שיש מקומות אחרים. יכול להיות גם מהצד הימני, אני לא יודע. אבל הדבר הזה פשוט מכללך את הפה שלו.

דוברת: מאוד-מאוד חד צדדית. מאוד.

[...]

דוברת: יש לי דוגמאות נקודתיות, אבל זה לא-

דובר: אני נתתי את הדוגמה הקיצונית שפשוט מעצבנת אותי. עכשיו, יכול להיות שאתה כן עושה את זה ואנחנו לא יודעים, אבל-

[...]

דוברת: די נו, תעשה לי טובה. אני על ידידה אתן לך את רינו צרור בריבוע. זה בכלל לא משנה".³⁶

131. בחלק אחר של הדיון באותו היום מתייחס מפקד גלי"צ לפערי ההאזנה בין יומן הבוקר המוביל בתחנת רשת ב' לבין התכנית המקבילה בתחנה. בנקודה זו מציינת אחת מחברות הוועדה כך:

"דוברת: סליחה שאני, זה, בסדר, אבל התוכנית הזו מאוד מוטה.

מפקד גלי"צ: מי?

דוברת: התכנית של ספי.

מפקד גלי"צ: התכנית של ספי וזה?

³⁶ פרוטוקול דיון הוועדה מיום 25.8.2025, עמ' 83-87.

דוברת: בטח אם אתה משווה את זה לתכנית המקבילה בתאגיד. תוכנית מאוד...
[...]

מפקד גל"צ: הליין אפ שלהם, בעיני [...] מאוד, מאוד, מאוד, מאוד, מאוד, מאוד, אבל תזמינו אותו [את העורך הראשי של התכנית] ותבדקו את הליין אפ [...]...

דוברת: וזה עוד לפני שהגעתי לתוכנית של....

מפקד גל"צ: בסדר, אז תגידי [...] כי אני לא רוצה להיכנס לשמות פרט לזה".³⁷

132. באותו היום מציין אחד מחברי הוועדה בפני מפקד התחנה כי "לפעמים האקטואליה הזו יכולה לפגוע במעמד של המלחמה. סתם דפדפתי קצת בטיקטוק ועכשיו אני רואה 'עימות חריג בין שר הביטחון לרמטכ"ל'. איך זה מקדם את הצבא בלחימה שלנו? לדעתי זה גורע ממנו".³⁸

133. גם בדיון מיום 1.9.2025 פונה יו"ר הוועדה דאז, אלוף (במיל') יפתח רון-טל, אל רמ"ט אכ"א המתראיין באותה עת בפני הוועדה ואומר לו "רינו צרור, הנזק שהוא עושה לגלי צה"ל ולמדינת ישראל הוא לא מתקבל על הדעת".³⁹

134. כאמור, לצד האנומליה הנובעת מעצם קיומה התחנה כתחנה צבאית, סגירת התחנה היא מהלך שלטוני שמשמעותו סגירתה של תחנת רדיו מרכזית ובעלת מעמד ייחודי במרחב הציבורי בישראל. בנסיבות אלה, מוטלת חובה מוגברת לבחון האם מדובר בהחלטה עניינית ומבוססת מקצועית, או שמא במהלך אשר תוצאתו – ולו בעקיפין – היא השתקת קול ביקורתי במרחב הציבורי. בהקשר זה, ההידרשות במהלך עבודת הוועדה לשדרנים מסוימים ולתכני השידורים, ובפרט לאופי הביקורתי של חלקם, מעוררת כשלעצמה קשיים לא מבוטלים.

הוועדה לא ניגשה למלאכה בנפש חפצה

• **"עיסוק באקטואליה תחת הכתר של צבא ההגנה לישראל, כמוהו כצלם בהיכל"** (מתוך תמצית המנהלים של דו"ח הוועדה המייעצת)

135. ביום 5.6.2025, הודיע שר הביטחון על כוונתו להקים ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל. בהודעתו שפורסמה בתקשורת נכתב: "אין ספק כי נדרש שינוי מקיף ומשמעותי ובכוונתי לבצע אותו לאחר קבלת המלצות הוועדה". כתב המינוי של חברי הוועדה נחתם ביום 11.8.2025, וגם בהזדמנות זו הבהיר שר הביטחון בהודעתו לתקשורת כי: "אינני מוכן שהמצב הקיים ימשך – ומה שהיה לא יהיה".

הוועדה המייעצת החלה אפוא את עבודתה עם דירקטיבה ברורה מצד הדרג המדיני באשר למצופה ממנה.⁴⁰

136. במצב דברים זה, ואף בשים לב להרכב הוועדה שכאמור חלק מחבריה מקיימים זיקה פוליטית משמעותית למפלגת הליכוד, מתעורר חשש ממשי כי הוועדה ניגשה למלאכה שלא בנפש חפצה ובהעדר משוא פנים.

³⁷ שם, בעמ' 72-73.

³⁸ שם, בעמ' 33.

³⁹ פרוטוקול דיון הוועדה מיום 1.9.2025, עמ' 37.

⁴⁰ כך עולה גם מפרסומים בתקשורת בנוגע לאישור ראש הממשלה לפנייה של שר התקשורת לשר הביטחון לצורך סגירת התחנה הצבאית (ראו למשל פרסום מיום 30.3.25 בדה-מרקר <https://www.themarker.com/media/2025-03-30/ty-בדה-מרקר> (article/premium/00000195-e8a2-d1f1-a7d5-f8e6065f0000)).

137. המשפט המצוטט, המופיע בפתיחת תמצית המנהלים של הדו"ח, מבטא בצורה מזוקקת את השקפת עולמה של הוועדה ולפיה מדובר בבעיה בלתי פתירה. מנקודת המבט של הוועדה, קיומה של תחנת גלי צה"ל כתחנה המשרתת תכנים אקטואליים, הינה משום הכנסת דבר של תועבה וטומאה למקום קדוש. בראייה זו, הפתרון היחידי האפשרי למצב הקיים הוא הפרדה בין הטמא לבין הקדוש – בין שידורי האקטואליה והחדשות לבין הצבא, אם על ידי הפסקת שידורי החדשות והאקטואליה כליל, אם על ידי סגירת התחנה, כפי שאכן המליצה הוועדה. גם בשלב מתקדם של הדו"ח, בפרק שעניינו בחינת החלופות השונות, בתום הליך השמיעה ואיסוף הנתונים, מציינת הוועדה בפירוש כי **"חיבור בין צבא העם לבין המחלוקות הפוליטיות הוא בגדר סתירה שלא ניתן ליישב"**,⁴¹ תוך דחייה מוחלטת של כל פתרון אפשרי אחר, לרבות המשך יישום דו"ח זמיר, שבו תמך הצבא (בכפוף לחיזוקו על ידי הקמת ועדה מייעצת, אימוץ קוד אתי עדכני, וכיו"ב).

138. בהינתן תפיסת עולמה זו של הוועדה, אין להתפלא כי היא דחתה באופן פשטני יחסית כל חלופה שמשמעותה הייתה המשך שידורי האקטואליה בתחנה, כפי שהמליצו ועדות קודמות, ולאחרונה ועדת זמיר. עיון בפרוטוקולים מלמד בבירור כי הוועדה לא שקלה ברצינות את המשך יישום מתווה זמיר ואף הדגישה כי אינה רואה עצמה מחויבת אליו.⁴²

139. הדוגמה הראשונה ניכרת בהתייחסותה לכך ש"צמצום תכני האקטואליה, ככל שיבוצע, ימשך זמן רב והוא תלוי לחלוטין ברצונם וביכולותיהם של מפקדי התחנה".⁴³ על החשש מפני שינוי בתמהיל השידורים בתחנה עם חילופי המפקדים חזרה הוועדה במקום נוסף.⁴⁴

140. **הדברים לוקים בהנחת המבוקש.** ראשית, נוכח היקף השינויים שנערכו בתקופה בת פחות משנתיים, לא ברור על מה מבוססת ההערכה כי השלמת התהליך תיקח עוד זמן רב. שנית, אם יסודו של הקושי הוא בהותרת הנושא לשיקול דעתו של המפקד, ניתן היה להמליץ באופן קונקרטי על עיגון מתווה זמיר בדרך מחייבת, כגון תיקון הפקודה הצבאית העוסקת בגלי צה"ל, או בכללים אחרים (למשל, כללי שידור ציבורי ביחס לתוכניות שאינן צבאיות לפי סעיף 88 לחוק השידור הציבורי). מדובר בפתרונות מוכרים, קיימים ופשוטים ליישום, אשר הוועדה כלל לא בחנה.

141. בנוסף, גם המלצת ועדת זמיר להגביר את הפיקוח על גל"צ באמצעות הקמת ועדה מייעצת נדחתה ללא דיון רציני. הוועדה ציינה בלאקוניות כי אין בהמלצה זו תוחלת, משום ש"ועדות כאלו קיימות הן בתאגיד השידור הציבורי והן ברשות השניה לטלוויזיה ולרדיו, וכפי שצוין על ידי דוברים רבים שהופיעו בפני הוועדה, פעילותן ועילותן מוגבלת, בוודאי בכל הקשור להשפעה על איזון התכנים".⁴⁵

142. יש טעם לפגם בכך שנקודה משמעותית כל כך לא נבחנה בצורה עצמאית ורצינית על ידי הוועדה, והיא הסתמכה לגביה על דברים שנאמרו על ידי דוברים בלתי מזוהים, אשר כשירותם המקצועית לחוות דעה בעניין לא הובהרה.

143. שנית, ולגופם של דברים, בחינה רצינית של ההמלצה הייתה מעלה כי השוואה זו אינה נכונה מיסודה. מבלי שנפרש את מלוא היריעה בהקשר זה, נאמר בתמצית כי בכל הנוגע לתאגיד הרי שמועצת התאגיד אינה ועדה מייעצת למנכ"ל התאגיד (ברוח ההשוואה לוועדה עליה המליצה ועדת

⁴¹ דו"ח הוועדה, לעיל ה"ש 28, בעמ' 36.

⁴² פרוטוקול מיום 25.8.2025, לעיל ה"ש 36, בעמ' 49.

⁴³ דו"ח הוועדה, לעיל ה"ש 28, בעמ' 41.

⁴⁴ שם, בעמ' 44.

⁴⁵ שם, בעמ' 40.

זמיר), אלא אורגן הליבה של התאגיד האוחז בשיקול הדעת העיקרי, וקובעת את מדיניותו במכלול ההקשרים ומפקחת על המנכ"ל. אף לא ברור על מה מבוססת הערכת הוועדה שלפיה מועצת התאגיד אינה יעילה "בכל הקשור להשפעה על איזון התכנים". קביעה זו כוללת הנחה מקדמית שלא בוססה כלל, כאילו תכני התאגיד אינם מאוזנים לכתחילה, וכי מועצת התאגיד אינה ממלאת את תפקידה בהקשר זה. לא ברור מיהם אותם גורמים שהציגו טיעון זה, ומה הנימוקים בבסיסו.

144. ההשוואה למועצת הרשות השנייה רחוקה אף יותר. מועצת הרשות השנייה היא מאסדר ציבורי המפקח על פעילותם של המשדרים המסחריים. אין לה – ולא צריכה להיות לה – נגיעה לפעילותם השוטפת והיומיומית של הערוצים המסחריים וההחלטות המתקבלות על ידם בתחום התוכן בכלל, ובתחום החדשות בפרט. כפי שהוסבר קודם לכן, מטרה זו מושגת בעיקרה על ידי האסדרה הנוגעת לשידורי החדשות. תפקידה של מועצת הרשות השנייה אינו להבטיח "איזון" תכנים יומיומי בשידורי הערוצים המסחריים, אלא להתערב בדיעבד, במקרים ברורים של הפרות, וגם זאת – במשורה, ובשים לב לפוטנציאל הפגיעה בחופש הביטוי הטמון בפעילותה.

145. **סיכום הנקודה.** מהטעמים האמורים עולה חשש כבד כי סגירת התחנה היא בגדר מטרה שסומנה מראש. חשש זה מתחזק נוכח סימני השאלה הניכרים המתעוררים בקשר לבסיס העובדתי והמקצועי שהניחה הוועדה המייעצת לתמוך בהמלצותיה. כפי שהראינו בהרחבה, אלה נוגעים לעצם השאלות שנבחנו, למתודולוגיה שננקטה, לאיכות ולמהימנות הנתונים שעליהן התבססה, למשקל (הלעתיים אפסי) שניתן לנתונים השונים ולאופן הצגתם. הוועדה לא שקלה באופן אמיתי חלופות אחרות שהומלץ עליהן בעבר מתוך שאיפה למזער את הפגיעה הבלתי נמנעת הכרוכה בחופש הביטוי עקב סגירת התחנה, וזאת משום שניגשה לבחינת החלופות להמלצתה תחת הנחת המוצא כי "חיבור בין צבא העם לבין המחלוקות הפוליטיות הוא בגדר סתירה שלא ניתן ליישב", כפי שהצהירה הוועדה. מתוך נקודת מבט זו, בחנה הוועדה את כלל החלופות העומדות בפניה.⁴⁶ נקודת המבט הזו היא סטייה חדה מעמדתה של ועדת זמיר שישבה על המדוכה לפני זמן קצר בלבד. גם ועדת האלוף (במיל') אשל, ולפניה האלוף (במיל') אדם, סברו כי הסוגייה מורכבת יותר, וכי נוכח מרכזיותה של תחנת גלי צה"ל בשוק התקשורת הישראלי, לכל הפחות יש לדון באופן מעמיק בחלופות שימנעו את סגירת התחנה, לרבות באופן פעולה שונה מהקיים. לא כך פעלה הוועדה המייעצת.

146. זאת ועוד, הוועדה עסקה בדיוניה במישרין בסוגיות הנוגעות לתוכן החדשותי והאקטואלי המשודר בתחנה, תוך התייחסות לתוכניות ולמגישים קונקרטיים שאינם לשביות רצונה. מדובר בהתנהלות פסולה מיסודה המעלה חשש ממשי כי המלצות הוועדה הושפעו מרצונה "להשתיק" את אותם קולות.

147. לאור כלל האמור, נפלו פגמים מהותיים בדו"ח הוועדה המייעצת, המובילים למסקנה כי אין בו כדי לשמש תשתית עובדתית ומקצועית מספקת על מנת להצדיק החלטה כה דרמטית וכה פוגענית בחופש העיתונות ובחופש הביטוי כמו סגירת תחנת גלי צה"ל – אחת משתי תחנות הרדיו הציבוריות המשדרות בפריסה ארצית, כאשר תחנת הרדיו הנוספת, רשת ב', מצויה תחת סיכון לעצמאותה נוכח הצעות חוק שעניינן בתאגיד השידור הציבורי, וכל זאת כשאנו נמצאים בשנת בחירות לכנסת.

⁴⁶ שם, בעמ' 36.

ד. החלטת שר הביטחון על סגירת התחנה

148. החלטת שר הביטחון באה לידי ביטוי בהצעת ההחלטה ובדברי ההסבר המפרטים את נימוקיו להחלטה. החלטה זו נגועה בפגמים משפטיים שונים, כפי שיפורט להלן.

התבססות על דו"ח הוועדה המייעצת

149. הפגמים שתוארו לעיל בדו"ח הוועדה המייעצת **משליכים במישור** על הצעת המחליטים שהשר הגיש לממשלה לסגירת גל"צ, שכן דו"ח הוועדה הוא התשתית המקצועית והעובדתית המרכזית והמכרעת עליה נסמכת החלטת השר בהכרעתו לסגור את התחנה.

150. כך, לפי דברי ההסבר להצעה "לעמדת שר הביטחון הקושי המהותי שפעילותה של התחנה מסבה לצה"ל נובע מעירוב צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי. התחנה עוסקת באופן **משמעותי** בתכנים חדשניים ופוליטיים, באופן **הפוגע** בצבא ההגנה לישראל, בחייליו ובאחדותו. **קושי זה עולה משמעותית על התועלת** הגלומה בהמשך פעילותה של התחנה." (ההדגשה הוספה).

151. כפי שראינו, קביעות אלו אשר נסמכות על דו"ח הוועדה המייעצת, אינן מבוססות: הטענה כי תכני האקטואליה המשודרים בתחנה פוגעים בצבא ההגנה לישראל, בחייליו ובאחדותו, מוצגת בדוח **ללא תשתית עובדתית אובייקטיבית תומכת**, ושעה שהסקר שהוזמן על-ידי הוועדה מראה כי חיילים רבים, בשיעורים ניכרים, סברו שהתחנה חיזקה את מורל המשרתים בזמן המלחמה.

152. בדומה, גם הטענה כי הקשיים בפעילות התחנה עולים באופן משמעותי על התועלת הגלומה בה אינה עולה בקנה אחד עם עמדתו העדכנית של צה"ל, שהוא הגורם המתאים ביותר לחוות דעה ביחס לשני חלקיה של הטענה בהתבסס על המצב העובדתי כיום, דהיינו: האם שידורי התחנה פגעו בדרך כלשהי בתפקודו של הצבא במהלך הלחימה; והאם פגיעה זו עולה על יתרונותיה של התחנה מנקודת המבט של הצבא.

153. בהקשר זה, מתייחסים דברי ההסבר להצעה על כך ש"שורה של שרי ביטחון, כמו גם רמטכ"לים, העלו ספקות משמעותיים לגבי ההצדקה להמשך פעולתה של התחנה, והציגו קשיים בהפעלתה במסגרת צה"ל ועל ידי חיילים". ואולם, כמו הוועדה, גם השר אינו משקף בהצעת ההחלטה את השינוי שחל בינתיים בעמדת הצבא, כפי שזו הוצגה בפני הוועדה על-ידי רמ"ט ראש אכ"א. כאמור לעיל, צה"ל לא הביע עמדה עדכנית לפיה יש להפריד את התחנה מהצבא. להפך, צוין כי ניכר שיפור בהתנהלות התחנה ובממלכתיות התחנה תחת המפקד הנוכחי, וכי היא מסייעת לצה"ל בקידום נושאים חשובים בראייתו. לפי העמדה שהוצגה כעת, מנקודת המבט של הצבא, היתרונות הגלומים בהמשך פעילותה של תחנת גלי צה"ל עולים על הקשיים הכרוכים בכך.

154. עמדת הצבא בהקשר זה היא בעלת חשיבות מיוחדת, לאור הוראת סעיף 2א לחוק השיפוט הצבאי, ממנה עולה כי גם אם בגדרי כפיפותו של הצבא למרות הממשלה לפי חוק-יסוד: הצבא, הממשלה רשאית להנחות את הרמטכ"ל לסגור יחידה מסוימת, הרי שחיוני כי בטרם יכריע בכך השר, ובטרם תכריע בכך הממשלה, **תונח בפניהם עמדתו המפורשת של הרמטכ"ל בנושא וכי הם יביאו אותה בגדרי שיקוליהם**. הדברים אמורים מקל וחומר מקום בו הוועדה הונחתה בכתב המינוי להיוועץ עם גורמי הצבא קודם למתן חוות דעתה, אך טיטוט חוות הדעת עם ההמלצה לסגור את התחנה לא הועברה לבחינת הצבא לשם התייחסותו.

155. מעבר לכך, גם ביחס לעמדות שרי ביטחון ורמטכ"לים קודמים, יש להעמיד את הדברים על דיוקם. בעבר, הוצגו דעות שונות ומגוונות בנושא. אמנם המשותף לכולם היה הרצון למצוא פתרון למורכבות הקיימת בניהול התחנה כיחידה צבאית, אך מכך לא נבעה תמיכה גורפת בסגירת התחנה. חלקם סבר כי הפתרון צריך להיות שונה, כגון הוצאת התחנה מחוץ לצבא או השארת התחנה יחד עם הגברת הפיקוח וצמצום תכני האקטואליה.

השר לא נתן משקל מספק בהחלטתו לפגיעה בחופש הביטוי והעיתונות

156. מעבר לשיקולים הנוספים המוצגים בדברי ההסבר כהצדקה להחלטת השר, בהם נעסוק בהמשך, שעיקרם באנומליה שבפעילות התחנה וחריגותה במערכת ההיררכית הצבאית; וכן היתרון התחרותי של התחנה אל מול תחנות הרדיו הפרטיות – ניכר כי השר נתן משקל נמוך אם בכלל, לשיקולים שעניינם הפגיעה בחופש הביטוי והעיתונות, וזאת חרף מרכזיותם בהחלטה מעין זו.

157. עיון בדברי ההסבר להצעת המחליטים המפרטים את עמדת השר משקף התייחסות דלה מאוד לשיקולים שעניינם הפגיעה בחופש הביטוי והעיתונות, ובמיוחד בהשוואה למשקל שלו זכו במקרים קודמים בהם נבחן עתידה של גלי צה"ל. אמנם, בדברי ההסבר נזכר כי אל מול השיקולים התומכים בסגירת התחנה, שקל השר "שיקולי חופש הביטוי והעיתונות; זכות הציבור לדעת והגיוון בשיח הציבורי בישראל". ואולם, מהמשך דברי ההסבר ניכר כי הדיון בסוגיה מוגבל מאוד בהיקפו, וכי "שר הביטחון נדרש לסוגיה זו לעומקה" רק ביחס לחלופה של צמצום או הפסקת העיסוק בתכני אקטואליה – ואילו ביחס להמלצה המרכזית שאומצה (סגירת התחנה), אין כל אינדיקציה כי נבחנה שאלת האיזון בין חופש הביטוי לבין השיקולים הרלוונטיים האחרים.

158. זאת ועוד, בהתייחס לקשיים הכרוכים בסגירת התחנה, דברי ההסבר מתייחסים למעמדה ההיסטורי והציבורי של התחנה, למקומה הייחודי בתרבות ובחברה הישראלית ולתפיסתה כנכס לאומי בקרב חלקים בציבור; ואולם, הפגיעה בכרוכה בחופש הביטוי והעיתונות, שהיא תוצאה הכרחית ובלתי-נמנעת של ההחלטה על סגירת התחנה, נעדרת מרשימת "נגד" זו. גם עניין זה עשוי ללמד על כובד הראש שבו נשקלו השיקולים הנוגעים לחופש הביטוי והעיתונות והמידה שבה הובאו בחשבון. בין היתר, ובשים לב להתבססות על חוות הדעת משנת 2022 לצורך קבלת ההחלטה, לא ניכרת התייחסות ושקילה כלשהי של התשתית העדכנית הנוגעת למצבו של השידור הציבורי בישראל, והאיומים המשמעותיים על תפקודו ויציבותו בעת הזו.

159. בכל הנוגע לחלופה שעניינה המשך יישום מתווה ועדת זמיר, שהמלצותיה ניתנו אך לפני שנתיים, בתקופת כהונתה של הממשלה המכהנת, הרי שזו לא נדונה כלל, וזאת חרף הממצאים המשמעותיים שהציג מפקד התחנה בהקשר זה. לא רק שהובהר על ידו כי תהליך יישום ההמלצות של ועדת זמיר **מצוי בעיצומו וטרם הושלם**, אלא נמסר גם כי בעתיד הנראה לעין צפויים לחול שינויים נוספים בלוח השידורים, שימקדו ושיצמצמו אף יותר את עיסוק התחנה בתכני חדשות ואקטואליה. לכך יש להוסיף כי שני מרכיבים משמעותיים במתווה זמיר טרם יושמו – אימוץ קוד אתי והקמת ועדה מייעצת למפקד התחנה. ניתן להניח כי יישומם והטמעתם של רכיבים אלה יחזקו את הממלכתיות והניטרליות של התחנה.

160. הגם שהשר בהחלט רשאי לאמץ מדיניות שונה מקודמו בתפקיד, נדרשת התייחסות לצורך בשינוי המדיניות, לבחינת החלופות האפשריות ולתשתית העובדתית והמקצועית שמצדיקה את שינוי המדיניות וההחלטה שהתקבלה בעקבותיו. מקום בו עסקינן בנושא שנבחן זה מכבר, שעה שתהליך

היישום של בחינה זו נמצא בעיצומו וטרם הושלם ואין חולק כי הוא כבר נושא פירות משמעותיים, הנטל לשכנע כי אין מנוס אלא "לשבור את הכלים", לעצור את התהליך באיבו ולא לאפשר את השלמתו, הוא כבד במיוחד. כך בכלל, וכך בפרט, בסוגיה מורכבת, רגישה, ובעלת השלכות משמעותיות על זכויות יסוד, כבענייננו.

הקושי בשקילת סוגיית התדרים ברדיו על-ידי שר הביטחון כהצדקה לסגירת התחנה

161. בעוד שסוגיית חופש הביטוי אינה זוכה כאמור למשקל משמעותי בנימוקי השר, השיקול בדבר האופן שבו משפיעה פעילות התחנה על התחרות בתחום הרדיו ועל תחנות הרדיו המסחריות, מופיעה באופן מפורש במניין שיקוליו של השר לסגירת התחנה. נושא זה לא נכלל במנדט הוועדה, ואף על פי כן היא בחרה לעסוק בו במסגרת הדו"ח ואף להציג היבטים מסוימים שלו, אך בסופו של דבר לא גיבשה המלצה בעניין, משום שהנושא מצוי בתחום סמכותו של שר התקשורת. שר הביטחון לעומתה ראה לכלול עניין זה במכלול שיקוליו.

162. כדי לתת הקשר לדברים נסביר כי שאלת הצורך באסדרה מחודשת של שוק הרדיו הישראלי ועידוד התחרות בו, עלתה לאחרונה לדיון, הן במסגרת דיון בהצעות חוק פרטיות,⁴⁷ הן אגב תזכיר שפרסם כאמור משרד התקשורת ביום 18.11.2025. אגב דיונים אלה נשמעת לא אחת הטענה כי יש "לאסוף מחדש" את התדרים שהוקצו לכלל התחנות, לרבות לתחנות הציבוריות, ולחלקן מחדש באופן שוויוני ויעיל, בשים לב לכך שתדרי הרדיו הם משאב ציבורי מוגבל המצוי במחסור. במקביל, נשמעים טיעונים קונקרטיים, כפי שאלו נסקרו גם בדו"ח הוועדה המייעצת, כי אין עוד הצדקה לפעילותן של תחנות רדיו ציבוריות (אחת או שתיים); וכי יש לאפשר גם לשחקנים מסחריים לפעול במתכונת ארצית (להבדיל מאזורית).

163. מבלי להידרש לגופם של דברים, מובן מאליו כי שר הביטחון אינו הגורם המוסמך לעסוק בסוגיה זו וכי הוא – כמו גם הוועדה המייעצת שמינה – אינם אוחזים בידע המקצועי הרלוונטי. שאלת אסדרתו מחדש של שוק הרדיו בישראל, הקצאתם המחודשת של התדרים בו, ומעבר למודל שידור מסחרי-ארצי היא שאלת מדיניות רחבה, שצריכה להיבחן באופן מקצועי וסדור, על בסיס תשתית מקצועית רחבה, ניתוח שוק מעמיק ובכללו היתרונות מהם נהנים חלק מהשחקנים הפרטיים האוחזים בזיכיונות תקופות ממושכות, וכן את מאפייני שוק הפרסום שהוא מקור ההכנסות העיקרי של כלל התחנות. כל זאת בצד שיקולים מרכזיים של מגוון, פלורליזם, מענה לאוכלוסיות ייעודיות ועוד.

164. לפיכך, עצם הכללתו של נימוק זה כאחד מנימוקי ההחלטה, כאשר המהלך עצמו אינו חלק ממדיניות העקרונית רחבה המיושמת באופן רוחבי ושוויוני, אלא החלטה קונקרטית הנוגעת לתחנה מסוימת בלבד, מעורר סימני שאלה של ממש.

השיקול של האנומליה של התחנה וחריגותה במערכת הצבאית

165. בסופו של יום, נדמה כי השיקול העיקרי "העומד על תילו" מבין נימוקי השר, הוא ביטול האנומליה שבפעילותה החריגה של תחנת גלי צה"ל כיחידה צבאית, ושמירה על עקרונות הממלכתיות

⁴⁷ הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – הרחבת המגוון בשידורי הרדיו), התשפ"ד–2024, פ' 4656/25 של חה"כ אלי דלל ואח'; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – הנגשת רדיו בשפה הערבית בכל הארץ), התשפ"ד–2024, פ' 4505/25 של חה"כ אחמד טיבי. חבר הכנסת טיבי משך את ההצעה לאחר תחילת הדיון בה. הנושא נזכר גם בחלק מהצעות החוק הפרטיות שנסקרו בה"ש 5.

והניטרליות הפוליטית של הצבא. אכן, כפי שצוין כבר בפתח הדברים, גל"צ היא תופעה חריגה ואנומלית במדינות המערב הדמוקרטיות. אנומליה זו היא נקודת המוצא המלווה את פעילות התחנה, כמו גם את הדיונים השונים בעתידה. בכל אותם מקרים, היה ברור **שהאנומליה כשלעצמה** אינה מצדיקה את סגירת התחנה, אלא מחייבת חיפוש אחר פתרונות שיאפשרו להתמודד עם האנומליה בצורה מיטבית, תוך הגנה על עקרונות חופש הביטוי והעיתונות, בשים לב לכך שהתחנה הפכה ברבות השנים לכלי תקשורת עצמאי ומבוסס, מואזן ואהוד ביותר, התופס מקום מרכזי בשיח התקשורתי ובציבוריות הישראלית.

166. בדומה לכך, גם המתח האינהרנטי בין המבנה הצבאי, ההיררכי והממושמע מטיבו, לבין אופייה ההכרחי של תחנת שידור כזירה של חופש ביטוי ועצמאות עיתונאית הוא בעיית יסוד מוכרת, אשר ברור כי לא ניתן להעלימו כליל, כל עוד פועלת התחנה בתוככי הצבא. עם זאת, מתח זה התמתן מאוד עם השנים: ההגנה הבסיסית על עצמאותה של התחנה עוגנה בהוראת הפיקוד העליון (הפ"ע) העוסקת בגל"צ, ובסדרה של חוות דעת משפטיות שהגנו על עצמאותה של התחנה בהקשרי התוכן והסיקור העיתונאי. כמו כן, כעולה מדו"ח הוועדה ומן הנתונים שהוצגו על ידי מפקד התחנה, מאז המלצות ועדת זמיר, המדיניות שלפיה חיילי הסדיר יורחקו מהעיסוק באקטואליה וממלאכת עריכת התוכן האקטואלי מיושמת בקפדנות, ומתוך מגמה להרחיבה גם אל תחומי האקטואליה "הרכים" יותר, בכפוף למגבלת המשאבים של התחנה.

167. המלצה מרכזית נוספת של ועדת זמיר היא צמצום ממשי בהיקף שידורי האקטואליה ומיקוד שידורי התחנה בקהל היעד הצה"לי ובתכנים ברוח זו. כעולה מן הדברים שהציג מפקד התחנה לפני הוועדה, גם המלצה זו מיושמת באופן רציני ועקבי. לכך מתווספת תשומת לב יומיומית של עורכי החדשות להיותה של התחנה גם יחידה צבאית, ולאופן שבו מאפיין זה צריך לבוא לידי ביטוי בשידורים עצמם, אגב קביעת "הליין-אפ" וקבלת החלטות עריכה נוספות שוטפות. כמו כן, שוקדת התחנה על אימוץ קוד אתי עדכני, אשר אמור אף הוא לייצר "שכבת הגנה" נוספת בהקשר זה.

168. מדברי ההסבר להחלטה, לא ברור מדוע סבר השר כי האמצעים הננקטים כיום אינם נותנים מענה מספק למתח האמור, ומדוע, בשונה מוועדת זמיר, יש לתת למתח זה משקל מכריע על פני כל שיקול אחר, ובמרכזם שיקולי חופש הביטוי והעיתונות, במידה המצדיקה להורות על סגירת התחנה.

החלטת השר אינה עומדת מבחינה משפטית

169. כפי שעולה מהניתוח האמור, החלטת שר הביטחון על סגירת תחנת גלי צה"ל נשענת על יסודות רעועים. ההחלטה מבוססת על דו"ח הוועדה המייעצת, שכשלעצמו לוקה בפגמים רבים עליהם עמדנו, ולכן איננו יכול לשמש תשתית עיקרית להחלטה כה דרמטית. גם שיקולי השר, כשלעצמם, לוקים בקשיים מהותיים, ובפרט, לא ניתן משקל מספק, אם בכלל, למעמדו הרם של חופש הביטוי והעיתונות, ולא נבחנו בצורה רצינית ומעמיקה חלופות שפגיעתן בחופש הביטוי והעיתונות פחותה, ושבכוחן להגשים את התכליות הראויות בהחלטת השר בדבר שמירת ממלכתיות הצבא והניטרליות הפוליטית שלו.

170. **כפי שצוין לעיל, ככלל, סגירת כלי תקשורת על ידי השלטון במדינה דמוקרטית היא אירוע חריג וחשוד על פי מהותו, ומהווה פגיעה בחופש הביטוי**, ודאי כך כאשר מדובר בכלי תקשורת ציבורי, מרכזי, מבוסס ומשמעותי קהל מאזינים גדול המייחס לתחנה מקצועיות רבה וכאשר סגירת התחנה בעת הזו, בקרבה יחסית לבחירות הכלליות לכנסת, תותיר את ציבור מאזיני הרדיו עם תחנה

ציבורית ארצית אחת, העוסקת בתוכן חדשותי ואקטואלי באופן החף מהשפעות כלכליות חיצוניות. כפי שצוין, גם עתידה של תחנה זו אינו ברור כעת, ותחנות הרדיו הנותרות אינן תחליפיות לגלי צה"ל בשום צורה.

171. כאמור לעיל, החלטת השר איננה נותנת משקל ראוי לשיקול הזה, ולאפשרות להגשים, גם אם באופן חלקי, את התכלית הלגיטימית של שמירת עקרונות הממלכתיות והניטרליות הפוליטית של הצבא, תוך המשך פעילותה של התחנה למשל, לפי המלצות ועדת זמיר.

172. לכך יש להוסיף חשש מפני משוא פנים בהחלטת השר, לאור הודעותיו שנזכרו לעיל, בסמוך להקמת הוועדה ובמועד חתימת כתב המינוי של חבריה, מהן עולה ספק אם השר כלל התכוון לשקול חלופות המאפשרות לתחנה להוסיף ולפעול או לשדר שידורי חדשות ואקטואליה.

173. סוגייה נפרדת נוספת, חשובה בפני עצמה, היא ההצעה להקים צוות יישום אשר אמור להביא לסיום עבודת התחנה ובמקביל גם לבחון את פעילותה של תחנת גלגל"צ וזאת עד ליום 1.3.2026, וכן להסמיק את שר הביטחון לקבל כל החלטה בעניין תחנת הרדיו גלגל"צ. זאת, מבלי שכלל ברור אם ישנה היתכנות מעשית ומקצועית להמשך פעילותה של גלגל"צ לאחר סגירתה של גל"צ, וללא כל נימוק וביסוס משמעותי של תשתית עובדתית בהקשר זה. כך, הוועדה המייעצת המליצה באופן כללי לאפשר את המשך פעילותה של גלגל"צ, ואילו בדברי ההסבר להחלטה נמצאת אמירה קצרה בדבר תרומתה של התחנה למאבק בתאונות הדרכים, עניין משמעותי לציבור החיילים.

174. מעבר לכך, סגירת התחנה כוללת פיטורי עובדים, אזרחים עובדי צה"ל, בתוך זמן קצר מאוד ללא חלופות או שיח מקדים עם ארגון עובדי צה"ל (למעט שמיעתם בפני הוועדה באופן כללי), דבר אשר כשלעצמו פוגע בתקינות ההליך המנהלי. לשם השוואה, לצורך היערכות לסגירת הטלוויזיה החינוכית נקבעה בחוק תקופה של שנה ושלושה חודשים (סעיף 120 לחוק השידורים הציבורי הישראלי). כך או כך, לא ברור כיצד המנדט של אותו צוות "יישום", יכול לטפל בשני נושאים שונים ומורכבים ולהידרש אליהם בכובד הראש הדרוש בתוך הזמן הקצר שהוקצב לכך.

175. כאמור לעיל, בחוות הדעת משנת 2022 הובהר, כי אם תתגבש כוונה לסגור את התחנה, תידרש עבודת מטה של משרד הביטחון והצבא **טרם קבלת החלטה סופית בעניין**, כדי לבחון את עמידת ההחלטה בתנאי פסקת ההגבלה המעוגנת בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, בדגש על דרישת המידתיות ומבחני המשנה שלה. הצעת המחליטים אינה מציגה עבודת מטה שכזו, פרט לדו"ח הוועדה המייעצת, שלא עסקה בסוגיות אלו כלל. סמיכות קבלת החלטת השר להחלטת הוועדה אף היא מצביעה על היעדרה של עבודת מטה כאמור, אשר במסגרתה היה מקום לתת את הדעת גם להיבטים היישומיים, לרבות ביחס לגלגל"צ, עניינם של העובדים ועוד.

ה. סוף דבר

176. מכל האמור לעיל עולה כי הצעת המחליטים שלפנינו אינה יכולה לעמוד מבחינה משפטית.

177. במישור הסמכות, בנסיבות העובדתיות והמשפטיות העדכניות - ובראשן היעדרו של שידור ציבורי "מתפקד ויציב" כמשמעו בחוות הדעת משנת 2022, השינוי הכולל המתבצע בימים אלה בשוק השידורים בישראל, וההשלכות המצטברות של המהלכים המתוארים לעיל - לא ניתן עוד להסתמך על ההסמכה הכללית שבסעיף 2א לחוק השיפוט הצבאי כמקור סמכות מספק לסגירת גלי צה"ל בהחלטה מינהלית המאושרת בממשלה. ההכרעה בדבר סגירת תחנת שידור ציבורית ארצית, בעלת

משקל כה מכריע בשיח הציבורי ובמימוש זכויות היסוד לחופש הביטוי והעיתונות, מחייבת חקיקה ראשית ודיון ציבורי - פרלמנטרי מסודר.

178. גם במישור שיקול הדעת ההצעה לוקה בפגמים מהותיים: הרכב הוועדה המייעצת שעל בסיס המלצתה גובשה הצעת המחליטים כלל חברים בעלי זיקה פוליטית משמעותית למפלגת הליכוד; התשתית המקצועית והעובדתית שהוועדה מתבססת עליה פגומה; קיים חשש ממשי לשקילת שיקולים זרים הנוגעים לאופי הסיקור האקטואלי ול"גוון הפוליטי" של תכנים ושדרנים; לא ניתן משקל ראוי לעמדתו העדכנית של צה"ל וליישום המלצות ועדת זמיר; ולא נעשתה בחינה אמיתית של חלופות מידתיות יותר שפגיעתן בחופש הביטוי פחותה. כמו כן, לא בוצע עבודת מטה כוללת ומבוססת כנדרש, לרבות בהיבטי יישום (עובדים, גלגל"צ, תדרים, חלופות ארגוניות, מנגנוני פיקוח ועוד).

179. לכל האמור מתווסף העיתוי שבו מבוקש לסגור את התחנה: סגירת כלי תקשורת ציבורי מרכזי, חודשים ספורים לפני הבחירות לכנסת, מעצימה באופן חריג את הפגיעה בחופש הביטוי הפוליטי ובזכות הציבור לקבל מידע אמין ומגוון, ומחייבת זהירות מוגברת ושקילה מחמירה במיוחד. עיתוי זה לא קיבל משקל בהחלטת השר.

180. אשר על כן, הצעת המחליטים במתכונתה הנוכחית אינה עומדת באמות המידה המשפטיות הנדרשות, ולא ניתן לקדמה במתכונתה זו. בנסיבות האמורות, מוצע כי יתקיים שיח עם שר הביטחון בנושא על מנת ללבן בפניו את ההיבטים השונים ולבחון את החלופות הרלוונטיות להמשך בחינת הסוגיה.

181. חוות דעת זו רוכזה על-ידי עוה"ד עדי ליברוס מהמחלקה למשפט כלכלי.

בברכה,

אביטל סומפולינסקי, עו"ד
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-חוקתי)

ד"ר גיל לימון, עו"ד
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-מינהלי)

העתק:

מנכ"ל משרד הביטחון
היועצת המשפטית למערכת הביטחון
הפרקליט הצבאי הראשי

נספח ע/29

הצעה להחלטת סגירת גלי צה"ל
בישיבת הממשלה מס' 132 ביום 22-
12-25

עמ' 407

סגירת תחנת השידור הצבאית "גלי צה"ל"

הצעה להחלטה

מחליטים:

1. להורות על סגירת תחנת השידור הצבאית "גלי צה"ל" (להלן: "התחנה") והפסקת שידוריה. שידורי התחנה יופסקו, לכל המאוחר, עד ליום 1 במרץ 2026, עם הפסקת שידורי התחנה תפקע הקצאת תדרי הרדיו אשר שימשו להפצת השידורים שפסקו.
2. להנחות את שר הביטחון להקים צוות מקצועי במשרד הביטחון אשר יפעל ליישום החלטה זו (להלן: "צוות היישום"). במסגרת פעילותו יעסוק הצוות בכלל ההיבטים הנוגעים לסיום פעילותה של התחנה וכן לבחינת אופן המשך פעילותה של תחנת גלגלצ, תוך שמירת צביונה ואופייה.
3. להסמיך את שר הביטחון לקבל כל החלטה בעניינה של תחנת הרדיו גלגלצ בהתאם למסקנות צוות היישום.
4. לרשום את הודעת שר הביטחון לפיה צוות היישום יפעל, בין היתר, על מנת לסייע בידי אזרחים עובדי צה"ל, עובדי התחנה, לסיום העסקתם בתחנה בהסדרים ראויים ככל הניתן ובהתאם לכל דין.

דברי הסבר

מוצע להורות על סגירת תחנת הרדיו הצבאית גלי צה"ל (להלן: "התחנה" או "גל"צ") וסיום הקצאת תדריה. זאת, בהתאם להמלצות ועדה מייעצת שמונתה לבחון את הנושא, ולאחר ששר הביטחון שקל את כלל השיקולים הרלוונטיים הנוגעים לפעילותה של התחנה ואת כלל החלופות הרלוונטיות להפעלתה, כפי שיפורט להלן, והגיע למסקנה כי יש להורות על סגירתה.

בין שיקוליו בחן שר הביטחון את הצורך הצבאי בקיומה של התחנה; שיקולי ממלכתיות וא-פוליטיות בפעילות יחידות הצבא; תפקידו של הצבא; תפקידים בהם ניתן וראוי לשבץ חיילים; הקצאת המשאבים של מערכת הביטחון והמשמעות על שוק התקשורת; קיומו של השירות במסגרות ציבוריות אחרות ועוד, זאת אל מול שיקולי חופש הביטוי והעיתונות; זכות הציבור לדעת והגיוון בשיח הציבורי בישראל, ושיקולים הנוגעים להיבטי התעסוקה של העיתונאים ובעלי התפקידים הנוספים המועסקים בגלי צה"ל. הכל, כפי שיפורט להלן ובהתבסס על המלצות הוועדה הציבורית.

כבר בראשית הדברים יאמר, כי הפעלת תחנת רדיו, המיועדת לכלל אזרחי המדינה, על ידי הצבא – היא תופעה ייחודית שאין לה אח ורע במדינות דמוקרטיות, והיא בבחינת אנומליה. לעמדת שר הביטחון, הקושי המהותי שפעילותה של התחנה מסבה לצה"ל נובע מעירוב צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי. התחנה עוסקת באופן משמעותי בתכנים חדשותיים ופוליטיים, באופן הפוגע בצבא ההגנה לישראל, בחייליו ובאחדותו. קושי זה עולה משמעותית על התועלת הגלומה בהמשך פעילותה של התחנה.

בנוסף, מוצע להקים צוות מקצועי במשרד הביטחון אשר יפעל לשם יישום החלטה זו (להלן: "צוות היישום"). במסגרת זו, יבחן הצוות את אופן המשך פעילותה של תחנת גלגלצ ויגיש מסקנותיו לשר הביטחון. מוצע כי הממשלה תסמך את שר הביטחון לקבלת החלטה בנושא, הכל כפי שיפורט להלן.

רקע:

גל"צ הוקמה בהתאם להחלטת ממשלה מס' 2, מיום 7 בספטמבר 1950. במסגרת זו הוחלט: "לאשר הקמת שרות שידור לצה"ל בתיאום עם 'קול ישראל' – לשנת ניסיון אחת". ההחלטה להקמת התחנה התקבלה ברוב דעות – 5 שרים תמכו בהצעה ו-4 שרים התנגדו.

בקרב התומכים בהצעה נטען כי עולה צורך בקיומה של רשת שידור צבאית, בין היתר בשל צרכיו של צה"ל בתחום החינוך, העברת מסרים למשרתים ולשעת חירום. מנגד, סברו המתנגדים לה כי ראוי ששידורי תכניות למשרתי צה"ל יתבצעו במסגרת שידורי 'קול ישראל'. מפרוטוקול דיון הממשלה עולה, כי תחילה התקבל אישורו העקרוני של ראש הממשלה דאז, דוד בן גוריון, בתפקידו כשר הביטחון, שצה"ל יחל בהכנות להקמת תחנת שידור. לאחר שההכנות להקמת התחנה התקדמו, וברקע מחלוקת שהתעוררה בנושא, הובאה לבסוף הסוגיה להחלטת הממשלה, אשר אישרה אותה.

יצוין, כי אין כל עדות לכך שבחלוף שנה, או במועד מאוחר יותר, נערכה בחינה כלשהי של תוצאות הקמת התחנה והצורך להפעילה, או שהתקבלה החלטה חדשה בדבר המשך פעילותה.

יובהר, למען הסר ספק, כי הקמתה של גלי צה"ל לא לוותה בהחלטה כלשהי של הרשות המחוקקת. התחנה לא כוננה בחקיקה, אלא בהחלטה מינהלית בלבד, ולמעשה גם כיום, לאחר 75 שנות פעילות, התחנה אינה

פועלת מכח הסמכה מפורשת בחוק (למעט הסדרים נקודתיים שעוגנו בחקיקה, כפי שיפורט להלן).

עוד יוער, כי במסגרת ישיבת הממשלה לא צוין שהתחנה תעסוק באקטואליה וחדשות, ואכן בשנות הפעילות הראשונות של התחנה לא כללו שידוריה תכני אקטואליה. שידורים אלו החלו בשנת 1973, בהחלטת מפקד התחנה.

מפקד התחנה הוכפף בעבר לקצין החינוך והנוער הראשי, ולאחרונה בשל שינוי ארגוני, הוכפף לראש מטה אגף כח האדם. למרות כפיפותו זו, באופן שאינו אופייני למערכת הצבאית ההיררכית, בעניינים עיתונאיים-מקצועיים, שבהם הוא עוסק בתפקידו כעורך הראשי של התחנה, הוא אינו נתון למרות מפקדיו ונדרשים לעמוד לנגד עיניו השיקולים המקצועיים העיתונאיים. בחוות דעת משפטיות שניתנו בנושא זה בעבר, נקבע כי "בכל ענייני התוכן העיתונאיים-מקצועיים, התחנה אינה כפופה לדרג הצבאי ולהיררכיה הצבאית... הווה אומר, התחנה נהנית מעצמאות עיתונאית ושידוריה אינם מוכתבים על ידי הרמטכ"ל או שר הביטחון, שאינם מתערבים בשיקולים מקצועיים-עריכתיים, עיתונאיים ואמנותיים" (חוות הדעת מטעם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה דאז, דינה זילבר, עליה סמך ידיו היועץ המשפטי לממשלה דאז ויינשטיין מיום 17 בדצמבר 2015). נושא זה אף מוצא ביטוי בהוראת הפיקוד העליון העוסקת בגל"צ ושאליה נתייחס להלן.

בתחנה משודרים תכנים אזרחיים רבים ביותר, לצד תכנים צבאיים. על התכנים הצבאיים המשודרים בתחנה אחראי באופן בלעדי מפקד התחנה, ואין עליו בעניין זה כל פיקוח. בנוגע לתכנים האזרחיים המשודרים בתחנה, מוסמכת מועצת התאגיד לפקח על החלטותיו. יצוין כי בכלל הוועדות שבחנו את הנושא נמתחה ביקורת ביחס לפיקוח האמור, לזהות הגורם המפקח ולהיקפו הדל של הפיקוח.

בשנת 1993 הוקמה תחנת גלגלצ, אשר נועדה בעיקרה להשמעת תכנים מוסיקליים, מתוך מטרה, בין היתר, להעלות מודעות לזהירות בדרכים ולהפחית את מספר התאונות בדרכים.

רקע נורמטיבי:

התחנה מוזכרת במספר מועט, יחסית, של דברי חקיקה המסדירים היבטים מסוימים של פעילותה, ועיקריהם:

(1) חוק השידור הציבורי הישראלי, התשע"ד-2014 – במסגרתו מוסדרות הוראות לגבי תדרי הרדיו בשימוש התחנה, פיקוח מועצת התאגיד על התכנים האזרחיים המשודרים בתחנה ומינוי מפקד התחנה על ידי שר הביטחון.

(2) חוק גלי צה"ל, שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), התשס"ה-2005 – מסדיר את שידורי החסות ותשדירי השירות בתחנה (הסמכות לשדר, משך השידור, עוצמת הקול וכיוצ"ב). מכוח חוק זה הותקנו תקנות גלי צה"ל - שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (תנאים לשידור תשדירים), התשע"ג-2013, אשר קובעות גם הן הוראות ותנאים לעניין שידורי חסות ותשדירי שירות.

(3) הוראת פיקוד עליון מס' 2.0617 "גלי צה"ל", משנת 2011 – מסדירה את פעילות גל"צ. ההפ"ע קובעת כי התחנה נועדה להוות כלי תקשורת ציבורי-ממלכתי, תוך מתן ביטוי ייחודי להיבטים צבאיים; במסגרת ההפ"ע מוסדרים תחומי העיסוק של התחנה – ביטחון ישראל והשירות בצה"ל, תכנים המיועדים לאוכלוסיית המשרתים, חדשות ואקטואליה, תרבות וכו'.

בחינת פעילות של התחנה לאורך השנים:

במרוצת השנים עמדה התחנה לעיתים קרובות בלב הסערה ובמרכז השיח הציבורי. שורה של שרי ביטחון, כמו גם רמטכ"לים, העלו ספקות משמעותיים לגבי ההצדקה להמשך פעולתה של התחנה, והציגו קשיים בהפעלתה במסגרת צה"ל ועל ידי חיילים.

מספר ועדות הוקמו על מנת לבחון את הצורך בהמשך פעילות התחנה ובמתכונת ההפעלה הראויה. כך, נשקלו על ידי הוועדות השונות החלופות של העברת התחנה מצה"ל למשרד הביטחון; העברתה לתאגיד השידור הציבורי; הפרטה של התחנה; סגירת מחלקת החדשות והפסקת העיסוק באקטואליה; הותרת פעילות התחנה על כנה או סגירתה של התחנה.

יצוין, כי במשך שנים רבות עמדת צה"ל הייתה כי נדרש להביא לניתוק הזיקה בין הצבא לתחנה על ידי העברתה למסגרת ארגונית אחרת. זאת, בשים לב לכך שפעילותה מסבה לצה"ל קושי מהותי בשל עירוב צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי. בנוסף, התחנה משמשת במקביל כיחידה צבאית וכגוף תקשורת, ונוצר קושי של ממש בפיקוד עליה תוך כדי הימנעות מהתערבות בתכני שידוריה.

כבר בשנות ה-50 בחנה ועדה בראשות שר הביטחון דאז פנחס לבון, את אפשרות סגירתה של התחנה. כמו כן, עסקו בנושא, בין היתר, גם שרי הביטחון לשעבר שמעון פרס, עזר ויצמן, אביגדור ליברמן ובני גנץ והרמטכ"לים לשעבר משה לוי, אהוד ברק, גדי איזנקוט, אביב כוכבי והרצי הלוי.

בשנת 2016 מינה שר הביטחון דאז אביגדור ליברמן, את המנהל הכללי של משרד הביטחון דאז אלוף (מיל') אודי אדם להגיש בפניו המלצות על פעילותה של התחנה, וזאת לאור עמדת הרמטכ"ל דאז, רא"ל גדי איזנקוט לפיה "גלי צה"ל תועבר לאלתר לאחריות אזרחית כפי שיוחלט". אלוף (מיל') אדם המליץ על שתי דרכי פעולה אפשריות: חלופה אחת הייתה הותרת התחנה תחת צה"ל תוך הקמת מנגנוני פיקוח, לרבות ועדה ציבורית מייצעת למפקד התחנה, קביעת כללים למינוי מפקד התחנה (הגבלת כהונה, הפרדת תפקיד העורך הראשי מתפקיד המפקד וכיוצ"ב), ומתן תיעדוף לתכנים צבאיים על פני תכנים אזרחיים. לחלופין, הוצע להעביר את התחנה לאחריות תאגיד השידור הישראלי.

בשנת 2017 ובהמשך להמלצות אלה, ביקש שר הביטחון דאז אביגדור ליברמן, לפעול בדרך שלישית – העברת התחנה למשרד הביטחון. באותה עת ניתנה עמדת היועץ המשפטי לממשלה דאז אביחי מנדלבליט, לפיה הדבר מחייב הסדרה בחקיקה. המהלך לא קודם.

בשנת 2021 מינה שר הביטחון דאז בני גנץ, את "הוועדה לקידום הוצאת גלי צה"ל ממערכת הביטחון" בראשות המנהל הכללי של משרד הביטחון דאז אלוף (מיל') אמיר אשל. נקודת המוצא לפעילות הוועדה הייתה עמדת הרמטכ"ל דאז רא"ל אביב כוכבי, להוצאת התחנה מן המערכת הצבאית.

במסגרת דיוני הוועדה, נתבקשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה בשאלה מהן הדרכים המשפטיות האפשריות למימוש החלטה לסגירתה של תחנת גלי צה"ל, ובפרט בשאלה האם נדרשת לשם כך חקיקה. בתשובה לכך התקבלה עמדת היועץ המשפטי לממשלה דאז מנדלבליט, המאשר את חוות הדעת המפורטת של המשנה ליועץ דאז, מאיר לוין, לפיה דרך המלך לסגירת התחנה היא בחקיקה ראשית, ואולם ניתן להחליט על סגירת התחנה באמצעות החלטת ממשלה.

עוד יצוין, להשלמת התמונה, כי במהלך עבודת הוועדה התקבלה עמדת תאגיד השידור הציבורי "כאן"

(להלן: "התאגיד") לפיה לא נדרשת תחנת אקטואליה נוספת על רשת ב'.

בשל התפזרות הכנסת, הגישה ועדת אשל דו"ח ביניים בלבד, במסגרתו נסקרו החלופות השונות, מבלי שנתקבלה המלצה. החלופות שנסקרו: הפסקת העיסוק בתכני החדשות והאקטואליה; סגירת התחנה; העברת התחנה לתאגיד; הפרטת התחנה. כן נסקרו ללא פירוט והרחבה חלופות נוספות בעלות היתכנות נמוכה: הותרת המצב הקיים; יצירת מנגנונים לצמצום האנומליה; העברת התחנה למשרד הביטחון; הקמת תאגיד סטטוטורי חדש אליו תועבר התחנה. בנוסף נסקרו היבטים הנוגעים לתחנת הבת גלגל"צ.

בשנת 2023 מינה שר הביטחון דאז יואב גלנט, ועדה בראשות המנהל הכללי של משרד הביטחון דאז, אלוף (מיל') (כתוארו אז) אייל זמיר. מעיני הוועדה לא נעלמו המורכבויות הנוגעות להפעלת תחנת רדיו בצה"ל, אולם, היא המליצה להימנע מסגירתה של התחנה או מהוצאתה ממערכת הביטחון (לרבות הפרטה או העברה לתאגיד השידור הציבורי), אלא להותירה במקומה הארגוני הנוכחי, כיחידה צבאית, אשר בראשה עומד מפקד קבוע. ביחס לאפשרות להעברת התחנה לתאגיד השידור הציבורי או בהפרטתה והעברתה לאחריות גוף פרטי, התרשמה הוועדה כי חלופות אלה יובילו לשינוי ניכר באופייה של התחנה ובתמהיל העובדים בה. כמו כן, הדבר יוביל לניתוק הזיקה לנושאי צבא, ביטחון ומורשת קרב, ותכניה הייחודיים של התחנה העוסקים בכך יופחתו, לטובת תכנים מסחריים ובשל שיקולים כלכליים.

הרמטכ"ל לשעבר רא"ל (במיל') אביב כוכבי התייחס לקשיים בפעילותה של התחנה, ודבריו הובאו בדו"ח זמיר: "לתחנה אין כיום זכות קיום ויש לסגור אותה, על אף הרגישות שבסגירת כלי תקשורת בעת הנוכחית. קיומה של תחנה צבאית הוא זר במדינה דמוקרטית ואינו מתקבל על הדעת בימינו. עיסוק של חיילים באקטואליה מהווה אנטיתזה לרצון הצבא לשמר עצמו כגוף ממלכתי. לחילופין, ניתן לעמדתו להפוך את התחנה לתחנת רדיו לשעת חירום, להפריט אותה או למנוע ממנה מלעסוק באקטואליה אלא בתכנים של חינוך, תרבות וידע כללי, גם אם קהל המאזינים יקטן."

ביום 11 באוגוסט 2025 מינה שר הביטחון ישראל כ"ץ ועדה מייעצת לבחינת פעילות תחנת גלי צה"ל (להלן: הוועדה או ועדת זליקוביץ). הוועדה נדרשה לבחון את מודלי ההפעלה האפשריים של התחנה, לרבות הוצאתה ממערכת הביטחון, הפרטתה או ניהולה בידי גוף חיצוני ואת האפשרות להותירה כיחידה צבאית תוך גיבוש המלצות להפעלתה המיטבית. בנוסף, נדרשה הוועדה להציע תכנית עבודה עתידית ולקבוע את הכישורים הנדרשים למפקד התחנה.

בראש הוועדה עמד בתחילה אלוף (מיל') יפתח רון-טל, ולאחר פרישתו מהתפקיד מונתה חברת הוועדה ד"ר דליה זליקוביץ ליו"ר. חברי הוועדה הנוספים היו מר דורון כהן, מר יונתן בן-חמו, גבי שרה העצני כהן ומר אלעד מלכא אשר שימש גם כמזכיר הוועדה. הוועדה קיימה 19 ימי דיונים, ופגשה עשרות גורמים ממערכת הביטחון, התקשורת, האקדמיה, התרבות, והחברה האזרחית, לרבות נכי צה"ל והמשפחות השכולות. בתוך כך, נשמעה בפני הוועדה סקירה מעמיקה של רמ"ט אכ"א כנציג צה"ל על פעילות התחנה, ונשמעה בפרוטרוט עמדת מפקד התחנה. כן, קיימה הוועדה סיור בתחנות גל"צ וגלגלצ, במסגרתו נשמעו גם העובדים והמשרתים בתחנה, פרסמה קול קורא לציבור וביצעה סקר האזנה ועמדות.

הוועדה בחנה את החלופות לפעילותה של התחנה על פני שני צירים. הציר האחד בחן את מיקומה של התחנה וכלל מספר חלופות: השארת התחנה כיחידה צבאית; העברתה לתאגיד ממשלתי אחר; הפרטתה או סגירתה. הציר השני, בחן הצעות לצמצום האנומליה, ככל שהתחנה ממשיכה לפעול כיחידה צבאית: הקמת מועצה מייעצת למפקד התחנה; קביעת קריטריונים לבניית לוח השידורים בתחנה, ולאיוון בין תכני האקטואליה ליתר התכנים; "הבית של החיילים" – העמקת הקשר בין גלי צה"ל לחיילי צה"ל, זאת על ידי

הרחבת הרצועות העוסקות בתכני צבא, בחיילים, בפצועי צה"ל, במורשת ובהנצחת הנופלים, לצד הפסקת שידורי החדשות והאקטואליה בתחנה לחלוטין; וסגירת מחלקת החדשות בתחנה.

הוועדה הגישה לשר הביטחון את המלצותיה ביום 28 באוקטובר 2025, במסגרתן המליצה לשר הביטחון על שתי חלופות: הראשונה, "הבית של החיילים" - התחנה תפעל כיחידה צבאית ממלכתית, ללא עיסוק בתכני אקטואליה לרבות סגירת מחלקת החדשות. החלופה הנוספת עליה המליצה הוועדה היא סגירת התחנה.

השיקולים העיקריים בבסיס הצעת ההחלטה:

1. תחנת רדיו צבאית - אנומליה

בהתאם לעקרונות היסוד של משטר דמוקרטי, אין זה טבעי כי גוף צבאי, אשר תכליתו היא הגנה על ביטחון המדינה ותושביה, ואשר חייליו מחויבים בתפקידם בניטרליות ובציות לפקודות – יפעיל תחנת שידור ציבורית, שמטבעה דוגלת בחופש ביטוי ובגיוון דעות.

הפעלת תחנת רדיו ציבורית במסגרת צבאית יוצרת אנומליה ברורה: היא מערבבת בין מוסד ביטחוני א' פוליטי, המאופיין בהיררכיה ברורה, ובין מרחב תקשורתי, שמעצם מהותו אמור לשמש זירה פתוחה לביקורת, פלורליזם ודיון ציבורי חופשי. מצב זה מעורר קשיים מהותיים ותדירים המשפיעים הן על תפקוד הצבא והן על פעילותה של התחנה.

ביקורת בנושא נשמעה לא אחת, כאשר גם התומכים בהותרת התחנה על כנה מכירים בכך שמדובר באנומליה, אשר טומנת בחובה קשיים רבים ומשמעותיים. אכן, סגירת התחנה עשויה להיות שנויה במחלוקת ציבורית. אך יש להכיר בכך שגם המשך פעילותה של התחנה, על הקשיים הניכרים שהיא גורמת, מעוררת אף היא חילוקי דעות עזים.

2. גל"צ כיחידה צבאית חורגת ממבנה צה"ל ופוגעת בעקרונותיו

במסגרת השיח הציבורי אודות פעילותה של התחנה, עלה באופן חוזר ונשנה הדיסוננס בין היותה של התחנה גוף שידור העוסק בתכני אקטואליה, ובין פעילות התחנה כיחידה צבאית בתוך צבא ההגנה לישראל, כאשר סדרי העבודה בה מתנהלים בהתאם לפקודות הצבא, ככל יחידה אחרת, והמשרתים בה כפופים לפקודות הצבא, ככל משרת אחר בצה"ל. אין חולק כי בחלק מההיבטים שנוגעים לפעולתה, דפוס הפעולה של התחנה שונה מהמקובל ביחידות אחרות (למשל, גורמי צבא אינם מתערבים בשיקול הדעת של מפקד התחנה כעורך הראשי), וכפי שיפורט להלן הדבר מעורר קשיים בלתי מבוטלים.

העיסוק של התחנה, כיחידה צבאית, ומכך של צה"ל, באקטואליה, מעורר שיח ציבורי נוקב וגורם לכך שצה"ל, כגורם האמון על התחנה, נכנס בעל כורחו לזירת ההתכתשות הציבורית הסוערת. בכך נוצרת התנגשות אל מול עקרון העל לפיו הצבא הינו גוף ממלכתי המדיר עצמו מהשדה הפוליטי ואינו נוטל בו חלק.

לא זו אף זו, מטבע היותה כלי תקשורת חופשי, פועלת התחנה בסיקור גם של צה"ל עצמו, יחידותיו ומפקדיו. במסגרת זו נמתחת לא אחת ביקורת קשה על פעילות צה"ל, וזאת מטעם גוף המהווה בעצמו יחידה צבאית.

כאמור, עמדת צה"ל הרשמית, כפי שהובעה לאורך שנים רבות, היתה כי יש להביא לניתוק הזיקה בין הצבא לתחנה ולהעברתה למסגרת ארגונית אחרת. זאת בשים לב לכך שפעילות התחנה מסבה לצה"ל קושי מהותי

בשל עירוב צה"ל, בעל כורחו, בשיח הפוליטי. עמדה זו הוצגה על ידי הרמטכ"ל איזנקוט, הרמטכ"ל כוכבי והרמטכ"ל הלוי.

הדברים מחריפים בצורה משמעותית נוכח המלחמה הקשה והעצימה בה מצויה מדינת ישראל בשנתיים האחרונות, התלהמות השיח הציבורי והקיטוב ההולך וגדל. כפי שצוין בדו"ח ועדת זליקוביץ: "מול ערכה המשמעותי של התחנה, עומדת הפגיעה המתמשכת במעמדו של צה"ל כצבא העם, שעה שהוא נגרר ללב זירת המחלוקת וההתכתשות הציבורית בישראל בשל פעילות התחנה. כך בימים כתיקונם, ובימי מלחמה ביתר שאת. עצם עיסוקה של התחנה בסוגיות אקטואליות ופוליטיות גורר מחלוקת ציבורית עזה. חיילים ואזרחים העידו שהם מרגישים לא אחת כי התחנה אינה מייצגת אותם, לא משמיעה את קולם ופוגעת במאמצי המלחמה ובמורל העם".

3. חיילים העוסקים באופן ישיר בתכני אקטואליה ובנושאים שבמחלוקת

קושי נוסף שמעוררת פעילות התחנה, נוגע למעורבות ישירה של חיילי צה"ל בפעילות של סיקור ודיווח על אירועים חדשותיים, באופן בו הם נדרשים לעסוק גם בסוגיות פוליטיות. כמו כן, עולות טענות לפיהן תכני הפרשנות והאקטואליה, אינם מאוזנים או משקפים את כלל מנעד הדעות בחברה הישראלית, ובכלל זה אינם משקפים את עמדותיהם של כלל חיילי צה"ל, בעוד שהתחנה המזוהה עם צה"ל נדמית כמתיימרת לייצגם. יצוין, כי נשמעות טענות על כך שלאור האמור, פעילות התחנה אף פוגעת במורל חיילי צה"ל, במיוחד בעת המלחמה.

ואולם, גם אם היה נמצא מתווה בו היתה נוצרת הפרדה מוחלטת בין פעילות התחנה בכל הנוגע לתכני האקטואליה, ובין החיילים המשרתים בה, עדיין, כפי שקבעה ועדת זליקוביץ "ההבחנה בין לובשי המדים בתחנה לשאינם, אינה מסייעת בפתרון הקושי של עירוב צה"ל בזירה הפוליטית. בראיית הציבור, התחנה כולה לובשת מדים. אין חולק על כך שהתחנה היא בראש ובראשונה יחידה צבאית, על כן גם פעילות שאינה מתבצעת במישרין על ידי חיילים, משויכת ומיוחסת לצה"ל".

4. השפעת הפעלת גלי צה"ל על שוק התקשורת

בנוסף, יש לתת את הדעת לטענות לפיהן התחנה נהנית מיתרון בלתי הוגן בהיותה נתמכת על ידי תקציב ציבורי, אך במקביל ממומנת גם מתשדירי חסות ופרסומות. בכך, מהווה התחנה מתחרה בשוק הפרסום המוגבל ממילא למול תחנות אחרות, שאינן נתמכות על ידי המדינה ונדרשות לממן את פעילותן באופן עצמאי. כן עולה טענה לפיה, תמיכתה התקציבית של המדינה בתחנת גל"צ מאפשרת לה להציע שטחי פרסום בשידוריה במחירים אטרקטיביים למפרסמים, במחירים שתחנות אחרות לא יכולות לעמוד בהן.

הדברים מקבלים משנה תוקף, בשים לב לכך שמשרד התקשורת מקצה תדירים לגופים המשדרים בארץ, לרבות תחנות ארציות, תחנות אזוריות וסקטוריאליות. התדירים מהווים משאב מוגבל שיש לתת את הדעת על חלוקתו בצורה צודקת והוגנת.

כמו כן, יוזכר כי בתחנה משרתים, בין היתר, חיילים בשירות חובה ומשרתי קבע, אזרחים עובדי צה"ל, משרתי מילואים ויועצים. לובשי המדים בתחנה מהווים חלק ניכר מכוח האדם המפעיל את התחנה ומקנים לה את זהותה הייחודית אמנם, אך בה בעת מעניקים לה יתרון ממשאב אנושי איכותי, זמין ומשתלם באופן יחסי, אשר תחנות רדיו אחרות לא נהנות ממנו.

בחינת החלופות השונות לפעילותה של התחנה:

שר הביטחון בחן את השיקולים השונים שלעיל, ואת החלופות השונות ביחס לפעילות התחנה ולהוצאתה מצה"ל.

יצוין, כי לא נבחנה החלופה הנוגעת להעברת התחנה לתאגיד השידור, לאור עמדת התאגיד (ניתנה כבר בשנת 2016 ושוב כאמור בשנת 2021), המתנגדת להוספת תחנת רדיו נוספת תחתיו המשדרת אקטואליה ושתתחרה ברשת ב'. כמו כן, לא נבחנה החלופה של העברת התחנה למשרד הביטחון, לאור עמדת היועמ"ש לממשלה דאז מנדלבליט לפיה, כאמור, הדבר יחייב תיקון חקיקה.

הפרטה: היתכנות חלופה זו נסקרה בהרחבה במסגרת מסקנות הביניים שהגישה ועדת אשל, בדו"ח ועדת זמיר ובדו"ח זליקוביץ. במסגרת דו"ח אשל צוין כי מדובר ב"סגירת התחנה ומכירת התדר". עוד נכתב, כי "נראה כי שם המותג והשם גלי צה"ל לא יוכלו לעבור לידיים פרטיות, שכן יהיה בכך הטעיה מרגע שהתדר והתחנה יצאו מידי צה"ל ומערכת הביטחון". בנוסף, צוין, כי לא קיימת מסגרת רגולטורית לפיקוח על רדיו מסחרי ארצי ולשם הסדרת הנושא יידרש תיקון חקיקה. סוגיה נוספת המתעוררת תחת חלופה זו, נוגעות להסדרי העסקת כח האדם, כאשר הפרטת התחנה תחייב מעבר מהפעלה של חיילים, אע"צ ויועצים, להעסקה אזרחית רגילה.

בדו"ח זליקוביץ צוין כי "היתרון בחלופה זו, הוא חיזוק חלקו של השוק הפרטי בענף הרדיו ועידוד תחרות הוגנת בענף. ככל שחלופה זו היתה משמרת את התחנה כעסק חי, תוך שימור צביונה וייחודה של התחנה, היה מדובר בחלופה ראויה... לעמדת הוועדה, על אף היתרונות הגלומים בחלופה זו, ההיתכנות המעשית למימושה לא גבוהה. כמו כן, כפי שצוין, מדובר הלכה למעשה בסגירת התחנה ופתיחתה מחדש כישות ארגונית ומשפטית שונה".

בשים לב לאמור, סבור שר הביטחון כי עולה ספק משמעותי בדבר ההיתכנות לביצועה של חלופה זו, ודאי לאור העובדה שנדרש תיקון חקיקה לשם פעילותה של תחנת רדיו ארצית מסחרית, וכן כי חסרונותיה עולים על היתרונות (המעטים) הטמונים בה.

צמצום או הפסקת העיסוק בתכני אקטואליה: החלופה נדונה בהרחבה במסגרת מסקנות הביניים שהגישה ועדת אשל ובמסגרת דו"ח זליקוביץ. במסגרת דו"ח אשל צוין כי משמעות חלופה זו היא סגירת מחלקת החדשות והאקטואליה, וביצוע התאמות נדרשות לחיזוק יתר המחלקות. הסוגיה העקרונית הנוגעת לחלופה זו, כפי שפורטה בדו"ח אשל, היא כי סגירת מחלקת החדשות עלולה להוביל לטענות של התערבות דרג ממונה בתכני התחנה.

כמו כן, במסגרת דו"ח אשל הוצג כי בין חסרונות החלופה היא ש"תתקיים פגיעה מסוימת בחופש הביטוי ויפחת ריבוי הדעות כן יפסקו התכנים האקטואליים שהם בליבת חופש הביטוי המוגן". עוד צוין, כי עולה ספק בדבר הביקוש של תחנה שלא תעסוק באקטואליה וחדשות.

ועדת זליקוביץ התייחסה בהרחבה לשתי תת-החלופות הנוגעות לאקטואליה: האחת, צמצום תכני האקטואליה, בדומה להמלצת ועדת זמיר, והשנייה "הבית של החיילים", סגירת מחלקת החדשות והאקטואליה והפסקת שידורי האקטואליה בתחנה.

הוועדה המליצה על החלופה של הפסקת העיסוק באקטואליה וסגירת מחלקת החדשות אך ציינה, כי לצד קשיים משפטיים, "החולשה העיקרית של חלופה זו היא בהבחנה בין תכניות אקטואליה לשאינן כאלה והצורך למנוע זליגת תכני אקטואליה חזרה ללוח השידורים. לדעת הוועדה, אימוץ החלופה לא יוכל למנוע ממפקד תחנה שיחפץ בכך לשדר ואף להגדיל את שיעור שידורי האקטואליה בתחנה. ככל שחלופה זו תיבחר יש לתת על כך את הדעת". ביחס לקשיים המשפטיים ציינה הוועדה, כי "מבחינה משפטית, יש שיראו בהצעה זו התערבות אסורה בתכני התחנה על ידי הדרג הנבחר. לעמדת הוועדה, אין מדובר בסוגיה של התערבות בתכנים אלא בהחלטה אסטרטגית ושינוי ארגוני הנדרש לשם החזרת התחנה לייעודה המקורי".

שר הביטחון נדרש לסוגיה זו לעומקה, הן לעניין צמצום תכני האקטואליה והן לעניין סגירת מחלקת החדשות והפסקת שידורי האקטואליה בתחנה, תוך שהובאו בפניו העמדות השונות בנושא, לרבות העמדה לפיה סגירת מחלקת החדשות והפסקת העיסוק באקטואליה מעלה קשיים משמעותיים אף יותר מסגירת התחנה, בהיבטים של חופש הביטוי. בתוך כך, הובעו בפני השר העמדות, כפי שהוצגו גם בפסיקה, כי שידורי האקטואליה מצויים בלב ליבו של חופש הביטוי. כך למשל בבג"ץ 2996/17 ארגון העיתונאים בישראל - הסתדרות העובדים הכללית החדשה ואח' נ' ראש הממשלה ואח' (להלן: "בג"ץ התאגיד"), קבע כב' השופט מלצר כי: "עיקר חשיבותו של השידור הציבורי נעוצה ביכולתו לשדר שידורי חדשות ואקטואליה. שידורי החדשות הינם העוגן של השידור הציבורי, ובהם תלויה עיקר חשיבותו של השידור הציבורי".

על רקע העמדות שצוינו לעיל, סבר השר כי חלופה זו עשויה להיתפס דווקא כהתערבות מוגברת של השר בתכנים. בנוסף, בחירה בחלופה זו עשויה גם להביא להפחתת האטרקטיביות של התחנה בקרב ציבור המאזינים ובכך להפכה לבלתי רלוונטית. כמו כן, ספק אם ניתן להביא להפרדה הרמטית ולמניעת זליגה של תכני אקטואליה ונושאים שבמחלוקת, גם לשידורים ניטרליים בדמות התכנים הצבאיים, דבר שיאייץ את היתרונות שבמהלך.

בשים לב לכל האמור, חלופה זו נדחתה על ידי שר הביטחון. לעמדתו ראוי יותר לסגור את התחנה ולאפשר להקצות את התדרים מחדש.

נוכח האמור, ולאחר שנבחנו על ידו כלל החלופות, שר הביטחון הגיע למסקנה כי יש לסגור את התחנה. נסקור פעם נוספת את עיקרי הטענות: הטעמים המקוריים להקמתה כתחנה צבאית אינם נדרשים עוד כלל או שקיימות דרכים יעילות יותר לממשם; יש בשידוריה היבטים משמעותיים הפוגעים בעקרונות שחלים על כל המשרתים בצבא, הנובעים, בין היתר מכך שחלק מחיילי התחנה עוסקים בסוגיות הנוגעות לתחומים פוליטיים; התחנה, המזוהה באופן מלא עם צה"ל, עוסקת באופן משמעותי בתכנים חדשותיים ופוליטיים.

הדברים נכונים בזמן שגרה והם מקבלים משנה תוקף לאור מלחמת התקומה, המתנהלת מזה למעלה משנתיים, והתחושות הקשות אשר עלו בקרב חלק מחיילי צה"ל והציבור בנוגע לפעילותה של התחנה במלחמה.

יובהר, כי הקשיים הכרוכים בסגירת התחנה לא נעלמו מעיני שר הביטחון בבואו לקבל את ההחלטה על סגירתה. אין חולק בדבר מעמדה ההיסטורי והציבורי של התחנה, מקומה הייחודי בתרבות ובחברה הישראלית ועל התחושה של חלקים בלתי מבוטלים מהציבור הרואים בתחנה נכס לאומי. עם זאת, לאחר בחינה מדוקדקת ומעמיקה של כלל השיקולים, ההכרה כי קיים קושי עקרוני ואינהרנטי, הגלום בהפעלת

תחנה אזרחית-תקשורתית בידי הצבא, גוברת על השיקולים שבשימור המצב הקיים. החלטה זו נועדה לתקן מצב חריג ומתמשך ולהבטיח את שמירת עקרון הניטרליות של הצבא.

הקמת צוות יישום:

מוצע להקים צוות מקצועי במשרד הביטחון אשר יפעל ליישום החלטה זו (להלן: "צוות היישום"). במסגרת פעילותו, יעסוק צוות היישום בכלל ההיבטים הנוגעים לסיום פעילותה של התחנה.

יובהר כי מטבע הדברים, סגירתה של התחנה מחייבת היערכות ובחינה של היבטים שונים, לרבות התקשרויות התחנה; מכירת נכסיה; ארכיון התחנה; והן התייחסות לסוגיות הנוגעות לכח האדם הפועל בתחנה.

תחנת גלגל:

רוב מוחלט של התכנים המשודרים בתחנת גלגל הם תכני מוזיקה. זהו אופיה של התחנה וצביונה, האהודים ביותר בציבור ובפרט בקרב הציבור הצעיר ובקרב חיילים. כן יצוין כי משודרות בתחנה תוכניות רבות, המוקדשות לחיילי צה"ל ביחידות צה"ל השונות. התחנה אינה עוסקת בתכני אקטואליה, ומטבע הדברים, התכנים המושמעים בה אינם מעוררים, ככלל, מחלוקת ציבורית. משכך, התחנה אינה מערבת את צה"ל במחלוקות הפוליטיות, והקשיים המהותיים הנוגעים לפעילותה של גל"צ, אינם באים לידי ביטוי בשידורי גלגל.

עוד יצוין כי היקף פעילותה של תחנת גלגל נמוך משמעותית מהיקף פעילות גל"צ. כך לעניין כח האדם הצבאי הפועל בה וכך לעניין תקציב התחנה.

בנוסף לעמדת שר הביטחון, יש ערך בלתי מבוטל לעיסוק של התחנה בתחום המאבק בתאונות הדרכים, נושא שהוגדר כ"מכת מדינה" ושיש לו השפעה משמעותית ביותר על ציבור החיילים.

בשים לב לאמור, שר הביטחון סבור כי החלטתו על סגירת התחנה אינה מחייבת את סגירת תחנת גלגל, כפי שאף הובא בדו"ח זליקוביץ.

לאור האמור, מוצע כי צוות היישום יוסמך לבחון את אופן המשך פעילותה של תחנת גלגל, תוך שמירת צביונה ואופייה. כן מוצע להסמיק את שר הביטחון לקבל כל החלטה בעניינה של תחנת הרדיו גלגל, בהתאם למסקנות צוות היישום.

נתונים תקציביים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

אין.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 2 מיום 7.9.1950.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

לבקשת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גיל לימון, על מנת שיוכל להשלים את חוות דעתו המשפטית בנושא, נדחה מועד הגשת הצעת ההחלטה משיבת הממשלה ביום 14.12.2025 לשיבת הממשלה ביום 22.12.2025.

עד מועד זה טרם הועברה חוות דעתו המשפטית והיא תופץ לכשתגיע למזכירות הממשלה.

סיווגים

11 אחר

תחום פעולה

01 חוץ וביטחון

מגיש: שר הביטחון

א' בטבת התשפ"ו
21 בדצמבר 2025

נספח ע/30

**העתק בקשת חופש מידע מטעם
העותרת מיום 10.9.2025**

עמ' 419

10 בספטמבר 2025 ; י"ז באלול תשפ"ה

לכבוד,

גברת ליאת אחיעזרא
הממונה על יישום חוק חופש המידע
משרד הביטחון
תל אביב

שלום רב,

הנדון: בקשה בהתאם לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליך בהתאם להוראות חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: "החוק"), לקבלת מידע בנוגע לוועדה המייעצת לשר הביטחון לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל (להלן: "הוועדה"), וזאת כלהלן:

1. ביום 11.8.2025 מינה שר הביטחון ועדה מייעצת לשר הביטחון לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל, שעתידה להגיש את מסקנותיה בתום 50 ימים מתאריך מינויה. זאת, לאחר שהצהיר באופן פומבי כי "הבהרתי מראש שאינני מוכן שהמצב הקיים יימשך"¹.
2. מטרת הקמת הוועדה היא בחינת פעילותה ומעמדה של תחנת גלי צה"ל. לפי החלטת שר הביטחון הוועדה תבחן את היתרונות והחסרונות של אפשרויות ההפעלה השונות של התחנה, וגם את האפשרות להעברת התחנה לידי ניהול גוף אזרחי או איחודה עם גוף תקשורת אחר. בנוסף ייבחנו ההשלכות של סגירת התחנה על שוק שידורי הרדיו בישראל, ומה הם היתרונות והחסרונות בהותרת התחנה כיחידה צה"לית. כמו כן, תבחן את יעדי העבודה הרב-שנתיים המומלצים לפעילותה של התחנה, כישורים ואמות מידה הנדרשים לתפקיד מפקד תחנת גלי צה"ל, במידה והמלצת הוועדה תהיה להותיר את התחנה כיחידה בצה"ל².
3. ביום 25.8.2025 הופץ באתר משרד הביטחון קול קורא עבור הוועדה, הקורא לציבור להביע עמדה בכתב בדבר פעילות גלי צה"ל (להלן: "הקול הקורא"). במסגרת ההתייחסויות עוסק הקול הקורא בין היתר במודל ההפעלה הראוי לגלי צה"ל, התכנים שראוי שישודרו בתחנת רדיו צבאית והשפעות תחנות גלי צה"ל וגלגלי"צ על שוק הרדיו בכלל. לציבור ניתנו 10 ימים להגיש עמדות בכתב לוועדה (שמונה ימי עסקים), עד ליום 4.9.2025.
4. נוכח זמן התגובה הקצר שניתן להערות הציבור, ונוכח הצהרות השר בדבר מסקנותיה הרצויות של הוועדה, מתעורר חשש בדבר טיב התשתית העובדתית העומדת בפניה בבואה לגבש את המלצותיה.

¹איתי בלומנטל "נדרש שינוי": תוקם ועדה מייעצת לבחינת פעילות גלי צה"ל" כאן (5.6.2025) <https://tinyurl.com/yc2j7es7>; עדיאל איתן מוסטקי "כ"ץ חתם על כתב המינוי של חברי הוועדה הבוחנת את גל"צ בראשות רון-טל" כלכליסט (11.8.2025) <https://tinyurl.com/2nfc2jbd>; קול קורא להגשת חומרים בפני הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל, אתר משרד הביטחון (25.8.2025) <https://www.mod.gov.il/>

²שם.

5. על כן, בבקשתנו זו נבקש לקבל חומרים מעבודות הוועדה כמפורט להלן:

- 4.1 כתב המינוי של הוועדה.
- 4.2 כלל ניירות העמדה שהוגשו לוועדה במסגרת הקול הקורא.
- 4.3 פירוט כלל המסמכים שהונחו בפני הוועדה, ביוזמתה או במסגרת הקול הקורא.
- 4.4 פירוט כלל ישיבות ודיוני הוועדה שהתקיימו עד כה, לרבות מועדן, משתתפיהן (לרבות מוזמנים), והנושאים שנידונו במהלכן.
- 4.5 פרוטוקולים של כלל ישיבות הוועדה שהתקיימו עד כה.
- 4.6 פירוט לוחות הזמנים המתוכננים של הוועדה, לרבות פגישות עם מוזמנים, הגורמים שמיועדים להציג את עמדתם מול הוועדה, וכד'.
- 4.7 פירוט כלל הגורמים שביקשו להציג את עמדתם מול הוועדה, ובקשתם לא אושרה, ככל שישנם.
- 4.8 כל מסמך מסקנות ו/או סקירה ו/או סיכום פעולות, או כל מסמך בעל תוכן דומה, שהכינה הוועדה.
- 4.9 כל מסמך ו/או סקירה שהוועדה עשתה בו שימוש במהלך עבודתה.
6. יצוין כי הוועדה היא ועדה ציבורית, שפנתה אל הציבור בקול הקורא על מנת לקבל את עמדת הציבור. על כן למיטב הבנתנו אין מניעה למסירת המידע משיקולי פרטיות, וברור כי ישנו עניין ציבורי במידע שיימסר.
7. בשלב זה נציין ששמורה לכם הזכות להשחיר מידע תוך נימוק הסיבה לכך, וזאת בהתאם להוראות סעיף 11 לחוק.
8. נזכיר בזאת, שהתקופה הקבועה בחוק היא התקופה המקסימלית למסירת המידע, אולם אין בה כדי למנוע מסירת המידע עובר לסיום תקופה זו. לכן, נבקש שכל מסמך או תשובה אשר יאוותרו בעניין זה, יועברו לידינו באופן מידי ולא רק בתום השלמת איסוף המסמכים כולם.
9. נוכח האמור, הנכם נדרשים להעביר לעיוננו את המידע המבוקש בסעיף 4 למכתבנו בתוך 30 ימים, וזאת בהתאם להוראת סעיף 7(ב) לחוק.
10. לטיפולך ולתשובתך בהקדם נודה.

בברכה ובכבוד רב,

דור שדה

רכזת האגף הכלכלי

התנועה למען איכות השלטון

ענת ברמן, עו"ד

האגף הכלכלי

התנועה למען איכות השלטון

אורי חסי, עו"ד

ראש האגף הכלכלי

התנועה למען איכות השלטון

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)
The Movement for Quality Government in Israel
الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

10/09/2025

תאריך:

פרטים כלליים

שם המבקש/ת: התנועה למען איכות השלטון בישראל
מס' זהות: 580178697
כתובת: יפו 208 ירושלים
רחוב: יפו מס' בית וכניסה: ת"ד 4207
ישוב: ירושלים מיקוד: 91043
טלפון: 02-5000073 טלפון נוסף:
פקס: 02-5000076 דואר אלקטרוני: office@mqg.org.il
הנני אזרח ישראלי / תושב ישראל (הקף בעיגול)
המידע המבוקש המידע המבוקש הינו אודותיי / אחר (הקף בעיגול)
סעיף 1 למכתבנו מיום 10/09/2025

אגרת בקשה

יש להעביר קבלה מקורית חתומה על סך 20 ₪ של אגרת הבקשה ששולמה בבנק הדואר לזכות חשבון הרשות.

התחייבות

הנני מתחייב/ת לשאת באגרת איתור וטיפול ובאגרת הפקה עד לסכום שלא יעלה על 167 ₪. (כולל אגרת הבקשה) (*). במידה שהממונה תודיע לי כי עלות הטיפול בבקשתי גבוהה יותר, תידרש הסכמה נפרדת ממני להמשך הטיפול.

פטור מאגרה

בהתאם לסעיף 2(6) לתקנות חופש המידע (אגרות) (תיקון), התשע"ד-2014, התנועה פטורה מתשלום אגרה בעבור בקשת חופש המידע:

- א. מצ"ב אישור ניהול תקין לשנת 2024 מרשם העמותות כפי שמורה הסעיף.
ב. רשימת עמותות או חברות לתועלת הציבור העוסקות במטרות ציבוריות כפי שהנחה משרד המשפטים

<http://www.justice.gov.il/Units/YechidatChofeshHameyda/Hakika/Pages/Non-profit-Organization.aspx>

התנועה למען
איכות השלטון בישראל (ע"ר)
מס' עמותה: 580178697
ת.ד. 4207 ירושלים 91043
חתימת המבקש/ת

(*) מידע שאדם מבקש אודות עצמו פטור מאגרת בקשה וכן מאגרת טיפול של עד 4 שעות.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

רשות התאגידים
ISRAELI CORPORATIONS AUTHORITY
سلطة التنظيمات

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

יחידת רשם העמותות והחברות לתועלת הציבור

Department of Non-Profit Associations and Charitable Companies

وحدة مسجل الجمعيات والشركات للمنفعة العامة

ח' אב תשפ"ג
23/07/2023

לכבוד

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)
ירושלים ת.ד. 31348 97966

אישור ניהול תקין לשנתיים

בדיקת הרשם העלתה כי ניתן להנפיק לעמותה אישור ניהול תקין לשנתיים, לפיכך הונפקו לעמותה אישורים לשנים 2024, 2025. לחלף יפורטו האישורים כמסמכים נפרדים.

הנדון: אישור ניהול תקין לשנת 2025

שם העמותה: התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר), 580178697
אישור לשנתיים

בהתאם לבקשתכם, בנוגע למתן אישור לשנת 2025, אנו מאשרים בזה כי העמותה מקיימת את דרישות חוק העמותות, התש"ס-1980 בכל חנוגה להגשת דו"חות, הודעות ופרוטוקולים. אישור זה ביטול אם יתגלה כי העמותה אינה ממלאת את חובותיה כחוק העמותות וכללי ניהול תקין.

אישור זה תקף מיום 01/01/2025 ועד ליום 31/12/2025.

לידיעה – העמותה נרשמה ברשם העמותות בתאריך 25/07/1990.

בכבוד רב,

שולי אבני-שוהם, ע"ד
ראש רשות התאגידים
רשמת העמותות וההקדשות

בוצע על ידי אורטל בן שטרית, רו"ח

*בכל פניה אלינו, נא לציין את מספר העמותה.

** תבהרה: אין באישור זה כדי להעיד כי העמותה עומדת בכל דרישות החוק והרשם, אלא לכך שכאמור לעיל העמותה הגישה דיווחים שנתיים בהתאם לחוק וחנאות הרשם, ולא נמצאו ליקויים בפעילותה המצדיקים ביטול האישור. רשם העמותות שרך במסמכות ביקורות יוזמות במהלך השנה, אף לאחר מתן אישור ניהול תקין. ליקויים שימצאו בעמותה לאחר מתן האישור, עלולים להביא לביטול האישור שניתן או לשינוי נוסח האישור. מומלץ לבדוק באתר רשות התאגידים – רשם העמותות האם האישור בתוקף. בנוסף, ניתן, לעיין בדיווחי העמותה ללא תשלום באתר הגייסטאר, וכן לעיין בתיק העמותה בכפוף לתשלום אגרה.

יחידת רשם העמותות והחברות לתועלת הציבור

רחוב ירמיהו 99, מגדלי הכרזה בוצ' 1, ירושלים. 9446723, ח"ד 34071 ירושלים 9134001. טלפון: 5601-Moked-

amutot@justice.gov.il

כחלק מהשירות שניתן לך במשרד המשפטים אנו מזמינים אותך להיכנס לאתר "כל זכות" בכתובת: kolzchut.org.il/justice כי יש לך את הזכות לדעת מהן הזכויות שלך!

אישור שמסמך זה החתום אלקטרונית, מהווה העתק של מסמך (מקור או העתק) המצוי ביום החתימה בתיק התאגיד ברשות התאגידים

עמותות או חברות לתועלת הציבור העוסקות במטרות ציבוריות

(לעניין פטור לפי תקנות חופש המידע (אגרות), התשנ"ט-1999)

רשימה זו מונה עמותות או חברות לתועלת הציבור שפנו ליחידה הממשלתית לחופש המידע (או שרשויות ציבוריות פנו בעניין ליחידה) במטרה להבהיר האם הן עומדות בתנאים שתקנות חופש המידע (אגרות), התשנ"ט-1999 קבעו לעניין קידום "מטרה ציבורית" (לשם קבלת פטור מאגרת בקשה ומארגוע שעות טיפול), ונמצאו זכאיות לכך.

על מנת לזכות בפטור על העמותה או החל"צ להציג בנוסף אישור ניהול תקין בתוקף בעת הגשת הבקשה.

רשימה זו אינה רשימה ממצה. עמותות או חברות לתועלת הציבור המעוניינות לברר את המצב המשפטי לגביהן, מוזמנות לפנות ליחידה הממשלתית לחופש המידע בדוא"ל – foiu@justice.gov.il.

שם העמותה או החל"צ (לפי סדר א'-ב')
אדם טבע ודין, ע"ר
אהבי"ה ארגון הנכים בישראל המיוחד (ע"ר)
איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, ע"ר
אמון הציבור, חל"צ
ארגון נוסעי התחבורה הציבורית, ע"ר
גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע, ע"ר
האגודה לזכויות האזרח בישראל, ע"ר
האגודה הישראלית למען יהודי אתיופיה, ע"ר
החברה להגנת הטבע, ע"ר
המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום אוויר בישראל – מלר"ז, ע"ר
המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לזטה זלצברגר, ע"ר
המרכז הישראלי לקידום צדק חברתי, חל"צ
הסדנא לידע ציבורי, ע"ר
העמותה לדמוקרטיה מתקדמת, ע"ר
העמותה למען מדע מוסרי, ע"ר
התנועה לאיכות השלטון, ע"ר
התנועה לחופש המידע, ע"ר
יזמות קרן אברהם, ע"ר
מולד – המרכז להתחדשות הדמוקרטיה, חל"צ
עמותת ידיד- מרכזי זכויות בקהילה, ע"ר
עמותת קו לעובד, ע"ר
עתים – יעוץ ומידע במעגל החיים היהודי, ע"ר
צלול – עמותה לאיכות הסביבה, ע"ר
שקיפות ביניל ישראל, ע"ר

נספח ע/31

העתק פניית העותרת מיום

9.11.2025

עמ' 425

9 בנובמבר 2025 ; כ"ז בתשרי תשפ"ו

לכבוד,

גברת ליאת אחיעזרא
הממונה על יישום חוק חופש המידע
משרד הביטחון
תל אביב

שלום רב,

הנדון: תזכורת - בקשה בהתאם לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

סימוכין: בקשת חופש מידע מיום 10.9.2025

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל ע"ר (להלן: "**התנועה**"), הרינו מתכבדים לפנות אליך בשנית, וזאת כלהלן:

1. ביום 11.8.2025 מינה שר הביטחון ועדה מייעצת לשר הביטחון לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל.

2. כזכור, ביום 10.9.2025 הוגשה הבקשה שבסימוכין, בהתאם לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: "**החוק**") בה ביקשנו לקבל לידינו מידע על עבודת הוועדה, לרבות כתב המינוי של הוועדה, פירוט פרוטוקולים וישיבות של הוועדה, פירוט מסמכים שהונחו בפני הוועדה ומספר מסמכים נוספים כמפורט בסעיף 4 למכתב זה.

3. כאמור לעיל, ביקשנו לקבל לידינו מסמכים הנוגעים לעבודת הוועדה, לרבות הפירוט להלן:

- 4.1 כלל ניירות העמדה שהוגשו לוועדה במסגרת הקול הקורא.
 - 4.2 פירוט כלל המסמכים שהונחו בפני הוועדה, ביוזמתה או במסגרת הקול הקורא.
 - 4.3 פירוט כלל ישיבות ודיוני הוועדה שהתקיימו עד כה, לרבות מועדן, משתתפיהן (לרבות מוזמנים), והנושאים שנידונו במהלכן.
 - 4.4 פירוט כלל ישיבות הוועדה שהתקיימו עד כה.
 - 4.5 פירוט לוחות הזמנים המתוכננים של הוועדה, לרבות פגישות עם מוזמנים, הגורמים שמיועדים להציג את עמדתם מול הוועדה, וכד'.
 - 4.6 פירוט כלל הגורמים שביקשו להציג את עמדתם מול הוועדה, ובקשתם לא אושרה, ככל שישנם.
 - 4.7 כל מסמך מסקנות ו/או סקירה ו/או סיכום פעולות, או כל מסמך בעל תוכן דומה, שהכינה הוועדה.
 - 4.8 כל מסמך ו/או סקירה שהוועדה עשתה בו שימוש במהלך עבודתה.
4. בחלוף כחודשיים, ועל אף שחלפה התקופה המקסימלית למסירת המידע לפי סעיף 7(ב) לחוק, ועל אף חשיבות הנושא, לא התקבל שום מענה מהותי מצידכם.

5. ביום 28.10.2025 הגישה הוועדה לשר הביטחון את המלצותיה, אשר קבעו, כצפוי, כי מומלץ לסגור את התחנה או להסיר ממנה שידורי אקטואליה. בשים לב להשלכות המשמעותיות של המלצות הוועדה על חופש הביטוי והעיתונות בישראל, קיים אינטרס ציבורי מוגבר במסירת המידע וחשיפתו בהקדם, על מנת לוודא כי בהליך עבודת הוועדה, כמו גם בהמלצותיה, לא נפל פגם.
6. על כן, נבקשכם להשיב לפנייתנו בהקדם, ולכל המאוחר עד ליום 20.11.2025, בטרם נפנה לערכאות.

בברכה ובכבוד רב,

דור שדה

רכזת האגף הכלכלי

התנועה למען איכות השלטון

ענת ברמן, עו"ד

האגף הכלכלי

התנועה למען איכות השלטון

אורי הס, עו"ד

ראש האגף הכלכלי

התנועה למען איכות השלטון

נספח ע/32

העתק פניית העותרת מיום

12.11.2025

עמ' 428

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

12 בנובמבר 2025 ; כ"ב בחשוון תשפ"ו

לכבוד,

עו"ד גלי בהרב מיארה
היועצת המשפטית לממשלה
משרד המשפטים
ירושלים

יוסי פוקס
מזכיר הממשלה
משרד ראש הממשלה
ירושלים

חה"כ ישראל כ"ץ
שר הביטחון
משרד הביטחון
תל אביב

הנדון : מניעה חוקית לסגירת תחנת גלי צה"ל בעת הזו

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליכם בדחיפות, בדברים הבאים:

1. עניינה של פנייה זו היא בהתנגדות להחלטת שר הביטחון להביא לסגירת תחנת גלי צה"ל בהחלטת ממשלה, על יסוד המלצותיה, הקבועות מראש, של הוועדה לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של גלי צה"ל. זאת, בין היתר, על רקע היעדר סמכות חוקית לממשלה לפעול לסגירת התחנה שלא בחקיקה ראשית של הכנסת, כמו גם הפגיעה הקשה הצפויה בחופש הביטוי ובחופש העיתונות ובשידור הציבורי.

רקע

- לאחר תקופה ארוכה בה חברי הממשלה, לרבות ראש הממשלה, התבטאו בחריפות נגד תחנת גלי צה"ל, ביום 11.8.2025 מינה שר הביטחון ישראל כ"ץ ועדה מייעצת לבחינת מעמדה ומתכונת הפעלתה של תחנת גלי צה"ל.
- הוועדה נדרשה לתת דעתה על מודלי ההפעלה של התחנה ולהמליץ על אופן ההפעלה המיטבי. כפי שיפורט בהמשך, הדבר נעשה כשנתיים בלבד לאחר שוועדה מקצועית בראשות מנכ"ל משרד הביטחון דאז (והרמטכ"ל דהיום), שהוקמה על ידי הממשלה הנוכחית, המליצה על המשך פעילות התחנה במתכונתה הנוכחית.
- ביום 25.8.2025 פורסם קול קורא להגשת חומרים בפני הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל, במסגרתו ניתנו לציבור 8 ימי עבודה בלבד לגיבוש והצגת עמדה באשר למודל ההפעלה הראוי לתחנה, התכנים שראוי שישודרו בה וההשפעות שיהיו לכך על שוק הרדיו בכלל. בתגובה לכך, ביום 10.9.2025 פנתה התנועה לוועדה בדרישה לאפשר לציבור הזדמנות אמיתית להיערך לסוגיה מורכבת ורבת השלכות זו, ולהגיש עמדות והתנגדויות בפרק זמן סביר. הודגש כי הזמן הקצר שהוקצב לכך מהווה הפרה של חובת הוועדה להסתמך על תשתית עובדתית מלאה וראויה, נפגע עקרון ההשתתפות הציבורית והלגיטימיות של ההליך המנהלי.² לא התקבלה תגובה לפנייתנו, ולא ניתן

¹ יסמין גואטה " באישור נתניהו: קרעי פנה לכ"ץ עם מתווה לסגירת גלי צה"ל בתוך 60 יום" דה-מרקר (30.3.2025).

² ר' פניית התנועה לאיכות השלטון בישראל מיום 10.9.2025 בעניין "חשש לפגמים מהותיים בתשתית העובדתית שעומדת בפני הוועדה".

לציבור פרק זמן נוסף.

5. ביום 16.9.2025 פורסם³ כי המשנים ליועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גיל לימון ועו"ד אביטל סומפולינסקי, פנו ליועצת המשפטית של משרד הביטחון, עו"ד הילה ארליך עמר, והורו כי הוועדה לא תגיש את המלצותיה עד לבחינת הדברים וגיבוש עמדה משפטית של הייעוץ המשפטי לממשלה. זאת, על רקע **חששות מהותיים בנוגע לניגוד עניינים ולהליכים הנוגעים להקמת הוועדה, להרכבה ולהליכי המינוי של חבריה**.
6. בתוך כך, יוזכר כי יו"ר הוועדה לשעבר, יפתח רון-טל, פרש מתפקידו זה לאחר שפורסמו ניגודי עניינים בהם היה מצוי, בין תפקידו בוועדה לבין תפקידו כפרשן בערוץ 14. בנוסף, בוועדה היו חברים מקורבים לשר התקשורת קרעי, אנשי חברה אזרחית שעמדתם בנושא סגירת התחנה היו גלויות עוד בטרם מינויים, ועוד. עוד יוזכר, כי בניגוד להנחיות היועמ"שית לממשלה, חברי הוועדה לא חתמו על הסדרי ניגוד עניינים קודם לכניסתם לתפקיד.
7. ביום 28.10.2025, עוד בטרם התקבלה חוות דעת של הייעוץ המשפטי לממשלה, הוועדה הגישה את המלצותיה. **בתמצית, וכצפוי, הוועדה המליצה על שתי חלופות: סגירת התחנה הצבאית כליל, או הפסקת שידורי האקטואליה בה**.
8. **אם כן, עסקינן בדוח של ועדה שהוקמה זמן קצר לאחר שוועדה מקצועית כבר בחנה את הנושא, בניגוד להנחיות הייעוץ המשפטי לממשלה, כאשר חבריה מצויים בניגודי עניינים ובמצב של משוא פנים, ולאחר שהממשלה כבר סימנה מראש את מסקנות הוועדה הרצויות**.
9. לאחר פרסום דוח הוועדה לבחינת פעילות גלי צה"ל, פורסמה חוות דעת מטעם הייעוץ המשפטי לממשלה בנוגע לפעילות הוועדה, בה נכתב כי היא "מעלה חשש מפני התערבות פוליטית בשידור ציבורי ומעוררת שאלות ביחס לפגיעה בחופש הביטוי והעיתונות"⁴.
10. היום, 12.11.2025 הודיע שר הביטחון ישראל כ"ץ כי יביא לאישור הממשלה החלטה בדבר סגירת תחנת גלי צה"ל, וכי שידוריה צפויים להיפסק עד ליום 1.3.2026. בהודעת השר לעיתונות נכתב: "גל"צ הוקמה על ידי ממשלת ישראל כתחנה צבאית כדי שתשמש כפה ואוזן לחיילי צה"ל ומשפחותיהם - ולא כבמה להשמעת דעות שרבות מהן תוקפות את צה"ל וחיילי צה"ל עצמם. (...) בכוונתי להביא לממשלה בקרוב את ההחלטה לסגירת התחנה - זהו המהלך ההכרחי לשמירת אופיו הממלכתי של צה"ל ולחיזוק אמון הציבור בו"⁵.
11. **כפי שיובהר להלן, הממשלה אינה מוסמכת לסגור את תחנת גלי צה"ל בהיעדר חקיקה מסמיכה, וממילא מדובר בצעד קיצוני הפוגע בציבור ובזכויותיו באופן בלתי מידתי. קידום סגירת התחנה, לכאורה על יסוד**

³ יסמין גואטה "הייעוץ המשפטי לממשלה: הוועדה לבחינת גל"צ לא תגיש המלצות עד לבחינה שלנו", **דה-מרקר** (16.9.2025).

⁴ תמר אלמוג "היועמ"שית על סגירת גל"צ: 'חשש מפני התערבות פוליטית'" **כאן** 29.10.2025

⁵ רן בוקר, אלכסנדרה לוקש "שר הביטחון הודיע על סגירת גלי צה"ל; מפקד גל"צ: 'החלטה חמורה, נילחם בכל דרך'" **Ynet** 12.11.2025

מסקנותיה התפורות מראש של ועדה שהוקמה בניגוד לדין, מהווה חלק מהמתקפה הכוללת של הממשלה הנוכחית על התקשורת החופשית בישראל, ואינה חוקית.

הוראות הדין והחקיקה הנוגעות לגלי צה"ל

12. תחנת גלי צה"ל הוקמה לכתחילה בהחלטה פיקודית בשנת 1950. ואולם, עם השנים עוגנה פעילות התחנה בשורה של החלטות ממשלה ובחקיקה ראשית, אשר הסתמכה על פעילותה והסדירה אותה. כך, המחוקק נתן ביטוי מפורש לקיומה ולמעמדה של גלי צה"ל במסגרת דברי החקיקה השונים, והעניק לה הכרה נורמטיבית ומעמד חוקי. הכרה זו של המחוקק בקיום התחנה מבססת מניעה משפטית מובהקת לסגור את התחנה בהחלטת ממשלה או בהחלטה מנהלית. המחוקק הכיר בקיום התחנה, בין היתר, בדברי החקיקה הבאים:

א. חוק השידור הציבורי הישראלי, תשע"ד-2014 עוסק בסעיף 85 בהקצאת תדרי שידור ומורה בפירוש כי תדרי הרדיו שבידי מדינת ישראל, בהתאם להסדרים הבין-לאומיים, ישמשו לשידוריה של גלי צה"ל. המדובר בהוראת חוק מחייבת המורה במפורש כי תדרי המדינה ישמשו את גלי צה"ל, ומחייבת את המדינה להקצות לה את התדרים הנדרשים לפעילותה. ברי ששימוש התחנה בתדרים מחייב את קיומה. מכאן, שתכליתו של הסעיף, אפוא, היא לעגן את קיומה של גלי צה"ל ולהטיל על המדינה אחריות מתמשכת להבטיח את פעילותה.

סעיף 88 לחוק זה מעניק למועצת תאגיד השידור הציבורי סמכויות מסוימות כלפי גלי צה"ל בכל הנוגע לתוכניות שאינן צבאיות. הסעיף קובע בנוסף כי מפקד גלי צה"ל, שמוגדר כ"מי ששר הביטחון מינהו למפקד גלי צה"ל או הסמיכו לכך", יוזמן להשתתף בישיבות המועצה כבעל דעה מיעוצת, ולפעול בהתאם להחלטות והנחיות המועצה לגבי תוכניות שאינן צבאיות. מפקד התחנה רשאי לערור על כל החלטה של המועצה הנוגעת לתוכניות אלה. גם כאן, הענקת סמכות ומעמד למפקד התחנה מחייבת, מניה וביה, את קיומו וקיום התחנה.

ב. חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), תשס"ה-2005 מסדיר שידור חסויות ותשדירי שירות בגלי צה"ל. בין היתר, החוק קובע הוראות באשר למשך זמן החסויות ותשדירי השירות, לעוצמת הקול שלהם ולהקמת ועדה שתפקח עליהם. מכוח הוראות החוק הותקנו גם תקנות גלי צה"ל - שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (תנאים לשידור תשדירים) התשע"ג-2013, הקובעות אף הן את הכללים וההגבלות החלים על שידורי החסות ותשדירי השירות בתחנה.

גם חוק זה נחקק מתוך הנחת יסוד של קיומה של התחנה כגוף שידור פעיל. עצם הכללתה של גלי צה"ל בחקיקה מלמדת על הכרה מפורשת של המחוקק במעמדה ובתפקודה, ועל אשרור קיומה במסגרת הדין. בכך מהווה החוק ביטוי נוסף לעיגונה הנורמטיבי של התחנה.

13. כך, במהלך השנים, באמצעות חקיקת סעיפים שונים והתייחסויות להצעות לתיקונים, המחוקק הביע את רצונו להעניק לגלי צה"ל תוקף חוקי ולבסס את מעמדה של גלי צה"ל, שהוקמה מלכתחילה בפעולה מנהלית. אף שנשמעו לאורך השנים ביקורות על עצם קיומה של גלי צה"ל כתחנת רדיו צבאית, המחוקק בחר להמשיך להסדיר בחקיקה היבטים שונים של פעילותה. בכך העניק המחוקק אישור פורמלי לקיומה של גלי צה"ל. כאשר החקיקה מסדירה את רוב ההיבטים של פעילותו של גוף מסוים, הדבר מעיד על עיגונו והקמתו במסגרת הדין.

14. משכך, אין בסמכות הרשות המבצעת לפעול לסגירת התחנה מבלי לפנות תחילה אל הכנסת - הגורם המוסמך לקבוע את גורלו של גוף שהוכר בחקיקה. שינוי כה מהותי, הנוגע לעצם קיומה של תחנה ציבורית שמעמדה מעוגן במעשה חקיקה, מחייב אפוא הליך חקיקה מפורש ולא ניתן להיעשות בהתקנת תקנות או בהחלטת ממשלה.

15. יתר על כן, גם אילולא הכירה הכנסת במפורש בקיומה של גלי צה"ל, הרי שהחלטת ממשלה לסגור את התחנה נושאת מאפיינים של הסדר ראשוני, בהיותה החלטה מורכבת, בעלת השלכות משמעותיות ביותר על הציבור, על חופש הביטוי של באי התחנה ומאזיניה, ובהיותה החלטה השנויה במחלוקת ציבורית זה שנים.⁶

עמדתו הקודמת של מערך הייעוץ המשפטי לממשלה בדבר הדרכים המשפטיות לסגור את גלי צה"ל

16. לאור כוונות קודמות של שר הביטחון לשעבר להביא לסגירת התחנה, בחן מערך הייעוץ המשפטי לממשלה את הדרכים המשפטיות לביצוע מהלך שכזה. בתוך כך, בחוות דעת מפורטת של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי) דאז, מאיר לוין, שהוגשה ב-2022 תחת הכותרת "חוות דעת בעניין הדרכים המשפטיות האפשריות למימוש החלטה לסגירת תחנת גלי צה"ל" נקבע כי דרך המלך לסגירת תחנת גלי צה"ל היא בחקיקה ראשית:

"מצאנו שלא ניתן להורות על סגירתה של גלי צה"ל בהחלטה מנהלית של הרמטכ"ל, באישור שר הביטחון. אשר לשאלה האם יש צורך בחקיקה ראשית לסגירתה של התחנה – בעניין זה מצאנו כי ראוי לה להחלטה בדבר סגירה של תחנת שידור ציבורית במאפיינים הייחודיים של גלי צה"ל להתבצע בחקיקה ראשית של הכנסת. זוהי דרך המלך לביצוע מהלך זה, הן מהטעם שסגירת התחנה תביא לצמצום זירות הביטוי; הן משום שסגירת התחנה היא בעלת מאפיינים מסוימים של הסדר ראשוני; והן מהטעם שיהיה נכון לקיים דיון ציבורי מסודר בטרם קבלת החלטה כאמור. עם זאת, לאחר שנשמעו דעות מגוונות וחולקות בהקשר זה, לטעמנו, ומכל הנימוקים שיוצגו להלן, הקשיים המשפטיים הכרוכים בסגירת גלי צה"ל שלא על דרך חקיקה ראשית, אינם עולים כדי למניעה משפטית. בנסיבות המקרה הנדון נדרשת לשם ביצוע המהלך החלטת ממשלה לאור כך שההחלטה המהותית על הקמתה של גלי צה"ל אושרה בידי ממשלת ישראל כמו גם בשים לב למשמעויות של סגירת התחנה".⁷

⁶ בג"ץ 4374/15 התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) נ' ראש ממשלת ישראל (פורסם בנבו 27.3.2016); בג"ץ 7803/06 ח'אלד אבו ערפה נ' שר הפנים (13.9.2017).

⁷ חוות דעת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי), מאיר לוין, חוות דעת בעניין הדרכים המשפטיות האפשריות למימוש החלטה לסגירת תחנת גלי צה"ל, 2022, בעמ' 2. הוגשה תחת היועץ המשפטי לממשלה דאז, עו"ד אביחי מנדלבלית.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

17. עמדת הייעוץ המשפטי לממשלה דאז הייתה שסגירת גלי צה"ל באמצעות חקיקה ראשית היא הדרך הראויה והנכונה משפטית. יחד עם זאת טען המשנה ליועץ המשפטי לממשלה לשעבר כי בנסיבות העניין שהתקיימו בשנת 2022, לא הייתה מניעה משפטית לבצע את הסגירה גם בהחלטת ממשלה.

18. יובהר כי לשיטתנו, עמדה זו של היועץ המשפטי לממשלה דאז הייתה שגויה.

19. ואולם, גם אם היה מקום לקבל עמדה זו בשעתה, הרי שזו גובשה בתקופה אחרת ובנסיבות שונות בתכלית מן המצב השורר כיום. בשנת 2023 נפתחו, בהובלת שר התקשורת שלמה קרעי, מהלכים נרחבים בתחום החקיקה והרגולציה, שנועדו לשנות באופן מהותי את מבנה שוק התקשורת בישראל. מהלכים אלה נעצרו עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" וחודשו במהלכה, ובחסותה, ביתר שאת. הניסיון לסגור את גלי צה"ל משתלב במהלך רחב היקף הפוגע בתקשורת החופשית בישראל, ומהווה נדבך נוסף במאמצים להשתיק תקשורת ביקורתית כלפי הממשלה. בנסיבות אלה, ובהתחשב בתמונה הכוללת של הפגיעה הגוברת בעצמאות העיתונות, ברור כי כיום אף לשיטת הייעוץ המשפטי לממשלה נדרש היה הליך של חקיקה ראשית כתנאי לסגירת התחנה.

20. לפיכך, בנסיבות הקיימות הממשלה נעדרת סמכות לסגור את גלי צה"ל בהחלטה מנהלית, וכל החלטה שכזו תהא בטלה ומשוללת תוקף.

הזכות לחופש ביטוי

21. מעבר לשאלת הסמכות, קיים קושי חוקתי ניכר בעצם ההחלטה להביא לסגירת גלי צה"ל בעת הנוכחית.

22. כידוע, הזכות לחופש ביטוי נתפסת כ"אבן יסוד בהתנהלותה של חברה חופשית ודמוקרטית, התלויה בזרימה חופשית של דעות, השקפות, עמדות פוליטיות ואידיאולוגיות חברתיות".⁸ חופש הביטוי בנוגע לחיים הציבוריים ולזירה הפוליטית בפרט, עומד בלב ההליך הדמוקרטי ודורש הגנה נרחבת על מנת להבטיח חברה חופשית ודמוקרטית.⁹

23. חופש הביטוי במובנו המהותי, אינו כולל רק את הזכות להשמיע ולהביע דעה, אלא גם את הזכות לקבל מידע ולהיחשף לדעות אחרות.¹⁰ כלומר, חופש הביטוי משמעותו לא רק החירות להתבטא, אלא גם לשמוע מה שיש לאחרים להשמיע. לעניין זה, יפים דבריו של נשיא ביהמ"ש העליון (בתוארו דאז) השופט שמגר, בעש"מ ספירו נ' נציב שירות המדינה:¹¹

"לא רק הדובר הוא בגדר מי שמפעיל חירויותיו ונהנה מן הזכות המוקנית לאדם בחברה

⁸ דנ"פ 7383/08 יוסף אונגרפלד נ' מדינת ישראל, סה(1) 23(2011), פס' 18 לפסק דינה של השופט' פרוקציה

⁹ שם, פס' 19 לפסק דינה של השופטת פרוקציה

¹⁰ ר' בג"ץ 399/85 חבר הכנסת הרב מאיר כהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור, מא(3) 255(1987); בג"ץ 3472/92 יוסף ברנד נ' 286 אה' נ' שר התקשורת, מז(3) 143(1993)

¹¹ עש"מ 5/86 גדעון ספירו נ' נציב שירות המדינה, מ(4) 227(1986), פס' 8 לפסק דינו של השופט שמגר

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

חופשית. קהל השומעים או הקוראים בכוח זכאי לשמיעתם ולקריאתם של דברי הזולת, וצמצום ההאזנה והעיון בדברי אחרים הוא לא רק פגיעה בזכותו של הכותב או הדובר אלא לא פחות מכך גם בזכויותיהם של אלה, אשר אליהם מופנים דבריו".

וכן דבריו בבג"ץ שירן נ' רשות השידור:¹²

"זכותו של הכלל היא, כי תישמר חירות הביטוי בכלי התקשורת - הרדיו והטלוויזיה - וכי כלים אלה יופעלו בדרך ובאופן שיש בהם כדי לקיים חירות זו הלכה למעשה. הזכות הנשמרת, כאמור לעיל, היא בעיקרה זכותו של הציבור הרחב, היינו, של המאזינים והצופים, לא רק של המבקשים לשדר את התכנית ... כי גם גלי האתר הם רכוש הציבור ולא רכושו של פרט זה או אחר."

24. כך, בבסיסה של זכות הביטוי עומדת האפשרות לקבל מידע המאפשר לציבור לגבש עמדות מושכלות במשטר דמוקרטי ולהבחין בין אמת לשקר. בבג"ץ ארגון העיתונאים, עמד השופט מלצר על חשיבותה של התקשורת למימוש חופש הביטוי של הציבור:¹³

"עיתונות חופשית משמשת כלי מרכזי בחשיפת מידע על השלטון ועל אחרים ובהבאתו לידיעת הציבור. בסמכותה ובכוחה של התקשורת לחקור את דרכי ניהולן של רשויות הממשל ושל אחרים, לחשוף דרכי ניהול בלתי נאותות ולבקורן. בשל תפקידים אלו, היו מי שכינו את העיתונות והתקשורת "הרשות הרביעית" (...). מלבד היכולת לפקח על הממשלה – התקשורת מבטיחה זרימה חופשית של מידע והשמעה תדירה של דעות שונות ומגוונות. היא מאפשרת לאזרחים רבים יותר להשתתף בתהליך הדמוקרטי תוך אספקת המידע הדרוש להם לשם כך. לבסוף, גופי התקשורת משמשים גם פלטפורמה לקיומו של חלק גדול ומרכזי של השיח הציבורי והפוליטי. (...) תקשורת חופשית היא, איפוא, הבמה שעליה מתקיים השיח הציבורי וככזאת היא גורם, אשר משמר, מקדם ומעצים אותו השיח. העולה מן המקובץ מלמד כי התקשורת הינה גורם מרכזי לשימורם ולקידומם של השיטה הדמוקרטית ושל ערכים דמוקרטיים רבים הקשורים בה".

25. קיומה של דמוקרטיה מותנה באפשרות לערוך דיון ציבורי פתוח על סוגיות העומדות על סדר היום ולהחליף עליהן דעות בחופשיות. גם בעידן האינטרנט והרשתות החברתיות לכלי התקשורת ההמוניים תפקיד מרכזי בהפיכת המידע לנחלת הכלל, ובפרט בתיווך והסברת רעיונות והשקפות מגוונות באופן אחראי, ותוך קידום שיח ציבורי פתוח ומעמיק. לפיכך, סגירת תחנת רדיו מרכזית במדינה תהווה פגיעה ישירה בחופש הביטוי הציבורי וביכולת הציבור בישראל להשתתף באופן פעיל ומושכל בהליך הדמוקרטי.

26. בפרט, בית המשפט העליון עמד על חשיבות כינונו ושימורו של שידור ציבורי מקצועי, אמין ועצמאי, אשר מהווה רכיב חיוני בהבטחת חופש הביטוי, בגיוון הקולות במרחב הציבורי ובשימורו של שוק דעות עשיר וחופשי.¹⁴ שידור ציבורי, עצמאי ובלתי תלוי מהווה נדבך מרכזי בקיומו של שוק תקשורת מגוון, חופשי וביקורתי, שאינו כפוף לבעלי שררה, הון או אינטרס. בכך, מגן השידור הציבורי על יסודות הדמוקרטיה ומקדם את מעורבותם של

¹² בג"ץ 1/81 ויקי שירן נ' רשות השידור, לה (3) 365 (1981), פס' 9 לפסק דינו של השופט שמגר

¹³ בג"ץ 2996/17 ארגון העיתונאים בישראל - הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' ראש הממשלה (נבו 23.1.2019), פס' 35 לפסק דינו של השופט מלצר

¹⁴ שם

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

אזרחי המדינה בעיצוב זהותה וערכיה.

27. לאור כך, המדינה מחויבת לקיים ולשמור על השידור הציבורי, כדברי השופט מזוז:¹⁵

"מוטלת חובה על המדינה להבטיח קיומו של שידור ציבורי כזה, הן במובן של עצם קיומו של שידור ציבורי והן במובן של הבטחת עצמאותו העיתונאית מהשפעות חיצוניות - פוליטיות או כלכליות. שידור ציבורי בלתי תלוי הוא אפוא חלק מסל שירותים בסיסיים שעל מדינה דמוקרטית לספק לאזרחיה כדי להבטיח את זכותם לחופש ביטוי".

28. גלי צה"ל מהווה פורום ציבורי משמעותי ובולט לביטוי והחלפת דעות. היא אחת משתי תחנות הרדיו היחידות בישראל המשדרות תכני חדשות ואקטואליה בפריסה ארצית – כאשר גם התחנה השנייה מצויה תחת מתקפה והממשלה פועלת לסגירתה – וסגירתה תוביל לצמצום משמעותי של פלטפורמות שידורי האקטואליה ברדיו בישראל. יוזכר, כי גם התחנה הנוספת הפועלת בפריסה ארצית, כאן חדשות ברשת ב', מצויה אף היא תחת מתקפה, והממשלה פועלת לסגירתה.

29. **במצב הדברים הנוכחי, שבו התחנה פועלת מזה עשרות שנים ומחזיקה בדומיננטיות ציבורית מובהקת – שיעורי האזנה גבוהים, השפעה על השיח הציבורי, היכרות ומוניטין בקרב הציבור – סגירתה תפגע בזירה קיימת ומשמעותית של ביטוי. גריעת גורם בעל תרומה כה ניכרת לזירת התקשורת הישראלית, מהווה פגיעה חמורה בזכות הציבור לחופש הביטוי.**

ועדת זמיר

30. הוועדה לבחינת גלי צה"ל שהוסמכה באוגוסט האחרון על ידי שר הביטחון כ"ץ לבחון את עתידה של גלי צה"ל, הוקמה חרף העובדה שאך לפני כשנתיים וחצי מינה שר הביטחון דאז יואב גלנט, ועדה בראשות מנכ"ל משרד הביטחון דאז, האלוף במיל' (דאז) אייל זמיר (להלן: "ועדת זמיר"), שתבחן את פעילותה ומעמדה של התחנה. בחודש יולי 2023 הגישה הוועדה את המלצותיה.

31. **ועדת זמיר המליצה על המשך פעילות התחנה כיחידה צה"לית** שעומד בראשה מפקד קבוע, ודחתה את האפשרות לסגור את התחנה, להפריטה או להעבירה למשרד הביטחון. לגבי האפשרות להעביר את התחנה לתאגיד השידור הציבורי או להפריט אותה, סברה ועדת זמיר כי צעדים אלו עלולים להביא לשינוי מהותי באופיה של התחנה. בנוסף, מהלך זה עלול לנתק את זיקת התחנה לתחומי הצבא, הביטחון ומורשת הקרב, ולהפחית את שיעור התכנים הייחודיים העוסקים בהם, לטובת הרחבת תכנים מסחריים המונעים משיקולים כלכליים.

32. במסגרת המלצותיה, התייחסה ועדת זמיר למספר סוגיות עקרוניות הנוגעות לפעילות התחנה, בהן תיעדוף תכני צבא וביטחון; איזון התוכן המושמע ושיקוף מנעד דעות; הפחתת עיסוק בנושאים שנויים במחלוקת על ידי

¹⁵ שם, פסקה 8 לפסק דינו של השופט מזוז

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)
The Movement for Quality Government in Israel
الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

חיילים; הגדלת היקף התכנים העוסקים במערכת הביטחון ותכנים חברתיים; והגברת הפיקוח על התחנה.

33. מאז פורסמו מסקנות ועדת זמיר, גלי צה"ל פועלת לקיים את המלצותיה ובהתאם לכך מבצעת שינויים משמעותיים בתחנה, אשר באים לידי ביטוי בין היתר בלוח השידורים, בימי שידור מיוחדים ובמיזמים שונים.¹⁶

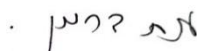
34. על רקע דברים אלה, מתעורר חשש שהקמת ועדה נוספת זמן קצר לאחר שוועדה אחרת בחנה את אותו הנושא בדיוק, נובעת מחוסר שביעות רצון מהמלצת ועדת זמיר שלא לסגור את גלי צה"ל ולהמשיך לשדר בה אקטואליה. נדמה שהוועדה הנוכחית הפיקה דוח שהמלצותיו ידועות מראש, ושמטרתו לאפשר לממשלה לסגור את גלי צה"ל ביתר קלות, כחלק ממאבקה בתקשורת החופשית בישראל.

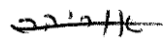
סיכום

35. נוכח כל האמור, עמדת התנועה היא כי קיימת מניעה משפטית ברורה לאמץ את המלצותיה התפורות של הוועדה ולקדם החלטה מנהלית בדבר סגירת גלי צה"ל. החלטה כזו תהווה חריגה מסמכות הממשלה, ותפגע פגיעה חמורה בזכות הציבור לחופש הביטוי ובחופש העיתונות. לפיכך, התנועה דורשת להותיר את פעילות התחנה על כנה, ולמנוע כל צעד אופרטיבי לסגירתה, לכל הפחות עד לקיום דיון ציבורי וחקיקה של הכנסת.

36. בשל חשיבותו העניין ודחיפותו, נבקש את התייחסותכם בהקדם, ולכל המאוחר עד ליום 17.11.2025, על מנת שנוכל לבחון את המשך צעדינו, לרבות פניה לערכאות.

בכבוד,

ענת ברמן, עו"ד
האגף הכלכלי

אורי הס, עו"ד
ראש האגף הכלכלי

העתק:

חה"כ שלמה קרעי, שר התקשורת

חיים הר זהב, יו"ר ארגון העיתונאים והעיתונאיות בישראל

¹⁶ ר' תגובת גלי צה"ל בעקבות דו"ח הוועדה לבחינת גלי"צ: יסמין גואטה "בניגוד לעמדת היועמ"שית: הוועדה לבחינת גלי"צ המליצה על סגירת חטיבת החדשות או כל התחנה" **דה מרקר** 28.10.2025

נספח ע/33

העתק עמודים רלוונטיים מדברי
ההסבר לחוק השידור הציבורי

עמ' 437

(ה) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכויות המינהל על פי החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה.

(ו) בסעיף זה –

"המינהל", "ראש המינהל", "מחקר", "פיתוח" – כמשמעותם בחוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה;

"חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה" – חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984.²¹

74. תאגיד השידור הציבורי רשאי להוציא לאור ולהפיץ פרסומים המכילים ידיעות על התוכן שהוא מעביר וכן חומר משידוריו, באמצעים שונים, ובכלל זה בכתב או במדיה מגנטית או דיגיטלית, וכן לערוך מופעים פומביים הנוגעים לשידור.

75. (א) האפיקים ותדרי הרדיו העומדים לרשותה של מדינת ישראל על פי הסדרים בין-לאומיים, לצורך שידורי טלוויזיה ורדיו, ישמשו –

(1) לשידורי תאגיד השידור הציבורי;

(2) לשידורי גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל;

(3) לשידורים לפי חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990.²²

(ב) סדרי החלוקה והשימוש באפיקים ובתדרי הרדיו האמורים בסעיף קטן (א) ייקבעו בידי השר יחד עם שר התקשורת; היו חילוקי דעות בין השרים לעניין קביעה כאמור, תכריע הממשלה.

76. במקרי חירום או מטעמים של ביטחון המדינה ישרר תאגיד השידור הציבורי הודעות מטעם הממשלה, משטרת ישראל, הרשות הארצית לכבאות והצלה, המטה הכללי של צבא הגנה לישראל או ראש הגא, כפי שהורה השר.

77. (א) שודרה הודעת חירום בשידורים של תאגיד השידור הציבורי בשפה העברית, תשודר, סמוך ככל האפשר, הודעה מתורגמת של הודעת החירום לערבית, לרוסית ולאמהרית, בשידורי תאגיד השידור הציבורי בשפות אלה.

(ב) מיד לאחר שידור הודעת חירום בשידורים של תאגיד השידור הציבורי בשפה העברית, תשודר הודעה בערבית, ברוסית ובאמהרית המפנה לצפייה בשידורי תאגיד השידור הציבורי בשפות אלה, או להאזנה להם, לפי העניין, וכן לגל שקט, אם הוא מופעל באותה עת.

(ג) בסעיף זה –

"הודעת חירום" – הודעה בעניין המנוי בפסקאות (1) עד (8) להגדרה "הודעת חירום" שבסעיף 9(ד) לחוק שידורי טלוויזיה (כתוביות ושפת סימנים), התשס"ה-2005;²³

"גל שקט" – ערוץ או תדר רדיו שהוקצה לשידורי הודעות חירום בלבד, דרך קבע או באופן ארעי.

דבריו הסבר

שידור הודעות בעת חירום (סעיף 46 לחוק רשות השידור), הפניה להודעות חירום מתורגמות (סעיף 46 לחוק רשות השידור) ובנוגע לגלי צה"ל. ההסדרים המוצעים דומים בעיקרם וברוב המקרים אף זהים לאלה שנקבעו בחוק רשות השידור.

סעיפים מוצע לקבוע בסעיפים 74 עד 78 המוצעים 74 הסדרים שהיו קבועים בחוק רשות השידור, בכפוף להתאמות הנדרשות לחוק המוצע, בנוגע לפרסומים ומופעים פומביים (סעיף 35 לחוק רשות השידור), השימוש בתדרי רדיו (סעיף 44 לחוק רשות השידור),

²¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 100.

²² ס"ח התש"ן, עמ' 59.

²³ ס"ח התשס"ה, עמ' 956.

78. (א) בסעיף זה, "תכנית צבאית" – תכנית ששר הביטחון קבע אותה כתכנית צבאית לעניין סעיף זה, וקביעה כאמור יכול שתהיה לתכנית פלונית או לסוג של תכנית.
- (ב) למועצה יהיו לגבי גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (בסעיף זה – גלי צה"ל), בכל הנוגע לתכניתיו שאינן תכניות צבאיות, אותן הסמכויות שיש לה לגבי שידורי תאגיד השידור הציבורי, והיא תמלא לגבי תכניות כאמור אותם התפקידים.
- (ג) סדרי הפיקוח על התכניות של גלי צה"ל שאינן תכניות צבאיות ייקבעו במסגרת הכללים שהמועצה מוסמכת לקבעם לפי סעיף 80, ואולם השר לא יאשר את הכללים החלים על גלי צה"ל אלא לאחר התייעצות עם שר הביטחון.
- (ד) מי ששר הביטחון מינהו למפקד גלי צה"ל או הסמיכו לכך (בסעיף זה – מפקד גלי צה"ל) יוזמן להשתתף, כבעל דעה מייעצת, בשיבות המועצה, ויפעל בהתאם להחלטות ולהנחיות המועצה לגבי התכניות של גלי צה"ל שאינן תכניות צבאיות.
- (ה) מפקד גלי צה"ל רשאי לערור על כל החלטה של המועצה הנוגעת לתכניות של גלי צה"ל שאינן תכניות צבאיות; הערר יוגש באמצעות שר הביטחון להכרעתם המשותפת של השר ושר הביטחון; היה הערר נגד החלטה להפסיק תכנית קבועה של גלי צה"ל או נגד החלטה לשדר תכנית חד-פעמית של גלי צה"ל – רשאי שר הביטחון לעכב את ביצוע ההחלטה עד להכרעה בערה.
79. לעניין תשלום מסים, אגרות, ארנונות ותשלומי חובה אחרים, המגיעים למדינה או לרשות מקומית, דין תאגיד השידור הציבורי כדין המדינה.
80. (א) המועצה רשאית, באישור השר, לקבוע כללים לניהולו של תאגיד השידור הציבורי ולפיקוח על השידורים, ולביצועם היעיל של תפקידיו לפי חוק זה.
- (ב) כללי המועצה לפי חוק זה יפורסמו ברשומות.
81. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
82. (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיפים 2 ו-3, פרק י"ד, וביטולו של סעיף 5 לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965, בסעיף 108 לחוק זה, ביום י"א בניסן התשע"ה (31 במרס 2015) (בסעיף זה – יום התחילה); תאגיד השידור הציבורי יחל בשידוריו ביום התחילה.
- (ב) תחילת ביטולו של סעיף 5 לחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965, בסעיף 108 לחוק זה, ביום ביטול האישיות המשפטית של רשות השידור לפי סעיף 100.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 79 בדומה למצב הקיים כיום לגבי רשות השידור, מוצע כי לעניין תשלום מסים, אגרות, ארנונות ותשלומי חובה אחרים, המגיעים למדינה או לרשות מקומית, דין תאגיד השידור הציבורי יהיה כדין המדינה.
- סעיף 80 מוצע כי המועצה תהיה רשאית לקבוע כללים לניהולו של תאגיד השידור הציבורי ולפיקוח על השידורים, ולביצועם היעיל של תפקידיו לפי החוק המוצע.
- סעיף 81 מוצע לקבוע כי השר שיהיה ממונה על ביצוע החוק המוצע ויהיה מוסמך להתקין תקנות לביצועו, יהיה השר שהממשלה הסמיכה לביצוע החוק. ויובהר לעניין זה, כי שר התקשורת שהוסמך בידי הממשלה לבצע את חוק רשות השידור, ימשיך ויהיה השר המוסמך לביצוע החוק המוצע מכוח סעיף 23 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, שעניינו תקנות ומינויים לפי חיקוק שבוטל.
- סעיף 82 מוצע לקבוע את תחילתו של החוק המוצע, ליום י"א בניסן התשע"ה (31 במרס 2015). ביום האמור יחליף החוק המוצע את חוק רשות השידור כחוק המסדיר את השידור הציבורי בישראל, והחל ביום האמור יחלו שידורי תאגיד השידור הציבורי וייפסקו שידורי רשות השידור.
- עם זאת מוצע להסמיך את השר, בהסכמת שר האוצר, לדחות את מועד תחילתו של החוק המוצע פעמיים, בשלושה חודשים בכל פעם, אם נוכח, מיוזמתו או על פי הודעת תאגיד השידור הציבורי, כי תאגיד השידור הציבורי אינו ערוך להתחיל בשידורים במועד האמור.
- עד ליום תחילתו של החוק המוצע (להלן – יום התחילה), וכל עוד רשות השידור משדרת, ימשיך לחול חוק רשות השידור על רשות השידור, ומבחינה זו לא יחול שינוי

נספח ע/34

**העתק פרוטוקול ישיבה 250 של
ועדת הכלכלה מיום 3.8.2004**

עמ' 440

נוסח לא מתוקן

הכנסת השש-עשרה
מושב שני

פרוטוקול מס' 250
מישיבת ועדת הכלכלה
יום שלישי, ט"ז באב התשס"ד (3 באוגוסט 2004), שעה 10:40

סדר היום: הצעת חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ושידורי שירות), התשס"ד-2004

נכחו:

חברי הוועדה:

שלום שמחון – היו"ר
גלעד ארדן
דניאל בנלולו
אבשלום וילן

מוזמנים:

חבר הכנסת משה כחלון
אבי בניהו
עו"ד ישי יודקביץ
עו"ד נוגה רובינשטיין
יוסף בראל
מנשה סמירה
נאוה בת צור
עו"ד חנה שפיגל-אפרימי
דוד בן בסט
כוכי מרדכי

מפקד גלי צה"ל
לשכה משפטית, משרד הביטחון
משרד המשפטים
מנכ"ל רשות השידור
יו"ר מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו
סמנכ"ל רדיו, הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו
לשכה משפטית, הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו
יו"ר התאחדות תחנות הרדיו האזורית
מנכ"ל התאחדות תחנות הרדיו האזורית

אתי בנדלר

יועצת משפטית:

לאה ורון

מנהלת הוועדה:

יפה קרינצה

קצרנית:

**הצעת חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות),
התשס"ד-2004**

היו"ר שלום שמחון:

בוקר טוב, אני פותח את הישיבה, שתסתיים בסביבות השעה 15:11, בנושא הצעת חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), התשס"ד-2004. זו הצעת חוק ממשלתית, היא עברה במליאה ב-13 ביולי.

ישי יודקביץ:

מה שמונח על שולחן הוועדה זאת הצעת החוק הממשלתית. הצעת החוק הממשלתית, להבדיל מהצעות החוק הפרטיות - למשל של חבר הכנסת אורי אריאל, שעברה בקריאה טרומית בזמנו – שהצעת החוק הממשלתית מרוסנת יותר, וזה בגלל הסכמות שמשרד הביטחון, משרד התקשורת ומשרד המשפטים הגיעו אליהן בממשלה. היא עוסקת בארבעה סוגים של תשדירים: שידורי חסות - - -

היו"ר שלום שמחון:

אני שואל את עצמי כמה טכניקות ומניפולציות צריך לעשות עד שתבינו, שלהחזיק את גלי צה"ל עולה כסף, כי מדינת ישראל רוצה את זה. אז תנו להם את הכסף, זה הכול, זה הרבה יותר פשוט. הרבה יותר פשוט לתת לגלי צה"ל את המסגרת הכספית, זה נכון לעם ישראל, זה נכון למדינת ישראל, זה מכשיר אוכלוסיית שדרים רחבה. למה צריך לגרור, ולעשות מניפולציות חוקיות כאלה ואחרות. פעם אחת אומרים גלי צה"ל זה דבר נחוץ, זה חלק מההווה הישראלית, תנו להם תקציב, נקודה.

אבי בניהו:

מזה 20 שנה גלי צה"ל מתקיימת משני מקורות תקציב, מקור אחד הוא תקציב הביטחון, המקור השני הוא תשדירי שירות וחסות, כנהוג בערוץ 1 של השידור הציבורי. בשונה מהערוץ השני, מקול ישראל ומהרדיו האזורי.

לפני כשנה וחצי, שנתיים, חברו ארבע תחנות רדיו אזוריות, ופנו לבית המשפט הגבוה לצדק בבקשה להפסיק את התשדירים. בית המשפט לא נענה לבקשתם, אבל ביקש להפוך את פקודת המטכ"ל לחוק, ולסדר חוק. ניגשנו לדיונים בתוך מערכת הביטחון, והתייעצות עם משרד המשפטים - - -

אתי בנדלר:

הוא ביקש להפוך את זה לחוק, או ביקש להסדיר את הנושא?

אבי בניהו:

להסדיר את הנושא בחקיקה, אני לא בקי בניסוחים המשפטיים.

גלעד ארדן:

אבל אם בג"ץ לא אסר עליהם לשדר - - -

אבי בניהו:

לא אסר. היו דיונים בתוך מערכת הביטחון, יחד עם משרד המשפטים והפרקליטות. העמדה הבסיסית של המערכת המשפטית היא שצה"ל רשאי לפרסם בתחומו, כמו שעיתון "במחנה" מפרסם פרסומות וביטאון חיל האוויר מפרסם פרסומות, וכמו שבתל-נוף עכשיו מקימים בית קולנוע עם פרסומות לחיילים, וכן הלאה. לכן יש בג"ץ תקדים דפי זהב – אינני זוכר בדיוק – אבל המדינה רשאית לפרסם. כשהולכים אחורה מתברר שראש אכ"א בשעתו הוא שקבע שבצה"ל אין פרסום, כי יש רווחה, וכולל בגלי צה"ל.

בגלל זאת הוגשה הצעת חוק ממערכת הביטחון לממשלה, שעוסקת בפרסומות בגלי צה"ל, תשדירי שירות ותשדירי חסות, מתוך היגיון שכיום יש מציאות תקשורתית שלפיה כל ערוצי הרדיו משדרים עם פרסומות של רשות השידור, חוץ מאגרת הרדיו, כל הרדיו האזורי משדר עם פרסומות, והולכים להקים רדיו ייעודי לדתיים, לחרדים ולערבים עם פרסומות, אז מן הראוי שיהיה רדיו עם פרסומות גם לחיילים, כדי לעזור לצבא לעמוס את התחנה על הכתפיים, כי זה קשה לו.

התחיל דין ודברים, בעיקר עם השר אולמרט ואנשי משרדו, ועם משרד המשפטים, בסופו של תהליך חויבה מערכת הביטחון להוריד את הפרסומות ולהישאר עם המצב הקיים, קרי תשדירי שירות ותשדירי חסות. בעמל רב, שהושקע עם משרד המשפטים, משרד הביטחון ומשרד התקשורת, סוכם על הצעת חוק שמעגנת בגדול את המצב הקיים מזה 20 שנה בגלי צה"ל, כדי לאפשר לתחנה להמשיך בשני המסלולים האלה.

היו"ר שלום שמחון:

כמה ההכנסה שלכם מחסויות?

אבי בניהו:

ההכנסה מתקציב הביטחון, כשאני התחלתי, הייתה בסביבות 25, 26 מיליון שקל, היום היא 19 מיליון שקל. בחסויות זה נע בין 13 ל-15 מיליון שקל. זה לא חסויות מסחריות, יש שם למשל שותפות של משרד התחבורה וגלגל"צ, שזה 3.5 מיליון, יש סיוע של מפעל הפיס. בגדול, כל מרכיבי ההכנסה מחוץ לתקציב הביטחון נעים בין 13 מיליון בשנה פחות טובה, ל-15 מיליון. השנה זה פחות.

היו"ר שלום שמחון:

זה פשוט לא יאומן. כל כך מעט כסף, אי אפשר לפתור את הבעיה?

אבי בניהו:

אנחנו לא נהנים מעוגת הפרסום. כרגע ירדנו מ-20 ומשהו מיליון ל-19 בגלל הקיצוצים הרוחביים בצה"ל, באכ"א, בחיל חינוך – נפגענו מזה.

גלעד ארדן:

הייתי ממליץ לשר האוצר שיתמוך בהם, ואז הם יהיו גם שר אוצר וגם שר הביטחון.

היו"ר שלום שמחון:

מה קורה במדינת ישראל? מדינה של לטיפונדיות, כל שר רוצה להחזיק רדיו, וטלוויזיה. הנה עכשיו, שר הביטחון בדלת האחורית, גם כן הולך להחזיק לעצמו מערכת עם מועצת שידורים וכן הלאה. לשרת החינוך היה ולשר התקשורת, התקנא גם שר הביטחון.

אבי בניהו:

גלי צה"ל – זה ניתן לבדיקה – על סף קריסה טוטלית, הצגנו את זה מספר פעמים. אנחנו איזשהו קרש הצלה. חשבנו שקרש ההצלה הזה יהיה בצורת הפרסומות. קמה ועדה, כמו ועדת השרים לחקיקה, והתנגדה לפרסומות. נשאר תשדירי שירות ותשדירי חסות. במצב שאין פרסומות באופן ודאי, מוחלט וסופי בתקופה הנראית לעין, את קרש ההצלה נצטרך לקבל בצורת נתח מאגרת הרדיו. בינתיים הצעת החוק נפלה בוועדת השרים לחקיקה.

היו"ר שלום שמחון:

על שולחן הוועדה יש הצעת חוק נוספת של חבר הכנסת אורי אריאל.

אתי בנדלר:

בקשר למה?

היו"ר שלום שמחון:

פרסומות.

ישי יודקביץ:

היא עברה בטרומית, והיא אחד הנוסחים הקודמים של ההצעה הממשלתית, למעשה. בהצעת החוק הממשלתית הורדנו את הפרסומות.

היו"ר שלום שמחון:

בסוף יהיה פתרון היום, אם זה לא באמצעות החקיקה הממשלתית, היא תהיה באמצעות הצעת החוק של אורי אריאל, שהיא לא תיראה בקצה שלה כמו שהיא התחילה. זו לא תהיה התוצאה, שידור פרסומות בגלי צה"ל. הפתרון בסוף צריך להיות שהם יקבלו את הכסף מאגרת הרדיו, אין מה לעשות, הם גם רדיו. הם צריכים לקבל את מה שמגיע להם, נקודה. כל המריחות פה, לאורך זמן הם לא טובים. נמצא פה חבר הכנסת כחלון, והוא עוסק בעניין של תקציב רשות השידור. אין פתרון אחר, הפתרון הוא לתת להם את ה-20 מיליון שקל מאגרת רשות השידור, בלי שברשות השידור יגידו: אנחנו מוכנים לתת לכם, אבל אתם תהיו לנו תחת הרגליים. בלי השליטה, כדי זה מה שקורה, כי שר הביטחון רוצה שתהיה לו מועצה משלו, הוא יפקח, והוא יסדר.

אבי בניהו:

אדוני היושב ראש, מה שאתה דברת זה על איך אנחנו ממשיכים להתקיים, מאיפה אנחנו מביאים עוד 10, 12 מיליון שקל, האם מפרסומות או מאגרת רדיו. זה המצב הקיים בגלי צה"ל ב-20 השנים האחרונות.

דוד בן בסט:

מה שהתחיל כתשדירי פרסום או תשדירי חסות לגופים ממשלתיים, ופה ושם לאיזשהו גוף כזה או אחר, לאט לאט גלש לתשדירים שממש הפכו לתשדירי פרסום. כפי שקבעה השופטת דורנר במשפט שהגיש חיים הכט – אני אגב הייתי נגד הדרישה הזאת ולא הצטרפתי לבג"ץ הזה כי לדעתי הוא לא בסדר. אני חושב שמה שקרה כרגע, שבאמצעות הצעת החוק הזאת פותחים את היריעה להרבה מעבר למה שהיה קודם.

גלעד ארדן:

למה התנגדת לבג"ץ?

דוד בן בסט:

כי אני חושב שהבג"ץ הזה היה לא בסדר. הוא היה לא בסדר, כי אני תיארתי לעצמי את ההמשך של מה שיהיה, ובפורום של תחנות הרדיו אני חושב שהייתי אחד הדוברים המאוד צעקניים, ואמרתי שהצעת החוק הזאת לא טובה. היא לא טובה כי יגידו שזה לא חוקי, שזה פרסומות, וילכו לחקיקה בכנסת, שתהיה מבחינתנו יותר גרועה. אמרתי את זה כבר בזמנו. אמרתי לחיים הכט שדעתי בעניין הזה ממש מנוגדת לדעתי, אמרתי את זה בכל פורום אפשרי.

גלעד ארדן:

אם צפית שזה מה שיקרה, אז למה אתה מתנגד עכשיו?

דוד בן בסט:

אז התנגדתי וגם עכשיו אני מתנגד.

גלעד ארדן:

הם עשו את הטעות, ואנחנו נשלם עליה?

אבי בניהו:

אין פה טעות, זה בדיוק מה שהיה קודם.

דוד בן בסט:

היום, גם כשאתה מוריד שקל אחד מעוגת הפרסות, שהיא ממילא מצומקת, אתה דבר ראשון פוגע בתחנות האזוריות, כי בוודאי שיותר קל ללכת לגלי צה"ל, שהיא תחנה מכובדת, עם שיעורי האזנה מרשימים. כל הכבוד להם על העבודה המצוינת שהם עושים, אבל לא יכול להיות שבפסיק קטן של פרסום שמורידים לנו, מעבירים חלק גדול מהתחנות להפסדים. זה יילך מאיזה מקום, זה לא שהשמיכה היא כל כך גדולה.

גלעד ארדן:

מה השוני בין המצב היום לבין מה שיקרה אם החוק יעבור?

משה כחלון:

משום שאם יש הרחבה, זה דיון אחר לגמרי. אם זה להסדיר את המצב הקיים - - -

דוד בן בסט:

זה לא להסדיר את המצב הקיים, לדעתי זו הרחבה.

אבי בניהו:

זה לא נכון מה שאתה אומר.

דוד בן בסט:

בהתחלה זה התחיל כחסויות, לאט לאט נכנסו קצת גופים, אז היה עוד שקט, אבל לאט לאט זה הורחב. מה שהצעת החוק היום אומרת זה: "לקידום ענפים במשק". אני לוקח בכוונה סעיף מתוך הצעת החוק.

היו"ר שלום שמחון:

מאחר והדיון הוא כללי, אני מציע לך להתייחס כללית לעניין, כשנרד לפרטים נדבר עליהם.

דוד בן בסט:

זה פותח את היריעה לשידורי פרסומות. קל מאוד ללכת לסלקום ולפלאפון, ולכל הגופים המסחריים, ולהגיד להם: תיתנו חצי אגורה הנחה למשרתי כוחות הביטחון, וברגע הזה זה הופך את זה ללגיטימי. התשדיר בחסות, שיש לה אירוע במקום זה או אחר, אז החסות זו רק מילה, אבל בעצם זה תשדיר פרסום לכל דבר. זה פרסומת לכל דבר.

אבי בניהו:

זו לא פרסומת.

גלעד ארדן:

האם ההגדרה של תשדיר שירות לקוחה מחוק רשות השידור?

אבי בניהו:

כן.

היו"ר שלום שמחון:

מה זה ועדת הפיקוח? מי הוועדה הזאת? היא תמונה על ידי שר הביטחון.

אבי בניהו:

זו דרישה של משרד המשפטים.

אבשלום וילן:

זו ועדה ממליאת רשות השידור.

אבי בניהו:

כן, רשות השידור בחוק מפקחת עליהם.

דוד בן בסט:

ללא ספק זה תשדירי פרסום. לא אני קבעתי את זה, לא הרשות השניה קבעה את זה, בית המשפט קבע שמדובר בתשדירי פרסום לכל דבר ועניין. השופטת אמרה – אלו לא המילים שלי – תקראו לזה צנצנת, זו פרסומת. כך היא אמרה.

משה כחלון:

אני חושב לגבי האגרה – צריך להוריד את זה מהפרק. אם מישהו בונה על זה זאת שגיאה, משום שגם ככה רשות השידור, מקורות התקציב שלה - מעל 50% - הם מהאגרה.

היו"ר שלום שמחון:

הרדיו נמצא בעודף גדול.

משה כחלון:

הרדיו לא נמצא בשום עודף, אבל זה ויכוחים אחרים. מצד שני, חייבים לשמור על עצמאות גלי צה"ל, זה לא פחות חשוב, משום שאם אפילו אישור לגבות אגרה צריך להגיע משר מסוים, אז הם נמצאים אצלו בידיים, ואנחנו פה מבטלים את העצמאות שלהם.

היו"ר שלום שמחון:

אמרו את זה פה באחד הדיונים, מר מתן, שמוכנים לתת כסף, אבל רוצים להגביר את השליטה.

אבי בניהו:

רוצים למנות ראש מחלקת חדשות, והשר ההוא ימנה ראש מחלקת תרבות.

היו"ר שלום שמחון:

אם הוא מסכים לתת את הכסף, מה הקשר?

משה כחלון:

קודם כל אני מאוד מעריך את מר מתן על ההגינות שלו שהוא אמר את זה, כי אחרת היו עושים בלי לומר. ברגע שהיית בא לבקש אישור על גביית אגרה, כמו שקורה כל שנה, הוא לא היה חותם. הוא יכול לומר: עד שמנהל החדשות הזה לא יתמנה, אני לא חותם לך.

אבי בניהו:

יש לנו עמותת ידידי גלי צה"ל, הנושא הוא "בגי"ץ".

משה כחלון:

אני חושב שיש פה דיון שמתחלק לשניים. אם יש פה הרחבה, ואנחנו נראה שיש הרחבה, אבקש להתייחס לזה אחרת. אם אין הרחבה, וזה שמירת מצב קיים, יהיה לנו יותר נוח להסכים.

אבי בניהו:

זה לא רדיו של אבא שלי ולא של הקיבוץ שלי, ואני בחצי השני של הקדנציה שלי, אני מרגיש שיש עליי אחריות מאוד כבדה. אי אפשר לקיים רדיו ציבורי שלא יסתפק במוסיקת MTV או במוסיקת טכנו 24 שעות, אלא שיעשה מערכת חדשות, עם ניידות שידור, עם קולה של אמא, עם אוניברסיטה משודרת כל יום, עם שעה היסטורית, עם תוכניות ספרות ועם מוסיקה גם קלסית, גם עולם וגם ג'ז, ולא לקבל לא פרסומות ולא אגרה. הימים שצה"ל יכול לעמוס את התחנה הזאת על הכתפיים שלו הם בימים שהייתה תחנה אחת שמשדרת ארבע, חמש שעות.

קריאה:

תוציאו את זה מהצבא.

אבי בניהו:

אני יודע שזה יעזור לרשת ב' אם נוציא את זה מהצבא. אני רדיו ציבורי. אין היום במדינת ישראל רדיו ציבורי – זאת עובדה – שמקיים את היעדים של הציבור ואת האינטרסים של הציבור יותר מגלי צה"ל. זה עולה כסף, זה צריך להיות או מפרסומות – שאנחנו לא דנים בהן עכשיו – או מאגרת הרדיו. אם לא, זה לא יתקיים.

אבשלום וילן:

אני מציע שנכיר במגבלת המציאות, ונלך לפתרון ההגיוני. אתה יודע כמה שרי ביטחון ניסו לסגור את גלי צה"ל ולא הצליחו?

אבי בניהו:

הכנסת לא נתנה להם.

אבשלום וילן:

כנראה שיש משהו בתחנה הזאת, שחי ונושם כל השנים. אני לא רואה איך מחזירים את כספי האגרה. גלי צה"ל, לאורך כל השנים, לא נכנעו לפוליטיזציה, לא מימין ולא משמאל, ונשארו מבחינה זאת תחנה יפה. לכן אני מציע לדון בחוק, אתה רוצה לעשות את זה בפעם הבאה, ונתקדם אתו.

היו"ר שלום שמחון:

מר מנשה סמירה, יושב ראש הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, בבקשה.

אבי בניהו:

הוא צריך לזכור שהוא מייצג מטעם הציבור את האינטרס הציבורי.

מנשה סמירה:

נדרשנו לסוגיה לקראת הבג"ץ, ובמועצת הרשות השנייה הבענו עמדה שתומכת בהפעלת גלי צה"ל כתחנה ציבורית עם חשיבות מרובה. אני חושב שטובתה של התחנה שהיא לא תמומן לא מפרסומות, לא מהכנסות מסחריות ולא מחסויות. הכיוון שיושב ראש הוועדה ממליץ עליו – כספי האגרה – זה הכיוון שצריך ללכת אתו, ולהגיע להסדר בעניין.

צריך להקפיד, שאם כן הולכים לתשדירי שירות, שבשום פנים ואופן לא תהיה פרשנות של גורם מסחרי. שלא יעמוד מאחורי העניין גורם מסחרי. חייבים לעשות את האבחנה הברורה בין התחנות האזרחיות המסחריות לבין תחנה ציבורית, שאינה נשענת על הכנסת מסחרית מפרסומות, או מחסות במירכאות. זו חייבת להיות אבחנה לטובת גלי צה"ל והשידור הציבורי הנקי.

אני מזכיר שיש ועדה שהקים שר התקשורת, וכדאי לדון גם בנושא הזה.

היו"ר שלום שמחון:

זה אמור להיות נדון שם. במכתב ששר התקשורת מסר לוועדה, הוא כלל גם את גלי צה"ל. אני לא יודע מה קורה בוועדה, אם היא קמה, אם היא לא קמה. בכל מקרה, הוועדה תפתח את הדיונים שלה בראשית המושב הבא.

אני רוצה לסכם את הישיבה הזאת. למרות העובדה - - -

אבשלום וילן:

מי שר התקשורת הבא, כבר יודעים?

גלעד ארדן:

מפלגת העבודה צריכה לקבוע.

דניאל בנלולו:

תבדוק לפי הקשרים שהיו בוועדת הכלכלה, ותבין.

היו"ר שלום שמחון:

הוא אומר שקנו אותי - - -

דניאל בנלולו:

לא אמרתי שקנו אותך, אמרתי להפך, איך שהתנהל כל נושא התקשורת בוועדת הכלכלה - -

היו"ר שלום שמחון:

אני לא מסתיר את העובדה שתחום התקשורת הוא תחום מעניין, מרתק, ושאפשר לתרום לו המון.

גלעד ארדן:

אנחנו תמיד רוצים לתרום.

היו"ר שלום שמחון:

למרות העובדה שהצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת ב-13 ביולי, ושסדר יומה של ועדת הכלכלה עמוס במיוחד, החליטה הוועדה לכלול את הצעת החוק בסדר יומה של הוועדה, זאת בהתחשב בכך שהנושא הכלול בהצעה נמצא בדיון בבג"ץ. עם זאת, בהתחשב ברצונה של הוועדה לדון בעניין ברצינות המתחייבת, ברור שהדיון לא הסתיים היום, והוועדה תמשיך בדיוניה בהצעת החוק.

במהלך הדיונים, הוועדה תידרש לדון ולהכריע בסוגיות שונות, בין היתר מה ייכלל, ומה אסור שייכלל בהגדרה של תשדירי שירות, מי יהיה הגוף המפקח, האם רצוי שגלי צה"ל ימומן מתקציבים אחרים של הממשלה, מגביית היטלים ואגרות, האם ראוי להשאיר מתכונת כלשהי בפיקוח פרלמנטרי ועוד.

העליתי בפני חבר הכנסת ארדן את סוגיית ועדת הפיקוח החדשה. זה מהמשטרים הבולשביקיים, בגופים שלנו לכל דבר יש ועדת פיקוח, ועדה שמסדרים בה את העניינים.

תודה רבה, הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 10:11)

נספח ע/35

העתק פרוטוקול ישיבה 323 של
ועדת הכלכלה מיום 14.12.2004

עמ' 450

פרוטוקול מס' 323
מישיבת ועדת הכלכלה
יום שלישי, ב' בטבת התשס"ה (14 בדצמבר 2004), שעה 11:00

- סדר היום:** 1. הצעת חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), התשס"ד-2004.
2. הצעת חוק שידור פרסומות, תשדירי שירות ושידורי חסות בגלי צה"ל, התשס"ד-2003, של חבר הכנסת אורי אריאל וקבוצת חברי כנסת.

נכחו:

חברי הוועדה: שלום שמחון - היו"ר
גלעד ארדן
דניאל בנלולו
גילה גמליאל
אבשלום וילן
אחמד טיבי
איתן כבל
אילן ליבוביץ
מל פולישוק-בלוך

מוזמנים:

עו"ד רחל סטויצקי - משנה ליועצת המשפטית, משרד הביטחון
עו"ד ישי יודקביץ - לשכה משפטית, משרד הביטחון
איתי בן חורין - מתמחה, משרד הביטחון
אל"מ אבי בניהו - מפקד גלי צה"ל
רס"ן עדי בן שך - יועמ"ש, גלי צה"ל
נוגה רובינשטיין - עו"ד משרד המשפטים
עו"ד דורון אבני - יועץ משפטי, הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו
עו"ד תומר קרני - הלשכה המשפטית של רשות השידור
אמיר לוי - סגן הממונה על התקציבים, משרד האוצר
יגאל הררי - "רדיוס", תחנות הרדיו האזוריות

יועצת משפטית:

אתי בנדלר
שמרית שקד

מנהלת הוועדה:

לאה ורון

קצרנית:

תמר פוליבוי

1. הצעת חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות), התשס"ד-2004
2. הצעת חוק שידור פרסומות, תשדירי שירות ושידורי חסות בגלי צה"ל, התשס"ד-2003, של חבר הכנסת אורי אריאל וקבוצת חברי כנסת

היו"ר שלום שמחון:

אני פותח את הישיבה. הצעת חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות). אנחנו דנים כבר מספר ישיבות בהצעת החוק, שצירפנו אליה גם את הצעתו של חבר הכנסת אורי יהודה אריאל, גם כן בנושא שידור פרסומות, תשדירי שירות ושידורי חסות בגלי צה"ל.

כדי שנוכל להתקדם, אני רוצה לנסות להציע הצעה. כמו שאמרתי, הצעת החוק נמצאת על שולחנו מזה תקופה ארוכה. עלו כמה רעיונות בעבר: לממן את שידורי גלי צה"ל מתקציב מתקציב משרד הביטחון, לממן את שידורי גלי צה"ל מתשלום אגרת הרדיו. אלה שתי הצעות שלהן לא קיבלנו הסכמת ממשלה בכל מקרה. לכן, מה שיותר לנו על השולחן זאת אחת מהאפשרויות הבאות - לנסות להגיע לאיזושהי הבנה שמייתרת שידור הפרסומות מגלי צה"ל ומשאירה רק את שידורי החסות ותשדירי שירות.

אני רוצה להזכיר שבמקביל, על פי החלטת הממשלה, הוקמה ועדה שצריכה לבחון את כל שידורי הרדיו במדינת ישראל ואת המרכיבים השונים בהם. כפי שהדברים נראים, אם גם תהיה ממשלה, חלק מהדברים אמורים להיות נידונים כאן במהלך החודש הקרוב. השאלה אם אפשר להגיע לאיזושהי הבנה שאומרת שהצעת החוק הזאת תהיה בהוראת שעה למשך חצי שנה, כדי שגלי צה"ל יוכלו לשדר שידורי חסות ותשדירי שירות בהיקף של עד 15 מיליון שקל בשנה, כלומר שבעה וחצי מיליון שקל לחצי שנה, ובמהלך חצי שנה זו נראה מה קורה. האם זה דבר שניתן להגיע אותו להבנה?

אבי בניהו:

אנחנו נמצאים במצב קיים מזה 20 שנה, שמביא את גלי צה"ל לקשיים גדולים מאוד. אימוץ הצעת החוק הזאת כלשונה לא נותן את הפתרון לגלי צה"ל, שאנחנו צריכים לחפש אותו באפיק של אגרה, כי ויתרנו על הפרסומות, לבקשתו של שר התקשורת.

היו"ר שלום שמחון:

הבנת את ההצעה שלי?

אבי בניהו:

אני הבנתי את ההצעה. יש הגדרה בחוק מה הוא תשדיר שירות ומה הוא תשדיר חסות. יש הגבלה בהצעת החוק של משך הזמן. לעומת הצעת הממשלה שדיברה על תשע דקות, אנחנו אמרנו שזה ארבע דקות וחצי, כולל הקדימונים של התחנה. אני לא מבין מה זה הוראת שעה.

אם אנחנו משאירים את המצב הקיים בגלי צה"ל ולא מוסיפים את הפרסומות - הצעת החוק הזאת נועדה לשמר את המצב הקיים מזה 20 שנה - במשך חצי שנה, שנה, זה לא מפריע לי לנהל את גלי צה"ל, שתמשיך להיות תחנה ענייה, כי אנחנו לא מוסיפים דבר, לא פרסומות ולא אגרה. על פניו, זו לא נראית לי בעיה, אלא אם תגיד אחרת היועצת המשפטית של משרד הביטחון.

איתן כבל:

הוא אומר שזה אותו מצב.

היו"ר שלום שמחון:

מה שאומר מפקד גלי צה"ל זה שהוא מקבל את ההצעה שלי. אני מציע שהחוק המדובר יהיה בהוראת שעה לחצי שנה. השר יוכל להאריך אותו כמובן לחצי שנה נוספת, אבל אז הוא יצטרך לעשות זאת בקריאה שנייה ושלישית. יש לך הגבלה של גבייה מתשדירי חסות ופרסומות בהיקף של עד 15 מיליון שקל בשנה.

ישי יודקביץ:

זה יהיה כתוב בחוק? האם בהוראת השעה יהיה כתוב הסכום?

אבי בניהו:

אין בחוק סכום.

היו"ר שלום שמחון:

לא, נכניס את זה.

אבי בניהו:

מפעל הפיס, למשל, עושה הסכם לשנה. גם הרשות לבטיחות בדרכים עושה הסכם לשנה.

היו"ר שלום שמחון:

אז מה?

אבי בניהו:

אז אני לא אוכל לגבות מהם?

היו"ר שלום שמחון:

תוכל לגבות מהם.

אבי בניהו:

אבל למה להיכנס לסכום? יש לנו הגדרה. אני אמשיך לעשות תשדיר שירות ותשדיר חסות שלא יעבור את הזמן שנכתב בהצעת החוק, שזה המצב הקיים, בלי להיכנס לסכום זה או אחר.

איתן כבל:

מה שאתה אומר בעברית פשוטה זה שאם אתה מכניס לו את הסכום, אתה מרע את מצבו.

אבי בניהו:

נכון, הוא מרע את מצבי. תשמר את המצב הקיים - כשזאת גם רוח החוק - לשנה עד שהשר יבין את כל מפת שוק הרדיו.

היו"ר שלום שמחון:

אבל אין לי עניין שאתה תגבה פתאום 30 מיליון שקל.

אבי בניהו :

לא, אני לא יכול לגבות 30 מיליון שקל. אין לי שום כוונה לפגוע ברדיו האזורי. גלי צה"ל לא של אבא שלי, ובעוד שבועיים אני בכלל יכול להחליף את מנכ"ל הרדיו האזורי. אנחנו מתנהלים מזה 10 שנים בסכום ממוצע של 15 מיליון שקל.

היו"ר שלום שמחון :

ניתן לך את זה בחוק.

אבי בניהו :

בחוק לא מוזכר סכום, אלא מה הוא תשדיר שירות שאני לא יכול לעשות אחרת ממנו. מוגדר מה הוא תשדיר חסות, שאני לא יכול לעשות אחרת ממנו. פרסומת אין בחוק, ואת זה אני רוצה לעשות. חשש היושב ראש הוא שאני אגיע ל-30 מיליון שקל, אבל לא יכול להגיע לזה, כי אני מוגבל בזמן. החברות לא מפרסמות אצלי. קוקה-קולה וספרייט עשו מחקר, קוקה קולה וספרייט זה גלגל"צ, אבל הם לא "שמים" אצלי שקל, כי הם אומרים שהם מעדיפים לשלם עוד 500 שקל ולקבל פרסומת של ממש ב"קול ישראל" או ברדיו האזורי. למה בורגראנץ' לא מפרסם אצלי?

היו"ר שלום שמחון :

אני מבין כל מה שאומר. אני אומר שיש בינינו כרגע מחלוקת אחת קלה. אם המבנה ברור לכולם ומדובר פה על הוראת שעה שיכולה להתחדש, השאלה היא איך אנחנו גורמים לכך שאתה לא פורץ את המסגרת.

אבי בניהו :

החוק מגביל את זה.

היו"ר שלום שמחון :

הוא לא מגביל את הסכום, ואני רוצה לרשום את הסכום.

נוגה רובינשטיין :

אולי תגביל את זה למספר דקות?

אבי בניהו :

אנחנו מוגבלים.

נוגה רובינשטיין :

אבל תגביל את זה באופן שזה יבטיח את הסכום. עובדה שקשה לעקוב אחרי הסכום, ואף רגולטור לא באמת יוכל לבדוק באיזה סכום מדובר. מה יקרה אם נגביל את זה במספר דקות ונדע את התעריף לדקה באופן שזה יהיה בדיוק שווה ל-7.5 מיליון שקל, ולא יהיה שינוי היסטרי בחודשים הקרובים?

היו"ר שלום שמחון :

על איזה דקות אנחנו יכולים לדבר?

אבי בניהו :

מכיוון שאנחנו הולכים לחקיקה לטווח ארוך, בישיבת ועדת שרים לענייני חקיקה, השרים אמרו לנו ללכת על תשע דקות. אמרתי להם שאני לא רוצה. זאת הצהרה של עורך ראשי של גלי צה"ל. הפרסומות בתשדירי שירות מלכלכים לי את השירות ומפחיתים לי את ההאזנה.

היו"ר שלום שמחון :

ארבע דקות וחצי נותנות לך את הסכום הזה?

אבי בניהו :

בארבע דקות וחצי אני לא חורג מהסכום הזה. אני רוצה להבהיר שארבע דקות וחצי בשעה כוללות את הפרומואים של גלי צה"ל לתוכניות שלה. זה כולל המון פרומואים שגלי צה"ל עושה לעצמה. אני לא עובר שלוש דקות של תשדיר שירות וחסות בשעה.

איתן כבל :

אני רוצה לומר שלושה דברים. ראשית, אי אפשר לכתוב סכום. זה מייצר בעיה. גם הרגולטורים בכל מערכת התקשורת עוסקים בדקות, כשהם יודעים מה הערך של כל דקה.

שנית, גלי צה"ל די בפלונטר, כי גם אם היא רוצה לתת יותר דקות פרסום, הכוח שלה – ובעיקר של גלגל"צ – זה לא רק האיכות הגבוהה של השידורים, אלא בכך שהיא כמעט לא משדרת פרסומות ויש מוסיקה רצופה כמעט כל היום.

אני חושב שארבע דקות וחצי בשעה זה סביר לחלוטין ושהוא נותן את נקודת האיזון הנכונה. אם ננסה ללכת לכיוונים אחרים, לא נצא מזה.

היו"ר שלום שמחון :

וארבע דקות וחצי נותנות פתרון?

איתן כבל :

כן, כי זה גם דבר שאתה יכול לתמחר אותו.

דורון אבני :

אני רק רוצה להבין בדיוק את הצעתו של אדוני בנושא הוראת השעה. האם הכוונה היא שהחוק יהיה לחצי שנה, ולאחר מכן הוא יחזור לשולחן הוועדה ונתחיל לדון בהוראות המהותיות? כי אם אנחנו משאירים את זה בידי השר, ברור שהשר לא יוכל לתקן את ההוראות המהותיות של החוק. אם אנחנו משאירים את זה בידי השר להאריך, ברמה העקרונית אין לנו בעיה שתהיה סמכות כלשהי אצל השר, אבל ברור שהשר לא יוכל לתקן את ההוראות המהותיות של החוק.

אתי בנדלר :

מי מדבר על תיקון? הוועדה תקבע עכשיו את ההוראות המהותיות.

דורון אבני :

אם הבנתי נכון, ההצעה של אדוני היא לקחת את הצעת החוק כפי שהיא.

אתי בנדלר :

לא, עוד לא קראנו, אי אפשר.

דורון אבני :

כי יש נקודה מהותית אחת שמועצת הרשות השנייה מבקשת להדגיש פה. נשלח גם מכתב לאדוני, ואני מניח שהוא קיבל את זה מיושב ראש המועצה. המועצה דנה שנית בנושא הזה. היא

עדיין עומדת על כך שחשוב לעשות את ההבחנה בין מסחרי ללא מסחרי. לכן השאלה היא מה בדיוק עומד לחצי שנה.

היו"ר שלום שמחון:

הלוחמנות שלכם היא גרועה לנו.

דורון אבני:

זו לא לוחמנות לשמה, אלא זו לוחמנות כדי להגן על תחנות הרדיו האזריות.

היו"ר שלום שמחון:

אנחנו נצמצם את הגדרת תשדיר שירות, כך שהוא לא יוביל לפרסומות. מפקד גלי צה"ל הסכים שזה לא יהיה פרסומות.

אבי בניהו:

אין ויכוח על זה שאנחנו לא עושים פרסומות.

אתי בנדלר:

הנוסח של ההגדרה מאפשר.

היו"ר שלום שמחון:

אנחנו מדברים על כך שתהיה הוראת שעה לחצי שנה עם אופציה לעוד חצי שנה. אנחנו מדברים על כך שיהיו תקנות באישור ועדת הכלכלה.

אתי בנדלר:

התקנות יהיו באישור ועדת הכלכלה.

דורון אבני:

איפה יהיו ההגדרות של תשדיר חסות ותשדיר שירות?

אתי בנדלר:

הוועדה תקרא את זה, הוועדה עוד לא אישרה את זה.

היו"ר שלום שמחון:

השר ידווח לוועדת הכלכלה על ביצוע החוק, לרבות ההכנסות בפועל הצפויות, במהלך שלושת החודשים שעברו והבאים, כך שכל שלושה חודשים יימסר דיווח.

קריאה:

על איזה שר מדובר?

היו"ר שלום שמחון:

שר הביטחון.

נוגה רובינשטיין:

לא, זה השר הממונה על רשות השידור.

אמיר לוי:

שר התקשורת הוא אחראי על כל תחום שידורי הרדיו.

אתי בנדלר :

הוועדה קראה את סעיפים 1 ו-2 ואישרה אותם, למעט ההגדרה "שידור חסות" ו"תשדיר שירות". לפיכך, היא אישרה גם את הגדרת השר שהוא שר הביטחון. בסעיף 7, שעדיין הוועדה לא קראה אותו, כתוב "השר ממונה על ביצוע הוראות חוק זה", דהיינו מי שממונה על ביצוע הוראות חוק זה, בהתאם למוצע לפחות, הוא שר הביטחון.

רחל סטויצקי :

אני רוצה להבין את ההצעה, כי אני הבנתי שיש לה שתי פנים. אני רוצה רק לחדד אותה בהערה מסוימת. לפי מה שהצגת קודם, הבנתי שאו שאנחנו מקבלים את הצעת החוק כפי שהיא וזאת הוראת שעה כפי שהיא - הצעת החוק לא מדברת על פרסומות – ואנחנו לא ניגע בהגדרות, או שאם אנחנו נוגעים בהגדרות, אנחנו נשב לגופו של עניין ונלך סעיף סעיף. זה בלתי אפשרי שתהיה הוראת שעה, בתנאי שההגדרות תשתנינה.

היו"ר שלום שמחון :

אני מציע פה מסגרת לפתרון, ובהתאם לה ננסח את הכל. ברוך השם נתברכנו ביועצת משפטית שמבינה עניין. אני מדבר כרגע על הצעת המסגרת. אם ההצעה מקובלת, אנחנו מתקדמים ומיישרים את כל מה שצריך ליישר.

רחל סטויצקי :

אבל לא ברור מה ההצעה. מבחינתי, אני לא יכולה לומר הוראת שעה, אם אני לא יודעת מראש מה ההגדרות.

היו"ר שלום שמחון :

אז אני אומר שאנחנו מצמצמים את הגדרת "תשדיר שירות", כך שהוא לא יביא לפרסומות.

רחל סטויצקי :

אבל הוא לא מביא לפרסומות.

דורון אבני :

וגם הגדרת "שידור חסות".

ישי יודקביץ:

מה ההצעה הקונקרטית?

אתי בנדלר:

הוועדה תחליט.

רחל סטויצקי:

אם אנחנו דנים בהגדרה, אנחנו דנים בהצעת החוק כפי שהיא.

אתי בנדלר:

גברת סטויצקי, עם כל הכבוד, אני חייבת להגיב לדבריך. ועדת כנסת או הכנסת בכלל איננה הזרוע המחוקקת של הממשלה. היא הרשות המחוקקת. ככל הצעת חוק, הוועדה דנה בהוראות הצעת החוק, ומחליטה אם לאשר ואיך לאשר ואיזה שינויים היא מבקשת להכניס. אין דבר כזה "כזה ראה וקדש" לגבי הצעת חוק ממשלתית, כמו גם לגבי הצעת חוק פרטית.

רחל סטויצקי:

אגב, לא צריכים לכווס.

אבשלום וילן:

זה מאוד מהותי.

רחל סטויצקי:

אני מכירה את הכללים בעניין הזה, אבל אנחנו אחרי קריאה ראשונה. הכנסת הביעה את דעתה, שבעיקרון היא מקבלת את הודעות החסות ואת תשדירי השירות שאנחנו כתבנו בהצעת החוק, וצריך ללכת סעיף סעיף, זה מקובל עליי. אם אנחנו הולכים להוראת שעה, אי אפשר קודם כל להחליט על הוראת שעה ואחר כך להחליט מה יהיה בהוראת שעה. אם הוראת שעה, אני מציעה לקחת את הצעת החוק כפי שהיא, להכפיף אותה להוראת שעה לתקופה מסוימת, שזה מקובל עלינו, ולהשאיר את זה כך, או שאנחנו דנים סעיף סעיף, כפי שמתבקש מוועדת הכלכלה.

אתי בנדלר:

הוועדה תדון סעיף סעיף, כפי שהליכי חקיקה נאותים דורשים בכל מקרה.

לאה ורון:

זה לא סותר, ובכל מקרה ידונו.

אתי בנדלר:

בנוסף לכך, רשאית הוועדה לאחר מכן לבקש - - -

אבשלום וילן:

בישיבה הקודמת קראנו בלי סוף.

אתי בנדלר :

קראתי את סעיפים 1 ו-2 שהוועדה אישרה, למעט ההגדרה של "שידור חסות" ו"תשדירי שירות".

אמיר לוי :

אנחנו מחויבים להחלטת ועדת שרים לחקיקה, וזה מה שהממשלה החליטה. יחד עם זה, קרו שני דברים. אחד – מאז אותה החלטה, התקבלה בהחלטת ממשלה ועברה ועדת שרים לחקיקה רפורמה בשידורי הרדיו הדיגיטליים. שר התקשורת מינה ועדה, שאמורה להסדיר את כלל שידורי הרדיו, ובכלל זה גם לתת התייחסות לשידורי הרדיו הציבוריים, קרי שידורי רשות שידור ושידורי גלי צה"ל.

מהטעם הזה, ההצעה שלך לקבל את זה לחצי שנה מאוד נראית לפחות לנו. בכתב מינוי של שר התקשורת נכתב שהוא מבקש לתת את המלצותיו בפברואר 2005. אנחנו יודעים איך זה עובד, אז חצי שנה נראה לנו פרק זמן סביר, עד אז תהיינה ההמלצות.

לגבי המגבלה של הסכום, ההצעה שלך אומרת לצלם מצב קיים, כי היום הכנסות גלי צה"ל בשנה משידורי חסות ופרסומות – ותקנו אותי אם אני טועה – הן בסדר גודל של 15 מיליון שקל.

גלעד ארדן :

יכול להיות שאתה טועה?

אמיר לוי :

מאוד יכול להיות.

גלעד ארדן :

משפט חדשני מפיך...

אמיר לוי :

לא רק שזה יכול להיות, זה גם קורה מדי יום, ואנחנו גם לא מתביישים בזה. למרות זאת, אם במקרה הזה אנחנו טועים, תקנו אותנו, אבל מכיוון שזה הסכום שאנחנו מכירים, להבנתנו אין מניעה לשים את זה בחוק או בתוספת לחוק, כמו שעשינו בחוק הרשות השנייה כששמנו את אותם סכומים של הפקות, של הכנסות, וזה נכתב בתוספת לחוק.

אם היא מעידה על כוונת גלי צה"ל לצלם מצב קיים, אני לא רואה איזושהי בעיה להכניס את זה לתוספת החוק, כי כל הכוונה – אני מניח גם של חברי הכנסת וגם של אנשים שהם עובדי ממשלה – היא לשמור על המצב הקיים, מצד אחד שגלי צה"ל ימשיכו לשדר כמו שהם משדרים היום, ומצד שני שתחנות הרדיו האזוריות לא ייפגעו, והכל בחצי השנה הקרובה כששר התקשורת יגבש את ההמלצות שלו. לכן, הצעתך מקובלת עלינו. מקובלת עלינו חצי שנה הוראת שעה, וכן מקובל עלינו שה-15 מיליון שקלים יהיו או בחוק או בתוספת לחוק, והיועצת המשפטית תגיד האם בחקיקה הראשית או בתוספת לחוק.

נוגה רובינשטיין :

אני לא יודעת אם יש טעם לקבוע הוראה, אם אי אפשר יהיה לאכוף אותה. אני לא יודעת איזה דוחות כספיים מגישה גלי צה"ל למשרד האוצר, והאם משרד האוצר באמת יכול לבדוק את סכום ההכנסות וההטבות האלה וההטבות האחרות. הדבר הכי שקוף זה דקות פרסום, ולכן אם היום גלי צה"ל משדרת X ומקבלת X כסף ורוצים שזה יהיה Y, צריך לתת את זה בשווה ערך לפרסום, מכיוון שכנראה שבחצי שנה הקרובה התעריפים לא ישתנו באופן דרמטי וכדי שהחוק גם יקוים כמו שצריך.

איתן כבל :

זה נכון, המערכת עובדת גם ככה.

קריאה:

האם זאת הוראת שעה לחצי שנה?

נוגה רובינשטיין:

זאת הוראת שעה לחצי שנה, שאני צריכה לבדוק אצלנו לגבי ההתחייבות שלנו לבג"צ.

אבשלום וילן:

אני חושב שעניין הדקות הוא נכון. צודק גם אמיר לוי שבמונחים שלו דקות – כמו שאמר מפקד גלי צה"ל - זה 15 מיליון, אבל בחוק צריך לכתוב דקות, כי אחרת מסתבכים עם המספרים.

חצי שנה זאת בדיחה. אנחנו כבר יושבים על זה בעקבות בג"ץ ישיבות על גבי ישיבות. עד שנאשר, נעלה לקריאה שנייה ושלישית וזה יעבור לרשומות, הופ הגיע הזמן, והוועדה של אולמרט לא תסיים את עבודתה בפברואר ואני לא יודע מי יהיה שר התקשורת הבא.

היו"ר שלום שמחון:

ארבע דקות וחצי שוות 15 מיליון שקל?

אבשלום וילן:

לכן אני מציע הוראת שעה לשנה.

גלעד ארדן:

בואו נסגור פשרה של תשעה חודשים.

יגאל הררי:

אני מאחת התחנות האזוריות.

היו"ר שלום שמחון:

כמה שוות ארבע דקות וחצי?

יגאל הררי:

אנחנו מחזיקים 150 עובדים בתחנה. 10 שניות חסות אצלנו עולות 3,500 דולר.

קריאה:

לשנה?

יגאל הררי:

לא, לשבועיים. זאת כליה לכל התחנות האזוריות. להם יש יתרון עלינו, כי הם שידורים בפריסה ארצית. הם "יושבים" על 34% רייטינג.

היו"ר שלום שמחון:

זה לא מה ששאלתי.

יגאל הררי:

כל אחד יעשה פה חשבון, אם 10 שניות במחיר שלנו, שזה רק של רדיו אזורי, זה 3,500 דולר.

היו"ר שלום שמחון:

אז כמה לפי דעתך שוות ארבע דקות וחצי?

אבי בניהו:

אני אתן את המספרים. אני לא מכיר מישהו שמפרסם 10 שניות ב-3,500 דולר. אם יש מישהו כזה, אני פורש מתפקידי היום, ואני מודיע את זה לפרוטוקול.

יגאל הררי:

10 שניות ב-3,500 דולר לשבועיים. גם אם הם טוענים שהם לא אומרים את שם היצרן והם אומרים את שם המוצר, זאת עקיפה.

היו"ר שלום שמחון:

אם אתה משדר ארבע דקות וחצי בשעה, כמה כסף זה שווה?

אבי בניהו:

אני אגיד לך מה המחיר שלנו. מחיר מחירון של משרד הביטחון הוא 1,150 שקל לתשדיר של 30 שניות.

יש ועדה של משרד הביטחון בגלי צה"ל. עבור סכום מסוים ותקופה מסוימת יש הנחה. אם אני בא עכשיו לרדיו "רדיוס" ואומר לדוד בן-בסט שיש לי עכשיו רק 600 דולר ושואל אותו מה הוא נותן לי בתמורה, הוא יגיד לי לשבת. אותו דבר גם לגבינו. אם בא משרד הבריאות ורוצה לפרסם תשדיר על קונדומים לצעירים והוא עושה את זה דרך לשכת הפרסום הממשלתית, יש לה 50% הנחה כמדינה מול משרד הביטחון, ואז אני מקבל 450 שקלים לתשדיר. היחידות של משרד הביטחון וצה"ל שמפרסמות בגלי צה"ל - וזה רדיו שלהן - משלמות 250 שקלים.

אמיר לוי:

ההכנסות שלכם הן באמת 15 מיליון שקלים השנה?

אבי בניהו:

אני אומר בערך, בין 14 ל-16 מיליון שקל.

אמיר לוי:

אז למה זה מפריע לכם?

אבי בניהו :

המפרסמים ברדיו האזורי אינם מפרסמים בגלי צה"ל. מי מפרסם בגלי צה"ל? נאמר שהתוכנית מוגשת בחסות בזק, התוכנית מוגשת בחסות בנק טפחות, לא נאמר הבנק המתקדם ולא נאמרים המסלולים. איך זה יכול להיות שאני בהאזנה מוביל על כל הרדיו האזורי בגילאים הצעירים? אין לי פרסום של בורגראנץ', אין לי פרסום של בורגרינג, אין לי פרסום של סלקום. הם לא מפרסמים אצלנו, כי אני לא יכול לתת להם פרסומת. הביטוח הישיר מת לפרסם בגלי צה"ל, אבל הוא לא יכול כי אסור לי בהגדרות לתת מספר טלפון. אני נותן תשדיר שירות למשרד החקלאות, למשרד הבינוי והשיכון. אני נותן תשדיר חסות לגופים מסחריים ללא המוטיב של הפרסומת. אני נותן תשדיר חסות כמו בערוץ 1.

היו"ר שלום שמחון :

אתה מקבל את ההצעה שלי?

אבי בניהו :

אם ההצעה מתייחסת לשנה - - -

קריאה :

אדוני היושב ראש, אתה מדבר על הארבע דקות וחצי?

אבי בניהו :

חשוב להבהיר שהארבע דקות וחצי הללו כוללות את הקדימונים.

לאה ורון :

זה סעיף 3 בחוק, זה כבר מופיע.

נוגה רובינשטיין :

אנחנו צריכים לבדוק את זה אצלנו. הממשלה התחייבה בפני בג"צ להסדיר את הנושא בחקיקה ראשית. הוראת השעה עשויה להיות בעייתית מעט עבורנו.

אתי בנדלר :

למה זה עשוי להיות בעייתי?

נוגה רובינשטיין :

אני לא הייתי בדיון, אבל לפי מה שהבנתי, בג"ץ חיפש הסדרה בחקיקה הראשית ארוכת טווח.

אתי בנדלר :

אני לא יודעת אם מדובר על ארוכת טווח. פרקליט שטיפל בתיק פנה אליי והתכתב אתי בעניין הזה. אני הבנתי שבג"צ אמר שהנושא צריך להיות מוסדר בחקיקה ראשית. מה שמוצע כאן זה להסדיר את הנושא בחקיקה הראשית, אבל להגביל את - - -

יגאל הררי:

אדוני היושב ראש, אנחנו משלמים עבור הזיכיון 14 מיליון שקל. כשהם מבקשים זיכיון, הם לא ישלמו דבר, אלא יקבלו את הכסף שלהם נטו, ולכן הם יכולים גם להוריד את המחיר. אצלנו ילכו מאות אנשים הביתה.

אבי בניהו:

אף אחד לא ילך הביתה ואתם תקנו עוד שני ב-מ-ו. רדיו "רדיוס" זה רדיו מרוויח. אני משלם משכורת של 5,000 שקל לכתב בכנסת, ואצלם נוסעים ב-מ-ו. אצלי זה הולך לקיום גלי צה"ל ואצלם זה הולך לכיס. "רדיוס" הוא אחת מתחנות הרדיו הרווחיות ביותר, ואני שמח על זה. מאיפה הכסף? מאיפה המכונות? מאיפה ההכנסות?

היו"ר שלום שמחון:

אני רוצה להבהיר פה גם למועצת הרשות השנייה וגם לנציגי הרדיו האזורי, שאין לנו כוונה שגלי צה"ל תיעלם מהמפה. האפשרות החליפית היא לאפשר להם להתפרע בשוק החופשי ולקבל פרסומות, כמו רשת ב', וזה לא יהיה עבורכם טוב, אז אל תגזימו. אתם מושכים את זה לצד אחד, ובסוף הוא יקבל הכל ויוכל לחגוג. הוא לא רוצה את זה. מנגד לא צריך להגזים לכיוון השני. יש פה הצעת חוק של חבר הכנסת אורי אריאל לתת לו הכל חופשי.

אבי בניהו:

גם של חבר הכנסת עומרי שרון וגם של הוועדה לתקציב הביטחון.

היו"ר שלום שמחון:

אני אומר יותר מזה שאני פניתי אליו והצעתי לאפשר לו להתנהל כמו רשת ב', והוא לא הסכים.

אבי בניהו:

נכון, אני רוצה שצה"ל ימשיך להוביל במימון של גלי צה"ל ושהוא יהיה בעל התחנה. זה נותן לנו הגנה פוליטית שלא קיימת בתחנות רדיו אחרות.

אני רוצה שהתחנה תישאר ענייה, כי ככה היא מצליחה.

אני מבין את שוק התקשורת ואת "קול ישראל" ואת הרדיו האזורי שבנויים על פרסומות.

היו"ר שלום שמחון:

אני רוצה להציע שהוועדה תצביע על עקרונות הפשרה שאני מציע, ואנחנו נאפשר לאתי בנדלר לנסח את הצעת החוק ולהכין אותה בהתאם לעקרונות שאנחנו קובעים פה.

אתי בנדלר:

להכין אותה לוועדה לאישור.

היו"ר שלום שמחון:

להכין אותה לוועדה לאישור, אבל זה טכני, לא נכנסים לפרטים. השאלה היא האם ההצעה שתדבר על ארבע דקות וחצי מקובלת עליך.

אבי בניהו :

אני מבין שזאת המרה של הצעת החוק להוראת שעה כשיש ארבע דקות וחצי בחוק.

יגאל הררי :

הארבע דקות וחצי הן גם בתוך הפרומו?

אבי בניהו :

בוודאי, הפרומו בפנים.

אתי בנדלר :

הפרומו לא מופיע בפנים. בסעיף 3 כתוב "זמן השידור המרבי לשידורי חסות ולתשדירי שירות, בגלי צה"ל, לא יעלה על ארבע דקות וחצי לשעת שידור", ולא מדובר כאן על פרסומאים.

אבי בניהו :

לרבות הפרומו הפנימי של התחנה.

אתי בנדלר :

לרבות קדימונים.

איתן כבל :

אז תוסיפי את זה. זה חלק מהכוח שלו.

היו"ר שלום שמחון :

אני אומר על מה נצביע, כאשר כל היתר ייעשה תחת ידיה המיומנות של היועצת המשפטית. הסיכום הוא שאנחנו מנסחים את הגדרת תשדיר שירות וחסות, כך שהוא לא יוביל לפרסומות.

אבי בניהו :

יש הגדרות שלמות בחוק.

היו"ר שלום שמחון :

היא תגדיר את זה, כך שאנחנו לא מדברים על פרסומות בגלי צה"ל.

אבי בניהו :

בחוק רשות השידור ובחוק הרשות השנייה יש הגדרה מה הוא תשדיר שירות ומה הוא שידור חסות.

היו"ר שלום שמחון :

ההגדרה היא תשדירי שירות וחסות. אתי בנדלר תנסח את זה. אם הנוסח הנוכחי מתאים, אז זה בסדר. אם הנוסח הנוכחי לא מתאים וצריך להתאים אותו כך שלא יביא לפרסומות, אנחנו נעשה את זה.

אבי בניהו :

אנחנו כמו הערוץ הראשון. לערוץ הראשון אין פרסומות. הוא נותן תשדיר שירות למשרד החקלאות או למשרד הבינוי והשיכון או לספורטוטו.

אחמד טיבי :

או לראש הממשלה.

אבי בניהו :

זה לא שייך לי. או שהוא נותן תשדיר חסות, לדוגמה "התוכנית מוגשת בחסות קלאב הוטל לוטראקי יוון". זה תשדיר חסות גם אצלנו.

היו"ר שלום שמחון :

אתה דומה לערוץ 1.

אבי בניהו :

בדיוק כך, אלא אם רוצים לשנות את זה, אבל כל דבר שיהיה פחות מזה זאת פגיעה.

אתי בנדלר :

ההגדרה שמוצעת כאן לתשדיר שירות היא קצת יותר רחבה ממה שאתה אומר. ההערות נשמעו כבר בישיבת הוועדה הקודמת. אמרנו שהיא רחבה בצורה כזאת שהיא מאפשרת להכניס גם פרסומות.

עדי בן שך :

אנחנו לא יכולים לוותר על מילה בתשדיר חסות.

בנימין אלון :

אם אנחנו מורידים משהו מתשדיר חסות, אין לנו תשדיר חסות. מי משדר אצלי תשדיר חסות?

היו"ר שלום שמחון :

אתם תותאמו לערוץ 1.

עדי בן שך :

תשתף אותנו בניסוח.

היו"ר שלום שמחון :

בסדר, אתם תשתתפו בניסוח. כשזה יבוא לעיוני, אם גלי צה"ל יגידו שיש משהו שתוקע אותם והוא פחות מערוץ 1, אני אתערב.

רחל סטיצקי:

לא, פחות מערוץ 1, בשינויים המחויבים לגבי גל"צ. אמרנו כל הזמן שהצעת החוק לא תחרוג מהמצב הקיים היום. אם יש איזשהו ניסוח יותר טוב בהצעת החוק, כשהצעת החוק היא רחבה יותר מהמצב הקיים, את זה נקבל, אבל לא שתשנו את ההגדרה.

היו"ר שלום שמחון:

יכול להיות שגם לא נשנה דבר.

רחל סטיצקי:

לכן בעיקרון חשוב לי לכתוב שזה ישקף את המצב הקיים.

אתי בנדלר:

אבל אני לא יודעת מה המצב הקיים.

עדי בן שך:

אם אתם לא יודעים מה המצב הקיים, איך יודעים שיש עם זה בעיה? אולי זה בסדר גמור?

רחל סטיצקי:

זה הדבר הכי קל לדעת את המצב הקיים.

לאה ורון:

ואיך כותבים אותו בחוק?

אתי בנדלר:

אני אתן לך דוגמה. אני מנסה להיזכר בהערות שנשמעו. בפסקה (2) בהגדרת תשדיר שירות, למשל, כתוב "תשדיר שיעקרו ומגמתו מתן מידע למשרתים בכוחות הביטחון ולגמלאי כוחות הביטחון" – זה בעצם כמעט כל עם ישראל, כי מדובר הן על סדירים, הן על מילואימניקים והן על גמלאים – "בנוגע למוסדות להשכלה גבוהה...או בנוגע למפעלי תרבות ואמנות", דהיינו דרך הפסקה הזאת אפשר לומר בואו להצגה הזאת או לכו למופע הזה לכולם, אז זה בעצם מאוד רחב.

קריאה:

למשחקי ספורט.

אבי בניהו:

לספורט לא משלמים אגורה. אנחנו למשל משדרים תשדיר כבר שלוש שנים לקונצרט של הפילהרמונית ולכניסת חיילים חינוך. לחיל החינוך יש בזה עניין, אז לא נפרסם את זה?

רחל סטיצקי:

ברוח הדברים האלה, אם לא נשנה את ההגדרות של הודעת חסות ותשדירי שירות ונחדד רק את שני הסעיפים שהם אופייניים לגלי צה"ל, זה בהחלט מקובל גם עליי, אבל נשאיר את ההגדרות כפי שהן.

גילה גמליאל:

אני רוצה להמשיך את הקו - למה שלא יוצגו בפנינו בישיבה שאותה אתה תקבע ההגדרות המפורטות, לאחר שהם ישבו ויעשו את העבודה? כשהדברים יהיו ברורים, נקרא אותם, ואז נוכל לאשר אותם. אנחנו רוצים להעביר מסר שההצעה המדוברת צריכה לשקף את הסטטוס קוו, ועל בסיס זה וברוח הדברים האלה תציגו את הדברים בפנינו בצורה מסודרת ואז נתקדם קדימה.

היו"ר שלום שמחון:

אני אמרתי שזה ינוסח בידיה המיומנות של היועצת המשפטית של הוועדה. זה יגיע לכאן, אבל זה יהיה דיון טכני. אם לא יהיו לכם השגות מיוחדות, הניסוח של שני הסעיפים האלה שלא מאפשר פרסומות יובא הנה, נעבור עליו בדקה וחצי ונצביע עליו וזהו, אם תהיה לו בעיה. אם לא תהיה לו בעיה, תדעו שזאת קריאה שנייה ושלישית.

יגאל הררי:

כולל ההצעות לגבי ההגבלה הכספית?

איתן כבל:

יש הסכמה.

היו"ר שלום שמחון:

חברי הכנסת, יש לנו הגדרה של תשדירי שירות ושידורי חסות. אם דרוש לחדד אותה, נחדד אותה, כך שהיא תותאם למה שגלי צה"ל צריכים. זה יובא אליכם, ואתם תשיגו השגות אם יהיו כאלה. אם לא יהיו השגות, תראו בזה אישור לקריאה שנייה ושלישית.

דורון אבני:

זה יובא - - -

היו"ר שלום שמחון:

אני מדבר עם חברי הכנסת כבל, טיבי, גמליאל, וילן וליבוביץ. אני מדבר על הוראת שעה לשנה עד סוף שנת 2005, אני מדבר על תקנות באישור ועדת הכלכלה. מדי שלושה חודשים יהיה דיווח של השר הממונה לוועדת הכלכלה על ביצוע החוק, לרבות ההכנסות בפועל במהלך שלושת החודשים שהיו וההכנסות הצפויות במהלך שלושת החודשים הבאים. האם זה מקובל עליכם ואפשר להצביע?

אבי בניהו:

אחורה כן אפשר לדווח, אבל צפי קשה לדווח.

אתי בנדלר:

אומדן.

היו"ר שלום שמחון:

החוק הזה ינוסח לפי ארבע דקות וחצי. סעיפי החוק ינוסחו על-פי העקרונות האלו, והוא יובא לידיעת החברים. אם לא יהיו הסתייגויות מהותיות, אנחנו מצביעים על קריאה שנייה ושלישית. מי בעד?

הצבעה

בעד – רוב
נגד – מיעוט

הצעת חוק גלי צה"ל – שידורי רדיו של צבא-הגנה לישראל (שידורי חסות ושידורי שירות),
התשס"ד-2004 נתקבלה, בכפוף להצעת היושב-ראש.

דורון אבני:

האם אפשר יהיה לראות את הנוסחים?

היו"ר שלום שמחון:

ברור.

אתי בנדלר:

הוועדה תצטרך לאשר את הנוסח, לא רק לראות אותו.

היו"ר שלום שמחון:

תודה רבה, אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 12:00